Manuscrito en 4.º pergamino, algo roto, con 255 fojas, y una de indice al principio.

Tractatus juridicus.

Rotulata

Relectio in utroque jure.

Bolbio al colegio en este año de 1702 el Lic.do Xpl. de Torrezilla. y Juan de Rivera natl. de [illegible] colegial de esta [illegible] siendo Presid.te de la Aud.a de esta Ciudad y electo en este año Reg.te del consejo supremo de Italia que acepto, y por aver tenido un achaque al tiempo de executar su viaje se escuso de la plaza

Est. 2. de Ms.

Tab. E.

= Indize de las materias, tratados, y leies deste libro =

De procuratoribus praecipuis decreta, Sexti, et Clementinae — folio — 1
Commentaria ad lex. 1. ff quibus ex causis in possessionem eatur. folio — 33
de bonis ind. e contrario conditionaliter, et quibus ex ditionaliter ratione mittionis in possessionem ex 1. et 2. decret. — folio — 51
de immissione in possessione ex causa damni infecti atque servi noxalis — folio — 62
de bonorum possessionibus — 77
de bonorum possessione secundum tabulas — 96
de coniungendis cum emancipatis liberis — 108
de collationibus — 111
Si quis omissa causa testamenti — 120
de legatis praestandis petita bonorum possessione contra tabulas — 126
ad lex. Silvanus 22. de servitute legato — 132
An libertas latina vel quiritaria spectat ei qui ex decreto Marci pastoris ... tione ad libertatem perductus est. — 135
de in diem adiectione — 144
de donatione et eius diffinitione et an sit contractus nominatus an innominatus — 148
de inofficiosis donationibus et ad lex. Novi D. et 23. et 24. tauri ... de melioratione 3. et 5. et de maioratibus 3. et 5. — 167
ad textum in lex. Aristo ff. de donationibus et ad rubricam cod. de donationibus quae sub modo et conditione et ad rubricam ff. et cod. de condict. causa data et causa non secuta et ad rubricam ff. de praescriptis verbis et ad institutionem D. Marci de servis vendit. et donatis ut manomittantur — 186

Vtilis. & vssu forensi assidua tractatio. de procuratorib. ad Litt. pro illustrat. omniu Iuriu. que ptinenti sub tt. de pcuratorib. in decretal, sexto. & clement, & aliorum, que sub di versis parim censentur titulis

De cimus iam agitur annus ex quo Primarius Canonu Antecessor nos Achademicis seniorum prescriptos ius fiat interpretatus. et ne nunc videar aurae actu; operae pretium me facturum existimaui, si hoc anno tractatum de procuratoribus obscurum, et difficilem vobis candidissimis auditoribus methodico dico et bonam ordine.

Procuratorum vsus per quam necessarius fuit, teste l. i. § vsus. ff. de procuratoribus. ubi traditur ratio, vt qui per se causis suis subesse non potest, aut non vult, saltem per alium agere intendat, vel conueniri possit. Cum enim quis agere ipse nequeat impeditus valetudine, absentia, etate, vel occupatione, aut nolit motus aliqua iusta causa; utque eorum sit interitus foret, aut molestia teneatur. et telis iustitia, docet Cesar Iustinianus in initio tit. de his per quos agere possumus, in institutio. tt. 4. part. 3. regia.

Vide orig. et vsum procuratorum traditur

prohibet ei, qui procuratorem constituit causae suae, si velit adesse, ex quo gunius, 2, de
procuratoribus, l. 6, Paulus, 64, ff eod. tit. alioquin procurator posset in
tendere colludere cum adversario, d. c. 4 quoque. neque quis tantam alteri conce
dit potestatem, quam eadem convenit sibi, vel similem, c. quoque, d. loco, tit. eode
lo, et visus hic fuit receptus contra summum ius causa publicae utili
tatis, per quam multa contra rationem disputandi iure recepta esse, probat
Iulianus in l. ita vulneratus. ff ad l. Aquil. et iuste per ea mater d.
citur, et quia utilitas ipsa ad Horatio, tit. 1, capit. 3. ne actio cre
ditoris tempore periret, aut debitor interim lateretur facultatibus,
et quia reus debebat condemnaretur absens lite iam cum eo contestata,
vel ante eius contestationem indefensus bonorum possessionem pateretur,
aut distracta, l. item 2, § hec autem, ff ex quibus causis maiores, notat
Donellus. lib. 20. comment. c. 9, ubi Cuiatiis, lit. a. 4 mero enim iure
non poterat olim intervenire procurator alienae litis invito adver
sario, nisi favore singulari pro populo, tutela, libertate, d. tit. 20. Inst. a
de his per quos agere possumus, in principio. ubi probat Hotomanus iure
12. tabul. cognitum non fuisse usum procuratorum. nec apud Graecos li
cuisse agere nomine procuratorio, nec apud Gallos licuit usque ad
tempus Caroli VII. Francorum Regis, sub quo strictus procedendi modus
immutatus amplatus fuit, et dilatatus, notat Cuiacius adversariorum iuris
quaest. c. 31. vol. 1. Romani enim satis esse censuerunt, si rem quis q
curaret ac quae eius se commisceret alienis, et ita introduxerunt, ne
alter aliena procuraret negotia, et ratio fuit, quia cum nemo invitus cogatur
tur contrahere cum alio. l. invitum, C. de contrah. empt. l. nec emere, C. de
iure deliberandi, Covarr. 3. variar. c. 13. nec cum debet sua contentionis
cum eo, cum quo nihil contraxit; Procurator autem non contraxit, nec ibi noctis
est delicto, et ideo in ius vocatus dominus, nec morbo, aetate vel ex
cusabatur quominus ipse cogeretur venire. L. 2. 3, et 4. ff si quis
in ius vocatus non ierit, l. 1. ff in ius vocati ut eant, observat Age
lius noctium atticarum c. 1, Petri Greg. lib. 3. partit. tit. 12, c. 3. sed

cum

cu animadverterent Romani tam officii t[?] maxima, q[uo]d aliquis homines tristo actio n[on] oceret procuratorem vaullis diontaxat casibus ab initio receptum omnibus fere negotiis, que torent [?] gere, fecerunt omnium. Quemadmodum ut in, n. 2.

Procurator est, qui aliena negotia mandatu domini administrat, ut definiunt l. 1 ff. eod. tit. l. 1. Paulus lib. 1. dict. tit. 3. de procuratoribus cap. 2. verbum administrat complectitur generaliter omnes, qui quoquomodo etiam sine mandato lites procurant alienas, actiones mouent, vel exercent necessitate, vel sua voluntate, ut tutores, curatores, syndici, vel gestores, qui vere non sunt procuratores. notant Duarenus a ttl. ff de procuratoribus cap. 2, Cuiacius d. cap. 9, litt. B, verba aliena negotia ostendunt procuratorem eum dici procuratorem, qui aliena administrat negotia, nisi nec est alterius cum filio. l. statu l. diligenter. 9. § ult. ff mandati, nec enim ressua nominauit, l. ult. 4. ff. de usufructus potatus, [?] ultra 29. ff de seruitut. vel, sicut nemo in re propria potest existere procurator, l. licet. 42. § si cum. ff de procurator. vel in rem suam datus sit, ad agendum, et alienum negotium mandato domini. Vid. supra commodum l. filius. 2. § 1. l. verum 33. § fin. l. procurator. 99. ff eod. tit. talis est, cui dominus donauit actiones suas, legauit, uendidit, dedit, vel alio modo cessit, l. si procurator. 20. § ult. ff mandati. l. fin. ff de donat. l. illa. C. eod. tit. qui sciens sibi ab alio exerceat actionem, non suo nomine, procurator g. dicitur, sed quasi in aliena. Distinguitur utilitatis actionis sicut mandate, dicitur procurator in rem suam, cap. 1. § licet. de procurat. in 6. l. que omnium 29. vers. plane. l. si actor 29. l. Plautius. 61. ff eod. tit. l. quia. 4. l. quinti pendia. 9. et ibi Baldus n. 1. C. eod. tit. l. 1. C. de edict. l. diu. Adriani, 7. de iure iud. Petr. Greg. 2. tit. 3. tit. 20. c. 7. Pacioni de [?] annotat. 4. n. 2. Quia ubi dicitur

Ratio mandatu distinguit procuratorem a defensore, qui defendat

Definitio actus procuratoris, et explicatio

Vero necessitate a definitionis ut, et distinguitur ab actore, [?] aius.

ultro, et sponte sine mandato. L. minor 41. L. is cuius 64. L. Titius 6. ff de procurat. L. liberto 31. § litem ff de neg. gest. L. tutor. 2. Cod. eodem tit. L. tutor. ff rem ratam habeb. L. 18. § ult. ff de castr. pecul. Pichard. in L. ante acceptis 7. ff iudicatum solui, art. 19. et agentem, qui se se offert alieno negotio, qui vocatur improprie procurator in L. qui bonis 34. § si generaliter, L. si quis 48. de solut., et qui defendit ex mandato ipse procurator dicitur verumtamen in L. si ad defendendum 10. ff iudicatum solui, L. pen. § 1. ff de public. iudic. verbis denique domini secernit procuratorem a tutore, curatore, et aliis, qui non ex mandato domini, sed publica authoritate iuris, Magistratus, vel testatoris, aliena dispellunt administrare negotia, observat Duar., d. cap. 2, et significat etiam verum esse procuratorem, qui constituitur a domino ad gerendum eius negotium, L. filius fam. ff de procur. L. 9 quis. ff procur., L. nulla 23, C. eodem, Canonum tamen iure verbum procuratoris nomine etiam is, qui a domino constituitur, velut a Praelato, vel aliis clericis in causis ecclesiarum cap. 1, et petitio, 9. eodem tit. Clem. fin. eodem cap. olim de restitut. spoliat. cap. auditis. de praescriptionibus, vel ab universitate, collegio, aut alio communitatis corpore, qui agit causas ipsius, et defendit, cap. quia. 7. cap. ult. eodem tit. et proprie appellatur Sindicus. inter Ecconomos, cap. unico, de Sindico, cap. imputatorum 4. de iudic. cap. calumniae, cap. quod Episcopus, § 4 et 3, cap. cum simul, § 9 et 3. L. item, 6. § si decuriones. ff cuius universitatis, L. omnes, § nullo minus. C. de episcopali audientia, docent Ant. Gabr. tit. 4. Syntagm. cap. 4. art. 1. et tit. 3. partitionum tit. 20. cap. 4. litt. R, et L. Osuald. ubi sup. cap. 12. litt. X, et Y.

Procuratorum etiam alius est extraiudicialis, qui nempe constituitur ad negotia extraiudicialia gerenda, et dicitur procurator ad negotia, alius est iudicialis, qui versatur in iudicio, et prosequitur lites alieno nomine, vocaturque procurator ad lites. cap. constitutus 11, eodem tit. cap. 1, § licet, et § fin. cap. qui ad agendum, 4. cap. qui generaliter 9. eodem tit. lib. 6, L. 1, § 1. versus.

Procurator alius iudicialis, alius extraiudicialis, et de differentiis utriusque.

33. l. procurator 63. ff dict. tit. l. 1. tit. 9. part. 3. [illegible] in [illegible] acceptis 7. nº 19. Petr. [illegible] 2. tit. 49. [illegible] art. 6. et [illegible] differt ab aliis, quod procurator ad negotia potest alium substituere, [illegible] cuius [illegible] fin. [illegible] ubi excepit negotia, [illegible] requiritur industria, electa est. Procuratori vero ad lites [illegible] potest ante contestationem litis, nisi acceperit a domino potestatem substituendi, vel sit datus in rem suam, [illegible] licet, [illegible] 11. C. [illegible] tit. l. 19. dict. tit. 9. part. 3. Bart. in l. [illegible] ff de iudiciis, cum lite contestata ipso efficiatur propter mortem domini [illegible] l. si procurator, 9. ff de dolo, [illegible] [illegible] Bartholus [illegible] ff mandati, l. procuratoris [illegible] 22. C. [illegible] tit. [illegible] dec. 20. [illegible] l. et 2. data enim potestate substituendi [illegible] persona substituti procuratoris, sed domini [illegible] ubi [illegible] nec revocat substitutum post revocatum mandatum, nisi habeat etiam potestatem revocandi [illegible] 3. [illegible] Gaspar Caballus, [illegible] [illegible] [illegible] 6. art. 4. ff [illegible] differt, quod ad negotia potest constitui procurator post 17. annum, quia ibi fit tantum periculum eius, qui eum constituit, l. si collectaneus 13. ff de manumissis vindicta; ad lites vero, [illegible] vigesimum quintum [illegible] cap. [illegible] ff [illegible] minor 21. ff [illegible] l. exigendi. C. eod. tit. l. fin. C. de his qui veniam aetatis. [illegible] [illegible] excausis [illegible] tit. [illegible] decis. [illegible] 37. cap. 11. et ratio [illegible] potest [illegible] [illegible] adversarii. [illegible] idoneus ad peragendam [illegible] cum non habeat personam legitimam [illegible] in iudicio, l. 1. et 2. C. [illegible] et ideo continua aetate per procuratorem in propriis causis. l. fin. C. de legitimis tutoribus. [illegible] [illegible] nisi beneficiales sint, vel [illegible] in [illegible] [illegible] procuratorem agere, vel defendere [illegible] [illegible] patriae potestatis vel voluntatis, cap. ex parte. de restitut. spoliat. cap. continebatur. de desponsat. impuberum.

N.° 9

qui possint ee pro- curatores

c. fin. de iudiciis. lib. 6. explicat Covarruv. lib. 1. variar. c. 5. =

Qui

cu[m] q[ui] potest [con]stitui procurator, et veritati tamen, q[ui] n[on] p[ro]hibetur ex

ficio exercere officiu[m] procurationis, c. 1, hoc tit. lib. 6. l. invitus 43. ff

hoc tit. sive id sit, vel alterius modo exp[re]ssu[m] exhibeat, vel tacitu[m] [con]sen-

su[m], c. p[er]cu[m] dilecta, 4, de [con]firmat. utili, c. p[er] licet, 7, hoc tit. in 6.° clem. 1.a

eod. tit. ubi qui instrumenta procuratoriu[m] accepit, vel litteras, et n[on] co[n]tra

dixit, intelligitur [con]stitutus procurator, et Dominu[m] defendere debet

in negotiis, ad que[m] litterae se extendunt, eu[m] ad omnia sua videa

tur p[er]mittere directu[m]. L. 1, § fin, cu[m] l. seq. ff hoc tit.° l. 9, tit.° 7, part. 3.a

Duaren. hoc tit.° c. 8. Osvald. d. to. 20. c. 16. litt.a B. et ideo filius fam.

procurator ee potest, q[ui]a n[on] reperitur p[ro]hibitus, c. p[er] iniuste, hoc tit., d. c.

qui generaliter, l. filius, § ipse quoque, ff hoc tit. Duaren. ubi s.a c. 2,

n[on] alia. invitus autem n[on] datur procurator, l. filius 8. § 1, ff hoc tit.

l. invitus 17. C. dict. tit. l. invitus 190. ff de R. J. l. 3. § quaesitum

ff de curatore bonis dando ex l. omni mandati, q[ui]a privati est offi-

cii, libereq[ue] suscipitur, l. 12. § fin, l. si vero 27, § qui suscepit, l. sane

23, ff mandati, § mandatu[m], 6, inst. de mandato. et requiritur in

eius [con]sensus, et domini, et qui [con]stituere procuratore[m], et eius, qui [con]sti-

tuitur, et nemo cogitur regulariter [con]stituere procurator[em], n[on] volens,

c. p[er] querelam, hoc tit., ita nec invitus quis [con]pellitur subire officiu[m] procura-

toris, d. c. p[er] licet, 7. d. l. filius, 8. § invitus, ubi invitus d[icitu]r, et n[on] tantu[m]

is qui [con]tradicit, sed is quoque, qui n[on] p[ro]bat [con]sensive, d. clem. 1. Duren.

hoc tit. c. 18, c. 16. hodie tamen cu[m] certum numeru[m]

a[b] s[e]cerbatur procuratoru[m], cogit[ur] iudices suscipere procurationes instar

advocati, qui invitus etia[m] suscipit patrocinium, c. 1, de off. iudicis,

c. 1, ut lite n[on] [con]testata, c. p[er] tuo ut. 2, de dolo, et [con]tumatia, c. p[er]cu[m] causa

de appellationib[us], c. p[er] olim, de censibus, l. 1, § ait praetor, iuncta gloss.

v[er]b. n[on] habemus, de postulando, l. 9, § advocatos, ff de off. procon

sulis, l. ab his ibus 15. l. ait Praetor 23. ff ex q[ui]b[us] caus. maior.,

l. sien

l. sciendum, 21, de verbis, l. providendum § 1, ex particulari. Duas, ad no[stram] ttt. ex 1,

Prohibentur subire procurationis munus milites, l. milite, C. de procurat. obstaq. l. militis, l. qui stipendia, 9, C. eod. tit., ne spretis privata negotia avocentur a militia omnino armorum vim, l. milites, 34, C. de locato, l. milites 2, C. de re militari, lib. 12, & ita q[ue] ceset in veteranis, cum ii non avocentur ab comunere, l. fin. §. veteranis, hoc tit. nec milites, qui non excedit, sed in palatiis vagantur, ut docet ... cap. 11, lib. ..., nisi agant pro militantibus et eos defendant, d. l. filius, vel in rem sua sint dati, alienis actionibus dati actionibus, d. l. qui stipendia. Durius sub. cap. 4; sic clerici, qui celestes sunt milites, vetant procurare, ne a sacris avocentur, c. 1, ... et vel clerici vel monachi, cap. peruenit, 20, dist. cap. relatum 4, d. dist. cap. quia ... cap. denique 14, § 4. cap. decreverunt 20, ... cap. unico ... unico, clem. religiosus, ... aut religionis ... l. ... distinguemus, 3 ..., § 2, ... cap. 6, nisi pro causa ... ecclesiis, aut ... personarum, in foro ... cap. fin. ... cap. 1, et 2, de postulando, docent Sanchez, ... in certa, cap. 13, ... retinere ... vetus, voto, ... minores ... 25 annorum ... fuerunt ... procuratores, ut ... 4. ... et femine ... dari procuratrices, ... procuratrices, ... de R. I. qui procuratio virilis ... alieno ... ... nisi ... pudoris ... militibus ... ... non habent interesse, l. minimus, 21, C. dict. tit. l. fin. C. de arbitris, facit ... imprudentes, ... nisi procuratoribus ... morbus aut ... ... qui agat habeant, ... feminas, 41, ff eod. tit. vel in ... ... qui ... 4, ... et muti etiam ... ... procuratione, ... 43, ff eod. tit. ... ... magistratus, et dignitate ... et ... non ... alias ...

qui arceantur a procuratione

Vlpian. in l. 1. § curv. ff de postulando: licet admittantur ad administranda negotia, d. l. mutus, 43, quae possunt peragi sine verbis, et auditu, licet non commode; imputet enim sibi, qui tales obvenit eos, vt notat Giphanius, in d. l. mutus, n. 3, et furiosi, l. 12, § 1, ff hoc tit. ubi negatur absentis loco esse, ad hoc scilicet, vt possint dari procuratores, vt exponit Cuiacius d. cap. 11, litt. R, et rei criminis postulati, l. reus, 6, C. hoc tit. qui carceris metu fugiant, aut dicuntur in eis induentes videntur, quide vita, fama, bonis ve, periclitantes ipsi aliorum suscipiunt lites, Petr. Greg. ubi sup. cap. 9, in fine, potentiores etiam qui adversarios opprimere facile possunt vi, gratia ve, procuratores esse prohibentur, l. 1, et 3, et toto tit. C. ne potentioribus liceat, qui cententur fiscum, et Respublica ob metum gratiae, et potentiae, l. 1, et 3, C. ne fiscus, vel respublica, Donellus l. a. dict. cap. 4, et qui ab futuris rect. causa reipublicae, qui causis praesentium non congerentia, l. aut, 9, l. aut longa 23, l. vel si 44, ff hoc tit. nec Magistratus, et qui perpetuo detinentur morbo d. l. neque 44, Cuiac. ubi sup. litt. N. et P. et denique, qui infamia iure canonico vetantur procurare. cap. 1, et 2, 3, q. 7. Secus iure civili, § fin. inst. de except. l. siquis procuratoris, C. de minoribus lib. 10; videndi Covarruv. practicarum. cap. 19, n. 1. Gregor. Lopez l. 4, glosa. 4. tit. 4, part. 3, Paz in praxi. annotat. 4, an. 43, et 47. =

N.º 7
in quibus causis admittatur procurator =

Constitui potest procurator in omnibus causis, nisi quae expresse sint exceptae; est enim hoc edictum prohibitorium cap. hoc tit. in 6. d. l. mutus 43, § 2. l. in exceptionibus 19, § ibi de vi ff de probationibus, et quod non invenitur prohibitum, id intelligi debet concessum, l. cum Praetor 12, ff de iudiciis. causae igitur pecuniariae omnes admittunt procuratores, cap. 1, et fere per totum de procuratoribus, l. in pecuniariis 26, C. eodem, privatae sint, vel populares, modo in his actor de privato agat damno, alias ab ipso negliget dari procurator, l. 42, ff hoc tit. qui procurator non datur, nisi a domino litis, l. 56, probatum est, exercens vero act. pupillares neque damnum neque peric. quod non est dominus act. neque intelligitur inde locupletior,

l. pen. ff de popularibus actionibus. alter vero certe dari potest. l. qui popularem ff de proc. [illegible] Pauper in tractatu [illegible] de domin. [illegible]
[illegible] et venditur [illegible] Populus vel privati [illegible]
defendere [illegible] pecuniam in publica [illegible] Cujac. [illegible] Faure [illegible]
[illegible] licet 22. [illegible] adiutorium [illegible]
Donell. lib. [illegible] cap. [illegible]. Criminales autem causae quae publicum [illegible]
[illegible] privatam. cap. [illegible]
[illegible] 1. 2. 3. [illegible] cap. [illegible] criminalibus [illegible] 3. [illegible]
[illegible] ff de [illegible] ad agendum [illegible] accusatore [illegible]
[illegible] calumniae, [illegible] iudicibus. [illegible]
[illegible] de accusationibus [illegible]
[illegible] crimen [illegible] l. libellorum ff de accusationibus.
[illegible] 32, [illegible] cap. 20, 21 et 22. Et nec procuratore a [illegible]
[illegible] causam [illegible] Duvall. d. cap. 10. [illegible]
[illegible] intendatur nec tunc potest dari procurator,
l. in capitalibus [illegible] ff [illegible] absentes, [illegible]
[illegible] fuerit lex de [illegible] 1. ff de quaestionibus [illegible]
[illegible] procuratorem ad allegandas excusationes absentiae [illegible] ut
[illegible] absolvatur reus. [illegible] damnari [illegible]
[illegible] in damnationem [illegible] l. servum 33. § publice,
ff [illegible] l. inter [illegible] ff de publicis iudiciis [illegible] de accusationibus.
[illegible] de arbitrariis [illegible] Criminalium causarum quae [illegible]
[illegible] procuratorem ad [illegible]
[illegible]
[illegible] in crimen [illegible] l. 3. ff ad Turpill. [illegible]
ad defendendum recte [illegible] admittunt, si pena sit pecuniaria vel
corporalis [illegible] appellationis
[illegible] 42. § 1. [illegible] Duvald. lib. 9. [illegible]

Sub[illegible]
centur [illegible] excommunicatus maiori excommunicatione

N° 8
excommunicatus non potest esse procurator

[illegible]

quarto potest intervenire procurator ad litem alienam agendam in iudicio, et probat Decretus text. in cap. post cessionem, de probationibus, ubi Innocentius 3.us rescribit Archidiacono Parisiensi, qui sibi ostenderat per litteras Episcopi, quod procurator in causa constitutus erat excommunicatus cum assumpsit officium procurationis non admittendum ipsum duxit, et merito, quia privatus est oratio, vel consuetudine fidelium, ex pluribus 2.o de except. in antiquis congessimus petere illustriat. docent Suarez de censuris disp. 10. sect. 7. art. 16, Angelianus Pr[illegible] lib. 4. de iure personarum extra gremium ecclesiae existentium cap. 14. et plures laudati a Barb. in collect. ad d. caput post cessionem n. 4. Item potest tri aut tractari [illegible], utrum ipso iure nulla constitutio sit procuratoris excommunicati, neque necessaria sit exceptio, an valeat, et exceptio requiratur ad repellendum eum a iudicio, et quidem nullam esse fecit omnis [illegible] Vestrum de Salmuciano [illegible] n.o 20. Butrium n. 10. Panormitanus n. 2, et eum sequ. Brancius, de nullitatibus processus, tit. ex defectu mandati. a n.o 136, et alij relati ab Augustino in specim. n. 49. moti ex verbis ad caput post cessionem, tanquam procuratorem non duximus admittendum, tantum procedentibus, in quo cum Pontifex expendat procuratorem fuisse excommunicatum, cum recepit mandatum, videtur significasse ac eo tempore eius constitutionem ipso iure non valuisse absque ope exceptionis, quae si necessaria fuisset, ut repelleret, tantum expendisset tempus, quo procurator vellet exercere in iudicio, non quo mandatum accepit procuratoris. Haec tamen sententia non placuit Decio in cap. Excommunicato, n.o 17. Innocentio n. 2, et in cap. statutum, eodem, de dolo, et contumacia, Suarez d. sect. 7. n.o 10, Navarro in Manuali cap. 27. n.o 23, Angeliano cap. n.o [illegible], qui existimavit constitutionem procuratoris excommunicati in eo iure esse validam, teneretque gesta per eum donec repelletur exceptione a iudicio, quorum [illegible], ut veritas amplius, et probabilius, ex fundamentis sequentibus patet, adstruitur.

Vtrum [illegible] procuratore excommunicato, nullum [illegible] repelli a iudicio

119 Primum de nomine excep. de exceptionibus in 6, ubi excommunicatus,

non

non obstante interdicto communionis, potest mero iure agere in iu
dicio [illegible], ut notavi[illegible], [illegible] quia [illegible], [illegible]
repellitur, neque ei opponatur ab adversario exceptio excommunica
tionis, ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] §. 2. n. 5. [illegible]
[illegible] ubi [illegible] n. 7. igitur procurator excommunicatus mero iure potest
[illegible] [illegible] [illegible] vi mandati, quamvis repellatur exceptione
excommunicationis. cum sit minus periculum de communionis, cum excommuni
catus suo nomine, quam ex alieno [illegible], ut procurator, [illegible]
fusti. 6. §. 1. ff de [illegible] infamia. Secundo fundamentum ex
cap. decernimus. de sententia excommunicationis in 6. ubi sicut actor excom
municatus repellitur ab agendo, ita et patronus repellitur ab ad
vocando. quibus similis est procurator, qui in iudicio causam procurat alienam.
et patrocinatur, cap. 2 episcopus, q. 7. 3. et sicut actor repelli debet ex
ceptione excommunicationis, [illegible] procurator. Tertium est, quod excommu
nicatus potest valide facere actus, qui ad [illegible] pertinent [illegible].
et [illegible]: cap. veritatis. in fine. de dolo. et contumacia. cap. filius.
vel [illegible] veri, de [illegible] cap. significasti, de eo, qui duxit
in matrimonium; cap. sicut ibi; ut [illegible] [illegible]. de [illegible],
cap. [illegible]. [illegible] de sententia excommunicationis. tra
dit Covarruvias [illegible] de sponsalibus, cap. 6. in [illegible], an. 3. et in rep
[illegible] [illegible] §. 1. an. 10. et potest mero iure exercere
mandatum procuratorium. de [illegible] [illegible] [illegible], et potestate.
[illegible] [illegible] n. 27. neque obstat dictum cap. post [illegible] 7. quo
niam ibi [illegible] expenditur tempus acceptionis, quasi, [illegible] tempore
fuerit excommunicatus, inhabilis, et mandatum non valuerit ipso iure,
[illegible] ostendit [illegible] litteras episcopi procuratorem [illegible] excommunicatum tempore
quo acceptum [illegible] officium, neque appareret eum postea absolutum, [illegible]
tur adhuc excommunicatus, ut talis debebat vitari, et [illegible] ratione
[illegible] [illegible] [illegible] cap. sicut 39. de sententia excommunicationis, explicata
a Covarruvias [illegible] §. 2. an. 6. [illegible] Alciato. de praesumptionibus

regula 2ª, præsumpt. 6, et ideo non admittitur procurator, tanquam nunc excommunicatus, docent Decius, ubi sup., dicit., et alii, Belamera ind.º cap. post cessionem, n. 12, per litteras enim episcopi probata fuit excommunicatio procuratoris, quia rebus, quae pertinent ad officium episcopi plena fides adhibetur eius litteris, cap. cum 11, q. 3, cap. 1, ibi, per suas patentes litteras, de temporibus ordinationum, lib. 6, cap. si canonici. ibi, patentibus litteris, de officio ordinarii, eod. lib. l. si quando. iii, litteras episcopi, C. de episcopis, et clericis, cum aliis, quae congerit Angelianus, 3. observatum, 6, n. 13, ubi pluribus pertractat docte hanc [illegible]

N.º 10. obiicitur contrarium ex doctrina

Sed dicitur procuratorem excommunicatum recte posse causam suscipere defendendam pro reo, ex eo quod reus ipse excommunicatus admittitur in iudicio, neque repellitur exceptione aut oppositione excommunicationis, cap. intelleximus. 7. de iudiciis, ubi potest excommunicatus reus se respondere in iudicio, quia iam ex debito honestatis debeat procuratorem constituere, ad se defendendum; quod frequenter significare solet verbum debet, cap. 1, iuncta glossa fin. de desponsat., cap. 14. fin., ergo et procurator excommunicatus poterit admitti, ut pote reus pariter excommunicatus, quod potest facere per se ipsum, cap. potest quis, de Reg. Iur. in 6, respondet cum discrimen versari inter reum excommunicatum, et procuratorem excommunicatum, nam reus ille admittitur in iudicio, hic repellitur ex ea ratione, quod reus trahitur invitus ad iudicium, l. inter stipulantem, ff. Stichum, de V. O. et propterea omnium legitima defensio reservatur ei, cap. cum inter, cap. significavit, cap. dilecti, cap. significaverit. de except., procurator vero non invitus suscipit, sed libere mandatum procuratoris, et venit sponte ad iudicium, d.ª clem. 1, de sequestr., l. invitus 17. C. eod. tit., et ideo repelli debet obiecta excommunicatione, licet reus admittatur principalis, docent DD. communiter ind.º cap. post cessionem, 7. vel responderi potest reum excommunicatum non posse comparere in iudicio, sed ex necessitate teneri procuratorem constituere, ut defendat ipsum, idque sancitur.

exc.º,

ex d. cap. intelleximus, ubi ex pro dicto excommunicatum debere impo
sonalite [illegible] ponderare procuratorem. Alias enim deberet excusare ubi impor
tat necessitatem. Clem. attenuantes, et ibi glossa. Verbo debeant, de
statu monachorum. Licet re feriatur d. q. ad debitum honestatis, ubi cap.
de desponsat. impub. Continetur etiam ex d. cap. ex insinuatione, ubi exceptionis
ab excommunicato opposite admittuntur per procuratorem. Facit text. in cap.
situm, de sent. excommun. ubi excommunicatus non prohibetur appellare ubi
obtenta prius absolutione. Probavit Barbosa, in dict. cap. intelleximus, n. 7. [illegible]
[illegible] n. 23. et alii, quos refert Bazz. in praxi, in 1. tom. 1. 4. ar. 43. ubi
[illegible] n. 44. quod quis non [illegible] aliis constituere procuratorem in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non procedit quoties [illegible] de [illegible]
prohibetur [illegible] pro [illegible] in iudicio. argumento [illegible] [illegible]
[illegible] et cum excommunicatus prohibeatur in [illegible] delicti [illegible] iudicio,
ideo cogitur constituere procuratorem etiam de aliis causis; excommunicatus
[illegible] non admittitur in iudicio, nec admitti debet procurator excom
municatus [illegible]. tradit [illegible] sup. [illegible] [illegible] [illegible] Rotae in [illegible] ex- N.° 11 interpretatio textus in cap. venientes, de testibus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
plicatio [illegible] [illegible] venientes, 37. de testibus, ubi procuratores alterius
partis [illegible] [illegible] [illegible] intra, quae sunt de canonicis [illegible]
[illegible] ipsos [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] admitti in iudicio.
non obstat [illegible] ipsos [illegible] procuratoris ad [illegible] [illegible] [illegible] dicti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] procuratores [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fuerint a canonicis excommunicatis; quippe excommunicatus non
potest constituere procuratorem, cap. fin. [illegible] [illegible] procurator a com
[illegible] [illegible]. [illegible] maiores [illegible] quos [illegible] sunt excommuni
cati, [illegible] fuerint procuratoris [illegible], vel [illegible] [illegible]
[illegible] fiat procurator, vel [illegible] [illegible] [illegible] excommunicatus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] tradit Ricciul. [illegible]
[illegible] [illegible] cap. 26. [illegible] excommunicatio [illegible]

ius phata ex ultimis verbis textus, quae ostendunt eos fuisse absolutos ad cautelam, ut libere possent in ea causa agere [illegible] ex altera parte, [illegible] electionis et ostensione, cum eorum non facile probari posset, nisi propriis, quod fecerit electus, dicitur tamen ratio non erat vera, quod in spatio [illegible] testamentarii erant rei, et si opponebant electioni [illegible], quam ipse datis super decanatus petebat mandari executioni, ut ex textu apparet, et obviis, Excommunicatus in causa petitis, licet aliquatenus audiendus, et licet actor excommunicatus repertus sit per procuratorem ad agendum in iudicio, quia ius intercipit, eum agere non satis, quod probatur [illegible] cap. quoniam 12, de R. I., [illegible] 6, et quod sua est non licet nomine, neque [illegible] debet facere, cap. quaerimus 67, [illegible] cap. [illegible] dist., et probatur textus sic intelligendus in d. cap. fin., [illegible] nulla constitutio procuratoris facta ab excommunicatis, ut notatur in DD. communiter Suarez, d. disp. 16, sect. 3, n. 4, [illegible] excommunicatus recte potest constituere procuratorem ad defendendum, appellare, et omnia prosequi, quae causa concernunt defensionem, cap. cum inter, 5, cap. venerabilis fin., de except., d. cap. intelleximus 7, Salgado, de protect. regia, 2 p. cap. ... an. 7, Suarez sect. 4, et ita procuratores non debebant repelli propter excommunicationem Canonicorum, qui eos constituerunt ad causam appellationis, verior est ratio sequuta glossa d. [illegible] voluerint excommunicatus [illegible] procuratores, quia [illegible] excommunicati qui prohibentur subire munus procurationis [illegible] ad defendendum [illegible]; cap. post cessionem, extra de [illegible], sequitur glossa [illegible] n. 2, et alii.

N.o 12
procurator probare debet mandatum

Non admittitur autem procurator ad agendum vel defendendum in iudicio, nisi ostendat legitimum mandatum [illegible] alias nullum ... infert pluribus, nec subsistit processus, cap. cum venissent 2, cap. statutum [illegible], [illegible] verbo fratre, de minoribus [illegible] cap. cum [illegible] glossa verbo placebat, de pactis, cap. [illegible] probarit et alii, cap. ex [illegible] 33, de rescriptis, cap. [illegible] glossa verbo [illegible].

de iure

de arbitris. cap. contingit. 3. de re iud. in 6°. Litteras, de rescript.
cap. ptuas. 9. de arbitris, cap. ex rel. 32. cap. cum 34. cap. fin. de man-
titutione et obedientia, cap. ex tenore de dilationibus, cap. venerabilis
b. et remissionis. cap. de dolo et contumacia, cap. significavit de de-
cullationibus, cap. ex illis 6. de except. cap. 3. de testibus. cap. ex
dilectus de electione. gloss. Vel ratihabitione. de reliqua parte dominu
cap. ratio de consuetudine, cap. 1. cap. ex continuatum 8. cap. in nostra 4. cap. per
tu. 7. et de bestiarot. cap. accedens 10. cap. dilectus 11. cap. constitutus 10. co
de in iudicato. et cap. fin. eadem tit. cap. 1. cap. quoniam 2. cap. 1. quia 4. cap. qui
generaliter 2. et per totum eodem tit. tit. 6. clem. 1. et titulus seqq. dicti
cap. 1. cap. procurator 3. de electione in 6°. de iure civili sicut textus in l.
si quis 10. ff. de positi. l. 4. § ult. ff. de praescriptis verbis. l. qui ita 66.
§ 1. ff. ad Trebellianum. l. nisi 1. § qui alieno ff. ... l. licet. l. si
procurator. C. eodem. l. de pupillo. § cum procuratoris ff. de novi operis
nunciatione. l. si procuratori ff. de condit. causa data. l. si falsus. C. de furtis.
De iure Regio sicut textus in l. 10. tit. 4. part. 3ª. l. 2. tit. 24. lib. 2. recopil.
l. 9. 9. tit. 3. l. 3. tit. 2. lib. 4. eiusdem recopilationis, et concurrit ultra an
tiquos relatos a Barbosa in collect. ad cap. 13. num. tit. n. 1. Covarrub.
lib. variarum cap. 8. n° 2. Larrea 2. tom. alleg. Fiscalium, allegat. 87.
Olea de cessione iurium et act. tit. 1. q. 1. art. 2. et tit. 4. q. 9. art. 3. Neque
nus allegat. 9. n° 90. et alleg. 10. art. 137. et alleg. 11. art. 10. Pa
rej. de universa instrumentorum edit. tit. 4. resolut. 10. Cinqua
...tial. de legibus, controversia ... art. 41. Cancerius. tom 2. variarum
resolutionum cap. 14. art. 62. Paz in praxi. annotat. 4. Gonzalez ...
Oñuela ... comment. cap. ...

Hoc asserto scilicet procuratorem debere mandati sui facere fidem adeo verum est, ut ... non admittatur in iudicio, etiamsi non opponatur exceptio de eo. si constat non habere manda tum, l. Pomponius 40. § fin. ff. de procurat. l. 1. C. eodem tit. Oñuela d°. cap. 12. litt. C. si vero sit incertum mandatum, ... nec admittitur

N° 13 Quod procurator sine mandato ad mittatur procurator

procurator actoris, modo caveat de ratisfiãe iussionibus. ratum rem domi-
num habiturum; idest approbaturum quod actum erit ab ipso procuratore, l. servum
33, § ait Praetor, l. invitum 39. § qui alieno, l. si procurator 65, dict. tit. l. 1.
ff de minoribus, l. nemo autem 21, rem ratam haberi, l. unica. C. de satis
dando. § sin autem, inst. de satisd., Covarruv. l. variar. cap. 2. n. 1. Petr.
Greg. tit. 49. syntagm. cap. 4. n. 9. quod optima fuit constitutum ratio, ut vi-
tetur periculum ne lite cum procuratore transacta dominus suo iure
iterum agat, quae fuit ratio huius cautionis inducendae, ut scribit Ius-
tinianus, in d. § sin autem, ut refert Oswald. d. l. 18. cap. 13. litt. Ubi
hinc petit ratio ad textum in d. l. nisi sola. § si procurator. ff hoc tit. explorantibus
exponitur in causali ad dictum § 3. et cum cesset haec ratio vitandi futu-
ri periculi; casu quo constet de mandato, non compellitur procurator cave-
re de rato, et superflua cautio non debet ideo onerari, l. haec 14. § 1. ff ut
legat. nom. caveatur, incertum mandatum est quod negat reus neque confessione
neque probatione apparet, l. 3. quod ad libertatem. l. 1. l. post rem. ff de transact.
procurator v. rei. si vel habeat mandatum certum, et expressum a domino, si vero non
habeat, semper cogitur praestare satisdationem. iudicatum solvi, dominus eius per-
sona eadem firmaverit stipulationem, l. si ad defendendum 20. ff iudicatum
solvi, l. minor 41. cum l. 42. et 43. ff hoc tit. § si vero in st. de satisdatio-
nibus: nullus enim est idoneus defensor rei alienae sine satisdatione.
l. qui rem 126. l. nemo 166. ff de R. I. et alterius conditio potest per alium
fieri melior, l. solvendo 39. ff de negot. gest. publiceque expedit absen-
tes etiam ignorantes per quemcumque defendi, d. l. sex. d. § publice. ff hoc tit. ne
ignarus dominus sentiat nemine eum defendente. d. l. § fin. ff quis
usque vimus. tradidit plura Oswald. d. c. 13. per totum =

Procuratoria pellat cum de-
bequitur appellare =

Huius autem vim
dati procuratori tenetur latum iudicio pergere adversus iudicatum et
ad, appellare contrarium latam, cap. dilectus 11, cap. nimirum 14. ff de procu-
ratoribus, l. invitus 17. C. eodem. l. ab executore 4. § fin. ff de appellat.
l. si procurator 8. § quod et ad actus. ff mandati, l. liberto 81. § litte fac

negot. cum, l. si actor 10, C. de appellat. docent Vivian. alleg. 31.
an. 2, Gravet. [illegible] 23, q[illegible], no puede [illegible], tt. 4, [illegible] 3. et
an. 13. [illegible] [illegible] tt. 23. [illegible] [illegible] Menochia, [illegible]
cp 19. art. 1, et cp 3, q. art. 9. Videtur enim habere tacitum mandatum
ut appellatione interponat, ne [illegible] transitu in remunerati
cata d. [illegible] procuratoris [illegible], et mandati [illegible] suscipiens censetur
se astringere ad vere [illegible] omnia, quae [illegible] in manda
to, ne sub eius fide decipiatur dominus, [illegible] l. [illegible] [illegible]
[illegible] ff. [illegible] ideo si non appellavit a sententia [illegible] imputabitur [illegible]
[illegible] ad [illegible] d. [illegible], [illegible] ibi, poterit ei imputari [illegible]
[illegible] non appellavit, culpa enim [illegible] domino videtur
[illegible] causam [illegible] de iniusta [illegible] l. si fideiussor
[illegible] debitor ff. mandati, notat Panormit. in d. cp. non iniuste n. 13.
nisi iustam [illegible] excusaretur a lapsu temporis appellationis, et iusto
tempore denunciaret domino [illegible] tt. [illegible] d. cp. non iniuste,
d. l. si procuratorem. Procurator tamen non tenetur appellare d. cp. non in
iuste in fine, eo quod causa [illegible] intelligitur de prima instantia, [illegible]
[illegible] sit diversa a causa principali. cp. in appellationibus de [illegible]
calumniae lib. 6. adeo nullam habeat poenam doceat Butrius in d.
non iniuste, n. 9. Panorm. d. n. 18, Gratianus, tom. 1. discept. [illegible]
cp. 96. n. 29. Menochia, 2. tom. [illegible] tt. 4. cp 19; nisi mandatum
sit generale ad omnes [illegible] tunc procurator debet prosequi appe
llat. [illegible] [illegible] [illegible] illius instantia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mandati [illegible] [illegible]. sic
intelligendus in l. 2. ff. [illegible] [illegible] [illegible], cp illa [illegible], iuncto Barth.
in d. l. 17. n. 3. et 4. [illegible] [illegible] n. 3. in fine. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. cp 31, n. 14. et [illegible] generale [illegible]
[illegible] de causis praesentibus, et futuris, ut [illegible] ipse Bartolus in d. l.
[illegible] [illegible] l. damni [illegible] ff. de damno infecto.
l. [illegible] ff. [illegible] Mantica, lib. 7. de tacitis conventionibus tt. 22.

an° 14, vel nisi in mandato procuratorio sit adiecta clausula, revelon procuratoris, et clausula obligantis dominium quae procurator fecerit nomine constituentis, quae operantur, ut procurator partis prosequi omnes instancias, ut plura inde relatis de actis congruentibus, n° 26.

N° 29 dom. q. in solidum procuratores procuratores

Plures procuratores in partem dati in solidum, quae omnes sit ponere, ad agendum, vel defendendum, ita ut adversarius debeat admittere omnes in eo signatio, L. siquis 31, § 1, L. nominum 37, cum L. 38, eod. tit., L. 4, § item, ff. in dicatis solui, facit Lex decreto, § vlt°, ff de adm. tut. Donell. Comment. op. 14. et ibi Osualdi litt. A. Paulus, contra, q. 37 et 38, q. dati procuratores promittitur sine [illegible] et in eo modo adversarius contingeret, Actio, aut defensio, quae domino ante ma[illegible] erit, in plures scindatur procuratorum personas, L. § 1, § si plures, ff de e. tuti et dicto, ne molestia oritur vocandi omnes in iure, cum quid satis est, et contentio, in [illegible] et difficultas probationis et executionis ipsius, quae solet nasci ex diuersione plurium, ep. 1, de arbitr. lib. 6. id procurerit, cum plures procuratores eodem tempore constituuntur, et simul omnes concurrunt adiudicium, facit Lex 40, § vlt° ff. eod. tit., non vero separatim conferrent, et diuerso tempore, natura melior erit conditio eius, qui prius contestatione occupauit negotium, dicto cap. in iniuste, cap. sedeo, 6. hoc tit. lib. 6. L. pluribus 32. ff eod. tit. q. eo facto occupationis dominus litis effectus est, et omnes alios excludit procuratores, L. procuratoribus C. dict. tit. Gonzalez, ad reg. 8. § 3. procem. n° 15, nisi in actu procuratorum fuerit dictum, quod fieret melior conditio occupantis, tunc enim si quis occupauit tempore contraact nolit prosequi negotium, neque substituat alium, alter poterit negotium perficere inchoatum, dicto cap. sedeo, ubi ex ipsis ...ntur electionum cas, et aliorum ecclesiasticorum negotiorum, in quo in solidum plures procuratoribus deputatis, index magis idoneum potest eligere, aliis exclusis, q. celeriter exigunt expedite, et si plures diverso tempore dati sint procuratores, posterior erit procurator, reuocato priore, dicto [illegible],

epiquis. 46. de locat. lib. 6. dicto. siquis. § fin. q in voluntatibus dicen
ut, quia simul requirit diversa. tenet nouissima. l. si mihi. 12. § in
lecatis ff de legat. 3. Sine videlicet. Cod. de pactis. tradunt et plura, pluri
de Barbosa. vol. cap. si vnicuique. n. 7. Donellus d. cap. 23. n. 40. sibi C. Ruf.
litteraa B.

Tertio argumentum quod rectum est procuratore legitime eiectum fuisse
tu ex sententia, et ideo non procurator damnatur. sed dominus ipse, qui
commodum rei habet. Vel damnum. l. Plautius 8. C. de procurat. l. licet ff
de re iudicata. ubi alias agitur exceptio, nisi in rem suam. ut datum pro
curator, vel se offerat liti sine mandato, vel nihil habet in ea expertam
dominus causae petitionis alterius. l. si procurator 25. § ultimo.
ff de procur. q quia pro domino suscipit vinculum obligationis, et omissum
frustra recurrant. l. 7. l. Titius 76. ff de procur. et dominus non potest
onerari ea obligatione quam suscipiendam nullum dedit mandatum.
l. ignorantis 49. ff de procur. notat. Petr. Greg. lib. 3. partitionum. 40.
cap. 8. quoddamque eum commodum quaesitum a procuratore occasione litis
quid prodest et officio eo tribuitur, eius exequenda est domini. l. si
quis procuratori 62. ff de procur. et ideo exprimitur in l. si ponsum 92.
ff de petitione hereditatis, et damnum etiam pertinet ad dominum. cap. cum venissent
de iniuriis et damno restitut. cap. cum olim, de causa possess. cap. 1.
de lite non contestata. cap. cum dilecta. de re iudicata. nisi fraude contigisset,
vel culpa procuratoris. d. cap. cum venissent. iuncta glossa ibi restitui
nus. et tunc in dolum potest, et eius cum quo culpa. l. si procuratorem dolo ff.
mandati. l. a procuratore 13. C. eod. et per malam gestionem teneri do
minus, quae non gessit. l. 9. § 1. ff mandati. l. procurator 11. C. eod. et dam
natur in quantum interest domini. l. siquis 27. § qui mandatum,
ff eod. de tit. et non fecit in lite sine mandato, vel contra illum tenetur
domino. d. l. ignorantis, l. 10. C. de procur. nec ante. l. si seruitutem. § fin.
ff de pactis, d. mandati, d. cod. d. lit. A. procurator etiam repetit a domi
nis expensas iuste factas in lite, et alia, quae ex aliunde pervenit.

n. 16. Factum procuratoris in lite afficit dominum et nocet.

mandato procuratorio, et si casu ceciderit, et sine culpa damnatus fuerit dominus, ut sic securetur indemnis, et officii illi non sit damnosum, tam ex gratia, nota tt. ep. et p[rese]nte 52. de elect. l. qui proprio 20. § l[itis] off[icium] [illegible], l. sumptus 53. ff de pactis, l. 27, tt. 9. part. 3. et ibi glosa 4. Gracianus, dec. 96, Sirader de alimentis, tt. 8, privilegio 62, nisi sine mandato agat, vel defendat, neque repetit expensas si obtineat non si causam ammittat, l. an ultro 10, ff mand. l. 4. 63, iudicatum solvi, notat Rot. Greg. ubi supra litt. a l.

Nº 17
opponitur textus in ep. cum olim 32. de off[icio] dele gati=

Nec ob[sta]t textus de[cisio]n[is] in ep. cum olim 32. de off[icio] delegati, ubi probari videtur procuratorem excedentem fines mandati parare prejudicium domino litis; quoniam quamquam diximus, nisi ceterum factum scilicet a procuratore in litem sine mandato non obesse domino; procedit cum ipse ignorat excessum procuratoris; secus est si sciens fines mandati excedere passus sit, tunc enim mandatum procuratorium extenditur ex patientia, et non contradicens dominus ipso obligatur efficaciter ut notant Felinus in ep. 1. n. 12. ut lite non contestata; Decius consilio 437, a. 1. Menchaca, tom. 2, frequentium ep. 23, n. 9. Osvaldus l. 3. comment. ep. 20. duplici litt. B B. itaque tam id sciret dominus tempore quo actus gerebatur per procuratorem in questione tacendo, et non contradicendo censetur habere ratum actus ipsius, ut probat disertus textus in ep. cum in positionibus 3. ibi, sciente, et ratum habente, et non revocante positiones, aut responsiones huiusmodi contrarias tuo nomine tuus fecerit procurator, de iure iurando lib. 6. facit textus in ep. continebatur, de his que fiunt a Prelato, ep. si servus 20, 94 dist. l. item, 7, § interdum, l. si tanti 12. ff ad l[egem] Aquil. iuncta traditis ab Osvaldo. lib. 12. comment. ep. 27, litt. A. ita Parorm. in ep. non ne. n. 4. de presumptionibus tenuit et Felinus, in d. ep. cum olim, n. 7, sed si sciret excessum actum iam perfecto licet taceat dominus, et non contradicat, non censetur approbare factum procuratoris, nec taciturnitas noceret ei, nisi cum scientia concurrat aliquis

actus.

actus, ut egregie Bartolus ait, sive tradidit, ius quo enim ffiam rato habere, que Verius sequuta dictio q^o, n° 3. Facty ... procuratoris in textu dicti capitis ex olim, qui v. tramanda ... provenit ... ad causam ... data, ... mentio in rescripto Apostolico, ... secuit, n^o ... q^a videtur sentire et ideo ex ... eius contradictio, ... ex facto procuratoris ... generetur ibi, port quam Comes ... attestationibus intellexit sue ... contraxit, ... declaratur ... in litteris commissionis, docent Panormitanus ... tom. 2. variarum, c. p. 14, n° 12 =

His etiam, quae ... admittenda procuratione ... non obstante ... mandato, ... c. 34, de off. delegati, ubi ... ad agendum ... admissus, glosa ... litteris ... difficultatis ... modis ... clericus ... seu ... benefitiatus ... ecclesia ... Canonicus ... de Patino, ... ecclesia ... sanguinis ... vel affinitatis ... habitionis, ad agendum ... conjuncto, ... deinde ... ita admittitur clericus ... agere ... ecclesia, ... causis ... absque exhibitione mandati, ... de rato ... cautio q^a ... Confirmant glosa ... potitoribus, ... et ... deportuaribus, et docent Hostiensis ... Laudat ... de, d. c. p. 12, litt^a K, sed ... solutio ... placuit Panormitano

n° 18 — interpretatione ... c. 34, de off. delegati =

in eo tex. c. 1. et aliis antiquis ab ipso citatis, quia nulla in iure reperitur, quae admittunt coniunctos sine mandato. Loquuntur ex parte de coniunctis provenientes ex sanguinis vinculo, vel affinitatis, nec debent extendi ad alios coniunctos, nec propterea obtinent in iure amicitiae; amicus enim in levi notitia coniunctus, et si frater solet appellari. l. nemo dubitat. § 2. ff. de hered. instit. l. verum in pro. ff. pro socio. faciunt lex pen. ff. de castrensi peculio, l. cum allegatis 4. Card. Franciscus de penis temperandis c. 22. an. 44. non potest agere pro amico sine mandato. l. actoris. C. de negot. gest. docent plures relati ab Osvaldo. ubi post. 2o. solutis glos. dicens, quod clericus ideo fiat admissus; quia dubitabatur de mandato, et cum incertum est mandatum sit, necne procurator actoris admittitur; modo caveat dati fide iussoribus. dominum ratum habiturum, idest approbaturum, quod actum erit a procuratore. l. servum §. ait. l. si solus § qui alieno. ff. de procur. l. 1. C. eodem. sed si certum certum sit mandatum non alicui esse, etiam si offerat cautionem, is non admittitur, ut procurator l. Pomponius § fin. cum aliis ipsis citatis. ff. dict. tt. et dubium probabile orie batur de mandato, quia clericus habebat instrumenta ecclesiae, per quae intendebat probare de iure ecclesiae, ut constat ibi, cum instrumentis eiusdem ecclesiae et carat. potuit audiri in iudicio, praestita cautione rati habitionis. quae datur, non posset contingere, quod illi de plebe non haberent ratum, quod pro ea fieret clericum, et sic dicitur non obest esse ex l. l. C. quod res iudicata non noceat, et ex ea cautione agitur ad impensas factas in lite, et ad interesse, quod estimatur in quantum sua interest ecclesia, in eo quod adversarium non habeat iudicatum, docet Panormit. in eo tex. n. 4. =

Nº 9

interpretatur tex. in cap. l. nro. tt. =

Difficilis etiam interpretatio est tex. in cap. 1. de procuratoribus, ubi procurator constitutus ab episcopo ad agendum non auditur in iudicio, nisi ostendat mandatum presbiterorum, scil. ecclesiae maioris suae ecclesiae consensu factum, et eorum roboratum subscriptionibus. cum verum procurator sit, qui constituitur a praelato in causa ecclesiastica, is qui a solus habeat potestatem constituendi ipsum procuratorem.

ibi, mandatum factum procuratori etc. cap. petitio ibi, Episcopus item constituit ut Syndicos, Rebaldinas, Bonvalle cap. 2 cum ... 6. cap. ... dicuntur calumniae, sed reiecta solut. Innocentius in cap. e. loco in de rescriptis n° 1, existimantis aliquos procuratores non constituere nisi quod illi potent authoritate et solemnitate procurationis ... deinde fide instrumento quae vincitur ... testes ... quaestio, ultra procuratores, et sic non tenebant ... testium. Responsio dedit est, quod Praelatus potest ... ecclesiarum mandato capituli, et solus constituere procuratores ... nunc citati, et firmant ... glossa 1. in ... Panormitanus n° 6, Innocentius n° 4, ... in cap. ex litteris n° 19 de probat. et ... glossa 1, in cap. in tua dilectus de fide instrumentorum, et glossa 1, in cap. contingit, de transact. et glossa ... in d° cap. ... Navarrus in cap. nulla ... q. ... § 2. Pax in praxi in notab. 4, n° 34. ... quae habet expeditionem ... Capituli ... quanto ... de his quae fiunt a Praelatis, vel ... utrumque Praelatus ... et capituli ... sigillis ... obedientia, ut docent Butrius in d° cap. ... Ioannes Andreas in d° cap. e loco n° 17. et ... potest ... dicti cap. 1, in quo necessario etiam ... mandatum capituli ut procurator recte videatur constitutus, et quod cum fuerit factum ... ita ... dictum cap. Hostiensis ibi n° 7, Butrius n° 20, vel ... respondetur, quod solemnitas ... clericorum ... in ... ad cautelam, cum episcopus ... nec ... procuratori bis admitteretur sine ... et Pontifex bis ... decepisset, cum ex defectu mandati procuratoris, nulla ... facta iudicium episcopus ipse ideo ne tertio eluderetur voluit ... maiorum ... constitutione procuratoris, ita ... debeat ad iudicium ... cum mandato solemniter facto, et cleri ... roborato subscriptionibus, et haec responsio ...

(1) n.o 20
intitulati tex. in ea cap. olim. de testibus.

congruentia verbis tex. ex quo amplectantur Hostiensis in d. cap. ad decim. n. 12, et in d. q. in fin. et Butrius ibi in fine.

Opponitur etiam tex. in cap. olim 34. de testibus, in cuius specie Archidiaconus admittitur ad agendum in causa super statu Wlenenensis Ecclesie sine mandato Episcopi, quamvis ibi, vel exceptione, agnoscit dificultatem, et eam solvit dicens Archidiaconum admitti in iuditio, nisi repellatur ab adversario per exceptionem defectus mandati procuratoris, et id importare illa verba per exceptionem legitimam repellere valeat ab agendo; Sed recedit a solutione glose, quod in casu tex. quilibet alius posset prosequi in iuditio Ecclesie, cum in inquisitione tractetur status, et ad eam pro ipsa, cap. qua propter 2, § 7. cum vos 4, q. 10, cap. non liceat 22, q. 2, faciunt lex 1. et 2, ff de liber. causa, et quia tamen verba, excipit de alia ex illis exceptionibus, scilicet, cap. exceptionem de except. cap. post cessionem de probat., spoliationis Ecclesiarum vacantium ex capitulo litteras, cap. item cum quis, de restitutione spoliat., litis finite, exceptionis exceptionis, de litis contestat. lib. 6, solet responderi quia Archidiaconus egit in iuditio pro iuribus sue dignitatis, licet allegaret iniurias tum iura Ecclesie dicendo eam esse liberam, et pro illis potest admitti sine mandato episcopi, arg. cap. cum litterae, de dilationibus, cap. cum venissent, de institutionibus, sed non convenit hec responsio verbis tex., que plane obstendunt contentionem inter Archidiaconum agitari, et Archiepiscopum Cantuariensem, super statu Wlenenensis Ecclesie, et esse deductam principaliter in iuditium statum ecclesie. Innocentius ibi, n. 3, aliter tentavit effugere dificultatem, dicens, quod Archidiaconus non agebat tamquam actor, sed prosequebatur inquisitionem, quam Pontifex commisit ad eius instantiam, et colligit, quod recipiuntur testes lite non contestata. Sed rejicitur solutio Innocentii ex littera tex., que dicit Archidiaconum proponere questionem super statu illius ecclesie, et posse repelli ab agendo per legitimam exceptionem, et constituere procuratorem litemque requirit contestatam, data postea sententia, et quia in tota serie tex. nullum est verbum, quod redoleat inquisitionem, verum est,

ratione

respondendum, quod Archidiaconus erat directa contra Archiepiscopum in spectatu Ecclesiae, et fuit admissus sine mandato, quod Episcopus erat non habens, cuius contra vincitur negligencia [illegible], quod non permittatur Ecclesiae [illegible] Summarius [illegible] committere, et tunc Archidiaconus compelliter [illegible] de Ecclesia [illegible], et de [illegible] eius potestate, etiam contradicente Episcopo, cap. ex de. cap. quaestione, et alijs, [illegible] nomine conficere literas, et [illegible] in dicam [illegible]. aut [illegible] ex litteris [illegible] et non habet necesse [illegible], quod non est proprie procurator, et tanquam legitimus ad [illegible] administrator in actibus, et agit pro ecclesia, sicut pater admittitur pro filio, [illegible] solum, C. de bonis quae libe-ris, [illegible] nulli pro [illegible] 3. ff. [illegible] solui, docent Panormit. in d. cap. cum olim, n. 3. Hostiens. n. 2. Bu-trius n. 4. et alij interpretes

Ad hanc etiam referri potest decisio [illegible] accedens defecerit, quod [illegible] in eius accusatione defecerit, [illegible] Apostolica, et infra [illegible] mandamus quatenus Dorotheae nobilis mulieris, quae sub tua potestate [illegible] dicitur idoneam [illegible], ex qua a domino habet plenam potesta-tem ad agendum, et respondendum, quod videtur dificile quod idoneus [illegible] esse pro-curator, qui ex mandato domini constitutus ad agendum, cum teneatur de-dere [illegible] a reo, [illegible] datus ad defendendum. [illegible] [illegible] 35. [illegible] Pretor, [illegible] actione, [illegible] C. eadem, 21. tit. 4. part. 3. [illegible] actio, idest non admittitur ad agendum, ea enim est pena procuratoris, non defendentis, [illegible] 43, [illegible] dict. tit. faciunt [illegible], 39. [illegible] 39. [illegible] de dote, eod. tit. [illegible] procurator, qui agit ex mandato, [illegible] ponam [illegible] velit agere. debet etiam defendere dominum [illegible], quod sicut principalis dominus agens non haberet excusationem [illegible] non defendere compelletur, cap. 1. et 2. de mutuis petitionibus, cap. [illegible] lectum 2. de ordine cognitionum, cap. accusatores, [illegible] cuius in agendo.

3º. ... , § sed si agant, de iudiciis, L. Papinianus, C. de ... et inter tutoribus, ita nec procurator eã debet habere, quia est loco domini; igitur procurator erit idem, qui constituitur ad agendum etiam non habet potestatem etiam ad defendendum: Respondetur procuratorem ad defendendum datum interesse defendere reum conventum dominum, eum officiat implere suscepti fragmentum mandati, ut plat[?] dicebatur text. in l. invitus, § C. nro. tto. alias actus agentis operaretur ultra eius intentionem, l. in omnibus, de reb. creditis, et qui domino promisit agere eiusdem defensione corpore ipse non recepit, neque ad agendum instructus est, procuratori censetur et instructus ad defendendum, eam devenire ... defensio, quia actio, quae non est in potestate rei, l. 3, § ... de doli except. et ideo ut ... procurator debet constituere a domino ad agendum, et defendendum, cum iste suscipiens mandatum agere teneatur, et defendere dominum mutuo conventum. d. cap. accedens, cap. petitio, § ibi, dare vobis agendi, et respondendi pro utroque potestatem, nro. tto. docent Donellus 18. comment. cap. 16, et ... , ... , ... , ... , ... N. Menchacatto 2, ... , cap. 22 ... , Vas[?] sembechius in ... , ad tt. de procurat. ibi ... 1, et ... , sed quid ... chaedus in § procuratori num. 43, inst. de ... , quas agere possumus.

Nicolai

tant text. in d. l. servus. d. l. act. et alii citati numero proximo; quoniam in eorum speciebus non videtur procurator ad agendum constitutus defendere dominum absolute a reo obstrictum vicinium, aliqua act. conditionate, si agat in iudicio; si enim intendat act. nomine domini non potest expedire mandatum, nisi defendat ipsum mutuo conventum, et ideo teneri ad eius defensionem, sed si non agat, nec cogitur defendere, cum nec alia pena sit procuratoris non defendentis, quam denegatio actionis, d. l. mutuis § pena. Barthol. in d. § ait Praetor, Duarenus ad ... tt. cap. in fine. ... decis. ... tt. 1. § 4. nº 27. et ... referendo § qui aliquid ipse recepit, simul omnia recipit, si negat[?] illud exoptari requirit, cap. 1, cap. ... 4. cap. pastoralis 28, cap. ex litteris 29, de officio

delegati

Nº 22 respondetur ad leges nunc citatas

delegati. L. 2, ff de novat. L. adrom 56. L. a debitore 62, ff de ...
[illegible] procuratori apparet mandantis [illegible]
[illegible] potest agere, [illegible] tamquam defensor eorumque
dominus. Respondetur procurator, qui praesente domino agere non
[illegible] potest [illegible] mandatum, [illegible]
[illegible] illud tempus [illegible], [illegible]
sine causa. L. 12, § fin. L. sancte 24. L. si quis 27, § qui suscepit, ff [illegible]
dati, § mandatu 65 [illegible] de mand. magis [illegible]. cum hac
[illegible] mutui act. [illegible]
[illegible] est hac [illegible] tantum
[illegible] civilibus, habet locum in principalibus [illegible]
[illegible] quas illa tradit [illegible], quae simul
videntur [illegible] principalibus [illegible] non
[illegible] est [illegible]. L. 20, ff de [illegible]. L. 1, ff de [illegible]
[illegible] veluti sunt actio, et defensio, quarum una [illegible]
[illegible], explicant Donellus, d. c. 16. Pichar. ubi sup.
[illegible] Secundo etiam
[illegible] tit. 12, [illegible] admittitur in [illegible]
maritus pro uxore, sine eius mandato ad [illegible] summam
[illegible] mutuo datam, [illegible] Pichar. gloss. [illegible] sive uxoris. ... 17 n. 23 intentatus [illegible] tit. 12, [illegible]
[illegible], et [illegible], quia maritus non repellitur ex defectu [illegible]
[illegible], quia ipse mutuum dederat pecuniam uxoris, et stipulatus fuerat
[illegible] reddi nomine uxoris suae, et [illegible] directa obli-
gatione. L. in causae fin. L. si procurator ff [illegible] agit nomine proprio,
et non uxoris, et ideo auditur sine mandato. Respondeatur [illegible]
potest, quia vel uxor cesserat marito nomen pecuniae debitae, ut
repeteret illud, et habeat [illegible] paraphernalibus, et tunc [illegible]
nomine uxoris. L. fin. C. de pact. convent. ita Hostiensis ibi, n. 2.
vel quia dederat in dotem, quod fieri potest. L. nominibus C. de oblig.
et act. sicut et vendi. L. nomina ff de [illegible] vel act. vendita.

L. nominis. L. post quã. C. eodẽ tt.º et donari. L. si donationis. C. de donat.º et delegari. d. l. ff de delegationib. ita Butrius ibi. n.º 10. et in rebus dotalibus, nec mandatũ exhibere debet maritus, nec praestare cautiõ rati habitionis. L. 2. L. maritus. 21. C. nũo tt.º q ipsarũ dominus est maxime quo ad mouendã actiõ. L. doce ancillã. 9. C. de rei vindicat. atq ita agit nomine suo, et nequit ee procurator suę rei. notat Ouiedo d.º tt. 12. cp 12. litt. L. vel denique respondet maritũ in specie d.ⁱ cptis cõstitutis, intervenire proprie sine mãdato; q potest ipse exercere causã procurationis vxoris, siue exhibit mandati, siue agat, siue cõveniat in iudicio, ut pstet cautiõ rati, vel si cõveniatur iudicati soluendi. d.ª L. maritus. ad instar cõiuncte psone, que ita admittitur sine mandato, L. sed hec 35. nũo tt.º L. exigendi. 12. C. eodẽ. q licet nullo cõsanguinitatis iure, vel affinitatis maritus sit cõiunctus vxori. cõtracto tn matrimº intelligitur et mandatũ tacite cõcessũ, ut agat pro vxore, Duarenus ubi s.ª cp 7. adhoc tn vt admittatur sine mandato, debet agere tãquã maritus, et legitimus administrator, alias si vt procurator cõparet in iudicio, tenetur exhibere mandatũ, imputet enim sibi q hanc viã elegerit, vt obseruat Mysingerus. 4. obseru. obseruat. 93. an.º 6. et si vxor postea mandauerit ei aliq; n potest excedere fines mandati; nã mãdando quedã negotia. videtur excludere aliorũ administratiõ. d.ª L. maritus. 21. et ideo irrequisito mãdato vxoris fuit auditus in iudicio maritus in d.º cp. constitutis; tradunt Panormit. ibi. n.º 9. Butrius. n.º 9 =

N.º 24
enodatur alia dificultas d.ⁱ cp.ⁱ constitutis =

Sed ad hue ll. d.ⁱ cpi. constitutis quatenus decidit priorẽ tãquã cõtumacẽ fuisse cõdemnatũ in expensis factis in lite, p habita ratiõe q receuit auditio procuratore dõnorũ ad agendũ. qui iure accepti mandati sufficiens n erat ad defendẽdũ; videtur dificilis exceo, q n debeat cõdemnari Prior iste tãquã cõtumax ex ea cã sufficientẽ n reliquit procuratiõ. aic n pñtie vult cõtradiciõ.

tutio

iudicatum solui, ratione admittitur ad defendendum etiam sine mandato. d. l. exigendi, l. mica, C. de procuratoribus, aut non vult praestare satisdationem, et tunc repelletur a iudicio, etiam si habeat mandatum d. l. sed nec. § 2. d. l. Aniceto ff. finali, quod non est vis institutoris curatoris, sed in eius satisdatione. Sed respondendum est maxime, cum non esse, quod quando procurator habet mandatum ad defendendum, si mandatum est executiuum in bonis domini, quia ipsum constituit procuratorem, ubi non habeat, et praestita satisdatione iudicatum solui, defendat sponte reum; tunc mandatum executionis in bonis procuratoris. l. si Plautius ff. locati. nisi forte a procuratore reservatur, quia in hoc casu in bonis domini mandatum executionis. l. si procurator ff. de actionibus empti, l. sicut obvulat. ff. ad exhibendum; nec etiam procurator a parte constitutus, offerebat satisdationem, neque sine earum mandati, ad agendum dati admitti poterat ad defensionem, quia cum prior aut reus debuit dare mandatum procuratori, ad defendendum, et sic actoris merito nullum remanebat auxilium, licet enim procurator ab actore datus ad agendum, si non agat in iudicio, et reus conventus postea a reo sit idoneus ad defendendum, quia eo quod non possit agere non defendat, videtur sibi data potestas defendendi ex positione traditum, constituens tamen a reo ad agendum. nec potest defendere ipsum, quia defensio principaliter inniti ei, qui non venit contradicere ad actum, qui in tentet procuratori, cum veniens, de renunciat, et ideo damnatur Dominus in expensis, potest damnari; quia sufficientiam non relinquat procuratorem, [illegible] docent Florien. 4. 9. Butrius n. 15. et 16.

Pertinet etiam textus in cap. de in integrum restitut. ubi Monachi vacante Praelatura, possunt constituere procuratorem, qui et conservaret in rebus monasterii, et utiliter responderet. cum non deberent dare Praelato, vel eius deputato. excepto ibi, Fratres Dulmensis Monasterii. cum auctoritate et assensu Episcopi sui in negotiis, de iudicio, in actione possunt constituere utilem contra Monasterium, quod Praelato caret, et legitimo defensore, cum ult. nisi de vacante, mane

N. 24 intra fines ... vide ... 2. de in integrum restit.

difficultatem alium [illegible] procuratoris, et respondet in specie [illegible]. Sermo [illegible] de causa electionis Prelati, que commode tractari non potest, nisi coram Ecclesia, et [illegible] dubitaretur de iure eligendi Prelatum, de facili non posset, et prius discutienda erat causa, cum [illegible] deseruerit Ecclesie, [illegible] eius definiuntur comitia, vt patet [illegible] [illegible] 6. [illegible] [illegible], et ideo valuit institutio procuratoris ab illis Monachis factam, qui in alia causa sine Prelati authoritate non possunt constituere ipsum, ex [illegible] que, quoniam per eam formaretur ita Monasterium vacante Prelato, ex [illegible] Bonon. [illegible] 12. aut 21. [illegible] n. 34. [illegible] n. 7. [illegible] et [illegible] procuratoris [illegible] ad [illegible] electionem, [illegible] alias Monasterium, vt [illegible] Monasterium [illegible] [illegible] ea [illegible] vendere causam, que [illegible] circa ipsius electionem [illegible], que omne [illegible] a [illegible] tari possunt per procuratorem a monachis constitutum, [illegible] de prudencia de donationibus [illegible], vel causas que [illegible] possunt super rebus pertinentibus ad solum monasterium, [illegible] omne illud potest fieri a quo sine [illegible] Prelati, cap. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] procuratoris. Bonacina de nullitatibus [illegible] ex defectu [illegible] [illegible] n. 47. Menochius [illegible] cap. 16. et [illegible] eligendi Prelatum [illegible] petat [illegible] Monasterio; cap. 1. cap. [illegible], de elect. cap. Abbate 10. [illegible] procurator [illegible] ad [illegible] causas dari potest [illegible] expediendi electionem, docet Innocentius [illegible] cap. [illegible]

n.° 26 [illegible] opinio [illegible] tit. de appellationibus = Sed [illegible] in cap. 12. de appellat. ubi non admittitur procurator ad agendum causam a capitulo [illegible] constitutus, sine consensu, et authoritate Archiepiscopi, [illegible] constitutio non fuit facta per sigillum authenticum. et ea sola except. repellitur [illegible], et ita si procurator constitueretur per sigillum authenticum capituli, causam posset pertractare, [illegible], [illegible] authoritas non interveniret, et [illegible] Archiepiscopi; glosa [illegible] constituebat, [illegible] difficultatem. et vt soluat [illegible] in specie [illegible] [illegible] procuratoris.

ad repellendum eum a iudicio, quod solum capitulo mandato fuit invitum,
ad tamen sine assensu Prelati, vel authoritate, quae causa inter ipsum capitulum
vertebatur, super nominatione Rectoris cuiusdam hospitalis, et cum Archi
episcopus confirmaret electum, se opposuit capitulum dicens ad se per
tinere confirmationem Rectoris, et cum hac in causa non posset Archiepiscopus
contra se procedere authoritate, actor constitutus decreto iudicis aliquo
asserebat, ad instar minoris, cuius vice fungitur capitulum, ex auth.
3, de administratione rerum, cum sicut habeat contra curatorem, datur actor
a iudice, l. 3, § principalis, de tutelis, l. 1, C. de in litem dando tutore,
[illegible] tutor, de authoritate tut., et ideo actor fuit in notorio constitutus.
ibi, constituebat actum. sequitur gloss. Florent. ibi, n. 2. Rectoris ...
Sed solutio non placet, quia nullatenus debere dari decreto iu
dicis actor, capitulo volenti agere contra Prelatum, immo contra quoslibet,
natura excepimus in capitulis ecclesiae, de elect. episcopolium, decanus posset,
cap. dilectorum, de testibus cogendis, cap. dilecti 42, de appellat. et aliis,
tunc capitulum licite contra proprium Prelatum, nullo dato actore, ad litem
constituitur procurator. Nec obstat argumentum glossae, quoniam minoris curator
ratur capitulum, et eius fungitur vice, quo admititur, tamen non obstante
hac ratione, ut probatur auctoritate, de in integrum restitut. l. 16.
Clem. unica, eodem tit. de ep. auditoris 3, in quo adversus minores, mi
norum, cum non habeat legitimum personam standi in iudicio, l. 1, C. quae
[illegible], iudex dat actorem iudicem dando, utilitate exigente contra cu
ratorem suum; capitulum vero recte agere potest, et ideo constituit procurat.
et licet ad alias causas debeat eum constituere cum assensu Prelati, ad agendum
adversus ipsum, ipse potest constituere authoritate, cum in causa sua au
thor esse non posset Prelatus, et ea ratione potuit firmari procuratoris in
titulo a capitulo legitime facta, per authenticum sigillum, i. n. d. cap. signi
ficavit. deficiente assensu, et authoritate Prelatus, neque reputata
revocari, quoniam iure Canonico non est vis in nominibus. cap. propterea
ibi, glos. ibi procurator, de censibus, et procuratoris nomine [illegible]

actor. cap. petitio, per nott. interpretatur de Panorm. ind. cap. significa- vimus. =

N.o 27
interpretatur tex. incap. 1. de restitut. spoliat. =

Posset ergo obiici tex. in cap. 1. de restitut. spoliator. ubi quo- tiens cuius terre contra ecclesiam supra restitut. Campi, quem dicebat ab eius hominibus violenter occupatum, Diaconus ecclesiae comparuit in iudicio excipiens de iure, et proprietate ipsius ecclesiae, et obtulit probat. conveniente adversario, dicit causam proprietatis debere tractari, et si probate fuerit, silentium imponi actori, alioquin campum ei ablatum reddi, in hac spe- cie Diaconus fuit admissus in iudicio pro ecclesia sine mandato. et hoc requiri non videtur, ut quis causam persequatur alienam. Cui difficultati respondet quidam interpres citatus a Panorm. ibi. viso, Diaconum habuisse manda- tum, et ideo causam tractare potuisse, quae responsio laborat vitio divinatio- nis, quia nullam habet mandati insertum tex. Ea ve explan. vere respon- dendum est, quod licet clericus non admittatur ad agendum nomine ecclesiae sine mandato, non casu, quo agerer de recuperat. rei ecclesiae vio- lenter occupatae, vel illicite alienatae; nam tunc absque mandato potest agere, cap. propter sterilitatem, de rebus ecclesiae, cap. non liceat 12. q. 2. quoniam agit suo nomine ad utilitatem ecclesiae, non autem nomine ecclesiae, sicut enim interest cuiuslibet de populo, ut defendatur ius populi. l. licet in popularibus, ff. rati. l. 2. et per totum, ff. de popularibus actionibus, l. in provinciali, in fine, cum l. seq. ff. de novi operis nunciat. ita interest cuiuslibet clerici, ut salvum sit ius ecclesiae, facit cap. cum sit. de foro competenti, ubi contra textus regula, quae habet, quod actor sequi debet forum rei, conveniatur coram iudice ecclesiastico laicus, qui rem ecclesiae violenter invasit, vel occupavit illicite; ad defendendum tamen ecclesiam, et eius res admittitur clericus sine mandato maxime, quando defensio esset a Prelato neglecta, facit tex. in cap. cum dilecti, de except. notat Veronus ind. cap. n.o 68. et cum inspiciendi eius tex. actum fuerit contra ecclesiam, eoque spoliat hominum, hoc est servorum, vel mercenariorum suprestitut. convenit recte ad defensionem eius admitti Diaconus absque mandato.

aut

docet Panormitanus, dicto num.° 10 ==

Hoc vero mandatum de iure exigitur a iuratis personis, quales sunt parentes, liberi, fratres, et similes, ut ad 33. quamquam qui absque eo possunt excipi in iudicio, aut inter venire, dummodo pars repugnet, voluntas eorum quam exigunt, et offeratur cautio de rato, cap. [illegible] 28. § sunt, et alii [illegible], cap. exceptis 33. de [illegible] cap. Constitutus, de in integrum restitut. [illegible] 3. § [illegible] [illegible] 34. L. Pomponius 40. § ult. ff. de [illegible] exigendi 12. C. [illegible] ... ex quibus tam [illegible] 3.

Docent Covarruvias, Practicarum, cap. 6, n.° 4. Cancerius tom. 2. variarum resolutionum cap. 14, n.° 137, [illegible] 3. cap. 12. litt. H. qui iuncta [illegible] personarum [illegible] habere mandatum ex iure, et affectione personarum, quae facit ut [illegible] facilius, libentiusque [illegible] causam dominus litis, ut ratio [illegible] ad dict. L. sed hoc 39. et [illegible] 3. [illegible] dicta Lex Pomponius 40. [illegible] procuratorem [illegible] 3. § 5. [illegible] 12. [illegible] cap. 14. litt. B. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec filius, ff. C. de [illegible] creditis. Cancerius [illegible] n.° 46. et [illegible] debent tanquam [illegible] in [illegible] ut procuratores [illegible] de mandato [illegible] [illegible] [illegible] 9. § sunt et [illegible] n.° 10. Baldus in d. cap. exceptis 33. [illegible] n.° 10. [illegible] 8. et plures [illegible] [illegible] cap. [illegible] ==

Item [illegible] mandatum non audiuntur [illegible] [illegible] 27. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius, C. de [illegible] [illegible] generaliter [illegible] negotia [illegible] vel ad [illegible] non admittitur.

N.° 28
mandatum non exigitur a coniunctis ==

N.° 29
[illegible] de mandato [illegible] requiritur, et tunc non admittuntur coniuncti ==

extra generalitatis. cap. qui ad agendum 4. cap. quis generaliter 5. hoc tit.
lib. 6. Covarruv. dicto n. 4. Duran. d. cap. 12. ... M. et nec potest de
ferre iuramentum, pacisci, vel transigere, cap. contingit, 3. de iureiur.
d. cap. qui ad agendum, § ... mandato. 60. hoc tit. L. iusiurandum 35. ff.
de iureiur. et L. transactionis. C. de transact. vel compromittere, cap. per
tuas, 9. de arbitris, petere principaliter restitutionem in integrum,
cap. cons. cap. suscitata de in integrum restitut. L. unica, C. et si procu
ratoris causa restitutionis. contrahere sponsalia vel matrimonium, cap. re
niens, qui clerici, vel voventes cap. fin. eod. tit. lib. 6. L. generali, de ritu
nuptiarum. iurare de calumnia. cap. finali, de iuramento calumniae lib. 6.
Peregui appellat. ad sedem Apostolicam ab elect. interponitur, cap. procura
tor 3. d. de elect. in 6. opponere crimina electo. Clem. non potest. 2.
eod. tit. et similia facere. de quibus late Iosephus Ludovicus Conclus. 3. n. 7.
ubi enumerat 93. casus requirentes speciale mandatum, etiam mandatum
ipsum sit cum clausula libera administrationis. Cuius formula tradita
in L. creditor § Lucius, ff. mandati. procuratori potest expediri ea omnia,
quae speciale exigant mandatum. d. cap. qui ad agendum, in fine, L. procu
rator. ff. hoc tit. d. L. transactionis, Lex. tit. 4. part. 3. Covarruv. d. n. 4.
Paz in praxi, annotat. 4. n. 17, nisi talia sint, quae grave afferant
dispendium domino, ergo Clausula, cum libera, quae a tabellionibus po
tius stylo exprimitur, quam domini voluntate, non habet vim, ut speciale
inducat mandatum, ut observant Pennim. in repet. n. 20, ubi late
non distantis Greg. Lopez, in d. L. 19. ver. quando, et ver. quid ...
Covarrub. in rubrica. de test. 2. p. n. 4. Si in mandato procuratorio
expressa sint aliqua, quae speciale exigunt mandatum, adiecta clau
sula generali in hunc modum, et ad omnia alia requirentia spe
ciale mandatum. ad minora etiam procurator admittitur, dummodo,
non sint graviora expressis, d. cap. qui ad agendum, L. procurator 58. cum seq.
hoc tit. quia clausula generalis capit restrictionem ab iis, quae praecedunt
specialiter, L. fin. ff. de Tritico leg. L. 1. C. de dividend. praescriptis, et in

me

mandata procuratoris, plus distantur, inde[illegible] repetere, et excusat
ubi specificata, que ex[illegible] generalis [illegible]
pena, placet. domini. et facti [illegible] docent [illegible]
3o Decimo quinto [illegible] de rescriptis [illegible] Gregorij [illegible]. 30 [illegible] Videbitur
[illegible] ubi [illegible] q. sunt [illegible] de rescriptis, ubi nullius decernuntur litterae Apostolicae, quae impetrantur absque speciali mandato domini, et impetratas puniuntur tanquam falsarius, [illegible] ex [illegible] aqq. [illegible] speciale mandatum ex [illegible] docent [illegible] litteras Apostolicas [illegible] speciale requiratur, [illegible] sufficit generale mandatum, admittitur dicentes [illegible]. Hanc difficultatem [illegible] respondetur [illegible] q. [illegible] litteras Apostolicas, [illegible] impetrandas sine mandato [illegible] nomine [illegible] a vitio falsitatis, [illegible] haec excludunt [illegible] q. quae obtinuerunt [illegible] litteras impetrare [illegible] aqq. [illegible] mandati, [illegible] exigendi [illegible] impetratas ab his, qui [illegible] mandato. Nec [illegible] aliorum, qui [illegible] impetratio [illegible] vel nullius praeiudicium [illegible] ratihabitio [illegible] q. eius nomine [illegible] mandata [illegible] ff. iudicatum solvi, [illegible] negotiorum requirens speciale mandatum et [illegible] admittitur [illegible] sine speciali mandato, ita [illegible] q. sunt [illegible] infirmi, [illegible] quae etiam [illegible] solet inferre praeiudicium ei, cuius petitor nomine et [illegible] sine speciali mandato [illegible] ff. [illegible]

N. 30 intra [illegible] rescripta

N. 31 [illegible]

Sed nec litterae Apostolicae ad litem poterunt impetrari, absque mandato, cum praxi impetratio aut praeiudicialis sit rationibus, mandato utique refertur requisito, Cobarrub. c. 6, n. 9, et recte respondet, generaliter admitti actoris in litibus quae possunt generaliter expediri mandato, praestita cautione de rati habitione, litteras tamen apostolicas potest impetrare, quae speciale desiderant mandatum, c. ex parte 33, verum quia vero, de rescriptis, Gonzalez, ad regul. 8. gloss. 63, n. 17. quia Pontifex generali constitutione edita in c. 6. sanxit motu ligniagio odio, earum impetrantium requiri speciale mandatum, ad impetrandum, [illegible] rigorem districtionis temperavit, porteaque aequitate statuit mandatum hoc non esse exigendum a coniunctis, qui possunt sine mandato agere in iudicio et impetrari, ita temperatum ac rigorem exhibit ipse barbus, ut neque extraneae personae debeant ostendere speciale mandatum ad impetrationem litterarum Apostolicarum ad litem; testantur etiam Nabarrus in c. 1. 6 [illegible] Fulva, t. 1, n. 2, de rescriptis, Merlinus in praxi [illegible], tit. 1. forma, praelud. ult.

N° 31 intelligitur tex. in c. ex parte, de in integrum restitut.

Obstitit etiam tex. in c. ex parte, de in integrum restitut., ubi frater postulavit beneficiis restitutionem, et obtinuit pro fratre absque speciali mandato, ut ait ex verbis, pro se ac fratre suo, iuventus qui in ea beneficia adducuntur, auctoritate nostra in integrum restitui studentes; et tamen restitutio haec speciale desiderat mandatum, d. c. cons. 1. Sillud 26. pro italis, ff. de minoribus, l. unica, sic intelligendus textus pro procuratore, quod coniuncta persona admittitur sine mandato, in his etiam, quae specialiter illud exigunt, et respondetur fratrem ideo admitti sine mandato ad petendum in integrum restitutionem, quia dominus erat litis, quare sine mandato admittitur in his etiam, qui speciale desiderant mandatum, Clem. 1. religionis, n. 10 tt. ubi licet religiosus nequeat exercere munus procurationis, nisi ex licentia Abbatis, potest absque ea esse procurator, pro causa litis; notarunt Helinus ind. c. l. etiam Colemna c. 2. Decius in d. c. ex parte, n. 90, de [illegible]

Sed

sed non placet responsio haec, tum quia in specie d. c. attenta, pro bonorum
litis contestatae restitutione intelligitur, et de exceptione admittenda quam
necessario litis contestatio excludere debet ante ponitur. l. si vero ff.
de iudiciis. l. 2. C. de dilationibus de litis. enim cum iam contestatae
litis effectu, et sine alio alius potest ... l. si lit. C. ...
causa est connexa, l. plane 3. ff. ... et quia ... alteri
tis voluntas, quia ... lite contestata ... suum litis et communicans
qui ... communionis commodi, et periculi ... administra
tionis causa, ut notat ... d. c. ... cap. ... lib. O. tum etiam quia
lite etiam contestata non admittitur ad ea, quae speciale requirunt man
datum; cum nec conventus admittatur, ... potestas cum audita
lite ... contestata. Covarruvias d. c. 6. n. 6. Tractat textus in c. clem
religiosus, quae vigent religiosos admitti pro ... litis sine licen
tia Abbatis. Imbu. quae speciale exigunt mandatum; verumque est
responsio glossae ibi. Vel frater, quae admonuit ea restitutione non po
tuisse peti sine speciali alterius fratris mandato. licet eius man
dati non fiat mentio, cum in decretalibus ... constitutionibus fre
quentissime non habeatur mentio omnium, quae ad ... requi
runtur, et solemnis iudicialis. glossa sequuntur Covarruvias ... in
Panormit. in eo textu n. 6. in fine.

Obiiciunt etiam textum in c. cum praedicto de N. 32 interpretatio textus in c. cum praed. de pact. ...
pactis. ubi frater non admittitur sine mandato pro fratre ad agendum
in causa, quam intercipior ... Abbati et Monachos sub ... ,
quia dicebant esse violenter expoliatos ab eis ... conventa ...
audiri sine mandato in iudicio, glossa ibi. Vel, dicebat, existimat
fratres clericos etiam sine mandato audiri debuisse ... pro fratre, cum
sit conventa poena, quae ... rata habitione cautio admittitur
... l. si stabit. l. Pomponius. ff. ... et alijs ... non res
pondet quare in eo textu ostendit fratres mandatum ... admittere
tur in iudicio pro fratre, ut constat ibi, ac fratres eius ...

genere dicebat, Respondebis itaque, quod si in causa profana iuvenis admittatur pro iuvento sine mandato, cum modo possit cavere, ex quo agit habiturum [illegible] ratum, in spirituali tamen causa non admittitur sine mandati exhibitione, quia in ea speciale requiritur propter gravitatem praeiudicii, Barbosa de nullitatibus, processus, tit. de nullitate ex defectu mandati, n. 130, Dianas regula 123, Limitat. 4, plures referens, et in dubiis inquit specia le exigitur mandatum, iuvenis sine eo admittere poterit, ut [illegible] tenendo [illegible], cum spirituali ibi ageretur causa super beneficio, et cetera, et eius restitutio, frater clericus debuit mediis speciale exhibere mandatum, ut legitime possit comparere in iudicio, ut docet Panorm. in eo textu n. 7, et cap. cum 34. eodem n., de off. delegati, vel mandatum fuisse a fratre receptum ad transigendum etiam in causa et vi mandati fuit inita conventio, ut constat ibi, in terminis tamen nobis militantibus conveniunt, et cum transactio non possit fieri absque speciali mandato. d. cap. 3. de transact. L. transact. C. eodem, L. mandato generali, ff. de procurat. L. si procurator. C. eodem tit., iunctis traditis ut sit, ideo specialis mandati exhibitio fuit necessaria, nec rata fuit transactio; quarta, privata convent. promitte celebrata, quae late continet Simoniae [illegible], de pact., cap. [illegible], de arbitr., cap. constitutus, de transact., cap. [illegible], de praebendis; congerit plures Suarez. tom. 1, de religione lib. 4, de Simonia cap. 41 ═

N° 33
oppositio [illegible]
3. de transact. ═

Refrigerare [illegible] cum conting. 3, de transact., Ubi Praelatus Ecclesiae conventualis transegit cum adversariis, [illegible], de quibus controversia vertitur sine mandato Capituli, petita de contractu cautione rati habitionis, Cuius textus decisio videtur difficilis, ex eo, quod cautio rati habitionis non supplet defectum mandati procuratorii, et quia Praelatus licet esset constitutus simpliciter ad agendum, non potest transigere, cum transactio speciale exigit mandatum, Glosa ibi [illegible] litteras duplici supplet solvit difficultatem, et affirmat primo Praelatum potuisse ibi transigere, quia in mandato generali procuratorio ei dato apposita fuit Clausula, de rato, ita ut Capitulum promittit

habere

habere ratum quod quod Prelatus gesserit in negotio, et plenarie clausulam in testas tribuit transigendi, et omnia faciendi, que speciale desiderant mandatum. Sed non placet hec glose solutio: quia littere de rato non ampliant vires procuratorii generalis, nec desiderant amplius mandatum curatoris, et ita appellantis, quod in eo attinuerit semper adiicitur, gratum habuit quod quod fecerit procurator super causa, ad quam est constitutus, cap. cum [illegible] 6. de iureiurando calumnie, [illegible] 65. ff. [illegible] decem Bartolus in lege 1. de offic. procuratoris Caesaris, et post eum Alex. [illegible] in [illegible] cum dilectus, de solutionibus dominus Hieronymus. ind. 25. q. [illegible] n. 3. Butrius. n. 7. Et ideo non ponerent obligare Capitulum in specie eius litteras ad habendum ratum, nisi illud sit de plenario mandato, non tamen operarentur quod aliquo ultra vires mandati attentatur, ut speciale exigit mandatum, sic tacitum, cum sciat non contradicit. videtur approbare illud, et cum capitulum sciens transactionem a Prelato factam, qui litteras habuit de rato habitum illam ratificasset, non potest postea revocare, ergo [illegible] tum non petiti [illegible], quod affirmat Gloss. [illegible] Prelatum speciale mandatum litteris de rato [illegible] facientibus specificam mentionem de potestate transigendi, et ita ratum habeo transactionem, nec potest revocari a capitulo, ac si non [illegible] in eo; Prelatus licet ex offic. teneatur Ecclesie sue procurare negotia; et educari, de re cuius [illegible] potest tamen sine speciali mandato celebrare super eis transactionem. [illegible] qui ad agendum, 4. [illegible] in 6. [illegible] mandatum 6. [illegible] 13. [illegible] si cum [illegible] 20. ff. de transact. facit text. in [illegible] solum 6. C. de praediis minorum, et statim transactio valuit, pro speciale mandatum, etiam si aliquo tempore non esset servata; ex[illegible] cuiuscumque temporis, ibi, si aliquot annis. [illegible] non ad confirmandum, sed ad tollendum beneficium restitutionis, quod intenderent contra Capitulum, si dicat Dominus [illegible] si aliquot annis, idest quatenus transactio servavit, non tamen tenebit transactio sine authoritate Episcopi facta, cap. statuimus 2. cap. de cetero 9. de transact. sequuntur [illegible] Hostiens,

N.o 31

opponitur tex. in cap. cum dilecti, 6, de dolo, et contum.

ind.o cap. contingit, in l. Panorm. et Butrius ubi proxime

Obiicitur

tex. in cap. cum dilecti, 6, de dolo, et contumacia; in cuius specie Cano-
nici admittuntur in iudicio nomine aliorum Canonicorum sine
mandato ad opponendum crimina contra Episcopum electum; ut eum
tanquam indignum repellerent ab electione; igitur poterit quis intervenire
in iudicio pro alio sine eius mandato. Respondet glossa ibi verbo
Canonicorum, sine mandato ad opponenda crimina contra Epis-
copum electum, ut eum tanquam indignum repellerent ab electione, quod duo
Canonici licet non habuissent mandatum fuere admissi pro aliis con-
sortibus in lite, erat enim lis communis, et consors eiusdem litis potest agere
pro consorte absque mandato, praestita satisdatione de rati habitione, l. 2, C. de
consortibus eiusdem litis, tradunt Felinus in cap. cum M. n.o 8, et sequenti,
de constitutionibus, Cancerius lib. 2, variarum resolutionum cap. 14, n.o 170.
et licet satisdatio de rato praestari debeat a procuratore ante litis contestationem,
l. Pomponius 40, § rati habitionis 3, ff de procurat., consortem tamen cum ad-
mittatur ad agendum etiam post litem contestatam, d. l. 2, non imputatur adver-
sario, si prius non petit sibi caveri de rato, arg. tex. in cap. insinuante
24, de off. delegati, ubi dilatoria exceptio competens post litem contesta-
tam potest opponi non obstante litis contestatione; sed haec responsio non placu-
it ipsi glossae, quia causa ista non erat communis, ut unus Canonicus non po-
sset agere sine aliis; immo quilibet poterat admitti, cap. super his 20,
de accusat. et affirmat canonicos non tanquam consortes fuisse admissos,
sed tanquam procuratores, quia aliorum ostenderunt mandatum, ut constat ex
illis, quorum litteras exhibere de rato. quae probant Canonicos habu-
isse litteras de rato, idest mandatum speciale cum clausula, quod haberent
ratum quidquid ipsi facerent procuratores, cap. cum causa 6, ibi, procuratorium
constituentis de rato in sua praesentia constituerunt, de iuram. ca-
lumniae, cap. cum dilectus 8, ibi, super procurat. vel rati habit. litte-
ras non haberet, de religiosis domibus, nec sufficiebat ibi generale

man-

mandatum, quod speciale fuit necessarium ad proponendum crimina
contra episcopum, cum procurator in prosequutione [illegible] eius [illegible]
propria [illegible] opponere crimina, vel defectus sine spe-
ciali mandato, cum procurator 33, de elect. lib. 6. [illegible] constitutum
generaliter ad [illegible], quae specialem mandatum exigunt, quod subal-
ternatur, graviora non veniunt, vel maiora, quae in ipso procu-
ratorio sunt expressa, clem. non potest, 2, [illegible] de
iud. et de elect. n. 1, Panorm. n. 2, [illegible] Panormit.
in ipso ibi n. 9, Hostiensem in summa [illegible]

Praeterea [illegible] [illegible] inc. cum
[illegible] in [illegible] M. 9, de [illegible] ubi [illegible] fuit admonitus [illegible] M. 9, de elect. =
[illegible] a [illegible] pro aliis [illegible] Canonicis sine exhibit.
mandati; glossa ibi [illegible] duplici solut. [illegible]
difficultatem, et [illegible] [illegible] habuisse mandatum [illegible]
Canonicorum. et propterea potuisse pro [illegible] fuit
[illegible] eius [illegible] litis; [illegible] recedit a [illegible]
quae in specie [illegible] non erat [illegible]
quae potest sine aliis, et [illegible] potest [illegible]
litis [illegible] ex [illegible] unus dicendi, [illegible] eius
actionis, vel obligationis, [illegible] litis, quod [illegible]
est [illegible] quam facti [illegible] litis, sicut [illegible]
[illegible] individuum [illegible] alteri
[illegible] habilis [illegible]
[illegible] Canonici [illegible] quod
non habebant [illegible] alia [illegible]
[illegible] actiones [illegible] data
[illegible] aliquis erat [illegible]. [illegible] valet [illegible]
solutio, quod [illegible] potuit [illegible]
[illegible] ad [illegible] sit [illegible] procuratori, [illegible]
debetur aliqua [illegible] habita [illegible]

consuetudine ecclesie facti, quod communiter isti canonici impugna
bant, et talis necessario requirit mandatum, ut Martinus pallius
Cariensis, per oppositum tractatu. Panormitanus ibi, n. 12, Butrius, n. 29, Ho
stiensis, n. 1.

N.o 36
ex qualitate incipientis, ... notto

Sed quod supra ex iure asserimus licere capitulo et canonicis
nus in huius procurationis, redditur difficile ex decisione n.o ... primum ... prin
cipio ... in eiusdem specie subiicitur fuerunt procuratores ab episcopo con
stituti ad defensionem iurisdictionis eius ecclesie, in quo ... a ... suscipien
da causa ... poterunt; et responsionis ... quia sacerdotes sine ... generaliter
et in ... actu causas procurare alienas, et in hoc sensu procedunt Cano
nes, qui videntur contra ipsum officium procurationis, ut notant Innocentius
in cap. cum sine in fine, de obligatis ad ratiocinia, Archidiaconus in cap.
provenit 86. dist. Decius pluribus relatis in cap. 2 ... 23. n. 3. de ap
pellat. Salcedo in praxi canonica cap. 47. n. 3. Abbas ... super ... for.
de ... et ... clerici cap. 94. n. 8. tamen in ... recte ... possunt
... cap. ... 32. de officio delegati, cap. ... fin. de ... cap.
... 2. de capellis monachorum, et ibi glossa, sed spontanee vel ... epi
scopi ... quia spiritualem parentem debent diligere, cap. ...
... 94 dist. ... intelligendum ... cap. ...
ad defensionem episcopi variis denunciati criminibus ... fue
runt dati procuratores, ... 4. part 3. ...
... n. 1. Salcedo, 2. cap. 67. et ... canonicis
Laici impugnare ... sacerdotes officium exercere procurationis in ... de
... 13. ... n. 1. de appellat. ... cum
... de Simonia, ... iuncta supra scriptis, quae ... sunt
... Arelatensis Archiepiscopus admittit in ... apo
stolica procuratores ... Paraleni domino, qui ...
... sed ... et ...
... ita ... sermone posset suscipere ... semper haberet ...

[illegible] adiutus. obtinuerit [illegible]
[illegible] del [illegible]
[illegible] [illegible] inopes [illegible]
[illegible], et scandalum, [illegible] sui nominis [illegible]
singularum [illegible] [illegible]
[illegible] non habent [illegible]
necessaria, [illegible] ex superiori, qui vice Dei supra caput suum ponunt,
et cuius imperio se subiiciunt, voluntate dependeat, cap. [illegible]
[illegible] religiosorum 27, de elect. lib. 6, cap. religiosus, de [illegible]
[illegible], de sepulturis, eod. lib. [illegible], quae tradunt Sanchez
[illegible] cap. 29, num. 47, et lib. 6, cap. 10, et 11, Suarez 3 tomo
de religione lib. 10, cap. 10, num. 6, nequibunt [illegible]
[illegible] examinari voluntate et mandato [illegible]
etiam procuratores [illegible], nisi exponente Monasterii [illegible]
[illegible] praecedente superioris licentia, regulares [illegible]
[illegible], cap. [illegible] [illegible] debiti [illegible]
[illegible], de monachis, cap. monachi, 2, [illegible] lib. 3, [illegible]
tom., [illegible] 29, num. 47. Sanchez d. lib. 6, cap. 13, num. 44, [illegible]
[illegible] regulares [illegible] religiosorum [illegible] quas habent non [illegible]
[illegible] procuratorem [illegible] inquantum [illegible]
[illegible] Prelatus suus, et expensae tunc [illegible]
[illegible] de bonis Monasterii, cum ipsi nihil proprium habeant,
d. cap. cum [illegible], cap. [illegible] 11, cap. [illegible], de [illegible] Sanchez d. lib. 6, cap.
12, [illegible] lib. [illegible], tit. 9, cap. 3, vel de elect. [illegible]
[illegible] fuerint electi ad Prelaturam [illegible] ecclesiae, vel [illegible]
electioni iam [illegible] de licentia superioris, cap. cum dilectus
2, de [illegible], cap. cum dilecta 20, de rescriptis, cap. [illegible] de elect.
[illegible] 24, de [illegible] [illegible] subiectioni [illegible]
[illegible], cap. [illegible] cum [illegible], 2, de [illegible]
[illegible] monachis [illegible] agere in his causis. [illegible]

n.º 37
expenditur [illegible] cap. [illegible] § [illegible] 22, de [illegible]
[illegible]

[illegible]

Nº 38

procurator ante litem contestatam sine causa, post litem cum causa revocari potest

scilicet procuratore per quem ex sententia auditor, nec cui committi negotia potest, et ipse constituerit procuratores, ex dictis, tanquam vice unico et meliores atque ita agerent, quia et ipsos, c. p. unico. de Syndico, exponentes tenentur, ut Monachi constituunt procuratores, non solum in negotiis Monasterij ex superioris licentia, ex dicto c. p. monachos, d. c. p. excepto pro propriis de consilibus, sed et in ipsis, veluti in inquantum effectum, eorum utilitati negotiis, ad utilitatem Monasterij in hoc ut et bonus professori Abbas, et defendat ut perfectus, exponunt ita dictum caput, c. d. Abb. Hostiensis, num. 1, et alij, Barbosa, nº 7. Pirrhin. num. 6.

Mutare vel revocare, libere procuratorem potest dominus ante litem contestatam, et exercitum eorum, c. p. 2, eodem tit. lib. 6. l. ante 16, eodem tit. ubi ut Ovalle, lib. 18. cap. 17. litt. A. Covarruvias, incip. quamvis pactum, 2 p. § 2, nº 3, et 9, idque provenit ex natura mandati, quod re integra, recte revocatur. l. si vero 12, § pen. ff. mandati, § recte, inst. eodem tit. Cujacius, ad l. Scaevola 6, § ult. de Strab. emptione, Donell. ad l. 15, C. mandati, Ovalle lib. 6, cont. cap. 20, litt. A. et revocatio procuratoris est adeo libera, ut non impediatur adiecta clausula de non revocando, cum advenerit substantia negotij, arg. text. incip. fin. de dilationibus apparitis, l. cum scaevas 12, ff. de pecul. docent relati ab Ovalle, cap. 17, litt. A, nec interponit iuramentum, licet perversus sit dominus, qui contempta eius religione revocet procuratorem Covarruvias § 2, nº 3, et 9. post litis autem contestationem nequit revocari sine cognitione causae, l. procuratorem 17. in tit. l. 2, C. eodem, quia res non est integra, et procurator summo iuris rigore est effectus dominus litis, cum lite contestando, quasi contraxerit cum procuratore, non potest dominus dissolvere contractum, eo invito, observat Maringonus lib. 4, observ. cap. 41, cum intentio non revocari libere procuratores, tum adversarij, nec variandum ditur mutatur per annum, sed etiam Pietrus Vedelius pertinet authoribus, ut semel constituto iudicio pacisci fieri tenere mutare, ut tribuit Antonius Faber in Ramidulo ad l. post litem 17. sed quando ie vera Brondeus

meret

manet litis, durante [illegible] tempore [illegible] Praetor [illegible] in l. [illegible] 7. de iust. [illegible] ipsa domina [illegible] potestate [illegible] eandem [illegible] causam, [illegible] cognitam [illegible] data [illegible] translata [illegible] per litem 17. [illegible] in c. 27. § 1. [illegible] etc. [illegible] si suspectus fiat inimicitia vel affinitate [illegible] habere [illegible] cap. [illegible] de [illegible] litem [illegible] 22. dist. ut [illegible] casu [illegible] potest [illegible] c. pro parte 3. q. 6. c. [illegible] ut [illegible] cap. pertuimo 36. de appellat. Monhe in Comparat. [illegible] et [illegible] tur; et [illegible] et [illegible] [illegible] aut [illegible] omni de genere litis [illegible] absentiam [illegible] accusationis [illegible] uatae, d. l. post litem 27. [illegible] vel [illegible] 20. [illegible] 24. [illegible] Longin 23, ea [illegible] docet [illegible] d. cap. 27. litt. B. [illegible] Speculator [illegible] litem [illegible] que [illegible] 26. [illegible] vel [illegible] continuare [illegible] omittere [illegible] 24. vel [illegible] ad [illegible] adquando [illegible] fidei [illegible] 17. [illegible] et aliis =

Sed [illegible] in [illegible] procuratores constituti ab episcopo in causa, qua inter ipsum ver[illegible] tebatur, et Decanum et capitulum [illegible] tione, [illegible] et [illegible] ante litem [illegible] [illegible] revocantur absque [illegible] iusta causa, ut [illegible] ibi, cum de ipsorum fide [illegible] titubavit mandatum. Quis [illegible] infra modicum temporis spatium revocavit; qua [illegible] revocare procuratores [illegible] iusta causa [illegible] fidelitate [illegible] dubitaverit, [illegible] requirit [illegible] cognita [illegible]

N.º 39 [illegible] 1.º [illegible]

causa cepta, eiusdem causae fuerat procurator, igitur causa habita est necessaria ad revocandum procuratorem, etiam ante contestatam litem, sed respondendum est procuratorem posse libere revocari a domino, antequam litem contestetur [illegible] suspitionis, ex [illegible] 3. ibi, ex quo fuit inhibitum ne causae cognitionem susciperet, Hostiensis, et alii [illegible] n° 3, adducuntur: suspitio enim exigitur ad revocandum, cum lite fuerit contestatio, ut probat in intelligendum text. in c. procurator 33. de rescriptis, ubi ideo expenditur causa suspitionis contra procuratorem concepta, ut dominus possit revocare datum sibi tradditum, quia iam erat contestata, cum revocatio fuit facta, ibi, nec diuersi arti [illegible] lite contestata in causa est, neque aliud probat text. ind. cap. in verba, a quorumque initium sperio, in dictum necessariam fuisse causam suspitionis, ut rata esset procuratoris revocatio ab Episcopo facta, contestata refertur factum ipsius, qui eorum revocavit pretensus suspitionis de fide habita super causa de qua contendebatur, et posset revocare, nulla interueniente suspitione, vel admittenda revocatio procuratoris, in firmiua cognitionis suspicionum, sed non ita post litem contestatam non admittuntur, in procuratores transiret [illegible] defendendo quamquam [illegible] refragentur, [illegible] post litem 17, [illegible] que omnia [illegible] procuratorem non esse suspectum ante litem contestatam [illegible] sive probetur suspitio, sive non, sed post litem contestatam exigitur omnino probatio suspitionis, ut procedat revocatio. d. cap. ex [illegible] 33. docent post glossam ind. cap. in verba, [illegible] Hostiens. ind. cap. ex [illegible] n° 3 =

N° 40 interpretatur ius in cap. quia 2. in fine Hostiensis 46 =

[illegible] Obstat tamen nec [illegible] in fine [illegible] 16. ubi probare videtur in [illegible] post litem contestatam revocare procuratorem, etiam si cum habeat suspectum propter collusionem, licet non prohibeatur simul cum ipso procuratore adesse causam, et consequenter non [illegible] revocationem etiam stante iusta causa suspitionis, nisi contestata [illegible] respondendum est, quod licet, ad revocationem procuratoris ante litem contestatam non exigatur causa, ut exeunte supra probatum est, nihil hic procurator [illegible], quia [illegible] revocari, ut notat Paulus Castrensis in L. fin. n° 2, de donat., post litem tamen contestatam

[illegible], [illegible] in [illegible], [illegible]

[illegible]

[illegible], quae [illegible]

[illegible]. Baldus [illegible]

[illegible]

[illegible] a termino. [illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible] ff. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ff. de aqua pluvia, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Differentia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ad prosequendam litem, bene tamen posse, ut per se ipsum tractet post medietatem, vel alterius detineat solatium. Motu extraneam in aliis quidem, ita ut ubi dominus non permittatur tractare causam sed ad eam non admittatur per procuratorem, et novatio inter procuratoribus, et eodem, ubi potius quam procurator factus est dominus in rem suam, procuratori principalis dominus non habet potestatem tractandi, et prosequendi causam. Quasi ait. Carnevale utitur in dominus, ariterea aliquis procurator seu actus invitus post litem contestatam, et in tali ac quo volens revocare, et dicentem, non debere revocare in propria in rem causa cognita, et legitima probata. ut per Bart. apud 23. iii. per quam tamen ipsius violenta vel requiritur, in qua actis, sine cognitione dominus procuratorem, causam cognoscere potest, sine aliqua causa, ut ipse sic exponendus textus in eo propria mandato 28. post ll. quod dicentem procuratori nullus fiat iniuria dominus, ipso ciente de R. 1. ut, nemo videtur. Ffantur, et idem cum accepit glossa dictus qd., vicem, ubi cum dominus contestata lite, concurrens in iudicio, et ante tractandum per se ipsum dominum procuratorem, revocat de suis dominum in causa procuratorem, non praestat exceptio, quia intendit ipse causam, quam praestari ab eo dicit procurator, quae habere sine ipso, ex eo M. de sindicatu ex communi, dicelect. ex Diaconus l. c. art. vel volenti in revocatione apparent exceptionibus. dictum est exceptis in eo de 6. sequentis glossam in Crrigne omnes ibi dicunt in rationali ad legitimum

Refragantibus

tot. ins. ex tribus, de procuratore, ubi dominum, causa defensor exitit ante litem contestatam volens suscipere iudicium cum cognita causa aditum dare, qui requiritur cognitio causa ad revocandum procuratorem contestatam licet non potest dominus eum libere revocare, Cuiac. 27. sive 22. lib. ex eo, difficultate apparenter corruit. Nam causa cognita deleniente, praeservanda auctoritatem, quam cognitio causa dumtaxat excepit post litem contestatam, eo ut dominus transferret in se iuris, vel etiam data procuratorem exceptio, post lit. 21, displicet tenendum est.

-tupati, q̃ vitiu ptinet emendationis, Accursius, ibi tentauit in
modo soluere difficultatem, dicens causam ibi requiri a procurator
reuocetur, q̃ fieri potest, vt ei aliquid roget quod agit, q̃ tunc neque sol.
vere dominus audiri non debet, postulans suo nomine suscipere
iudicium; sed non placet solutio; quoniam procurator, qui lite contestata
effectus est dominus causae, potest tamen vti retenti, aduersus do-
minum pro eo facias expensas, d. l. que omnia 25. in fine, d. l. ac-
toris. 30. nota, et ante inchoatam litem nulla fieri potest reten-
tio; Pacius, cent. 2. q. 32, vt se expediret a difficultate in-
derauit duplicem causae cognitionem inhaerere, alteram, cuius primaria
sit reuocatio procuratoris, et haec non est necessaria ante contestatam
Litem. Alia consistit in eo, an dominus, qui vult reuocare post litigare
ipse pro se, vel cogatur litigare per procuratorem: quae a contemplatione
procuratoriae dignitatis, quae fulgent, si possent litigare pro incertis
causis, coguntur vti opera procuratorum. l. quicumque 24. C. de aduocatis,
que cognitio causae desiderata in d. l. iudicialis, si reuocans, q̃ gene-
ralitas huiusmodi non est coartanda ad eas an necessarias, nec obstat
obtinuisse tempore Modestini auctoris dictae Legis. in cuius
dispositione dictae legis, qui cum 24. His explosis, vere respondendum
est in eo totum agi de defensore alieni litis, qui pro satis dant,
iudicatum solui, ad cuius reuocationem seu mutationem necessaria est
cognitio causae, quoniam post petita satis dationem in ea de causa est, quae
procurator post litis contestationem est effectus dominus litis. d. l. Pacius, f.
ibi defensor cum satis dedit, domini loco habendus est, notat
anno cit. Donellus, l. 2. c. ment. c. 12. et ibi ouuall. dubitatio,
[illegible], et actoris interest cum defensore, totius quam iudicatum solui
cauit, quam cum domino expectari insinuaui: vt Notat Pacius, ad. 4.
semestrium. c. 13. et quemadmodum sine causa non potest reuocari pro-
curator post contestatam litem, quia dominus est causae, l. 15. de adol. et accept. l.
litem. 22, cum. 23. C. nito ita defensori, qui promittit satis datur.

N.º 43

Procurator substitutus non revocatur, per text. in c. p. is qui, Hostien. n. 6.

q[a] suscepit iure delegatus, sine eadem causa non potest mutari, ut probat sic exponendus text. in l. sed et hoc 3, § ult. ubi valeat iusta causa remotus fuerit. Hostien. docet Oswald. d. c. 17, litt. B.

Quod autem dictum est procuratorem libere revocari ante litem contestatam, non procedit in procuratore substituto; nam hic suscepto semel mandato non potest a substituente revocari, etiam si eo non sit usus, ex c. is qui 3, Hostien. n. 6, quia talis substitutus videtur datus a domino ipso, et solum eius vice, qui dedit facultatem substituendi censetur nominatus a procuratore et substitutus. Facta functus est officio suo, et non habet amplius facere in causa, et ideo cum desinat esse procurator, non potest ulterius revocare substitutum, argumento capitis in litteris, 9, de off. delegati, ut notarunt post glossam ibi Abb. Imol. Ioannes Andreas, et Geminianus n. 5, licet aliud censeatur in delegato sedis Apostolicae committente vices suas alteri, qui potest revocare subdelegatum, antequam ille usus fuerit iurisdictione, ut traditur in d. c. is qui, 3, et probat disertus text. in c. quoniam, 6, de off. delegati in 6, ubi decidit Bonifacius 8, quod si delegatus causam sibi commissam a sede Apostolica subdelegaverit alicui potest commissionem libere revocare, et causam reassumere ante usum delegatae iurisdictionis, quia iurisdictio non censetur efficaciter transisse in subdelegatum, ex quo ipse ea usus non extitit, probat etiam text. in c. p. venerabili. eodem tit. in antiq. l. 21, tit. 4, parte 3, docent Molina tractatu 4, de iust. et iure disp. 25, an. 1, Castillo to. 2, controvers. c. 29, an. 3. quia delegatus plus potestatis habet in revocatione subdelegati cum habeat a lege facultatem subdelegandi, c. pastoralis, de off. delegati, quam in revocatione substituti procurator, qui facultatem substituendi accipit ab homine, hoc est domino litis. arg. text. in l. Celsus. de arbitris; si tamen substitutus non susceperit mandatum, ~~ex ipso habeat agere causam. si illam non susceperit substitutus~~ sibi praesentatum, procurator posset substituere alium, quia sic substituens non est

functus

fientus off.[o] suo, nisi substitutus suscipiat mandatum, cuius pr habeat agere causam. si illam suscipiat substitutus, notant antiqui ibi post Glos. in dic. cap. is qui 3, et ob aliud, nam ex potestate habet revocandi; quia tunc substitutus revocare vi potestatis sibi a domino datae, ita quod dominus ipse possit revocare procuratorem ante litem contestatam, excepto quo quis. 2. Hostien. imo et alijs, ff. agentis; procuratorem eius nomine similiter potest revocare talem substitutum. d. cap. is qui 3. =

N.º 44

Revocatio procuratoris non aliter rata est, quam si ad illius pervenerit notitiam, immo et eius cum quo negotium fuerit [illegible] in iudicio vel iudicis, cap. ex excep. 30. vers. hos igitur, de rescriptis. cap. ex consuetudine, cap. in nostra, 4. cap. mandato 13. notant L. si procurator 64. § ult. ff. eod. L. unica. vers. itaque, C. de ant. dando. faciunt text. in § fin. notant. tit. 6. clem. unica de renunciat. L. vero procuratori 12. § 1. L. quibusnam 34. § quod stium L. cum qui 38. § de debitoris, L. dispensatori 41, L. sive 82, ff. de solutionibus. L. si procuratorem 5. § ult. de adm. [illegible] L. 1. vers. sed si ff. quorum, L. 1. § fin. de act. emp. L. si mandatum 14. L. fideiussor 29. ff. mandati. illustrant Gonzalez ad regul. 8. glos. 63. an. 41. Gratianus, tom. 1. discept. forens. cap. 18. an. 37. Noster D. Arias de Mesa lib. 3. variarum cap. 43. an. 2. Vela in pract. ad dictum cap. in fin. Hostien. in 6. lib. an. 2. Marcus. de nullitatibus, tit. ex defectu mandati, an. 142. et plures alij relati a Barbosa tom. 3. votorum, voto. 82. n. 28. Cuius iuris ea ratio redditur, quia sicut cum procuratoris gesta non valent in iudicio, nisi prius fecerit procurator fidem de mandato iudici, vel adversario. ex d. L. si procurator 64. L. 1. C. notant L. mandatis datio, ff. rem ratam haberi, sic et revocatio mandati multo magis debet apparere iudici ipsi, vel adversario, ut per eam causa dissoluta mandatum procuratorium, pro quo fuit ratum. ex regula text. in cap. de regulis iuris, L. nihil tam naturale, ff. eod. ut ergo nullum fiat iudicium sufficiet, quod vel iudici intimetur revocatio, vel adversario, docet Arias,

Revocatio procuratoris intimanda debet adversario, vel iudici =

32

N.° 45

oppositio ex c. ex insinuat. de procurat. =

de Mesa ubi proxime num.° 2, et 3.° =

Sed obiicitur decisio text. in c. ex insinuat. 3. procur. ubi dicitur declarat. quod quaevis revocatio procuratoris revocati a domino ignorante adversario, vel iudice, ut ibi, procuratori suo duobus clericis praesentibus expresse fuerit inhibitus, ne causae cognitioni susciperet, quod revocatio mandati, quae ad solius procuratoris sufficiens est adcausandam nullitatem processus, nec requiritur iudicis, vel adversarii notitia, glossa, ibi, verbo, inhibitus, affirmativa agnoscens exactum mandatum revocatum, in solo procuratori fuisse intimatum, sed etiam ignorante, et ideo nullum praeiudicium praesumere domino [illegible] ... ex procuratore revocato, glossa sequuntur Cardinalis, ubi supra, Hostiensis, n. 4, Henricus in d. c. ex insinuat. n. 9; sed excusatio huius glosse, et sequacium laborat vitio divinationis, cum ex sententia, ut depe[n]dentia revocatis ad iudicis praeveniat, vel adversarii. Innocentius ubi, n. 1, aliter solvit difficultatem, distinguit enim inter casum, quo [illegible] revocatio procuratoris, ante litis contestationem, et inter casum, quo contingit revocatio post litis contestatam, ut in 1.° casu, antequam procuratoris institutus agere incipiat, sola sufficiat revocatio, etiamsi iudici nota non sit, vel adversario, et ita accipitur, ind. c. ex insinuat. in 2.° vero, non sufficiat, sed notitia iudicis exigatur, vel adversarii, sed Innocentii distinctio non placuit Hostiensi in c. auditis procur. n. 2, quia contrariumne veriori immo, et alterius causa litis contestata, vel non, revocationem mandati procuratorii praevenire debere ad notitiam iudicis, vel adversarii, arg. tex. in l. si in. 12, vers. sed et si. ad Macedon. l. 1.a vers. sed ego, ff quod iussu, quae communis viget [illegible] num. proxime tradita, in utroque casu vere. respondendum est, quod si fides in iudicio facta est de mandato procuratoris, tunc est intimanda iudici vel adversario, si vero non est facta fides, de mandato ipso tenet revocatio etiam iudice, et adversario ignorantibus, l. in causae, ff procur. l. cum quis ff de solut. et in hoc casu procedit dictum capit. ex insinuatione, ubi revocatio

man

mandati facta dicitur in presentia duorum tertium, ante contestatam
susceptam, docent post glossam, verbo, revocavi, in cap. hoc iure, in bo. stili
nus. ind. cap. ex facto, n° 18, vers. fallit 4°. Cravichius, n° 10 ==

Superiorum N° 26 opponitur textus in cap. in
etiam doctrinam non leviter turbat tex. in cap. in vita hoctt. in eo hunc in vita hoctt. =
eum processus factus, cum procuratoribus revocatis, quorum revocatio iudi
ci non fuit ostensa, vel adversario, determinatur irritus, cum in ipso revo- fin.
catione mandati procuratores ab Episcopo constituti procederent in causa,
et ab ipso obiiceretur exceptio false procurationis, et offerretur probatio, eaque
neglecta a iudicibus, et latae ab ipsis ad Pontificem sententia litiscon
tandum. tenet quod revocatio, etiam iudice nesciente, vel adversario, facta. Gloss.,
ibi, verbo, revocavit, credit facile nodum difficultatis solutum dicens,
nullum reputari iudicium in specie eius textus, cum procuratoribus agitatum,
quorum mandatum quod eis dederat Episcopus, fuit revocatum sciente adversa
rio. alias valeret, quidquid quam procuratores postea fecerunt, non obstante
revocatione. docent Panormitanus, ibi, n° 4. Hostiensis, n° 7. sed diversa ratio
est solutio, et convincitur ex verbis textus, ibi, infra modicum temporis spa
tium revocavit; que supponunt celerem ita revocationem mandati, ut ex
cludant scientiam vel notitiam adversarii. ea quo explosa solutione, peten
da est huius textus interpretatio. extra additionem posuimo, per explanat. d. cap.
ex insinuatione, S. quidem sola intimatione revocationis mandati procu
ratoribus facta. Nullius momenti reputatum iudicium; quod iam fieri non
fecere demandato ipso in iudicio, et tunc revocatio non est iudici
intimanda, vel adversario, ut constat ex verbis ibi, cum adversario
longeret iudicium; que obtendunt procuratores fuisse revocatos ab Episco
po, antequam in praedicta iudicium; et consequenter in ipso non potuit
fieri fides de mandato; ita Arias de Mesa, d. cap. 43, n° 5. si enim facta
esset fides, et revocatio ad illius pervenisset notitiam procuratoris dam
num afferret indistincte domino revocanti, non adversario ignoranti,
cum quo omnia gesta valebunt in prejudicium ipsius domini, non in eius.

Cmody, d. cp. ex p.° 33. de rescriptis, ibi enim imputet dominus, qui tales elegit procuratores, l. cum mandato 23, ff de minoribus, procuratorem, quando non revocatus sibi mandatus procesit in causa, tenebitur dno de dolo, l. et eleganter, § si dolo, ff de dolo, tradunt. Marinus. p. 9. de revocatione beneficij. q. 29, an° 12. Gracianus. discept. forensium, discept.e 1o, an° 37. et disceptat. 191.

n° 47
intelligitur tex. in cap. auditis, hostiense

Expendi etiam solet tex. in cap. auditis, d. hostiense, ubi probari videtur revocationem mandati non debere admittique adversarij pervenire, vel iudicis; sed satis esset intimari procuratori, ut ratam habeatur, et legitima, ut notat ibi, cum antequam dd. illum litterae huiusmodi pervenirent, etc.; sed ex plena solutione glossae 3.e ibi, referentis illud ad adversarium vel iudicem, quasi ad alterutrius notitiam perveniret revocatio; quae convincitur ex serie textus, in quo Pontifex loquitur ad versario episcopo ... ; et sic intelligi debet, dicit antequam ad nos, vel ad te litterae huiusmodi pervenirent, et ex illis. Vel a tempore, quo ad procuratorem ipsius revocatoriae litterae pervenerunt, quae expressim loquuntur de persona procuratoris, Respondendum est hunc textum recte expendi ad probandum validam esse revocationem mandati, quae soli innotescit procuratori; quod ex eius contextura potius colligitur contrarium, cum prius facta habeatur revocatio, et ea non obstante ll. ferant, contra episcopum ..., qui litteras revocatorias destinavit procuratori, de qua iudex etiam fuit certificatus; et ratio est, quia licet revocatio ante conclusum causae oblata sit iudici, vel adversario; quia de mandato semel extitit facta fides, processum postea factum reddat irritum, ex traditis ... proximis, Revocatio tamen quae fit post quam in causa est conclusum non obest, nec praestat impedimentum; quominus possit procedi ad sententiam: quia post conclusum liquet iudici de meritis causae, nec aliqua admittuntur in facto consistant, vel in iure, et solum restat prolatio sententiae cap. pastoralis, iunctis, quae ibi notat Innocentius, de causa possessionis et proprietatis, et cum in curia Romana, esset conclusum in causa super nullitate processum, iudicum delegatorum, tempore, quo litterae revocatoriae fuere destinatae

procura

procuratori; revocatio habetur pro non facta, cum fuerit revocatus a domino,
procuratore, cum ipse nihil potuit agere in eam, idque deducitur manifeste
ex verbis textus, ibi, fuerit super eius de processibus. hinc inde concluserint
et docent Hostiensis, ibi, nº 2. Panormitanus, nº 4. et 8. et alij antiqui =

Oppo-
nitur etiam textus in c. mandato 13. hoc eodem titulo, vbi natum dicitur illius
litis agitatum cum procuratore revocato a domino, post contestatam litem, si
iudex, vel adversarius ignoravit revocationem, vt notat ibi, si hoc igno-
rante iudice, vel adversario factum fuerit; igitur revocatio intimanda
est vtrique iudici, et adversario; vt inutile sit iuditium, contraquod
est, resolutum ex iure = Glosa vlt. in l. si procurator 64. ff de procurat.
constituit differentiam inter ignorantiam iudicis, et adversarij, vt si iudex
ignoret revocationem, et adversarius sciat, teneat iuditium, et adversa-
rius repellatur a modo litis ope replicationis; sed si sciat iudex, et
adversarius ignoret, non valet tunc iuditium, quia tulit tunc iudex
sciente contra personam non legitimam, ex textu in c. si duobus, de appe-
llat. vbi non valet quod agit iudex, si sciat iuris dictionem sibi non competere,
vel ex ceptionem parti obesti. Glosam adsequerit Bartholus et Castrensis
ibi, nº 7. sed haec differentia non placuit Panormitano in d. c. 13. nº 9. et
Fellino in c. ex tt. 33. nº 4. de rescriptis, qui verius existimavit iu-
ditium, quod procurator revocatus est exercitus. nullum esse vtroque casu, sive
solus sciat procurator, sive solus sciat adversarius revocationem, vel iudex,
motus tunc authoritate textus in d. c. ex tt. 33. vbi aperte id dicitur, tum
etiam, quia est imputetur adversario, quare exercuit litem cum procura-
tore revocato, qui cum habeat facultatem deducendi ius domini in iu-
ditium, nulla est ratio quare debeat valere. si scierit de ea potuit adver-
sarius, verius est solutio glosae vltimae in c. mandato, quae ac-
cipit dictum, vel in assumptum, quod assumptum, quasi sensus sit, quod si iu-
dex, et adversarius ignoraverint revocationem mandati, iuditium quod
cum procuratore fuerit exercitum debet haberi ratum, vt non inutile sit.

n° 4 8
interest tantum textus in c. mandato 13, hoc tit° =

intimanda est reuocatio iudici, vel aduersario; et acceptio glose frequens est in hoc re, nq sepe diximus accipiunt pro uentis, et eo vero. c p inter ceteras 4, de rescript. l. 6, sere, de V.S. sequente glosa, Panormi. et Hostiensis. ibi, n° 6. Cardinalis. o ppnit. 6, o [illegible] 3. cp 14, litt. M, hodie tn receptu est in foro, q quoties reuocatio mandati est apud acta, nulla alia desideratur intimatio, vt ex Franco. decis. 499, n° 2, Vtro. to 2, decis. 100. probat Messa ubi supra, n° 11. =

Nº 49
inutilitantia in c pex parte 33, de rescript =

Denique in hac tractat. opporitur tex in c pex parte 33, de rescriptis. Vbi reuocatio mandati soli intimata procuratori sufficiens est ad cauendum nullitatem rescripti; quod ipse impetrauit a Sede Appostolica, et impediendum iurisdictione delegatorum iudicum, ita vt n valeant procedere in negotio, quo continentiam rescripti, vt patet ibi, quatenus si reuocatio mandati ad procuratore peruenit etc; itaque necessaria n est scientia iudicis, vel aduersarii = augetur difficultas, qua primum rescriptum a falso procuratore impetratum, post reuocatus mandati validum decernitur, et iudicibus iurisdictionem tribuit delegatam ad cognoscendum decida; eo quod reuocatio n peruenit ad notitiam iudicis, vel aduersarii, vt discrete colligitur ex illis verbis, eis igitur ex aduersa proponentibus, quod ad nos, vel ad priores huiusmodi reuocatio n peruenit, inuenius que subiungentur in calce tex, in negotiis primorum continentiam litterarum n obstantibus posterioribus procedatis, glosa ibi, et propterea suspitis probe medium agnoscens difficultatem respondet primum rescriptum a procuratore reuocato, fuisse impetratum in iuditio, et ideo valuisse, quia notitia reuocationis ad iudices n peruenit, vel aduersarium, que notitia requiritur, vt nulla eficiantur acta iuditialia; 2m vero rescriptum fuisse impetratum extra iuditium; ad cuius nullitatem satis est certioratio procuratoris, de reuocatione mandati, l. ii, glose n placuit Butrio in eo tex, qua nullam constituit differentiam inter reuocatum mandati in iuditio factum, vel extraiuditium; qua

in utraq. tex. rao ee videtur, idcirco enim reuocatur iudiciali existitur notitia aduersarii, ne praeiudicium fiat adl. iudices reuocantis manda tu, q. eque procedit interuocatur extraiudiciale, l. si fideiussor 29. ff. mandati, et q. inquit Butrius in rescripto, vel rescriptum fatetur iudiciale. cum fuerit impetratum lite pendente =

Scholaris sequitur defensio quae, et reti (n.o 90)

nominal, ind. c. p. excep. n.o 10, et plat. lit. rescriptum fuisse impetratum citra Butrium = iniudicio, q. pendente causa, coram sede apostolica, cum sacrum ra titus reponat. Sique in curia procuratores partium impetrauerunt re scripta, et obtinuerunt causas committi aliis iudicibus, et sic oppor tuit, ut noticia reuocationis mandati perueniat ad aduersarium, vel iudices, alias posset deludi aduersarius, et dicit rescriptum fuisse impetra tum extra iudicium; quia post lit. per quod erat negotium iudicibus commissum, ipse solus procurator reuocatus illud impetrauit, et licet lis pendeat tempore impetrationis, non tamen dicitur impetratum in iudicio cum multa fiant extra iudicium pendente lite; et doctrina Butrii, verum est affirmat Panormit. cum procurator destinatus ad trahendum executa pena, nam tunc debe beatur, est certioranda pena illa, d. l. si fideiussor 29. n.o l. si procurator 48. ff. mandati. l. vero procuratori 12. § 1. l. dispensatori 41. ff. de so lutionib. cum aliis congestis a Bela in pract. ad c. 6. finale, 4. §. 11 super. inno. an. 25. et videtur causam difficilem est inter iudicialis reuocationes et extra iudiciales, et ex idoneis rationibus, aliquot. capitis, cum directe, de sta tu actor. utili, l. illud. ff. ad l. Aquil. in terminis et capitulo est q. non esse non potest, in cuius specie procurator reuocatur, mediante capitulo ad tum, et capituli Saudunensis, impetratione rescripti, soluitur infa tuit domino impetrauit illud, et ideo extrinsece ad eius notitiam procu ratorem ipsum fuisse certioratum de reuocatione, siue extra iudicium mandati. Alio etiam modo Panormit. soluit difficultatem quod scilicet tenuit lit. rescriptum, quia falsus procurator impetrauit in iudicio quod tendebat in praeiudicium fabore, quam ignorauit reuocationem mandati, quae non potuit fieri in eius

fiuditus, nisi fuisset citatus, vel alt. iudex; et in 2. q. favore concernebat nobilis viri, qui revocauit procuratores, et ignorantia pendet capitulo ignoranti, ... scienti sexto casse mandatum, docet ... Horticensis in eo toto, ... fin. ==

N.º 41 gesta a falso procurat. ratihabei poterit rata ad iud. ==

Sed licet idoneus debeat esse procurator ut in iuditio post legitime comparere, ab eo tamen gesta sine mandato poterunt haberi rata ad iud., ut retro acta valeant, etiamsi eius contineant favores, L. licet 56. ff. de iuditiis, L. si cum 22, § 2, et 3, ff. de rat. haberi, L. sig. 3, § 2, ibi, sed et si ratus fuerit habitus procurator videtur, et § 3, nisi fuerit ei mandatus, vel ratus habitus, ff. iudicatum solui. tradunt plures laudati, a Barb. tt. 3, votorum, voto 126, n.º 296. impetet enim mandati pars aduersa, quod peragerit iuditium, cum falso procuratore, ut egregie plat... aldus, d. tt. 22, cp. 12, litt. G. contra Kehmen, tt. 8. ... cp. 2. Mingeris tt. 1, observ. cp. 42. nam enim ratificationis ... quia actus alterius nomine gestus, habuit omnia essentialia solo deficiente consensu illius sup. veniente eo retro validatur, et operatur, ut valeat ... actus, ac si gestus esset, cum ipsius ratificantis consensu, cp. ... ubi Panormit. n.º 3. de his, quae fiunt a Prelato, cp. ult.º de ... inb., cp. ex quis. de s.a. excommunicationis in 6. regula rati habit. ... tt., cp. si quia de rebus ... 2.ª cp. ult.º 16. q. 1. L. si pendus 16. ff. de pign. L. si pupilli ... L. Pomponius, 9. L. si ego ... ff. de negot. gest. Aldou ... ctiam. tract. ... disp. 163, n.º 3 dict. ... quod intelligeres, si ratificatio domini interveniat, antequam pars aduersa opponat ex ... defectus mandati procuratorii; nam post opposi. ... facta ratificatio nihil operatur, ut notant Barthol. in L. alia § elegantes, ... soluto matrim.º Gutierrez practic. tt.º 2, q. 23. Azebedus in L. fin. ... tt. 21, tt. 4. recopil., Paz in prax. tom. 1. ... temp. 2. ... 34, q. ... retrotrahitur in praeiuditium partis, cui iam est ius quaesitum, p... opponenti except. ... dist. 3, observat Barb. d. voto, 126, n.º 300 ==

N.º 52 procurat.s finita morte domini re integra =

Nec revocat. tantum mandati finitur

procura

procuratio, sed etiam morte dñi constituentis re adhuc integra, aug.to
capitis relatus, et sequentis, cap. licet, 30. de off. delegati, l. si vero, ff.
mand.[illegible] ff. mandati, sive recte, [illegible] eodem, [illegible], que tradit [illegible]
to 16. comment. cap. 23. litt.a B. id est si procurator sit actoris, ante quam
lite [illegible] fuerit contestatio, l. si defunctus, ff. [illegible] tit. l. nulla 23. C. eod.
[illegible] si procurator sit rei, ante quam cautio prestita iudicatum solui ap
[illegible], aug.to l. [illegible] 76. ff. [illegible] tit. vel a domino, sciente [illegible]
nec contradicente, d. l. si defunctus 17; re vero non integra, id est fac
ta litis contestatione, non cessat offi.um procuratoris, sed potest inchoatam
causam, iurgium finire, d. l. nulla 23, [illegible] excepta [illegible]
[illegible] habet locum, nec habere potest tacita, que extinguit morte
dñi, ut notant Canceriius, tom. 2, variarum, tit. 14. cap. 37; [illegible]
[illegible] comment. cap. 12, duplici litt.a D.D. sed inter [illegible] incepto,
et lite ante domini mortem contestata potest [illegible]
tor, veluti si a Rectore, Prelato, vel alio quolibet, pro ecclesia actu
sit, vel beneficio, [illegible] nihilominus agi debet vacante
ecclesia per mortem Prelati, et si [illegible] dicitur [illegible]
sede vacante, observat Covarruvias, practic. [illegible] Gemin[illegible]
practicabilibus ecclesiasticis, q. 769; [illegible] to 3. [illegible]
[illegible] clementina [illegible], [illegible]
est extendenda ad procuratorem constitutum a Rectore, sive administra
tore Civitatis [illegible], Confraternitatis, et similibus; [illegible]
[illegible] in procuratione [illegible] a Prelato, vel beneficiario Ecclesias
tico, [illegible], que [illegible] administrationi;
licet [illegible] multi [illegible] docent Cardi
nales. [illegible] clem. [illegible] n.o 11. et 12. Canceriius, d. c. 14, n.o 33; ubi loquitur
etiam de clementina [illegible] beneficiarius [illegible] tantum mo
[illegible] renunciat, vel transferat, et [illegible]
Rote 28. [illegible] in [illegible], tit. de procuratoribus; [illegible]
[illegible] procuratorio [illegible] clausula, [illegible] iudicatum

solui: morte domini etiã ante litis contestatã non finiri procuratio; ut tradidit plurimus congestis Osualdo ubi supra

N.º 43 morte procuratoris extinguitur eius officium, nec transit ad heredes

Cessat etiã procuratio per mortẽ ipsius procuratoris, etiã si res desierit ẽe integra, l. tã ex contractibus 47. de iudicijs, facit tex. in l. si quis 17. § morte ff. mandati. l. si adrrogati 14. ff. de tutel. § simili modo. inst. quibus mod. tutela finitur. Osualdo d.º lib. 12. cap. 17. litt. M. et L. neq. id monere supra careret, quia iusta poterat esse dubitatio, an si moriatur procurator re non integra, transmittat ad heredes suos inchoatã litẽ, et semel contestatam, et id olim obtinuisse placet, l. 4. in C. Theodosiano. de cognitoribus, et procuratoribus, ex ea iuris ratione, quia heres succedere debet defuncto, in dominio litis quesito. sed contrarium postea fuit sancitum in l. ult. d.º C. et ut ibi [explicat ibi Gifanius] n.º 4. quod et C[ur]iasius Justiniano videtur placuisse in d. l. nulla 13. C. hortt. excep. quod d.ª lex fuit sumpta ex d. l. 1. Codicis Theodosiani, et in eius [...] fuere studiose omissa verba d. legis l. 4. ibi, et ad heredes suos inchoata transmittere, et merito non transit ad heredes procuratio, quia videtur electa industria personæ, et ubi hec eligitur, alius non potest interesse rei, vel negotio, cap. fin. § is autẽ, cap. is, cui 12. § sed et si, de off. deleg. lib. 6. cum alijs, que congerit Menochius, de praesumpt. vltis voluntaty, cap. 9. n.º 416. et tunc [...] iuditium ceptum a procuratore defuncto prosequi, et ad finẽ perducere cogitur, adeoq. ipso iure minuant omnes actus iuditij, quos gessit procurator. d. l. tã ex contractibus, ibi, mortuo eo, in neque gestis defendendi et translatio. vel iudicati datis, ita enim legitur, non transactio, ut notauit Osual. lib. 17. cap. ult.º litt. K. d. l. ult. quod verum est, siue procurator rei moriatur, siue actoris, nã si procurator rei mortuus transferetur iuditium in dominum, que defendit; magis mortuo procurator actoris contra dominos posset in lite desiderante aduersario, ex d. l. non debet 41. de regulis iuris, alias plures iuditij actus sepissime fuissent illusorij sine culpa aduersarij, et cum eius aperte manifesto damno. docet

Et ubi in Gifani,

contra

ctra Donellum. Osualdus. lib. 18. cap. 12. litt. a N°

Superest, ut de ex- | N° 41 de exceptionibus que contra procuratorem obijci possunt. et quo tempore

ceptione que persone procuratoris obijci potest, paucis dicamus, et quidem si falsus procurator, id est mandato carens conveniatur exceptio falsi procuratoris, potest opponi in quacumque parte litis. etiam in executione. cap. in nostra 4. hoc titulo, cap. venerabilis 6. de except. l. licet 24. C. de procurat. docent Duarenus in commentario ad hunc tit. cap. 7. Baldus in rationali ad l. filius ff. 62. hoc tit. et plures laudati a Barbosa in collect. ad dict. caput in nostra n° 3. et ad dict. caput venerabilis n° 1. quia est personatoria exceptio. hoc etiam casu dicatur dilatoria et opponi debeat in initio contestandae litis. extra quam in principio parte malis. et de except. cap. pastoralis monasterium. de re iud. licet ex quadam 62. de appellat. l. exceptionem C. de procurat. Ligdes. C. de except. l. 9. tit. 3. part. 3. l. 1. tit. 4. lib. 4. recop. docent Paz in praxi. l. 5. temp. 5. ante ... Mascard. de probationibus conclus. 690. hac ratione fulcit. cum talis sit exceptio dilatoria. que revocatum processum reddat nullum; huius modi est que arguit defectum mandati procuratoris; probata enim tali exceptione, omnes actus iudicij fiunt nulli, proinde iudicati. actum ... illa fuisset contestatio. et censetur obiecta ante litis contestationem, quia deficit in eterna persona. ex tribus ineque consistit iudicium. necesse est omnes actus iudicij nullos fieri, proinde et litis contestationem. cap. forus de V. S. l. iudicium, de iudicijs. notant relati ab Osualdo d. lib. 18. cap. 12. litt. a | ... ...

Et ideo insinuationem reputatam nullam ex defectu mandati, docent citati ab Osualdo ibi. falsus vero dicitur procurator. non solum ille, qui numquam habuit mandatum a domino. et eius nomine expeditur insinuatio, sed etiam qui habuit, sed minus sufficiens, vel revocatum et qui substitutus est habenti potestatem substituendi. Baldus in rubr. C. ... n° 3. de except. Barbos. ... 13. ... n° 296 ...

Si vero procurator | N° 44 Procuratore qui removeatur a iudicio, in defectum alicuius ... habilitate persone

removeatur a iudicio ratione persone ratione aliquam ... ...

33

exceptio procuratoria debet ea obiici initio litis, et ea semel contestata non repellatur procurator. L. filius, ff. § veterani, ibi, nisi hoc tempore litis contestatae, quo eius quaestio examinetur, L. Pomponius 40, § vel habitio nis, modo, L. ita demum 13, L. licet 24, C. eod., quia adversarius, cui datum est ius, ut removere posset procuratorem, non obiecta exceptione, eum habuit idoneum, et semel approbatum pro eo, et iudicium ideo contestatur, omittendo enim remedium exceptionis procuratoriae. L. penult. et ult. C. de except. nec ex post sententia potest opponere eam, ut scribit Ulp. L. qui procurat. 47. § 1. modo tt. docent Donellus lib. comment. cap. 11. ibi Oswalda, litt. S.

Nec ommissa exceptio in prima instantia iudicii opponi potest in 2a appellationis, ut tradit. in d. L. ita demum 13, quia eadem est eadem cum priori respectu rei, de qua agitur, ut post glossam in cap. fin. de testibus, tt. 6, observat Canceriis d. cap. 14, n° 42. eorumque effectus suos porrigit litis contestatio, Oswald. d. cap. 11, litt. A. si tamen post litem contestatam exceptio procuratoria fuerit orta, vel ante iusto errore ignorata, tunc demum a parte admittitur ad repellendum auditio procuratoris, ut plurimum alibique tex. in cap. Pastoralis 4, de exceptionibus, cap. inviniam 29, de off. delegati, L. non distinguemus 32, § 4. de recept. arbitr. et ea de re fides verum fieri potest, d. cap. pastoralis 4. docent Covarruvias pract. cap. 26 n. 2. Misingerus. lib. 4. observat. 3. cap. 49.

N° 46 Utrum confessio procuratoris noceat domino

Illud observatione dignum adiungere libuit, quod licet confessio procuratoris in iuditio facta pro modo contentione iurisdictionis, ianuaque iudicii ad respondendum procedente, noceat Dno, ut probant tex. sic intelligendi in cap. 1, in fine principii ubi pulchre Felinus an. 14, ut lite non contestata, cap. ult. de confess. cap. sollicitanti ibi, cum eius confessus sua est. de praescriptionibus, cap. suborta, ubi Canon. L. de re iudicata, cap. cum dilectus 2. ubi glossa, et ibi Doctores, de capellis monachorum tradunt Barbosa de potest. Episc. allegat. 125, an. 3, Senensis tom. 2 allegationum Mascardus, allegat. 59, n° 3, etiamsi procurator non habeat speciale mandatum, ut plurimum probant Mascardus, de probat. concl. 329, confessio vero ...

a vio

ab ignorantia inualidis facta, nullo pendente iure iudicis, nec
iudice cognite non nocet [illegible], l. certi. § pendente, ubi Bartolus
nº 2, de confess. [illegible] 10, in princ. dicas, - sine de interro-
gatoriis actionibus, l. si inde, § si procurator, ad l. Aquil. Sarmiento
alias Sanchez, lib. 3, select. cap. 14. nº 9. Barbosa, lib. 3, votorum, voto
99, nº 20, et ita procurator per dicens instrumentum inualidum, quamuis
[illegible], cum videatur confiteri omnia in eo contenta [illegible]
vera, cap. cum venerabilis, de except., cap. cum olim, de censibus, [illegible]
[illegible] § fin. de probat. [illegible], l. a [illegible], de edendo, l. si filius, § vlt.
de interrogatoriis actionibus, l. cum precum, C. de liberali causa, [illegible]
tat [illegible] Pacca, de [illegible] instrumentorum [illegible], cap. 7.
resolut. 3, nº 1, et nº 2, et compelli potest, per aduersarium ut respon-
deat positionibus suis, et eius confessio non praeiudicabit, ac si neget [illegible]
[illegible] ad litem in l. in suis, [illegible] et notant [illegible]
[illegible] pendente [illegible] Caruonius [illegible] cap. 14, nº 6, ubi refert [illegible] apud
[illegible] coequare [illegible] in medio [illegible]
[illegible] respondendo suis positionibus, licet alias repugnaret
[illegible] aduocati, tamen dominus docebat non aliter se habere,
atque confessus est procurator, eius confessio non nocebit, et in [illegible] re-
uocari potest detenta veritate, cap. fin. de confess., cap. cum causa, de re-
stitut., cap. olim, de censibus, l. si fateatur, de confess. [illegible] C. [illegible] notis,
que notauit Gratianus, 4 tom. disceptat. cap. 789. nº 4. Gua-
[illegible] in l. 30, gl. 2, tit. 10, part. 3. Barb., lib. 3, voto 113, nº
69, nisi procurator per confessionem faceret dominum incidere in delictum,
[illegible] vel aliquod damnum [illegible] quia tunc tali confessio non no-
ceret domino, cum ipse id non caueat demandasse procuratori, nec [illegible]
[illegible] illicitum, veniat in mandato, l. 3, § si procurator, [illegible] si quis [illegible]
l. si procurator, de condict. indebiti, [illegible] l. si [illegible], facit [illegible] inept. [illegible]
[illegible] tit. 6, idem enim est regulare in quocumque administratore,
ut eius delictum non noceat domini, l. 1, § si procurator [illegible] si quis ius dic.

Nº 47, vtilº
rus dicta ampliatur, et
affirmanti Regiis
Legibus =

L. si patre, ff. quae in fraud. credit. L. non est, C. de administrat. tut. notant citati a Canicerio vbi sup. nº 10 =

Denique vt vltimam manum imponamus tractationi, admonendum ducimus, adeo verum esse procuratorem teneri ostendere mandatum, vt Hispano iure statutum sit, ad vitandum litigantium astutias malicias, sumptus, et labores, eum non esse in iudicio audiendum, nisi producat legitimum mandatum, atergo manu advocati subscriptum, vt si postea appareat invalidum, et causetur nullitas processus, advocatus tenetur soluere expensas factas in lite, L. 2, tt.º 24, lib. 2, recop. et Tabelliones, aut actuari, vulgo, Escribanos de camara, prohibentur recipere libellum, aut quid aliud a procuratore comparente nomine alieno, nisi mandatum prius redditum instructum, et in praedicta forma confectum fuerit apud ipsos productum, in L. 55, tt.º 20, lib. 4, recopil. et processus aliter factus, decernitur irritus, opposita exceptione nullitatis mandati, et sequuta iudicis sententia declaratoria, in L. 3, tt.º 2, lib. 4, recopil. notant Paz in praxi, 2ª, annotat. 4, nº 7, Azebedus in d.ª L. 3, nº 6, Pareja tt.º 9, resolut. 10, apud quos, et alibi plura praxi vtilia, ad satietatem reperire valebis =

cum quibus finitur tractatus, sit Dominus cum Matre sua Virgine benedictus =

Finis huius tractatus =

D. D. Joseph Zamora año de 1653.

SOLEMNIS COMMENTATIO AD TITULUM

in L. 1. ff. qui satisdare cogantur

in Decretis

cap.

Extra quatuor solemnes assignationes quae singulis quadriennijs ex Universitatis statuto efficiunt, superiorum cathedrarum senatus nostrae decrevit, ut Primarij et Vespertini quae Professores Salmanticenses quinto anno illustrandos suscipiunt. Credidit quippe est hac ratione futurum, ut celebriores scholasticis fori tractatus elaborarentur. Quapropter, ut prudentissimo senatus consulto pareamus, ex deterioribus [illegible] frequentes et practicos; in Theorica et ordinis [illegible] eorundem conjunctim, quos vicino proposito animo selegimus, quoniam praeterquam quod eius tractatus nullus ex reliquis assignationibus minoris maiorisve cathedrarum communiorem habeat. Verius tamen est, (quantum diligenti inquisitione investigare potuimus) ut ingenti difficultate omnes adeo deterruerit, ut nullus hac Universitate professor eius Commentarium ediderit. Quamobrem cupere [illegible] [illegible] ingenti sudore [illegible] aggrediemur hanc solemnem praelectionem, [illegible] [illegible] tractatus longe excellentes quorum vestigia sequeremur, quaedam autem tamen hac ratione coegimus, ut labores [illegible] [illegible] summe fuerit, placeque superiori ordine probaremus.

Cap. 1.

Ex duabus iuris regulis contrarijs quodammodo sed tamen facile conciliandis nostri dispositionis initium accipimus. Prima Regula docet neminem invitum agere in judicium compellendum esse L. sin ff. C. [illegible] invitis L. 46 ff. de [illegible] ... Altera autem Regula docet, reum, debitorem quae conventus etiam invitus ad suscipiendum judicium cogi communiter docent L. ind. p. 23. § 1. de l. c. L. Conventionum 8. Cod. quom. et quando ind. cap. 2. de lite contest. lib. 6. aliquem sive conventus ni cogerent ad lites

Fis. Joseph [illegible]
... [illegible] 53.

Contestatq. ex iudicij susceptione, facile Creditores omnes eluderent; quippe Subter-
fugiente, latitante ve debitore ius Creditoris periret. quo Ald. vid. Cod. ind. L. contra 83.
§. 1. de V. O. ubi Alexander n.º 5. Jason n.º 3. Cuiacij Gifanij et Donell.
ibid. Gregor. Lopes ind. L. 40. tit. 2. p.º 3. Cetera quamvis praedicta iuris ratio.
satis efficaciter persuadeat reum, debitorem quo Conventum ad suscipiendum iudicium stricte
cogendum esse: tamen ut eiusque Regula Conciliet, aequales quae inter Creditorem agentem,
et debitorem Conventum Conditio statuatur, receptum iam Communiter est, necessitatem, Coactionem
quae debitori Convento imposita nulla absoluta, sed Causativa dumtaxat, atque Condi-
tionalis, quippe si reus Conventus Confessus ab initio ante litis Contestationem debitum
ab actore petitum, ultro Crediti, fateatur, neque Cogitur litigare, neque litem Contes-
tari, neque iudicium suscipere. L. si reus 73. de Procurator. L. si Romae 71. §.
qui Confitet. 3. de iud. L. ultra de rei vind. Communiter recepta in Authent.
qui semel C. quom. et qu. iudex L. 10. tit. 3. p.º 3. Bartolus et repetentes
ind. Auth. qui semel n.º 19. Bolognin. in L. si finita 15. § Julian. de dam.
infect. quandoquidem, ultro Credente, fatente ve debitore ante iudicij Sus-
ceptionem, id omne absque iudicio Consequitur actor, quod in iudicio intendere, de-
siderare ve poterat. Quapropter Regula illa, quae docet reum, et debitorem Conven-
tum stricte Cogendum esse ad iudicij Susceptionem, tunc locum sibi vendicat, quando Subter-
fugiente, et latitante debitore actoris intentio per Contumaciam Comparendi frustat.
Quo sensu accipienda sunt iura in L. in te stipulante. §. 1. de V. O. L. Consentaneum.
§. 1. quom. et qu. iudex. Sed enim vero ne debitore Subterfugiente Creditorum iura
interim dilabantur varia iuris remedia Canonico, Civili, Patrioque iure
introducta sunt, de quibus videndus est Gandisal. de Pato 2. p.te thom. 2. Cap.
Cm. c. xxi.º 1. usque ad n. 15. Azebed. in L. 1. tit. 11. lib. 4. recopil. Panormit.
et Communiter repetentes in Cap. 1. et 2.º de Sequestr. Posses. et fruct.
et in Cap. 2. de dolo, et Contum. Inter omnia autem remedia fortius, anti-
quiusque remedium quod illud est, quod ex edicto Praetoris proficiscitur in titulis
ff. et Codicis quibus ex causis in possessionem eatur, atque De rebus auctoritate
iudicis possidendis: in quibus Praetor adversus frustrationem, et Contumaciam de-
bitorum mittens bonorum in possessionem eorum Creditoribus, pollicetur; Scilicet quae
venditionem eorum publice fieri permittit, ut ex pecunia redacta Creditores

juxta temporis

judicii temporis, et tribunalis ordine dimittat. Quia tamen [illegible] intentio in
[illegible] parte edicti ea est, ut tibi occupatum [illegible] [illegible] Eunuchum
[illegible] [illegible] [illegible], Cominquam [illegible] [illegible] [illegible] et lib. [illegible]
Caus. Cap. quoniam 5. § [illegible] Ut [illegible] [illegible], hoc temporalem [illegible] [illegible]
[illegible], processu judicii. Communiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3.
n. [illegible] Baconus lib. 2. [illegible] Cap. 34. n. 14. Covarruvias [illegible] [illegible]
[illegible], de [illegible] [illegible] n. [illegible] Sigismundus [illegible] lib. [illegible] de judiciis Cap. 6.
n. 8. Ubaldus lib. 23. Com. Ron. Cap. 22. lit. B.

2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], atque
[illegible] edicti [illegible] cognitionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Compilatores, [illegible] [illegible] juris Civilis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] edicti Comperendi [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
qui [illegible], ut magis [illegible], quam Compillare [illegible] [illegible] [illegible]
edicti refertur in lib. [illegible]. Secunda in l. hic autem § [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Postrema est in l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tolerabilis foret [illegible] edicti [illegible], quippe alibi [illegible] [illegible] [illegible] edic-
tum partes [illegible] [illegible] [illegible] Compilatorum [illegible] illud in [illegible] est, quod
nulla [illegible] edicti Clausula [illegible] [illegible] neque integra, aut [illegible]
[illegible] est. Quamobrem [illegible] [illegible], et Comperendinandi Cujacius [illegible]
lib. 20. obs. Cap. 31. qui locus adeo [illegible] [illegible] est Ubaldo lib. 23.
Com. Ron. Cap. 11. lit. I. Ut [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
magno Cujacii gloria [illegible]; [illegible] nomine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] qui [illegible]. [illegible]

3. [illegible] [illegible] [illegible] Ceterum ut [illegible] edicti difficultas [illegible]
[illegible], Conferenda imprimis sunt [illegible] [illegible] Capitulis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] edicti [illegible] Clau-
dii. Prima [illegible] [illegible] in l. 2. [illegible] [illegible] § 6. [illegible] [illegible] [illegible], qui
ad initio [illegible], [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible]
[illegible] et l. 22. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae docet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in judicio [illegible] Comparent, neque [illegible] [illegible]

[illegible]

adiudicij susceptionem faciat, inuoris, decretum que Praetoris Creditores in bona debitoris mittere: hic enim est edicti expressa Sententia. Praeterea Ulpianus explicans edicti Clausulam in §. 5. et 2°. eiusdem leg. 2ᵉ superadit, Praetorem non tantum loqui de illo debitore Vocato, qui turpiter latitat, occultatque sese, ne in iudicio post Citationem, et vocationem compareat, verum etiam de illo debitore, qui post Citationem, et vocationem et satisdationem sine dolo malo, et sine turpitudine abest, ita ut neque iudicium ipse suscipiat, neque alterum in iudicio defendat: nimirum Clausula illa Ulpianus interrogatus: quid si quis non latitet, sed absens non defendatur, nonne videtur sui potestatem non facere? Clausula inquam ista affirmatiua sunt: subaudiendum quae Clausulam enarrarem; quae adverso Ulpianus interrogatione respondit iuxta Donelli, et Oualdi interpretationem post Bartolum et antiquiores [illegible] in l. 2. in princ. de leg. 2°. et l. minoris 65. de [illegible] et Dom. [illegible] Cx. Communi DD. Sententia, similis adversus post interrogationem subaudit, ut consultum Senatus. Confer Donellus lib. 8. Com. Cap. 15. et ibi Oualdus lit. G. Albericus Gentilis lib. de [illegible] Cap. 19. itaque Ulpiani Sententia est, debitorem ad iudicium vocatum, qui sese iudicio sistere cauit, si post Citationem, et satisdationem absens sit, licet sine dolo malo, sine latitatione et occultatione adhuc tamen in possessionem bonorum suorum missionem creditoris pati: ea enim est conditio debitoris Citati, et satisdantis, ut missionem in bona sua patiatur absque occultatione et latitatione si post vocationem absit: ut edicti Clausula et Ulpiani explicatio interpretatione Cujacij [illegible] Cap. 21. Donelli et Oualdi ubi supra laudati [illegible]

4. Et Plane quod debitor, qui post vocatum sine dolo, et fraude abest, hanc creditoris in possessionem bonorum suorum missionem patiatur, si ipse non compareat, neque alius eius nomine defensionem suscipiat, mirum admodum non est; quoniam haec missio bonorum quae custodiae potius, quam iudicij est, solum quia intendit securitati Creditoris, [illegible] pignoris [illegible]. Confer textum videre l. 1. et 2. C. de Praetor. pignor. [illegible] in princ. et §. 1. de [illegible] ad eam. Veruntamen illud est omnino difficile, et fere absurdum, quod domini debitor [illegible] animo fraudandi, et sine dolo malo, post Citationem et satisdationem abest, non solum missionem in possessionem bonorum suorum ex hac prima edicti p.[illegible]

edicti parte patet; Verum etiam eorundem omnium Creditorum ex secunda edicti parte patet, si dicti abesse etiam sine dolo malo probaverint. Hoc enim mihi obscura quidem, certa tamen sententia. Praetoris in secunda edicti clausula quae extat in l. Fulcinius §. 1. quib. ex caus. in poss. eat. Quae edicti clausula, proindeque diserta loquitur de secundo decreto, i. e. de venditione et distractione omnium bonorum, quae ex primo decreto possessa iam sunt: cautum etiam est, de illo debitore Praetorem loqui, qui post creationem, et lata data sine dolo malo abesse probaverit. Quod ex doctrina Cujac. ad Paulum lib. 57. ad edict. in eadem l. 6. atque ex doctrina Diligenti [illegible] probatur. Primo quia ipse edicto ex [illegible] bona possessa sunt a creditoribus remanentia indefinitaliter, quae ex [illegible] comprehendunt, debitorem cum dolo, et sine dolo absentis; de quo Praetor loquitur fuerat in prima parte edicti in d. l. 2. §. 1. et 2. deinde exceptio illa a Praetore adiecta, de pupillo debitore indefenso, atque de debitore reipublicae causa sine dolo absente, omnino manifeste arguunt Praetorem in ipsa edicti regula de illo debitore loqui, qui sine dolo malo, et absque animo fraudandi absunt. Cum enim exceptio regulam debeat esse ex eodem genere regulae, ipsumque regula ingenere, participare debet. Gilkenius de praescript. 2. part. memb. 1. cap. 16. n. 10. et n. 47. [illegible] de Rotat. §. 36. n. 26. Galganus Menochius lib. 2. [illegible] illustr. cap. 51. n. 75. Caldarinus de [illegible] celebrat. 1. part. n. 98. [illegible] lib. 22. Comm. [illegible] lib. [illegible] l. Cum ergo in exceptione regulae debitor pupillus continetur, atque etiam debitor reipublicae causa sine dolo absens, fateri necesse est regulam ipsam Praetoris, id est eius edicti, de illo debitore conceptam esse, qui sine dolo malo, et sine animo fraudandi abest: quandoquidem pupillus indefensus atque etiam reipublicae causa absens, in ea sunt conditione, ut regulariter sine dolo abesse censeantur, arg. text. in l. [illegible] 7. §. a deo 9. et l. de pupillis 10. [illegible] l. [illegible] Cod. de Rat. milit. [illegible] si regula ipsa concepta non fuit de absente sine dolo malo, exceptionem conveniret ingenere cum ipsa regula, neque eius substantiam participaret. Quamvis enim alias oporteat regula ipsa ab exceptione, vel in circumstantia, vel [illegible] differre; in praesenti tamen licet in eo conveniat

quod utraque loquatur de absente sine dolo malo post citationem, et satisdationem; inter eas tamen evidenter differunt, quod pupillis indefensis qui semper in hoc contractu sine dolo malo abesse censentur, atque etiam reipublicae causa absentes venditionem bonorum suorum ex secundo decreto non patiuntur, quamvis missionem ex primo decreto patiantur l. [illegible] 4. C. de [illegible] milit. l. 3. §. 1. et 2. l. Fulcinius 7. §. adeo 9. et §. Plane 11. vers. quod homines ff. h. tit. reliqui autem debitores, qui neque pupilli sunt, neque reipublicae causa absentes, si post citationem, et satisdationem etiam sine dolo malo non compareant, non tantum ex primo decreto missionem patiuntur, verum etiam ex secundo decreto bona eorum proscribantur. Quae differentia adeo ingens est, ut maior esse possit. atque haec est edicti sententia. in d. l. in possessionem 6. §. 1. iuncta l. 2. cum duob. seq. ff. quibus ex caus. in poss. eat. sicuti tenet, subtilique illa [illegible] interpretatione lib. 2. Com. Don. Cap. 11. lit. I.

5. [illegible] Quibus ita verissima sint, iam tota edicti difficultas elucet. quandoquidem ad hoc ut absentes post immissionem ex primo decreto, venditionem etiam, proscriptionemque bonorum ex secundo decreto patiantur, necesse omnino est eiusmodi absentes indefensos cum latitatione, et occultatione, et fraude latere: alioquin si absque fraude, et animo frustrandi absit, etiam si maneant indefensi, neque in iudicio compareant, bona quidem eorum ex primo decreto possidentur; venditionem vero eorundem bonorum ex secundo decreto non subeunt: iura sunt diserta quae eludi non possunt, in quibus tertia edicti clausula continetur in l. Fulcinius 7. §. primo ff. quibus ex causis in possessionem eatur, et l. item 21. §. 2. versiculo Ceterum ff. ex quibus causis maiores, quae si advertimus textus [illegible] mentem, edictique clausulae sententiam explicent, de qua vide d. l. Fulcinius 7. §. 1. [illegible] ff. quibus ex caus. in possess. eat. Ex quibus duobus iuribus inter se se collatis evidenter apparet, absentes indefensos non aliter ex secundo decreto bonorum suorum venditionem facit, quam si fraudulenter cum contumacia et dolo latitent. Cum autem in numero praecedenti diximus quoscumque debitores non comparentes etiam sine dolo, et sine contumacia praeter

Pupillos

Pupillus et reipublicae causa absentes opponuntur. [illegible] Syntorum [illegible] capitale [illegible] conciliare, ut talium [illegible] universa [illegible] liquido [illegible] | [illegible] Venditionem ex [illegible] decreto [illegible].

6. [illegible] Quod ut assequamur in distinguendis [illegible] casibus — vel debitor, qui [illegible] comparet, nec defendit in iudicio, postquam citatus [illegible] fuerat, iuramentumve de iudicio sistere, et lite cum creditore contestari [illegible] spatio, si post citationem, satisdationem, iuratoriamve cautionem [illegible] debitor [illegible] comparuit, neque in iudicio defendit [illegible] eius [illegible] in primo decreto [illegible], [illegible] si [illegible] secundo decreto [illegible]; quamvis sine latitatione, et fraude [illegible] quo sensu interpretanda sunt [illegible] Capitula [illegible]. Syntorum in l. 2. [illegible] §. [illegible] l. 6. §. 1. [illegible] ff. [illegible] singulis [illegible] Syntorum [illegible] de debitore citato [illegible] iurante de iudicio sistere, [illegible] Syntorum [illegible] ipse [illegible] ind. l. 2. [illegible] ex [illegible] et Authent. [illegible] Cod. de [illegible] iud. [illegible] debitorem [illegible] servante de bonorum [illegible] venditionem [illegible], quantumvis sine latitatione, contumacia, et occultatione abiit, quam [illegible] certum [illegible]. Syntorum in l. in [illegible] §. [illegible] ff. [illegible] cum [illegible] exceptione, [illegible] dilecti, ut [illegible] pupilli [illegible] reipublicae causa absentes eiusmodi venditionem [illegible], [illegible] in l. [illegible] §. [illegible] ff. [illegible] Cod. de [illegible] si [illegible] debitore [illegible]: [illegible] qui numquam fuit personaliter citatus, numquam satisdedit, iuravit de iudicio sistere. [illegible] quippe vel a [illegible] debitor antequam eius creditor libellum offerret, ita sine dolo, et fraude [illegible] abfuit, ut numquam personaliter citari potuerit. Vel ita a [illegible] abfuit, ut post libelli oblationem, extraiudicialem quae eius negotii notitiam [illegible] [illegible], creditor quae [illegible] [illegible], ne ipse personaliter citari potuerit, [illegible] in l. [illegible] §. [illegible] ff. [illegible] de [illegible] debitore [illegible], qui ante libelli oblationem, vel extraiudicialem [illegible] sine dolo, et fraude abfuit [illegible] eius [illegible] in primo decreto [illegible] creditorum [illegible]: [illegible] secundo [illegible] decreto numquam [illegible], tametsi [illegible] debitor abesse [illegible],

dumodo in eadem bona fide permaneat. Quod est expressa Sententia textus in l. itaque 21. §. 2. vers. Ceteris exceptis Contumacior. Atque in ea Specie in qua debitor post libelli oblationem, atque extraiudicialem negotij notitiam Satisfacit, et Contumaciter latitat, (vel in propria, vel in alliena Civitate l. 7. h. tit.) neque personaliter Citari patit, tunc tamen ex primo decreto bona possidentis, quae ex secundo venduntur, si diu abesse persererit, quod est Sententia textus in d. l. Fulcinius 7. §. 1. et §. pen. et l. ult. hoc titulo.

7\. Iam vero si utramcumque distinctionis partem iure rationem, decisionisque Causas requiras, in obscuro non sunt. Quippe quoad primam distinctionis partem, prudentissime edidit Cap. post Sigismundum Scaccia reddidit Osualdus lib. 23. Com. Don. Cap. 11. lit. S. quoniam debitor illas Citationem Satisdederat, sive iuraverat se iudicio Sistere, separatim non Comparent, neque in iudicio defendat: post quidem abesse, ut Censet Ulpianus in l. 2. §. 2. h. tt. veritatem gravis Culpae est, quae ei imputari perpetuo potest quod se Citationis potestate Sciebat, Creditorem non defuturum, quidquid illi evenerit: Sciebat Praetoris Iurisdictionem, iudiciique maiestatem contemneret, quandoquidem die Condicta ex imperio non Comparet l. ad peremptorium. 6. §. Ex duabus seqq. ff. de iudiciis. l. de Contumacia. 53. ff. de re iudicata. l. Inventarium 8. Cod. quomodo et quando iudex. Sciebat denique fideiussores dato expositum Creditoris arbitrio manere, qui iure Salvum Dicendum poterant ex electione Creditoris etiam ante reum principalem conveniri l. Creditor 3. l. Imperatores 5. l. de Fideiussor. l. 3. §. et tt. Cons. quemadmodum. Arbori. rets. Cujac. in Comm. ad thes. in l. Ulpianus 47. de iure fisci. l. Creditor l. 1. C. de Contum. Fideius. n. 27. Donell. lib. 15. Com. Cap. 48. lit. Osualdus lit. T. quae omnes Causae Culpam, et doli praesumptionem in eo debitore supponunt, qui post Citationem abest, quamvis vere non latitat, neque Creditoris Conspectum evitet l. 7. §. 2. h. tt. quocirca de eo Praetor decernit Scriptor se in bona mittendum, subindeque venditionem decernendam ind. l. ex peremptorio. 6. §. 1. eod. tt.

8\. Quoad Secundam autem distinctionis partem manifesta ratio est, nimirum debitor ille, qui ante Citationem, Satisdationem, vel iuratoriam Cautionem ita negligenter abfuit, ut neque personaliter Citari neque

neque ad judicialis, vel extra judicialis negocij notitiam pervenire poterit contigerit, indignum quae iniuria afficeretur, si propter omissionem impensionem bonorum suorum, eorundem etiam distractionem et vendendo decreto pateretur; quorum hoc distractio expressissime ignominiosa est, quippe nomina damnatorum hominum in foro, ordinarie bona publicis venduntur, et plerumque bonorum possessio, aut propter dolum instante Creditori, aut propter defectum emptoris idonei, qui justissimo emeret rei pretio. l. 2. Cod. Si in Causa Judicati. l. 3. Cod. de Executione rei judicatae. l. ult. §. sin. vers. 2. C. de jure deliberandi imperitii. Lud. Molina Tr. 15. de Rejudic. in §. 9. Syn. 5. Anton. Fab. lib. 6. Conj. Cap. 15. Donell. lib. 23. Com. Cap. 14. Rebuf. tract. de Concursu Renovdi pro Ordinaliis Cap. 3. insf. Parladorij lib. 2. rerum quotid. Cap. ult. 5. p. §. 8. Olthom. ad l. properandum. 13. §. 1. C. de judiciis. Cum autem devitor hic, qui inculpate, et sine dolo abest, neque pretereà divinare debuit Creditorem suum, qui se absentis instantiam veneret: ideo satis habeat Praetor in bona hujus devitoris. Sup. Creditores mitteret, quoniam hic omissio expressissima, et ignominiosa Caret. distractionem esse nequaquam permisit. l. 7. 21. §. 2. Vers. Ceterum ff. Exquibus Causis maiores = Quoad tertium vero distrahiones membrum attinet, non est Consequens, quippe devitor ille, qui id Cerco se turpit occultavit, ne personaliter Citari potuisset post judicium, vel extrajudicialis negocij notitiam, Situandus per eremptorio edicto publice proposito, ut compareat juxta Regulas tradit. in l. ad peremptoriam. 68. Cum dictis Segq. de judiciis l. Consent. 8. C. quom. Cap. jud. 3gius omnino est, prædictis Creditorum omnes Contumaciae penas Subire d. l. Fideicomissi. 7. §. 1. et §. ades. 9. Cum Segq. ff. hoc tit. et l. Si propone. 6. ~~[illegible]~~. De Reb. auct. jud. possid. l. Contumacia. 53. De re jud.

9. Deinde ne quid intentato edicto intactum relinquamus, Scire oportet, quartum demque edicti Praetoris Caput de Pupillis, adque etiam impuberibus heredibus fuisse, cuius edicti fragmentum extat in l. hoc autem. 5. §. pen. ff. hoc tit. et. Cujus Capitis integrum sensum eum fuisse pertinere augurantur. Ut siquidem Cum Pupillo ipso aut Cum ejus tutore, aut cum Servo institore, pactum re, quid contrahens

-sit; positque quod, demumque Praetor Creditores in bona pupilli mittere; eadem esse ex Secundo decreto distrahere non permittit, nisi postquam Pupillus Puber-tatem factus, aut pupilla Viripotens facta non defendantur in judicio. d. l. hac autem 6. §. pen. juncta l. 3. §. 1.° cum sequentibus ff. de rebus eor. Corrasius in l. si finita 15. §. Julianus de Damn. infect. n.° 20. Cujacius lib. 10. obs. Cap. 31. Donellus lib. 23. Com. Cap. 13. Caeterum si neque cum Pupillo, neque cum tutore, neque cum Servo eius Contractus sit, sed potius cum defuncto Patre, tunc si Pupillus adhuc in Pupillari aetate non defendatur, bona eius, non tantum ex primo decreto possidentur, verum etiam distrahuntur. Quoniam Contractus cum Patre defuncto celebratus dilationis privilegium non meretur. l. 3. in princ. Vers. porroque iniquum est. hoc nostro tit. argum. etiam textus in l. inter eos 51. §. pen. ff. de Fidejuss. Ubaldus lib. 21. Com. Don. Cap. 10. lit. C. Caeterum in priori etiam Spe-quando cum ipso pupillo, aut cum tutore, aut cum Servo Contractus est, evenit ali-quando, ut ad ipsius pupilli indefensi favorem pertineat, bona eius ex Secundo decreto distrahere non spectato Pubertatis tempore v. g. Si sub usuris grandioribus, aut sub poena immodica Pupillus Contraxerat. Tunc enim Spes ne aut poena Committatur, aut usurae crescant, favor pupilli, atque etiam celerem indefensi favor in eo vertitur, ut confestim non expectata defensione eorum bona vendantur, textus sic intelligendus in l. Si minor 5. ff. de rebus auctor. judic. l. Fulcinius §. plane 10. ff. hoc tit. arg. textus in l. Debitor 13. vers. veluti si periculum. De neg. gest. Salicetus in Auth. ei qui Cod. de rebus auctor. judic. n.° 31. ubi Baldus, Innocentius in Cap. Dilecto de lib. S. Corrasius in l. si finita 15. §. Julianus ff. de Dam. inf.

Enim v.°

10. quamvis fatemur nonnulla hic desiderari ad pleniorem primi, et Secundi Decreti Cognitionem, aliaque vulgaria decretorum requisita, de quibus latissime omnes Pragmatici tractant, non tamen ea omnino omittimus, quin potius intermi-timus ad locum opportuniorem. Videndi sunt interea Corrasius in Summa primi, et Secundi decreti, Salicetus ubi proxime laudatus, Richardus in §. Summa 3. Inst. de interd. Pato in praxi Tom. 2. Cap. Un. n.° 21. Didacus Perez in l. 1. tit. 6. lib. 3. Ordinam. Voet in glo. verb. 3. Accurs. in l. 1. tit. 11. lib. 4. Recop. et Gregorius Lopez in l. 2. tit. 8. p. 3. vers. Interviniendo. Donellus lib. 23.

lib. 23. Com. Cap. 10. Menochius de Recup. poss. rem. 3. num. 168. nunc autem meminimus in hoc tractatu quaestionem adiicimus, de effectibus omnium, quos missio ex primo decreto producit in persona ipsorum creditorum, qui per absentiam simpliciter, vel per contumaciam debitoris non comparentis in possessionem bonorum eiusdem debitoris mittuntur. Quaestio eo spectat, ut diligenter exploremus, utrum huiusmodi missio creditores eos faciat veros possessores, atque cum omnibus veri possessionis effectibus quatenus fructuum acquisitione, usucapione, aliisque concurrentibus.

§ 1. Itaque quaestionem illam imprimis certa est conclusio, quae concludit, scilicet creditorem ex primo decreto missum in bona debitoris absentis, vel latitantis nunquam possidere, neque vero civiliter, et naturaliter possessionis effectus mereri: quippe eiusmodi missio solam custodiam, et detentionem, et securitatem quandam ex praetorio pignore importat, ut in l. 3. §. generaliter si quis ante 10. ff. de acq. poss. l. cum legatorum 12. hoc tit. l. si cui 5. ff. ut in possess. leg. l. si duo 3. §. creditores 8. uti possid. l. si fideiussor 15. §. si pluribus 15. l. 18. §. si quis autem 20. ff. de dam. infect. l. omissio 12. ff. pro emptore, quam conclusionem exacte illustrant omnes interpp. proxime relati, neque exornatione amplius indigemus. Conclusionis autem veritas, et potestas in eo maxime elucet: quoniam quia creditor missus neque bonorum fructus lucratur, neque ex fructibus crescit. l. Falcidiae 7. in princ. [illegible] l. [illegible] in princ. l. creditores 14. §. 1. de rebus auct. iud. poss. Scacia lib. 1. de iudic. Cap. 96. n. 7. [illegible] de sequestr. Cap. 2. n. 5. Covarruv. in Summa l. 2. decreti n. 32. [illegible] ad [illegible] lib. 23. Com. Cap. 12. lit. D. Verum in hac specie observari oportet, duo esse casus indubitatos, in quibus missus a praetore remedii vero possessionem nominatur, tunc ex fructibus bonorum saltem crescit: primus est circa mulierem praegnantem, quae ventris nomine in bona defuncti mariti mittitur l. 1. §. 2. et §. mulier 19. ff. de ventre in poss. mitt. l. 1. C. eod. tit. ff. si mulier ventr. nom. in poss. esse dicatur: Secundus autem casus est circa filios, nepotes, pronepotes, et alios, quibus inter legatum est: hi enim si sine consensu non caveat, ex edicto fit missio cum emolumento percipiendi l. 5. ff. ut in poss. legator. [illegible] ibi interpp.

fortius earum adjiciunt ex l. 7. §. ult. hocvers. et sed cum hujus therimo Sententiæ maiorem requirit indagationem, idcirco de hac Doctorum doctrina infra maturius dijudicabimus; quibus iungendus est thesaur. in l. Pupillus 39. in princ. et l. ult. de Rebus auct. iud. Cujac. lib. 24. obs. Cap. 17. — Alterum exer potestate nostræ Conclusionis proficiscitur, ut Creditor missus ex primo decreto antiquum possessorem neque deiiciat, neque deturbet. Arg. qui. S. in fin. et ingras leg. l. Si finita 15. §. si quis autem 20. ff. de Dam. infec. quippe si missus vere possideret, antiquum possessorem repelli oporteret; quia duo inso-lidum eandem rem possidere nequaquam potuissent. l. 3. §. ex Contrario 5. de acq. poss. l. sicut Certo 5. §. ult. ff. Commod. Donell. lib. 15. Com. Cap. 32. ibi Osualdus lit. X. Conanus lib. 3. Com. Cap. 5. Baconius lib. 2. declar. Cap. 39. Duarenus ad l. 3. §. 5. ff. de acq. poss. Ex quo præterea nascitur vera interpretatio ad textum in l. Si duo. 13. §. Creditores 8. ff. Uti possid. et l. Si finita 15. § Si plures ff. de damno inf. l. Prætor 9. §. generaliter 4. l. Cum unus 12. ff. de Rebus auct. iud. Cum enim prædicti Creditores vere non possideant, sed tantum naturaliter teneant, nihil in Causa est, cur omnes detentationis Commodo non fruantur: de qua re videndus est Actus Fab. in l. Cuius effectus 148. de R. I. Cujac. lib. 59. Paul. ad edict. in d. l. Si Cum 12. Menochius de Retin. poss. rem. 3. n. 163. cum seqq. Speculator tit. de 1° et 2° decreto § Ult. n. 1. Negusanus de Pigno. 3. p. 8. membr. 2. n. 9. — Tandem postremus nobilior effectus, qui ex prædicta Conclusione resultat, ille est, ut antiquior Possessor absens, propter cuius absentiam indefensum Creditor in possessionem bonorum mittitur, si tandem ante 2um Decretum revertatur, velitque se in iudicio defendere, naturalem bonorum suorum occupationem recuperet Creditore expulso. l. hocautem 5. §. ult. hocvers. et l. Pupillus 33. §. ult. de Rebus auct. iud. poss. l. prox. §. gen. Cod. de Præscript. 30. vel 40. ann. illustr. Cl. quiuirat Cod. Debon. auct. iud. Cap. quianta 8. §. ideallijs. ut lib. non Contest. Cap. 1. de Dolo, et Contum. l. ult. 11. lib. 4. Recop. in quibus iuribus prædicta naturalis detentationis redintegratio debitori reverso sub illa Conditione decernitur, si litis expensas a Creditore factas eidem resarciat

resarciat, deinde quo Caveat de ciedicis Sacraptorum, redeiflat fore Atque Cap. defensare; inde autem restitutio, sive reintegratio, expositione expedat, Vt antiquus possessor in sua nat. Civili jam possessione servatis, maximo Possessoris commodo inter iudicij mores fruatur; commodum autem illud est, vt molestia; honerequa probandi, sive inedere reati, sive in actione personali ad Creditorem convertat, quod possessori emolumentum indubitanter magnum est. L. 1. §. inter litigatores 3. ff. uti possid. L. inde litig. 63. ff. de judic. L. 2. Cod. de condict. §. retinendae. Cum ... ind. de interdict. ... in L. ... Cod. de ... junct. L. si intr. 15. ... in iudicio ... apparet primum decretum, quo ... Creditorem in bona debitoris ire iubet, nequaquam ... possessionem aut ... possessionis effectum tribuere.

12. Sed adversus hanc Conclusionem multa obiiciuntur, atque in primis proponit ... in L. 2. C. ubi in rem actio exerc. debeat quo loci ... quod possessor alienae actioni suis admonitus in iudicio non comparuerit, neque deinde indirecte ... quidem peremptorie respondeat, debet videri actorem in possessione fundi petiti ex 1º decreto mittere. quem ... possessionem adiri tribuit. Atque adeo ... momento antiquus possessor dicitur possidere. Porro hanc assumptionem ex ipso textu evidenter probatur: quandoquidem, vt dicitur, imp. Constantinus decidit, si antiquus possessor comparuerit, de principali tantum causa, i.e. de articulo proprietatis ... audit; itaut de dominio, et proprietate tamquam actor docere debeat; hoc autem nihil aliud est quam antiquum possessorem post iacturam possessionis actorem, petitorem que in iudicio agere, siquidem eidem proprietatis et dominio probatio incumbit, quae proprie est actoris non possidentis. L. 1. §. inter litigatores 3. ff. uti possid. L. inter litig. 63. ff. de judic. L. si prius 15. ... §. retinendae. Circa med. inst. de interd. itaque ... Exploratione Sit, absentem esse Contumacem in judicio tandem comparentem naturalem, civilem vero Suam possessionem ... vt actoris onus, petitoris ... atque probandi difficultatem ... denique ... Possessionis Commodo fruatur. L. ... 5. §. ... L. ... Pupillo 33. §. ... de ... pro ... Authent.

atque iurat Cod. eod. tit. Cap. quoniam. §. hujus autem. Nihilo tamen Codicis in contrariam Spem quam Constantino tradamus Contrariam, quippe porro evenit. Quippe in ea Spem tanti ponderis est immissio ex primo decreto, et tandem quae possessor finita instantia super articulo possessorio non audit, Sed super proprietate dumtaxat cum onere, molestiaque probandi.

13. Rursus adversus eandem Conclusionem ex eodem argumenti genere producit Scholia in l. aquam fundi 45. de damn. infec. cuius textum priora verba (et hoc obiter admoneamus) communiter sunt pecta evidenter neque sibi, neque sequentibus cohaerentia, ut notavit Antonius Augustinus lib. 3. emend. Cap. 9. Ludovicus Carond. in notis ad hunc textum. Cujacius lib. 9. quaest. Afric. in l. si prius 15. ff. de oper. nov. nunciat. Menochius de retin. poss. Rem. 3. n. 211. Cesar Contalbus in repetit. ad textum in l. diffamari. C. de ingen. manum. Veruntamen hujus textus priora verba bene, eleganterque cohaerere observavere Alciatus lib. 1. Paradox. Cap. 9. Lamfrancus Cigerus in anteparadoxis ad Alciatum, a quibus non multum discrepat Cujacius ad praedictum Africani locum. Quod non obscure probatur ex sequenti ad hunc textum Spem cuius constitutio interpollata Scholium verba conjungit, adque decisionem pondus explicat. Possessor, qui alliena aedes injuste possidebat, Contra cuius libertatem ius Servitutis Urbanae vicinarum aedium dominus Constituit; puta et altius tolleret, ad quae luminibus officeret, vicinus autem existimans se altero domino ius Servitutis impetrasse, altius suas aedes edificavit, ita et luminibus officeret. Ceterum antiquum, verum quae dominum adversus aedium suarum iniustum possessorem, quam adversus vicinarum aedium dominum, duplicem intendit actionem, S.l. rei vindicationem Specialem adversus iniustum possessorem pro vindicante rei Corporalis immobilis; L. 1. in princ. et §. 1. l. si inrem. 6. l. speciale 73. ff. de rei vindicat. Deinde quae actionem negatoriam adversus vicinum altius edificantem pro vindicatione libertatis. L. 1. et 2. Si servitus vindic. l. si prius 15. de novi oper. nunt. §. 3. inst. de actionibus (et hunc sensum habent priora illa verba Simul coniuncta: aquo fundum petabat aedificium habere i.e. a possessore aedium mearum, quem in iudicio per rei vindicationem Condemno, Cum habes aedificandi in aedibus tuis cum praeiudicio meorum, ut eleganter interpretatur, Concordat que Alciatus verbis sup. laudatus.) Fundum

neque

neque meri ædis parietis, neque eius ædificij dominantis parietes in iudicio defendentis (de posteriori constat, scil. ædificij dominantis parietis intellectum est, ibi: non defendit, de priori autem scil. de serviente ædis meri probat lex Ciceronis quæ est. illa sententia Si vero nollit ad Alterius præ dominum, ita interpretatur, supplet que, Si vero nollit defendere, aliaquin sicuti et contrarium, hanc ē innovabitur.) Quærit IC. quod sit iudicis officium circa rationem dominium servientis parietis? et Respondet recurrendum esse ad primum decretum et remittitur, cuius prioris iam ut ædificij dominantis possessio transferatur, huiusmodi quam parietis in illa effectu ē, ut opus incolumitate demittatur, quinimo illud in effectu altera parietisque. Constitutio antiquus ædificij dominantis parietem actor esse incipiat cum dominium, cum mala profundi seruis ædificandi habere, quod nihil aliud ē, quam a terra parietum illum detrahi; neque enim parietis proprie decreti auctoritatis constituti iam magis proxime præcedenti sufficienter explicantur, ideoque nunc per repetitionis quemque eadem ē argumenti forma.

14\. Circa primam difficultatem ex tit. in l. 2 C. ubi in rem actio fatendum sincere ē, insufficientem esse legistarum sententiam, qui communiter docent in missionem contingentem ex primo decreto in actionibus realibus eam habere proprium, singularem quæ notat. Maduri immissio totalis facit parietis, arg. tex. in l. fin. §. fin. ibi: post possessionem. Cod. de præscript. 30. vel 40. annis. Cap. Pastoralis. 11. §. ult. Extra. Rumoriz amoris. de offic. Ordinar. Cap. quoniam. §. in alijs. Ut lite non contest. Secus tamen in actionibus ex primo decreto in actionibus personalibus contingentibus; hæc enim nunquam immissionem cum possessionem facit, sed custodiam dicuntur l. 3. §. generaliter l. si quinto. ff. de acq. poss. l. cum legat. 12. hæc nullo. Quæ opinio a Glossa, et Bartolo, et communiter introducta magnos invenit sectatores Salicet. in Auth. et qui. C. de debo. auth. iud. possidendi de primo, et secundo decreto §. item de effecto. n. 9. Guid. Papen. in eod. prac. n. 21. Gallus ... del. gent. ... Menochius in ... n. 209. Verumtamen hæc opinio tamen... sit satis probabilis ex peculiari, nobis generaliter tradita ... officij judicis mercenarij, quod actioni reali stricto deservit, tamen ad interpretatione constanti insufficiens ē, quippe possessio illa

Vere, quę actori in iudicio reali interpretatu decernunt intra annum saltem est revocabilis. de l. gen. super C. de praescript. 30. vel 40. ann. cap. quoniam. § in aliis. ut lite non contest. cap. pastoralis. § porrectam. de off. ordin. Cęterum possessio, quę Constantino in praesenti decernit, irrevocabilis, atque incommutabilis est ab ipso immissionis momento, Paulus Castrens. in comm. ad leg. inventa l. 2. n.° 13. Didacus Perez in l. con. tit. 9. lib. 3. ordin. Celer. Gregorius Lop. in l. 2. tit. 8. p.ª 3. ubi. entencia.

15. Quamvis hac opinione omissa certior distinctio illa est, quę ex ipso Constantino deducitur inter immissionem ex primo decreto factam post litem vere, vel ficte contestatam in iudicio actionis realis; et inter immissionem ex eadem primo decreto factam ante litem vere, vel ficte in iudicio actionis realis contestatam. ita ut immissus ex primo decreto post litem vere, vel ficte contestatam efficiatur verus possessor cum possessione irrevocabili; quę est sententia nostri Constantini; quandoquidem ab ipso immissionis momento finitur instantia in articulo possessorio; neque deinceps super hoc articulo contumax reversus auditur, sed de causa tantum principali. — Cęterum si ante litem vere vel ficte contestatam in iudicio actionis realis actor ex primo immittatur, possidet quidem vere, et realiter propter interveniens iudicis officium, quod actioni, atque intentioni actoris coniunctum decernit, verumtamen hęc possessio intra annum revocabilis, atque commutabilis est; denique talis est, ut articuli possessorii instantia non perimat, quandoquidem contumaci reverso, et satisdanti possessio restituitur, ut in iudicio proprietatis, et dominii, commodis possessionis fruatur, quę commoda in eo substantialiter consistunt, ut probationis onus, et molestiam in adversarium avertat. l. gen. super C. de praescrip. 30. vel. 40. ann. cap. quoniam. § in aliis. ut lite non contest. cap. pastoralis. 11. § porrectam. de off. ordinarii l. ut libertates. 63. de iudic. cum aliis sup. citatis. Illustrant hanc distinctionem Menochius de recup. poss. rem. 3. n.° 118. Alexander in l. 3. § generaliter ff. de acq. poss. n.° 14. ubi idem Iason n.° 20. Neguzanc. tract. de pign. 3. p.te memb. 2. n.° 14. Salicetus in l. consentaneum. 8. C. quom. et quand. n.° 7. Cinmenta l. 2. n.° 1. vers. Cujac. solemniter ad tit. C. quom. et q.do

Sed enim et

15. Sed enim Ill.mi ad perfectam huius Articuli Cognitionem duo exploranda Supersunt. Primum, ex quo minimum pendet Contestationis decernendae; an scilicet lis fuisse vere, vel ficte Contestata; quod in hac causa minime difficile est: Secundum illud est: explorare videlicet litis Contestatae potestatem, quae in casu est, ut vere, et irrevocabiliter pareat ex primo decreto Contin-gat, saltem inadvertenter mutatum. Et plane quoad primam partem attinet, litem fuisse vere, vel ficte Contestatam [illegible] tamquam lite, quae [illegible] gerit Contestatam: Verumtamen [illegible] lite Contestata vera, vel ficta Contest., ut tamen ex libello, Contentione actoris, negatione ex libello, adque in [illegible] Conclusi pareat, Leg. 14. §. 1. ver. post narrationem propositam, et contradictionem objectam. C. de Judiciis. L. 1. C. de litis Contest. arg. a contrario [illegible] [illegible] 70. [illegible] 1. [illegible] 3. de Confess. [illegible] de [illegible] 5. lib. 3. [illegible] ibidem Brunus [illegible] lib. 2. 4. Com. Cap. [illegible] lib. 4. Cujacius ad [illegible] Cod. quem [illegible] idem [illegible] de litis Contestat. [illegible] Fricchius in Sphaera legali n.° 32 [illegible] in Glossa, [illegible] in Cap. 1. Et [illegible] in Contest. ideo difficilius est in Spolio [illegible] veri, vel ficti Contestationis indagare, quoniam ibi [illegible] actoris libelli, intentio [illegible] proponitur. De Possessore autem negante neque [illegible] habet: quoniam certum est possessorem nihil [illegible] judicio [illegible], ut [illegible] parileg [illegible] [illegible] Salicet, aliorumque Commentis; qui [illegible] ad [illegible] saltem litis Contestationem [illegible] litis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Salicetus ad predictum [illegible] n.° 11 dicendum [illegible] Paulus Castrensis [illegible] in Spolio [illegible] litis Contestationem [illegible] [illegible] [illegible], qui ab actore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

17. [illegible] Quod autem ad secundam partem attinet decreti, et potestate
litis contestatae, quae sufficientem judicii [illegible] praebeat ad hoc, ut actor ex ipso im-
missionis momento verus, atque irrevocabilis fiat possessor; et expeditius sequeretur
[illegible] quippe absentis, et contumacis post litem ab utraque parte contestata
contumacia manifesta judicii, [illegible] contemptus imponit, utrique enim illa-
[illegible] deesset, atque [illegible] contraxit, ut loquitur J.C. in l. [illegible]
rebat. 13. in princ. ff. iudic. solv. l. properandum. 13. § sin autem. 3. in princ. C.
de judiciis. Et clare si in actionibus personalibus etiam ante litem contestatam
satisdatio de judicio sistendo, vel juratoria cautio sufficiens non est, et actor tantum
immediate ex primo decreto convicto creditor procedat, ut [illegible]
[illegible] l. 2. in princ. et l. in possessione. 6. § 1. ff. [illegible] consequens
omnino est, ut [illegible], [illegible], atque contumacia contracta post litem con-
testatam in actionibus realibus tantam habeat auctoritatem primum decretum, ut actorem im-
missum verum faciat possessorem, Jason in l. properandum. 13. § 2. et 3. C. de
judiciis. Cujac. [illegible] C. quom. [illegible] Salicet. in l. consentaneum. 8. C. eod. [illegible]

18. [illegible] [illegible] lingua
vera ad Constantinum [illegible] interpretatio [illegible] perspicua lex Diocletiano inserta
in [illegible] complicata respondit in l. consentaneum. 8. C. quom. et quand. in cujus [illegible]
prima parte [illegible] agitur de causis [illegible] consensu in vera contumacia
constituit [illegible] contumaciam ex solemnibus citationibus edicto quae peremptoriis
resultat. Citationes autem summa lege est [illegible] edicta
[illegible] proposita, quorum [illegible] habet peremptorium. l. [illegible] 9. C. quom. et quand.
l. ad peremptorium. 6. et [illegible] quintus de judiciis Paulus lib. 5. Sent. tit. 5. [illegible]
l. contumacia. 53. de re judic. l. [illegible] 23. § [illegible] ff. de appellation. l. [illegible]
in princ. ff. de minor. [illegible] vocandorum arbitraria est,
atque in [illegible] judicantis posita, ideo potest judex intervallo trium citationum
[illegible] per unum dumtaxat edictum peremptorium, quod trium admonitionum aucto-
ritatem habeat, reum absentem convocare, ut patet ex allegatis juribus [illegible]
[illegible] vel uno pro omnibus peremptorio; juncto Paulo 5. Sent. [illegible]
[illegible] Cujac. et Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 2. cap. 6. Salicet. ad [illegible]
[illegible] n. 3. et 4. [illegible] properandum. 13. § sin autem. C. de judiciis n. 26. Quo

inire

inre observand. [illegible] ad interpretationem [illegible] quod vel Successorius furore [illegible] apud [illegible] [illegible] Reyes y [illegible], vel [illegible] Solemnitatis [illegible] [illegible] [illegible] vel ante [illegible] decretum vel ante Sententiam definitivam [illegible] Magistratus Successor [illegible]; [illegible] Successor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de judicial. [illegible] [illegible] [illegible] probabilis [illegible] Conjectura; [illegible] apud [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; quippe [illegible] [illegible] Magistratus Solemnes [illegible] [illegible], Successor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] cap. 7. [illegible] [illegible] [illegible] n. 23. [illegible] [illegible] n. 9. lib. 3. [illegible] lib. 2. p. [illegible] cap. [illegible] [illegible] [illegible].

19. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concludit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Solemnitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] in possessione rei [illegible] [illegible] [illegible] irrevocabilem faciat [illegible], adeo ut [illegible]

Bulgarus [illegible] [illegible] [illegible] interpretatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 14. ff. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tribuere: Quandoquidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possessio [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] irrevocabilis [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 3. [illegible] [illegible] n. 3. ff. de judic. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in articulo [illegible] [illegible], sed [illegible] in articulo

Carceris juratoria cautione, satisdatione data, atque expensis refusis admitteret in auctoritate [illegible] C. de [illegible] auct. [illegible] partes L. si pupilli 33 § ultimo ff. eodem titulo [illegible] § pen. ff. quib. ex caus. in possess. eatur L. pen. § penult. de re[illegible] [illegible] [illegible] quoniam § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dell. de off. ordin. Donell. lib. 23. Com. cap. 4. [illegible] lib. 4. [illegible] de Summa Trinit., Ex Decret. [illegible] n. 21. Scaria de judic. Cap. 96. n. 8. —

Sequenti difficultate explicanda postmodum ad Constantinum interpretatione non [illegible] dictum immoramur. Itaque Censemus in praesenti Diocletiani specie litem fuisse, [illegible] contestatam in judicio rei vindicationis antequam judex interlocutoria primi decreti sententiam pronunciaverit, posteaquam alterius [illegible] rem petitam impressit. In quo respondendi genere illud tantum superest, explorare videlicet ex qua illa parte efficaciter probetur, litem fuisse ante primum decretum contestatam. Caeterum haec assumptio evidens est apud Diocletianum [illegible], quippe in eo ipso negotii statu, in quo iudex potuit interlocutoria primi decreti pronunciare, potuit itidem et [illegible] inquit, ad definitivam sententiam procedere, atque demonstrari convenientem [illegible] judicare, ut [illegible] vel auditor definitionis suis id, quod verum [illegible] postulat iudicare. Si ergo in illo statu primi decreti potuit iudex vel sua, vel actoris electione procedere ad definitivam, [illegible] [illegible] litem solemniter fuisse contestatam; quoniam ante litis contestationem illo Diocletiani tempore non poterat ad definitivam sententiam perveniri. Rubrica in Decretalibus Ut lite non contestata nec testes recipiantur, nec ad definitivam sententiam procedatur. Cap. [illegible] 4. [illegible] quod si [illegible] de Dolo, et Contumacia. Glossa Communiter [illegible] in l. quoties abs[illegible] 4. C. de Procuratoribus [illegible] in l. 6. § 3. ff. de Confessis [illegible] [illegible] 13. § [illegible] et § [illegible] C. de pedaneis [illegible] Salicetus ad cit. Diocletiani n. 7. et n. ultimo [illegible] Cam. Novell. 53. Cap. 3. [illegible] Novell. 69. [illegible] Jason [illegible] in l. 13. C. de judic. § [illegible] n. 23. [illegible] in l. 9. n. 22. p. 3. [illegible] Commentar. [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contestatione ad definitivam procedi [illegible] lib. 4. [illegible] praxima deducta [illegible] ad [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in praxi [illegible] 2. p. 2. n. 14. [illegible]

20\. Resp. contra ad

Consensum [illegible]

[illegible]

Correcte [illegible]

21. [illegible]

[illegible]

... attendas adde l. 2. dicente n. 3. collectis in l. 11. lib. 4. Recep. n. 14. Cang. idipsumque quod diximus, scil. sententiam definitivam absente non Contumace, Solemniter vocato, ferri posse pariter in acceptandis, et ut praedicta definitiva contra absentem Contumacem ... ferat ... iudex ... compellerit absentis ... Contumacis ... forsan ... illud definitivae actionis, l. expedi. 73. ... ff. de judic. ... intelligendum ... lib. 6. quem ... Donell. lib. 27. Com. Cap. 6. et lib. 28. Cap. 3. ... Gentilis de ... lib. 1. Cap. 8. Duaren. ad tit. de re judic. n. 53. cod. tit. Cujac. lib. 2. Resp. Pap. ... libertis 3. et 2. ... articulo illud ... addendum et quod ... allegati ... absenti definitiva Condemnato appellationis remedium ... l. Contumaciae 8. ff. de rejud. ... l. expedi. 73. § ult. de judic. Cy ... tamen ... Contumax Condemnatus et ... Contumax ... edicti peremptorii ... absens, Sententia quae definitiva ... nulla est, neque ad rescissionem indiget appellationis remedio. l. ... § ... ff. quae Sententiae sine appell. ... Sententias ... in Solemni ... ad tit. in l. 13. § si quando 2. C. de judiciis ... n. 13. inf. Salicet. ibid. n. 13. Cujac. in Comm. ad tit. C. quom. ... Gloss. et Doctores in ... determinatio ...

22 ... Hic circa ... Contumacem post litem Contestatam absentem, quatenus definitiva pronuntiatio concernitur, nunc ... de ... Contestatio ... Contumacis ... definitivae pronuntiatione tradatur ... articulo ... dictionem ... Sed ... expedi ... ante ... lite ... Contumacia ... interlocutoriam tantum, ... terminus ... absente ... ad definitivam Sententiam ... ante interlocutoriam terminum probatorum ... neque ... petatur, nec ... impediri ... ideo definitivam ferri ... quae Substantialis plena Cognitione desiderat. l. judicium 9. C. de judic. ... Sententiae ... cap. ... n. 8. inf. ... Barbosa ... de judicijs ... n. 10. ... Contra ... absentem desiderare ... absolvendi

[illegible] judicij, l. [illegible] 23. §. 1. [illegible] ff. de judic. [illegible] 23. [illegible] Cap. [illegible] dicitur [illegible] in [illegible] quide, [illegible] [illegible] [illegible] 22. §. 1. ff. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Cap. [illegible] l. 2. Cod. [illegible] Cap. 3. [illegible] Cap. [illegible] 33. [illegible] 13. [illegible] [illegible] 18. [illegible] [illegible] in Cap. Consuluit. de off. [illegible] delegat. [illegible]

23. [illegible] Litteris [illegible] tantum post litem Contestatam, Cum [illegible] post interlocutoriam termini Probatorij Sententiam (quod [illegible] defendenti [illegible] membrum) Contumaciter abiret, nec [illegible] [illegible] respondeat, tunc [illegible] Salvato arbitrant ad definitivam procedi [illegible] [illegible] de merito Causae [illegible]-rit, modo [illegible] [illegible] [illegible] 73. §. 1. [illegible] ff. de judic. in quo [illegible] [illegible] procedit ad [illegible] [illegible] [illegible] principaliter Causam [illegible] [illegible] 23. §. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] post [illegible] liquidationem, [illegible] Consequenter post interlocutoriam termini Probatorij po-[illegible] definitivam procedi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n.o 13. [illegible] [illegible] n.o 34.

24. [illegible] [illegible] Salvati [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lib. 28. Con. Cap. 3. [illegible] lib. 27. cap. [illegible] [illegible] n.o 16. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Con-[illegible] fuisse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] animadvertere, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] Contestatam, [illegible] post interlocutoriam termini Probatorij [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

legitime Citatus non Comparuisset, tunc ad imploratione praesentis rei iudex potuisse definitiue Causam absoluere, modo de eius merito liqueret, modo non liqueret. Et plane Si de merito Causae liqueat, expedita res est, et probat euidenter textus in l. Properandum 13. §. Sin autem ex vtraque. C. de Iudic. neque textus ius nouum introducit, sed potius ius vetus refricat, ut recte docuit Salicetus ad eundem textum num. 13. ... 22. quippe ius nouum ... circa illum duntaxat articulum introducit, ut si absens actor bonam Causam foueat, eam acquirit, expensarumque in expensis litis Condemnatus quod est notatu Singulare. Obseruant post antiquiores Donellus lib. 28. Com. Cap. 3. Acebedo in l. 1. tit. 11. lib. 4. Recopill. Didacus Perez ... l. 1. n. 1120. Alexander de Neuo in Secund. Decret. 3. ... 13. Innocentius in Cap. fin. de eo, qui mittit in possess. Menochius de Arbitrar. lib. 1. Cap. 36. n. 1. Subinde si praedictus actor Contumax post praedictum terminum probatorium Habuerit, et adhuc de Causa liquere non possit, nihilominus definitiua Sententia in fauorem rei praesentis iure directo ferri omnino poterat, quod mihi euidenter probat textus in l. accusare 4. C. de edend. iuncta l. si Contumax 15. ff. de except. rei iudic. Cui huic, quae Communiter congeruntur ad interpretationem textus in l. Sulamy 60. de Cond. indeb. ... textus indistincte Cauetur, quod actore post terminum probatorium non probante reus debeat definitiue absolui, quorum decisiones neque euertunt, neque eludunt longius Doctores Contrarium asserentes, quibus non fauet textus in d. l. ... 73. §. 1. et 2. de judic. ... textus ille loquitur de absentia actoris ante terminum probatorium. Insuper Sylvestro ... nequaquam post nihil est probatum, sed potius dicendum est, nihil est ad ... loquitur textus in eadem Specie ... l. Properandum ... §. Sin autem ... nihil ... actitatum C. de judicijs. Accedit tandem ... iuris ... quippe Contumacia actoris, qui ... iudicij quo ... magis qualificata est qua Contumacia rei Bartolus in l. Contra ... 29. ff. de Cond. ... Idem. Tiraquellus lib. 1. tit. de Retractu §. 8. glos. 2. n. 12. Barbosa in l. ad peremptoriam 68. ff. de judic. num. 16.

L. Diui 21. §. 1. ff. de lib. Causa. Tandem id ipsum probat textus in l. Diui 21. §. 1. ff. de lib. Causa. ad cuius decisionem omnes Doctores Communiter libertatis fauore Confirmantur. Superest duntaxat ad plenam huiusce rei Cognitionem elucidare textum in Auth. qui semel. C. quomodo et quando iudex. Auth. qui semel C. quom. et quando. in qua noua iure ex Constitutione ... introducit actore Contumace, et iure receptum in Cap. 3. ... et Covarr. ... lib. 4. Recop. de qua ... est ... ad Practica ... num. 3. Alexander de ... Decret. ... parte ... 3.

Barbosa

Barbosa [illegible] pro[illegible] n. 4. [illegible] lib. [illegible] cap. 1. n.º 8.

25\. [illegible] Itaque [illegible] ita sunt impro[illegible] [illegible] respondere [illegible] [illegible] [illegible] 13. § [illegible] 3. l. de judiciis [illegible] [illegible] negando [illegible] [illegible] [illegible] de qua ibi tractat ex primo [illegible] ante definitivam Sententiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post definitivam Sententiam ad [illegible] executionem [illegible] [illegible] judicialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in l. [illegible] [illegible] judic. [illegible] [illegible] § 2. et 3. ff. de re judic. l. 3. in princ. ff. de Pignorib. Quamvis enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Contumax [illegible] post litem contestatam [illegible] vel post [illegible] liquidationem [illegible] [illegible] [illegible] post litem contestatam ad definitivam [illegible] [illegible] procedi poterat ex [illegible] sup. adductis [illegible] 21. [illegible] sequentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut forma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad definitivam procedatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut maiori [illegible] [illegible] indigeat. quamquam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quan[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex definitiva Sententia [illegible] [illegible] [illegible] ff. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de exception. [illegible] [illegible] omnes sup. laudati

26\. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicunt, adductamen [illegible] Sententiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post definitivam Sententiam [illegible] [illegible] judicialis [illegible] remedium intercludit. [illegible] definitiva Sententia [illegible] lata fuit super iudicio [illegible] [illegible] [illegible] neque super iudicio actionis personalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sed [illegible] super iudicio [illegible] [illegible] ad quantitatem, et pecuniam [illegible] [illegible] [illegible] demonstrant [illegible] illa personas, et facultates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] L. 1. C. de [illegible] [illegible] quandoquidem in iudicio reali [illegible] [illegible] [illegible] personas, et facultates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certa deducit) Sed [illegible] [illegible] in re specifica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 17. [illegible] [illegible] [illegible] Saliceto in [illegible] [illegible] C. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lib. 2. [illegible] 21. [illegible] [illegible] lib. [illegible] [illegible] cap. 31. [illegible] [illegible] lib. 1. [illegible] [illegible] [illegible] de contumacia [illegible] [illegible] 2. [illegible] 22. [illegible] [illegible]

cap. 2. n. 3. Simmus, de qua in nostro casu tractatur, facta est pro executione Sententiae definitivae iudicij personalis, in quo non certa species, sed potius certa quantitas deducta fuit, omnino oportet ut reus contumax quandocumque comparens, parte refusis expensis, ac deposita pecunia debita, pignora sua, in quibus facta est immissio, redimere, dummodo non debite prosequendo, sed tantum ad pignoris retentionem tractetur, quae est magistralis, ac omnibus ita intelligentibus L. Quamvis 6. § 2. C. de bon. auct. iudic. possid. Legatorum Codicis... Verum, quando huiusmodi immissio fuit definitivae Sententiae vigore, sive quod idem est instrumenti guarentigij vigore, iuxta notata per Neguzantium de pign. 3. p. 2. membr. 2. n. 6. post Alexandrum in L. si vindicari ff. §. Si super rebus. de re judicat. legitime fiat in ipsa pecunia debita directo, et in re deducta; sed potius in rebus omnino diversis, idcirco per huiusmodi immissionem definitivae vigore factam possessio earum non transfertur, sed sola custodia ratione iudicialis pignoris. Quod est ita communiter intelligendum, in L. 3. C. qui potior. in pignor. in quo talis immissio vigore definitivae fuit immissio, adhuc tamen, quia iudicium erat personale ad certam quantitatem, ideo Victrix Respublica immissa est in bona heredis quasi bona hereditaria, iudicio rei, ut credamus in eiusmodi generalitate possessionem ad Rempublicam Victricem non transferri, ut recte contra Bartol. Castrense, et Caldaciniam argumentatur Menochius de adipisc. possess. rem. 3. n. 227. Alexander in L. a divo Pio 15. §. Si super rebus. de re iudicat. Neguzantius ubi proxime laudatus, Banderanus de privileg. credit. Cap. 15. n. 24. Salicetus ad nostram legem n. 22. Iason in L. 3. §. generaliter ff. de acq. poss. Quapropter

27\. pro vera nostrae Legis interpretatione respondendum est. Vere quidem de actione personali ad certam quantitatem in eo tractari, et consequenter primam immissionem definitivae Sententiae vigore celebratam non illa iudicialis pignoris possessionem alteri tribuere, ut redimendi, luendique remedium reo quandocumque comparenti intercludat. Verum tamen quia in praedicto textu non tantum prima immissio intercessit, verum etiam pignoris adiudicatio pro taxata debitae pecuniae quantitate iuxta formam textus in L. a divo Pio 15. §. si pignora 3. ff. de re iudicata, et L. 2. C. si in causa iudicati, ideo omne redimendi remedium intercluditur. Ea enim est adiudicatio, sive iudicialis addictionis potestas, quae fit pro taxata quantitate, ut possessione, et dominium transferat in allegatis proxime iuribus Donellus 27. comm.

Cap. 3.

cap. 32. [illegible] lib. [illegible] cap. 3. [illegible] lib. [illegible] cap. 6. [illegible] de [illegible] decis. 36. [illegible] n. 13. [illegible] n. 21. [illegible] n. 232 [illegible] lib. 2. [illegible] cap. [illegible] n. 1. [illegible] differentiam [illegible] quoniam iudicium [illegible] ad [illegible], [illegible] intervenit [illegible] lib. [illegible] dialog. 13. n. 2.

28 [illegible] Nunc autem [illegible] ad Regulam [illegible] l. 8. C. quemadmodum [illegible] impugnatur in l. [illegible] n. 26. [illegible] legatarius [illegible] actionem [illegible] legatarius, [illegible] personalem tamquam [illegible] heredis [illegible] legatarius [illegible] contestatam [illegible] legatarius [illegible] tamquam [illegible] actor, [illegible] consent. 8. [illegible] tamquam [illegible] ante litem contestatam [illegible] l. 33. [illegible] Regulam [illegible]

29 [illegible] difficultas [illegible] lib. [illegible] cap. 29. [illegible] condemnationis [illegible] legatarius [illegible] heredis [illegible] contestatam [illegible] custodia [illegible] legatarius [illegible] herede [illegible] satisdare. l. [illegible] §. pen. [illegible] n. 30.

cap. q[ue] veralis. §. v.to extra de off. ordinar. Cap. quoniam. §. in aliis extra ut lit. non contest. Et plane quemadmodum in omni iudicio personali, sinque commissio iura, et Custodia rei et Sanctae rationis et satisdantis actori ad rem spectantis videlicet, ita similiter in specie ulpiani Veruntamen quamvis haec ingeniose dicantur, ad huc tamen cum Sententia praeter citam emendationem necessaria, etiam credit falsa Ulpiani Sententia, ut ex certa eius interpretatione apparebit

30 [illegible] Itaque di-

cendum est legatarium apud Ulpianum ibi nequaquam agere de vindicatione, vel persecutione certi, vel incerti legati, quoniam eiusmodi persecutio neque ad Rubricam, neque ad praetoris edictum pertinet. Inquo edicto potissime tractatur de Cautione, sive Satisdatione ab herede praestanda propter legata Conditionales, vel in diem certum vel incertum relicta. L. 1. in princ. et §. si quis. 5

et §. ult. L. legatorum. 8. ff. ut legat. nom. L. Sulpicius. ff. quib. ex caus. in poss. L. Proconsul et §. ult. ff. de leg. 2. Cujacius lib. 28 quaest. Pap. in l. 2. et L. postquam. 5. §. 1. ut legat. nom. Cujac. lib. 14 obs. Cap. 38. Antonius Faber lib. 15. Conj. Cap. 6. et 7. Petrus Faber in L. 35. ff. de reg. iur. Donell. 8. Com. Cap. ult. in f. quod usque adeo verum est, quod licet alioquin legatum hoc edictum ad fideicommissa, legata quoque pura pertineret, tamen ad praedicta legata eatenus pertinet, quatenus in legatis, et fideicommissis pure relictis, quaestio de Cautione huiusmodi praestanda incidenter incurrit, propter moras, et dilationes, quae ex inficiatione heredis in iudicio resultare possunt. L. haec stipulatio. 14. L. etiam. 15. ff. ut legat. nom. elegans [illegible] Caus. impones. legatorum

Ex quorum [illegible] apparet, legatarium apud Ulpianum ibi non agere, neque de vindicatione, neque de persecutione legati; quinimmo agere de satisdatione sibi ab herede praestanda, ut interim ante diei, vel Conditionis adventum heres in facultatibus fatiscens idoneum Creditorem nec Solutorem habeat. Quam edicti intentionem cum quo Eleganti explicat Faber lib. 15. Conj. Cap. 4. ad finem. Si ergo post litem super huiusmodi Cautione completa Contestatam heres Contumaciter Cavere noluit, locus fit interlocutoriae Sententiae de primo decreto impetrando ex l. 1. ff. quib. ex caus. in poss. immissio autem ex huiusmodi decreto, tametsi post litem Contestatam impetrata, veram et irrevocabilem possessionem nequaquam importat; sed ipsius praetoriam Custodiam quae duntaxat eius rei vero obscura non est, quoniam ea petitio intento quae actoris legatarii in iudicio principali neque possessionem, neque traditionem rei legatae petat, et quod neque petere potest propter legatum, aut sub Conditione, aut in diem relictum. Verum vero Sedtantum satisdationem, atque Securitatem, eveniret etiam, si primum immissionis decretum veram, atque irrevocabilem possessionem legatario tribuerent,

moc

ronge liberatis ageret Actor instando, quam legatarius inpetendo, quod absurdum est, ultra intentionem agentis effecta, upergeritis Sententiae interlocutoria Sententiae libello non correspondent, quae omnia absurdissima sunt. l. pacta. 63. §. Si sub Cond. etc. plures enim. ff. ad S.C. Trebell. et vid. Surdum. 18. Comm. Ruid. l. ult. C. de fidei. libertat. Donelli. 20. Com. 4. Cribl. Ubaldi lit. A. ...

Doctor legatario ad sola cautionis agentis, ... Sententia cautio, i.e. pignus pastorum ...

...

31. Sed adversus hanc solutionem vehementer insurgit obscura Papin. Resp. in l. postquam. §. 1. ff. et leg. nom. Caveatur. quod heres in iudicio fideicommissi pure relicti condemnatus, apelauit, fideicommissarius autem animadvertens inter moras instantiae dilationem fideicommissi praestationis ab herede apellante inieci, postulavit ante ingressum instantiae apelationis, ut fideicommissi nomine sibi caveretur iuxta text. in l. hac stipulatio. 4. et l. ang. 15. iuncta l. 1. §. plane. 9. ff. ut legator. nom. Quae cautionis postulatio nouiter a fideicommissario post priorem instantiam, cautionis introducta fuit, propter moras ex causa apelationis intercedentes, ut ipsius Papiniani verba demonstrant ibi: quod enim ante sententiam etc. iuncta l. etiam. 15. ff. eod. tit. Nimirum in prima instantia fideicommissarius, spreta cautione, de praestatione tantum fideicommissi pure relicti tractaverat iuxta text. in l. 1. §. plane. 9. ff. ut leg. nom. ubi adversus Bartholum Alexandrum, Iasonem, et Menoch. observavit Cujacius lib. 2. obs. cap. ... quaest. Papin. ad hunc text. ... lib. ... Sent. Pauli 4. tit. §. 1. Consentit Richardus in ... Summa ... de interdict. Cap. 3. n. 128. in qua quaest. Papinianus quaerit, quo iuris remedio fideicommissario succurratur, si forsitan heres per contumaciam

ante appellationis ingressum causae mobilitet cui geg. Stroni [illegible] l. [illegible] Ex quo de Diui Marci Antonini Rescripto Respondet, possessionem fideicommissi prave redictam in fideicommissarium transferendam esse ea conditione, ut ipse fideicommissarius caveat, se re boni viri arbitratu adservaturum, ~~integram~~ incolumemque restituturum, si in appellationis instantia vincatur. De hac enim cautione exhauriendo Papinianus ubi Cujacius docet lib. 1. Sent. Pauli, tit. 5. § 1. arg. etiam text. in l. de bonis 6. § ult. ff. de Carbon. edict. l. Diuus 5. § 1. ff. de petit. heredit. l. exhibere 15. § ult. ff. de quaestionibus l. 1. § initio 7. et duobus sequentibus de collationibus. l. 1. C. [illegible] ubi Donellus in solemni repetit. ad illum text. Antonius Faber lib. 2. Conj. cap. 17. in fine.

29. Planè si a Papiniano non quaerimus, utrum immissio illa ex Rescripto veram possessionem et emolumenti possidendi, an solam custodiam immisso fideicommissario tribuat? Respondebit utique hanc adeo veram, atque irrevocabilem possessionem esse, ut fideicommissarium in prima instantia actorem, in secunda appellationis instantia reum, et possessorem faciat, translato in heredem probationis onere. Quod Papinianus probat ex natura immissionis quae ex rescripto contingit, atque ex natura immissionis, quae ex edicto contingeret. Nimirum inter alias differentias haec potissima a Consulto assignatur, quod immissio ex edicto propter heredis contumaciam vicariam tantum custodiae gratia possessionem tribuit. l. 5. ff. quibus ex caus. in poss. l. 1. § 1. ut legat. nom. et [illegible] immissio ex Rescripto Antonini veram possessionem in fideicommissarium transfert, dummodo iuxta formam, ut supra dictum, satisdet; arg. etiam text. in l. de bonis 6. § ult. de Carbon. edict. cum iuribus supra enarratis. [illegible]

32. [illegible] Ex quo dificili, vera tamen Papiniani sententia sic argumentamur: in hac specie fideicommissarius, praetor vel tantisper velentis principalis causae prosecutione incidenti de sola cautione laborat propter appellationis moras: ergo si heres contumaciter a cautione cessaverit, satis abunde fideicommissario consultum est, si ex primo decreto iuxta edicti formam immissus praetoriae securitati, i.e. pignus praetorium, i.e. vicariam ~~[illegible]~~ custodiam adipiscatur. Quippe tria neque de fideicommissi persecutione, neque de traditione laborat, sed tantum de cautione, ut Papinianus ponit, consentaneum omnino videbatur, ei per vicariam custodiam pignus quae praetorium consultere. l. 1. C. [illegible] 26. de [illegible] action. l. 2. in princ. quibus ex caus. in poss. eatur l. 1. § 1. ut legator. nom. Donellus et Faber ubi sup.a n.°

praecedenti

praecedenti. Admiru hac sola ratione. apud Ulpianu proxime expensu iectu post litis contestatam immissio vicaria custodia duntaxat importat in l. si qui s. §. in possess. 26. ff. bon. possess. legator. quoniam scilicet legatarij neque de possessione, neque de traditione, seu executione legati laborant; sed tantum de cautione = ergo similiter apud Papinianum in sequenti ex rescripto, qua ex edicto immissio custodia tantum tribuere debet, quando quidem legatarij de sola cautione tractat; alioquin liberalius ageret imperator indando, qua fideicommissarij in petendo, proinde quae interlocutoria sententia de fideicommissario immittendo, neque libello, neque intentioni conformis euaderet. Contra expressa iura in l. ut fundus 18. Comm. diuid. l. facta 63. §. in conditione ff. ad S.C. Trebellian. = etenim si Alexandro, Bartoli, et Figueroa credimus nihil pot. absurdius excogitari, qua fideicommissario ad sola cautione agenti, verum, adque irreuocabile possessione ex causa contumacia iudice tribueret. Admiru quod alioquin in actione reali post litis contestatam irreuocabiliter possessio ex causa contumaciae adiudicatur, ideo est. quod officium iudicis actore immittentis officium mercenarium est, quod strictim actioni, intentioni que petitoris deseruit; Salicetus in Auth. ex ei. C. de fin. [illegible] iud. n. 12. Bartolus in l. seu postliminium 44. ff. de dam. infec. ex l. ja libere 4. ff. de sancto omn. iudic. Vesuana de [illegible] 3. p. memb. 2. n. 7. Speculator in tit. de 1°. et 2° decreto, §. in defectu. Ferrarius quem est dictum Jason in l. 3 §. genera. ff. de acq. poss. n. 23. Ubi Lumanus Corrasius in l. si finita. §. si plures ff. de dam. infec. n. 5. et 6. Cum autem petitoris intentio in actione reali translatione possessionis postulet l. cum Venditor 63. ff. de Euictione l. officium 9. ff. de rei vindic. ideo iudex, qui actioni, intentioni, libello quae petitoris deseruit, verum possessionem adque incommutabile post litis in actione reali contestatam transfert, cui rei consequens est, ut possessionis translatio cum intentione actoris, adque cum tota actione conformari debeat. Cum autem in specie Papiniani actoris fideicommissarij intentio ad translatione possessionis n. dirigatur) Neque dirigi quidem posset propter appellationis auctoritatem, quae non tantum definitiuae sententiae executione suspendit, verum etiam ipsi sententiae potestatem extinguit l. 1. §. ult. ff. ad S.C. Turpill. l. furti. 6. §. ult. 1. ff. de his qui not. inf. Couarr. in tract. cap. 23. Donell. lib. 28. Comm. cap. 4. Ubi Vultejus lit. a. Cujac. lib. 15. obs. cap. 10. et 28. 99. Pap. adnota. [illegible] Lancellottus tract. de Attentatis 2. p. cap. 12. Vesuanus

notantur ad verb. theg. Obi prox. n. 6.) sed tantum ad Cautiones propter moras ex causa Appellationis iniectas, fateri necesse est Marci Antonini Rescriptum aiunt ex anno- alliem prorsus esse .. quandoquidem fideicommissario Victori ab unde Consuleretur cum Solo Praetorio pignore, et Vicaria Custodia, quam Edictum tribuit.

33. In qua difficultate explicanda illud imprimis nobis compendio placet, Possessionem videlicet apud Papinianum in fideicommissarium transferri, non quidem Solum primi decreti potestate. Sed illius extraordinariae Cautionis potestate, quae a fideicommissario ex Antonini Rescripto exigitur eodem Casu, quo heres per Contumaciam vel inopiam Cavere nollit. Cuius Cautionis auctoritas Satis a Papiniano probatur exemplo illius Cautionis quae in divisione bonorum Paternorum inter filium emancipatum praeteritum, et filium Suum in potestate manentem intervenit, quando ex causa emancipatione per Contra tabulas bonorum possessionem ad bona Patris defuncti admitti emancipatus desiderat, quod exemplum, etiam ab Spec. probatur in l. 1. §. iubet. 7. cum duobus Sequ. et l. 2. §. Ulti. ff. De Collation. nimirum ita rerum, et nostr. Comparatio est, ut fideicommissarius extraordinaria hac Cautione neque frustra, neque iniuste gravari debeat. l. Scripul. 14. §. 1. ut leg. nom. Cum autem fideicommissarius Cautione a se non praestita expostulet, Solius edicti immitteretur Sine vera possessione, cum sola bonorum Custodia. l. 1. §. 1. ff. ut legat. nom. melior tuti. immiss. l. postquam 5. §. immis. inf. (qualis illa est. vel iurisdictio restituenda est, restitut. aliquis ita interpretantur, ut fideicommissario non Cavente iurisdictio, id est edicti Praetorii potestas restituatur, quod fideicommissario non Caventi Solam Custodiam tribuit. Conducit procuratio optime tunc. in l. Certa 6. C. Stringere leg.) fateri necesse est ea frustra, iniustoque fideicommissarium gravari, illum esse effectum Cautionis a se praestitae, ut Verus possessor in Appellationis instantia Constituatur, translata Retractionis onere in heredem Contumacem. alioquin nullum maius emolumentum fideicommissarius Consequeretur modo Cautionem praestaret ex Rescripto Antonini, modo non praestaret ex edicto Praetoris, quod est absurdissimum. Unde Sive aliquas iuris parte Consulimus, quotiescumque reo possessori ea Conditio, ostro que defertur, ut vel Satisdet, vel eo non Satisdante ipsi actori, petitori que Satisdanti potestas defertur; Satisdationis ab actore praestitae ille perpetuus effectus, ut in actorem Satisdantem rei petitae possessio transferatur cum omni possidendi emolumento, ita ut ex petitore, actorque fiat reus,

et possessor.

Possessor. iura sunt elegantissima in L. Debitor. 6. §. Ult. et l. quarit. 14. ff. de Carbon. edict. L. diuq. 5. §. 1. ff. de Petit. heredit. L. Ex libero. 15. §. Ult. ff. de Ousit. L. Quicumque. 60. §. Ult. ff. de Usufruct. Pauls lib. 1. Sent. tt. 5. §. 1. melior tt. in L. Uenia. 1. C. Ubi possidet. Cuius est Sententia, ut possessor fundi, qui in interdicto possessorio Uicit, Caueat ante ingressu petitoris de fundo uacuaturo, et restituturo si Uincatur in petitorio; alioquin, illo per Contumaciam non Cauente possessio in actore sub eadem Cautionis Conditione transferatur, itaut actor in possessorio Uictus in iudicio petitorio reus, et possessor efficiatur, ubi actore. Duarenus lib. 1. Disputat. Cap. 27. docet Cujacius lib. 1. Sent. Pauli tt. 5. §. 1. Donellus in Solem. Com. add. L. 1. Ubi originaliter Baldus Cauinarius Baro lib. 6. manuale tt. 17. Roberty lib. 3. Sent. Cap. 21. Menochius de Retin. possess. rem. 3. n. 811. ag. 3. Simili iuris re. ca e Satisdationis prestita ab actore petita, ut in eius possessione transferatur, nimirum admodum ni e. 2. Papin. ... fideicommissario ex Antonini Rescrip. satisdante rei petitae Uera possessio transferatur propter heredis Contumaciam, cui Cauendi potestas excedit Rescript. data ...

34. Negare quidem non possumus in hoc dicendi, et discurrendi genere satis prudentis persuaderi nos deueret Uera, et Consentanea esse Papiniani nostri decisione, quatenus docet in fideicommissarium Cauente rei perfideicommissum relictae possessionem transferri. Uerumtamen et in ea parte arbitrati sumus precipua huius dificultas nequaquam in eo Consistat, ut predicta Cautione supposita in fideicommissarium possessio rei petitae transferatur, quippe ex suppositis Cautioni possessionem transferri necessarium est, ut efficaciter probat rationes adductae; quocirca Uniuerse huius decisionis dificultas in eo Consistit, ut causas fundamentaliter exploremus, atque non sufficiente hoc Pretoris edicto in predicta Spe. necessarium fuerit descendere ad Rescriptum Marci Antonini, quod sine dubio ... huius extraordinariae Cautionis, corrigit supletve edicti Pretoris auctoritate. Que dificultas Uti a Fabro explicata non sit, cum tamen statuit: necessarium nisi per Antonini Rescriptum edicti Pretorij supletoriu esse, ut inquit Faber loquitur lib. 12. Conj. Cap. 17. dubitationis autem Uehemens radix eo proficiscitur, quod si hanc eandem Papiniani questionem inter eosdem fideicommissarium, et heredem ponamus, post Sententiam, et rem iudicatam, sedente Sententia latam

tunc S. fideicommissarij deuenerit, potiore desiderare pot. ff. Vt propter moras iudicij sibi abscedi caueat. l. praestipulatio. 1. in prin. iuncta l. seq. in prin. ff. Vt legator. nom. Si nequaquam antea iudicata quaestio deleata incideret, nequaquam recurrendum fuisset ad Rescriptum Antonini: quinimo herede non cauente consideretur fideicommissario per solum edicti potentem, Praetorio Pignore, et vacaria custodia, quae ex primo decreto propter heredis contumaciam fideicom: decerneretur, cessaret quae praeterea reliquorum cautionis potestas, ut ineuitabiliter cum prox. allegato probare videntur; et consequenter cessaret incommutabiliter possessionis translatio, quorum cum status translationis a cautione descendat; ut in sup. probatum reliquimus; cessante fideicommissarij cautione, necessarium etiam foret possessionis translationem omnino cessare. Porro haec dubitandi ratio eo fortius apparet, si reliquam primi decreti speciem consideremus in spec. damni infecti, atque etiam in spec. operis noui nunciati (de quibus inferius tractandum est) difficultas C.° in eo vertitur Vt cau. eruamus obque incidente post sententiam. Et re iudicata quaestione, interim fideicommissarium, et heredes, descendendum sit ad Rescriptum Antonini quod illi consulat, vel superat Praetoris edictum.

35. [illegible] in cuius dubitationis difficultate explicat. [illegible] profundum, et omnes curium interpretes decisionis difficultatem generaliter observauerunt propter primi decreti generalem naturam; ad specialem autem dubitandi rationem. Venit ad specialem decidendi con- ventum animaduertit, quod facile cerni pot. Ex Cujacio, Fabro, Menochio, Neguzantio, et Richardo ubi prox. laudatis; quibus superaddendi sunt Fodorus Bolognetus in l. si finita 15. §. Julianus ff. de damn. inf. n.° 178. Michael Ceeuis ibid. n.° 221. Tiraquellus in l. si imperium 4. ff. de iurisd. om. iud. n.° 88. Quo obiter confortis, et nos ita dicendum est, decidendi rationem et Rescripti necessitatem in eo apud Papin. in mutum consistere, quod propter heredis appellantis, et non cauentis contumaciam in praedicta spec. oportuit, aliquod excogitare remedium; cuius ratione definitiua sententia in prima instantia lata, tamquam silentio auditis rei iudicatae transiret ad effectum saltem in incohatione perduceret: eo praesertim, cum ea quae quaesita, quod deserta, vel quasi deserta fuerit appellatio ab illo herede appellante quaerente ingressum instantiae appellationis non valet ex edicto cauere arg. tex. in l. si contra. 8. C. de Appellat. et l. ult. Sillus 4. C. de tempor. et reparat. appell. Novell. 44. §. 2. et 3. cum autem

praedictam

prædicta effecta nequaquam ex Sen. et dicto sequeretur, cum propter natam exceptionem, quod vere possessionem non tribuit, sed custodiam tantum; tum propter naturam Appellationis, quæ præterquam quod primæ definitivæ Sententiæ extinguit l. 1. § ult. ff. ad Turpill. l. furtum § 1. de his qui not. infam. tale etiam habet auctoritatem, ut ea pendente innovari nihil possit. l. 1. et toto tit. ut nihil innovari appell. interpos. idcirco necessarium omnino fuit ad remedium descripti Marci Antonini descendere, quod ex probabili coniectura deserta Appellationis (quæ conveniret ex contumacia orta circa exceptionem dilatoriam, quæ impedit ingressum iudicii, qualis est exceptio cautionis ab herede non præstitæ l. 1. § planè 3. ut leg. et nom. [illegible] Florentinæ lectionis veritatem, quam defendit Cujacius 25. obs. 10. et 28. qq. Pap. ad [illegible]) hoc remedium introduxit, ut fideicommissum cavente ad effectum perduceretur saltem incohatum in definitiva Sententia non obstante Appellatione interposita, eo prætextu quod deserta videatur appellatio ab eo herede interposita, qui propter contumaciam exceptionis iudicii dilatoriæ [illegible]

6\. [illegible] Quæ nova Solutio, sive nova ad Papinian. decidentis ratio ut clarius innotescat, observanda duo sunt, quæ ad eius ordinem potissime spectant. Primum illud est, videlicet: superesse Cautionem de incolumitate legati, fideicommissive iure, vel conditionaliter relicti ad natam dilatoriam exceptionem pertinere. Tum est exceptio a Cujacio recte interpretata in l. 1. § planè 3. ff. ut legator. nomine quolibet [illegible] (iuxta veram et Florentinam lectionem) satisdationem hanc, sive stipulationem in litis ingressu omnino introducendam esse, post litem contestatam non posse, quæ est proprietas naturæ exceptionis dilatoriæ, quæ enim ante litem contestatam opponi debet, alioquin frustra instauratur l. pen. et ult. C. de exceptionibus et [illegible] demum C. de iudic. l. [illegible] ff. eod. tit. cap. cum [illegible] 62. extra de appellation. Novell. 53. et Novell. 82. Cujacius 9. obs. 28. et 18. obs. cap. 34. notanter idem Cujacius ad nostram leg. lib. 15. obs. 10. et lib. 28. qq. Papin. Donellus lib. 22. Com. cap. 3. infra. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cap. 240. Sigismundus Scacia lib. 2. de iudic. cap. 10. n. 8. Petrus Barbosa tract. de iudic. in l. 51. et 52. ff. de iudiciis. [illegible] ad [illegible] C. de rescind. vendit. 1. p. cap. 2. n. 23. quo circa in spe. Papiniani [illegible] appellans, qui in instantia Appellationis litem contestari passus, sibi ingressum [illegible] videtur opponere, si a fideicommissario super satisdatione conventus satisdare nolit. Quia cum hæc exceptio *nisi satisdederis*, *nisi caveris* dilatoria sit, d. l. 1. § planè 3. ff. ut leg. nom.

ingressu ipsius, et litis Contestationem tenere impedit, nisi satisdando litis impedimentum removerit. = Deinde Secundo loco observandum est, post Appellationem interpositam, eidem Appellationi proponendae, et prosequendae fatalia evertisse, i.e. Certa tempora praefinita iuxta Causarum diversitatem. Quae tempora si appellans praetermiserit, neque opportune appellationem Causam apud iudicem appellationis iudicem proposuerit; ipsa Appellatio deserta censetur. desertionis autem effectus ille est, ut Sententia in prima instantia lata in auctoritatem rei iudicatae transeat, et executioni quae mandetur, tamquam si ab initio appellatum non fuisset l. si Contra. 8. C. de appellation. l. ult. §. illud. 4. vers. tamquam si ab initio. C. de tempor. et reparation. Novell. 49. in princ. Cap. cum in ecclesia. 88. extra de Appellation. Clement. penult. eod. tit. Donell. lib. 28. Com. Cap. 8. ... lit. ... Maranta de ordin. iudic. 6. p. n. 228. Menochius de arbitrar. lib. 2. Cap. 49. ... in d. Novell. 49.

Ult. Ex quibus duabus adnotationibus simul collatis satis prudenter infertis Vera et certa ad rapin. interpretis Quem in quo impugn. Antonius animadverteret heredem in praedicta spec. a fideicommissario super Cautionem ante ingressum appellationis petitam Cavendi necessitatem Contumaciter recusare Sapienti Conicit, quasi deserta Cederet appellatione a illo herede appellante, quidilatoria exceptione litis ingressum impediente non removitis. Quippe non alibi ad litis Contestationem super instantia appellationis deveniendum, nisi expeditis prius dilatoriis exceptionibus d. l. pen. et ult. C. de exception. l. itidem. 13. C. de procur. Porro deserta appellat. aut vere, aut interpretative illud tantum Sequitur, ut prima Sententia definitiva perinde effectum, effectum quem Sortiatur tamquam si appellatum numquam fuisset. d. l. si Contra. 8. C. de appellation. d. l. ult. §. ult. C. de temp. et reparation. l. ult. C. Sententiam rescin. non posse. et l. ... 32. ff. de re iud. quae Circa ut prima Sententia ad effectum perducatur eius potest. effectus est, ut Possesio rei per fideicommissum in prima instantia petitae, in fideicommissarium transferatur. Itaque Poss. vera, et incommutabilis in praedicta spec. vi ... primi decreti transferatur, sed potius vi, et potest. definitivae Sententiae, ut Sup. dicebamus ad tex. in l. properandum. 13. §. 2. et 3. C. de iudic. = Verumtamen cum ipsemet impugn. Antonius animadverteret praedictam appellationis desertionem veram non esse, sed interpretativam dumtaxat; cum ... etiam animadverteret eo ... iure fatalia appellationis tempora ... Conclud. l. ult. §. ... 4. Auth. si qui. C. de temp. et repar. Novell. 49. §. 1. in princ. ... id

Circo non

circa ni Condeq[ua]que ratq. Prima Sent[enti]a e[ss]e exclusit, non ex illa exceptio rei iudicatq
pendet, quq et possessoria, et petitorii iudicium perimeret. Sed potius sub Cautione Contra-
ria fideicommissarium fecit possessorem, quq possess[ori]o articulum et possessorium finiret, non tamen
petitorium. Quo temperam[en]to abdito utriusque litigatoris iure tutatq est imperator, q[uo]d
quidem veterq Contumacq punivit, cui tamen fatalia tempora non exclusit, quandoquidem
intra apellationis tempora de proprietate audiet, cum honore, et molestia petitoris.
Deinde fideicommissarii iure tutatq etiam est imp[erato]r quippe victoria in prima Sent[enti]a
parta, et fraudi, et damno fideicommissario fuisset, si dum iure suo post interposi-
tq apellatione Cautionem petit, nec apellationis ingressum aperiret propter obstaculum excep-
tionis dilatoriq, neque primam Sent[enti]am executioni mandare potuisset propter auctori-
tatq apellationis, atque ita decretorie censemus quousque alter meliora reponat.

CAP. 2[m]

DE DIFERENTIA INTER LE-

gatarium Conditionalem, et debitorem Conditionalem, quatenus in
utroque missio ex primo, et secundo decreto Con-
cernitur, ad interpretationem text. in l. in Pos. 36.
et l. Fulcinnius 7. § si in die 14. et § si quis
15. et l. pen[ult]. § pen. ff. quib[us] ex caus. in poss.
et l. 50. l. quesitum 30. l. quoties 47.
§ sed et 2. ff. de Recept. et l. in
omnibus 41. ff. de iudic. et l. vero
Tituli 4. De separat. et l. 21.
qui satisd. cog. et l. 8.
ff. De pretor. stipulation. et l. imp[era]tor 50. ff. ad S.C. Trebell. et
l. 24. § 2. Solut. matr. et l. 31. de Relegatis cum alliis infra.

No 1. Hec tractatio a proxime precedente Ulpiani, et Papiniani interpretationis
succedanea est. Cum enim illam Cautionem attingeremus, qua heres ex Pretoris edicto
legatariis, et fideicommissariis Conditionalibus durat, ne aliquin missionem eorum, et usum
in hereditaria bona patiatur, operq pretium arbitrati sumus ne disputationis seriem

utriusque, iuris in hoc capite enarratorum interpretationem intexere, quae in pluribus ex praecedenti pendere dependeret: et quamvis non obliviscamur nobilissimae Scaevolae decisionem in l. aquae 45. ff. de damno infect. neque etiam famosum Ulpiani responsum in l. Fulcinius 7. §. Atque heredi ... praedenotatorum capitis praecedentis proprie pertinere; tamen intermissa potius, quam praetermissa horum duorum iurium tractatione, ordiri iam de legatariis, et creditoribus conditionalibus disputationem instituere, quoniam praeterquam quod haec disputatio meliorem hanc temporis portionem iure sibi vendicat, periculum etiam subest, ne forsitan opportuna occasio praedictis iuribus deficiat.

2. Itaque ut huius disputationis, et difficultatis, rationes in limine appareant duae sunt proponendae conclusiones inter sese prorsus contrariae. Prima est de legatariis, et fideicommissariis, et heredibus, quibus vel singulariter res aliqua hereditaria, vel universaliter hereditas universa directa, vel etiam precaria ex testamento seu condicione tamen debetur. Altera est de creditoribus ex contractu venientibus, quibus ex partium conventione pecunia, factumve conditionaliter debetur, inter quos circa nostram tractationem de immissione in possessionem bonorum propter debitorum contumaciam immensa fere, et summe difficilis differentia versatur, quamvis enim utrique vel ex testamento vel ex contractu pecunia, res, factum, vel hereditas conditionaliter debeatur, tamen cum creditoribus conditionalibus ex contractu venientibus praesens cautio non debeatur, legatariis autem, fideicommissariis, et heredibus directis conditionalibus praesens debeatur cautio; huius debitae cautionis ratione effectum est, ut creditoribus conditionalibus, quibus praesens cautio non debetur, decerni non possit immissio in possessionem bonorum debitoris latitantis, ceteris legatariis et fideicommissariis, atque directis heredibus conditionalibus, quibus praesens cautio debetur, immissio in possessionem ante adventum conditionis decernitur, etiamsi bonorum venditio conditione pendente non permittatur.

3. Prima ergo conclusio ita se habet, legatarius, et fideicommissarius rei singularis, vel heres directo institutus in substitutione vulgari, vel fideicommissarius cui ex Pegasiano S.C.º precaria hereditas conditionaliter debetur, possunt confestim adversus bonorum possessores, et adversus heredes fiduciarios agere, ut cautio idonea sibi praestetur de legato, fideicommisso, hereditateve suo tempore restituenda si conditio extiterit; alioquin si heres fiduciarius, vel bonorum possessor de

praesenti

presenti in Caueat, ubi bonorum hereditariorum possessionem ex edicto, siue missionem in possessionem ... bonorum Venditio non permittitur ex secundo decreto, nisi post aduentum Conditionis, & dies. Huius Conclusionis probatio, quatenus legatarij, & fideicommissarij rerum singularium Concernuntur, perspicua habetur in & ex titulo ff. & Cod. Vt legator. nomine Caueatur. l. 1. in prin. & per. § 1. ff. eod. tit. l. filij 14. §. diui Seuerus 3. cum seq. ff. de leg. 1°. l. pet. 68. §. Fratre 6. ff. de leg. 2°. Quatenus in eadem Conclusione heres directo institutus in Vulgari Substitutione, atque etiam heres fideicommissarius, ex Substitutione precaria hereditatis Conditionaliter restituenda ..., probatur predicta Conclusio ex l. Paulo ff. de Pretor. stipulation. l. inter. 12 ff. qui satisd. Cog. in prin. 50. ff. ad S.C. Trebell. l. hec stipulatio 4. versic. Sue hereditas. ff. vt legat. nom. l. Cum Antemidorus. 2. C. Vt pos. legator.

+ Ex qua Conclusione (ut hoc iuuitis, & illius ad praxim admoneamus) infertur, quod in Hispanorum primogeniis, seu maioratibus, vel melioratione in fauorem familiae, instituta inter viuos per contractum, sed potius in ultima per ultimam voluntatem poterit proximus maioratus Successor aduersus presentem maioratus successorem possessorem idoneam Cautionem exigere de Conseruatione rerum maioratus atque de earundem rerum restitutione suo tempore facienda. alioquin si non Caueat posset in possessionem bonorum maioratus ex primo decreto immissionem petere. Molina de Hispan. Primog. lib. 1. Cap. 16. n. 7. Antonius Gomez in l. 40. Tauri n. 78. Petrus Barbosa in l. 41. ff. de iudicijs, n. 17. Palacio Rubios in repet. ad ... in Cap. per Vestras 7. Extra de Donation. inter. § 44. an. 2°. Couarr. lib. 1. Variar. Cap. 18. n°. 8. Menchaca lib. 1. de Success. Creat. § 6. n. 46. qui omnes mouentur ex elegantissima Papin. resp. in l. pet. 68. § Fratre ff. de leg. 2°. A qua obseruatur exceptionem omnino filium, qui aduersus patrem maioratus Possessore Cautionem exigere non potest ex ratione ... in l. in prin. 50. ff. ad S.C. Trebell. Ita Conciliandae discentientium opiniones Joannis de Peralta, & Suarez de Paz, & Anton. de Padilla.

5\. Secunda autem Conclusio ex diametro Contraria, talis est. Videlicet Creditorem Conditionalem, Cui ex Contractu stricti iuris, puta ex stipulatione Pecunia, sibi Conditionaliter debetur, interim de presenti Satisdationem pro debito Conditionali petere non posse, & Consequenter si super Cautione Conditionalis debitor Conueniatur, absolui, neque

in iudicio Comparet, missione in possessione ex Primo decreto non patiti. Quippe Debitor ille, qui praesens super Cautione Contentus absolui deberet, etiam si abfuerit, immissionis detrimentum non patiti, q.a Videtis Creditorem super Conditionale fraudare debitor ille, quidem praesenti, neque Cautionem, neque Pecunia debet. Ita Clarissimo Probati Excell.mi in l. Iulianus. 7. §. in dis. 14. l. gen. §. Ult.o ff. qui satisd. ex Cau. in por. l. quotiens 47. §. Si semel 2. ff. de Peculio quo loci pro futuro debito Peculiari, qui Crescente post res iudicata Peculio Condalis conpot. Pater debitor Cautionem de Praesenti non debet, et Consequenter nec in possessionem missio decernenda debet, Ut inrede Spec. docet et apiniany in Lostem. 50. ff. de Peculio. l. 3. ff. de Cond. Causa data. l. 2. C. de Per... ad ... arg. text. in l. ... C. de Prohibita sequestr. Pecuniae. ... quippe ... Cautionis, ad quae sequestrationis quoniam utrumque Creditoris Securitate respicit arg. text. qui hinc duo Coniunxit, Sc. Cautionem, et sequestrationem in lege qua. §. 3. ... . ff. ... Allegatur nom. Cau. Cap. per benias. 7. Vers.o alicui mercatori. Extra de Donat. inter. illustrant hanc Conclusionem Cujacius lib. 11. quest. Papin. in l. in omnibus 41. ff. de iudiciis, et lib. 12. Resp. Papi. in l. 4. de Separation. et l. 17. obs. Cap. 37. et lib. 10. obs. Cap. 32. Petrus Barbos. in d. l. in omnibus 41. de judic. et l. Si Constante 24. ff. Solut. matr. n. 21. Alciatus in l. 2. ff. eod. n. 38. Faber lib. 15. Conj. Cap. 6. et 7. Galacia Rub. in Cap. per benias 7. extra de Donation. n. 31.

6\. Inter Stipulationem, et Ultimae Voluntatis nulla est nobis antinomia, quae ex maculariis rationem magnopere Commendat. Licet attenta Congruentia omnino est Cautionem, adque Satisdationem de praesenti potius deberi ex oblig.e Conditionali, quae ex Contractu descendat, quam ex oblig.e Conditionali, quae ex Ult.o proficiscatur: ratio autem perspicua Creditis; quod quidem plicatis, et fortius est Vinculum, quod aliquo Stipulationis tempore in obligat.e ex Contractu Conditionali producitur, quam Vinculum, quod ex Conditionali obligat.e testamentaria oritur. Vinculum Vinculum, quod ex Conditionali Stipulatione producitur, tale est, ut Conditione quandocumque existente, non possit Promissorem, vel eius heredes in favorem Stipulatoris, vel eius heredes non obligare, quippe Conditionalis obligatio ex Stipulatione etiam pendente Conditione ad heredes transit §. 4. inst. de V. O. l. conditionales. 54. ff. de V. S. arg. text. in l. Si decem. 48. ff. de V. O. Donellus lib. 15. Com. Cap. 12 Covarr. in Practic. Cap. 39. Brisson lib. 2. de Solution. Cap. de Novationibus

Cujacius 25.

Cujacius 25. obs. 19. Faquineus lib. 11. Controv. Cap. 74. Ceterum obligatio testamentaria conditionalis modo sit Particularis, modo Universalis, plerumque frustratur, nisi vivente legatario, herede, conditio extiterit, hereditas quae ab instituto adeatur tunc in l. 4. et l. 5. § 2. ff. quando dies leg. ced. l. un. § Sin autem 7. C. de Caduc. tollend. sequentia 7. C. de iure delibér. l. Cedere 213. de V. S. Hotomanus lib. 4. obs. Cap. 9. Peregrinus de Fideicomm. art. 30. Alciatus lib. 3. Paradox. Cap. 5. quocirca si ex causa debiti conditionalis cavendum de praesenti fuerit, consentaneum foret propter debitum ex contractu potius, quam propter debitum ex testamento cavere. Quippe ille Creditor conditionalis ~~fuit ex~~ cui ex contractu debetur, propter certiorem spem Creditor etiam de praesenti appellatur. Ille vero cui ex testamento conditionaliter debetur, propter spei fragilitatem Creditoris nomen de praesenti non meretur. L. Creditores 42. ff. de V. S. Cujacius eleganter in l. Creditores eod. ff. de V. S.

7\. Confirmatur insuper praedicta ratio, quippe in obligatione conditionali, quae ex casuali conditione pendet, usque adeo efficax censetur ab initio contractus, ut fere convenientius sit affirmare, illam sub conditione resolvi per defectum casualis conditionis, quam illam sub conditione contrahi per existentiam eiusdem conditionis; quamquam quidem quemadmodum deficiente conditione obligatio pereat, illa tamen existente omnis effectus ad initium contractus retro agitur, tamquam ab illa causa a qua praesentem efficaciam sortiatur. L. Balneum 9. in princ. vers. licet enim. et § 1. ff. qui potior. l. Filius 78. ff. de V. O. l. Ult. ff. de serv. Servor. l. Usufructus 26. ff. eod. tit. l. necessario 8. vers. § Si pendente ff. de Per. et Com. l. Sub conditione 16. ff. de Solution. l. 32. tit. 13. par. 5. illustrant Bartolus, Angelus, et Salicetus, et Fulgosius in d. l. 9. Anton. Gomes. lib. 2. Var. Cap. 11. n. 3. Cujacius lib. 25. obs. Cap. 19. Tuald. ad Don. lib. 9. Cap. 5. lit. g. et lib. 15. Cap. 11. lit. A. Secus atque in legatis, et fideicommissis conditionalibus, de quibus e contrario verius est affirmare, eorum obligationem per existentiam conditionis tunc efficaciter contrahi, quando conditio extiterit. Quandoquidem nec conditio, nec conditionis effectus ad tempus testamenti retrahitur, sed potius tunc obligationem incohari credimus, cum conditio extitit; l. quae legata 18. ff. de R. I. l. Cum 5. C. de conditionibus insert. elegans textus in l. cum filio 11. ff. quibus ex caus. in poss. eatur. Accursius in d. l. 18. de R. I. Duarenus ad tit. de V. O. Cap. 78. Cujacius 2. quaest. Papin. in l. Gulda 46. ff. de hered. instit. in fine quo sensu veteres conditiones non quidem casuales, sed mere potestativas etiam in contractibus non retrotrahi; sed potius tunc cum conditio extiterit obligationem incohari

l. atq. 4. quae reiectionem l. 1. Corr. cit. l. quibaleng. 9. §. 1. Cor. Semdo. l. Actiones ff. qui actiones tamen sic intelligendo in l. si deuitori 47. ff. de fideicommissorib. arg. text. in l. qui pecunia 30. ff. de reb. cred. Anton. fab. in eadem tit. de sacris Dignorum definit. 8. Antonij Gomes ubi proxime Vers. ~~obligationis~~ limitatamen. Quis lege ita sunt quia deinceps inficiandi, longe convenientius est, creditore illius conditionale, cui ex contractu debetis, exigere de praesenti cautionem potius debere, quam legatarius conditionale, quod quidem dum adhuc conditio pendet, efficax vinculum subest in obligato conditionali ex contractu, quod subest si debetis in legato, et fideicommisso. Ex qua regula potius infertur ad practica, quod quibus pendente actione gabella ex contractu conditionali non debeatur l. 2. Codic. de Eunuchis l. eaquidem. Codic. Si mancipium ita fuerit alienatum l. 1. §. sin autem. ff. quod quisque iuris, purificata tamen conditione tunc gabella quidem efficaciter petetur: verumtamen praedicta gabella non debebitur praesenti gabellarum publicano tempore scilicet quo contractus conditio venit; sed potius illi, qui tempore contractus celebrati gabellarum iura conducta tenebat, argumento text. in d. l. Balneum in fine principij ff. qui actiones in pignor. habeant. et text. in l. Sancimus. 4. C. de Conalibus lib. 12. et ibi Bartolus Antonius Gomez ubi proxime Vers. tertius effectus. Pertaquinus de gabellis. 6. p. n. 1. et 2.

6. Atque obligationis conditionalis ex contractu venientis robur, atque obligationis conditionalis fragilitatem exploratam ad sequentem fere pandorum definitionem utriusque obligationis cognitio nos tandem deducit, ut credamus obligationis conditionalis ex contractu venientis ingenitum robur in causa esse, ne interim pro futura praestatione satisdatio debeatur; econtra vero ingenitam obligationis conditionalis testamentariae fragilitatem in causa esse, ut Praetoris auxilium circa praesentem satisdationem mereatur, subinde quae immissio propter contumaciam heredis non cauentis decernatur. Quod qua ratione contineat unus dumtaxat interpretatus, saltem ex his, quos viderim observatum est Antonius Gomez in l. 40. Tauri n. 78. quod tamen ipsi magnus doctor subdubitanter docuerit, nobis tamen exploratum est: ~~~~ Ratio autem a fundamento emptae se habet ita. omnis testamen-

taria dispo-

taria dispositio sive pura, sive Conditionalis, Universalis, sive Particularis
eaque adeo est inutilis, et infirma, ut nisi lex ipsa Civilis suffragetur, et
auxilium quae ferret morientium voluntatibus, neque heredita ex tes-
tamento deveniret scriptis heredibus, neque legata, fideicommissa ve-
deveniret legatariis, seu fidei commissariis. L. Cum lege 120. de V. Sign.
L. 1. ff. ad Leg. Falcidiam. Ulpian. in fragmentis titulo 11. §. 14. Qua-
doquidem omnis testamentaria Collatio, translatio vel Dominii, saltim
respectu mortui testatoris in tempus Confertur inutile: Cum enim praedicta
Collatio post mortem testatoris fiat, quo tempore defunctus nec in Domi-
nio, neque Possessione habebat, periret profecto ex defectu potestatis
et voluntatis, quae cum morte expirat [L. 4. ff. locati] omnis morientium
dispositio, nisi in ipso mortis articulo lex Civilis dispositionibus mortuorum
auxilium ferret, easque Confirmaret argumento textus eleganti in L. 39.
ff. de manumissis testamento L. si ego. 9. §. 1. Vers. quia post mortem. ff. de
iure, et datis iuncta l. 22. dict. Cujac. in L. 1. et 3. ff. quitt. fac. Faber
lib. 15. Conj. c. 7. in Paginis 2. y 4. Mat. 1. Setty lege. 41. Sintes Vual. 6. Com.
Pen. 4. C. Alv. Valent. Tr. de acq. her. C. 1. n. 3. Cumque Praetor leges Civiles observavisset, enixe Conantes stabilire
infirmas defunctorum voluntates, ipse etiam operam suam impendit Legis adiuvandi, et Confirmare quae
Longinea omnes illas Successiones Universales testatas, vel intestatas, quas lex Civilis
Confirmavit, easdem etiam Praetor auxilio bonorum possessionum testatorum, atque intestatorum Confir-
mavit. L. 1. in pr. ff. Unde lib. §. 1. inst. de bonor. possess. Hac autem legali, Praetoriaque
providentia, ab ipsa hereditate in tempus inutile transmitendo imbecillitate proficis-
citur, ut Censent Anton. Gom. et Faber ubi prox. laudati.

9\. [illegible] —Licet cum ita sint circa Uni-
versales defunctorum Successiones operatur etiam lex Civilis, et pariter Praetoria circa Par-
ticulares Successiones Similiter invigilare. Quippe Lex eo ipso, quod testa. Substantiam
sive heredis institutionem confirmat, Censetur, etiam legata, tutelas, libertates, omnia et
denique, quae in test. [illegible] continentur confirmare L. Sinemo 9. ff. de test. tutel. L. Filio 17.
ff. de injust. Rupt. L. Sinemo. 181. de R. J. Leg. quae. 19. Ver. ad singularis. C.
de fideicommissis, Praetor Legis Civilis exemplo, ut illa in hoc etiam articu-
lo adiuvaret, non Solum legata, et fideicom. particularia pura, vel Conditionalis

relicta, Verumetiam ipsas universales successiones puras, Conditionales, vel Satisdatione, et Cautione auxilio Corroboravit d. Contr. 12. ff. qui Satisd. L. Paulus 8. ff. de Pignor. dis. L. Antemidora 4. C. de pign. legator. melius etiam in L. Procul. 14. ff. ut legator. nom. Cum enim ex uno Capite lex Civilis, et Doctores animadverterent quorum inutiles esse tuorum universales, et particulares puras, et Conditionales dispositiones, ... de factis potestatis, et voluntatis, (quae interdum Collationi quomodo obveniunt, ut eleganter docet Cujacius ex Salviano in L. 1. ff. qui Satisd.) atque ex alio Capite eadem lex Civilis, et Doctores animadverterent, nullum aliud dulcius, optatius quae mortalitatis solatium esse, quam voluntatis suae ..., quae in morte extingui videtur, ultra mortem, et fatum protendere, ut loquitur ..., idcirco Doctores, et lex Collationis ... praecaverunt, mortuorum dispositiones rite, atque solemniter factas, stabilire d. L. Ubi 120. ff. de V. S. ... Alexand. Tiraquell. ad Rub. de ... inspirar. ... Gregor. de Contr. ... Cap. 2. Conclus. 1. n. 2. Faber, et Osvaldus ... enim ... praedicta ... aliquid ... illud maxime probare videtur, videlicet in ... obligationibus, sive puris, sive Conditionalibus ex ... venientibus, sive superfluae, vel saltem non semper necessaria ... quae ... Conditionalis ... Cum tamen ... Conditionis ... Conditionalis utriusque ... volentes, et dicta ... quibus ... et ... et volunt, Credendum est utrumque reciprocae alterutrius fidei ita secutus esse, ut nihil ad obligationis securitatem desideraverint, quocirca in Contractibus id tantum ... quod ... ex ... L. quicquid ... ff. de V. O. ... De ... 17. ... Capi... 41. ... n. 38.

10\. ... Et quia vera decedendi ratione imprimis venit interpretandum ... in L. in poss. 6. in princ. ff. quibus ex Caus. ... qui locum ... decedendi ratione ... Creditor Conditionalis ex ... solere in possess. bonorum debitoris latitantis ... decreto ... Creditor Conditionalis, qui ante adventum Conditionis, ipsam pecuniam petitam mitti in possessionem bonorum debitoris latitantis ... absurdum foret ... ante Conditionis adventum ipsam pecuniam peteret ... petitionis ... plus petitionis, vel saltem debitori duplicantis

inducias

inducta contra Regulam textus in §. temporales vero sedie. inde ex recepta sententia ergo Pauli non accipienda est, ut Creditor ex conditionali contractu, qui satisdationem petit, immitti debeat in bona latitantis debitoris, si debitor pro pecunia conditionaliter debita praesentem cautionem praestare recuset. Quare in Primo ordine de praesenti non sufficiat ad distractionem ex secundo decreto decernendam, l. Fulcinius §. in diem l. 4. ff. de [illegible] proficiet tamen ad praesentem securitatem, [illegible] quae adveniente conditione sine nova immissione ad secundam venditionem decretum perveniet. Quae sententia nunc [illegible] exaudiant omnes iuris interpretes apud Illigerum, Hualdum lib. 23. Commentarior. Donelli, Cap. 11. lib. 5. [illegible] Cujacium lib. 10. observationum, Capite 32.

11. Proinde haec eadem Pauli Doctrina, et Sententia eleganter apprime quae confirmatur ex textu in l. Creditores decima ff. de Regulis iuris, quo loci Ulpianus pro certo scribit Creditorum appellatione eos comprehendi quibus in diem, vel sub conditione debetur: eos vero, quibus natura duntaxat debetur, Creditorum appellatione non comprehendi; qui textus, ut ex inscriptione apparet (eruditissimo Cujacio adstipulante) aut nullam convenientem sententiam habet, aut hanc duntaxat, videlicet Creditorem conditionalem, cui ex contractu debetur, posse in possessionem bonorum latitantis debitoris immitti, si debitor super cautione pulsatus illam praestare recuset. Siquidem textus ille strictissime spectat ad edictum quibus ex causis in possessionem eatur: quod acerrima ratione a Cujacio, Petro Fabro, Ludovico Carenda, et Hualdo probatum [illegible]. Verum est, fateri omnino oportet, Ulpiani sententiam illam esse, ut quatenus decernitur ex praedicto edicto quibus ex causis in possessionem eatur, Creditoris appellatione [illegible] ille, cui ex contractu conditionaliter debetur, non est ille, cui natura duntaxat debetur. Proinde [illegible] mens haec est, ut Creditor conditionalis, cui ex contractu debetur, in possessionem bonorum debitoris contumacis immittatur, si debitor interim cavere recusat: Creditor vero cui natura tantum debetur nequaquam immittatur, modo cautionem, modo securitatem petat. Assumptio autem, id est, quod textus ille ad hoc edictum strictissime expectet, sequenti ratione fere evidenter probatur, et ducta ex sufficienti enumeratione. Nimirum ibi [illegible] adversativa coniungunt Creditor conditionalis, et creditor, cui natura tantum debetur: de posteriori autem ibidem affirmat Ulpianus Creditoris appellatione non comprehendi. Quae sententia in solo edicto quibus ex causis in possessionem eatur verificari potest. In reliquis autem iuris Civilis, vel Praetorii partibus, falsa omnino est. Nimirum

Creditor, cui nõ̃ tantũ deuet s'apellatione creditoris comprehenditur, quatenus edictũ de destituta pecunia decernitur; quoniam debitum naturale sufficit, ut constitutũ valeat. l. 1. § 6. & 7. ff. de constit. pecun. Deinde creditor, cui nõ̃ tantũ deuet, creditoris appellat.ne continet, quatenus de adhibenda fideiuss. tractatur, quoniam fideiussor naturali etiã obligationi accedere potest. l. 1. l. generaliter 7. ff. de fideiuss. § 2. inst. eodem. Tertio creditor, cui nõ̃ tantũ deuet, creditoris appellatione comprehenditur, quatenus de effectibus naturalis obligationis tractatur, veluti de retentione soluti, adque etiã de compensatione, adque civili exceptione l. iurisgentium ff. de pactis l. generaliter 7. ff. de fideiussorib. l. fideiussor. 16. § naturales 4. eod. tit. l. naturales 10. ff. de O. & A. debitor naturaliter 13. l. si pæna 19. l. fratr. 38. ff. de cond. indeb. l. etiam ff. de compensation. Donell. lib. 16. com. cap. 5. & tit. Hualdus lit. Z. idẽ Donell. lib. 15. com. cap. 48. Repertus lib. 2. recept. cap. 34. Revardus lib. 2. Varior. cap. 9.

12\. Ergo cum in nulla iuris parte vera sit adfirmare id quod Ulpianus adfirmat, videlicet creditorem naturalem, cui nõ̃ tantũ deuet sub appellatione creditorum nequaquam comprehendi, necesse e imbecillare aliquam iuris partem, in qua illius assertio verificetur, hæc autem nulla alia est, quæ ex edicto nostro, quibus ex causis in poss. eatur, in quo verissime dicitur, creditorem, cui nõ̃ tantũ deuet, creditorem nequaquam esse, quatenus effectus edicti, i. e. immissio ex primo, & secundo decreto decernitur. Quoniam cum creditor, cui nõ̃ tantũ deuet, non possit debitum efficaciter petere (propter iuris civilis renitentiam, quod naturali obligationi exceptione, & retentione dumtaxat, non vero actione prospicit l. iurisg. 7. in princ. ff. de pactis. l. naturales 10. de O. & A. l. fratr a fratre 38. de cond. indeb.) idcirco debitor super pecunia naturaliter debita pulsatus tamen i contumax sit, immissionem tamen non patitur, quippe debitor, qui præsens absolui deueret propter actionis inefficaciam absens etiam absoluendus e l. eotemp. 50. de iudic. l. 2. l. quoniam cod. quorum l. Pomponius 13. § 2. vers. sin autem. C. de iudic. Ig.r Si Ulpianus in prædicto loco, dum loquitur de creditore, cui nõ̃ tantũ deuet, referendus e ad edictum quibus ex causis in possess. eatur, fateri pariter necesse e ad eandem edicti partem s. cum referri deuere, quatenus ibidem creditorem naturalem ex pracdu diungit. ita ut tota sententia hæc sit. Creditor, cui nõ̃ tantũ deuet ex hoc edicto h immittitur, quia tibi debitor fateat, quia creditoris appellatione non comprehenditur in hoc edicto.

Creditor v.o

Creditor V.e Ditionali, cui Ex Dracto deuetis immittendus e, Si dy petit idipsu, quod interim petere pot. (i.e. Satisdationem) deuitor lateat. q.a Predictus Creditor in hoc edicto sub apellatione Creditoris Comprehenditur. adque hoc e verissima illius doctissimi Sententia. quæ inter Utraque Creditores ponit Ulpianus. Denique adeo de Sentiis Omnium existimatur, Spectare etiam in l. Ditionales 52. de b.s. Cuius inductio facilis e.

Ex quibus iam apparet, quanto difficultatis pondere res nra decidende premitur, in qua cum asserimus Creditores Ditionales Ex Dracto nequaquam pertinere ad hoc edictum, quoniam neque Cautio, neque Pecunia interim deueti l. sen. §.1. C. Ult. ... l. Fideicommiss. 7. § indig. 14. ff. eod. tit. l. aubtic. 40. §. Si semel ... Peculi.

§ 3. ... In qua difficultate preterimus immunerus Conciliationibus Cujacius, Fabri, Donelli, Gotofredi, et aliorum, in quibus quiescere animus non pot. quamquam recensere importunum foret assentiendus e Petro Barbosa in l. in omnibus. 41. ff. de judiciis, et in l. Si Constante. 24. ff. Sol. matr. quibus hoc, ut hic iura, adque alia plerique scilicet recurrit ad Reg. tam in l. in omnibus. 41. ff. de judic. Regula autem illa Papiniani e, in qua docemur Creditorem Ditionalem, Cui Ex Dracto bonæ fidei deuetis, posse interim dum Ditio pendet, Satisdationem a deuitore petere, durando post Dractum ante Ditionis aduentum nova, vi iusta Causa emergat, propter quam Creditor iuste timeat, deuitorem Suspectum fieri, idoneum quæ Soluendo in futurum, quippe hac iusta post Dractum Causa emergente, Satisdatio de praesenti efficaciter petitur: adeo ut illa existente æquales prorsus eudat Creditor Ditionalis Ex Dractu, adque Creditor Ditionalis ex ult.o quantenus de necessitate Satisdationis tractatur. Seu quatenus limitatio accipienda e.

- nra. decidendi res. Sub proposita scilicet Si deuitor post Dractum Suspectus deffugam efficiatur, vel in facultatibus labatur, vel in forensibus ruat, pot. Creditor Ditionalis Ex Dractu bonæ fidei etiam ante Ditionis aduentum Satisdationem efficaciter petere, alioquin deuitore non Cauente Creditor enixosens mittitur. Cuius Papiniani Regula de Dractu bonæ fidei specialiter decepta etiam porrigitur ad Dractus stricti iuris Ditionaliter Celebratos in l. Creditoribus. 4. ff. de separatione. Et in l. Si Creditores 31. ff. de Reb. auct. iud. l. Si ab Arbitro. 10. l. Simi. 12. inf. ff. qui Satisd. l. ult. C. de sponsal. Tiraquellus Si Fulgosio, Cum Petro Barbosa Dr. Bartolus, et Cujacius Credere par e; Dractus bonæ fidei, et Dractus stricti

tiaris circa hunc nostr. articuli in estantib. referunt, q. si nota, & iure cau. Suspicionis d.ᵃ debitore rationalis ex tractu bonae fidei emergat, Satisdatio exeadem bonae fidei actione petit, v.g. actione ex empto, vel actione depositi: Neque recurrendum est ad officium iudicis. quippe ipsa primeua actio ex tractu bonae fidei efficacem vim per se habet, ut Satisdatio praestetur. Luggi in contractib. bonae fidei ea omnia actionis iure veniunt, quae praestare aequius, et melius est, quetamvis in tractu non exprimatur l. quod tutelis 7. ff. de Neg. gest. l. in bonae fidei 7. ff. de eod. Certo loco. l. 1. ff. de action. emp. l. mora 32 §. in bonae fidei 2. ff. de Usur. Cum autem quis est debitor Suspectus post tractum ... cautionem praestari (post tractum, namque, quoniam si causa Suspicionis, adque inopiae iam nota erat temp. tractus rationalis ex post facto Satisdatio male desiderat, ut ad praxim ... notat Molina lib. 1. de Primog. Cap. 15. n. 13. Anton. Gomez lib. 2 Variar. Cap. 13. n. 7. Roderic. Suarez tit. de los emplazamientos § fin. n. 41. Raphael Caccialupus tract. de Debitore Suspecto q. 6. n. 8.) ideo praedicta Centur eiusdem primeuae actionis iure petenda est. quod non obscure docuit Papinianus in d. l. in omnibus 41. ff. de iudic. quando Adoceret praedictam Satisdationem non officio iudicis prouocato, sed iure ipsius actionis petit ... illo Si agat aliquis ad interponenda Cautione. Cum autem agere ... proprietate ... non iudicis officium, sed actionem Strictam importat l. qui per Collusionem 49. § ult. ff. de action. empti, q. rectissime obseruauit Fulgosius; ... eo Petrus Barbosa ... Rapim. non enim ex eo quod Papinianus Regula illa decipiat Specialiter de tractibus bonae fidei, illa militare negat in tractibus Stricti iuris; hoc enim absurdum fuisset propter text. in l. Creditoribus 4. de separation. l. si Creditores 31. de Reb. auct. iud. l. ab arbitro 10. §. ult. l. inter 52. Cert. fin. ff. qui Satisd. quinimo ea ratione Regula ad tractus bonae fidei S.C. restrinxit, q. illorum dumtaxat proprium est, ut Satisdatio post Cau. emergentem primeuae actionis iure petatur, Cum tamen in tractibus Stricti iuris, si eadem noua Cau. post tractum emergat, Satisdatio quidem recte desideratur, Verumtamen non iure primeuae actionis, sed potius off. iudicis implorato propter aequitatem nota Cau. ... diserte proditum est in d. l. Si Creditores. in princ. et in d. l. ab arbitro 10. §. ult. rat. differentiae est, q. in tractibus Stricti iuris nihil iure actionis petitur, nisi id ipsum q. in tractu exprimitur ... quodquid. 99. de V. O. l. quod tutelis 7. de Negot. gest. atque vera, subtile que Papiniani

Interpretationem

interpretes cum non animaduerteret Cujacius lib. 17. obs. 37. Leu. quem Pap. nimis vehementer contendit d.cti Regula ad tractus stricti iuris protendi non deuere. quam Cujacii assertionem eleganter redarguit Petrus Barbosa Ubi proxime citatus ex Fulgosio, et Menochio lib. 2. Decisionum Cap. 40. Alberico, et Paulo Castrensi in d. l. in possess. 6. b. notatis.

14. Ex qua limitatione ita explicata in promptu igitur est respondere ad Pauli, Ulpiani que auctoritatem in d. l. in possess. 6. ff. h. tt. Cum l. creditor. 10. ff. de a. sur. Ubi minime Ulpiani repararet Pauli Ctus diserte insinuat, neque perpetuam, neque Regularem esse quod Creditores et Actionales ex decreto in possessionem bonorum deuitoris Strumacis immittantur. Hanc enim immissionem Paulus attemperat eo verbo Solere immitti, quod et obscure significat, Solere aliquando ex iusta causa post tractus emergente immitti. Verbum enim Solere ex propria significatione et perpetuam, neque Solemnem iudiciorum morem, quinimo Casum plerumque contingentem importat, quando ex nova superueniente causa negocii aequitas persuadet procedendo immissionem fieri deuere v. g. Si post tractum vel suspicio fugae, infrugalitas, et prodigentia deuitoris emergat. Quam interpretationem apprime confirmat Ulpianus in l. intr. 12. inf. ff. qui. satisd. Cog. quo loci in eadem spe. Verbum Solere ab Ulpiano assumptum non regularem iudiciorum morem, quinimo Casum plerumque contingentem ex iusta causa significat, Ubi Ulpiani Verba proferunt, atque idcirco in procedendo Casu quemadmodum recte a creditore satisdatio desiderat d. l. in omnibus 41. ff. de iudic. l. intr. 12. inf. qui satisd. l. si creditores 31. de Rebus auc. iudic. ita similiter et Deuitor Strumacis Creditor Actionalis in possessionem mittendus est, quando petit id ipsum quod debet, sed Cautionem quam Cantio quatenus tractu in primo statu manente non deueret, tamen potiori quo tractus statu propter iustam suspicionem mutato recte petit, aut per actionem ex eodem tractu Solemnem stricti tractus est, aut officio iudicis implorato, Si tractus stricti iuris est, iuxta notata non procedenti. In praesenti autem Pauli Resp. probabile est stricti iuris tractus intercessisse propter Verbum Promittit quod Stricta stipulationem importare videtur. Fadem adhunc Casum referendum est Explicanda in d. l. 10. ff. de R. I. quoniam Ulpiani apparet ex notatis n. 12. hoc ille de stricto iuris strictissime loquitur.

15. Ex qua Destinandi radice... ...

mera I Ctorum Resp. interpretatio insurgit. Inprimis ad Papin. in l. Creditoribus 4.

ff. de Separation. quod si Chirographarij Creditores Conditionales, qui interim ab herede defuncti debitoris pecuniam exigere non poterant, recte tamen separationem bonorum impetrant, atque Cautionem de securitate futura desiderant. Cuius responsi ratio, omisso Ant. Fab. lib. 15. Conj. Cap. 6. et Cujac. 21. quaest. Papin. et in respons. eiusdem Papin. ea est certissima, quia post mortem defuncti debitoris iustissima, et nota inetquitas emergit, propter quam Creditores Conditionales defuncti debitoris sese defraudatos ire extimuerunt. timoris autem causa haec fuit, quod si insignes heredis Creditores decurrerent, quibus decurrentibus et partem facientibus, heres ex bonis hereditarijs, ut pote iam proprijs, atque in Patrimonium suum per aditionem incorporatis poterat suos proprios Creditores dimittere, eisque Satisfacere, cum manifesto hereditariorum Creditorum damno. hijs enim (Sc. hereditarij defuncti debitoris Creditoribus) sufficere poterat hereditas defuncti; Ceterum si ipsius heredis Creditores decurrant, eisque ex bonis defuncti Solvatur, contingit utique, ut hereditas aut minus idonea, aut prorsus non idonea defuncti Creditoribus efficiatur. Quem iusti timoris rationem quemadmodum Pretoris aequitatem provocavit, ut edictum de bonor. Separationibus ad indemnitatem hereditariorum Creditorum generaliter proponerit L. 1. §. 1. cum tribus Seqq. L. pen. in princ. ff. de Separation. Ant. Fab. in jurisp. tit. 6. p. 5. ill. 3. atque de erroribus Pragmaticorum decad. 2. error. 2. Cujac. 27. quaest. Pap. in L. 3. ff. de Separation. Donell. lib. 23. Com. Cap. 16. Surdus decis. 92. ita similiter quia eiusmodi Creditorum decursus (ex quo inetquitas) nota Causa est, quae post contractum cum defuncto celebratum supervenit, rectissime Papinianus decidit, Separationem, atque Cautionem Creditoribus Conditionalibus deberi iuxta Regulam tex. in L. in omnibus 41. ff. de judic. L. contr. 12. in fin. qui Satisd. Cog. Haec autem ratio sincerissima, ita et verissima illius tex. Sententia est reiectis Antonij Fabri anfractibus lib. 15. Conj. Cap. 6. reiecto quoque Donello lib. 23. Com. Cap. 11. Cuius Sententiam Vetteri suo discipulo Giffaldo durissima visa est.

16 Rursus.

Ex eadem ratione: venit interpretandus tex. in L. quod si 40. de petit. hered. in cuius tex. Spec. illud inprimis exploratum est, quod si pendente iudicio Universali petitionis hereditatis adversus debitorem Conditionalem ante eius tamen iudicata dies, Conditione extiterit, posse, deberi que debitorem efficaciter Condemnari: Neque quidquam obstare tex. in L. non pot. 23. et L. in quemadmodum 35. ff. de judici. Cuius rei ratio est

quoniam

quoniam quando actoris intentio lite adhuc pendente, ante rem tamen judicatam, emissa noba causa iustificatur, quae ex praeterito principali negotio originem trahat, tunc ipsa noba causa censetur in judicium deducta, atque in libello actoris comprehensa adeo ut nec alia interpellatione, neque alia litis contestatione opus sit. l. si rem 9. §. ult. de pignorat. act. l. quaesitum 30. ff. de pecul. l. aediles 28. §. item sciendum 8. ff. de aedilic. edict. l. sin autem 27. §. 1. ff. de rei vindic. l. 4. l. item 18. §. ult. de petit. hered. cap. Abbate 8. de re judic. in 6.° Anton. Gabriel lib. 2. commun. opin. tt. de judicijs concl. 3. n.° 1. Verois quaest. famil. quaest. 102. n.° 2. Anton. Gomez in l. 45. Tauri n.° 166. Covarr. in pract. cap. 12. n.° 6. Barbosa in l. n. l. deri. 23. de judic. fere ubique. = Obscurior sane l. suprema Ulpiani decisio in cod. l. quod si 16. ff. de petit. hered. quatenus docet quod sit mandatum rei iudicatae sententiae referendum, ubi dies conditionis obligationis extiterit, debere conditionalem debitorem in iudicio petitionis hereditatis condemnatum, satisdare se pecuniam conditionalis debitam adveniente die, conditione solutum. In qua quidem specie nulla iusta, neque probabilis causa sequendae videtur, propter quam debitor conditionalis ex contractu ad satisdationem cogatur, cum tamen ex nostra reg. oporteat, iuxta cap. sequenti post contractum, adhoc ut debitor satisdare cogatur d. l. in omnibus 41. ff. de judic. et l. pretura 4. C. de praediis [illegible]. Albericus Saliceti, et plene Cujacii, atque Alciati opinionem ne quaeremus, facile elaberemur: arbitrantur enim hoc esse proprium actionum bonae fidei, ut cautio recte exigatur in omnibus bonae fidei contractibus conditionalibus, cum autem actio petitionis hereditatis sit bonae fidei actio §. actionum 29. [illegible] inst. de actionib. l. ult. §. ult. C. de petit. hered. [illegible] lib. [illegible] cap. 7. et lib. 17. cap. 4. Donell. 18. comm. cap. 14. [illegible] lib. 4. [illegible] cap. 18. ideo cautio indiscriminatim exigitur. Caeterum haec opinio ab ipso Papin. nostro evidenter improbatur, qui neque in contractibus bonae fidei conditionalibus cautionem a debitore exigit, nisi mora, et iusta causa sequeniat d. l. in omnibus 41. ff. de judic. [illegible]

17 [illegible] Lugo ergo omisso etiam Fabro [illegible] ad [illegible] [illegible] plane non explicabiliter affirmandum, et cum Donello lib. 18. comm. cap. 13. et [illegible] Barbosa in d. l. deri. 23. ff. de judicijs [illegible] et in d. l. in omnib. 41. ff. eodem [illegible] affirmandum

cinqua ē, eadē illa Casū superveniente, quē adversus debitorem Ditionalem potuit ante existentiam Ditionis iustum, redditque petitionis hereditatis universale iudicium, illam eadem etiam posse adversus eundem debitorem satisdationis necessitatem introducere si eo tempore quo debitum ē in Casū ad definitivam in iudicio petitionis hereditatis ferendam, Ditio extiterit. Casū autem superveniens, quē in presenti iustum, redditque facit petitionis hereditatis iudicium adversus Ditionalem debitorem hic ē certissima: quod debitor Ditionalis se defuncti Creditoris heredem alleabat, proindeque iactabat universas actiones hereditarias, quibus ipse debitor defuncto Creditori tenebatur extinctas esse ē virtute confusionis per aditionem hereditatis contingentis, cum enim aditio confusionis potestatem omnes actiones adversus heredes extinguat l. Gravinnus 71. l. Cum res 14. l. Debitori 50. de Fidejussor. l. Debitor 59. ff. ad SC. Trebell. ideo si debitor defuncti se Creditoris sui heredem iactet, vi ipsa actionum hereditariarum interitum allegat. Porro hec ipsa iactantia allegatio que non solum ē iusta, verum etiam unica Casū ē, quē universale petitionis hereditatis iudicium adversus Ditionis allegationem provocat. quoniam hec actio petitionis hereditatis adversus illas duntaxat personas datur, quē vel totius hereditatis, vel partis, vel rei alicuius hereditarie sibi titulo, prove possessore arrogant, usurpantque l. regulariter 9. l. Heredib. seqq. l. nec ulla 13. § l. ult. ligno. § Cum predonum 4. de Petit. hered. usque adeo, ut si debitor hereditarius se quidem heredem non alleget: alleget tamen actionem heredem esse, hoc iudicium prosequatur l. Si debitor 42. de Petit. hered. Donellus lib. 19. Com. Cap. 12. Wesembechius in Paratitl. ad tit. C. de Petit. hered. num. [illegible] Anton. Gomesius l. 45. Tauri num. 66. Albertus de adipiscenda possess. rem. 4. q. 5. num. 45. Cum ergo in predicta Viviani [illegible] specie, oporteat debitorem Ditionalem se defuncti Creditoris heredem allegare, ad hoc ut petitionis hereditatis actio dictat; hec ipsa facta allegatio duos producit effectus. Primus ē, ut iustum, reddat que faciat iudicium hoc petitionis hereditatis, secundus ē, ut debitor hic Ditionalis pendente conditione, cogatur satisdare de debito hereditario dicto heredi soluturum cum Ditio extiterit, huius posterioris effectus ratio ē efficacissima, quoniam scilicet debitor Ditionalis se allegat heredem, eo ipso totum debitum inficiatur, quoniam cum allegatio ipsa hereditariarum actionum confusionem, atque interitum necessario inhibeat ex allegatis supra iuribus necessarium ē ut quamquam tacite debitum hereditarium inficiari, qui se heredem allegat. hec autem tacita vel aperta debiti hereditarii

inficiatio

inficiatio iustissima Cas. sequenti est, et debitor ille Fidejussionalis, qui stadiu in eodem statu manente ad satisdationem non cogeretur, exinde ad satisdationem cogatur, quia falsa, vel excidata debiti annegatio post stadium sequentem iustam diffidentiam Cas. vero creditori probet arg. text. in l. si pupillus 33. §. ult. ff. de Fidejussionibus auc. ibid. cum vulg. itaque Ulpianus in praesenti verba cum Papiniano conformatur in d. l. in omnibus 41. ff. de iudic., quandoquidem sive in stadio bonae fidei, sive in stadio [illegible] iuris Fidejussionalis semper necesse est, novam Cas. emergere, et debitor ad satisdationem cogatur, ita Ronelly, et Barbosa ubi sup. laudati.

18. Neque sup. dictis quidquam officit elegantissima Pauli decisio in l. in lege 40. ad l. Aquiliam quo loci quamquam iusta satisdationis Cas. post stadium Fidejussionalem sequeretur, adhuc tamen debitor Fidejussionalis ad satisdationem non cogitur, sed tantum post musium, deletam quia Fidejussionalis obligationis chirographum debitor [illegible], adveniente tamen Fidejussione pecuniam exigat, quae in chirographo caruisset [illegible], quae est etiam species text. in l. quid 31. §. 1. de Furtis, in quibus speciebus debitum a debitore Fidejussionali chirographum iusta timoris Cas. sequenti, magnum quae perfidiam argum. [illegible] ratione creditor Fidejussionalis exigere satisdationem a debitore deberet, et tamen [illegible] decidit Paulus debitorem [illegible] sine satisdatione a hoc Fidejussione existente, et debito purificato pecuniam chirographariam exolvat, quae text. post Bartolum, et Fulgos. ita accipit Anton. Gomez. lib. 2. Variar. cap. 11. n. 25. [illegible]

Veruntamen et haec difficultas penitus tollitur, videamus a formandum est, chirographum Fidejussionalem in parte [illegible] species corruptam quidem atque deletam fuisse et tamen ab ipso debitore, sed potius ab extranea persona, in qua specie affirmat Paulus extraneam personam, quae Fidejussionale chirographum corrupit, teneri ex Lege Aquilia de damno iniuria dato ad id quod creditoris interest, syngrapham deletam non fuisse, id autem quod interest taxationem accepit ex impensis, et sumptibus necessariis, quibus superstites, et adhuc vivi testes convocabuntur, ut coram iudice testimonium ferant de quantitate, quae de

20 Fidejussione, quae incorrupta syngrapha continebatur, quoniam enim mortalitatis suspicio incurrerat, (in hoc enim sensu accipiendum est text. Suspicio apud Paulum ex Cujacio lib. 2. ad edictum, arg. text. in l. argentarijs 10. §. ult. de edendo. et l. quidam 31. §. ult. de furt.) proinde quae contingere poterat, ut ante adventum Fidejussionis testes superstites morerentur, ideo iudex quidem Cas. cognoscit, testimonia

interim admitit, et veritate sporta debitor demnet ad hoc praecisse, et actione quandocumque existente Creditori soluat. Cum enim in hac spe. ex parte debitoris nulla culpa, neque perfidia, neque contumacia, neque damni iniuria dati sequeniat, ideirco nulla e. ratio ob quam satisdatione honeretur. Ceterum corruptor extraneus exrcoe et quilia ad sumptus, et expensas in ... et recipiendis ... damnatur, q. id sibi videtur Creditoris interesse ex allegatis iuribus, ita ... lib. 3. Pauli ad edictum, et Petrus Barbosa in l. 23. ff. de iudic. n. 98.

19. ... Ratio ex mea delliandi ratione explicandi e obscurus Marciani locus in l. Gregor. l. 3. §. alt. ff. de pignoribus. cuius §. prima quidem fieri dubitabilis ... ... obligationis futurae, et ... recte pignori subiicitur. l. balneum. 9. in princ. l. potior. 11. §. 1. ff. qui potior. in pign. Nec tamen sine pignori obligatio ... demum effecitur stabilis, cum ... obligationis ... l. res hypothecae. 5. in f. ... ff. de pignoribus. hoc autem in pignore ... e., quoniam et de ceteris obligationibus accessoriis, qualis e. fideiussio ... statuti in l. ... §. alt. l. fideiussor. 16. §. pen. l. fideiussor. 57. ff. de fideiussoribus. §. 3. inst. cod. tit. Unde recta Marcianus in prima ... §. ... docet, Creditorem, cui ... debiti nomen pignori datum fuit, ... recto agere per actionem Servianam ad pignoris persecutionem ante ... Actionis ... quin si ante egerit, inutiliter ageret, posse tamen postea existente ... denuo agere ... l. ... §. si sub ... ff. de ... in quo ... Et hoc ... obscura illa ... ... pendente ... imperfecta fieri ... sensum habet, videlicet ... ... pendente non posse imperfectum fieri, i.e. rescissum et revocatum fieri, per redhibitionem ... redhibitionem ... ... l. ... 38. ff. de aedil. edict. Cum ergo ... ... pendente ... sit perfecta ... i.e. rescissum fieri ... post ... ... vide ... Barbosa ... Bartolus in d. l. ... 23. ff. de iudic. ... in f.

20. ... Certe e. secunda ... Marciani, quatenus docet ... debiti nomina hypothecae fuisse ... Actionalis ... In qua spe. inquit I.C. Creditor ante ... per actionem Servianam sine hypothecaria ... auferre ... Verumtamen

ante ...

ante Conditionem extitam agere adhoc, et Debitor Caveat se hypothecam, Si nexum non fuisset restituturum, quando Conditio, dies ve extiterit. Circa quam decisionem si quorumque vehementer indignari Cujacio, et Petro Barbos. quibus cum hujus textus interpretatio ad manus incideret, cum tamen negligentissime hallucinavit; et quod magis est Antonius Negusantius loci difficultate, et dissimulatione aufugit. Lucubratio fortis insidendum nobis est in hac Marciani Spec. Casum inde sequenti eruamus, cujus ratio. post Tradum pignoris Conditionalis obligati debitor ad Satisdationem cogatur. Cum Coactionis Cautiones est docet, ut post Traditum sequeretur dicta Supra annotata ex l. in omnibus. ff. de judiciis iuncta l. si Creditores. 33. ff. de Pactis auth. ibid. l. quisquis. l. 3. §. de illo. 6. ff. de damn. infect. l. si is. 3. §. ult. ff. ut in poss. legator. adque in primis quibus magnum absurdum reprehendatur in eo, quod pro debito puro pignus Conditionalis accipiat, ut Marcianus voluit: tamen si de Vulgari pignore Conditionalis accepto J.C. Capiati, nescio quam Sequimitatem, velut insuitatum hypothecae redolentiam habet, quod quis pecuniam pure Credat, pignus autem sub Casuali Conditione accipiat, non enim Creditores ita foenerare solent, ut pecuniam suam praesens periculum in Credito faciat, Securitatem autem Conditionalis Spectet. Lucubrationis igitur dudum nobis pruerunt est Marcianum Sermonem instituere de quodam Conditionali pignore, quod pariter cum praesenti Securitate, et praesenti hypotheca Compatiatur: verbi gratia in hac Specie. Creditor Specialem praesentem quae hypotheca pro pecunia Credita acceperit; Cui Speciali hypothecae, generalis omnium bonorum hypotheca subiectam ea tamen lege, ut Creditor non possit ad generalis hypothecae venditionem quaerire, nisi prius vendita, et excussa quae Speciali hypotheca. Lucis est Species textus. in l. 2. Cod. quod si alege. ff. qui potior. et in l. 2. C. de Pignoribus et in l. Cum quis. 15. §. 1. ff. de Pignoribus. In qua Spec. hypotheca generalis Speciali Subiecta, etiamsi pure accepta videatur, tamen reipsa Conditionalis hypotheca est, ut insinuat Papinianus ind. l. 2. ff. qui potior. §. deficiente Secunda Conditione. Sensus est, si Pecunia redacta ex Venditione pignoris Specialis Credito Sufficiat, tunc Secunda hypotheca generalis Cessat, quia Conditio, Sub qua Tradita fuit omnino deficit. Unde Sapienter Cujacius observavit ad illum textum in Cod. si Pecunia de hisis, quae generaliter. adverbium illud generaliter mendosum est: Proinde quae legendum si Pecunia de his, quae specialiter. alioquin enim utrique quod

falsa, inefficatia Papiniani sententia videretur. itaque hoc pignus generale, quod speciali sufficit, sub praedicta intentione pignus est conditionale, quamvis in fronte verborum pure traditum videatur. exemplo fideiussionis, quae indemnitatis appellatur in l. decem 116 ff. de verb. obl. vers. sed mevius sub conditione. l. si decem 21. ff. de solutionibus. l. etiam in pr. ff. de fidei. credit. quamvis enim in hac fideiussione fideiussor pure accipi videatur; tamen quia vi iuris hac lege accipitur, ut id dumtaxat fideiussor solvat, quod a reo principali servari non possit, idcirco credendum est fideiussorem esse conditionalem, cuius conditio tunc existere incipiat, quando discusso reo principali aut pars, aut tota debita pecunia servari ab eo non possit d. l. decem 116 et d. l. si decem 21. Cuiacius lib. 4 quaest. Pap. ind. l. 116. Donellus ad Donell. lib. 15. Cap. 48. lit. L. Antonius Gomez, tom. 2. Varior. Cap. 10. n. 14. Vazquez Menchaca lib. 1. illustr. Cap. 40. Gutierrez de iuram. confirmat. 2 p. Cap. 23. Faquineus lib. 8. Contr. Cap. 52. ita similiter in specie pignoris specialis, cui generali hypotheca sub ea lege addicitur, ne creditor ad generalis hypothecae venditionem descendat, si specialis pignoris venditio credito non sufficiat, censendum est generale pignus non pure, sed tantum conditionaliter esse traditum, ut loquitur Papinianus ind. l. 2. ff. qui potior. secus omnino absque nullo pignore speciale; sed tantum generalis hypotheca adhibeatur. tunc enim totum pignus pure traditum est, adeo ut liberum sit creditori quamcumque hypothecae partem vendere l. creditoris 8. ff. de distract. pignor. l. 2. in pr. ff. qui potior.

21. Quibus ita stabilitis observatur in specie Martiano sententia elucet. nimirum creditor, cui duplex hoc pignus subiectum est speciale nimirum, et generale conditionale, quamvis nequaquam possit circa speciale pignus pure traditum secundi creditoris timere concursum (quippe et ratione specialitatis, atque etiam temporis antiquiori eum fecit potiorem respectu cuiuscumque posterioris creditoris l. 1. Cod. tit. ff. qui potior.) tamen circa hypothecam generalem conditionale iuxta naturam potest alterius etiam posterioris creditoris concursum timere: si forte debitor eandem generalem hypothecam conditionalem posteriori creditori specialiter, vel generaliter oppignoraverit, ut in l. 2. ff. qui potior. l. 2. C. de his qui in prior. cred. locum. l. et quaeritur 13. § 1. ff. eod. tit. nimirum in hoc casu prior creditor (nisi specialiter, atque clare sibi caveatur pro securitate pignoris generalis conditionalis) plura damna

ex secunda

ex devenu posterioris Creditoris timere poterat. Primum quoniam si venditio, exeuntque speciali pignore pecunia inde redacta Credito non sufficiat, descendendum necessario est ad venditionem pignoris generalis conditionalis; in qua cuius persecutione per actionem Servianam adversus secundum Creditorem; iure timet prior Creditor, ne sibi, et pariter Debitori vero Calumnia, atque Collusio a secundo Creditore obiiciatur circa specialis pignoris distractionem. Quippe adeo scrupulosa, et delicata est pignorum licitatio, et subastatio, ut fere nunquam a collusione, et Calumnia debitor, et Creditor liberentur arg. text. in l. ult. C. si ex Caus. iudic. l. 3. C. de execut. rei iudic. l. ult. § 4. C. de iur. Dom. impetr. l. a divo Pio 15. § 4 et 5. ff. de re iudic. Donell. lib. 27. Com. Cap. 8. Fab. de error. dec. 56. error. 3. et deinceps. = Rursus prior Creditor in eadem spec. venditionis timere iuste pot. ne sibi generale pignus vindicanti illa exceptio a secundo Creditore opponatur, quod scilicet ipse secundus debeat esse potior, utpote cui pure, atque specialiter pignus obligatum est. Siquidem [illegible] si existentis conditionis tempus observari debeat; quo tempore iam obligatio, et nexus in favorem secundi Creditoris antiquior longe est in qua Strenuerit etiam si certum sit priorem Creditorem vincere debere, quia non existentis conditionis tempus sed Stante celebrati circa Creditorum privilegia considerari debeat l. qui balneum 9. l. potior 11. § 1. ff. qui potior. tamen negare non possumus priorem Creditorem hanc in re, et secundum Creditorem Strenuerit iuste timere. = Denique ut qualitercumque qualiter alia deficiant pericula, illud plane perpetuo subest, quod prior Creditor exacerbatissime timere pot. Servianam actionem movere, et iudicium alea. Nimirum plura, eaque difficillima sunt, quae in Serviana actione probanda sunt l. Creditor 15. § 1. de Pignoribus in quo genere dicendi indubito nos Dignissimo Martiano Senatori innumeras luces tribus [illegible]. Proindeque debitorem ad satisdationem cogendum esse propter praedicta damna supervenientia.

22. Sed enim hijs omnibus, quae de satisdatione propter casus supervenientes praestanda hucusque diximus, gravissima obstat textus in l. si constante 24. ff. solut. matr. quo loci scribit Ulpianus, quod si post contractum matrimonium, et post dotem marito traditam, maritus ipse ad inopiam vergeat, parit

mulier statim per rei uxoriæ actionem, vel per actionem ex stipulatu dotem traditam a marito repetere etiam ante quam matrimonium per mortem, aut per divortium dissolvatur. Accordat textus in l. Senium 21. in fine [ff.] De manumissionibus textus in l. Cum adhuc 29. C. de iur. dot. Novell. 117. Cap. illud quoque. L. 29. tit. 11. [§] 4. Huius autem textus difficultas ex eo apparet, quod mariti circa dotis receptæ restitutionem semper est debitor directus, velut etiam actionalis. in diem quidem, quoniam nisi post matrimonium morte, aut divortio solutum dotem restituere non potest etiam si vellit l. Unic. C. Si dos constan. matr. l. 2. et tot. tit. ff. Solu. matr. l. Un. Cum iam §. §. C. de rei uxor. action. Praeterea non solum in diem, verum etiam sub conditione maritus dotem debet: quoniam si dos neque profectitia, neque recepticia sit, sed potius adventitia, maritus dotem lucratur uxore in matrimonio prius mortua, Ulpianus in fragm. tit. 6. §. adventitia 4. Cujacius ibidem atque alibi infinities. Petrus Barbosa in l. 41. ff. Solut. matr. n. 41. Anton. Fab. lib. 1. Conj. Cap. 10. Cur rei vequen. Et si post matrimonium stratum, et post dotem datam maritus ex nova causa ad inopiam vergeat, debeat quidem dotis causa cavere se suade, et actione existente dotem restituturum ex [illegible] textus in d. l. in omnibus 41. ff. Iudicio si l. Si creditor 31. de solut. aucti. iudic. at vero mariti ad inopiam vergentis statim cogi ad restitutionem dotis, non solum iniuriam et humiliationem, verum etiam arcane iuris, ac regio [illegible] alienum.

23\. Receptior huius difficultatis solutio post Cinum, et Bartolum illa est: Scil. omnino oportere, marito imposenti spec. sequenientis inopiæ. Cogitatione ad restitutionem dotis quoniam satisdationis, et cautionis remedium circa dotis restitutionem reprobatum est in l. 1. et 2. C. ne fidejus. dot. dentur. Unde ne dos ex satisdationis remedio exclusio periclitetur ipsi tum vero maritus inopis agendum est. Veritur Duarenus, et Conrassius ibidem, atque alii [illegible] ab Flerinoio De Fideiussoribus Cap. 6. n. 155. Ast tamen solutio merito reprobatur. quoniam quamvis verum sit, quod matrimonio adhuc stante, atque marito facultatibus adhuc idoneo, satisdatio de dote restituenda reprobatur ind. l. 1. et 2. C. ne fidejus. dot. alioquin magna iniuria marito inferretur, atque ingens discordiæ segius disseminaretur, si mulier, quæ corpus suum marito tradere non dubitavit, dotem tamen vel invenientes, vel exiguam absque

Satisdat.

Satisdatione tradere nunc dubitaret, Vti ratiotinati Bald. lib. 5. Com. Con. Cap. 48. lib. 3. Antonij Gomez in L. 50. Tauri. Caldas Lagg. n. 26. Bald. Nouell. de dotib. priuileg. 21. Gutierrez. de iuram. confirmat. 1. p. Cap. 21. Faquinez lib. 8. Controu. Cap. 76. Tamen postquam maritus ad illam inopiae, et familiaris necessitatis statum deuenit, vt oporteat illum dotis repetitione pati, dotemque agenti Vxori adhuc stante matrimonio restituere, magno opere verendum non fuit, si Satisdationis Onus marito inferretur: quoniam si repetitionis atque exactionis iniuria infertur; non est cur Satisdatio non admittatur, in qua leuior iniuria, et incommodum leuius Iminet. ita Alexand. Iason, Riminald., Panormitanus, et Salazar. Rubeo in Cap. per vestras. Extra de Donation. inter. Gregorius Lopez in L. 29. tit. 11. p. 4. in Glossa de recaudo. Anton. Gomez vbi prox. laudatus.

24. Longe tamen verior, atque solidior huius difficultatis Responsio est, quam proxime relati Doctores reddiderunt, asserentes Vlpianum mag. ind. L. Si stante. 24. ff. Solut. matrim. praecipuum, et maximum dotis priuilegium referre, quod in eo dicitur, vt maritus ad inopiam vergens non audiatur, si Vxore dotem repetente velit Satisdare se dotem suam die, et ditione restituturum. quinimo Cogendus est statim dotem reddere. Priuilegij autem ratio est, quoniam mulier pro dote (in qua publica Vtilitas versatur L. 1. ff. Solu. matri.) nec potest, nec debet se fragilitati Cautionis Committere. plus enim Cautionis est in re ipsa, quam in persona mariti L. quinta. 66. §. 1. ff. ad Trebell. L. plus Cautionis. de Reg. Iur. §. fur. ti. inst. de Oblig. quae delict. — Neque hanc solidissimam priuilegij Responsionem euertit Innocentius 3. in Cap. per Vestras. 7. Extra de Donation. inter. in quo textu efficacius probatur, maritum inopem et soluendo non idoneum, non esse Cogendum stante adhuc matrimonio ad dotis restitutionem quinimo idonea Satisdatione, aut saltim illatarum Cautione praestita, quam Gomez explicari potest remouere iure Vxorem, quae stante adhuc matrimonio, dotem non dum marito traditam retinet praetextu superuenientis inopiae, vel dotem iam marito traditam eodem inopiae praetextu recuperare desiderat:

eadem quippe videtur ratio retentionis, atque recuperationis l. un. retentionum C. de Usuris, de qua eleganter disputat Petrus Barbos. in dicta l. Si constante 24. n. 24. cum seqq.

25. Sequitur in huius obscurissimae decisionis enodatione, in qua iuris interpretes anxie laborant, ut cernere est apud Petrum Barbosam in l. Si constante 24. ff. Sol. matr. et apud Baldum Novellum de dotibus privileg. 21. nos vero et breviter, et vere respondemus in d. Cap. per vestras. Casum continere specialem, in quo mulier cogitur, dotem nondum marito traditam eidem marito solvere, atque satisdationis fragilitati committere: non quidem propter supervenientem mariti inopiam, (haec enim numquam sufficeret) sed propter imminens adulterii periculum, quod ibidem suberat; nisi dotem inopi marito suo qualiqualii satisdatione traderet. Proponitur enim inops maritus, qui ob dotem sibi promissam, et nondum praetextu inopiae traditam expulerat, eliminaverat que e domo sua uxorem. quod iure facere poterat l. ult. C. ad S. C. Velleian. ex qua deiectione adulterii timor in utroque coniuge subveniebat, quem Innocentius deludit. Quapropter ut hoc peccati periculum in utroque coniuge cessaret, Pontifex iubet, quatenus quae inopi marito dotem sub qualiqualii satisdatione traderet, ut eiecta uxor reciperetur, quam interpretationem post Ripam et Crotum feliciter refricuit Palacios Rubios in repet. ad rubr. in d. Cap. per vestras. = Ex qua interpretatione utiliter infertur ad praxim; Primum, quod si in specie Innocentii maritus ob dotem sibi non traditam uxorem non eiecisset, sed potius retinuisset, ita ut timor adulterii cessaret; tunc recte posse uxorem privilegio suo uti retinendo dotem propter emergentem mariti inopiam, quantumvis maritus idoneam satisdationem offerret. quippe quemadmodum si dotem tradidisset, potuisset uxor ex dotis privilegio illam per rei uxoriae actionem etiam constante matrimonio repetere, ne satisdationis fragilitati committeret, l. Si constante 24. ff. Solut. matr. l. Servum 21. ff. de manum. l. ubi adhuc 29. C. de iure dotium l. 29. ... ita similiter modo casu potuisset uxor dotem promissam, et nondum traditam iure retinere, quia cessante peccati periculo solaris dotalis privilegii ratio vigeret. = Deinde infertur, quod si modo Innocentii specie ponatur dos non quidem tantum promissa, verum etiam ab initio marito tradita, et maritus ad inopiam vergeret; tune uxorem efficaciter posse dotem repetere constante adhuc

matrimonio

matrimonio, quantumlibet maritus idoneam satisdationem offerat: et ratio est, quoniam in hac etiam specie adulterii periculum potiùs cessaret: quippe maritus, qui uxorem duxit, et dotem accepit, non potest propter superuenientem inopiam, ~~...~~ e domo sua uxorem expellere, sicut potest ille, cui dos promissa non soluitur, d. l. ult. C. ad Velleianum =
Sanctum infert, quod si in eadem specie (uti plures arbitrantur, inter quos est Petrus Barbosa prox. relatus n. 23.) dos ab initio fuerit promissa, et tradita marito iam inopi (i.e. marito, cuius inopia post matrimonium non emersit, sed quia iam inops, et decoctor erat tempore matrimonii) poterit adhuc mulier, nisi maritus post nuptias ad meliorem frugem resipiscat, dotem suam efficaciter repetere, quamlibet maritus satisdationem offerat, qui casus est longe dubitabilior, quandoquidem inopia, adque inopiae suspicio tempore contractus iam cognita, pro iudicare contrahentis deuet, sibique imputare, quod cum tali contraxit, uti supra docebamus ex textu in l. si is. 3. §. ult. ff. utingas legatar. l. quibona. l. 3. §. de illo. 6. ff. de damn. infec. l. si creditores. 31. in princ. et §. 1. ff. de rebus cred. iudic. l. in omnib. 41. ff. de iudic. cum supra enarratis: Verumtamen propter Salyceti rationem, et auctoritatem verior est in practica illa sententia, quae docet mulierem in d. specie dotem efficaciter recuperaturam: ratio est quia quamuis inopia, et mali mores mores mariti post matrimonium non superuenerint, adhuc tamen atento prudenti uxoris voto, quae existimauit, maritum ad meliorem frugem post nuptias rediturum inopia illa, et mali mores antiqui post matrimonium superuenire censentur. quippe malum illud, quod prudentes ad- que verisimiliter cessaturum sperabant, de nouo emergere videtur, si deinceps perseuerent, uti eleganter in eadem specie docuit Salicetus in l. et si adhuc digeri- manona, C. de iure dotium n. 8. subscribunt Palatius Rubios in d. cap. per vestras. §. 33. extra de donation. inter. Gregorius Lopez in d. l. 29. tit. 11. part. 4. Joannes Campegius de dotib. 3. p. q. 29. Petrus Barbosa ubi sup. n. 24.
Sicuti

26 Ex nostra principali regula obseruandum est. quamquam elegantem Cujacii interpretationem ad textum in l. Si ita 42. ff. de mort. caus. donation. esse partim veram, et partim falsam nam quatenus ad illum textum ex Dorotheo Greco interpretem docet, strictae alioquin iudicia ex post facto bonae fidei iudicia fieri si doli mali exceptio opponatur,

tamquam haec sit huius exceptionis doli auctoritas, et virtus, ut stricta alioquin iudicia ad bonae fidei iudicium transferat: quae doctrina verissima est, atque ex d. l. Seia efficaciter probatur ibi: igitur si singulas res heredes Lucii Titii vindicent, doli non inutiliter opponitur exceptio, bonae fidei autem iudicio instituto. Eamque sententiam probat idem Cuiacius ex Petro Fabro in l. 3. C. de exceptionibus. Caeterum quatenus inde Cuiacius infert propter hanc causam nullo modo dubitari, utrum donatrix cavere, et satisdare filiis Lucii Titii deberet: quasi stricti iudicii vindicationis factum iam sit bonae fidei iudicium propter appositam doli exceptionem: iudicii autem bonae fidei proprium sit, cavere, et satisdare pro futura, et conditionali obligatione ex l. in omnibus 41. ff. de iudic. et l. pro socio 38. ff. pro socio. in hac secunda parte proculdubio falsa est magni observatoris opinio lib. 3. obs. cap. 17. et lib. 17. cap. 37. et lib. 11. quaest. Papin. in d. l. in omnibus 41. quippe etiam nos cum Fulgosio, et Petro Barbosa saepius docuimus, neque in strictis, neque in bonae fidei iudiciis pro conditionali obligatione proveniente ex contractu satisdatum, nisi nova, et superveniens causa in utroque contractu eveniat. Quae est diserta Papiniani sententia in d. l. in omnibus. ratio itaque dubitandi circa satisdationem in praedicta l. Seia 42. non ex natura iudicii sumebatur, sed potius ex negotii genere. videlicet ex eo quod mortis causa donationes ad instar legatorum capiuntur l. ult. C. de donation. causa mort. l. si mortis 5. C. ad l. Falcid. Porro in legatis illa perpetua regula observatur, ut sive pura sit, sive conditionalis, modo causa emergat, modo non emergat, perpetuo caveatur. l. 1. l. etiam 14. l. postquam 5. §. imp. ff. ut legat. nom. l. 1. ff. quib. ex caus. in poss. l. si filius 14. §. eos 12. ff. de leg. 1. electissime tradit in l. his ... 19. ff. de adoptionibus. Denique ratio decidendi ad praedictam l. Seia 42. haec est, quod sicut legata ante mortem testatoris, neque debentur, neque peti satisdandum est, l. 2. C. ut in possessionem legator. ita et mortis causa donatio ante mortem non confirmatur l. 1. cum tribus sequentibus ff. de mort. causa donationibus, et consequenter pro illa satisdandum non est, nisi donator sponte, atque sine coactione satisdet, uti Seia satisdedit in d. l. 42.

Ult.o [illegible] tandem pro coronide similia ab huius capitis tractatione removenda sunt, quae prima fronte ad praesentem

Disputationem

disputationem pertinere videntur. adque inprimis nihil ad rem nostram spectant decisiones text. in l. fideicommissi 7. § si quis actione 15. ff quibus ex caus. in possess. eatur. in l. quaesitum 30. ff de pecul. in quibus iuribus, nequaquam de satisdatione pro obligatione personali, vel in rem tractatur; sed expresse decidit creditorem peculiarem recte ab initio agere adversus patrem, vel dominum sibi ex causa peculiari dari oportere, etiamsi litis ingestae tempore nihil sit in peculio, quod saltem tempore rei iudicatae pro peculium idoneum esse solvendo. cuius decisionis ratio illa est, quoniam dum creditor credidit peculium vires habere, idoneumque esse solvendo, quamvis patris vel domini vires peculii insufficientis, adhuc tamen tenet actio de peculio saltem super hoc articulo, sc. utrum peculium idoneum sit, necne; unde si inter moras iudicii peculium augeatur patris, vel domini, condemnari debet. et ratio est, quia quemadmodo actio personalis, vel etiam realis recte ab initio intentatur, et lis utiliter instituitur, casus quae inter moras iudicii supervenit, habens originem a negotio antiquo, super quo instituta est; iudicium ipsum adeo corroborat, ut etiam super casu supervenientis sententia definitiva utiliter feratur l. si rem 7. § ult. ff de pignor. action. l. si mandavero 17. ff mandati l. 4. de petit. heredit. cap. ad haec de accusat. lib. 6. Jason in § si minimum inst. de actionibus n. 23. Antonius Gabriel lib. 2. commun. opin. tit. de iudiciis conclus. 2. n. 1. Aemilius Ferretus vol. 57. n. 3. lib. 1. Guido Papae decis. 422. n. 6. Anton. Gomez in l. 45. Tauri n. 166. Covarruv. in practicis cap. 12. n. 6. Donellus lib. 23. comment. cap. 11. Nec his obstat text. in l. si eo tempore 50. ff de peculio, quo loci decidit Papinianus, quod si tempore rei iudicatae nihil sit in peculio, actionem de peculio adeo non tenere, ut patris vel domini propter humanitatem nequaquam immissionem in possessionem bonorum suorum patiantur. quoniam respondendum est Papinianum loqui in ea specie in qua creditor peculiaris, idque actor in ipso libello fatetur, tunc peculium exhaustum esse, neque solvendo idoneum: et tamen actionem de peculio propter spem peculiarem intendit. quo sensu textum illum exaudit Donellus 23. com. cap. 11. et D. Osualdus lit. N. Julius Paris cont. 4. q. 63 in qua specie recte respondet J.C. neque actionem tenere, neque patrem, vel dominum humanae esse.

q. Si praesens Pater, vel Dominus propter ipsa adversarii defectione absoluendi fuerint, etiam absentes absolui debent L. 1. C. quom. et quando iud. l. et post. 35. ff. de iudic. quoniamo in hac specie propter libelli ineptitudine actor a limine iudicii remouendus est iuxta Reg. text. in l. si pot. 23. et l. si quemadmodum. 36. ff. de iudiciis. L. 1. §. 1. ff. de Usuris. quemadmodum si actor, cui sub conditione debetur, in ipso libello id ipsum fateatur, et tamen intendat, sibi pure dari oportere. Hic enim actor propter libelli ineptitudine remouendus est. Lux est obscura sententia text. in d. l. si quemadmodum. 36. ff. de iudiciis. Horum autem circa dei-liatio securior longe est, quam salebrosa illa Cujacii interpretatio lib. 9. quaest. Papin. in d. l. cetum pro erario. 50. ff. de secul. Denique antra tractat. remouendi sunt text. in l. 2. ff. de evictione. L. 1. ff. si cui plus quam per l. fal. L. 2. C. de hered. vendit. l. si a latronis fidei. 22. cum seqq. ff. de rei vindicat. l. quibone. 13. §. de illo. 6. ff. de damn. infect. Horum iurium vera interpretatione videndus est Cujacius lib. 11. quaest. Papin. in l. 41. de judic. et quibus eodem Cujacius ab hac tractatione remoueat text. in l. 1. §. 1. ff. de Usuris, et l. 4. C. de praecib. imp. offerend. et l. si debitori. 21. ff. de iudiciis. et l. 3. ff. de cond. causa data, tamen praedicti text. iusta meruissent interpretationes, si per tempus licuisset

CAP. 3.um

DE IMMISSIONE IN POSSESSIONEM ex causa damni infecti, atque ex servi noxalis ad interpretationem text. in l. infra quibus ex causa et l. si finita. 15. §. Julianus cum §. §. seqq. ff. de damn. infect. et l. 2. §. ult. ff. si ex noxal. causa agatur. L. 2. l. 26. §. ult. l. et generaliter. 28. ff. de noxalibus actionibus l. si servus. 6. de sub. mag. act. cum aliis infra explicandis.

In hac trad...

1. In hac tractatione adnotare in ipso limine oportet, quod immissio ex Cau. Damni infecti, atque etiam ex Cau. Servi noxalis non defensi oberit omnino cum immissione, quae ex reali actione proficiscitur: quatenus in actione reali propter rem petitam non defensam, immissio fit in universa bona possessoris, sed in ipsam duntaxat rem petitam l. Fulcinnius 7. §. Cuius autem 17. quibus ex caus. in poss. eat. §. pen. C. de praescrip. 30. vel 40 ann. l. 2. l. ubi in rem act. Ubi omnes recepte. Quo exemplo etiam in Cau. damni infecti, atque in Cau. Servi noxalis non defensi, immissio nequaquam celebratur in universa bona vicini, domini aedium ruinosarum, neque domini servi noxae non defendentis; sed praecise immissio fit in aedes ipsas, a quibus damnum timetur, atque in servum ipsum, qui noxam admisit. Sic utrumque liquide constat: namque Ulpianus noster in d. l. 1. ff quib. ex caus. in poss. eat. ad hoc ut differentiam statuat inter hanc immissionem, et reliquas ex personali actione descendentes, ita inquit, <u>damni autem infecti nomine si non caveatur, non in universorum nomine fit missio, sed rei tantum, de qua damnum timetur.</u> Rursus idem Ulpianus in l. Si finita 15. § Julianus. cum sequentibus id ipsum expresse supponit. De missione autem in Cau. Servi noxalis res est expeditior, cum omnibus iuribus in fronte huius capitis enarratis, in quibus dominus noxae non defendente noxa ipsa sola ab actore deducitur: quae iura super hoc articulo ita exaudiunt Bartolus, et Salicetus cum aliis, et Castrensis in Auth. et qui iurat. C. de bon. auct. iud. Donellus lib. 23. in cap. 11. ubi Hualdus lit. F. et G. cum pluribus notatis.

2. Quo ordine ut elegans haec iuris dispositio plene discernatur, duo sunt diligenter, et breviter adnotanda. Primum est de differentia, atque differentiae radice, quae in hoc iuris articulo inter actiones reales, et personales versatur: secundum est de radice, et causa convenientiae in eodem articulo, inter actiones ipsas reales, et Cau. damni infecti, atque Servi noxalis non defensi, et plane quatenus ad actiones personales attinet, ante Iustinianum in Auth. et qui iurat. C. de bon. auct. iud. poss. et Novell. 53. cap. 4. §. 1. ita cum comparatum erat, ut si debitor, qui actione personali conveniebatur, contumaciter latitaret, in universa bona sua immissio ex primo decreto pateret, modo actio personalis

propter quantitatem, et pecuniam intenderetur, modo propter speciem certam, et circumscriptam mobilem vel immobile. De actione personali ad quantitatem res est apud omnes indubia, propter textum ita inuenitur accepto in l. ut proponas. C. de bon. auct. iud. et textum in l. 1. C. de distract. pign. et in l. 1. ff. quib. ex caus. in possess. Fulcit in Quintiana relatus ab Oddaldo lib. 23. Comm. Cap. 11. lit. D. Disputant post Antiquiores Cujacius lib. 10. obs. Cap. 31. Scipio Gentilis lib. 1. de iurisdict. Cap. 24. Duarenus ad eund. tit. Cap. 2. Scacia lib. 1. de iudiciis Cap. 96. Schifordeg. ad Fabrum tract. 7. q. 1. Suarez de Paz, et Acevedo in l. 1. tit. 11. lib. 4. Recopillat. Gregorius Lopez in l. 2. tit. 8. p. 3. de actione autem personali in quidem ad certam pecuniam, sed adhuc, et speciem certam multi dubitauerunt, inter quos Salicetus in d. auth. et qui iurat. C. de bon. auct. iud. Differenter asseuerat, immissionem in praedicto casu determinate fieri in re ipsa personaliter petita, adducit textum in l. Julianus 5. §. item Celsus 7. ff. quib. ex caus. in poss. Cetera ille textus nihil pro Saliceto probat, quoniam non loquitur de actione personali, qua fundus petitur, sed potius de actione reali, ut ex ipsamet Ulpiani, Neratii, et Celsi disputatione constat ibidem in §. item videamus cum tribus sequentibus. Quamobrem tametsi non sequitur Saliceti opinio, quam etiam Bartoli est, dubius aliquando tenuerit, nunc tandem indubitanter asseueramus in hac specie, immissionem in uniuersa bona debitoris, ut in mancipiis fere dicantur celebrari solitum. textus est, qui nulla arte eludi potest in l. postquam §. impp. Seuer. sed et rectius quidem ff. Alleganter non quo loci inquit Papinianus rectius propter fideicommissum pure actione personali ex testamento petitum in uniuersa bona fideicommissarium mittere. Idemque probatur in l. 1. ff. si cui plus quam per leg. Falc. ubi legatarium et fideicommissarium nomine immissio ad omnia protenditur, ad differentiam Cap. damni infecti quoniam. Siquidem uelit de fidei commisso, et legato pecuniario dixit portari Papinianus eumdemque sequitur Consultus. Decreto ponit res quarta domus, bene pecuniam fideicommissum fuisse relictam, et eamque res fideicommissum petebantur equidem textus nobis certum est ad huius articuli probationem indubitabilis.

Huius autem

3. Huius autem differentiae ratio inter utramque actionem realem et personalem haec vulgo circumfertur. Quoniam nimirum actio realis, in rem ipsam petitam dirigitur, eiusque possessionem auocare intendit, praetextu veri dominij, quod in actore praesupponitur L. Si quis vendidit. 66. ff. de Euictionibus. L. in rem. 23. L. videamus. 66. ff. de rei vindicat. L. actionum. 25. de O. et A. Itaque adeo autem realis actio in rem ipsam dirigitur; ut non praetextu alicuius obligationis cum possessore contractae res petita vindicetur, quinimo proprium petitoris dominium et alieno rei possessio independenter ab omni contractu speciali rei vindicationi causam praebet §. 2. inst. de action. L. un. C. de allien. iud. mut. causa. L. qui petitorio. 36. ff. de rei vindicat. L. si mihi et ... 24. §. ult.o ff. de iudic. L. 1. C. ubi in rem actio. Donellus ad L. eo. L. de edictione. ad L. et lib. 20. comment. Cap. 3. Menochius de recup. posses. in praeludijs n. 20. Anton. Fab. decad. 58. eror. 5. Ex quo potius manifeste sequitur, et si possessor reali hac actione conventus latitet, et comparere nollit, oporteat iudicem, qui de causa cognoscit, in solam rei petitae possessionem actorem mittere, quia iudex, qui de summaria cognoscit, officium suum mercenarium impertitur, quod strictim actioni, ad quam actoris intentioni deseruit. ita Salicetus in Auth. et qui. C. de bon. auct. iud. n. 13. Bartolus in notabili L. si finita. 15. §. Iulianus. ff. de damn. inf. n. 40. Corrasius ibidem n. 13. qui omnes mouentur per textum in L. 1. et 4. ff. de iurisd. omn. iudic. cum enim iudex iurisdictionem suam petitoris intentioni acommodet, petitor autem rei specialis possessionem duntaxat persequatur, necesse est immissionem in solam rem petitam celebrari, non vero in universa bona possessoris ... L. Iulianus. 7. §. Celsus. 17. ff. de ... tit. L. 2. C. ubi in rem actio agi debeat. in L. ut fundo. 18. ff. Comm. diuid. L. facta. 63. §. si sub conditione. 1. ff. ad Trebell. qua etiam ratione supra Cap. 1.o; ubi sumus, ut doceremus primum decretum post litem contestatam in actione rei vindicationis veram possessionem transferre; L. 2. C. ubi in rem actio, L. pen. §. pen. C. de praescrip. 30. vel 40. ann.

4. Cum igitur ita sint in actionibus realibus et personalibus actionum contraria ratio, contrariam etiam resolutionem extorquet; quoniam si in actione personali, non quantitas, sed immo species certa deducatur, fundus v.g.

ex cā. emptionis, vel stipulationis deuitq. Nimirq obligationes, actiones que personales modo ex empto, et vendito, modo ex stipulatu nascunt, ñ diriguntur ad rq ipsq specialq emptq; vel in stipulatione deductq; quinimo diriguntr ad persona ipsq personaliter ad prestitq factq tradendi obligatq, l. 3. § actionq 25. de O. et A. l. Siq. 28. de V. O. l. Si stipulatq 4. vers. qn ñ e verosimile. ff. de usuris, l. ex empto 11. §. 2. et §. id 3. ait 9. ff. de action. empt. apl. thu. in §. his itaque. 5. inst. de actionibq. Cq autq prestitio tradendi obligatio ipsq met tradendi factq principaliter importet, quod substantialiter ita ad taque personali inheret persone tradenti apl. dr. in §. 2. inst. de stipul. servor. l. qui heredi. 44. ff. de edilicio. edictq. inde nascitr, ut omnes istiusmodi obligationes personales in obligatione eiq quod interest resoluantr; exemplo reliquorq factq promissq, quorq pariter obligatio in stimationq facti resoluitr, i.e. in id quod actoris interest, rq fieri, rq tradi, vel ñ fieri d. l. ex empto. 10. §. id 3. 9. ff. de action. empt. l. Stipulati. 2. 8. l. Si Poena. 68. vers. quod si ita. ff. de V. O. l. Si quis ab allio. 13. ff. de reiudic. Donelly lib. 4. com. Cap. 19. et lib. 23. Cap. 2. et lib. 28. Cap. 3. Placentinq de varietate actionq lib. 2. Cap. 22. Faquinq lib. 2. Ftrovor. Cap. 30. Couarrua. lib. 2. Varior. Cap. 19. ñ. 1. Gadeu de stipul. stipul. Cap. 9. ñ. 63. Antonij Fab. lib. 6. Djectr Cap. 2. Romanarq Baro de dividuo, et individuo lib. 3. Cap. 4. Cujacij lib. 27. quest. Papin. in l. 4. ff. de usuris. sq d. Si universa personalis actionis substantia (quqcumque specie ipsa in certq in iudicium deducat) adeo quod interest stimationq resoluitr propter factq personale tradendi, quod principaliter importat. quis igr deinceps inficiabitr, quod debitore latitante, et contumacitr ñ parente, immissio fieri debeat, ñ in rq ipsq determinate petitq, sed potiq in universa debitoris bona. quoniq quemadmodq si quantitas, sive pecunia peteretr, immissio fieri deberet in universa bona secundq omnium sentiq; ita similiter speciali re petita p actionq personalq immissio in universa bona fieri debet. q. eiusmodi oblig. in stimationq facti, et eius, quod interest, resoluitr. Antonij Negusantij tract. de pignor. memb. 2. part. 3. ñ. 6. Jason in l. 3. §. genera.

de acq. poss.

decaeq. pon. n. 23. Speculator in tract. de 1°. & 2°. decreto §. ia de effectu.
Raphael, Cumanus, & Alexander in dicto §. generaliter.

[illegible] Nobilissimus ad pene
Neratij Responsorum extrahimus in l. Fulcinius. 7. §. item videamus. 16. ff. quibus
ex caus. in poss. quod in Superior differentia nostra, processus cuerit, quandoquidem Si
adversus actionem realem possessor latitet, immissio in rem petitam non fit, sed potius
in universa bona possessoris latitantis, adeo, ut ex Secundo decreto vendantur
iuxta l. 1. & tot. ff. de curator. bon. dand. Si tamen primum in ipsam petitam dari
immitteretur, neque Secundo decreto locus foret iuxta Doctrinam, & Sententiam Sa-
liceti, Corrasij quae Sententia. Vel saltem, neque locus venditioni foret in om-
nium sententia, quoniam in actionibus realibus, si propter possessoris contumaciam fiat
immissio transcursu ipso temporis, aut admittit aut excludit rem frustratoriam
adque ~~[illegible]~~ distractionis necessitate l. pen. §. pen. C. de Prae-
scrip. 30. vel 40. ann. l. 2. C. ubi in rem actio. Cum hijs, quae late 1°. ad
franciscum notavimus ex Saliceto in Auth. Qui. C. de bon. auct. iud. Cor-
rasio in Summa 1. & 2. decreti num. 23. Auersum sequitur in d. Au-
thent. In qua difficultate omissa Donelli, Menochij, et Vande-
rani Sententia (quam iam pridem in quadam Solemni repetitione nostra ad funiculum explodimus)
id ad Sciendum est cum Bartolo in l. Definita. §. Julianus. ff. de dam. inf. n. 53. quem
supresso nomine Sequitur Corrasius in Summ. 1. & 2. decreti. n. 22. post arbitrantur
Ulpianum, & Neratium nostrum loqui de actione reali adversus rem mobilem instituta, quam
possessor occultaverit, aut dolo desijt possidere, ut in Specie textus in l. praesenti 6.
§. Sed si hoc. 6. vers. quod si res mobiles. C. de his, qui ad eccles. confug. in qua Specie
vel propter dolum occultationis, vel propter dolum amissionis primum decretum aequaque
decerni potest in rem ipsam petitam: quinimmo actio ab initio realis propter dolum
possessoris factum transfertur in actionem personalem, in factum apelatam: i. e. actio realis
tandem desinit in subsidiariam actionem in factum, quae actio vi ipsa nata ex
facto possessoris personalis est: l. neque ulla. 13. §. ult. ff. de Petit. heredit.
l. siquis. 25. cum tribus sequentibus ff. de rei vindicat. l. praesenti. 6. §. 6.
C. de his, qui ad ecclesias confug. iam cum si actionis realis potestas propter

dolum possessoris in actione personali tantum desinit, mirari admodum non debemus, quod
immissio in res ipsas petitas [illegible] dolo occultatas, aut dolo translatas non fiat: Sed potius
in universa possessoris bona iuxta naturam actionum personalium, quas superiori num.
explicavimus. Porro Ulpianus, et Neratius in nostra hac specie loqui sufficienter
probati ex §. deg. in quo [illegible] adversatibus autem tractari de re immobili
petita, atque possessoris dolo translata, iudicio rei. Ut credamus in nostro §.
de re mobili tractari, quam possessor occultavit, aut dolo desiit possidere iuxta
Bartolum, Olorrasium proxime laudatos.

6. Denique postquam iure Digestorum [illegible]
[illegible] inter reales, et personales actiones differentias: iure tamen Authen-
ticorum, quoad actiones saltem personales, vetus observatio immutata est, quod qui-
dem Creditor, qui ex quali quali titulo propter debitoris contumaciam immittitur,
universa bona debitoris nequaquam occupat: quinimmo debiti taxatione facta
in eatenus bonorum debitoris partem immittitur, quae debitum adaequet, reliquis bonis
a nexu immissionis praetoriae manentibus; proinde quae si ex secundo decreto bona
distrahantur, illa duntaxat venduntur, quae ex primo decreto occupata fue-
rint. Auth. Qui iurat. C. de iuram. [illegible] Novell. 53. cap. 4. §. 1. cap.
ult. §. final. Extra [illegible] non contestata. l. 2. tit. 11. lib. 4. [illegible] [illegible]
[illegible]. Quae omnia ante Iustinianum, et Pontifices, et [illegible]
legislatores iam decreverat Leo Imperator in l. Argenti. 6. §. 6. C. de his, qui
ad ecclesias [illegible] veteris iuris innovatione illud tamen conservandum est executionem
immissionis eo ordine ita fieri debere, quo fit executio in causa rei
iudicatae, ut scilicet Creditor immittatur prius in res mobiles, quibus deficientibus im-
mittatur in res immobiles, his aeque deficientibus, aut non sufficientibus immissio ce-
lebratur in iura incorporalia, et nomina debitorum iuxta ordinem [illegible] in l. a divo
Pio. 15. §. 2. ff. de re iudicata. quae executionis series in quo primum iure Pontifi-
calia in d. Cap. ult. §. finalis. Ut [illegible] censent Panormitanus, et caeteri Canonis-
tae; quinimmo idem Leo Imperator qui primus vetustiquum ius immutavit, hunc exe-
cutionis ordinem induxit. illa enim Leonis verba. iudiciorum, legum quae solitus
ordo servetur in d. l. 6. §. 6. C. de his, qui ad ecclesias. hunc sensum habent, ut

Solemnis

Solemnis Cavendorum pignorum ordo, qui in ex. iudicati observatur in d. l. a divo
Pio. §. 1. et proinde ordo observetur in executione pignoris praetorii, quod per
immissionem constituitur l. nominis 26. in princ. et §. 1. ff. de pignor. act. et l. 1. et
2. C. de praetor. pignor. ex quibus iuribus sufficienter edocti Marius Donelli com-
mentario, qui ambiguum clarissima Leonis, et Iustiniani Constit. adpuc pendebat pro-
nalium actionum ius immutatum esse. Quem diligenter redarguit ab Obaldo lib.
23. comm. cap. 11. lit. C. cum seqq. Schifordeo ad Fabrum tract. 7. q. 1. Scipio Genti-
lis lib. 1. de iurisd. cap. 24. Cujac. in d. Novell. 53. cap. 4. §. 1.

7\. [illegible] Postremo ius
hoc iuris articulo, sc. de immissione in rem certam, vel in universa bona de-
bitoris frustratores, differentia inter reales, et personales actiones liquido videtur:
superest, ut casum damni infecti, atque servi noxalis indefensi tradentis: qua-
tenus ex duplici specie realibus actionibus similes sunt; personalibus vero dissimiles.
quando quidem domus ruinosae, domino cavente, atque servum noxalem domi-
no defendente, immissio, atque deductio, in rem ipsam debitoris; et servum ipsum
delinquentem celebratur non vero in universa domini bona l. 1. in fin. quib.
ex caus. in poss. l. Praetor 7. §. 1. l. si finita 15. §. si plures. 14. cum omnibus
sequentibus ff. de damn. inf. l. in actionem. 10. ff. de interrog. actionibus l. 2.
§. ult. in fin. ff. si ex nox. caus. l. electio. 26. §. ult. l. generaliter 28. ff.
de Noxal. action. = Huius autem similitudinis cum actionibus realibus, duplex
est ratio elegantissima. Prima est, quod tam in casu damni infecti, quam
in casu servi noxalis aduersus dominos agitur noxaliter, i.e. propter debitum
ipsarum rerum agitur, non vero propter factum aut obligationem dominorum. debitum enim, at-
que delictum quorum casu noxaliter agitur, res ipsis noxalis inheret absque dolo,
et culpa, et facto dominorum. l. Praetor. 7. §. 1. ff. de damn. infect. arg. text.
in l. 2. et 3. et 4. ff. de Noxal. action. Quapropter cum nulla pretendatur
dominorum obligatio: quinimmo rerum ipsarum debitum, delictum persequamur: opor-
tet ipsam actoris intentionem, caput ipsum noxale, ipsaque res debitorem prosequi.
quaeque. ut dominum circumferat, noxa caput sequitur. §. omnis. Instit.
de Noxal. action. in quo quis videat, casum damni infecti, et pariter

Servi noxalis. Cum meo: actionis realis appprime convenire. quandoquidem ut Sup.a n. 4. docuimus, hujus actionis proprium est, ut independenter ab omni Possessore detur, cuicumque possidenti §. 2. inst. de Actionibus. l. actionum 25. de O. et A. ita Bartolus inter. l. Si finita. §. Julianus n. 29. Castrensis in l. 2. Si ut. ff. Si ex nox. Cau. Salicetus in Auth. Qui. C. de bon. auct. jud. Donellus lib. 16. Com. Cap. 44. et 46. et 50. = Exquacumque intende ad Practica, ad Circa immissionem in Cau. Damni infecti, atque in Cau. Servi noxalis in defensi, cumque judex attendere debet adjusta damni dati taxatione. Sive enim pretium rei litigiosae et delinquentis superet longe Aestimationem damni dati; Sive ipsius damni dati Aestimatio superet longe res ipsas litigiosas delinquentes, immissio tamen fit in ambas quas in re litigiosa et delinquente d. l. Si finita. §. ante l.o de damn. infec. l. emptor. 38. §. 1. l. ex damni. 40. §. ult. eod. tit. Bartolus ind. §. Julianus n. 42. Glossa Communiter recepta in l. jubere. 4. ff. de jurisdic. = Rursus infertur ad Practicam immissionem in utrisque speciebus, non requirere Humanae Habitationis exclusionem, quandoquidem d.a absentes Reipublicae causa et d.a Pupillos in defensos immissio celebratur d. l. Si finita. §. Si forte. 18. et §. Si Pupillus 20. de damn. infec. l. 2. §. ult. ff. Si cum nox. Cau. ratio est quia in libertate persona Dominus proprium servum facimus, aut obligatione, sed potius propter litem verum: quod litigium Si fuerit, nihil plane refert, Dominus Humana est, vel non est. ita Castrensis in d. l. 2. §. ult. n. 4. Lind. d. §. Si forte. n. 1. Corrasius in d. l. Si finita. §. Si plures. ff. de dam. inf. n. 2. Salicetus in l. 3. C. de Stat. milit. = Tandem secunda Similitudinis ratio inter has Causas, ad conveniens actionem realem desumitur ex eleganti decisione textus in l. Prator 7. §. ult. Cujacius de ois legg. ff. de damn. inf. quandoquidem est quia, et desentaneum est, res omni animata, vel inanimata, non ultra earum Corpus, et Corporis Aestimationem onerari, Donell. lib. 16. Com. Cap. 46.

8. Quibus ita pro Cognitione Causarum Damni infecti, atque Servi noxalis utiliter praemissis, dicimus breviter quibus in agendum deinceps est. Atque in primis circa Causam Damni infecti notabilis haec Delusio Eximii. §. Julianus. deducitur, quod in Causa Damni

infecti

infecti vicino n. cavente hoc sit duplici Praetoris decreto. quorum potestas haec sit: Prioris quidem, ut dominus vicinarum aedium, quibus damnum timetur, mittat in detentatione, et custodia aedium vicinarum, a quibus damnum timetur, ad hoc. ut ejusmodi custodia loco cautionis non praestitae habeatur: Alterius autem secretionis decreti potestas est, ut domino vicinarum aedium contumaciter perseverante, et cavere nollente, vicinus iubeatur, non tantum custodire, verum etiam naliter possidere, cum ditione, et iure usucapiendi, ita ut expleto biennio, vel triennio (inumerando post immissionem ex 2.° decreto) usucapionem, ac quae dominij acquisitionem vicinus immissus efficiat. Utranque delusionem quoad utramque partem probant innumera testimonia. Ulp. in l. Praetor. 7. in princip. leg. tris. 5. l. quaes. 22. l. definita. 15. §. ex hoc. 11. §. Julianus. 10. §. in vectigalibus. 26. cum sequentibus. l. ex diverso. 40. §. ult.° de damn. infect. l. 3. §. ult.° de acq. poss. l. 3 §. 1. ff de reb. eorum. l. servus. 6. de rei vindicatione. illustrant post ordinarios interpretes §. Julianus. Donellus lib. 15. Com. Cap. 46. Petrus Gregorius lib. 4. Sintagm. Cap. 26. n. 5. Gifanius. ad l. 10. ff de acq. poss. Cujatius d. ad African. in l. cum postularent. 44. ff. de damn. inf. et lib. 2. ad Oreium ferm. in l. Praes. 5. Imun. Dued. et lib. 21. obs. Cap. 36. Faber in declar. lib. 7. Cap. 4. et decrim. decad. 56. err. 4. Eguinarius Baro in manuali ad tit. de bonor. poss.

Sed adversus praedictam delusionem graviter obiicimus, quod in Casu Damni infecti cum si ventaneum sit, hoc est priori decreto de immissione in custodiam, et detentationem aedium vicinarum, nunquam tamen ventaneum est posteriori decreto de vera, et iusta Possessione cum causa usucapiendi hanc esse. assumptionis probatio est plane vehemens; vicinus qui ab aedibus vicinis ruinosis damnum timet, nihil a domino aedium vicinarum totum postulare potest. nisi cautionem, vel satisdationem pro damno futuro in dies dato l. 7. in princ. ff. de damn. infec. (cum enim damnum non dum contigerit, quomodo potest etiam nunquam contingere; nihil amplius vicinus intercedit, nisi tantum cautionem, atque satisdationem habere propter casum futurum contingentem Donellus lib. 15. Com. Cap. 40. Bartolus in rubr. §. Julianus

n. 43. Saliceti in auth. si qui C. de bon. auct. iud. Corrasij in §. Si pluris. th. d. l. si finita. n. 2.] ex eo ergo sic licet legatarius, quando haeres Thomae sit post primum decretum, nec cavere velit, attamen licet, qui ex 1.° decreto immissus est, non post ex secundo decreto possessionem in casu usucapiendi impetrare. Antecedens est manifestum: consequentia autem patet, quoniam lex per primum decretum satisfactum efficaciter est, adque omni desiderio, adque omni petitoris intentioni non potest esse locus secundo decreto, nec petitor ultra postulare potest etiam in eadem causa diserte scriptum est in l. iis enim ipsis. ff. ut in possess. legator. quoties si legatarius rationales petat ex edicto cautionem prosecutionis legati, si haeres Thomaeis cavere nollit, legatarius mittitur quidem in bona hereditaria custodiae causa vice cautionis: ita tamen ut pendente actione [illegible] numquam permit ad 2.m decretum dominii aut venditionis bonorum pervenire: habent enim eleganter, et certum emphasim habent illa verba ni. Cha. numquam pro domino esse incipit. ind. l. iis enim juxta Bartoli, Saliceti, et Donelli interpretationem, quibus accedit Cujacius in lib. post. ad edict. in l. eo. et ii. ff. de V. S. ratio autem est in promptu quia interim dum actio pendet, legatarius nihil amplius interest, quam cautum aut satisdatum habere; alioquin si in eadem spec. ad secundum decretum dominii, vel venditionis [illegible] procederet in decreto dominii, adque in decretum solutio legatario faceret, quod lite pendente actione, periret obligatio legati, et nihil efficacit. Secus l. eum. 42. de O. et A. et per §. quibus ex caus. in poss. usque adeo ut si quamvis haeres pendente actione errore facti legatum exsolveret, potuerit utique per indebiti actionem illud repetere l. Jul. ibid. lo. in duabus legg. l. sufficit. 56. de Act. ind. l. Falcidia. 7. § Si ion. leg. 14. h. ntro. tt. arg. etiam in l. Gryc. 13. §. per verr. sed auferri. ff. de pignorib. quam rationem ad eo que militat in causa damni infecti, quod lex si de damnum dixerit, neque vicinum, ades ruina fecerint, immo fortasse numquam facient: nihil plane vicini interest, nisi cautum habere pro damno: tantum possibili. alioquin si ad eius damno pendente ad secundum decretum propter dominium eius, non cavendi [illegible] procedat, quem videat indebitum possessionem, adque indebitum dominium istius dare.

dare, et qui de nullo damno Causato e, argumento litteris g des in sclutes tradanti que sententia ultra rationem predicta eleganti probatur ex l. 18. §. deque. 30. Ver. Ugenion or hoc tantum missio sit a de damn. inf.

Lo. Aliud adversus secundae Superioris Delusionis § quae Celeberrima e, quatenus docet ex Pretoris decreto dominium in transferri, sed iuxta tantum possessio cum Caus. Usucapiendi, sic argumentamur auctoritate, ratione. Auctoritas in primis liquido dictare videtur dominium ex immissione ex decreto statim transferri in expectata usucap. exor. in l. 1. de fund. dotal. l. 7. §. 1. de usufruct. l. 9 hoc 4. §. ult.° cum l. seq. l. 7. §. Sedet. 7. cum §. seq. Domin. Aud. l. si finita 15. §. postquam 33. de damn. infect. quibus iuncerit ss. text. qui de Servo noxali loquentes manifeste demonstrant, ex Pretoris missione Servi noxalis non defensi praesentaneum transferri dominium in spectata usucap. exor. in l. 2. §. ult.° ff. si ex noxa cau. agatur. l. electio 26. §. ult.° l. Generalit. 28. inf.° de Noxalib. action. l. Servus 6. de Instituciane inre act.° cum aliis de eis, a Salicato in auth.° qui iurat. C. de bon. auct. iudic. possid. n.° 23. Cujac. lib. 21. obs. cap. 36. lib. 6. quaest. Africani in l. Generalit. 28. et l. 69. eiusdem Africani l. in postulare. 44. de damn. infect. Pretoria hac iuris auctoritas confirmare videtur: quamvis enim Immunitas conferat Pretor immittendo, neque adducendo, neque Servum deducere iubendo dominium transferri quiritarium §. 2. Vers. quos autem. Inst. de bon. poss. l. 3. si usufr. petatur iuncto §. ult.° de ser. qual. l. 3. §. id est 9. de minor. Quippe dominium quiritarium translato in e iurisdictionis, sed tantum iuris Certis modis dominium transferentis Ulp.ca infra tit. 19. §. 2. Cum legg. tam hac ratio quae verissima e intuitum accipienda e, ut si quandocumque Pretor ex sua iurisdictione tradat bonorum possessionem, addicit, aut deducere iubeat, oportet post immissionem, bonorum possessionem addictionem, deductionem non expectare dictam possessionem ut et usucap. res ita tradi, vacquiri videatur: nimirum quamvis Pretor praecise tantum possessio adhuc ut vocant dominium bonitarium tradere videatur; post traditam tamen possessionem sua natura dominium quiritarium ipsa possessione sectatur; ita velut licet veram sit Pretorem directo

ex sua iurisdictione potest dumtaxat dare. hanc tamen possessionem (quam nos appellamus bonitariam iam pridem immodicam) quiritarium ipsum Dominium ex necessaria quadam dependentia atque vinculo naturae sequitur. Exemplum est evidens in l. 1. ff. de bonor. possess. quatenus bonorum possessio praetoria, quiritarium Dominium ex parte dedebat. quo etiam spectant iura superius allegata in d. l. si finita. 15. §. postquam 33. ff. de damn. infect. l. 1. de fund. dotal. l. 4. et 7. § sed si 7. ff. de man. vind. Exemplum res manifeste monstrabit. Venditor, qui non obligatur ad transferendum quiritarium Dominium rei venditae; obligatur tamen ad transferendam veram, vacuam, et integram possessionem, sive bonitarium Dominium rei venditae, ut ult. de dict. caus. dat. l. ex empto. 11. §. 2. et 9. de action. empt. Donell. lib. 14. com. cap. 1. Cujacius lib. 23. obs. cap. 29. Duarenus ad tit. de dict. caus. dat. cap. 2. D. Ferdinandus de Mendoza lib. 1. de Pact. cap. ult. n. 12. et 13. Etiam si vacantem possessionem venditor tradat Dominium quiritarium, quod penes venditorem est, ipso jure dicetur ipsam possessionem, non spectata usucap. l. ex empto. 11. §. 2. de action. empt. l. clavibus 74. de contrah. empt. Dicet etiam [illegible] in l. 1. in princ. de acq. poss. quotiens docemur Dominium verum naturaliter adeptum possessionem dicetur: ergo si vacuae possessionis traditio hanc potestatem habet usucapione non spectata, eandem potestatem habebit immissio praetoria propter [illegible] Domini incautetur. quandoquidem immissio praetoris ipsam traditionem a possessore [illegible] faciendam repraesentat, Argum. a lege si maneat 34. de [illegible]. Denique praetor verum immittit in veram possessionem ex 2o decreto, eo praetextu, colore quo quaesita quasi possessor [illegible] pro derelicto habuerit aedes vicinas l. si finita. 15. §. in [illegible] 23. et l. praetor 7. §. ult. ff. de damn. infect. Salicet. in l. in [illegible] C. de Relig. [illegible] Ubaldus lib. 15. com. Don. cap. 46. lit. l. ergo Dominium quiritarium a vero Domino derelictum ipso jure acquiritur novo possessori quippe ut verbis Ulpiani utamur in l. 1. §. si vir 2 de acq. poss. quid attinet dicere Dominium novo possessori non acquiri, cum Dominus [illegible] pro derelicto habens prorsus amittat? Quibus rationibus hanc partem ubi veriorem amplectuntur Donellus, Ubaldus, loc. prox. Gifanius, Cujacius, Gregorius ubi sup. laudati

Enriquez

Henriquez de Suarez. de Recupt. lectionib. Cap. 7.

11\. Primo ... quaquis ex his rationibus dubitandi utraque superioris delusionis p̄s vehementi impugnat. adhuc tamen delusio certa ē, quae clarior ex ipsa ratione enodata evadet. Quoad quatenus prima dubitandi ratio decernit, fatemur eā efficaciter probare. Praetorem ad secundum possessionis decretum procedere nequaquam posse, omnimodamque possessoris dhomaciam, adhuc de damno, et ruina perdet propter rationes in ead. expressas. Caeterum illa pars delusionis tunc locum habet, qñ ante ruinam aedium vicinarum stipulator ex iusto ruinae metu praesens aliquod damnum, adque aliquam patrimonii diminutionem ipse sentit; velut si fortuito metu futuri periculi, impensas aliquas praesentes fecit, vel in aedibus propriis refectionibus, quibus damnum timetur (ut secure possit vicinarum ruinam sustinere) vel in aedibus ipsis vicini, a quibus damnum timetur, ne ruant. quae ē transcendentalis sp. text. in l. in hac. 28. ff. de damn. infect. ex l. 4. §. ult. cum seq. ff. domum. deced. Lequidem vero arbitror transcendentalis hic species ē: i. e. talis, ut in omnibus iuribus, in quibus post primum decretum, ad 2m decretum ante ruinam Praetor procedit; oporteat aliquod praesens damnum, adque praesentem patrimonii diminutionem ... vel in refectione aedium ob iustum metum, vel in iactura emolumenti propter eundem metum; ut contingit in emigratione inquilinorum, qui propter iustum metum futurae ruinae, emigrant ab aedibus, quibus damnum timetur d. l. 28. d. l. Aliquando. l. damni: 45. §. 1. ff. de damn. infect. alioquin si hac praesentem patrimonii diminutionem, ante ruinam, et damnum sup ponamus, irrefragabilis plane ē ratio dubitandi sup. proposita. Caeterum hac patrimonii iactura supposita vel in lucro cessante, vel in damno emergente, rectissime Praetor procedit ad 2m possessionis, et evacuationis decretum; quoniam tunc, eius vicini interest, non solum cautum, adque satisdatum pro damno futuro habere, verum etiam amplius eius interest; sc. praeteritum, causatumque damnum impensarum resarcire, atque interceptam locationis mercedem propter emigrationem colonorum subductam pariter

resarcire. quae damna vel praesentia, vel futura, ita praesentem satisfactionem atque solutionem ante ruinam expostulant. quae satisfactio cum neque in pecunia numerata, neque in satisdat.ª alicuius praestetur, nemo propter contumaciam vicinorum praetor, vicinas quas in solutum addictas possidere iubet, cum iure domini, sive causa usucapiendi. Unde sapienter Bartolus adfirmat, quod quemadmodum legatarius conditionalis immissus propter contumaciam heredis, non posuit interim cum dominio perdere, secundum iustum possessionis decretum postularet, quia nihil eius amplius interest l. sicut §. ff. ut in possessionem legatorum. tamen adveniente conditione, atque obligatione purificata, cum iam eius amplius intersit, potest procedere ad 2.um decretum textus in l. si creditores. 31. §. quod si. 3. ff. de reb. auct. iud. l. qui legati. 5. C. ut in possessionem leg. l. in hac. 28. ff. de damn. inf. qua sic interpretante Bartolus inmediate §. Iulianus. n.º 44. Immola in d. l. si creditores. §. 3. Castrensis post dominum in d. l. in hac. 28.

12 Porro in hoc decernendi, et respondendi genere securè dicere possumus. quoniam placere nobis non potest id quod Bulg. circumfert, scilicet praetorem procedere posse in specie damni infecti ante ruinam, et ante patrimonii diminutionem ad secundum iustum possessionis decretum ob nimiam duntaxat, et egregiam contumaciam domini aedium vicinarum cavere nolentis arg.º textus in l. dulcissimus. 7. §. ult. ff. quibus ex caus. in poss. quo loci ob nimiam possessoris contumaciam fructus bonorum hereditariorum, in quorum possessionem actor immissus est, ipse actor lucratur. Rursus placere non potest id quod Salicetus, et Ubaldus placet; scilicet ante damnum, et ruinam actorem ex 2.º decreto possidere cum causa usucapiendi; quia ex declarata contumacia voluntate domini aedium vicinarum eas pro derelicto habere censetur l. si finita. 15. §. non dubium. 21. ff. de damn. infect. iuncta l. 1. §. si vir. 3. et l. 17. §. 1. ff. de acq. poss.e = Harum opinionum nulla placet; adhuc tamen ante damnum, actoris nihil interest nisi cautum, atque satisdatum pro futuro damno habere, ut per se patet: actiones enim et iura non dimensurantur ex iure nostro, et dominorum, sed tantum ex iure debitorum l. 1. cum si quis. hic. l. 11. §. ult. de bonor. possess. secundum tab. ubi Cujacius

lib. 23.

lib. 13. quæstion. Papin. Unde si ante damnum, et ruinam petitoris non iterum amplius eius actio dimensuranda non est ex iure, et Illustrissimi Covarruviæ quæ valde elegantis probat, ex textu ... l. Si finita §. ult. quo loci inspiciendum, atque egregia Humaniciæ Covarruvias intercedit, quinimo cavet, nec primo, nec 2.° decreto obtemperat, quinimo actori adeptam immissionem ingredi possessionem oneris non patitur. Cuius prohibitio actionem in facto adeo quod interest, actori porrigat l. 1. in princ. vers. item quicumque caverit. l. damni. 18. §. si pupillus. 13. de damn. infec. et tamen quod ante antea damnum, et ruinam actoris nihil interest, actio illa in facto suspenditur, quousque ruina contingat d. §. ult. Maxime in l. 4. §. antamen 2. ff. eod. tit.

Neque refert textus pro diversa parte consideratus in l. Fulcinius 7. §. ult. quib. ex caus. in possess. quoniam praeterquam quod casus ille specialissimus est, ut censent omnes iuris interpretes, ideoque ad sequentia potrahi non debet, respondemus insuper, ibi immissionem fieri ob tantum ob futuram obligationem, aut imminentem patrimonii diminutionem, quinimo propter obligationem iam creditam, atque propter hereditatis restitutionem, quam iam ad petitorem pertinebat ex l. 1. C. ut tit. de petit. hered. Cedendum est salicet in auth. et qui. C. de bon. auc. iud. n. 35. Corrasius in summa primi, et secundi decreti n. 34. ... in l. nemo. C. de exadvers. tributor. lib. 10. Speculator de 1.° et 2.° §. 3. = Plures et placet 2.ª ratio. De declarata derelictionis voluntate: quoniam ultra id quod reprobatur ob expressam voluntatem non amittimus, neque ob professionem l. si quis 17. §. 1. de acq. poss. tunc tantum probabiliter huius derelictionis declaratio admitti potuisset, quando possessor pro aliquo damno praeterito, ad quem causatam iam patrimonii iacturam ad satisfactionem fuisset obligatus, ita ut melius ei fuerit rem derelinquere, quam satisfacere, vel cavere. arg. text. elegantis in l. si ... 35. §. ult. ff de procurat. Cuiacius lib. 16. obs. cap. 13. lit. ... Gifanius, et Faber ibidem. at vero pro damno tantum futuro, quod forsitan nunquam contingat, incredibile prorsus est, nedum inhumanum hanc declarationem inducere.

13. Ad secundam autem rationem dubitandi, quam nescio quidem est, respondemus eam magis esse elegantem, quam solidam. inprimis enim negamus

ibi(de)m quod maior assumit; Scilicet quiritarium Dominium innato vendere etiam absque ulla Dominii Possessione ipsamet verum Possessorem sicut Dominium bonitarium decretari, dummodo nulla extrinseca Causa hoc innatum vend(ere) impediat. equidem haec assumptio falsa omnino est; Refutatur enim eadem evidenter, cui nequaquam Donelli, vel Osualdi respondebant textus in fragm. Ulpian. tit. 1. §. 17. et 18. quo loci servus (Scilicet res mancipi, atque in mancipio, et Emeriis perfecte Restituta Ulpian. tit. 19. §. 1.) quem Civis Romanus a Cive Romano emit, si emptori traditur sine solemni mancipatione aut solemni cessione, emptor eum iure quiritario non acquirit, nisi per usucapionem, et diutinam possessionem adeo ut Dominium quiritarium (etiam si nulla Causa extrinseca impediat innato pondere possessionis effectum non decretatur, sed potius usucapionem spectatam. inquo tamen illud insuper observandum est, potentiorem esse traditionem cum iusta Causa ex Domini voluntate ad transferendum Dominium quam iurisdictio Praetoria. §. per traditionem. inst. de rer. divis. l. traditionibus. 20. C. de pact. iuncto §. 2. inst. de bon. poss. et tamen innatum pondus Dominii quiritarii non recurrit sponte ad Dominium bonitarium, nisi per diutinam possessionem ergo multo minus in Causa damni infecti ibidem dimoet; quod adversarii volunt. ratio autem ad utraque Causa in promptu est; nimirum, Dominium verum (quod non in facto aliquo transeunti, sed in iure masculo, et permanenti Residit. l. 17. §. 1. de acq. poss. arg. etiam textus in l. 2. ff. pro derelicto) tale esse debet, quod temere alijs non adimatur, aut alijs temere acquiratur: idcirco certos, et a iure Restitutos modos adimentis, et acquirentis, inter quos non est iurisdictio Praetoria, ut patet apud Ulpian. in fragm. tit. de Dominijs §. 2. cum omnibus Segg.

14 Neque obstant iura pro contraria sententia adducta: non textus in l. 1. de bon. poss. quoniam ibi vox Dominium non sumitur pro Dominio quiritario vero hereditariarum rerum, sed potius pro Dominio bonitario, quod substantialiter in ipsa essentia Possessionis imbibitur: Possessio enim est retentionis Dominii. ut definivit ibidem Cujacius lib. 9. ad Africani in l. 44. de damn. inf. atque in Paratitlis ad tit. C. de acq. poss. quam definitionem nos impendo

laudavimus.

Laudanius in ud. tractatu de acq. poss. inquo Possess. ita definiuimus Possessio est Corporis detentio acquisita pro Suo: Facit textus elegans in L. 3. ff. Si Usus. petat. Cum L. 42. de Usuris. Faber lib. 7. dictum C. 4. et lib. 20. Cap. 18. atque de eorum Balmat: dec. 56. cor. 4. = Rursus obstat textus in L. Clauibus 74. de Contrah. empt. quoniam Papiniani Sententia in illo textu accipienda est iuxta legislationem Justiniani, qui inter quiritarium et bonitarium dominium differentiam Sustulit, atque inter res mancipi, et nec mancipi L. Vni. C. de nud. iur. quir. toll. L. Un. C. de Usucap. transf. quapropter Justinianeis legislatoris Voluntatem Secuti, omnia fere horum Dominii vestigia ex Corpore Pandectarum deleuerint: mirum itaque non est, quod in Papiniani ipsius manus iniiciens asserunt ad Solam traditionem, et Possess. in grato pondere quiritarium dominium rerum mancipi spectari, quales et frequenter res in omnes deconditionis; cum certissimum aliquin sit traditione Sine Solemni mancipatione, aut in iure cessione, aut Usucapione ad transferendum dominium quiritarium in rebus mancipi non Sufficere, nisi adiuuet Usucapio. textus sic intelligendus, in L. traditionibus 20. C. de Pact. Ulpian. in fragm. tit. 1. § 17. et 18. et tit. 19. § 5. Sequitur. Ut hoc obiter admoneamus, ita legendus est: traditio proprie est allienatio rerum nec mancipi: nec mancipi rerum dominium ipsa traditione acquirimus; quod earum rerum dominium, declarat est bonitarium. Si traditione, inst. de acq. rer. dominii. et ei Theophil. et munitur receptus Ulpiani in fragm. tit. 19. § 1. et 2.) Cujacius tit. 8, et in Commentaria ad textum in L. Un. C. de Usucap. transf. hisque iungendus textus in L. tradit. 20. de acq. rer. dom.

15. Rursus non obstant textus quos omnes uno quasi agmine Nostrae Sententiae auctores producunt; Gerhardus Noodt ... Cujacius Obs. lib. 21. obs. Cap. 36. et lib. 9. ad Africanum. textus 44. § 1. de damno infecto. textus illos non moramur. Sed hic opportune interrogabis, quaenam sit horum duorum dominiorum, quiritarii Seu bonitarii Substantia, quorum frequenti Sonitu gimnasia nostra detonant? Resp. Dominium quiritarium sic definiendum esse, est auctoritas in res ab omni nexu liberata, post nexum auctoritatis, et Voluntatis eorum. Utriusque definitionis Sententia ... quid sit Dominium bonitarium, et quiritarium.

depromptae ex Ulp. in fragm. tit. 19. §. 1. et seqq. nimirum Dominium ex
iure quiritium, id est Romano, expresse circumscribit ad res mancipi, id est
ad res immobiles Italicas, et ad res mobiles omnes etiam non Italicas, quarum
nostra tradere requirat perfectissimo mancipio, ut dixi nos l. ult. C. de
Usucap. tran. L. unic. C. de nud. iur. quir. tollen. Ulpian. ubi prox. Sigonius
lib. 4. de Jud. Cap. 19. et A. Brisson. lib. 4. de Antiquitatibus Capit. Rosin.
Lib. et Variorum Cap. 3. Unde dictare licet Dominium quiritarium posse ver-
sari in rebus ab omni nexu publico, vel natali, qualia sunt praedia Italica
ad differentiam praediorum Provincialium, quae stipendiaria, et tributaria appellant
§. praedia inst. de reb. corp. Huiusmodi etiam sunt res omnes mobiles, etiam ani-
matae, quarum natura industria, et arte Romani potiti sunt; dempto ferarum bestiarum
quae sunt natura indomabiles, uti Leones, et Ursi, et his similia Ulpian.
ubi sup. In his enim ipsa naturalis libertas, et ferita facit, ut etiamsi
quodammodo capiantur, adhuc tamen maioris sui dominii et potestatis, quam
dominii nostri esse censeantur: quocumque diutina possessione nostrum dominium, atque
imperium numquam pati assuescant, ut docet Cujac. in id. relatus a Rizzacio
in notis ad Ulpian. ubi prox. Anton. Concio lib. 1. disq. Cap. 22.
Ex his apparet dominium quiritarium esse dominium perfectissimum; quoniam quo
maiores res nostrae ab alieno nexu liberae sunt, eo maiori dominio nostro subiici-
untur. Neque obiicias ex hac definitione sequi nos dominium quirita-
rium non habere in praediis, quae rustica, vel urbana servitute aliis
praediis debent: Licentia [illegible] respondemus, illud servitutis nexum, utpote
a privata, et propria voluntate nostra impositum non impedire perfectis-
simum quiritarii dominii intellectum. Ex his iterum apparet dominium qui-
ritarium perfectissimum nequaquam differre a perfectissimo dominio iuris gen-
tium (quod forsitan nullus interpretum animadvertit) ratio est, quoniam
ex iure naturali primaevo omnes res mobiles, atque immobiles, ani-
mataeque, domabiles tamen, et irrationales nascentes, liberrimae, atque
ab omni nexu incolumes nascantur, adeo ut quisquis ex eodem iure
gentium praedictas res occupabat, perfectissimum earum dominium nanciscebatur,
quod mihi probat text. in §. ferae igitur inst. de rerum div. l. 1. ff.

de rei Vindic. fin. l. in rebus. 31. C. de iure dotium, quos infra explicabimus.

16. Supest, ut bonitarii dnii descriptionem tradamus: est itaque, auctoritas in res mancipi, aut nec mancipi extraneo nexu publico, vel privato vel naturali ligatas; cum iure fruendi, retinendi, et recuperandi iuxta earum rerum possessio aliquando perpetua, aliquando vero temporaria. Diximus imprimis esse auctoritatem in res mancipi et nec mancipi; quoniam ex dicendis apparebit bonitarium dnium ad omnes protendi. Diximus eas res debere esse extraneo nexu ligatas; quoniam dnium quiritarium, vel naturalis libertas praedictarum rerum penes alium est, et penes dnum bonitarium, utique patuit. Diximus nexu publico ligatas propter praedia stipendiaria provincialia, vel tributaria, quorum quiritarium dnium est in nexu Populi, et Principis provinciarum debellatarum: possessio autem iusta est penes ipsos provinciales debellatos cum iure fruendi, retinendi, et recuperandi possessionem, quibus Populus victor eadem praedia sub tributo assignavit, vel penes milites victores, quibus sub eodem tributo in praemium assignata sunt. l. imaginem 10. de acq. rer. dom. l. 20. § 1. in fin. de Capt. et postl. Litis 15. § 3. de rei Vindic. l. Iusti 11. de Evictio. Brissonius, et Menard. ... Alciatus lib. 2. Antinomias ... limitatum. et lib. 2. Parerg. Cap. 38. Sed tamen observandum est, quod si praedia fuissent debellata quae provinciis, quae tamen iure Italico donata sint, de quibus in l. 1. et § tot. ff. de Censibus. tunc possessores in totum bonitarium, verum etiam quiritarium dnium ... capere potuisse, etiam si praedicta praedia fuissent in iure Reipublicae ... l. definita 15. § . Si de Vectigalibus ... in fin. Diximus nexu privato ligatas propter res dotales mobiles, vel immobiles, quarum dnium quiritarium in nexu uxoris; bonitarium autem penes maritum est, quatenus fruitur, administrat, retinet possessionem atque etiam vindicat. l. quaesitum 78. fundus l. 7. in princ. ff. de iur. dot. l. doce 9. C. de rei vind. Petrus Barbosa in l. qui dotale. 61. ff. solut. matr. quoad reliquos autem effectus dnii quiritarii proprios penes mulierem res dotales remanent. l. Divortio. 8. § si fundus. ff. Solut. matr. cum Valvatio. Tiraquellus in tract. Cessante Causa. limit. 4.

25

Ejusd. dixim. privato nexu ligatas, propter omnes bonae fidei possessores, quib. Dominy tanti bonitarij adscribitur Cyture fruendi, retinendi, et recuperandi possessionis § Sequitur autem inst. de rer. div. L. Siluy Venator. 66. de Quisition. L bonae fidei. 48. de acq. rer. dom. L. bonafidei 236. de R. J. L. 1. et 9. toty de Publiciana act. vere enim bonae fidei possessore quiritaria Dominy in nexu antiquorum dictorum d. L. 66. de Quisition. Plurimy diximus naturali nexu ligatas, propter feras bestias quarum qua facta libertas generis est, quousque per corum imperij suorum quasi addiscant, Ulpian in fragm. tit. de dominiis § 1. Iride... Vinnius Sup. Ouald. lib. 4. Dom. Cap. 1. 9. lit. A. Tertia diximus Cyture retinendi, et recuperandi: quoniam quaque directo vel Vindicatio Dominii bonitarij non spectat, Publiciana Ex edicto Praetoris, vel Constitutionibus Semper spectit ... de acq. rer. dom. L. 1. et toty de Publiciana L. 66. de Quisit. L. Sequitur 8. inst. ... de Pignoribus. Sed Vide Vo. Donelly lib. 5. Dom. Cap. 4. et ibi Ouald. lit. H. Tertia diximus Cyture fruendi Vera, et iusta possessor. Ut excludamus Creditores pignoratitios, atque eos Praedones, et fures: Dominum bene Praedo, fur, atque Creditor L. ... 35. § 1. de Pignor. act. L. 1. § Vlt. de furt. L. 1. § Solutio 25. Si ... tit. ... L. 3. § ex diverso de acq. ... Carent tamen fruitione, quoniam fur omnes fructus restituere debet; Creditori autem imputantur in Usuras, et sortem L. 1. ... de Pignor. act. L. Fiat. de Solutionibus. Plurimy diximus iustae et Verae possessionis, Ut excludamus Colonos, Inquilinos, emphyteutas, ... et usufructuarios quorum nemo Vere possidet Donelli lib. 5. Dom. Cap. 6. ... ... Cujacius lib. ... Cap. 35. Theophily in § 4. inst. ... quam ... diximus ... facto praedictarum verae possessionis aliquando Perpetuas, aliquando temporales: Perpetuae quippe perpetua in fundis per ... Contig. lib. 1. ... Cap. 12. Hothomanus lib. 4. ... Cap. 2. ... temporalis in omni bonae fidei possessore, ... inter ... atque etiam ... Pignoris, vel divortii matrimonii ...

Alt. Ex supradictis aparet Dominium bonitarium ancipiti definitum nequaquam distingui a Vera, et iusta rerum possessione. Sed Dr. obijcit

Adv. ...

tatis non l. inveg. 22. Sequi Vind. Vbi directa rei Vindicatio datur proprietario, cuius Dominium ex iure gentium natum est, quod Donatio vonitarium apellant, ex Theophilo lib. 2. Digestor. Cap. 11. adscribe quod vitale Dominium bonitarium in sola possessione consistit, Vindicatio directa non competit, sed utilis dumtaxat ... Publiciana ... Respondemus iuris gentium Dominium in praedicto textu apellari illud Dominium, quod sit ... quiritarium; nimirum iuris gentium Dominium, quod ex secundario iure naturali incepit, effectivum est, quando quis rem occupauit ad omni nexu liberam: hoc ergo naturale Dominium ius civile approbauit, clemauit acceptauit; sicut etiam traditionem iuris gentium naturalis ... approbauit ... ff. de Pact. Unde ex perfectissimo naturali Dominio factum est Dominium quiritarium: ... elegans inter invreg. 31. C. de iure dot. ubi Dominium mulieris, cui ... quiritarium, ... Cap. apellat Dominium naturale: et distinguitur autem inter invreg. 22. ... Dominio Civili, quod aut parum, aut nihil naturale Dominium commutatum habeat; quale est Dominium ~~quiritarium~~ per Usucapionem acquisitum, aut Dominium earum rerum, quarum sine naturali aprehensione Dominium lex, aut Princeps transfert Donellus lib. 5. Com. Cap. 2. per totum, Unde sapienter docuit Cancellotus Decius, quod si naturalis iuris gentium aprehensio inacquisitioni rerum intercedat, etiamsi aliquis modus acquirendi sit Civilis, Dominium tamen apelabitur naturale. = Obiicies 2°. res nec mancipi Usucapi possunt Ulpiano in fragm. tit. de Domin. §. Usucapio. D. Sed sic est, quod Dominium illud, quod per Usucapionem acquiritur, oportet distinctum esse a vero, ... possessionis, quae est Causa Usucapiendi l. sine ... S. de Usucapion. ... = Respondemus, res nec mancipi quomodo sunt mobiles animatas, vel inanimatas, porro tamen effici mancipi, et in perfectissimo Dominio quiritario per Usucapionem, Isidorus, Cujacius sentiunt ... Usucap. ... de Usucap. transf. = Sed Replicabis res nec mancipi etiam immobiles ... praedia provincialia Usucapi possunt, quamquam ab illis repetendis datur Publiciana ... Sponsis. 22. §. in Vectigalibus ... Publ. Sed sic est, quod haec Usucapio non potest tendere ad Dominium quiritarium acquirendum

proxime naq. praedoni, ubi ... ergo tendit ad bonitarium; ergo
hoc distinguitur a vera possess. = Resp. ... dubium possessionis non tendere
ad usucapionem, sed tantum ad praescriptionem; i.e. adhuc ut possessio illa fiat
incommutabilis, & ipsa poena, cujacius lib. 19. Pauli ad edictum in eodem titu. =
Dices, Creditor, haeres, & fur vere possident, ut sup. vidimus: deinde
bonae fidei possessor possidet; Sed dic est, quod bonae fidei possessor aliquid amplius
habet quam fur, & creditor: ergo ideo, quod bonae fidei possessor ultra posses-
sionem habet, erit dominus bonitarius absque possess. dubio. = Sup hac quaestio-
ne ... arbitrium cogitandi relinquimus: credit enim satis aperte ...
... temporis angustia haec fundamenta ... iniecisse ...
... alij, atque feliciter aedificent. =

FINIS.

AD TITULUM DE BONORUM POSSESSIONIBUS. XXXX

Bonorum possess. sic definitur à Ic. in l. 3 § bonorum 2 ff. h. tit. est ius persequendi retinendique patrimonii, sive rei quae cuius cum moritur fuerit. Quam definitionem Nº 1
ut si non nulli impugnent, [illegible] non meminerunt, defendit [illegible] Alciat. [illegible]
[illegible] et Duaren. ad [illegible] eius. Nil aliud est bonorum possessio, quam re-
medium praetorium, quo [illegible] consulit ad haereditatem adquirendam, vel amplian-
dam vel corrigendam, vel confirmandam, iuris civilis gratia introductum, ut recte [illegible]
[illegible] [illegible]. Cujacius ex Ulpiano in prim. inst. h. tit. notat lit. A. Unde
et haereditatis possessio appellatur in l. 3 § 1 h. tit. et à Cicerone [illegible]
Amyclis [illegible] modis. Et orat. 3 ad Verrem. Differt autem à possessione natura-
li, quod illa est facti, haec de qua agimus, iuris, quamvis illa bonorum posse-
ssio dici [illegible] [illegible] t. de [illegible] haered. l. cum [illegible] C. de reb. auth.
iud. possid. Et in quandoque simpliciter possessio appellatur, ut in l. propter
[illegible] ad Syllanianum [illegible] patiens 6. h. tit. et aliis notatis à Cujac. in l. 1
Cod. [illegible] bonorum possessio, ut in l. regentis § de officio eius. Ut autem
[illegible] tractatus [illegible] [illegible] videndum est, quotuplex sit
bonorum possessio. Deinde [illegible] possessio [illegible] [illegible] intra quod tempus
petenda. 4º [illegible] Magistratibus datur. 5º tandem, quos effectus pa-
riat [illegible] vinculo [illegible] [illegible] Nº 2

Primum [illegible] quotuplex est [illegible] bonorum
possessio. Alia est edictalis, cuius meminit [illegible] 30 [illegible]
[illegible] l. 1 § sed et si [illegible] si tab. test. nulli. l. bona 3 § à
[illegible] h. tit. Alia decretalis, cuius meminit l. 1 § decretalis de
[illegible] et l. [illegible] quis [illegible] possess. [illegible] Decretalis dicitur quae
specialis decreto Praetoris datur [illegible] cognita et pro tribunali l. 1 § decretal.
2 § si [illegible] h. tit. Edictalis autem, quae ex edicto spectat, nec eget praetoris
speciali decreto, et causae cognitione, sed de plano datur ut insinuat

((

ol. 3 § si ead. ff. hered. pet. d. l. 2 § ut legitimi [illegible] in [illegible]. Nec refert decretalis edicti quandoque [illegible] ut Carbonianum [illegible] de Carbon. edict. [illegible] dicendo, [illegible] eam [illegible] edicti non sufficit, sed necesse est eum dare speciale decretum emissum pro tribunali etc. cum causae cognitione, ut exemplo Carbonianae, quae consensu perficiuntur, et reliquarum, quae re, verbis, et literis contrahi dicuntur. Nec tamen ideo minus consensus non egent, explicat Donell. 6. c. 2 quod ibi referre [illegible] lib. 2. Aliter indicantur hae bonorum possessiones discernere: illud autem praeterea inter illas discrimen non est omittendum, quod bonorum possessio edictalis repudiari potest, quoniam cum edicto praefinitum tempus est repudiationi dum eam non agnoverint; decretalis vero non potest repudiari, quoniam ante decretum non est delata, et post illud iam videtur agnita l. 1 § decretalis, de succes. edict. notat [illegible] Cujac. [illegible] et alia discrimina prosequens ind. l. 3. § inquirere ibi.

N.^m 3.

Sed operae pretium erit unum et alterum exempla proponere, et quidem edictalis bonorum possessio est, et contra tabulas, et secundum tabulas de quibus in toto tit. de contra et secundum tabulas, insuper agnoscitur bonorum possessio unde liberi, unde legitimi, unde cognati, unde vir et uxor, et reliquae huius generis, de quibus in suis tit.

De Carboniano edicto.

Decretalis vero est bonorum possessio Carboniana, et quae datur impuberi, [illegible] ventre [illegible], et praeterea, quae datur filio, ventri, furioso et aliis huiusmodi, quas quoniam alibi agendi non erit occasio, hic plenius explicare oportuit. Primum igitur praebeat bonorum possessio Carboniana, quae datur filio impuberi, vel ab intestato vel secundum tabulas, si quis controversia moveatur an eius liberis sit, quo casu quaestio status differtur in tempus pubertatis ipsius, cui interim datur bonorum possessio ex Carboniano edicto sic appellato, quod originem habuit a decreto Carbonii Praetoris in causa Pompeii (cuius meminit Valerius) antequam se defendere possit, ex eo quia periclitaretur de statu suo, et de bonis paternis [illegible] tenera aetate. [illegible] et toto tit. de Carbon. edict. Est autem haec Carboniana bonorum possessio

[illegible] de [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 7 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

No 4

P[illegible] [illegible] ut
is qui bonis [illegible] [illegible] [illegible] liberis sit, ac de bonis paternis agat, aliis vero de bonis fraternis, aut maternis agat, aut aliis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] in [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] est [illegible] 3. [illegible] [illegible] plane si mater de [illegible] [illegible] [illegible] qui in [illegible] 6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ad edictum Carbonianum, non ad [illegible], ut ita dicatur [illegible] non [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Carboniano, non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] a matre defuncti filii [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], de [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] et filii [illegible], non [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fratres. Unde [illegible] [illegible] a matre defuncti filii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] mater debet [illegible] [illegible] [illegible] paterna, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alter [illegible] paterna [illegible] [illegible] [illegible] consanguineus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] bonis fraternis [illegible], quod non est [illegible] quia non [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficile est, quae [illegible] [illegible] Carboniani edicti admissi, qui [illegible] agere de bonis paternis impediunt

illud pertinet ad bona materna. Et quod Iason in rub. ff. de carbon. edic. [illegible] [illegible] [illegible], qui si filius impubes a patre praeteritus erat, [illegible] illi bonorum possessio [illegible], non quia alter [illegible] bonorum possessio Carboniana; et querelam matris [illegible] [illegible] [illegible] exheredationem, et [illegible] [illegible] non admittit querelam Carbonianam, quae nec exheredato a patre unquam datur. l. qui de inofficioso [illegible] [illegible] [illegible] l. 1 § longinqui [illegible] cum seq. Inter [illegible] quibus id impedimentum cenet, velut si impubes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius legitimus, et negetur filij [illegible] [illegible] Carboniano. Sed illud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Carbonianum edictum [illegible] magis in bonis paternis, quam maternis; quamvis ex bonis paternis [illegible] [illegible] [illegible], sed nec bona materna communiter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona paterna impubere adiicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] § [illegible] [illegible] 3. et l. de bonis [illegible] § [illegible] de Carb. edict. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

N.° 5

Secundo requiritur, quod is cuius status [illegible], et lis de bonis paternis movetur, sit impubes, alias pubes erit minor 25 annis [illegible] [illegible] l. 3. § pubes [illegible] [illegible] quamvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beneficio Carboniani; non ideo tamen [illegible] ad [illegible] pubescit [illegible] alter impubes [illegible] [illegible] [illegible] si ex binis alter pubes est, et alter impubes, non est pubes [illegible] [illegible] [illegible] propter impuberem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter impuberem defensio [illegible], non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] pubes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mutare [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] impuberis differri pubertatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parte impuberis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parte impuberis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible] et [illegible] et alibi [illegible] apud [illegible] [illegible]

Auctores

scriptores. Quando etiam praebet alimenta pendente [illegible]
et aliunde non habeat unde commode alatur, si quae sit in prioribus ha-
[illegible] [illegible] [illegible] filiationis, quoniam a [illegible] [illegible]
alim. [illegible] [illegible] ex dictis [illegible] Molin. de primog. [illegible]
26. nº 36. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] de carbon. [illegible]
[illegible] [illegible] placit. = Tertio [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] edicto [illegible], ad exemplum [illegible] edicti carbonia-
ni [illegible] [illegible] de ventre in possessionem mittendo [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible]
venti in possess. mittend. l. 3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quaere-
[illegible] [illegible] [illegible] mulieri [illegible] de Carbon. edicto decernit [illegible] in
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et unde
Marcellus de [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] mulier [illegible] [illegible] [illegible]
calumnia [illegible] [illegible] [illegible] de inspic. ventri [illegible] edicti de custodiendo
partu [illegible] [illegible] bonis [illegible] Carbonianis [illegible] [illegible] [illegible],
ut [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cuiacius
[illegible] [illegible] [illegible] custodiri [illegible] de custodiendo partu [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Carboniani decret. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mulier
partu custodire [illegible] potest, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Carboniano,
ut [illegible] Cuiacius [illegible] [illegible] de Carb. edic. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non differatur [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] iure
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] Cuiac. [illegible] [illegible] = Quaero [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] propterea de Carboniano [illegible] nec bonorum [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Cuiac. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de carb. edict. [illegible] [illegible] [illegible] in-
[illegible] [illegible] ut filius, [illegible] [illegible] cum de [illegible] filii [illegible] filius,
adhaereat [illegible] de bonis paternis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab intestato [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] Codex [illegible] l. [illegible] in pr. de his que ut indignis de quarum [illegible] Lausseni [illegible] de [illegible] Bar. [illegible] Carbonianu edicti l. 1 § [illegible] 8 [illegible] l. 3 in prin. de cui. adult. [illegible] eius, quo ingulatus [illegible] dicat [illegible] q. nunc est Carbonianu [illegible] l. 1 [illegible] 8 [illegible] [illegible] inveniatur [illegible] Duaren. ad [illegible] cap. 1. Quanto [illegible] ingulatus [illegible] ex-[illegible] l. [illegible] de inoffic. [illegible] l. [illegible] apud alios de Carbon. [illegible] [illegible] [illegible] adulti [illegible] [illegible] Carbonianu [illegible] adult. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] filio non [illegible] impedit ad bona paterna. [illegible] est [illegible] ingulatus [illegible] [illegible] et potius [illegible] [illegible] iudicii, quam [illegible] l. 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cuiac. [illegible] alia [illegible] [illegible] maxime iudicii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pupilli; [illegible] [illegible] fide, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. 1 [illegible] de Carbon. edict. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dicit vel l. [illegible] vel de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. 1 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quo dicit [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de iudic. [illegible] [illegible] lib. 10 [illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] crimen adulterii mari [illegible], nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] adult. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de in [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] dicta, [illegible] [illegible] [illegible] mulier [illegible] sit in [illegible] defendendi. ex [illegible] [illegible] accusat adulterii, ne quid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accipiendus est de

dilat.

dilat.e in tempus pubertatis; vel de dilat.e in tempus certi parum ut the-
ain. Faber in t.o solut.e ex doctrina text. in l. 3 de penis. Hic placet au-
tores Anac. et Bartoli in quo textu, qui admonuit, quia ullus invenimus
discriminis locus inter casus, quo mater dubitat accusato, et mater cautionem quo
mulier suggerit, gravius ex enim utroque casu pari ratione videatur de-
fensio, in utroque pariter d'esset alimentanda esse dilatio. = Septimo
necesse est bonorum possessio petenda intra editalem tempus, scilicet annum, ut bonorum pos-
sessio ordinaria, quod servit ex eo tempore quo impuber Carbonianam sibi
agnovit. l. 3 § fin. et l. seq. de carb. edict. Numerus dies autem petendae
numerantur, qui solent enumerari ad petendam bonorum possessionem ordinariam,
quia et Carboniana decretalis sit, et pro tribunali detur, dinumerantur er-
gunt dies servitio l. 2 § dies quibus ad edictum possess. continentur. = Octavo
ut saltem impuberes in possessionem mittatur, necesse est satisdare ei, qui con-
troversiam movet, alias si non satisdet, is in possessionem cum impubere admittendus
adversarius l. 1. l. 3. § dixi § [illegible] § quoties 2 et § pen. eorumque
l. de bonis [illegible] § qui pupillo [illegible] de Carbon. quo casu si adversarius
satisdare velit administrat bonorum hered. d. § 2. Sin vero neque ipse, neque
impuber satisdet, curator ut administret nominandus erit. d. l. 5 § fin.
de carb. edict. et l. 1 § ult. de muner. et honor. = Nono necesse est de-
plus esse controversiam et status, et hereditatis, alias si altera duntaxat
sit, Carbon. edicto locus non erit, et liberale iudicium statim explicandum
erit, vide quaestio de bonis, aut 2.o l. de bonis § [illegible] detur bonorum possessio
de Carbon. quamvis ex controversia questio status in pubertatem
differri debeat, et si in status quaestio de bonis [illegible] l. [illegible] 2
cod. tit. et generaliter illud tenendum est, quotiens impuberi controversia et
si ex aliqua causa Carboniano edicto locus non sit, tamen ex solemnibus in
pubertatem questio differri. l. 3 § 2 eodem [illegible] cum ali-
ter quamvis tunc bonorum possessio non detur, quod praeterea animadvertendum
est in his dilationibus, quae dantur ex [illegible] tribunal [illegible]
de venia in possessionem mittendi [illegible] Molina 3 de primogenit.

[illegible]

annot. 16. Item requiritur tutus ut bonorum possessionem petat etiam civilis, habeat, uti in civili iure bonorum possessionis hereditatis, si enim agat petitionem hereditatis, dilatio ei dabitur in tempus pubertatis, sed hoc dubitatur, an quasi ex libertis heres sit l. 3 § meus 13 de carb. edict. ubi notat Cuiac. ad quod respondendum est in l. liber 8 C. de petit. hered. et in l. 2 C. de ord. iudic. de cuius plenius explicatione, quod alias difficile est, vide Cujac. Tom. Cuiac. in l. quibus 13 de iudiciis Vaimeol. l. 3 variar. 7. Cravary 6. variar. cap. 30 cap. 33. Rebuff. 3 var. cap. 17. His concurrentibus dictam bonorum possessionem decernetis ex Carbon. edicto. Cuius is est effectus ut dilatio detur usque in tempus pubertatis, interim pupillus alatur ex bonis paternis, nec is vim etiam restituere tenetur, quod fuerit sumptum in eius alimenta l. 5 § an autem 3. et l. 6 § gen. de carbon. edict. l. 2 C. eod. Licet sententiae 7. C. si mulier venter nomine in possess. calum. causa l. qui de insignis etc. eod. de insignis etc. Insuper ut medio tempore possessionem habeat, et si satisdatio praestet, tunc possit res hereditarias persequi, ac debita exigere l. gen. de carb. edict. possessoriis actionibus, quae dantur bonorum possessoribus l. et ideo 4 d. etc. l. gen. § sed num quid 2 de bon. libert. non autem l. 3 § meus 13 de carb. edict. sic conciliando cum d. l. gen. etc. ut intelligatur in d. l. et ideo 4 mulio [illegible] [illegible] - omnia alia tradunt absque Anvers. et Doctores in d. l. gen. num post pubertatem rei locum in lite habeat. l. de bonis 6 § fin. d. etc. aliquis si satisdatio non praestiterit, aut remedium ad eam possessionem translatam, eam praestiterit alteri possessionis substitutio 3. 5 fin. et l. quaestio 14 eod. etc. Animadvertendum autem est, si impubes ulteriorem plane non obtineret, et petitum duntaxat bonorum possessionem Carbonianam, sed etiam edictalem, quamvis enim Carboniana et edictalis sumantur ex re, edictalis ut sine re, tamen in eo proderit, ut ante pubertatem decedens impubes bonorum possessionem transmittat l. 2 § sed neque 12 ad Tertyll. Curtius Scaptius vel, qui dixerit monet, illa si aegiatur, quia aliam impubes solum Carbonianam petit, nihil impedit quominus petere possit, quamvis iure sit, quo modo explicandus est in l. 2 § ad si ex Carboniano 4 ff. si tab. etc.

n. tab. inf. nulli. l. 2 d. sed et sequitur 12 ad senatusc. Tertull. l. filius 42 d. item 2 de bon. libert. l. si suspecta 12 de carb. edict. ac denique l. 7 d. ult. eod. tit.

Cuius ea verba respondi si filius non est, aut non accipiet secundum tabulas vel ab intestato bonorum possessionem procul dubio mendosa reperiuntur, ac propterea non improbabiliter Cuiac. ad l. 24 ff. de lib. inst. ... tollit illud non est. Probabilius autem putavi ea verba non eum ad casus sequentes restringenda, quasi sensus sit, posse heredes bonorum possessionem secundum tabulas hisce duobus casibus. Primo si filius non est, hoc est si filium non esse declaretur. Secundo, si is impubes bonorum possessionem edictalem non petierit, quibus casibus ait Consultus simul scriptos heredes et impuberes habituros bonorum possessionem, quod sane in secundo casu, non eodem tempore verum est, sed tamen improprie simul bonorum possessionem habere dicuntur, qui non eodem tempore sed successive habuerunt, quemadmodum et eadem vocabula simul accipienda in l. 2 § ex emancipato, si non interpretatus Alberici quem sequitur Costa in l. qui duos § si ex bello de rebus dubiis. Neutri quae non ita video, nec ad Cuiac. ad d. l. 24 ff. de lib. ind. § fin. nec ab interpretibus, qui opponat, non videri posse contingere ut impubes Carbonianam petat, nec tamen petat edictalem, cum tamen initio fuerit videatur, a petenda edictalis, nec videatur posse spernere Carbonianam et, cui non spernit edictalis; neque verendum est, quandoque contingere posse ut is transierit tempus petendae bonorum possessionis edictalis, nec tamen transierit tempus petendae Carbonianae, ex ea, quae dicuntur in l. 3 § fin. et seq. de carb. edict. quo casu plurimum proderit impuberi, ut notat Accursius in d. l. 7 § fin. eod. quo casu plurimum prodesse potuerit pubertati, quod edictalis ita petere non potest, saltem accipere Carbonianam, et sic dilata controversia status, ac hereditatis, quando ... temporis amisit remedium ordinarium, quo modo explicanda est l. denique 4 de carb. edict. ubi ei, qui exclusus est a petenda bonorum possessionis edictalis, quia tempus translatum fuit, succedunt Carboniana bonorum possessio, si postquam ...

et delatam bonorum possessionem controversia fuerat mota, aliter si cog-
novisset sibi fuisse delatam bonorum possessionem antequam controversia move-
retur, neque tunc si a petitione bonorum possessionis ex parte edicti exclusus
est, etiam a petitione Carbonianae excludendus est, cum utriusque bon. posses-
sionis dies in eodem instanti cesserint. Sed ad quid proderit et Carboni-
ana si finito tempore ordinariam accipere non potest, quia ut supponimus
exclusus fuit, immo dare non valet, cum semper Carboniana detur
ad exercendam ordinariae petitionem possessionis. Nam respondemus ea
finito tempore edictali non posse petere, quia ut supponimus exclusus
fuit, sed poterit iure civili agere petitione directa hereditatis, quod
sufficiens est. Illud etiam difficile sane Iulianus redegit, scilicet remota
prius bonorum possessione ordinaria, si postea Carboniana bonorum posses-
sio petatur, ea huius petitione impuberem nequaquam perpetuo possessionalia
dici et cetera. quae cum acceperit perpetuo possessoriis actionibus utetur.
At respondere, hunc utentem non eius sensum esse, quod per Carbonianam bonorum
possessionem, quia perpetuo actiones possessorias consequatur, neque ipsa tempo-
raria est, sed quod Carboniana bonorum possessio est causa ad hoc ut
impubes perpetuo possessoriis actionibus utatur, neque per ordinariam, quam
ante exegerat eis uti, postea Carboniana bonorum possessione data non in-
terrumpantur, et ultimo si finita pubertate sint, eius lata fuerit et
apud eum in perpetuum remanent: quae solum indicare videntur sequentia
verba sed et post pubertatem si eius iudicatum fuerit denegabuntur ei actiones.
quae cum limitent casum superiorem clare colligitur prudentia ad casum,
quo iam pupillus declaratus fuit referendam. = Praeterea est alia

De ventre in possessionem mittendo.

bonorum possessio decretalis, quae datur filio, aut eius heredibus ventre
praegnantis L. 2 de adq. hered. L. 4 § fin. cum seqq. de ventr. tabul. Cod. L. 1 § iny-
quae) quod ut pleniter comprehendatur animadvertendum, eum posthumi agnationem
ut constat, rumpatur, ideo dum posthumus expectatur, cuius agnatione rumpendum
sit, hereditatem ab institutis testamento heredibus adiri non posse. Leum
quaeritur 30 § fin. de adq. hered. L. si filius 16 de liber. et posth. et L. 4 in fin. de
ventr. tab.

de s.ᵃ tabul. l. 1 § non nun. & ex § ult. si mulier ventris nomine ne
adiri, videam ab incertis de iuribus &c. atque adeo abinaequis de iure
suo, q. ad diversas regulas n. admittunt l. qui 12 et l. qui 15 &c.
et his ex istis de acq. haered. interim dum posthumus nascitur expectatur,
Obitu ex institutis haeredibus aliquis decedat, nil transmittere poterit ad he-
redes suos &c. Cui malo subvenire cupiens Praetor
rogentem dictus filius emancipatus ut in potestate retentus, qui vivo
nato posthumo et rumpente testamentum superinstitutus erat ab intestato, ut li-
te successurus ex testamento videretur, instituto illi succurrit decreto, sive
decretali bonorum possessione, ut quae edictalis, quae sive nec potest, neque tabu-
las, quia expectatur rumpendas fore posthumo agnato, nec contra tabulas,
quae nondum nato posthumo, nondum erat causa praeteriti posthumi pre-
terito edicto, et illis saltem illa porro dari, decretali bonorum possessione data
et vendere &c. l. ventre praeterito &c. de adq. haered. l. 1 § fin. de s.ᵃ tab.
tamen si ipsi sic petant, eorum haereditatibus pari remedio succurrit l. 1
§ fin. de s.ᵃ tabul. neque ab haeredibus extraneis institutis, quod interim
decedente instituto, et si postea posthumus non nascatur omne auxilium destitu-
itur ex incertis &c. l. ventre &c. et agere ceterum videtur the-
ma et Iulian. in d. l. 1 § ex & ff. si mulier ventris nomine et &c. Pagim in
§ 4 ad Syllanianum explicat Cornel. com. 4. Nec obstat exemplum cuiusque
S.C. Syllaniano, aut edicto Carboniano non impedirus, non adiuit, cuius ha-
redibus decreto succurri docetur in l. sexiges 12 de Carb. edict. et l. 2 sela-
niana 3 et 13 de S.C. Syllan. nam multi dicernimus inter eum, qui
ex ipsius impedimento initiat, promovens adeant S.C. Syllan. aut ede-
ti ad edictum Carbonianum; itaque aequum est illi eos tum succurri, et illi,
qui ob. causas nascituri posthumi impeditus est, cui huius ignorantia et incu-
ria non obstat aliquid imputari, impeditus, impedimentum fuit, ac propterea non pari-
ter necessarium est ei succurri; excepto casu quo sive nato, sive non nato posthu-
mo, successurus erat, tunc enim aequissimum est ei succurri, ne omni ca- ne qui
su successurus erat, ipriuetur ob nimiam iuris subtilitatem haereditate paterna

Item ex sententia eorundem l. filius 42 § fin. de bon. liber. quae enim de [illegible] [illegible], non facile trahenda ad consequentias; quod haec de-
cretali bonorum possessione tantum videatur filio in potestate, vel eman-
cipato, qui instituens inveniatur contra [illegible]: quod plus est, ne id o-
mittamus, hoc decreti iure filius emancipatus, quam [illegible] [illegible]
ait Paul. in d. l. [illegible] § fin. de [illegible] tabul. quippe emancipatus, si decretum ei,
vel eius heredi non subuenisset, nisi decedens nihil ad heredes trans-
mitteret nulla habita distinctione, sive [illegible], sive posthumus fuisset, sive
exheres, aut substitutus datus, sive non datus; suis enim ut plurimum
hic in decreto transmitteret ad heredes bona, si eum transmitteret, ut definitur
in d. l. cum quidam 30 § servus 6 de acq. hered. si autem contra vero de-
functi fuisset, quae parentibus praegnans, quippe cum tunc per rerum
naturam certum est [illegible] [illegible] [illegible], ipsa sequentia licet primus heres in-
venitur l. 2 § qui in 7 si quis omissa causa [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] ac propterea decedens nonnulli [illegible] [illegible] [illegible] ventris ad
heredes suos transmittit hereditatis. Similiter [illegible] [illegible] ventre pleno
[illegible] decreti remedio hereditatis transmittit, eo magis quod exinde fieret
heres institutus nullo substituto dato; tunc enim si is condiderit alte-
re magis et nullo ex tunc futurus heredis, ipse ab intestato heres cum mo-
ritur invenitur, ad heredes suos paternam transmittit hereditatem pro ea parte
ad eum spectante iure debet nato posthumo, vel etiam si non nas-
cetur ad instar eius, qui institutus est sub conditione potestativa, quae illo
momento impleri non poterat, hoc est, qui [illegible] non poterat ultimo
illius habito, vel momento, quo in ultimo momento vitae heredes fieri
ab intestato, quia tunc [illegible] [illegible] non institutus sub conditione quae in
eius est potestate [illegible] Papinianus in l. [illegible] de C. A. ex cuius [illegible] cognit
pendet interpretatio Africani in l. si filius 26 de lib. et posth. [illegible] [illegible]
illius in [illegible] [illegible] ex Papiniano in d. l. ventre praegnante [illegible] de adquir.
hered. [illegible] [illegible] Emmanuel Costa in scholiis ad d. l. si filius [illegible]
habito, quae tradit Cuiac. tract. 4 ad Afric. in d. l. filius 26 de lib.

impleri

26

L. 97 Papin. in d. l. 84 & lib. 3. tit. 19. 21 Fab. in rubr. cap. 10 Sanctae
rea communiter ... delict. iudicii integret. & quamquam ultimo ... post.
aliq. tertium integriet ... cum subiicere videtur. At nunc ante
quam hinc abeam unum quaero; cur scilicet haec bonorum possessio decretalis suf-
ficiat ad transmissionem haereditatis, Carboniana autem scilicet non sufficiat ut,
diximus in superiori. & probat l. 2 § eod. vers. ex ad ... Sed in
expe... dici est ... Bonorum possessio Carboniana non datur in perpe-
tuum; sed ad tempus, dum pubuerit impubes, ideo statim ac impu-
bes ... aut per mortem eam ... ceperit, ... pubescere non potest, fi-
nita bonorum possessio, nec transmitti potest. At bonorum possessio, quae
datur filio ventre praegnante in perpetuum datur, quamquam vero nascatur, sive
non haeres futurus est. Unde sequitur, ut proficiat ad transmissionem
... quae peti potest ab eo, qui simul ... ventre succeserit
est, vel ex testamento vel ab intestato. Plane capiemus ad leg. quid. 30 in ...
6 ... eodem ...

Tertium exemplum bonorum possessionis decretalis ... N.ro 7
antiquum alio ... in ipsa specie, quam explicare cepi-
mus in superiori. Nec enim solo ... edicto praetor ...
xit, ... ventris ... mitti in possessionem ex edicto de ventre
in possessionem mittendo, ... ad l. 1 ... velut eam ... de bonorum
possessione quam bonorum possessionis, hoc est, in tam possessionis ... esse
quam ... admittere eius, ... in ... prius ...
... nunc ... quam ... interpre-
tes sequuntur. Ergo si ventri ... fuit, qui nasci potest po-
... bonorum possessionis ... eius illius ... nanciscendi ...
non ... & eis ... in possessionem mittere ... de ...
... in possessionem mittendo ... columna ... quaest.
... bonorum ... leg. quid. 20 § 1 de adq. haered. ...
... de ... l. seq. legaverit 121 de legat. ...
... de inoff. testam. ... de collat. ... l. 15 ... hic notandum

infam. l. i. § et aut si l. 3 § pen. ne ius fiat ei qui in possess. l.
ti mulieris quemadm. itaque agens quamvis eum non ita adeo qro
nato habet, ut illi sfera emancipatus iubeat l. ult. de ostend. ven.
non eius potest antequam moveat. hinc in potestate moriens sunt.
Ut autem haec potest operare plura et varia, primo ut mulier
uere pregnans sit, et tempore mortis eius de cuius bonis agitur, et tem
pore quo petere se mitti in possess. ut ibi dixi et tenet l. i. § sed
sciente in possess. mitt. Et sic gaudens ventris pregnans et ea mittatur
in possess. refundere tenebitur omnia quae malienam insumpserit
d. l. i. § fin. et seqq. eo. Et tamen veluti calumnie causa missa in
possess. est in factis, et quae inhumane si mulier tenuit non calumn.
quae infamia illa notavit l. natale xx eius § sequ. de his qui notantur infam. et quan
ti interest prosequenda d. l. unic. § interesse et eius seqq. sed intra annum tan
tum quasi penalis d. l. unic. § hanc 3. et si non intersit alicuius perse-
quanti, ac propterea uideatur esse rei persequutionis, adversus al-
terius, quae datur contra eius mulieris si dolo malo ad aliquem possess. transmi-
tere ducat l. i. § pen. si ventr. nom. mul. in poss. miss. dol. mal. fit. ac vera
personalis est ut dicit ind. § hanc 3. ut ut recte Cuiac. in paratit. ad eosdem
titulos tradidit ab Accurs. et Bartol. in d. § hanc. 3 mens Pheutius distingue
re solet actio penalis, a non penali, sive partim actio datur in id quod interest,
principaliter alteri quod, penalis actio non est, si autem illa dat odio et ut
facti eius puniat pro penali habebitur, et si datur in id quod interest a-
gentis: hanc autem actio quae datur contra mulierem calumniantem, datur etiam qui-
in mulieris apparet, et eo quod illa notatur infamia d. l. notatur xx eius seqq.
Altera autem alia, quae datur contra mulierem, quae dolo malo ad aliquem transtu-
lit possess., in qua venturis nomine missa erat, et si ea dolo dato, idem est,
ipsa altero credito, ac punitur non est famosa, potius eius facti quae in do-
lo acciderit, unde et minus arcta est quam illa quae surgit
in calumnia, sic eius in eis, quod eius tutori non de dolo pupilli auctore falsus
esse dicitur, actio datur in id quod interest l. novissima et in princ. Et sic quod
falso.

quod fabulatur auth. Et omnino fructu [illegible] eo tempore quamquam [illegible] [illegible], cum diu [illegible] proximum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quasi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] difficile [illegible] Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] inter quod [illegible] debuerit [illegible] dabit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habuerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 20 [illegible]

Nº 8

Secundo [illegible] [illegible], qui [illegible] qui [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Tertio [illegible] [illegible], [illegible] quod [illegible] in

[illegible] inter [illegible] filius fuerit, vi [illegible] fuerit
[illegible] [illegible] tabulas [illegible]
ab [illegible] [illegible]
[illegible] ab emancipato patre [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] quippe [illegible]
emancipato [illegible] ex d. l. [illegible] ex eman
cipato [illegible] emancipatis, vel nato ex emancipato [illegible]
[illegible] de [illegible] tabul. & de [illegible] eman
cip. liber. Alia aut postumis alienis [illegible]; aut ab intesta
to [illegible] in possess. mittit, nec mater [illegible]
[illegible] l. [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] quod [illegible] postumo [illegible] in l. postumus [illegible] in prin.
[illegible] de inofficios. test. [illegible] d. l. [illegible]
[illegible] mitti [illegible] in possess. [illegible]
[illegible] d. l. 2. [illegible] 3 [illegible] 19 [illegible]
[illegible] de [illegible] in possess. [illegible] quod [illegible]
[illegible] appareat [illegible] bona fide in possess. [illegible] fuerit +
+ [illegible] — [illegible] in possessi-
onem. [illegible] in possess. [illegible] clari [illegible] l.
18 [illegible] 19 & l. [illegible] 20 de [illegible] de [illegible].
[illegible] d. [illegible] bono-
rum [illegible] admin. [illegible]
[illegible] alimenta [illegible]
[illegible] de
ventre in possess. [illegible] Alter [illegible] administr. [illegible]
[illegible] interpellat [illegible]
[illegible]
[illegible] aut [illegible]
[illegible] in l. [illegible] debit [illegible]
[illegible] ut [illegible] solet.

Deinde
nº 9

Deinde aliud exemplum bonorum possessionis decretalis, cuius meminit C. in l. sing. 12 de carb. edict. et explicat Cuiac. ad lib. 14 q. Papin. quem Pr̄itum exit consulendo ... animadversio cap. ... et clariq bonorum possess. ... patris in cau. l. 3 § elegantes 3 cum seq. ad Syllan. ... l. filius 42 § fin. de ... libert. de quibus ... conciliat ... 88 ... ff si mulier ... in ... ad ... nam ... nihil diximus. et videri potest Donell. ... Praeterea et aliud exemplum in l. emancipatus ... de coniung. cum emancip. liber. Et aliud in l. si duobus ... 1 de ... tabul. de quibus alibi egimus. et eius generis est bonorum possessio, quae datur infantibus, aut impuberibus, furiosis vel parum ... habentibus; item quae datur furioso ut explicat Donell. ad l. pen. et ult. C. q. admitt. ad bon. poss. de quibus supersedeo, hic agere quoniam ... in sequenti inquisitione de personis, quae bonorum possessionem petere possunt. N.ᵘ 9

Sit ergo secunda inquisitio de quibus personis bonorum possessionem petere possit. Et quibus regulariter bonorum possessionem ab omnibus peti posse, quibus delata sit, apparet cuius ... desiderare ex singulis edictis, quae ... et ... nunc explicare nec animus, nec ... tamen ... examinabo. At primum ambigi potest, an possit per procuratorem bonorum possessio peti; ... Et quidem licet ... per procuratorem. l. per procuratorem. 90. de adq. hered. de cuius explicatione ... est Antonius ... 2 select. cap. 27. ... tab. 2 semestr. 22. Cuiac. 1 observ. cap. 34. ... Duaren. 2 disp. cap. 27. ... bonorum possessionem petere, agnoscere ... per procuratorem speciale mandatum habentem l. 3. § adquirere 7. ... bon. poss. ... 74. de adq. hered. ... l. pen. in princ. ... l. ... 43 de adq. hered. l. si maritus 5 C. mandati l. 1 § ... 2 ... edit. ... discriminis ... quod actiones ut pote quae sunt N.ᵘ 10

Actiones.

cuius cuiuslibet, et directi, subtilissimi, et difficillimi, et anquisitionis
bonorum possessionis ius, ut petita praetoris ministerio, et leniter ut no-
tat Cuiac. in l. 3 § adquirere ff. de adq. her. rectius vane, quam con-
trarius d. q. 21 cui placet ideo hereditatem per procuratorem [illegible] adiri non
posse, quod in sola voluntate consistit; itaque ex solo eo quod [illegible] procura-
torem adire mandavit, adiisse intelligitur is, qui mandavit arg. l. si
ego 26 de adq. her. ubi si patre, et filio institutis patre filio iubente
iubeat adire, et patre pro sua portione adeunte statim heres est:
quod sane est ex eo, quod aditio olim, non nuda voluntate fiebat,
sed praecedentibus quibusdam solemnitatibus, veluti digitorum in patro-
num, et aliorum testium praesentia ut observat Cuiac. ad tit. Cod.
de liber. Nec obstat d. l. si ego nam enim ibi statim heres est pater
ex sua parte, quod aditio nuda voluntate intelligatur, cum facile
contingere possit, ut licet filius adire iusserit, ipse tamen contrarium nollet
adire; sed ex eo, quod cum in alius fieret institutus heres necesse
adcrescendi per aditionem filii, cuius parti necessario accrescit altera por-
tio, ne pro parte duntaxat heres esse inveniri videatur,
unde ergo, ut eo reddatur unde abiit, si aditio hereditatis fieri non
possit per procuratorem, bonorum tamen possessio per procuratorem peti po-
test; sed hoc ita si specialiter mandatum fuerit l. si maius C. man-
dati. Si mandatum in sua voluntate duret, usque quod bonorum possessio
petita sit, alias si ante petitam a mandatore mandatario bonorum pos-
sessionis mandans mutaverit voluntatem, vel decesserit, vel in aliquos
furorem inciderit, petitio bonorum possessionis proficere non potest l. si
quis alicui 48 de adq. hered. poterit tamen et si quis meo nomine
sine mandato bonorum possessionem petierit, utilis esse petitio, si ego ratum
habeo l. 3 § adquirere 7. quod ratihabitio mandato comparatur; hoc
tamen si intra legitimum tempus, quo peti potest bonorum possessio ratum
habeam l. pen. in prin. ratum habeo l. ult. in prin. quis ord. in bonor.
posses. serv. quia ad ratihabitionis retrotractionem natura est habilem
inveniri

D. Laurentius Santos de S. Pedro

in utroque utrumque terminum, sive extremum seu à quo, et ad quem, cum aute dies reperiendi bonum posset transierint, iam elapsus fuit terminus à quo, q[uo]d eo tempore bonum posset, proinde potest fere proprietatem inutilis est ratihabitio, et consequenter postea quam non fuerat mandans, quia cum ille si ante quam posset acceptare bonum potest ratum habere, et deinde; haeres meus illud ratum habere potest; et nihil aliud intelligitur ad adquirere ... ratum habuit quia post mortem eius, cuius bonum posset dilatum iam tempus est inhabile ad petendum bonum posses..., quod transmitti non potest in haeredes ante agnitionem, aut aditionem haereditatis. Sed fuit defficit ... in ... Ubi si ... aliter mihi petierit bonum posses..., quo ... esse ... ratum habuisse; unde infertur ... ... posse mihi petenti bonum ... ego duodecimo

Sed ... est omnis ... N° 11
... in ... ... de ..., quo fuerat ... post intervallum temporis, quo posses mihi postulare ... nec ... ... Curiae in ... ... illud verum minus ... quam ... à ... ... tamen ... ... postulati ... Unde ... ... ut vulgo dicitur ... ... postulatur ... ... qui ab altero bonum posses postulatur ... ... pro ... ... adquirere haereditatem ... per ... ... bonum ... quasi ratum habuerit bonum posses, quod alterius nomine postulaverat; ratihabitio enim habitu ad confirmationem posses postulati ... hoc est ratihabitio nil aliud est, quam confirmatio posses postulati; ... potest ... postulatum ... bonum posses non

confirmare, qui se pro herede gerit et bonorum possessore. Sicut autem si ei placuerit ex intervallo agnoscendum [illegible] hoc ipso [illegible]. Praeterea hic defectus est ad l. pen. Si ea ratio [illegible] ubi postquam decreverit, aut furere coeperit ille, qui mihi bonorum possessionem petiisset, post ratum habere. Unde [illegible] dicendum si ego decessero aut tertium in furorem videtur inferri. Sed facilis est solutio, et discriminis ratio, quippe eius, qui mihi bonorum possessionem petit, voluntas vel amplius postquam petiit nota est, et ad ratihabitionem non ipsius voluntas, sed mea duntaxat requiritur, ideo si decesserit, aut furere coeperit, aut praemoriatur non impedit meam ratihabitionem. Aliud si absque mea voluntate nequeat ratihabitio procedere, necessario ratihabitio [illegible], si [illegible] furore = Insuper distinctio [illegible] l. [illegible] de adquir. hered. de cuius explicat et [illegible] l. 1 C. [illegible] Cuiac. lib. 6. [illegible] pagin. in lectur. et in [illegible] ad l. 3 § adquirere 7 h. [illegible] Ex his facile explicatur quod ait C. in l. [illegible] in prin. h. [illegible] Patrem, et non parenti, et agenti dare posse bonorum possessionem, potest enim etiam si parenti [illegible], quaerere [illegible] patrem extraneo, qui mandatum [illegible] [illegible] nulla praemonstrata [illegible] et femina petere potest bonorum possessionem, [illegible] [illegible] in fin. prin. [illegible] potest [illegible] bonorum possessionem dare, [illegible] facere potest, vel femina petente [illegible] possessionem quae [illegible] et [illegible] petente [illegible], qui mandatum non habeat, [illegible] [illegible] ratum habeat, ut [illegible] l. pen. h. [illegible] quamvis [illegible] bonorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enim [illegible] [illegible] [illegible] ratihabitio bonorum [illegible] adquirit l. gen. h. [illegible] l. bonorum 7 C. qui admitti ad bon. possess. poss. ut notat [illegible] Secundo et bonorum possessio delata est mulieri [illegible] [illegible] [illegible], aut alii cuilibet

3

cuilibet universitati, quippe tamen [illegible] alteri, aut aliis [illegible] cogit, vel universitas [illegible] bonis [illegible] patris, potest [illegible] administratoris officio supplere, [illegible] bonis [illegible] quae [illegible] [illegible] l. 2. [illegible] municipibus [illegible] [illegible] sunt enim [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible], sicut bona [illegible] aliena [illegible] [illegible] nihil damni [illegible], [illegible] aut [illegible] [illegible] habebit namque in [illegible] [illegible] [illegible] in l. 3. C. de [illegible] [illegible] l. [illegible] de minoribus.

In [illegible] [illegible] potest si bonis [illegible] — Nu 12

debere [illegible] filio fam. [illegible] [illegible] patris [illegible] patris [illegible]. [illegible] pater sine filio [illegible] [illegible] potest [illegible] sine consensu filii, vel [illegible], vel subsequente [illegible] l. si [illegible] ad Trebell. [illegible] [illegible] vel [illegible] subsequente [illegible] [illegible], quoniam si extraneus [illegible] bonis [illegible] [illegible] potest, vel [illegible] [illegible] [illegible] subsequenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et bonis [illegible] [illegible] [illegible] filio [illegible] pater [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible], et [illegible] [illegible] et si enim pater [illegible] non [illegible] bonis [illegible] sine consensu, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio, [illegible] bonis [illegible]

declaratur sed [illegible] aliis [illegible] filium [illegible] illa [illegible]
[illegible] paterna, quamvis non alterum [illegible] ad [illegible] [illegible]
si pater [illegible] filio [illegible] sit, quia si pater [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hoc non [illegible] inter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] filius non potest [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si quis mihi [illegible] [illegible] de adq. hered. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] dummodo sequatur [illegible]
l. qui [illegible] §. 1. de adq. hered. l. [illegible] [illegible] ff. eo. l. ult. in [illegible]
§. 1. quis ordo in possess. l. 1. C. qui admitt. ad bon. possess. cuius [illegible]
12 [illegible], et si [illegible] [illegible] [illegible] Cinell. in l. 1. C. qui admitt. et
[illegible], nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in comment. ad [illegible] C. qui admitt. [illegible] [illegible]
[illegible] iuris civilis, quod simpliciter [illegible] et [illegible] est, et [illegible]
[illegible] iuris [illegible], quod levius et minus [illegible]; non [illegible]
[illegible] potest per bonorum possessionem [illegible], in quam [illegible]
[illegible] emolumentum bon. possessionis: [illegible] filius [illegible] [illegible]
et [illegible] nihil [illegible], nec pater [illegible] potest [illegible], [illegible] bo-
norum possessio [illegible] manet [illegible], ut [illegible] [illegible] filio [illegible]
[illegible] bonorum possessionis [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Cinell. loco [illegible] [illegible] [illegible] filio bonorum possessio [illegible]
pater potest petere sine filio, et filius sine patre, dummodo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], quamvis [illegible] inter [illegible] [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio [illegible]
[illegible], nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] patris [illegible] bonorum possessio [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonorum
possessionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

longum euicerit, quia ipse iniuste bonorum possessor [illegible] ubi [illegible] [illegible] consequitur possessor. [illegible] enim [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Unde si [illegible] patrem tempus, nec bonorum possessionem petat illam omittere, [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patrem [illegible] [illegible] filio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] admissa, quamquam [illegible] illam potest, qui et adquirere [illegible] potest [illegible] [illegible] Unde filius cum non potest adquirere, [illegible] [illegible] bonorum possessionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ille [illegible] sine patre admittere, si [illegible] patrem [illegible] [illegible], maxime [illegible] [illegible] filius et si [illegible] pudrare hereditatem. ~ N° 13

Hora patre, [illegible] potest et inuito patre admittere, et hac [illegible] patri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod in [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonorum possessionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate filii [illegible] pater [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] tempore bonorum possessionem [illegible] patre [illegible] [illegible] filio [illegible] [illegible] patri [illegible] filio [illegible] [illegible] filii patri [illegible]; et enim filius principalis persona [illegible] bonorum possessionem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio, [illegible] [illegible] bonorum possessionem [illegible] filio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filio infante, ad quem [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] infanti filio petere bonorum possessionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infanti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infante [illegible] [illegible] patris in petenda bonorum possessione filii infantis nomine non

Cadaverem in fausto, unde consequens nec [illegible] patris necessaria [illegible] filio. Ex [illegible] Greg. lib. 12 Moral. [illegible] in [illegible] illud aut pater. [illegible] [illegible] reliquis [illegible] sicut

E1 [illegible] [illegible] videre vel quando patres & pupilli [illegible]

petere [illegible] si quando matrimonii, ut si pater [illegible] cum [illegible]

[illegible] ad [illegible] filius, [illegible] eadem qui pater, [illegible]

[illegible] bonorum [illegible] filio [illegible] potest patri [illegible]

si si pater [illegible] permissio [illegible] à tempore [illegible], [illegible]

[illegible] à persona. Nec tamen ideo filius [illegible] [illegible] ei [illegible] pe-

tere [illegible] [illegible] [illegible] filius [illegible] de bonis pos.

[illegible] at [illegible] [illegible] patris, et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] filii [illegible] sic intelligendum.

Nº 14 H[illegible] proximum est

quaerendum, quid sit dicendum de bonis patris [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et illius [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filii [illegible]-

[illegible] bonis patris petere [illegible] [illegible] in [illegible] ad [illegible]

[illegible] dicendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] de

filio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] quod filio [illegible] bonis [illegible], [illegible] non, [illegible]-

[illegible] filii [illegible] est [illegible] [illegible] in patre [illegible]

[illegible] bonis [illegible], de [illegible], de [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] illi bonis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] illi bonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] bonis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enim bonis [illegible]

[illegible] potestas [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible]

tum adtrebell. quemadmodum nec albeo iure alieno illa petenti negare
dare eag. tr. d. l. qui 13 § fin. de adq. hered. et ibi [illegible] l. 28
3 de inoff. edit. quippe illa cius tr. verba pro eius de bono-
rum possessione [illegible] regulari et [illegible] intelligenda quasi in-
[illegible] sit posse eum regulari bonorum possessio per eius delata, ita
in [illegible] [illegible] eum regulare bonorum possessione per eius delata,
[illegible] [illegible] illa regulam per eum, quemadmodum pater per pro-
[illegible] [illegible] antecedentes, quamvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dumoulino [illegible] n° [illegible]
quo non longe [illegible] [illegible] meminit in commentariis ad [illegible] [illegible]
vel l. legatis [illegible] de admi. legat. Illud enim [illegible] [illegible] [illegible]
ut videat duas personas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dicendum, quod de bonorum possessione [illegible] [illegible] deinde
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] § fin. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], hoc [illegible] [illegible] notare, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] de [illegible] tabul. [illegible]
hereditate [illegible], [illegible] possessio defertur bonorum [illegible]. illud [illegible]
[illegible], quia illi [illegible] bonorum possessionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intelligenda [illegible] [illegible], cui bonorum possessio [illegible]
[illegible].

Sequitur [illegible] [illegible] a quo petenda bonorum possessio si pupil- N° 15
lo delata sit? [illegible] [illegible] [illegible] pupillus, quia non illa petere potest,
[illegible] [illegible]: pupillus enim illa petere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
per [illegible] petere [illegible] [illegible] de auth. [illegible] l. 5 C. de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 37 § fin. ad trebell. et [illegible] [illegible], nisi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] nunc videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intelligi bonorum possessio decretalis, quia [illegible]
l. [illegible] in fin. [illegible] C. [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] cognitione [illegible]

[illegible] pupillo [illegible] ut [illegible] [illegible] in l. [illegible]

q administ. Item atque ex bone [illegible] tunc aliq necessarie [illegible]

[illegible] hic alius [illegible] [illegible] in d. l. [illegible] [illegible] § [illegible]

[illegible] Nec obstante [illegible] ratio [illegible] de l. 1 § tutor q de [illegible]

edict. & l. tutor § [illegible] Nec admitti potest, quod [illegible] [illegible]

[illegible] pone tutor [illegible] bonorum possess. [illegible] pupillo n adquir.

ante [illegible] [illegible], plane ex n [illegible] [illegible] nihil [illegible]

a quolibet [illegible] [illegible], quia ex uno mandato potest [illegible] bo-

norum possess. adquirendi [illegible] [illegible] eius, cui delata fuerat [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible] singulari in d. [illegible] de tutore dictum, para-

tum pupillo bonorum possess. petere. At hoc difficile [illegible] dicto ab exemplo

Parentis [illegible] qui filio quem habet in potestate, [illegible] potest bonorum

possess. [illegible] [illegible] [illegible], non si infantiae excesserit, & [illegible]

[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] bonorum possess.

[illegible] [illegible] C. de [illegible] deliberand. [illegible] [illegible] plus tribuit tu-

tori, quam [illegible] Cuiac. [illegible] possess. enim ad pupil-

lum accedit, cum [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible], [illegible] loco

[illegible] [illegible] l. qui fundum § 3 [illegible] l. 27 de administrat. [illegible]

[illegible], quam [illegible] [illegible] cum [illegible] potestas [illegible] dominii, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] d. l. [illegible]

7 § fin. [illegible] Scire [illegible] intelligitur pupillus, quod tutor sciat, quemadmo-

dum & [illegible] [illegible] intelligunt, quod sciat [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] municip. [illegible]

[illegible] municipio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pupillo,

[illegible] [illegible] l. 3 § 1 municipibus [illegible], [illegible] pupillus

sua n intelligitur, quod tutor [illegible] l. ult. de [illegible] [illegible]

[illegible] non sua sed tutoris [illegible] illi nocet l. 3 § fin. de [illegible] l. [illegible]

[illegible] 22 § [illegible] de [illegible] l. 4 § 23 de dol. [illegible] [illegible] tutori per-

mittit vni pupillo bonorum possessionis repudiare d. l. 1 § tutor q de

succes. edict. d. l. tutor § [illegible] forte [illegible] alienationis uidetur arg.

arg. l.

arg. l. magis puto § si fundus 8 ff. de reb. eor. Et tutoribus adquirere et debita exigere permittitur, si eius debitores liberare, donare, aut minuere ut dicitur in l. lucius 43 § fin. de administr. tut. Nec obstat l. si ut pupillus ff. de auctoritate tutor. ibi respondendus est omnino [illegible] et [illegible] in l. tutor 8 ff. [illegible] vel ibi qui de pupillo repudiante, qui non aliter id permittitur, quam auctoritate tutoris, quod tollitur [illegible] in l. de bon. possess. furiosi. Vel potius ibi repudiatur improprie dicitur bonorum possessionis, quae non tam ut repudiabatur, quam lapsu temporis amittebatur; ut sic sensus sit: voluntate tutoris explorandum ad cognoscendum vel repudiandum bonorum possessionis, hoc est ad petendum, vel omittendum. Post haec nigra tentabam, et tamen adversus patris duntaxat pupillo infanti posse petere bonorum possessionis, ita efficaciter ut adquisitum pater operetur; quod mihi suadere, tum [illegible] quod nulla plena satisfacit ratio discriminis inter patrem, et filium, tum ex l. [illegible] si [illegible] 3 § 13 ad [illegible] et l. [illegible] 67 § pupillo 3 ad [illegible]. quae si nam [illegible] C. de bon. possessor. à tutore petendo exemplum [illegible] infante, à quo de [illegible] [illegible] in l. si infanti 18 C. de [illegible] ubi utrumque Imperator significare [illegible] petendi bonorum possessionis, et singulari, qui infantiam excesserit, [illegible] ab ipso petendum, venientem patre, si in eius sit potestate, vel auctoritate tutoris si sui iuris sit. Nec obstat l. servus 7 § 1 ut [illegible] [illegible] nam [illegible] infanti referendum est tantum ad filium, qui sub potestate patris [illegible] pupillum, qui sub potestate tutoris est. Nec [illegible] si id ita sit non [illegible] [illegible] [illegible] reddi in d. l. ut [illegible] [illegible] [illegible] à [illegible] [illegible] verbum quia in [illegible] [illegible] alium [illegible]. Et si enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Enim ut licet hoc ita sit [illegible] tutoris [illegible] pupillo, [illegible] infante, [illegible] manet dictus pupillus ignorare [illegible], quae ignorat tutor, [illegible] quae tutor [illegible] [illegible] habet aliquae [illegible] [illegible] temporis; qua [illegible] defluente in [illegible] femi-

naru

feiminaq; cum olim in peregrina urbe fuerint, aliud in eo puto dicendum, hac ratione nam 49. l. si mec 36 ubi dicitur hereditatem iussu pupillo restitui, ubi ideo puto adiectum verbum indistincte, ut excluderetur casus, quo pupillus infans erat, tunc enim poterat tutori restitutio fieri, si etiam ut voluit Cuiac. lib. 20 qq. Pap. in l. 1 ad Trebell. Nec obstat procuratori eius fieri posse hereditatis restitutionem l. 11 § iussu l. qui ita 56 § 1 ad Trebell. nam rectius illud procedere cum procurator mandatum habeat fideicommissarii, vel ratihabitio sequatur: at d. l. sed nec de agere casu, quo tutore ignorante pupillo fiebat restitutio..

Nº 26 Praeterea examinandum, cum bonorum possessio furioso competat, a quo petenda sit. Et quidem cum furiosus prorsus mentis expers sit, ipse eam petere non potest, ac propterea nec dies petitionis ipsi cedunt, imo ex ea ratione nec ei delata bonorum possessio aut hereditas intelligitur dum in furore est, usque adeo ut nec curator ei edictalem bonorum possessionem valeat non delatam petere possit l. 1 § furiosi 5 de succes. edict. l. 1 C. eod. l. furiosus 63 de adquir. hered. Poterit autem curator decretalem bonorum possessionem petere l. 1 de bon. poss. furios. l. nec est 12 de bon. poss. l. Seminius 48 de leg. 2 l. heres 51 de petit. hered. l. 2 § si quis ex liberis is cui com. tit. si furioso eod. Acq. l. ult. § si aut 3 C. de curat. furios. Cuius is erit effectus ut si aliquando furiosus ob id non petit, inde alatur d. l. heres 51 de petit. hered. Non tamen proderit ad transmittendam hereditatem si furiosus in eodem furore decedat d. l. heres 51 de petit. hered. l. Seminius 48 § 1 et d. l. 1 de bon. poss. furios. quia transmittere non potest hereditatem sibi non delatam. Sed hic difficile videri potest, quo caveri debeat circa quaestionem de hereditate restituenda si furiosus in furore decesserit ut indicat l. ult. § ult. de curat. furios. et l. 1 de bon. poss. furios. Sin vero furiosus institutus rogatus erat alii hereditatem restituere permittitur ex decreto D. Pii accepta bonorum possessione per tabulas decretali hereditatem transferri in fideicommissarium l. cum heres 35 ad Trebell.

Sed hic

Sed hic difficile videri potest, cum sit plus concursus tutoris in bonorum posses-
sioni infanti competente, usque eam valere infantis delatam, non solum ex de-
creto, sed et ea edicto petere possit; ac petitio prosiciat ad adquisi-
tionem, et translationem bonorum, seu transmissionem l. 2 § sed si infanti 13 ad Tertyll.
l. infanti 3 C. qui admitti ad bon. poss. l. 18 C. de iure delibera. Sed ratio
discriminis non est eadem reddenda, qual. furioso bonorum possessio [illegible]
differtur, infanti autem defertur, quia furioso penitus mens denegata est, in
infante vero non viget mens, eam tamen non caret; quia ratione et melior causa
est spadonis, quam castrati § sed et illud inst. de adopt. ut ratiocinatur
Cuiac. in d. l. 1 C. de bon. poss. furios. et praeterea evidenat Donell. in d. l. infanti
3 C. qui admitti tutoris auctoritas ut petere cui praemissa dicta, et alioquin
utilis est, immo et necessaria autem putatur ad adquirendam haereditatem, au-
thoritas curatoris ad adquirendam non nil valet l. cum in urna 17 § 1 de
appellat. quia rebus, non personae datur et gerenda. unde huius discrimi-
nis ratio tamen est differentia furiosi et infantis, ex differentia tu-
toris et curatoris. Praeterea difficile est quod in l. 1 ad pupillum u. de
auth. tut. aequiparata bonorum possessio, quae pupillo petitur a tutore,
et quae furioso petitur a curatore. Sed ratio quidem in ea aequiparari nequit
si quid commodi pupilli vel furiosi fuerint inter petenda vel omitten-
da mala vel curatoris iudicio teneantur. non tamen inde negari discrimen
inter utrumque, quod hactenus manet examinatum; nec ideo minus commo-
dis furiosi esse poterit bonorum possessionis omissio, aut petitio, quod dam-
natis dumtaxat per gerit, nam quae dissimulata, alimentum [illegible]
omittenet [illegible] haerede si vel ex hac sola causa agere poterint creditor-
es; si ut agnoscant, incommodum maximum patitur, solvendi creditoribus, et
legatariis, et implicandi se debitis haereditariis d. l. heimus [illegible]
§ 1 de leg. 2. ea quibus quamvis indemnitati eius [illegible] bene
diviti [illegible] si petere in aliquod damni pervenire, et [illegible] opponi vi-
detur l. ult. § si autem 9 C. de curat. furios. ad furiosi haeredes transmitti
bonorum possessionem ibi docetur et si in furore decedat. Sed illum Ant. Bald. et

& Albane. & vulgo interpretes referunt ad legatum, ut ad bonorum possess.
At sane probabilius hoc ea rationi iuri veteri diversum, quod insinu-
at l. si ius [illegible] defectum. = Deinde opponit Cuiac. ind. l. sciendum 48
ubi quasi ibi dicatur bonorum possess. furioso fuisse delatam. sed sane non
inuenio qualiter ex his exigendat; ibi enim duntaxat dicitur curatori
furiosi datam fuisse bonorum possess. ex decreto a [illegible] dubio. unde
nihil aliud infertur bonorum possess. furioso fuisse delatam. = His pro au-
tonio huius numeri additio eam Cuiac. ubi supra duplicem casum esse, quo
furiosus adquirere hereditatem possit. Primus est, si suus, aut necessarius
heres sit, quo casu ipso iure heres invenitur, etiam in furore decedens
manumissus heredibus l. furiosi 63 alias l. antehac 52. ff. de adq.
hered. l. ult. § sinus 2 C. de curat. furios. Secundus est, si ei, qui
in potestate furiosi sit, obueniat hereditas, quo casu iure ex eo dela-
ta sit iussu curatoris adire hereditatem, vel petere bonorum possess.
eamque furioso adquirere probatur iidem d. l. furiosus 63 et ex Cu-
iac. ubi supra ac l. Fab. 2 semestr. cap. 22. = sed id est in filio [illegible] de-

L. cum heres 52 de adquir. her.

tur l. ex hac 52 in princ. de adq. hered. ubi filio furiosi si heres ab
alio sit institutus permittitur [illegible] adire quasi patrisfa-
milias, & nisi manumittere [illegible] sit. & vulgo interpre-
tes infirmant, ex casu filii pro tuo [illegible], ac ideo posse manumittere
quamvis quod dicitur de manumissione probabilius videtur referendum
ad servum, ut [illegible] relicta eorum libertas feliciter [illegible] et putauit
[illegible] relictis ab Antonio in opere suo, et sic sentiunt Cuiacius

L. ult. § 1. quis ord. in bon. possess.

ad dictam l. ex hac [illegible] in d. l. ult. § 1 quis ordo in bonor. possess.
Ut filio furiosi non cedant [illegible] ad petendam bonorum possess., ne pa-
tri [illegible] quae suppleatur ignorantia patris mandato
aut [illegible] bonorum possess. [illegible] namque iure
in potestatis Marcelli [illegible] qui fuit [illegible] temporibus
testante Cuiacio in Antonino Pio, illud fore [illegible] ante editum
rescriptum cuius meminit ind. l. 52. At quoque [illegible] illud, quod ex
iuris

iuris strictis regulis ante adhibendis rationibus observabitur. Secundo et in servo superiorum ratione falsum contendit Barb. in rat. ad d. l. hereditas si- quod si servus furioso heres institutus sit, nam ipse adire potest nullo iu- bente, non est qui iubeat, nam nec furiosus iubere potest cum mentis ex- sus expers sit, nec iubere potest curator, cum eius persona nihil vale- at ad praestandum auctoritatis adiectionem. Ludo. in una 19 § 1 de appellat. à quâ parte stare videtur l. qui servus 47 de adq. hered. ubi si dominus, qui ser- vus adire iusserat antequam adiret furiosus factus sit dicitur servum adire non posse, quod furiosi nulla voluntas est. Sed adhuc his non obstan- tibus veriorem puto tam in servo, quam in filio, curatore iubente, quam dicere- trixe confirmat d. l. furiosus 63 cuius furioso hereditas adquiri posse per servum, vel per alium quemlibet, dummodo in eius sit potestate. Nec obs- tat filius adire posse tamen pat. fam. quippe adire eam non filio, sed patri furioso commodum paravit, et eius hereditatis velut revocabiliter, ut si quando resipuerit potest illam repudiare, vel si in furore decedat id ius heredi relinquat arg. l. ult. § si autem C. de curat. furios. quamvis ind. l. 52 adire posset ex rescripto D. Pii eo spectat, ut liberum habeat ad- eundi voluntatem nec patris, nec curatoris iussum deat exspectare ut exspectare det, qui absque curatoris iussu adire non poterit, nec in- habiles curatoris persona ad id iubendum habeatur, et si inhabilis ad auctoritatem praestandum pupillo, ut adeat d. l. 17 § 1, non tamen inhabilis est ad iubendum, ut adeat servus, quia ad auctoritatem praestandum ius requiritur in persona, quale non habeat non curator; ad iubendum autem nihil aliud requiritur, quam dispositio libera, et administratio rei; qualis curatori datur. Nec obstat d. l. qui servus 47, nec ibi negatur, ibi enim dumtaxat significatur servum non posse adire hereditatem in iussu domini, qui prae- cesserat furorem, quod cum in ingressu furor supervenerit, revocata videtur vo- luntas intelligitur, perinde ac morte revocata solet intelligi: at non negatur po- sse tunc ex curatoris furiosi nova voluntate hereditatem adire. Superest hic quaerere de bonorum possessione, muto, surdo, aut caeco delata: et sane

eas, si quid greatum intelligant illis petere posse, aut ab alio petere admittere capaces dicit in l. 2 de bon. pos. furios. quin ubi nihil intelligant curator poterit illis decernendis bonorum possessionis petere exemplo furiosi l. servo invito 65 [illegible] pupillo 3 ad Trebell. Nec est cur in hoc [illegible] diutius immoremur.

No. 17

Gradus faciamus ad 33 in solutione de temporis praestituto ad petendam bonorum possessionem, et qua et reliquis, quae supersunt brevibus me expediam. Centum dies utiles olim erant petendi bonorum possessionis delatae agnatis, cognatis, viro, uxori, ac reliquis extraneis l. 1 § si intra 8 et § quod diximus 9 de success. edict. l. 3 unde cognat. [illegible] Eo quis ord. in pos. [illegible] l. 2 § dies 1 cod. l. [illegible] [illegible] [illegible]: quandoque si id tempus elaberetur, vel etiam [illegible] 65 § 14 ad Trebell. in quo [illegible] animadvertendum verba illa aliquatenus non potuit adire Praetorem, et postulare accipienda non de impedimento [illegible] et efficaci, sed de illo, quod aliquando difficilis redditur aditus Praetoris, sed non impediens, alias enim dies non currunt petendae possessionis, quod fuerit introductum adinstar temporis 100 annorum dierum, qui plerumque ad deliberandum de adeunda haereditate dari solent, vel a nomine testatore, vel a Praetore haeredis instituente, ex [illegible], quod explicavit ad [illegible] in l. Aristo 5 de i. deliber. Bonorum possessionis liberis vel parentibus delatae personis largius tempus ad honorem sanguinis erat praefinitum, l. 15 largius et [illegible] de succes. edict. l. filii [illegible] in fin. ad Tertyl. l. [illegible] in fin. quis ord. in bon. pos. Ulpian. in fragm. [illegible] per [illegible] bonorum 9. Ut autem cognoscatur quod omne spatium, et centum dies personis praestituendis, non ea [illegible], ex quo data bonorum possessio, sed personae cui data, in speciem ut recte Cola in cap. si pater 2 [illegible] subsequenter, et filiatione rei illi, qui sit ex liberis, aut parentibus annuum tempus diminuatur, quod non eo nomine ei bonorum possessio deferatur; nec qui non sit ex liberis aut parentibus petat. ideo a patre omnium [illegible] impuberi pupillariter substitutis, ad petendam bonorum possessionis impuberis, centum

sed eo

sed 100 dies habet l. 1 § in quibus autem 13 de success. edict. quae loquitur generaliter ut sunt. Et nonnulli heredes ex regula l. sed si plures 10 § quaerendo pagina
de vulgari ex subst. tamen singularem de cuius hereditate agitur fratrem est, si ex liberis aut parentibus: unde est, qui ex liberis et
parentibus est, et si alieno nomine veniat ad bonorum possessionem petendam
veluti servi nomine anni habet d. l. 1 § in aliis 14 ibi quando fratri dicendum si suo nomine veniat, sed non tamen liberis et parentibus, veluti si
veniat ut manumissor d. l. 1 § sed et si pater § l. 4 quando in pos. explicat Cuiac. ad l. 1 de succ. edict. Est itaque discrimen in hoc inter successorium edictum, et edictum de leg. praestandis; illud enim personas petentis
spectat, ut manet dictum; hoc vero non parentes, sed honoratum l. 3 § hoc
autem 2 de leg. prst. Quae autem discriminis ex verbis uniuscuiusque edicti perpendere videtur. In edicto de leg. prst. iubet praetor praestari relicta liberis et
parentibus; ac propterea non quis petat, sed cui relictum spectat. At in successorio edicto annum praebet liberis et parentibus, qui bonorum possessionem petent, proindeque non ex quo capite petant, sed qui petant videtur spectare.
Primus hic obstare videtur l. 1 C. de suis et leg. ubi fratres ab hereditate paterna lapsu 100 dierum excludi dicitur. Respondeo tamen ut retulit
Cuiac. ubi tamen non agi de tempore praefinito, et bonorum possessionis petitione, sed
de iure civili, hoc est de aditione hereditatis, cui nullum tempus constitutum
est, sed arbitrio iudicantis dari solet tempus ad deliberandum, numquam
arbitrio parvo 100 dierum; saepe vero largius prout ius dicenti placuerit.
l. 1 et 2 et 3 ll. seqq. de iure delib. quod novissime Iustinianus constitutione in tempore ... est, ut ... ipse Imperator annum duntaxat ad deliberandum
dari possit; a reliquis autem iudicibus novem menses. l. ult. § et haec
quaest. 13 C. de iure delib. = Caeterum hic difficile videri potest l. 8 § fin.
et l. seq. de inofficioso test. iuncta l. 34 in fin. C. eod. et de inofficioso
... quinquennium, nec ante illud tempus vivi dicendum inofficiosum ..., cum tamen de inofficiosa agi non posse nisi hac
ordinaria gratia petita bonorum possessione videtur ex l. 1 § 8 fin. cum

cg. rubr. de inoffic. test. Unde infertur bonorum possessionis patronis
hic praeteriti ante quinquennium non esse, ut bonorum possessionem
+ non omnibus — liberis ordinandam, quae + [illegible] nam et quod aiunt de inofficioso l. ...
§. de inoffic. sed dicitur emancipatis liberis, ut compleat [illegible]
2. [illegible] ... nam cum filii emancipati sint exclusi, [illegible]
querelam inofficiosi relaxaverint, ut hic in exclusi erat [illegible]
sione si [illegible] praescripto [illegible], neque magis ... a bonorum possessione
libus ordinandis grata scientia, ut vir uxori [illegible] aditus patefiat. At in
filio suo cum [illegible] eadem bonorum possessio liberis ordinandis quae nova non
erit. Currere autem haec tempora [illegible] [illegible], a tempore, quo scivit de-
latam et bonorum possessionem scierit vel [illegible] delatam ei [illegible] diximus; et quali-
ter haec scientia in singulis personis accipienda sit examinavimus
in 2a. quaestione, inde nil est amplius quod hic quaeramus. Unum
duntaxat manet animadvertendum alios dies cedere ad petendum bo-
norum possessionem edictalem, alios vero ad petendam decretalem; nam ad petendas
edictales cedunt omnes dies, quia praetor adiri potest, et ille potest bo-
norum possessionem de plano dare; ad petendam autem decretalem duntaxat cedunt
dies utiles, quia sedet praetor pro tribunali, et [illegible] [illegible]
ut dicitur in l. 2. de [illegible], et [illegible] bonorum [illegible] [illegible]. Nam cum
haec bonorum possessio cognitionem requirat, utique pro tribunali petenda
est, nec de plano dari potest; tempore autem elapso et inde excluso,
cui bonorum possessio delata erat, proximi gradus succedit bonorum posses-
sio deferenda ex successorio edicto l. 1. § [illegible] de success. edict. l. [illegible]
ac parum interest utrum [illegible] [illegible] [illegible] tempore pri-
mi praeteriti, vel illius repudiatione, nec intelligitur secundo delata bo-
norum possessio, nec repudiando, aut agnoscendo, quamvis id tantum pen-
[illegible] [illegible] [illegible] in l. ult. C. qui admitti qui [illegible] [illegible]
quando secundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], de quo
[illegible] [illegible] in ipsa l. ult. = Sed utraque forma praecedentis di-
fficilis [illegible] [illegible] videri potest l. pen. C. qui admitti ad bon. possess.
ubi

ubi dici videtur ante cuius [illegible] ostensum est facti ignorantiam vel absentiam non impedire, quominus curreret tempus petendae bonorum possessionis: quod prorsus opponitur l. quamdiu 10. l. ex 40. et l. 2. pen. ubi quis ord. in poss. Agnovit dissensionem Cuiac. 17 observ. cap. 19 ac proinde interpretatur aut [illegible] solas expungit in d. l. pen. ea verba scilicet vel absentia. Amicus [illegible] litera dici [illegible] ea verba referat pone ad aliquos casus, quibus [illegible] veteri ignoranti vel absenti currebat tempus petendae bonorum possessionis, veluti ex Edicto, vel proprias adire posset, qui putasset supina aliqua ignorantia facti debitas adire non posse, aut [illegible] non [illegible] est in prima [illegible] ipse accedere omisisset [illegible] omnibus casibus [illegible] est novus Constantini [illegible], quam refert in d. l. pen. et ult. C. qui admit. ad bon. poss. Cum enim olim bonorum possessio solemniter petenda esset l. 1. C. communia de success. apud maiores Magistratus ut [illegible] [illegible] Romae apud Praetorem, in provinciis apud Praesidem l. 2 [illegible] quis ord. in bon. poss. utrumque a Constantino emendatum est, [illegible] quod utile est petitio, et si non solemniter fieret, neque apud maiores Magistratus municipales ostenderetur [illegible] l. pen. est, non obesse ei, cui delata est bonorum possessio, et si per [illegible], id est ignorantiam iuris, licet ob ignorantiam facti, aut absentiam vel aliquid [illegible] solemniter non petat intra finitum tempus bonorum possessionis apud maiores Magistratus, dummodo (quod addendum est ex l. seq.) [illegible] ostendat apud municipales Magistratus amplificandi [illegible] intra legitimum tempus petendae bonorum possessionis, quod nequaquam [illegible] est d. l. pen. ubi quod diximus a petitione, [illegible] intelligendum, ut [illegible] explicant, tamquam de solemni petitione ut indicat d. l. ult. C. qui admit. l. ult. § 3 C. de curat. furios. [illegible] probat [illegible] et Cuiac. d. cap. 19. Ex his apparet olim [illegible] fuisse bonorum possessionem agnoscere, et [illegible] solemniter peti, coram Magistratu [illegible]. Unde explicanda est in l. [illegible] 26 in fin. de [illegible] qui referuntur ad casum, quo quis post agnitam bonorum possessionem, [illegible] eam petiisset a Magistratu creditores [illegible], cui [illegible] [illegible] tempore [illegible]

[illegible]

bonorum possessionis ri dare. In Accursius § et Cuiac. 12 observat. cap. 19.

Num. 18 Succedit 4ª inspectio de Magistratibus apud quos petenda bonorum possessio, quod leviter dumtaxat perstringemus; sine enim magna prolixae explicationis digna. Bonorum possessio edictalis apud Maiores Magistratus solemniter petenda erat; apud Minores vi in uelle, et pro missione praecurria indicat d. l. 2 § in bonorum 2 nulla § ante quae ed. l. 1 C. 3 minima de successionibus ad inferiores Magistratus ri spectavit ea, quae maioris imperii sit, quam iurisdictionis ut in l. ea quae 26 ad municipalem. Cuius generis videtur et datio possessionis bonorum l. imperium 3 ubi manum § de iurisdict. Attamen poterat id ius, à Regina vel Praeside mandari, ut potere quod ipsi proprio Magistratus habent l. 1 § pen. de officio eius cui mand. est iurisdict. ubi sic omnes Interpretes nec hanc pro suum Raphael Fulgosius. Postea autem Constantini Imperatoris in l. pen. et ult. C. qui admitti id uariatum est, tantum enim sublata est necessitas petendi solemniter bonorum possessionis, ac sufficit quocumque modo admissum velle agnoscere bonorum possessionem sive per rusticitatem sive per iuris ignorantiam, sive per aliam quamlibet causam solemnis petitio sit omissa; hic est sensus d. l. pen. C. qui admitti ut indicat l. ult. § 3 C. de curat. furiosi et explicat Donell. ad d. l. pen. et Cuiac. 12 observ. cap. 19 item cum permissum sit apud quemlibet iudicem, et apud virum, aliosque Magistratus municipales bonorum possessio petere simpliciter interveniente testatione de amplectenda hereditate d. l. ult. C. qui admitti. à qua nec longe est § ult. inst. de bon. possession. in qua nil dixerunt pro ostensioni d. l. ult.

Num. 19 Sequitur 5ª inspectio de effectu bonorum possessionis. Et quidem bonorum possessio in omnibus uice hereditatis obtinet l. 2 h. tit. l. pretium 117 de R. I. l. 1 et 2. de possess. hered. pet. Inde et saepe heredes appellantur bonorum possessores ut vel. in editionibus § si patronus 2 de C. et D. (de cuius explicant Costa in § et quid si tantum 5 § ad n. 37) cap. l. 1 § bonorum 7 et l. restituere 68 ad Trebell.

ad tabell. et haereditatis patrimonium appellat. et bonorum possessionem vocat l. haereditas 178 [illegible] de V. S. [illegible] [illegible] [illegible] lib. [illegible] ac proprietatem quam lex, vel Senatus consultum [illegible] habet haereditatis [illegible] [illegible] [illegible] bonorum poss. l. [illegible] [illegible] Cuiac. in l. haereditatis 128
Non tamen idem bonorum possessio haereditas est [illegible] bonorum possessionem [illegible] est haeres, [illegible] bonorum possessor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de bon. posses. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gregorius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 634 [illegible] [illegible] Nec [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. 1 de fundo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnium intelligendum [illegible] Cuiac. [illegible] [illegible] 26. [illegible] est, cum [illegible] haeres, aut [illegible] facere non posset [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] quaerere, quorum variis opinionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] la dottas [illegible] Gregorii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adduxit [illegible] [illegible] haereditas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facit, [illegible] [illegible], et non [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] bonorum possessor [illegible] haeredem non facit; omnia tamen commoda et incommoda [illegible] [illegible], [illegible] aliis haereditatis aditio afferre solet l. 1 de bon. posses. In quo [illegible] illud [illegible] [illegible], quod et [illegible] [illegible] tribuere bonorum possessionem ait, [illegible] illud tamen [illegible] explicat Cuiac. et Hyllig. d. lit. C. Inde [illegible] bonorum possessori actiones tribuit ad persequen- dum rerum haereditariarum [illegible], [illegible] [illegible] appellat l. [illegible] de caed. edict. l. pen. § 2 de bon. lib. [illegible] [illegible] [illegible] de bon. poss. [illegible] genuit [illegible] [illegible] est possessoria [illegible] [illegible]. Sunt autem [illegible] actiones utiles, quae et praetoriae. Nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fam. ercisc. [illegible] non utiles eo sensu, quo omnes actiones [illegible] utiles dicere solemus; non [illegible] eo sensu, quo utiles appellamus actiones [illegible] deficientibus [illegible]- bis legis introductas secundum sententiam legis. Inde [illegible] et iura sepulchrorum habet bonorum possessor [illegible] [illegible] 22 de [illegible] lib. et in eius persona velut in persona haeredis implenda est conditio dandi l. 4 de C. et D.

l. ig[illegible] potestas 13 § fin. de leg. [illegible] adcrescendi deficientis portionem alteri, cui delata est bonorum possessio [illegible] l. 3 § fin. [illegible] l. 2 § pen. de 27 tabul. [illegible] tentiu[illegible] partis potent. accrescere non solum [illegible] vel e[illegible] [illegible] enim ab initio nemine invito bonorum possessio adquiratur l. 3 § [illegible] [illegible] [illegible] bonorum possessionem [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] conditionem [illegible] potuit [illegible] [illegible] l. [illegible] hereditate [illegible] de adq. hered. [illegible] omnino [illegible] ad d. l. [illegible] [illegible] [illegible] receptam [illegible] [illegible] Quid [illegible] [illegible] an dum deliberat [illegible] [illegible] bonorum possessio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in l. 2 § 2 de 27 tabul. [illegible] [illegible] ex l. si [illegible]

=famil. [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] 20 § 1.=

=de [illegible] libert. l. [illegible] fin. de [illegible]=

=sed [illegible] Julian. [illegible] l. 2 § 2 de 27=

=tabul. si bonorum possessor. [illegible] [illegible], cum=

=[illegible] et ab intestato [illegible], et [illegible]=

=[illegible] [illegible] est, ut [illegible] [illegible]=

=deliberat [illegible] [illegible]=

=[illegible] [illegible] [illegible] : [illegible]=

=[illegible] [illegible] [illegible]=

=[illegible] [illegible] [illegible]=

=cum ab initio [illegible]=

=in [illegible] [illegible]=

=[illegible] adcrescendi [illegible]=

=[illegible] [illegible]=

=[illegible] [illegible]=

=obvenire=

DE BONORV̂ POSSE-
SSIONE SECUNDUM TABULAS

[illegible]

+non

[illegible]

L. 1 § sed [illegible] de his quae in [illegible] delendo.

[illegible]

L. 2. C. de [illegible]

[illegible]

[illegible] ex iure libero [illegible] it ad [illegible]
[illegible] C. famil. ercisc. L. 1. C. [illegible] ad [illegible] ut si quando [illegible]
[illegible] per-
[illegible]

[illegible]

L. lucius 40 de [illegible] milit.

[illegible]

Nº. 34

desiure

[illegible]

beiedr. sagto

[illegible]

+ jtz pueri; quoniam hoc casu uale erat ab initio ttz; pueri u° att.

[illegible]

N.º 4

[illegible]

L. confirmantis § 13 de codicillis

[illegible]

[illegible]

[illegible] hoc est, et consequenter [illegible]

[illegible]

L. miles 22 de test. milit. [illegible]

[illegible]

L. idem 23 de test. milit. [illegible]

[illegible]

+ contra

[, qui ex libero et
§ ite 2. 6to.

[illegible]

[illegible]

N.º 53 [illegible]

[illegible] ne ei ut [illegible] [illegible], nisi in eo [illegible] [illegible] sit, qui ab [illegible] [illegible] [illegible], quippe per [illegible] [illegible]

[illegible]

P. Laurentius [illegible]
de S. Pietro

[illegible]

[illegible] de [illegible] tabul. [illegible]

[illegible] tabulas [illegible]

[illegible]

[illegible] bonorum [illegible] tabulas [illegible]

C. 11 dubbio 12 de 2a tabul.

[illegible] bonorum possessio [illegible] tabulas [illegible]

[illegible] bonorum possessio [illegible] tabulas [illegible]

[illegible] bonorum possessio [illegible] tabulas. Sed ut sciatis [illegible]

sane

sane conclusio in d. l. si libertus [illegible] nec instituere [illegible] in potestate [illegible]
succedunt ad instituta [illegible] filio; nec [illegible] hi fuerunt [illegible]
quid in [illegible] operante ad rumpendum supremum testamentum, neque quid dicitur, per
posthumum [illegible] imperfectum, neque [illegible]
[illegible] ut [illegible] quod grande [illegible]
[illegible]
[illegible] posthumi [illegible] imperfectum [illegible]
[illegible] filio [illegible] illius
[illegible] qui [illegible] filio [illegible] filio [illegible]
[illegible]
[illegible] filius, qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] filio [illegible]
[illegible] imperfectum [illegible] filius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] filio [illegible]
[illegible] ad rumpendum [illegible]
[illegible] filius [illegible] filius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] filius
[illegible] filius [illegible]

[illegible]

L. filius 7 de lib. et posth.

N

Num. 6.

[illegible], quamquam vera est, [illegible] apparebit a [illegible], quare [illegible] nec apparebit nec [illegible]: [illegible] ratiocinatio [illegible].
[illegible] Quinta demonstratio [illegible] bonum [illegible] 24 [illegible] lib. 6 [illegible] hic est [illegible] lib. in [illegible] 6 [illegible] [illegible] 2 lib. [illegible] [illegible] [illegible] 3.) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] de futuro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 36 de [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] hic est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] in [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible]

optime

[illegible]

L. Clemens 81 § 1 de her. inst.

[illegible]

Sed [illegible]

[illegible]

[illegible] pars sit deleta, vel aliqua sit deleta [illegible]

[illegible]

De cancellatione.

[illegible] est quid dicendum si [illegible] valere [illegible] nomen [illegible] cancellatum deletum ne sit? Et quid [illegible]

[illegible]

illud quod [illegible]

[illegible]

De pend. possessionis ab instituto pendente dictis

[illegible]

l. interea

[illegible]

ferae [illegible]

[illegible]

L. 8 de fiton. singulat. [illegible]

[illegible] quamvis potest [illegible] sanitas [illegible] alias antecedit [illegible] sanitas [illegible] bona [illegible] in damnum [illegible]

ab intestato

vel ab intestato succedere [illegible] debitoribus et potest, ut [illegible] pro quamvis
[illegible] minus [illegible] maiori [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] lib. 5 [illegible]
ad lib. 5 sent. Paul. tit. 9 [illegible] nec potest videri [illegible]
[illegible] Hoc.
[illegible] Paulus [illegible]
sed [illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] Paulo [illegible]
[illegible] Sexti. No. 77
[illegible] ad [illegible] bonorum possessionem secundum tabulas [illegible]
[illegible] bonorum [illegible] tabulas
[illegible]
bonorum possessionem [illegible] tabulas [illegible] vel [illegible]
[illegible] bonorum [illegible] tab. [illegible]
[illegible]
[illegible] in potestate [illegible]
[illegible] qui [illegible] potest [illegible]
[illegible] iuris rigore [illegible]
[illegible]
[illegible] 3a tabul. [illegible] bonorum possessio [illegible] tabulas,
[illegible]
[illegible] potest [illegible] bonorum possessionem [illegible] tabulas [illegible]
[illegible]
[illegible] bonorum possessionem [illegible]
[illegible] bonorum [illegible] tab. [illegible] Unde
inferri videtur, [illegible] bonorum possessionem 3a tabulas, [illegible]
[illegible] tabulas ut insinuat l. illud 4 de 3a tab. ubi animadvertit

[illegible] ... [illegible] tenuis.

N° 84 [illegible] ... [illegible] 13 ... [illegible] ... 71 ... ex senatu 71 de ... [illegible] ... [illegible] ... 75 ... [illegible]

His ... [illegible] ... [illegible]

Explicavi.

AD TITVLum
DE CONIVNGEDIS CVm EMANCIPATIS LIBERIS.

N° 1°

Edictum de coniungendis cum emancipato liberis eius, quod et novum edictum
appellatur in l. 1 § 4 de Carbon. edict. l. 13 de ventr. in poss. mittendo et nova
Iuliani clausula in l. 3 hoc titulo additum fuit a Iuliano in perpetui edicti compo-
sitione ut ius civile cum Praetorio redigeret. Cum enim filio emancipato, et ex eo
in potestate avi retento nepote retento ius civile ad avitam successionem praeferret
ut pote ut suum heredem reversa emancipatione vocat ad hereditatem per bonorum
possessionem contra tabulas, aut unde liberi. Visum Iuliano ad utriusque iuris dividuum
componendum adiicere edicto praetorio novam clausulam de coniungendis cum eman-
cipato liberis eius, quia sit cautum eam et nepotem retentum in potestate et
filium emancipatum habeat patrem et filium ad avi hereditatem avi admitti l. 1 in
principio cum toto titulo et hoc titulo l. 5 in principio si tabulae testamenti nullae ext. l. 1 § 13 de ventre in poss.
mittend. l. 1 § 7. l. 13 § gen. § ult. de bonor. poss. contra tab. ita ut ambo si alii se-
mul concurrant unam duntaxat videantur personam constituere ac progrerea
unam duntaxat partem faciant. l. 1 § iter cum seq. hoc titulo l. 19 iuncta l. praecedenti de le-
gat. praestand. nisi forte emancipatus redierit iterum ad potestatem per adoptionem
tunc enim nec excluderet nepotem, cum non ut naturalis filius et pater nepotis,
sed ut alius filius adoptivus redidisset in potestatem l. 1 § si quis, si tab. testamenti
nullae ext. de cuius plenior explicatione videri potest Costa in § et quid si tan-
tum 3a q. n. 12. nec in eandem partem cum nepote admitteretur, sed separatim et ipse par-
tem faceret l. 1 § 7 de contra tab. quoniam in adoptionis ipsa quodammodo inter suos here-
des connumeraretur. Ex quibus explicanda l. ult. hoc titulo de cuius expli-
catione et conciliatione cum l. 3 in fin. hoc titulo et l. nepos 20 de legat. praestandis
videre licet scripta ad Aristonem in l. 6 de leg. praestand. quae hic non repeto. Atque
explicanda l. 5 § ult. si tab. testamenti nullae. Vt si filius emancipatus omiserit

bonorum possessionem contra tabulas eius patris decreuit nepotibus ex se retentis in potestate aui, quoniam cum in eandem partem cum nepotibus uocetur aequum est ut si ipse omiserit portionem ad se expectantem adcrescat nepotibus. Nec obstat lex 3 §2 hoc titulo ubi non nepotibus sed fratri eiusdem emancipati patruoque nepotum illud accrescere dicitur. Nam respondetur illud in eo tantum inde procedere quod et nepotes portionem suam omiserant ut tamen uerius si recte legatur insinuare uidetur ut notat Cuiacius ibidem. Demum et inde explicanda lex §13 cum seq. hoc titulo. ubi filius emancipatus nepotibus ex se retentis in aui potestate, non fratribus conferre debere dicatur; cum enim in eandem portionem cum nepotibus uocetur, aequum est ut cum nepotibus duntaxat damnum afferat, ipsis quoque duntaxat emolumentum contingat collationis, quod et simul tamen in §filius 26 eiusdem titulo de cuius interpretatione admodum digladiantur interpretes inferius explicabo ad titulum de collationibus.

N°2° Vt autem huic edicto locus sit nonnulla sunt necessaria. 1° quod filius sit emancipatus alias si sit in potestate praeferretur nepotibus, nec concursus poterit admitti ut patet constat in §i titulo. Secundo quod filius non sit exheredatus l. 1 in principio hoc titulo quippe hoc edicto tantummodo iubetur filius emancipatus nepotibus coniungi, cum illi uel contra tabulas uel unde liberi bonorum possessionem competit. Quare neutrum cum exheredato dari notum est nisi forte de inofficioso testamento egerit et obtinuerit; tunc enim nepotibus iungetur argumento l. 23 de inofficioso testamento. Idem dicendum si nepotes sint exheredati, quoniam cum tunc et iure ciuili et praetorio exclusi sint ab hereditate paterna cessat ratio nostri edicti nisi pariter de inofficioso egerit et obtinuerit. Nec requiritur nominatim fuisse exheredatos ut desiderari uidetur in l. 5 in principio si tabulae testamenti nullae. sufficit sane interpretes fuisse exheredatos argumento principio Inst. de exheredat. liber. Nec obstat dictus § omisso Cuiacio in l. 1 hoc titulo qui pro illis uerbis. Nec nominatim exheredes scripti erunt, reponit nec nominatim heredes scripti erunt. Rursus tantummodo additum ibi a Consulto uocabulum nominatim non propter nepotes, sed propter filios emancipatos qui nepotibus iunguntur ex nostro edicto: cum enim de utroque ageret significatum oportere eos non esse exheredatos ut locus

eet securius

103

Dr Santos de S. Pedro.

iesset concursui ex edicto, ait opportune eos nominatim esse exheredatos, non quia necesse esset nepotes nominatim exheredari, sed quia filius de quibus simul agebat non alia vulg esset exheredatio quam nominatim facta alias si exitus vel ipsius permittenda esset non improbabili coniectura negoneget, nec notam exheredationis meruerunt quippe in eo tunc sicut in l. 1 in princ. hoc tit. ut ita notat à Curacio referunt ipsa verba ut suadent ea eo quod in eadem verba conveniunt Ulpianus in d. l. 1 & Pomponius in d. l. 3 quod sane ipse attingere posset non ipsius edicti verba esse, at in dicta l. 1 hoc tit. pro illis verbis nec nominatim exheredes scripti erunt, legetur, nec notam exheredationis meruerunt. His demptis reliqua sucrint, unde probabiliter licet deducere scriptorum vel scriptoris iniuria vel notarij minus recta interpretatione scripsisse. Nisi forte verius sit eos nepotes utiliter venire iure praetorio nominatim fuisse exheredatos quod innuere videtur Ulpian. in princ. tit. qui hered. inst. § emancipatos 23 & Iustinianus in § emancipatos 3 de exheredat. lib. quo referendam l. 4 vers. & alius C. de liberis praeteritis. ex sententia Curac. in princ. tit. Tertio requiritur quod nepotes naturales sint, non adoptivi; si enim quis filium habeat in potestate & velut nepotem ex eo adoptet extraneum postea filium emancipat illi nepos noto iungetur, quia desit ei ex liberis esse l. 6 hoc tit. Sed an nepos excludat filium vel nepotem? Curac. in l. 1 in princ. hoc tit. putat excludendum nepotem ab emancipato.
* Et id felicius, cum enim ex inpraetoriis aequalem [illegible]. Verius puto utrumque admittendum ad hereditatem non in eandem partem, sed unumquemque partem facere perinde ac si duo filii essent. Quarto necesse est nepotes non esse emancipatos alias quoque si nepotes essent emancipati aut sint post emancipatum suscepti patri pariter emancipato non iunguntur, imo pater solus ad avi hereditatem admittitur, velut non admissus forte quia exheredatus nepotibus obstabit uti proximior gradu l. 3 vers. exheredatus eo hoc tit. ubi Curac. & Valent. de success. succes. c. [illegible] n. 24. quibus & iuvenis l. 23 § 1 de bonorum possess. liberi obstat l. 1 § si sit filius in fin. hoc tit. ubi eos proponitur duos nepotes alterum in potestate avi, alterum emancipatum dicta patris eis illis occurrere ad hereditatem. Quod difficilius redditur ex l. 3 hoc tit. ubi eos casu nepoti emancipato **

n quemadmodum nepoti alterii in potestate bonorum possessio datur sed duntaxat portio relicta ad uirilem cum fratre seruari uidetur C. ad l. iii contr. tab. quae plena explicaui ad Antiquitates lib. v. Sequuntur sane interpretes in huius nodi solutione, quorum plura opinamenta referunt, & refellit Amaia obs. lib. 2 c. 17 art. 14. n. tamen ipse Faetricon in uera explicat referenda putat eum consultum in uersu fin. d. l. fili ius narrasse casum propositum, ac cum antea egeret de duobus nepotibus quorum alter erat in potestate, alter emancipatus ibi agere coepit de duobus nepotibus in potestate, quod merito improbat Santolaria uelut iudicii incongruum. Sed nec huic subscribo quatenus censet eo casu propter nepotem in potestate & eum admitti ad bonorum possessionem qui erat extra parentis, idemque probatum eadem d. l. 3 & l. ult. hoc tit. frustra contendens discrimen constituere inter nepotes emancipatum & conceptum post emancipatum. Sto enim quod id discrimen uerum sit eo parte quo conceptus post emancipatum durat in potestate emancipati sane uerum esse non potest cum ab emancipato emancipatus sit ut natus supponendus est in d. l. ult. alias obstet l. 18 si de bonorum possessione contra tab. imo nullo casu uerum est hunc nepotem non esse in familia aui, semper enim filius uel nepos emancipatus aut susceptus post emancipatum, quoad ius bonorum possessionis petendi intelligitur esse in aui familia l. 3 in fin. & l. si duobus 14 in fin. de bonorum possess. alias si in aliena esse intelligeretur non possent admitti ad bonorum possessionem contra tabulas nisi inuenirentur instituti ut de filiis datis in adoptionem diximus ad tit. de bonorum possess. contra tab. Quare his omnibus omissis respondendum puto in d. uersu fin. ea uerba quemuis hi minus quam patruus ex hereditate aui occurrente patre sint habituri. Indefinitione plane esse, nec referenda specialiter ad casum propositum. Cum enim dixisset nepotibus eo casu pariter ac patruo tertiam partem bonorum ab alio filio emancipato offerendam (quod qualiter intelligendum alibi diximus) uidetur sibi opponi posse iniquum uideri eandem praestandam nepotibus conferri, quam patruo, cum nepotes non parem ferant portionem hereditatis auitae ut pote quibus pater iungeretur & portionem auferret. at quid eo uerum generaliter sit nepotes non solere parem bonorum partem ferre cum patruo, ob patris occursum.

concursu, tn pariter illis offerendus est; quia simul cum patre unam personam representant, ac in parem bonorum partem uocandi; uel alias (in quod proclivior sum) dicendum e in eo tantum nepotes fuisse institutos ut in l. 3 hoc titulo;
* quo casu recte dicitur utrumque nepotem minus ferre ob concursum patris; et sicut cum nepos emancipatus bonorum possessionem petat, tunc quae portio ei servatur ex constitutione Divi Pii minor est concurrente patre ut ostendit Cabult hoc tit.
& explicui ad Authorem loco totias citato. Cum enim ipse cum altero nepote in unum ... uocandus ita ut non amplius utrumque simul, quam solus pater, euenit ut quemadmodum nepos in potestate minus ferat, concurrente patre itaque ... minus ferat. Quinto requiritur quod suo nomine nepotes uel filius emancipatus heredes sint ut dicitur in l. 1 in principio & in d. l. 3 ... quod ut capies pone exemplum in l. nepos 5 hoc tit.

N.° 3.°

His concurrentibus huic edicto locus erit, quod an post constitutionem Iustiniani in l. meminimus 13 C. de legit. hered. & nouella 118 de hereditat. quae ab intestato qua filiis emancipatis uidetur concessa successio in bona paterna etiam ex iure ciuili locum habeat disputant interpretes & sane quamuis Cotta in § & quid si tantum 3.a ... n.° 125 illi ius locum praeclusum ea putet, uerius habeo ex superiori constitutione non abolitum. Neque enim a Iustiniano dictum succedere emancipatum iure ciuili, sed succedere aeque cum filiis in potestate; quod sane referendum ad Pretorium ut notat Cuiac. in l. 1 hoc tit. Post Alciat. & alios quos ipse refert.

Dr. Santos de S. Pedro.

ADTITVLVM
DE COLLATIONIBVS.

Pauci⁊ qq de collat. explicans quid sit; inter quas personas locu⁊ heat, N. 1.
quanti⁊ rem fiat, quomodo & quando; uestigia sequens Duarenum
& Pichard. in § quedam 20 inst. de action. qui his capitibus comprehende-
runt hunc tractatu⁊. Ergo collatio est, ut non male Pichard. ubi s. ante n.º 4.
rei propriae commoda communicatio inter liberos heredes propter aequali-
tatem introducta. Que inducta maxi casu quo filius emancipatus bonorum posess.
vel s.ª tab. vel unde liberi a praetore petita parte bonorum paternorum auocat
suis reliquis heredibus hoc est liberis in potestate: aequu⁊ enim visu⁊, ut qui cum
suis heredibus admitteren⁊ re[illegible] emancipati perinde ac si in potestate man-
sisset l. 6 § 1 de bonorum poses. & l. 3 § 5 de s.ª tab. ideo ea illis conferret quae si
uere fuisset in patris potestate illi quaesiturus erat, ac tum aequo iure inter
omnes diuiderentur; quae ratio inducenda collationis expressim uidetur Ulp.
in l. 1 in princ. lector. explicat Costa in § & quid si tantum n.º 229 quem sequitur
Pichard. ubi s. n.º 12. & subscribunt alii ab ipso relati.

Ex hac inducen- N. 2.
dae collationis ratione; primum facile colligitur inter quas personas collatio locum heat.
Aperte enim onus collationis duntaxat caderet in emancipatos, commodum
autem in suos; neque enim unquam suus conferet, nec emancipato conferetur unquam.
At primo nequaquam suus conferet quia non habet quod conferat, ut qui omne
quidquid adquirit patri adquirit l. 79 de adquir. hered. excepta filia
quae iure singulari etiam in patris potestate dotem possit adquirere et illam
conferre debet l. 1 ª l. 4 & 5 de collat. dot. non tantum profectitiam sed aduen-
titiam l. 4 C. de collat. Emancipatus uero commodum nunquam feret colla-
tionis, quoniam collatio illis duntaxat fit, quibus damnum praetor dedisse
uidetur scena bonorum posess.; uno tantum casu & emancipato collatio
facienda erit ab herede suo filia scilicet cum dotem conferat profectitiam
l. filiae 4 C. de collationibus. Cum enim profectitia dos sit quae a patre

profectum sit, aequum usque est ut emancipato filio qui bona sua confert
pariter communicentur omnia quae a patre ipsi facta fuerunt; alias
extra hunc casum emancipato nunquam fit collatio; qui sane confert
at ipsi nunquam confertur, non tantum a suo sed ab alio emancipato; offerrent
i 17. emancipatus illis duntaxat quibus praeiudicat, emancipatus autem non intelligi-
tur parum alteri nocere, quippe et ille pariter iure civili fuerat exclusus.
Unde si quattuor sint filii duo emancipati, ac duo in potestate retenti
singuli emancipati duobus suis duntaxat conferent, non sibi conferent ad invicem
ut dicetur inferius.

Nº 3. Obstat dictum l. 1 § 16 de coniungend. ubi filius eman-
cipatus videtur conferre nepoti ex ~~emancipato~~ mancipato. Sed quia facile expli-
catur supponendum emancipatum, qui confert, ut diximus, illi tantum conferat cui
praeiudicat, unde fit ut pater qui suis liberis iungitur ex edicto de coniun-
gendis non fratribus in potestate conferat sed propriis liberis hoc est nepoti-
bus ex eo in potestate avi retentis. Cum enim in eadem avi hereditatis por-
tionem cum illis vocatur illis duntaxat praeiudicat non fratribus, ac propterea
illis tantum confert l. 1 § emancipatum 13 cum seq. de coniung. quemadmodum et
ex eadem ratione si ex filio defuncto duo sint nepotes alter emancipatus
alter in potestate et ille petat bonorum possessionem non patruo confert sed fra-
tri quoniam cum incandem portionem cum fratre vocetur, fratri tantum facit iniuriam
ac propterea fratri tantum debet conferri d. l. 1 § fin. de coniung. et l. 1 § 2 de
collat. dot. et neptis dotata ex eadem ratione fratri quoque duntaxat non patruo
confert dotem non obstante l. 19 C. de collat. ubi nepotes ex eodem filio non sibi invi-
cem sed patruis debent conferre neque omisso Cuiac. et Ciunnio ind. l. 1
§ 2 Dico ibi agi de collatione dotis vel donationis ante nuptias, quae ipsorum
nepotum pater aut mater acceperat ab avo, quam aequum est ut perinde
ac pater vel mater superstites fratribus conferunt ita nepotes quoque illis con-
ferant ut quemadmodum patrem vel matrem repraesentant ad successionem ita
repraesentent ad collationem, quod et sensisse videtur Cuiac. ad tit. C. de
collat. ind. l. 19. Ergo his suppositis in d. § viii filius 16 supponitur fi-
lius unus emancipatus et ex alio defuncto duos nepotes alterum in potestate
avi

avi retentus et alter emancipatus, dicitur quod patruus bonorum possessionem petens nepotibus conferre debebat quorum alter erat in potestate avi, et alter sui iuris, aequalem partem illis conferre debere ac alii filio ipsorum quoque patruo in potestate retento, quamvis ex hereditate patris concurrente patre minus esset habiturus hoc est si pater viveret, et concurrisset sane hic patruus petens bonorum possessionem conferre videbatur dare nepoti retento in avi potestate; at alteri nepoti nihil videtur de eis debere conferri; qui emancipatus conferre non solent, nec frater quod ipse collatus est communicaris teneri videbatur arg. l. 1 § 14 de coniung. Verum respondendum est, cum nepos emancipatus iungatur in eandem partem nepoti retento in potestate propterque ut pote simul cum eo patris personam repraesentans eum admittit ad collationem quasi repraesentationis iure ipse et frater retentus in potestate avi una persona esse fingatur et emancipatus ad commodum collationis admittatur non directo sed oblique propter fratrem ut docent ibidem ceteri interpretes quos refert et sequitur Pichard. ubi s. n. 3 art. 2. Amar. lib. 2 observ. cap. 12 a n. 6 et Santolario lib. 4 interpret. 17. Quod si non placeat, teneri posset emancipatos institutis, erant hi nepotes instituti ut s. diximus ad textum de coniungend. solitum ab emancipatis praeteritis, quod quidem suadet ipsa ratio edicti praetoris, et sane nullibi eiusmodi expressum memini, cum et saepe inveniatur emancipatos non esse conferendum ut in l. 3 § 2 de collat. l. 9 C. eod. et saepe nullibi de emancipato instituto mentio est.

Ergo conferunt emancipati sed licita sint instituti, aut legato aut fideicommisso tantum eis fuerit relictum quantum per bonorum possessionem capiunt, quippe tunc nulla iniuria eis fieri t. l. 1 § 1 cum duob. seqq. de collat. Si non fuissent instituti et commisso ab aliis ad maiorem portionem per bonorum possessionem contra tab. admitterentur et tunc conferre deberent l. 3 de collat. dot. alias ex testamento succedentes aut in maiorem portionem capientes per bonorum possessionem contra tab. quam caperent ex testamento nihilominus conferrent, nisi cum fuerit testantis voluntas praeterito conferant fieri posset l. 1 et ult. C. de collat. Quae voluntas cum ex nova Iustiniani constitutione in novella 18 cap. 6 et auth. ex testamento C. de collation. semper

interecedere presumitur nisi aliud probetur, semper enim standum volun-
tati defuncti Ex qua et quandoque inter succedentes ab intestato cessat
collatio ut l. 39 §1 fam. excis. Item offerunt dati in adoptionem si sint
instituti et communio ab aliis edicto plus capiant per bonorum possessionem quam
caperent ex institutione l. 2 C. cum duob. segg. de collat. dot. alias si non sint
instituti non offerunt; quia nec ad bonorum possessionem contra tabulas vel unde
liberi admittuntur ut pote existentes in aliena familia l. 7 dictum ad
tit. de bonorum poss. contra tab. quemadmodum nec admitterentur si non plus ca-
piant per bonorum possessionem quam ex institutione arg. l. 1 §6 de collat. et l. 2 de
collat. dot. quoniam nullum tunc videatur suis iniuriam offerre; conferunt
autem ipsi filii in adoptionem dati si eorum pater adoptivus decesserit, alias
confert pater adoptivus l. 1 §14 de collat. quemadmodum et eius nepotes
retenti in avi potestate desiderant admitti ad bonorum possessionem patris eman-
cipati confert avus qui eos habet in potestate tit. de collat. l. 4 de
iniungend. l. 6 si tab. test. [illegible] Praeterea non offerunt quandoque filii in potestate
sed raro; cum enim reputantur nil proprium suum habere possint, consequenter
nil habent quod possint offerre. Castrensia enim vel quasi numquam confe-
runtur ut infra dicemus. Sunt tamen nonnulla quae offeruntur ut putavit
Cuiac. scilicet donata a patre filio post novam Iustin. constitutionem in l. 25 C. de
donat. inter. Olim enim filii in potestate donata a patre filio non conferebant
quoniam inutilis erat donatio ac propterea donata in bonis patris mansisse
intelligebantur, postea inter heredes ut hereditarium dividendum l. 13 C. de collat.
nisi expressa morientis patris voluntate fuisset confirmata, non enim
solum sed patris eam confirmabat [illegible] Pauli lib. 5 sentent. tit. 13 et l. 2 C.
Gregor. Hermog. excisc. [illegible] penult. de collat. dot. Sed continuata do-
nandi voluntas usque ad mortem ad quem casum referenda l. 18 C. fam. excis. iuxta
Cuiac. interpretationem in l. 35 fam. excisc. Cui non subscribo motus
traditis a Fabro de erronib. decad. 40. errore 10. Igitur filii iure
antiquo in potestate non offerebant donata a patre filio, quoniam utcumque
inutilis aut utilis dumtaxat post mortem patris, conferre autem dunta-
xat debent quae quaesiverint [illegible] moriente patre, qua re nec fideicommissum
aut aliud

Dr Santos de S. Pedro.

aut aliud relictus a patre ac consequenter nec donationes morte
confirmatas filius tenebatur conferre, quoniam post mortem adquirebat; at iam
iure novo cum ea subst. constit. inst. ex donationes a patre filiis in potestate
factas confirmentur, et retrotrahi videantur usque ad tempus, quo factae fu-
erint consequens esse videtur ut tanquam adquisitae ante mortem paternam conferri
debeant ut sentit Cuiac. in l. 1 C. de collat.

N. 5°

Sed obstat l. 20 C. de collat.
ubi supponitur donationem simplicem a patre factam nequaquam conferendam duo-
bus casibus exceptis et ibi propositis habet que lex authorem Justinianum de-
cio solo Consule anno scilicet Christi 529 cum anno antecedenti eodem Justini-
ano solo Consuli edidisset l. 25 C. de donat. inter. Sed reri potest
ut voluit Fabrit. de error. decad. 40 errore 2° in d. l. agi de filio emanci-
pato non quidem id dubitari an conferre teneatur simplices donationes fratri-
bus in potestate retentis, sed aliis fratribus pariter emancipatis, quibus
ait duobus tantum casibus teneri conferre simplicem donationem. Primo si er-
ilis emancipati collaturi sit ei donatio propter nuptias aut dos profecti-
tia, tunc ex ob aequalitatem servandam et ipse illis conferat simplicem do-
nationem a patre acceptam aliam non collaturus. Secundo si eo lege pater do-
nationi dixerat agi [illegible] in eo casu de collatione donationis a patre profectae
facienda a filio emancipato alteri fratri emancipato ex eo quod si-
mul agitur de collat. donationis factae a matre cuius respectu omnes filii
sunt tanquam emancipati. Unde [illegible] in l. 17 C. de collat. ubi generaliter dicitur
debere filios emancipatos conferre quae sibi a patre donaverint, accipien-
dum est de collatione facienda fratribus in potestate et aliis fratribus ema-
cipatis; at nunc opponens dicens nullum videri esse rationem, ex qua filius emancipa-
tus conferat dotem et donationem propter nuptias a patre profectas; et autem confe-
rat simplicem si a patre profecta sit. Respondendum tamen est velut ait Cuiac.
lib. 3 observat. cap. 30 et donationem propter nuptias et dotem profectitiam ex
ea speciali ratione conferenda quod videri possit communia parentum et libero-
rum, nec omnino eorum extra res adhuc esse a quibus profecta esse videantur
cum ad patrem quandoque redire debeant decedentibus filiis; quod et ita

explicuisse videtur Faber decision. decad. 40 error 6. vel potius dicendus est ex minoris rationis esse quod pariter simplex donationes sponte facere videtur donatus autem propter nuptias et dotis dedusa videtur coactus ea necessitate qua filius dotis dotalitiis dare tenetur iure naturae ac propterea facilius velut ex praesumpta parentis voluntate dos vel donatio propter nuptias in dotem venit, quae donatio simplex arg. l. 29 C. de inofficioso. Praeterea opponas nihil esse iure cum simplices donatis a patre factas suis conferant post novam Iustinian. constitut. in d. l. 25 C. de donat. inter. emancipati autem illas pariter in conferant emancipatis. Sed non potest facilius induci collatio faciendo suis, quam faciendo emancipatis. Verius tamen est hoc et reliquis oppositis, sicut filius emancipatus non tenetur emancipatis conferre simplices donatos a patre sibi factas, ita neque filius in potestate illas offerri teneri etiam post novam Iust. constitut. reliquis filiis in potestate, tum quoniam adhuc manet donatio causa mortis non inter vivos ut probat Fab. d. decade 40 error 5. tum quia ea fuisse videtur patris voluntas sponte donantis absque ulla causa necessitate ut nuper diximus. Verum opponi argumentum deducitur a militia, quae filio emerit cuius commodum in legitimam imputari et in collationem venire dicitur in l. pen. C. de collat. et l. 30 C. de inofficioso. Unde infertur idem quod videri dicendum de alia quacumque simplici donat. a patre facta. Respondendum tamen est in d. l. 30 agi de militia empta a filio in potestate quo supposito recte dicitur illius commodum in legitimam imputari et offerendum. Pater enim et si filio emerat militiam tamen commodum pecuniarium quod ex militia obvenisset noluit a se removere, imo voluit sibi per filium adquiri, ac propterea eo decedente aequum est filio imputari in quartam, quia nunquam ille animus patris fuit, ut filius illud proprium haberet, sed potius ut sibi adquireret, inter omnes postea filios dividendum: quod tamen si sapiamus de militiis palatinis restringendum est ad commoda obvenientia ex casu militiae ut indicat d. l. 30, quae qualia fuerint collige ex traditis a Cuiac. in l. ult. C. de domestic. et protect. et l. 1 C. de praeroganiis sacr. scrin. lib. 12 et l. 3 et si quid minor de minorib. alias enim quod propria parsimonia ex istis annonis

annonis & stipendiis redegerit militans in palatio aut domo Imperatoris adquisierit, peculii castrense erat vel quasi l. unic. C. de castrens. omn. palat. pec. Unde animadvertendum circa collat. nil interesse inter militiam palatinam, emptam & dignitatem. Sicut enim commoda dignitatis filio paterna pecunia quaesita non veniunt in collationem sed penes filium manent propter onera dignitatis l. 1. § ult. de collat. ita commoda militiae quasi peculium castrense esset militia palatina sit, quam non male diceremus vicem subire dignitatis. Illud tamen interest inter militiam palatinam, & dignitatem quod dignitas cum ipsa per se aestimationem non habeat pecuniariam, quoniam vendi non potest, nec cum finita commodum pecuniarium relinquat ex casu ut dicitur in l. 30 C. de praepositis sacr. cubicul. tanti aestimationem accipit pecuniariam, quanti vendi potest; aut ex casu potest haeredi militantis obvenire commodum pecuniarium, illudque in collationem venit, quod aliis redacta ex eius stipendiis, vel annonis non conferuntur. potest

N° 6.

Insuper opponitur l. 21 in princ. de inofficioso. ubi donatio inter vivos a patre facta dicitur venire in collationem, quod eo est difficilius, quod loquitur ante novam Iustiniani constitutionem cuius supra meminimus. At respondendum in eo tantum agi de donatione facta, ut in quartam imputaretur quae ratio debet in collationem venire cum imputetur in quartam, & omnia quae in ea imputantur veniant in collationem l. pen. C. de collat. Accipi autem potest illa lex non tantum de filio emancipato ut voluit Faber de error. decad. 40 error. 8 sed etiam de filio in potestate cui facta a patre donatio utilis fuit quia in ea donandi voluntate pater duravit usque ad mortem 2° ea quae superius dixi immo idonee non videtur tam de alio filio accipi posse quam de filio in potestate, quippe supponit donationem fuisse conferendam si facta non esset imputaretur in legitimam. Emancipatus autem donationem omnem a patre acceptam sicut reliqua bona procul dubio confert fratribus retentis in potestate 2° quod conferunt filii in potestate; & donatio ante nuptias, sive propter nuptias, & dos utrumque iure singulari filiis fam. adquiri potest, quippe ut iure veteri filius fam. dotis adquirendae capax erat, ac propterea illa velut ipsius

proprii patrimonii tenebatur conferre. Ita iure noviori donationis propter nuptias capax est filius fam. et illa ad instar dotis uniuerse adquirit. Consequenter confert l. 17 C. de Collat.

N° 7°

Exaequimus iis qui conferunt, uideamus nunc quibus conferatur; et quidem suis duntaxat heredibus regulariter confertur a superius dicta suis autem postumis iis natis, nequaquam dum sunt in uentre l. ult. de collat. Sed hoc ita demum si damnum illis adferat bonorum possessio emancipati, alias ex si commisso edicto per emancipatum melior fiat conditio eius qui erat in potestate ei non erit conferendum ut in casu l. 2 § ade collat. ac praeterea in l. 20 § 2 de contra tabulas si filius in potestate fuisset exheredatus aut emancipatus praeteritus et heredes scripti non adissent ex testamento emancipatus non conferre dicitur quoniam uidentur heredes scripti non adisse metu bonorum possessionis contra tab. quam peti poterat ab emancipato ac proinde uidetur emancipatus profuisse fratri in potestate, in id ut eius exheredatio non infirmaretur. Immo et quandoque et suo heredi damnum afferat bonorum possessio emancipati tamen illi ab emancipato non confertur ueluti si diuerso iure succedant ut puta alter ex testamento alter ab intestato l. 6 et seq. de collat. dot. Quaerenz inter DD. uald. de strouerii sit an inter diuerso iure succedentes locus sit collationi, quorum plures refert Amaia lib. 2 obseruat. cap. 17. n° 22 et 25. tamen uerius habeo collationi locum non esse ex d. l. 6 et seq. quoniam praetor collationis duntaxat induxit iis omnes per bonorum possessionem contra tab. aut per bonorum possessionem unde liberi ad successionem admissi fuissent ut probat l. 1 § 8 et l. 20 de collat. forte inductus sit a constitutione in casu non dissimili qui refertur in l. 1 in princ. de collat. dot. sed ex malo quam Triboniano tribuere in d. l. 20 uerus. sed magis uentro ut uoluit Fab. de error. decade 40 errore 10 praeterea et quandoque, licet raro, confert emancipatus ut a filia dote profectitia hereto l. 4 C. de collat. et aliis et a filiis masculis quibus a patre facta sit donatio propter nuptias l. 17 C. de collat. imo et quandoque donatio simplex ut d. l. 20 § 1 de collat. et parte ut superius tentabam et alia bona conferenda erunt emancipatis

intestatis

institutis ut suadet ipsa ratio edicti, et argumentum ex l. 7. C. de dot. collat. dot. etiam et in casu l. 1. § 16 de coniung. cum emancipato patre emancipatus oblique per alios fratres in potestate avi naturalis conferat.

Exhib. N° 8.

constat duntaxat inter liberos qui fuerant defuncto sui heredes fuerant tempore mortis fuisse locum collationi hoc est fuisse locum collationi duntaxat cum agebatur inter liberos de successione paterna, non autem si ageretur de matris aut avi materni, alteriusve agnati vel cognati successione, imo etiam si ageretur de filii negotiis aut alterius descendentis successione non fuisse locum ut notat Duaren. ad tit. de collat. cap. 4. et post eum Rub. ubi supra art. 2° an. 2. Postea autem nova Leonis et Iustin. constitutione in l. 17 et 19 C. de collat. inducta est collatio etiam cum de matris, aviae, vel avi materni successione ageretur inter patruos, amitas, avunculos, materteras et fratrum, sororumve filiis ut notat Cuiac. ad tit. C. de collat. in quo titulo: non autem inducta collatio omnium bonorum, sed donationis propter nuptias aut dotis aviae, a matre, avia, vel avo materno hoc est ab ea persona de cuius successione agebatur d. l. 17 et d. l. 19 quod prius inter avunculos et sororis filios induxerat Arcad. et Honor. in l. 4 C. Theod. de legit. hered. et videre meminisse d. l. 19 in quo animadvertendum inter has personas nove inductam collationem non cuiusque collationis a Matre avia vel avo materno de cuius successione agitur profecto sed duntaxat donationis propter nuptias aut dotis excepto duplici casu. 1° cum ea lex dicta donationi ab ipsa persona quae donavit. Secundo cum alii qui conferant dotem aut donationem propter nuptias quippe tunc aequalitatis servandae causa etiam conferent reliquas simplices donationes l. pen. § 1 C. de collat.

N° 9

Praeterea

ex eadem inducenda collationis ratione etiam in presenti erit cognoscere quae res veniant in collationem quippe ipsa ratione suadente ea duntaxat emancipati cogitur conferre quae si in potestate patris mansisset patri fuissent adquisita. Unde nec castrensia nec quasi castrensia bona ut pote quae etiam si emancipatus non esset patri nequaquam adquisiisset in collationem non veniunt l. 1. § 15

& § 22 de collat. bon. l. 52 § 3 g socio l. 54 ad Trebell. l. 20 § 2 de solut. comun. libert. l. 4 in pro de castren. pecul. Iust. C. de silentiar. lib. 12
in quibus explicat Cuiac. quemadmodum & ex iure nouiori uti filii bonorum
VI. aduentitiorum proprietatem patri non adquirant, sed usumfructum duntaxat, sunt
soli non ex illis filii emancipati conferant l. ult. C. de collat. 2ª traditta
a Costa in d. § quid si 3 q. n. 228. Nec his obstat exemplum dotis quem
ex aduentitiis filii conferre tenentur l. 4 C. de collat. ut tamen illis tamen in pot-
testate manent quae non sibi adquirat. Respondendum tamen est filii emancipa-
tum conferre dotem aduentitiam, quoniam & illa conferat filia in potestate. Ideo
autem tamen conferenda quae aduentitia dote conferat sub distinctione l. 4 filia in
potestate ne alias deterioris conditionis essent filii masculi quam filiae, quod
sane iniquum est ut notat Bonell. in l. 2 in fin. C. de collat. cum enim filii
masculi in potestate existentes patri adquirant, unum est ad aequa-
litatem inter filios seruandam, ut filiae quae dotem sibi adquirunt saltem
iure collationis fratribus communicent. Ergo conferat filia dotem aduen-
titiam omnibus fratribus tam suis quam emancipatis, conferentibus autem e-
mancipatis d. l. 4 & paris initio C. de collat. at. tt. ff. de collat. dot. ideo
quod non soluto tantum matrimonio, sed eo adhuc constante l. 5 C. de collat. ubi
enim dos tunc in bonis mariti sit, tamen uxoris est l. 55 de iur. dot. maxime
quoad collationem l. 43 § 1 de administrat. tut. faciendaque tunc collatio erit
uel tanto minus accipiendo ex hereditate paterna d. l. 5 uel cautione
praestita de dote communicanda post solutum matrimonium de qua optimus
est tex. in l. 20 in princ. fam. ercisc. quem ibi recte explicat Cuiac.
omnino uidendus; sic etiam ad imitationem dotis conferaunt filii & in potest-
ate manentes donationem propter nuptias l. 17 C. de collat. ne iniquitas
resultaret si filia cogerentur conferre dotem, filii autem non cogerentur conferre
donationem propter nuptias, quae uxoris dos est; de simplici autem donatione
aliud dicendum est ea quae superius explicata manent. Sed redeo
ad filios emancipatos qui sane omnia bona quaecumque adquisierint
debent conferre exceptis praeposita uidelicet castrensibus uel quasi, et
& post Iustiniani constitutionem aduentitiorum proprietate, eaque bona here
intelligendo

intelliguntur qui habent deducto aere alieno l. 2 § 1 de collat. & habuerint tempore mortis paternae l. 6. C. eo. & adhuc inquo quaeritur nec legatis aut fideicommissis ab ipso patre relictis aut donatis ut superius dixi eius morte confirmatis, quoniam haec post mortem patris adquirunt ut recte Cuiac. ad tit. C. de collat. quae est ratio & dotis ab uxore acceptae si uxor vivat tempore mortis paternae decesserit autem ante collationem, & dos apud eum manserit conferre non tenetur l. 1 § 20 de collat. quoniam moriente patre non ipsius sed uxoris erat & superius dicta legatis autem ab extraneo relictis intempus quo moriente patre conferre debebunt l. 1 § 18 de collat. quoniam cadit moriente patre & instans mortis iure adnumeratur l. 10 § 1 de manumiss. test. inquo tamen difficilis eadem lex. § 19 de cuius explicat. Cuiac. adhuc sicut etiam conferre debebunt stipulationes sub conditione etiam si conditio impleatur post mortem patris d. l. 1 § 1 eodemque quoniam in stipulationibus id tempus spectamus, quo contrahimus. Nec obstat l. ii de collat. Nam vel dicendum cum Cuiac. in d. § 3 quoties quis alteri expresse promittit post mortem patris non inspiciendum esse exercere voluntatem promittentis, tempus, quo contrahit, sed tempus in quod promittit humanitatis intuitu nisi id dolo malo fecerit l. ult. de stipul. servorum. Vel alias dicendum in d. l. penult. agi de casu quo debitum debitus internisecus habebat non extrinsecus veluti cum fundi fructus venditi in quinquennium, tunc enim singulis singulis cedunt pensiones, nec tempus inspicitur datus, sed tempori quo cedunt. Sinus bona emancipati diminuta sint post mortem patris ante collationem, id minus debet conferre emancipatus l. 2 § 2 de collat. nisi dolo aut culpa ipsius diminuta sint d. § 2. & l. 2 & l. § 23 eo. tit. Cum enim pro boni viri arbitratu subeat bona conferenda, viri boni non videtur arbitratum conferendi id quod nec habet emancipatus, nec dolo aut culpa desiit habere d. l. § de illis ubi culpa nominelatam intelligo, quae dolo aequiparatur non etiam levem, nec enim aequum est maiorem ab eo diligentiam desiderari, quam ipse alias in rebus suis curandis adhibere solet.

Sed nunc videndum an etiam in bonis computandum sit ut veniat in collationem quod emancipatus apud se non habet, ast tamen potest 20

persequi. Et quod sic ea sit actio quae in heredes potest transire eveniat in collat. ut actio furti l. 2 § 4 uers. sed si decebat. quapropter et actioque dati impuberi adrogato ex D. Pii constitut. ad persequendam quartam bonorum patris adrogatoris eo uenit in collat. si mortuus adrogator ii erat tempore quo decessit is de cuius bonis agitur l. 1 § 21 ff eo. ubi eam uenire magis ut ad heredes transferat, quia personalis actio est, sic accipiendam ac si dictum sit eam actionem in collatione uenire quae ad heredes transferatur, et sine impubes cesserit, aut alio modo adierit hereditatem, quippe ea est ut petitio hereditatis, quae in rem actio est, et ante litem stetatque uel alio modo non aditam hereditatem non transferat ad heredes ut ait Paul. lib. 2 sent. tit. 13 § fin. sed est actio personalis, quae id uelut aes alienum petit notat Cuiac. ad Pauli loca nuper citato: Sed Faber in Papinian. tit. 20 post 20 illat. 12 dubitat cum si quarta D. Pii emancipato adrogato sine causa debetur, et si adrogator nondum decesserit, quamuis eam adhuc non possit exigere, cum finaliter uerba tamen oblatae non indeantur, cum eam quartam non ex testamento sed ut aes alienum adrogatus accipiat. Unde hereditatem nondum aditam non deberi conferri ab emancipato arguens est excepto casu quo a filio in potestate heres fuisset institutus in castrensi peculio quippe tunc pro toto dum studet collationi fuerit insuper heredum iuris subtilitatem, cum quia in peculii castrensis in suspenso est, nec intelligitur in dominio patris esse quoniam adierit l. 18 22 de collat. aliud autem si actio non fuisset transitura ad heredes uelut actio iniuriarum in collat. nequaquam uenit, quia et si in potestate patris filius fuisset, et adquisiset eam patri actum, expirasset actio illius morte, nec ad heredes transiret d. l. 2 § emancipatus eaque ratio est quia hereditas nondum adita non conferatur. quoniam etsi et licet in patris potestate fuisset et pater decessisset ante ipsius aditionem ipse sibi soli non fratribus aditurus esset, cum ad hereditatis adquisitionem aditionis tempus spectetur non mortis testatoris, aut facti tamen ratio quam tradidit Iustin. in § 4 inst. de hered. inst. = Demum uidendum an eo ueniat in collat. quod emancipatus uiuo forte patre impendit, hoc est an ita ueniat in collat. ut uelut nomen debitum ut eo

ut id fratribus communicet ut puta si quid dignitatis nomine impenderit conferre non tenetur etsi illud aptare acquisierit imo super illud here debet propter onera hereditatis dignitatis ut dicitur in l. 1 § 16 de collat. Vr[illegible] l. 20 § 6. D. fam. ercisc. Idem est dicendum de dote, quam filie dederit l. 4 ... eo. quoniam illam iuste dedit in eius bonis manserint in intellectu, licet ex alio ad illius persequutionem communis sit equi et filie, tamen dos propria filiae censetur et ac patris consensus dumtaxat accedere iussus ad persecutionem ut pupilli servari in persecutione dotis paterna cura consulata.

No. 11

Haltenus de rebus que veniunt in collationem. Videamus nunc quibus modis collatio fiat. et quidem pluribus. Namque aut re fit, hoc est divisis bonorum que conferenda sunt l. 1 § 11 de collat. aut cautione hoc est praestita cautione ab emancipato de bonis suis communicandis l. 1 § 9 et d. § 11 de collat. aut remissione bonorum paternorum si is qui conferre debet tantum ex illis remittat quantum debet conferre d. l. 1 § 12 de collat. et l. dotis C. de collat. quod idem dicendum si pro bonis conferendis nomen paterni debitoris vel fundum rem ve aliquam dederit d. § 12. Plerumque autem cautione collatio fieri solet ac propterea praetor in edicto cautionis duntaxat meminit d. l. 1 § 9 et 11 et l. 20 Videamus de 5° tab. quippe et si vel alio modo collatio fiat solet cautio nam ea nisi aperte constet quid sit in bonis emancipati aliter ex facile contingere potest, ut quedam sint in occulto, propterea est securius est cautionem dare d. l. 1 § 11 danda autem hec cautio est vel per pignora, vel per fideiussores d. [illegible] iubet quod nequaquam facere intelligitur qui duntaxat promittit ut notat Gotofredus in l. usufruct. 12 de earum rerum lit. L. Et si aliter si duntaxat cavere iubetur aliud est dicendum, quippe cautionis appellatione nuda promissionis non satisdatio intelligi dicitur in l. 1 C. de V. S. plus itaque desiderat praetor cum recte caveri iubet, quam cum simpliciter iubet caveri, quoniam si simpliciter cavere iubeat nuda promissione contentus est; sin vero iubeat recte caveri fideiussores desiderat aut pignora inquam licet enim cum praetor iubet satisdari, ut in praetoriis stipulationibus fideiussores necesse fiant, nec pignora sufficiant

l. 6 de coll. Impub. tm cy recte cavere iubet alterutro contentus ut notat Cuiac. ind. l. 2 § 3 iubet de collat. Et hoc de modo faciendo collationis. Quibus sequens est ut videamus quae [illegible] fiant in collat. Itaque in faciendo ii, ut qui confert [illegible] fratri ut puta si duo filii sint in potest. alter autem emancipatus, qui petita bonorum possessione conferre cogitur, et si is trecenta habet in bonis centum retinebit, deducta ducenta fratribus confert in potestate constitutis l. 2 § fin. de collat. Unus tantum casus singularis est quo emancipatus, qui confert nil retinet qui casus refertur in l. 6 de collat. ubi explicat Cuiac. lib. 41 Paul. ad edictum. aliis autem semper ipse [illegible] retinet virilem cum fratribus existentibus in potestate. Nec aliud dicendum est et si alii sint fratres emancipati, qui simul petierunt bonorum possessionem eorum enim nulla ratio habenda est et qui confert eandem [illegible] retinet in conferendo quam retineret si ipse solus esset emancipatus, quod fit ut plus fortassis ferat ex bonis suis, quam ex paternis, hoc est ut fortassis quartam duntaxat vel minus ferat paternae haereditatis, 3 autem retineat bonorum suorum: veluti si quatuor sunt filii, duo in potest. et duo emancipati, et ponamus unum emancipatum trecenta in bonis habere sane ducenta confert fratribus in potestate constitutis, centum tamen sibi retinebit hoc est 3 [illegible]; at bonorum paternorum quartam tantum feret, et si enim fratrem emancipatum simul concurrens ad paternam haereditatem efficiat ut minus ferat f. is ex bonis paternis non tamen mutat rationem faciendae collationis quae expectanda est si unus duntaxat esset emancipatus; non enim eaque hic urgetur emancipatum vel nihil conferre diversae [illegible] fiant in collat. et ille [illegible] faciat, quam non ferret l. 2 § si tres et l. 3 § 2 de collat. quare et si concurrant simul duo nepotes emancipati ex filio mortuo et alius filius in potest. hoc est patruus nepotum [illegible] singuli nepotes patruo semissem bonorum suorum conferre dare, quia et si quartas duntaxat ferant ex bonis aviti alteri obstat quominus semissem ferat, tamen in collat. facienda alterutro quorum eorum alterius ratio non habetur et perinde [illegible] fiunt, et si ille solus emancipatus inveniretur qui confert d. l. 2 § 7.

N. 12. Nec obstat quod filio in potestate

nunquam

nunquam amplius conferendum est quod aufertur per bonorum possessionem emanci-
pati ut sit si emancipatus semissem ei aufert semissem offerat unum qua-
drantem quadrantem offerat l. 1 §3 de collat. Nec respondendum est huius argu-
le varietatem neutrum ex superioribus deficere, nam in collat. facienda omnes
emancipati unius personae vice funguntur d. l. 2 §3 de collat. Itaque filius
in potestate cui confertur non id spectat quantum sibi auferat ille qui con-
fert, sed quod auferri potest si non occurrant reliqui emancipati; quidem
si reliqui emancipati omitterent bonorum possessionem sane absolute injusta col-
latio fieri ut et in hunc casum recte cautum sit. Sed adhuc obiicies reli-
quis emancipatis non omittentibus iniquum videri hanc rationem faciendae colla-
tionis cum emancipatus plus offerat, quam auferat. Cui obiectioni ut
recte admaduertendum est bona filii emancipati perinde habenda, ac
si in mortis patris haereditate invenirentur, eoque supposito eorum aut
reliquorum bonorum haereditariorum divisionem fieri eo dumtaxat excepto quod
licet reliquorum bonorum partes ferant, caeteri, tamen filii emancipati ipsorum
bonorum quae offeruntur partem non ferunt, quoniam emancipatis non offertur, ergo
tertia quae pars ad ipsos spectatura fuisset, si non invenirentur emancipa-
ti dividitur inter filios in potestate et eum qui offert ad inter reliquorum
bonorum. quod ut exemplo planum fiat pone quattuor esse filios duos in potes-
tate, et duos emancipatos. Emancipati petunt bonorum possessionem quo fit ut
singuli filii tam emancipati quam non emancipati ~~ferent~~ ferant quadran-
tem paternae haereditatis agitur de re collationis faciendae ab uno emanci-
pato qui duodecim fortassis assignat filio in potestate et filio qui offert
partem ex his bonis parem, quam ex paterna hoc est unicuique tria; mue-
mus duntaxat superesse alia tria quae expectare debuissent ad alium expectare
fratrem emancipatum si fuisset capax collationis, ergo quod ad illum pertinere
poterit quoque potest dividi quoniam inter reliquos fratres collationis capa-
ces, sic fient unicuique quattuor bona quae conferenda ex summa aequi-
tate partita remanebunt. Ergo hanc rationem sequere perpetuo faciendae col-
lationis. Primo ut inter omnes filios tam suos quam emancipatos bona
offerenda dividas, deinde portiones fratrum qui erant emancipati

subdiuidas inter suos & emancipatos qui offerebat: quo, ut puto, facile ex(plicabis) r(ati)o(n)e(m) faciendae collationis, sat alioqui implicatam in l. 3 § Iulianus ff de collationibus. Hinc deduces r(ati)o(n)e(m) ex qua filius emancipatus qui iungitur liberis ex edicto de coniungendis cum emancipato liberis eius, pergemo ipsi conferat semissem bonorum suorum & se concurrentibus aliis filiis semissem n(on) ferat bonorum paternorum l. 1 § 13 cum seq. de coniung. Ratio namque ea est quod cum aequum iam fuerit ab eo liberis dumtaxat offerri, quia illis dumtaxat facit iniuriam, portiones quae spectaturae essent ad reliquos fratres si capaces essent collationis diuidun- tur inter ipsos & nepotes, & ad nepotes ratio semis spectat, alterum semis- sem ipse retinet. Vnde apparet frustra niti Cuiac. lib. 8 obs. cap. 29 explo ut ostendat in d. l. 1 § 3 de collat. n(on) quadrantem bonorum conferendum ab e- mancipato sed trientem, quoniam fratri in potestate & si quadrantem dumtaxat hereditatis paternae auferebat tamen is triens erat portionis ipsi relictae. At sane uerba Consulti contra pugnant, & aequitas suadet neutiquam respici quae pars auferatur respectu habito ad haereditatem eius de cuius bonis agitur.

N° 13. Sequitur uidendum quando collatio fiat, quod satis agnos- ci potest ex hactenus dictis. Ideo hic dumtaxat animaduerto collatio- nem non ratio faciendam ante petitam bonorum possessionem sed sufficere eam fieri post petitionem bonorum possessionis ut explicat Consultus in l. 3 in fine de collationibus. Si autem antea fiat licebit postea uariare & bonorum posses- sionem omittere l. 8 de collat. et tunc si re collationem fecerat emancipatus poterit datum adimere, si uero cauerat ipso iure tutus erit, quoniam uide- tur stipulatio facta sub conditione si bonorum possessio petatur, aeg- tera illa n(on) petita nulla est stipulatio siue cautio d. l. 3 § emancipa- tus 5 de collat. l(ege) plus 10 de adit. caus. dat. cautio n(on) sequuta. & ex- plicat Cuiac. in d. l. 3(a) ne autem si prius petita sit bonorum possessio desinat postea cauere emancipatus indultum est ut si per stimationem n(on) cauerint denegentur ei actiones, siue per inopiam curatori portionis instituatur uia bonus apud quem refecta pecunia colloceto l. 1 § 10 & 13. l. 2 § gen. & ult. de collat.

de collatione nisi frater ipse cui conferendum est offerat cautionem, quo casu
contra emancipati qui offerendo erit l. si d.° us.° sicuti non caveat de colla-
tione maneat autem ius emancipato in utroque casu praetensionis reci-
=piendi si postea cautionem offerat d. l. 1o; quo tamen si per contu-
=maciam cavere deneget ita duntaxat admittendus =
= si intra annum petendae possessionis cau-
= tionem offerat ut dicitur in l. octava =
= de collationibus. =

ADTITVLVM

SI QVIS. OMIS. CAVS. TESTAm.

Si institutus omiserit hæreditatem, ut ad legitimum perveniat, tenebitur solvere legata l. 1 § fin. l. 2 § 1. l. 3. l. 10 in fin. h. tit. l. 1. C. eo. = Sed adversus hoc oppon. l. quaeris 6 § si patronus h. tit. Ubi licet a patrono instituto accipiat pecunias extraneus tenebitur patronus solvere legata; in contrarium quippe dictum est male teneri institutum solvere legata, si nummos a legitimo accipiat.

Sed ratio danda in patronum actionis legatorum, quippe patronus possidebat hæreditatem lucrosam, et ita prius expendere a qui possidet hæreditatem l. 2 § 1. h. tit. = Qui omittit hæreditatem ex testamento, non in fraudem legatarium, sed imo potius sibi prospiciens, quia defraudaturus erat, non incidit in edictum nostrum l. quaeris 6. § si patronus § vlt. fin. h. tit. Adversus d. l. 6 § 8 oppon. l. utrum 27 § si patronus 23. et l. 64 § si patronus fin. ad Trebel. in quibus agere potest non posse patronus omittere etiam adeundi hæreditatem ex testamento, ut ab intestato hæreditatem possideat, etiamsi nullum emolumentum accipiat ex testamento, et male dictum est in d. l. 6. § 8. posse patronum in dictis omittere ex testamento quod rogatus erat restituere libertis, et parentibus, et hac ratione non potest, sed imo potius a fratrori tenebitur adire; sed si non fuerat rogatus restituere dictis personis, tune si nullum commodum perciperat, hoc est si debita portio non remaneat intacta: Adversus quorum dictum est legitimum patronus 28 de leg. 2.

Potius punitur edicto nostro, qui adiuit, quam qui omisit ex sententia edicti: hoc probari videtur expresse ex l. uirilis 8. § si adierit 2. de leg. præst. ubi datur filium emancipatum intentare actionem de dolo adversus hæredem, quippe adiuit: quia si omisisset, non daretur. = Ratio in hoc singularitas est institutus tam illius quia bon. possess. contra tabulas intentare poterat: quippe magnopere defraudatus erat, cum perveniret libertas ad ditionis eius. = Sed magnopere videtur opponi adversus d. l. 8. § 2. dictis in l. his qui 23. de leg. præst. ubi fere in eadem specie contrarium respondetur asserit namque puniri hæredes legitimos, qui non

No. 1um l. quaeris 6 § si patronus h. tit. ‡

No. 2um

l. utrum 27 § si patronus 23. et l. 64 § fin. ad Trebell.

No. 3um l. uirilis 8 § si adierit 2 de leg. præst.

l. his qui 23 de leg. præstand.

adierunt hæreditatem, potest bon. poss. s.a tabulas acceptam, quippe dicta non sequi mancipia: quoniam in d. l. 8. § 2. male dictum est dari actionem de dolo adversus heredes non adeuntes, sequitur in bon. possessione, qui non adierunt. Ideo in d. l. 23 heredes qui non adierunt, cum licet adiuvent, non sequentur mancipia, quippe rogati erant manumittere, et ita nihil minimum ut mancipia non sequantur ab intestato.

4 Licet aliquis omittat hæreditatem ex testamento, et postmodum possideat ab intestato, non incidit in edictum si sine titulo universali possideat: qui vero titulo particulari, ut pro empto, pro dote vel pro donato possideat non incidit in edictum l. ult. Et si non quocumque titulo universali, ut vel pro hærede, vel pro possessore, et qui possidet tamquam prædo tenetur soluere legata, quoniam incidit in edictum l. 6 § certe 7. h. titulo, iudicia s. quis in l. 91 de adq. hæred. si quis 91 de adquiri. hæred.

5 Dum hæredes instituti a testatore habent arbitrium eligendi, bene poterunt hæreditatem omittere ex substitutione adeundi hæreditatem fideicommissariam ex institutione ut in l. recusare 6. § 5. l. ita tamen 23 § rogatus ad Trebel. et dum est hæres aliquis institutus, sibi substitutus bene poterit omittere ex institutione causa ex substitutione adeundi. Et si proponatur s. h. t. Sed in hoc casu debemus intelligere de alio plus fuit in substitutione quam in institutione, vel è contra, quoniam nemo institutus, sibi substitutus esse potuisset de l. sed si plures 10 de vulgar. l. servus 40 § 1. eo. l. gaius 6 § plane h. titulo. quomodo potest pater substitutus filio omittere hæreditatem filii, et adire ex substitutione l. Iulianus 26. § denique fin. h. titulo et l. filia 15 de aux. et arg. Sed permittit parenti in hoc casu, quippe erat substitutus in casum, quo arbitrium eligendi haberet; non vero erat substitutus in casum quo filius decesset; quippe tunc erat contra votum parentis l. ng et si parentis 15 de inofficios. testam.

6 Non solum tenetur ex edicto nostro, ille qui omisit causam testamenti adeunda causa ab intestato; sed etiam ille qui prætermissus erat, et omittit bon. poss. s. tab. causa adeundi ex bonorum possessione unde liberi; quoniam proximum dictum est edictum nostrum loquitur adversus illos, qui omittere hæreditatem tantum ex testamento: hoc probatur ex l. gaius 6.

§ hoc edicto h. tt. sed rete incidere in edicto, quae fraudant defraudaret parentes, et liberi, et necesse sit remedium nunc edicti, nil minus ut edicto comprehendatur. Cum dicit potest omittere castrum, qui omittit bonorum possessionem secundum tabulas quod ei datum haec bonorum possessio castrum, aliqui si illa non invenirentur, bonorum possessio secundum tabulas non datur. Sed adversus d. l. 6. § quae opponitur l. 22 § 6 ad trebell. — L. quaes. 6. § hoc edicto ff. eo.

ubi asserit non debere filium emancipatum praeteritum solvere fideicommissum licet omittat bonorum possessionem secundum tabulas, quae generale dictum est edicto loco hoc in praetorium — L. 22 § sed et si ad trebell.

Non debere fideicommissum solvere, licet omittat, quia non fuit ille rogatus restituere, et rete quoque fideicommissum non est rogatum restituere liberis, et parentibus, sed extraneis aliis teneretur ut in d. l. 6. § quae. Ad explicandum vide Cuiac. lib. 3. obs. cap. 6. et lib. 17. cap. 13. Robert. 2 recept. lect. cap. 13. Restamnius si parens ait institut. § quae ex num. 3. = Ergo adversus d. l. 6. § quae opponi potest l. hinc 15 de leg. praest. ubi dicit filium praeteritum non teneri solvere legata quae licet omittat, non tenebitur solvere ex bon. possessione unde liberi. Sed rete non teneri in hac lege solvere filium praeteritum legata, quae erat praeteritus filius, qui erat in potestate, et sic ergo ipso est par reliquis, nil minus, ut non teneatur solvere legata: at in d. l. 6. § quae. tenetur solvere, quae erat filius emancipatus praeteritus ex edicto de legatis praestandis, cum est, ut legata certis personis debeantur scilicet liberis, parentibus, uxori, nurui dotis nomine legata. — L. hinc 15 de leg. praest.

Ergo edicti nostri locus hic non tantum in heredibus, verum et legatariis l. cum quae, pecuniam § quamquam h. nos tt. ubi dicit quod si legatarius a quo fideicommissum relictum erat, fuerit ut omitteret heredium heres, in hoc casu dicit incidere in edictum nostrum. Sed hoc difficile videtur; quaerentem tamen si ipsi met legatum non periit, quippe destituto tt., legatum ullum non debet l. papinianus § § pen. et § 2. l. 28 de inoff. test. tt. quo cum ipse met modo non sentiat qua ratione damnum percipere debet? Huic difficultati ratio potest legatarium teneri, quod fraudis particeps fuit arg. l. eo facto de neg. gest. vel dic cum Bald. teneri, quia ipse legatarius successurus erat ab intestato. 7

Licet castrum omittat heredium causa adeundi ab intestato, legato 8

ri debent exprresse ff. ex l. quidam 7. h. tit. l. si non solum 10 de cum substitutus eod. et tit. Dic non ipso iure lapsary in d. casibus; quippe in d. l. erat relictum uni ex haeredibus, et cum ipse met de cum omnimunerat, in d. minus ut ab intestato postmodum legatum non peruigilat quippe cum edictum neglexit, non debet postea auxilio eius implorare, intelligitur quod dicto secum substitui = Adversus d. l. opponi potest l. si ex testo 22 de h. tit. ubi institutus poterat perquirere ex testo, et non perquirit, et adhuc ab intestato capere potest legatum: Dic ponere in l. ea quod non omittit in fraudem, sed ex alia causa iusta, et non miminis, ut eadem designari non una sunt in eius manibus de celare.

9 In edictum incidit, qui haeredum suis omisit ex testo, et ab intestato adeundi causa; nec legatarios fraudandi: et poena edictum est lego haeres, quoniam omisit ex testo, adeundi causa ab intestato, et tamen in fraudem legatariorum. Huic difficultati respondeo omnino Anne. 2 d. l. sic cp. 8 non agi in h. l. de edicto, sed potius de edicto ex quo causis in posses eam im. Vul. lib. 3. illustr. cp. 7 tract. 6. n.° 10 = Obstat etiam l. nemo 17 ff. de adq. haered. in princ. ubi dicitur pater filium omittere ex testo, et adire ab intestato: et male dictum est edictum nunc statuere ne filii potuissent omittere ex testo, adire ab intestato. Dic in h. l. non agi de omissis ex testo causa adeundi ab intestato, sed de repudiationis iuribus, et in licet ab intestato adire, quippe repudiat unius iuris, non videtur alterum repudiasse, nisi eo quo sciens in repudiatione inveniatur. = Sed adversus d. l. 17 ff. opponi potest l. 70 ff. l. 77 de adq. haered. ubi dicitur quod si institutus sive filius repudiaverit ex testo, videtur quoque repudiare ab intestato: et male dictum est in l. 17 ff. posse institutum repudiare ex testo. Huic difficultati responsio est non posse adire in d. casibus ab intestato, quippe ipso met institutus videtur repudiasse legitimam ab intestato simul cum institutione, nam in hoc quaerebatur, nam institutus potuisset succedere et non posse.

10 Deinde infero explanatis adversus nunc edictum ad l. mater 27 ff. inveniens hanc in tali proponit hypothesis. Filius meus adiit, filius suus impuberes instituit, et substituit

pupi substituit pupillariter filiis fratris sui scil. Gaium, sub cond.e si post mortem test.is intra 10 dies emanciparet, legataque reliquit in substit.e, adimpleta n. fuit conditio substitutionis, quia Gaius filios n. emancipa-
vit, ab intestatoque pupillus Gaius successit patrio: quaeritur tum utrum tene-
atur solvere legata, et dicitur n. dari: tum dic: ecce ut ubi Gaius om- 12
misit haereditatem ex test.o, quippe noluit filios emancipare, eam adeundi ab
intestato, et nihilominus n. tenetur solvere legata. Respondeo. R.o n. inridere
patris in edictum neque incidere, quod cum patria potestas inestimabilis
res sit l. 148 §. 6. de leg. quippe nullus est amor, qui paternum vincat l.
fin. in prime C. de curat. furios. Lucius Titius. 13 de V. s. utque nihilomi-
nus ut ille n. incidat in edictum, quod filios n. emancipavit. 2. Eodem modo intelli-
ge textum in l. si filius fam. 7. ff si ab test.o null. erat. Sed adversus d.l. 7. oppo- 13
ni potest l. si cui 92 de C. et D. ubi asseritur patris Authen. iuris rigore,
sed ex officio iudicis compellitur, quippe agnoscit legata relicta sub illa cond.e =
Et adversus d.l. 23. et l. filius 2. si tab. test.i null. oppono L. Filius 28 C. de
inofficios. test.o ubi asseritur n. posse filios adire ab intestato licet fuerint insti-
tuti sub cond.e, si pater eos emanciparit, conditione adimpleta n. existente. R.o trad-
muti ab intestato filios, quia ex testamento inveniebantur, nullam querela
filiis daretur.

11 **P**raeterea infero explicatione ad l. Julianus 26. ff. h.t. ubi
asseritur quod si pater sit institutus, filiarum substitutus in hoc casu si ex 14
test.o omiserit pater, inivit que filia ea substitut.e adire, tum heredem
hoc casu asserit debere prius faciendam computationem legatorum, quae erant in substit.e
relicta, item ne ille in edictum incidit et nihilominus est prius facienda
computatio legatorum, quae erant in substit.e: et quia qui omisit ex test.o eam
adeundi ab intestato n. teneatur pariter, ac si ex test.o adiisset, quippe si te-
neatur prius est facienda computatio illorum, quae erant in institut.e = Sed
adversus d.l. 26. obstat expressissime L. Nesennius 22 § sed et si dotis ad l. + l. Nesennius 22.
Falcid. ubi computanda prius legata relicta in substit.e: Sed omissa Cuiac.
13 q. 4 Paul. in d.l. ne servis et Ben. Pinell. lib. 1. select. c. 4 adhaerere
potius verum est Bartol. et Accurs. in d. l. Julianus: dicit namque in l. ne

secutis tenere prius soluere legata, quae erant in institutum; quippe in hoc solum agitur de solutione legatorum; et in d. l. Julianus 7. fit prius computatio legatorum substitutionis; quippe agitur de deductione falcidiae.

12. Etiam in textu explicatur ad l. aliquid Celsus 25 §. 1 [illegible] ex uncia ii de dol. mal. et met. except. nequaquam assertum posse institutum omittere causam, et postea legata petere, quod patrem bene poterit aliquis omittere causam, postea ab intestato succedere. Sed verum posse institutum petere legata licet omittat causam, quippe fuit datum electio ad hoc ut si voluerit 200 voluerat adquirere ex haereditate si potuerit, vel si non adierit adquireret 100 ex legato; quorum l. qui filiabus 17 §. fin. l. filio patre 83 de leg. 1. et 91 §. duobus 2. de leg. 1.

13 Si institutus omiserit haereditatem, ut ad substitutum perveniat incidit in edictum nequaquam l. 3. 4. 25. et 26. h. tit. Sed hoc difficile videtur ex eo quod institutus incidere non debebat in edictum, quia non omisit dolum in fraudem legatariorum, quia legata relicta in institutum convenienter repetere in substitutionem l. licet 74 de leg. 1. quod non debebat incidere = dicitur non intelligi relicta in institutum repetita in substitutionem, ante ostensum [illegible], et Antonini; quo modo intelligenda sit [illegible] ad d. l. licet 74 loquitur post alios in Cuiac. 16 quaest. Pap. in d. l. 26. h. tit.

14 Opponitur l. 12 §. fin. de fund. dotal. ubi proponitur uxorem esse institutam, legatum que ei relictum, quo casu dicitur quod licet omittat, quod potest petere legatum; quod videtur non esse ferendum ex hoc [illegible] substitutionis h. tit. Sed verum dicitur legatum, quod speciale est in fundo dotali, et rei publicae interest mulierum dotes salvas habere l. 2 de iur. dot. l. 1 in princ. solut. matrim.

15 Opponitur quorum l. Seius fil. 82 de leg. 3. ubi haec est species. Quidam Seius filius suis haeredes instituit ex 3. unciis, ex reliquis nepotes suos fecit haeredes, scilicet Seium, et Marium; Mario quod aliquid praelegavit et postea Seium et Marium invicem substituit; Marius omisit haereditatem, et postmodum decessit, quaerebatur unus simul ex haereditate legatum

legatum relicti substitute debentur; et dato non debentur: tum quia haereditas fuit omissa ex testamento et legata relicta in haereditate non debentur: quia licet aliquis omittat haereditatem ex testamento, non incidit in edictum; quippe haec legata non debentur substituto. Respondetur non debere legata substituto, quia erat substitutio vulgaris, in qua legata regulariter non debentur, sicut in fideicommissaria lex unica 16. C. de fideicommissariis ubi videndus Gothofred. — D. Laurentius Santus de S. Petro.

Deinde opponitur in l. 2 § inde ff. de suis et legitimis ubi haec species. Sempronius erat institutus, rogatus haereditatem restituere; omisit haereditatem antequam coheres eius haereditatem adiret, et restitueret; defecit ab intestato. Quaerebatur utrum ille legitimus teneretur restituere haereditatem fideicommissario; et dato dicere. Dum sic: qui omisit, non omisit in fraudem haeredis fideicommissarii; nec succedit ab intestato; nec dolum committit; et nihilominus tenetur, quia quamvis edictum non solum habet locum, adversus ipsos, qui fecerunt fraudem, verum et adversus eos, qui non fecerunt. Respondetur legitimum teneri restituere haereditatem ab intestato, quippe intelligitur eam recepisse ab intestato, et ad hunc Amaia in l. 2. C. de bon. vacant. ex n° 22. Cuiac. s. usq. Pap. in l. si tutores 39. § 3. de adminis. tut. — Intellige quoque hoc modo l. 4. C. ad Trebell. — 16

Et opponitur l. 12 de vulgari: cuius haec est hypothesis: filius erat institutus a patre, substituitur fratri suo pupillariter, omisit haereditatem paternam, fraternam vero adivit: quaerebatur utrum teneretur solvere legata in testamento relicta: et dato solum debere solvere legata relicta in secundis tabulis: tum quia ille omisit ex testamento, et non tenetur solvere legata relicta in eo: quia non incidit in edictum, qui omisit ex testamento. Respondetur solum teneri solvere legata relicta in secundis tabulis, quia non punitur favore filii et casu edicto, et speciale procedit in hoc dolo casu. — 17

Opponitur l. 24 in princ. et § 1. ubi dicitur teneri eos, qui omiserunt ex testamento et adierunt ab intestato, solum ex persona, ex testamento acquisita. Huius difficultatis meminit Cuiac. in d. l. 24 tract — 18

hoc procedere in pupillo favore aetatis, reliquos vero in obstendum tenere, pariter ac si expresse adiissent. Sed omissa quae solum satisfaciam ... teneri pupilli solum ex [illegible] adquisita, quippe videtur dolum tantummodo ... in illa [illegible] adquisita ab intestato, et hac ratione non tenetur pupillus, nisi pro illa [illegible], et hoc non solum debemus dicere procedere in pupillis ... et in aliis.

19 Deinde oppo difficultas in l. Pater 17 ff. de castrens. pecul. in quo ... dicitur incidere in edilitiis Patrem omittens ex[pre]s[s]o, id postmodum peculii possideat ... Cepit [illegible] solum incidere in edilitiis, qui possidet hereditatem ut heres, vel tamquam pro possessore, vel tamquam praedo [illegible]. At iste nec ut heres, nec ut possessor, nec ut praedo possidet, ergo in edilitiis incidere non debet. Deinde remanet alia difficultas, quomodo ... teneri patrem usque ad finem peculii: ergo quippe Falcidia Pater non deducit, ex principiis ut Falcidia locum habere in legatis relictis, licet hereditas sit omissa ex[pre]s[s]o ab intestato ... adita l. 1 ff. ad l. Falcid. l. 18 ff. [illegible] = Ad haec difficultas respondendum est cum ... Vinell. lib. 1 select. cap. 19 n°. 61 qui asserit hunc patrem non teneri proprie edilitio, sed ad exemplum eius edilitii ... licet non possideat ut heres, quippe quasi pro herede possidet: ... non obstat 2a difficultas, ubi dicebamus Falcidiae locum non habere, quippe in proprietary Falcidia locum non habet in militari, alias Falcidia locum haberet, unde et intellige ... in l. 17 ff. ... 3 de milit. test. et ... in l. 18 in fin. ... ad l. Falcid.

20 Rursus [illegible] potest l. ... heredem 20 ff. ... de adq. hered. ubi si ex heres invenitur, poterit, qui omnino pecunias ... accipere, et non tenetur creditoribus satisfacere. = R[espondeo] (si quid mei iudicii est) non teneri creditoribus satisfacere, quippe pecunias non accipit propter omissionem, sed pro adimplemento conditionis; de cuius ... interpretatione vide ... et Cumanus ... Duarenus ad ... de adquir. hered. cap. 3.

Deinde

Deinde oppⁿ l. ultimo 27. (difficilis sane) §. qui suspectam ad Trebell. ubi quamvis filius patris hereditatem omisisset ex substitutione adire potest. Sum enim: testamentum paternum et testamentum pupillare filii; arbitrandum posse omittere testamentum paternum, adire ex substitutione: ergo quod potest quis ex testamento omittere, et postea ut heres adire, et per consequens incidit in edictum. Resp. posse omittere ex institutione, adire ex substitutione in fraudem: quod institutio non fuit omissa fraudulenter, ea ratione, quia coheres inveniebatur; itaque dolum committere non potuit; de cuius integrantur ut Auth. in l. 10 ex. 2 nº 88 de leg. 1. 21

Si institutus omiserit causam adeundi ex substitutione incidit in edictum l. cui servus 25 et l. Julianus 26 h. tit. l. Neronius 22 § sed et si dixi 2. ad l. falcid. = Difficilis videtur l. si eadem 20 h. tit. ubi dicit non teneri institutum solvere legata, quippe non omisit fraudulenter; alias si omisisset teneretur. = Ergo opponi potest l. 22 § quare 1. h. tit. ubi dicit non teneri heredem solvere libertates, licet omisisset ex testamento, et adiisset ab intestato: quia ratio ejus decreti in d. l. libertates non operare, quia voluntas testatoris non fuit, ut exigeret ab alio libertates, sed imo potius a se ipso, cum reliquisset libertates simul cum hereditate. 22

Etiam opponi videtur 3ᵒ. 23.

textus edicti nostri elegantissime l. si sub conditione 5 in versiculo plane in fin. de reg. tabul. ubi videtur probari edictum nostrum habere locum adversus illos, qui adire ex testamento, causam omittendi ab intestato: quia male dicimus locum habere cum alii omisere, ab intestato adeundi causa. = Resp. non habere in hoc tit. locum edictum nostrum; sed solummodo ille qui adiit, teneri solvere fideicommissum, quia adiuit fideicommissarium fraudandi causa, et hac ratione dicit teneri fideicommissum solvere, alias non teneretur = Sed dubium est, quomodo potest iste filius institui sub casuali conditione, cum quidem non potest nisi sub potestativa l. Lucius 4 de her. inst. l. Lucius 15 de = C. J. = Resp. hic fuisse filium emancipatum, et nobis venire bon. possess. = = 3ᵃ tab. intentare, alioqui annullaretur eadem = = testamentum. =

AD TIT. VE D

LEGAT. PRŒST. PET. BON. POSS. CONT. TABV.

Qui iudicia patris rescindunt per bonorum possessionem contra tabulas ex iudicio eius quibusdam personis legata et fideicommissa praestant, hoc est liberis et parentibus, uxori nurui, quam si quid dotis nomine [non alteri] legatum sit, in eo quod h.t. Parentum appellatione omnes usque in infinitum accipiuntur l. ult. Dpp. l. 10. §. pater et de gradib. ubi parentes soli dicuntur usque ad tertium. Et illud de ex proprietate vocabuli, ex aequitate tamen interpretatur usque in infinitum ut in d. l. 1. d. l. 4. § pen. de minus. vac. l. 56. l. 2 de V. S.

Adversus dotem l. Salvius et l. unica. §. 1. h.t. ubi dicitur liberis posse simul liberos et potestatem hereditatis servari, et legatum. Dpp. l. 22 h.t. et l. cuius ind. l. 6 et lib. 5 resp. Papin. in d. l. 22.

Adversum quod dicitur in l. filius 5 § fin. vel per h.t. legatum esse, quae extraneis praestantur, etiam ubi portione hereditaria debetur aequo eis remanere Dpp. l. his per 23 h.t. et Cuiac. ind. modo e. d. si aderit 2 h.t.

Adversum quod dicitur in l. 1 inf. petere et in l. uxoris e. l. sequenti nam 3 eis resp. ac in l. uqui is § ii quae 3 h.t. Verum nempe et nurui si ... legatum relictum nisi quatenus dotis nomine, vel vice dotis relinquatur Dpp. l. sed et si § h.t. et Cuiac. lib. ... ad edict. ind. l. 9 et Accurs.

Adversus l. non nunquam in § h.t. quatenus vel legatum relictum nominatur ab uno ex filiis, heredi, si postea edicto contra per alterum filium acceperit, et per bonorum possessionem contra tabulas, ab omnibus praestandum dicitur Dpp. l. neque ... h.t. et Cuiac. in d. § e. Cuiac. Dpp. l. ult. de coniung. cum emancip. lib. ubi videndus est Cuiac.

Cum testator reliquit duos filios, alterum in potestate, alterum emancipatum, ac utrumque praeteriit, et si per filium

qui est in potestate deductum in contra tabulas filius emancipatus
petens bonorum possessionem contra tabulas legata exceptis personis praestat arg. l. si
liberto 20 de legat. de contra tabul. l. 10 h. tit. Sed opp. l. si quis 13 in princ.
ubi quidem h. tit. R. et dictum dici a Paulo quoniam ee. amentes legata ab
emancipato non praestanda; sed ex hoc non infirmari ut Cuiac. lib. ad edit.
in d. l. si quis. Sed nunc illud dubium est, si quis bonorum possessionem contra tabulas
petere poterat, eam omiserit, et ab intestato adierit, cum fratre heredes scripti mere bonorum possessionis adire ex testamento omiserint, quatenus
qui bonorum possessionem contra tabulas omiserit, legatariis teneatur; et quidem
teneri tantum liberis et parentibus dicitur in l. qui aut 6. § hoc edicto pen.
si quis omis. caus. test. et ideo id dictare videtur, ne in plus teneatur omissa
bonorum possessione, quam teneretur ea accepta. Sed nihilominus secus di-
ci videtur in l. si filius 23. eod. tit. si quis omis. caus. ubi dicere videtur Ul-
pianus omnibus legata esse praestanda. Dicendum igitur est filium emanci-
patum praeteritum et fratre omittentibus heredibus scriptis mere bonorum posses-
sionis contra tabulas per l. 34. et ea h. tit. ipse bonorum possessione omissa ab in-
testato adierit, hoc est bonorum possessionem unde liberi acceperit liberis ac
parentibus legata praestare teneri ex edicto si quis omissa causa testamenti pe-
rinde ac si bonorum possessionem accepisset et sic accipienda est d. l. 6. § hoc
edicto. Si vero filius, qui erat in potestate fuerit praeteritus cum omne omi-
tat bonorum possessionem contra tabulas et accipiat hereditatem ab intestato, vel
accipiat bonorum possessionem contra tabulas ut potest contra l. ... vulgo ... de
contra tabul. nulla legata praestabit, quia ipso iure nullum testamentum est, et necesse
non habet bonorum possessionem contra tabulas petere, cum iure intestati hereditatem
obtineat. l. si quis 13 in princ. et l. si duo in princ. vel si quis h. tit. Sed si fi-
lius vel existens in potestate, vel emancipatus, fuerit institutus, et al-
tero filio emancipato praeterito, qui bonorum possessionem contra tabulas petere potuisset,
sed non petierit omissis, et heredibus ex testamento, et bonorum possessione contra tabulas et
adiisset, vel se immiscuisset ab intestato, tunc omnibus legata prae-
stare tenetur d. l. si filius 23. si quis omis. caus. test. vel acceperit, perinde

enim non habemus ex edicto si quis omissa causa test. ac si ex test. adiisset, cum filius emancipatus bonorum possessionem contra tabulas non petiisset, ac proinde non institutus [illegible] si petiisset [illegible] potest omnino quae praeteritus petere ex eo solo, quod posset petere l. si post mortem vers. fin. de contra tabul. non dimovetur al- tero [illegible] non petente omnibus teneri [illegible] non numquam 14 [illegible] tit. Ceterum si filius vel extraneus in potestate vel emancipatus institutus fuerit, ac commisso edicto per alium filium praeteritum ipse quoque bonorum possessionem acce- perit solis liberis et parentibus tenetur d. l. [illegible] in [illegible] vel [illegible] [illegible] tit. Quod si filius hic vel extraneus in potestate vel e- mancipatus [illegible] fuerit institutus ex test. adiisset, vel se immiscuerit, ac postea per alium filium praeteritum fuerit commissum edictum ipse bonorum possessionem contra tabulas petere non potuit, quia semel agnovit voluntatem defuncti l. [illegible] [illegible] de [illegible]. At [illegible] in ea portione, quae adiit, [illegible], [illegible] maior sit, quam habiturus erat petita bonorum possessione contra tabulas. De hac dubium [illegible] maior sit [illegible] minor [illegible] augeatur. [illegible] [illegible] aut. [illegible] [illegible] dubium est [illegible] legata praestanda sunt a [illegible]; [illegible] in [illegible] in fin. h. tit. [illegible] in l. [illegible] dubium [illegible] quod si [illegible] minori [illegible] [illegible] tabul. omnibus praestanda [illegible] Paulus d. l. [illegible] de [illegible] h. tit. exceptis tamen personis praestanda sunt. Potest videri dividium [illegible] [illegible] si is qui adiisset ex [illegible] maiori parte fuerat institutus, quam habiturus petita bonorum possessione, cum in ea [illegible], [illegible] omnibus le- gata praestat, quod [illegible] in d. l. [illegible] [illegible] praestare debet, cum plane [illegible] voluntate; [illegible] accipiendo. [illegible] [illegible] in maiori parte fuerit institutus, cum postea ea minuatur, aut reducatur ad eam, quam habet postea bonorum possessione petita, consequenter non plenam [illegible] vo- luntatem, non tenetur omnibus legata praestare, sed [illegible] exceptis perso- nis, ut [illegible] Paul. in d. [illegible] de [illegible], et [illegible] [illegible] tenetur [illegible] ex liberis est, et ita accipiendus Paul. [illegible]. Et [illegible] casu [illegible] [illegible] est [illegible] in l. filius, [illegible] fin. h. tit. [illegible] male [illegible] Cuiac. cum accepit, de casu

quo ille cui postea successit non adeunte, sed a Persona prohibuerat ex edicto D. D. sine adiectione, ut plenius fieri apparet, ex l. Vicily § si adierit ? h. tit. videndus Cuiac. lib. 3 observ. cap. 20 et lib. 41 ad edictum Paul. in d. l. 11 qui h. tit. et tract. 4 ad Afric. sed licet duobus 14.

Ex his explicandus venit ... in l. ult. § ... de leg. 3. ubi legatum relictum a filio impubere instituto, qui omnino edicto ... bonorum possessionem accepit, solvendum ab eius substituto ex unica, ex qua fuerunt instituti omnibus omnino legatariis et reliquis personis, quae acceperunt per bonorum possessionem contra tabulas contra liberos, et parentibus ...; ... indistincte hoc casu debeant soli liberis et parentibus legata debent ex dictis appareat, ac expresse affirmatur in l. ... § 31 de vulgari et in l. filius s ... et § 2 h. tit. sed dicendum est mirari Cuiac. lib. 3 observ. cap. 9 et ... lib. 2 ... quae omnibus ex unica omnibus, et reliquis liberis et parentibus ... relictis in unica omnibus legatariis solvendus sit; ac ... legata a ... impuberibus relicta liberis tamen, et Parentibus solvendis; ideo legata in unica relicta omnibus praestanda sunt, ut si filius impubes, ex cuius persona substitutus tenetur liberis tamen et Parentibus, ut post ... bonorum possessionem omnino edicto ... legata ab impubere relicta et substituto expresse fuerant repetita, quae repetitio lice alias a substituto pupillari facta valeat, existimare ... ab impubere ea legata ... [illegible] ... ut voluisse ... l. ... 223 § ... 3 de leg. 1 tamen hoc fuit valida, quae legata ex persona impuberis ut post ab eo petita quod bonorum possessionem non ... , quae ... eo ... erant relicta.

Dictis est filius in potestate existente ... si petat bonorum possessionem contra tabulas, nec ... personis legata ... l. ... 25 h. tit. At opponit l. nihil 2 de ... ex emanc. ... negotiis ... et in potestate ... instituti, quae praeteritus, qui ... Vari ex dicto eius

ut legata praestet exceptis personis. Verum non idcirco ea ratione quam tradidit Paul. quod valde absurdum est patrem quidem eius legata praestare, ipsum vero plus habere in eadem edictum in eandem [illegible] [illegible] cum illud, quod ipse patri [illegible] in [illegible] ante edictum de coniungendis soli patri integra deferret, ac proinde ex integra in exceptis personis cum legata praestanda, ne [illegible] [illegible] [illegible] in eam [illegible], [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] est, quod [illegible], [illegible] adeo [illegible], cum [illegible]

Ly di-

cendum est, cum quis semel agnovit legatum, vel adiuit postea in [illegible] [illegible] non [illegible] bon. poss. contra tab. petere. [illegible] l. si post mortem ex filiis [illegible] de bon. poss. contra tab. [illegible] vel [illegible] de filio in adoptionem dato, qui [illegible] patris adoptivi agnovit legatum, vel adiuit hereditatem, cui si postea emancipato [illegible] edictum vel alio filio non debet [illegible], vel [illegible] [illegible] [illegible] bonorum possessionem patris [illegible] [illegible] [illegible]

Deinde in l. sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] quod si aliud ex liberis, et [illegible] [illegible] fuerit legatum relictum, [illegible] eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed [illegible] l. si [illegible] 46 de usufruct. [illegible] ab [illegible] [illegible] matri defunctis legem [illegible] [illegible] deducto usufructu petere postea emancipato bonorum possessionem contra tabul. plena proprietas matri debetur [illegible] quod [illegible] [illegible] usumfructum deduci ab [illegible] herede instituto, [illegible] [illegible] per bonorum possessionem emancipati, idem [illegible] fuit usumfructum [illegible] proprietatis. proinde [illegible] ac usufructus [illegible] [illegible] [illegible] consolidari proprietati [illegible] [illegible] ut in l. qui usumfructum 36 [illegible] l. [illegible] 33 [illegible]

[illegible] usumfruct. [illegible] ex [illegible] [illegible], et voluntate [illegible] plena proprietas matri debetur [illegible] [illegible] ab emancipato deduci usumfructum, ut [illegible] [illegible] [illegible] deduci [illegible] erat [illegible] res tanquam personae cohaerens [illegible] [illegible] in emancipatum ex hereditate transire [illegible] [illegible] ad [illegible] in d. l. 36 si qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] addendum [illegible]

praeterito ne petitur colorandum ē dixit; neque potius vera est, atque referenda ad eventus perquirentes ex arguendis, sed ad eos evacuandi legati ex edicto suo de legatis praest.

Adversus quod dictum ē, praeterito filio emancipato legata petente bonorum possess. cõ tabul. legata excipiens personis coniunctis opp. l. 1. de leg. 3. §. 6. non agi de legatis relictis abdicato, denique accipiendo edictum suum [illegible], sed de legatis in filio praeterito, quae nullo modo vel vera tenebitur x.a l. pen. C. de fideicom. & si cõ tabulas bonorum possess. accipiat. quod invitabit in relictis fuerint. Vnde in l. 1. h.t.

Qui bonorum possess. cõ tabulas accepit, amittet legatum l. sed etsi 0 de leg. 10 ff. de tabul. Opp. l. filius 1. §. si quis a 3. h.t. Nec vero facere, qui dicitur eo genere petendi legatum, quod repulsus est ab omni petitione cõ tabul. [illegible] ex [illegible] filii [illegible] qui [illegible] legatum [illegible] nus l. post legatum 5 in pr. & §§ seqq. de his, quae ut indignis auferuntur. Potius dicendum est in eo tantum in duobus vel pluribus necessariis bonorum possess., quorum alter si petita quod apparuerit sic liberis quibus bonorum possessio cõ tabulas data, repulsus fuerit, nec admittetur ad petendum legatum, et ut [illegible], cum hi liberi fuerint, [illegible] legata in [illegible] servanda; quia cum a pluribus petita fuerit bon. poss. cõ tab. ceteri [illegible] parem eam obtinuerint, ipse tamen eadem efficax [illegible], quod [illegible] [illegible] infamabitur [illegible], quae ceteris [illegible] voluerit. Vel melius dicendum est [illegible] [illegible] [illegible] inde [illegible] [illegible] [illegible] indignum patrem, qui eum sine effectu indignum [illegible] impugnavit, [illegible] falsum vel impurum dicendo, at [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] indignum, qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impugnavit [illegible] l. filius 1. §. si quis a 3 h.t. [illegible]

Adversus l. sed et si 6. §. si quis ex h.t. de leg. praest. Opp. l. si quis [illegible] ex [illegible] maior. [illegible] [illegible] legati ē specialis in legatario

ideo si proficere fideicommissario, at in d. l. [illegible] [illegible] [illegible] in
iusu fideicommissi, quq legatarius et Albanus in d. l. [illegible]

Non tamen
aut [illegible] legem fideicommissi, sed in [illegible] ad Innum
[illegible] Numidia legata, seu [illegible] haereditas liberis et parentibus
[illegible] ad [illegible] [illegible] 6 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eiusdem [illegible] [illegible],
quod proedictis nomine legatum, et [illegible] [illegible] in [illegible]
et in [illegible] [illegible] [illegible]

Ex his explicandus est tex. in l.
fin. de inofficiosis et emancipat. lib. in qua hic illud primum difficile est,
cur neg. [illegible] admittitur in [illegible], ut in d. l. [illegible] 2 [illegible] de inof-
ficiosis et emancip. lib. At facile [illegible] et [illegible] in d. l. qui duos [illegible]
filios [illegible], [illegible] venientes in successione [illegible] impedimento, quo-
minus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ac [illegible] [illegible] [illegible], quæ
habebat si [illegible] [illegible] [illegible], et patri [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible], [illegible]
et alter [illegible] [illegible] [illegible], et quæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel quadrans [illegible]
[illegible], et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible] [illegible] indignus [illegible], cui
[illegible], nec [illegible] [illegible], nec [illegible] [illegible] per quos ei [illegible]
[illegible] in l. sed [illegible] 8 [illegible] de [illegible] [illegible] in d. l. fin. nepos
[illegible] [illegible] [illegible] emancipatus [illegible] [illegible] in patris familia, ut con-
tinuo tempore, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quæ
et [illegible], et patri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] nepo-
[illegible] [illegible], et patri, et [illegible], et [illegible] [illegible] in l. [illegible] de leg. fin.
[illegible]. Sed [illegible] [illegible] patri [illegible] et nepos [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible], ac [illegible] [illegible] bonorum [illegible], quæ [illegible] patri nepos

emancipati in ipsis posset ea edicti derivanda. Quo casu si nihil pen-
se bonorum possessionis ac contentum iri legati vel fideicommissi, tum in tota
parte. Vnegat illud solus Paulus decreuit, quod et si generet bonorum possessio-
nis Pauli possessionis cum vindicandis erat diminuat, de l. negat. ...
... negat in contraria ... ut in hac ... si in possessione
bonorum possessionis non poterit ... ea ... bene ... l. ...
de aliis ... liberis ... legis ... potentibus bonorum possessio-
... cum fideicommissi ... l. ...
leg. ... ita et porro, que bene negato ... omnibus decreuit.

E

Ex huius
... in l. qui duas ... de ... emancipati liberi decreuit
integre ... l. illud ... Wesenbeck ...
... de iure ... n. 9.

Ex his ...
... quidem ...
... bonorum possessionis ...
quaeri an negat illa ... possessio bonorum possessionis ...
...
...
...
...
... ex ...
... Julianus ...
...
...
... l. ... de ... Paulus ...
...
...
... de ...

Ad dictis ...
... in l. ... de collat. bonor. ...

gc

qui est in adoptiua familia constitutus capi non potest, sed eum qui illius [illegible] in potestate, si maluerit contra tabulas bon. possess. accipere, quae [illegible] in augendam partem acciderit, si maluerit potius ex causa institutionis (eo non solum casu bon. possess. contra tabul. filius in adoptionem datus, et edicti [illegible] commissum accipere potest l. 8 § 11 eod. [illegible] de contra tabul. bonorum possess. contra tabulas ab alio commisso edicto accipere, quod [illegible] ea [illegible] portione, in qua fuerat institutus [illegible] expetere, et ideo etiam in certum [illegible] institutus, contra [illegible] l. 1 de collat. bon. § ult. maxime eo quod fraus augebatur [illegible] bon. possessione, hoc est plus capiebat petendo bonorum possessionem, quam ei relictum fuerat ex testamento.

Consequenter usque et exceptis personis mortis causa donationes [illegible] [illegible] mortis 8. [illegible] [illegible] l. filius 1 § ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] similes legatis fiunt propterea mortis, morte donatoris confirmantur, et si [illegible] [illegible] perinde ac legata uidendum Cuiac. in d. l. 3 § 4. Vnde et ad similitudinem legatorum, qui bon. possess. contra tab. acceperit mortis causa donatione, sicut et legato priuatur l. sed sub conditione 18 § 1 de contra tabul. Nec obstat cum quis testamentum falsum dicit mortis causa donatione non priuari l. post legatum 5 § qui mortis [illegible] [illegible] quae ut indigno [illegible] [illegible] Bart. in d. § 17 cum qui falsum dicit testamentum [illegible] solum testamentum impugnare, proinde [illegible] donationem causa mortis, ut potestque non sit [illegible] testamentum, non ei denegandum: at qui bonorum possessionem contra tabul. petierit, non solum testamentum et iudicium testatoris impugnare, ac eo ea ratione merito ab omni testatoris beneficio priuari, in quo est [illegible] Cuiac. ubi [illegible] et ind. l. 3 § 17 sed in illo a Bart. et Cuiac. dissentio, quod ait [illegible] eius, qui inofficiosum testamentum dixerit posse [illegible] causa donationem accipere; contrarium est uerius [illegible], namque si inofficiosi querela obtinuit, satis apparet nec mortis causa donare potuisse, quia ut mente captus, nec testamentum recte fecisse putat. arg. l. [illegible] 13 de inofficios. l. fideicommissa 36 de leg. 3. si uero non obtinuit, quia [illegible] ratione ab omni beneficio testatoris [illegible], qui non solum testamentum et iudicium eius impugnare ausus est, sed et uoluntatem defuncti addere [illegible] [illegible] Quare ad § qui mortis 17 tantum ad falsi accusationem puto referendum, et

Et. in l. eꝫ ie de inoffitios. qui a invitis &c mortis cau donationibus acci-
pi solet explicanda, eonsimo ut per Cuiac. lib. 6. resp. Modest. in qual.
li uti ait eius &c seruo ii eum qui in querela inofficiosi ttt. obtinuerat
n posse reuocare interuenio donat. fraus fortassis falsus, aut in dolꝫ co-
rem dans, quod summe placet.

Itꝫ & qui mortis cau donatꝫ agnove-
rit bon. posess. c. tab. petere n permittit l. sin. & ult. & si mortis 3 de bon.
liber. sicut & qui accepit legatꝫ, eꝫ a bon. posses. c. tab. remouetur l. n
tamꝫ 3 § gen. ult. de c. tab. ng qui legatꝫ accepit prohibetur postea fal-
sꝫ dicere ttꝫ l. post legatꝫ 5 in pro de his quae ut indig. vi sit ignor-
rans ee falsꝫ ttꝫ. legatꝫ acceperit, ng ut ait Ulpian. in d. l. 5 ut ttꝫ e fal-
sꝫ separari agnit. confirmari n potest, nec adeo q. sua causa ignorans
agnouerit. Secus est in eo, qui bon. pos. c. tab. petere uult, ng q. de le-
gatꝫ agnouit n potuit agnoscere ius suum petendi bon. posess. c. petere, sicut
& qui post legatꝫ acceptꝫ inofficiosꝫ dicere ttꝫ uult, ng eꝫ remouendꝫ
d. l. 5 in fin. pame n potuit ignorare inofficiosꝫ fuisse illud ttꝫ, ex quo
legatꝫ agnoscebat, ac proinde tꝫ ille, qui ibi iuri suo renuntiare uide-
tur. an alius sit qui legatꝫ, qui bona posess. petitꝫ, aut inofficiosi quere-
lꝫ v. Cuiac. in recitat. ad l. 3. & in recit. ad d. l. 5 ff. de his quae ut indign.
adfeciuntur.

Adeo aute exceptio personis ꝯcernit mortis cau donat. ad testi-
pliꝫ legatorꝫ, ut sicut legatarii, sic & mortis cau legatarii sic ad uniuersꝫ
partem ꝯferunt filio, qui petit bon. posessꝫ c. tab. l. filius 5 § sed eꝫ l. fi-
lius emancipatꝫ 20 ibid. Ita ut mortis cau donationes, legata amittan-
tur si falsꝫ sit ttꝫ, alia si falsꝫ n. sit, cum donat. mortis cau eꝫ fieri pos-
sint ab intestato l. ita mortis 25 de mort. caus. don. n conveniunt usque lega-
torꝫ, ac ideo licet ut dixi cangetꝫ personae, qq ꝯcernant mortis cau do-
nat. petita a filio bon. posess. c. tabul. ꝯferre debent filio ad uniuersꝫ, ut
& ꝯferunt legatarii, tm si filius succedat n petita c. tab. uel ab intesta-
to ei nihil ꝯferunt d. l. si filius 20 § 1 q. tunc nulla sunt legata, ad quorꝫ
exemplꝫ.

exempli moniti eam donat.^us mediante ut optime Cuiac. in recit. ad d. l. 3 C. 2 b. tit. Admonent autem dignum e d. l. ai filius 20 d. 2 b. tit. cum in ea dinegari videatur querelam inofficiose donat.^u forsitan scripto a Martiano ante quam querela inofficiosi extensa esset ad donat.^u, ad quas extensam fuisse primum ait Cuiac. in paratitl. ad tit. C. de inoffic. donat. ex rescripto Imp. Alexand. quod refert in l. 1^a 87 Imperator 3 de legat. Et licet non ignorem Martian. inter Alexandri consiliarios referri a Lamprid. in eius vita, tamen accidere potuit ut id antea ab eo scriberetur, quam Alexandri rescriptum extitisset: nisi forte quis dicere malit hunc titulum desumptum esse ex reg. Martiani, ubi credibile e Martianum ea sola perscripsisse, quae iuris civilis constitut. pro regula habeerentur, non quae notis Principum rescriptis esent indulta.

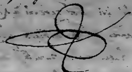
Patronus quoque, si in test.^o liberti praeteritus partem dimidiam poses. bon. c.^a tab. accipiebat, cum liberis legata soluere tenebatur l. 4 in princ. ff. de condit. et demonstr. unde explicandum dificilis text. in l. ex aere 52 ad l. falcid. de quo videndus Bach. lib. 2 quest. cap. 15.

Emendatum hoc a Iust. ut ipse refert § sed § 3 ais tune ea nostra constit. inst. de succes. lib. quatenus iubet, qui bon. poses. c.^a tab. Patroni non dimidiam, sed 3^m partem bonorum auferre, eam sine onere, ita ut et integrum onus legatorum liberis relictorum in caeteros heredes redundet.

At illud dubium est, quibus liberis legata Patronus praestare tenea. Et quidem non displiceret sed Colbe lib. 2 select. cap. attentis solis liberis exheredati legata praestare debuisse, neque liberum semitum Patrono relinquere non debebat, si liberos heredes, quos instituerat, tamen eam partem Patrono relinquere si liberos exheredasset l. qua de causa in fin. inst. de succes. libert. l. filio 8 c.^a tab. de inoffic. test.^o Unde ex debitam partem instituens Patronum, quamvis legatis, nec fideicommissis onerari non poterat l. cum Patronus 28 de leg. 2. l. ita tamen 25 l. Patronum 13 ad Trebel. tamen poterat rogare ut liberis exheredatis eam partem restitueret, vel aliquid ex ea, namque poterat liberos instituendo, patrono nihil relinquere

& posse debuit institui patroni onerare ut liberis restituere ag.
l. 1. § quod autem 2 vi quid in fraud. patr. indeq. ē bonus tu in lib. ciuy pupil.
l. 64. § fin. ad Trebell.

=Hoc quidq. quod de Patro(n)o eq. ueden dicendy de Patrone=
=manumissore l. Patronus 3 § si filius 2 ff. si à pa=
=rentes quis fuerit manumissus f.=

AD L. SI LEGATUS. 24.
de peculio legato.

Ostendere satis muneri suscepimus elaborandi, simul et asserendi Ulp. responsum in l. si legatus 24 de pecul. leg. quod propter temporis anxietatem concisiori stylo perstringentes, ut nihil vel genuini illibati maneat, ita concipimus. Cui servus legatus est, qui peculium apud testatorem habebat; non eo ipso intelligitur legatum peculium, nisi specialiter testator meminerit; idem quod pariter statuimus in testamentaria servi manumissione, ut nudam libertatem eo illa servus consequatur, relicto apud haeredem peculio dicto § si peculium 20 vel peculii aut inf. delegat. arg. in eam iij venere, quotquot interpretationum glossographi, aut pandectarum interpretes hoc in medium deduxere, insignes pro rerum varietate, et argumentorum conciliatione memorandi. Ium.

Sed illico incidimus, et veluti decretorio lapide offendimur ad Pauli quaestionem, et decisionem inl. [illegible] 53 de pecul. ubi per manumissionem consequi servum libertatem simul cum peculio totidem fere verbis expressum est, et generatim sancitum non aliter manumissum servum peculio denudandum fore, quam si liquido alter dominum adimere voluerit. Verum ex hac dictione lucidior, et expressior, ni fallimur, obstitit nostra decisio, si animadverteramus discrimen egregium inter manumissionem testamentariam, et eam, quae inter vivos peracta est; nam in prima procedit decisio nostra; de secunda et loquitur sine Paulus in specie est. Sed discriminis rationem genuinam aperire, non est in proclivi; quippe multifariam illam concipientes DD. primi, aut non satis iura conciliant, aut animum non explent. Ioannes Fab. in d. § si peculium 20 docet in eo esse diversitatem, quod manumissio inter vivos meritum suggerit in manumisso, ac promovet gratiorem, et liberaliorem erga eum dominum, ut peculium reddere credatur: at vero in ultimo vitae periculo testatoris diligentis plerumque inconsulto, et indistincto IIum.

animo confici nulla mixtura fiua suppositi, atq ita statuluq testatoris dispositis, hoc è liberalitus interpretanda fore, ut nudu libertatem non et peculium apprehendat = Caeterum haec ratio inanis appare-ut cuilibet sagaciori iudicio, nec Latori digna refutatione = Sed nec facilior apparebit, aut nervosior Accursii. Et antiquorum manus aue-rentis manumissiones inter uiuos ideo peculium praeferre, quoniam oppositat libertis libertis grauius onerati, seu operarum necessitate, largius et honorari, quasi peculium uideatur dnus concessisse in operiatis operarum, quas plerique negant testoris libertis conferre pro capitul. oper. 24. de oper. libert.

3. Diuinatio saeuat igitur haec et impossibilis et uaria interpretum etenim aiunt seruum à dno inter uiuos manumissum ideo peculium adquirere censere, quia uideatur illud concessisse, qui nec alii donauit, nec apud se retinuit, nec expressis uerbis ademit ut sentit Cuiac. ey eo tit. et seniores scholae, at uero in testo per haeredis institutionem omnis testoris substantia in haerede collatum eue, cum ut serui, et peculii simul et caeterorum rerum dni effecti. Unde cum libertatem testor seruo reliquit, uel eis seruum alii legauit, seruum duntaxat haeredi uidetur excepisse, et aliud peculium, cuius dnus inter res hereditarias sibi designauerat; propterea testoris dispositioni nunquam seruo manumisso, uel legato peculium adiicere, 2° quod dicimus é in eo, qui inter uiuos sit manumissus, ita Cuiac. 12. obs. Paul. in d. l. 53.

4. Sed partis haec ratio non leuem repugnantiam ex eo, quia plenius testoria dispositio interpretanda est l. in testis 12. de reg. iur. cum similibus, nec credibile sit testorem haeredi suo largius, quae sibi indulsisse, ut quod sibi non retinuit, haeredi uoluerit retinere, perinde cum legatarium ipsi patrocinium censeri. l. legatis l. 116. de leg. 1. l. 1. de mor. caus. don. quod uel testo manumissus peculium adquirere debet, uel manumisso inter uiuos non potest adimi. Facile tamen dubium hoc licebit amouere, si notaueris testamentaris

dispo-

dispositione plene quidem interpretandum est, si tamen ultra voluntatem testatoris quodquid deberi, nec enim opponet liberaliores nos ipso testatore esse l. si debitori 59. l. 63. § si sub. ad Trebell. nec in re dubia pro legatario spondio contra verborum sonum mens testatoris deducenda est, et in haeredis dispendium explananda, hunc enim certum diligere, quam fortunarum suarum dominum, nominis servatorem, familiae caput eligerat, constanti iure tenendum est, et proinde minus onerandum fore l. sempronius 47. l. titius 32. § qui in vita de leg. 2. atque adeo cum in hoc casu dominium peculii directo ad haeredem pertinet, unumnisi expresse servo legato, aliter ii illud caperet, quam si haeres ex abrogationis cederet, et res traderet d. l. 33 in fin. peculi. ideo in re aperta, ubi voluntas et verba pro haerede militant, omnis omnino praeclusa aditus est iuridicae interpretationi, quae solum ex defectu verborum in rem dubiam solet induci.

Sed hoc discrimen inter utriusque manumissionem, et eam, quae a superstite facta est iure proinde fiori nullatenus obtinuisse potest intentare ex l. unic. C. de pecul. ei q. lib. ubi Diocletianus et Max. id primi sua providentia introduxit. Levis tamen scrupulus levi opera potest dimoveri; quippe ii illic novum ius adstruxit, sed verum memorato, et evidenter notatur in verbo dissimulare ii debebas, quo Rufinus Impp. de vetere iuris ignorantia, seu dissimulare prostringunt; item ex verbo iussis evidentissimi quo superiorum rescripta relevare claudunt Augusti. 5

Grandius, et 6
operosius negotium superiori doctrinae facessit Paul. lib. 3. sent. tit. 6. § fundo l. servus 34. per hanc verba: fundo vel servo legato tam fundi instrumentum quam servi peculium ad legatarium pertinet. quae aperte difficultatem inuerit Ulp. n. 10; nec temporum subsidiaria distinctio restat, ubi eodem aevo, et Paul. et Ulp. floruere comperias apud Joan. Bertrand. in lib. de vit. J.C. Cuiac. in notis ad praefatum Pauli difficultatem agnoscit, et miratur, sed nihil in ea placanda insudat, quod altiori miraculo dignum putans, nisi expresse tamen duritie, vel delicatiori acumine, deprimendo

sufficeret. Nec propterea genaniae tribuendo est decisio nostra, ubi Iurisprudentiae Choripheum decisione palam est sententiae ingeniosi argutus inducias facere libuerit, et dilibato relicto verborum tenore Paul. sensum cum Ulp. sententia parem esse, si exuberim affirmare, si primum animadverteris tam in peculio, quam in instrumento a regulis iuris reflexurae. neque enim peculium continetur in servi legato, neque instrumentum in fundo legato L. 24 de peccul. leg. L. ult. de supel. leg. Dicam igitur nec oscitanter Pauli per similitudinem id ipsum affirmasse; non enim docet separatim in fundo strinexi instrumentum, et in servo legato peculium, sed eodem modo, atque eodem iure strinexi, setto non aliter pertinere peculium ad legatarium in 2°, quam pertinet instrumentum in 1° legato, idest neutrum pertinere, ea enim est vis relationis tam et quam quippe qui dicit, tam illud quam illud pertinet, dicit neutrum pertinere.

7. Ex alio latere neque impedit divisionem ingeni sane et subtilioris investigatione digna difficultas, in l. si peculium 6. § vicario aut § 2. de pec. legat. ubi si vicarius ordinario servo legetur, peculium et vicarii legato stringetur. Dubium novere doctores nec Onuald. 8 cap. 17. lit. M. Cuiac. ad Paul. 3. sent. tit. 6. § 34. qui quidem exceptioni tribuunt difficultatem, nec rationem exceptionis assignant = Citius dixerim eam legari formulam aptam inducere tacitae voluntatis praesumptionem. atque ad manumissum servum deferre interpretationem, quam si concessimus heredi. Praenotandum tamen est ut praesumptio clarior appareat, vicarium peculium in peculio servi ordinarii strinexi simul cum vicario ipso ut agere C. in l. si servus 17. de pecul. proinde, qui vicarium servum manumisso legat non servum modo concedit, sed servum, quatenus vicarius est; quatenus ergo vicarius est portio peculii principalis, imo et peculii sui portio censetur, cum in ordinarii peculio; idest in peculio principali tam ipse, quam eius peculium aequaliter stinetur: si quis est tacite legat vicarium ut vicarium portionem primariam, et atque peculii secundi legare videtur, ut tamen accessio, et pars inseparabilis peculium et cum vicario

dè

idest capite suo ad ordinarium servum manumissum pertineat, ex aperta voluntate testatoris, quam non eodem modo sultaremur in extraneo quovis legatario, cui vicarius legatus esset, quoniam eo respectu cum desint ipsa ordinariis principia non potest peculium vicarii reputari accessio vicarii. Nunc capite tuende § si liberum eiusdem l. 6. ubi si testator ordinario, et vicario manumissis sua peculia legaverit duobus separatim peculii servum videtur, itaque peculium vicarii non diminuendo ex ordinario, sed pertinet ad solum vicarium ex voluntate expressa testatoris, quamvis ubi illa deficit pro uno peculio utrumque reputetur ex superiori doctrina.

d. l. 6. § si liberus h. tit.

Obstare tamen nequit doctrina 8

Ulp. in l. denique 8 § intendum 7. h. nostro tit. ubi postquam primum non agnovit, in casu suo subiecto de eo, qui rationibus redditis 100 ex peculio haeredibus pro libertate inferre iussus est, legatum peculii solum per retentionem, non etiam per obligationem iudicii interpretatur; porro quamvis voluntas testatoris respectu legatarii interpretanda sit, adhuc peculium non sequitur legatarium in omni casu, sed solum cum apud illum invenitur = Respondetur ibi in omni casu deberi peculium propterea praesumptam testatoris voluntatem interpretantur Imperatores, quia diminutio augmentum supponit; nec obstat verbum retinere, quia id tantum ostendit peculium tunc fuisse apud servum, non tamen negat deberi ab haerede, et si apud illud fuisset, quia prius erit, ut haeres concedat, et reddat peculium servo manumisso, ad hoc ut possit solutum implere, et ex peculio quantitatem solvere, deinde residuum legati iure retinere. Nec remoratur etiam peculium quod non nisi legatum deberi, quia illa areerende ratione generalis regulae gratia promittunt, ut clarius exceptio subsequatur. Nec inde asserere Cuiac. in l. 72. § fin. de C. et D. Donell. lib. 8. cap. 14. et Ottuel. lib. D. Bacio cent. 6. q. 44. dicentibus per verba enuntiativa numquam legatum inferri ex d. l. 72. quia illud tenet ubi falsum est id, quod enuntiatur, et in verbis futura est dispositio ut in d. l. 72. secus ubi verba de potest ut in d. §.

Huic, 9

tamen solutioni obiici, neque leniter potest l. dixi 23. § servus 2. de pecul. leg.

ubi quamvis adsit eadem voluntatis ratio, negat tamen I.C. legatum peculio contineri; quia nihil prodest voluntas indubie. Et dissimilis omnino est ratio verborum propositorum in d. §2 ab eam, quam proponit d. §7. nam in illo ita loquitur est titius quotquot reliqui liberos, atque eis legata, eos ipsos inacciuos esse volo, quae verba solam rationis remissionem in se comprehendunt est, ex qua nunquam peculii legatum inferri solet. At vero in d. §7. propter rationum mentionem, etiam necessitas additum inferendi reliqua ex peculio, quae clausula per se solum peculii legatum introduxit, ut expresse docet Ulp. non esse remissio rationis, ut et probat Dr. in § si peculium 20 instit. de legat. ubi peculium videtur legatum, cum rationibus reddendis liber esse iussus est, et ex eo reliqua inferri. Nec a simili decisio est l. si inter 23. §1. de statulib. ubi reliqua solvere quis ex peculio videtur quia peculium legatum fuerat, vel saltim reliquorum necessitas imposita cum facultate solvendi de peculio.

10 Directius adversus nostram sententiam insurgit Paul. in l. fundo 22 §1. de fund. instruct. ubi peculium, quamvis non expressum contineri in legato fundi, ubi mancipiorum facta mentio est: quod multo certius continebitur in legato ipsorum mancipiorum de quo noster sermo. = Et cum agitur de peculio, quod fundum pertinebat, tamen prius instrumenti, quod in generali illo legato natum debuit contineri, ut in eodem tit. licebit [illegible]. Sed replicatur ex l. ult. de supel. leg. l. 2. de instr. leg. in quo non debere instrumentum nisi expressum fuerit: quare nec in d. § debet contineri. Et illorum tamen iura sic accipiendum, nisi instructus fundus, vel cum instrumento legatus fuerit, ut in l. 5. illo tit. qua in specie loquuntur fuisse nostri I.C. in d. l. 22. §1.

Ex

11 dubiis melius dici in l. si peculium 20 de manum. test. ubi ambiguum an libertas vicario designata in peculio praelegato valeat, et decisum est valere. Ratio dubitandi erat in eo, quod in peculio praelegato vicarius continetur, et proinde inutiliter libertas ei videbatur relinqui. sed ratio decidendi in promptu est; quoniam generali peculio legato per

specialem

specialem vicarii manumissionis derogari certum è ex reg. L. in toto de R. J. immo vero nisi expressa adempti sequuta, semper manumissio legato praevaleret ut è in d. l. 10 § 1. = Tamen accipit id in l. 1. de pecul. legat. ubi extinguitur peculii legatum mortuo servo, cum quo legatum erat. Et primo observa opportunitate peculium separatim legari, ut cum servo legatum videretur, neque enim aliter sequitur servi legatarius ex [illegible] = Sed difficilis est, quae redditur à Gaio decimonis ratio in l. 2. de pecul. leg. quoniam accessionis loco sit peculium, et extingui debet cum servus, ide re principalis extinguatur arg. L. 19 in fin. de ddo. L. 129 in fin. L. 178 de R. J. Hinc enim illa regula consequi videbatur, sed peculium tamen accessorium omnino sequi debere servum, quamvis nullibi expressum est = Caeterum huic dubio [illegible] perspicue occurri posse putabam proculdubio illo firmissimo iuris principio, quamvis nondum mihi apud ullum inventum, videlicet peculium naturaliter dici servi accessionem, quam si testator accessionem servi esse voluerit, expresserit quasi veluti per illam formulam servum cum peculio do, lego. pendet enim ex domini arbitrio tota peculii substantia, forma, et effectus L. 4 de pecul. proinde ad nutum domini in peculii specie, et nomine permanebit, vel illo deprivio ad proprii patrimonii corpus reducetur; etenim formalis et propria accessio illa dicitur, quae per se subsistere non potest sublato principali veluti obligatio fideiussoria, sepultura, pictura aedificii [illegible]; eamque semper natio principalis causa, cui inishunt, sequi debent ut ex l. 1. et toto tit. de [illegible] peculium ex sine servo subsistere potest, ut ex eo oritur, quod separatim extraneo cuivis legari possit, ut passim in toto tit. et ideo J.C. in d. l. 2. non omnino peculium accessorium esse, ex cum id fert voluntas testatoris affirmavit, sed impropriorum clausula unius accessionis loco peculium esse = Caeterum adhuc difficilem reddit hanc doctrinam Gaius in L. Cui 4. h. tit. ubi servus cum vicariis legatus sit, et deinde mortuus, aut alienatus, adhuc vicarii legatum pertineat; en ubi causa voluntas testatoris in accessione obtinenda haberi dl. 1. adinvenitur vellet per clausulam servum cum vicariis idem L. Cui 4. h. tit.

experimentis quod servus cum peculio [illegible] quia vel non ex voluntate testatoris accepto confusum, vel quia vicarii in peculio ordinarii non adnumerantur. Responsio notabilis est, et perspicua discriminis nota inter illas conceptiones servus cum peculio, atque illas servus cum vicariis: in prima nulla vis, aut naturae repugnantia accessionis consistit in removendo, ac proinde peculium cum servo natura sequitur; aut deberi d. l. 2. b. [illegible] § 17. inst. de leg. at vero in 2a formula, utrumque principale, neutrum accessionis loco cedere potest, obstante natura ipsa, et humanae dignitatis praestantia, quae homines prohibet instar peculium, hominibus accessionis vice substitui arg. l. proinde § ult. de adil. edict. § in secundo de rer. div. l. 63. de leg. 1.

Sed non videtur, ut obstabit ex l. 34 de con. empt. ven. ff. Leges [illegible]. Ratio est, eadem ac in casu quo ancilla cujus [illegible] legatum ex l. 3. cod. [illegible] 12 [illegible] jungenda.

Difficilem video [illegible]tionem [illegible] ad hanc rem in l. Aurel. 28 § Sticho 7. de lib. legat. ubi postquam proposuit servum in testamento manumissum, et rationes reddere iussus, dixerit Scaevola an reliqua solvenda sint haeredi per servum, necne; et respondet reliqua quidem non deberi, sed retinenda esse a servo cum peculio, vel si peculium cuius legatum sit, deduci a servo pone reliqua administrationis sibi relicta a testatore. Mirus facimus alias difficultates, ut intelligamus dumtaxat retentionem peculii, quae servo datur, quamvis neutrum legatum sit; supponere enim videtur I.C. peculium ad servum ex sola manumissione [illegible] absque legato pertinere contra [illegible] R. peculium non a servo, sed ab haerede; apud quem residet, omnino retinetur, si vero legatum sit peculium extraneo vel servo deducit haeres ex illo reliqua testatoris debita = Instabis tamen et subalter: quid prodest haeredi detentio reliquorum nomine vel peculii, ubi plenioris patrimonii testatoris res omnes sumpsit, et peculium retinere potest. = R. hac utilitas, quoniam si servus deductus sit, quod sibi a domino forte debetur, poterit haeres reliquorum pensationem opponere; vel et si alii extraneo peculium legatum deducere potest e peculio, id quod reliquorum servus debuerit. Ad hanc doctrinam et attinet lex in l. si servus 119 de leg. 1. ubi non videtur peculium legatum, per hoc

Vide Heres ad notas Claudii [illegible]

quod est uestus rationi reddere: & multo minus per hoc quod manumissus est in ttº.

Concordes nobis asserunt Interpretes Pag. in l. ult. de manum. qui. 13
um adsciuit. ubi serui ciuitatis manumissi peculium adquirere diuerse docet. 1ª difficultas de ttia dugentº facile eliditur, si excipias Pap. de manumissis inter uiuos. Sed restat alia, quod priuilegii iure concedi uidetur peculium seruo ciuitatis manumisso, quasi non obtineat in seruo priuatorum. Sed hoc difficultas facile diluetur animaduersa dubitandi ratione, quam peculiar Pap. quae licet inde meo arbitrio 3ª hi potest; quia cum peculium serui ciuitatis ad eam pertineat, ac bona reip. difficilius alienentur, siue et tardius iumaguntur L. 1. et 9 ibi C. de uenditione 30. et 40. ideo peculium seruis ciuitatis inter uiuos manumissis nisi expresse m. concedi minime oportere uidebatur, uel quia huiusmodi serui publice manumittere non licebat, donec decreto decurionum ex authoritate Praetoris, uel Iudicis decreto confirmatis alio seruo uice manumissi confirmato uel consignato ciuitati, liberari ceperunt L. 1. C. de seru. reip. man. et in rubr. deinde ex lege Visellia, Liuiis et S.C. et in prouinciis... Sed id cum hodie, sub Pap. temporibus exequati sint ceteris seruis priuatorum; ideo ut in aliis admittitur.

D. 14.

illis est (si quae alia aduersus nos) l. ult. de donat. ubi qui seruum manumiserat, eius per epistolam absens peculium concessit; deinde in ttº eundem liberum ex bene scripsit haeredem: disquirebatur an actiones peculiares, seu nomina peculiaria, ad solum liberum, an ad coheredes spectarent. Respondit IC. pro parte, hereditaria actiones inter heredes distribui debere. Prima difficultas eaincit, quoniam qui fuimet epistola ad reddendum peculium, nec sufficeret manumissis inter uiuos. Rº inanem omnimodo ee huiusmodi scripturam, saepe enim in iure nro, quae tacite intelligerentur; solent cautionis gratia in expressis scripturis deduci. = Altera est difficultas in eo, quod actiones inter heredes diuiduntur, quasi ualeat omnino n fuisset ante alia scriptio. Rº nemine duce, in eo tum nequam

denegari ius ad actiones, quasi ex peculio consequendas, sed tantum sibi iure hereditario utiq[ue] haeredis actiones obuenire; quod omni dubio procul est, si notaueris, seruo inter uiuos manumisso peculium quodq[ue] concessum, uideri autem actiones cedendas esse à d[omi]no, ut nuper admonebamus ex l. 53 de pecul. itaque cum in d. l. ult. actiones à uiuo d[omi]no cessae non sint, ipso iure inter haeredes diuidentur; restat autem ex postfacto ius [illegible] dicto liberto ex edicta [illegible] ad exequendas actiones à coherede arg. l. in l. 7. C. ut legat. nomine.

15 Ex manumisso autem minimet huic doctrinae l. quoties 29 de act. empti ubi quamuis inter uiuos seruus alienetur nullis peculii actionis subauditis, sed quid domini omnia remanere defenditur l. C. [illegible] in eo casu de seruo uendito non de manumisso, propterea deficiente in uenditionibus ratione superius allata, scilicet ferente in manumissionis peculii emolumentum, nihil mirum si peculii expressionem tradat C. nec enim donandi animus, nec uendendi subintelligi potest ut latius considerabit ex Fab. in rat. ad eum leg. Ex quo perspiciuntur leg. in l. 3. de euict. l. 16 § 2. de publician. l. 2 § 1. de pignor. l. 16 de pecul. l. ex ancillarum § inuendimus 6. eod. l. si noxali 4. § denique 7. l. 47. § non tantum l. si creditor 37. § seruus 2. ubi Thumaz. disp. 9 n. 11. de peculio.

16. Sed obiicitur tamen ex principio de promptu ex l. 1. de fund. instr. ubi in simili proximo instrumenti legato duplex illud esse comperimus, cum tamen indebitum sit legatum fundum cum seruorum cum peculiis extantibus seruus extantibus omnino uideri, quasi unicum sit legatum fundum l. 1. e 12. de leg. R. uerbum illud duplex esse legatum, sic accipiendum esse, id est unum principale alterum accessorium sic Bart. in d. l. 1. de fund. instr. quamuis Fab. unicum esse legatum senserit. Sed quid proderit legati duplicitas? R. cum res sit, quae natura ipsa non dependeat à seruo, sed tantum ex [illegible] uoluntate, accedere uideatur l. 2. eo. [illegible]

legatis nuncio obstruit, sed cum effectibus accessoriis, quoties testator voluit; et propterea illud duplicitatis vitium inferat, ut uno postposito, possit alium legatarium eligere.

Singularem tamen, et callidam difficultatem 17.
elicuerunt ex l. ex facto 39 § duos 4 fam. ercisc. Cuius speciem optarem Lectori calamo depingere nisi rerum penuria, et praecipitis temporis, et tarditas penuriam brevitatem imperaret. Pater filiis haeredibus institutis nonnullos servos primis praelegavit, eorumque alteri Stichum cum peculio sigillatim adscripsit: porro Stichus a superstite testatore manumissus diem clausit ante horam fati, quamvis non admodum diuturnitas aperto casu praecedens; sublato deinde testatore non perfunctorie disputabatur inter filios de peculio Stichi vel dispertiendo, vel uni in solidum assignando. Inter diversentiam [illegible] Scaevola aut Boutas qualitatem decernentis Stichi peculium haeredibus membratim attribuendum fore. Hactenus species, quam libero cursu traxit Fab. in rat. sed illibato proximus relicto calculo difficultatis, cum tamen neque non perfunctorie ostendere nisi statim demonstrabo, quippe si dixeris per manumissionem inter vivos exaltam detrahi videri testatoris dispositioni, ut quasi novo et distincto voluntate testatoris recesserit a praelegato; tamen fateri debuerat peculium ad manumissum liberum pertinere ex reg. tit. in l. Stichus 53. de pecul. cum similibus, quod tamen omnino infirmavit Scaevola dum filios, non autem liberum peculio cumulandos definit = Sin autem ex opposito iudicaveris manumissionem nullatenus testatori detraxisse, satis simul asserere oportuisse praelegatum in robore mansisse relictum, uni dumtaxat filio, non eius utrisque compendium inferre. Sed ab hoc etiam latere recedit Scaevola relicta inter dubiorum nebulas specie, quae obumbrare potius dixerim, quam decernere. = Liceat fluido dubiorum gurgite, vel propriae carinae datis lacertis utrumque subduci, et in neque Lumonis [illegible] appellare; imo liceret [illegible] sententiae nec aliter redimere periculum est, nec difficultatibus credere humani. Dixerim ergo (dum occurrunt impeditiones) manumissionem testatoris subsequutam

L 3

et praelegati filii derogant, et manumissi peculii adiiceret? sed quid ad filios ipsi domini haeredes peculii devoluti, numquid habito iure liberti? In ingressu, nec respectu soluto. Peculium sibi servus manumissus apparavit; sed perventa deinde morte devolvit ad patronum. Hinc haesitandi ratio profluxit, num ex patre peculii im ca. . . tino iure caperent haeredes, idest sub legati praelatione; num vero extincto et abdito peculii nomine sub omni universa haereditatis, vel bona illa ceteris quidem bonis confusa, haereditariis portionibus sibi distribuerentur. Praevaluit haec ultima sententia, quoniam ex legatorum
=per manumissum praelegati iure censeri debeat; nec quidem peculii nomine=
=ad filios patroni, sed potius bonorum appellatione liberti=
=facultates pervenerunt, ut proinde pro=
=portionibus haereditariis inter=
=illos dirigendae sint=
=instar reliquae=
=substan=
=tiae ga=
=terns=
= ll.

Discutitur

An libertas latina, uel quiritia spectat ei, qui ex D. Marci constitutione ad libertatem perducitur.

Cum plura de D. Marci ad Aufidium Victorinum rescripto per legerint, et congesserint in hoc tractatu calamos ad integritatem adusque, nam laudi habentes eam transcurrerunt, mirum sane quod non excogitarunt, quae liberti spectat, quirista an latina; propterea cum nemo huiusmodi quaestioni discutiendae operam tribuerit aliquam I. C. et Imperatorum rescripta, quae ad propositum huius tractationis. Non omnino in libertatem amplianda, et illustranda differt, quod credulitas magis ut eorum commentariis eam explicationi, ac illustrationi, qualequale opus ingenderunt, cum ne uideamur extra hypothesim currere. Ergo uel quiritia libertas quae a Romulis iusta et maior uocatur, uel latina, quae minor dicitur congerere potest; quae autem sit, et ratione, et iuris uexata diu manemus. Videri quippe quod latina competat, quia in ambiguo sermone et obscura uoluntate sententiae dicentis, spectata, et id quod ueri similius est l. in ambiguis ff. reb. dub. l. in ambiguis orationibus 97 et l. in obscuris ... de R. I. et cum in fauorem uon dictum sit, quod praestita libertas Latina, ... maiori ... conderet seruus, cum Fabio Latino non succedit ... et Patronus ille cuius Fabius per ... representat, sed ut ... iure peculii eius rei egregia documenta extant in l. una. C. de lat. lib. tollenda et in l. ... de ... in C. Theodos. et in l. 10 de liber. ... in eod. C. et in § pen. inst. de success. libert. et dicitur occupare bona ... adquirere; cuius obseruationis habemus specimen et manifesta uestigia in l. his ad quos de adquir. haered. et in l. ult. § ult. C. de latin. tolt. & unic. libert. toll. in illis uerbis maneant in antiquo firmiter detenta, et

ilii

e vindicanda et ita observavervnt Hispalenses Patres in concilio
Hispalensi 1. can. 1. [illegible] libertas [illegible]
[illegible] patroni [illegible] tamen [illegible] ergo
qui ea lege servum vendidit ut manumittatur, eum tamen habet,
ut imponat libertas latina, quae est minor, non libertas quiritaria
quae est maior: eo quod ex verisimili voluntate vendentis formata.
Cum opinione [illegible] Iurisconsultus Scaevola in l. qui servum 121. de
[illegible] de V.O. ubi ille qui donavit servum ut manumitteretur
adhuc ut manumitteretur, liberandum esse vindicta: quia hac lege
ex expressione nata fuit, ut libertas romana [illegible], nec ob
necessitatem tamen legem [illegible]: et qui servum
tradidit ut manumittatur, [illegible] de libertate quiritaria sed de latina,
si non apponat lege, ut vindicta liberetur, quod in donatione eius est et
maiori [illegible] vendit; cum in ea verisimilior sit voluntas vende-
ntis circa libertas latina ex expensis.

N.º 2 Praedictis convenit Imperator
Alexander in l. 1. C. si mancipium ita fuerit alienatum ubi eadem fere
clausula invenitur ac ind. l. qui romam 4. flavius hermes in illis verbis
ita ut civis romanus fiat temporis praestito ex quibus verbis clare deprae-
henditur, quod si talis [illegible] et pacto (nempe ut civis romanus fiat) non fuis-
set inventum, non debuisse competere libertatis quiritariae, sed latinae; si quidem
praesumere non debemus [illegible] a donantibus, vel vendentibus fuisse praecogita. Cum pro clariore notitia fundamentis expende-
re soleo, quod extat in L. unic. § illud C. de lat. libert. toll. in quo
adest [illegible] observationis, eo quia servus in iudicio liberali
superatus a domino, in libertate latina manebat, si dominus [illegible] ab eo
quo servum pretium, ut manumitteret eum; in quo casu [illegible] D. Marci con-
stitutioni, ut adsertor est Paulus I.C. in l. paulus 38 de liberal.
caus. quae constitutio D. Marci confert latinae, non quiritariae libertatis. Atque
[illegible] fundamenta, quae faciunt pro latina libertate.

Sed verius

Sed verius arbitror quiritum libertatem illis congruere, qui ex D. Marci [illegible] ad libertatem perducuntur, [illegible] qui [illegible] apponit ut servus manumittatur non intelligitur [illegible] ro- mana, tuta, et maiori libertate: vulgariter quippe eadem analogia per se [illegible] pro famosiori significato [illegible] qui [illegible] ut [illegible] liber est, et maiori libertate [illegible] [illegible] [illegible] fundandum adest, ex eo quia [illegible] liberum est [illegible] verba [illegible] ambiguo, neque dum [illegible] liberum est [illegible] significat et quiritum [illegible] latinum libertatem, et [illegible] libertatis quiritum [illegible] ut [illegible] de manumissis [illegible] haeredi mea 24 de reb. dub. [illegible] de fideicom. liber. et ex pluribus iuribus, quae cumulat Gothofred. in l. Gallo 43 [illegible] de [illegible] de vulgari. Neque haec clausula liber esto aliquando [illegible] ad fidei- commissariam libertatem [illegible] ex [illegible] iuribus et Gothofred. [illegible]. Nec nos turbat si [illegible] in [illegible] libertatis quiritium qua [illegible] potest [illegible] in [illegible] libertatis latinum congruere, ex voluntate [illegible], et maiori [illegible] fideicommissariae; [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] C. de lat. lib. toll. [illegible] clausula, et [illegible] ut manumittatur [illegible] liber sit intelligitur adiecta ad romanam, non ad latinam libertatem [illegible] voluntate illius, qui talem legem [illegible] apponit [illegible] [illegible] de [illegible] liberalium inquit [illegible], qui hac lege [illegible], ut manumittatur [illegible] [illegible] [illegible], id est patronum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] D. Marci libertas quiritium [illegible] [illegible] libertatis est de libertis quiritis, non de latinis; neque in latinis non est bono- rum [illegible] [illegible] admittuntur patronis in [illegible] [illegible] bona [illegible] [illegible] destinant. N° 3.

Praeterea [illegible] [illegible] adversus [illegible] Ulp. in l. si rogatus 22 § 1 de manum. [illegible] minus [illegible] quinque annis: hac lege servus [illegible] [illegible] N° 4

ut manumitteret, inquit permittendo manumittere re superveniente contentione consulibus decernatur quaeq. [illegible] libertas quaesita, altera ex superveniente contentione illa contractus Consulis non decerneret, quid quam libertas quaesita, non latina censetur. Denique in obscura voluntate manumittentis favere debemus libertati [illegible] de R. I. quia in obscura voluntate illius, qui servum manumittit, debemus libertati in favore, ut dicamus quaesitam libertatem Romanam voluisse. Idem [illegible], et iura quae [illegible] libertatem romanam faciunt, [illegible] maiores [illegible] diluendo; [illegible] nunc ut iura pro [illegible] exigentia [illegible], et [illegible] ex quibus nos [illegible]mus.

Num. 5 Non obstat [illegible] in d. l. qui rerum [illegible] flavius [illegible] de V. O. [illegible] in pacto [illegible] donationi [illegible] manumissionis [illegible], sive alia [illegible] postea in singulari [illegible] adiecta fuerunt [illegible] verba vendita libertate quae non [illegible] fuerunt, quod nulla [illegible] ad [illegible] libertatis quaesitae, sed ea [illegible] fuerunt adiecta à donatione, simul [illegible] singularitate, ne aliquo [illegible] donationis [illegible] pene [illegible] deduci, ne [illegible] pacti [illegible] libertatis [illegible]; [illegible] quae [illegible] potuerant ([illegible] in ea [illegible]) [illegible] fuerunt [illegible] ex [illegible] donationis, ne [illegible] aliquo [illegible] in pena [illegible], propter quibus quod [illegible] pacti, quae [illegible] capite [illegible] rud. d. l. [illegible].

Num. 6 Non [illegible] in d. l. [illegible] Cod. de latin. libert. [illegible] in l. [illegible] de liberali causa. [illegible] aliis [illegible] dat [illegible] libertatis, quae latinae, ne [illegible] maiestatis servi, qui se pro libero gerit, [illegible] diutinus [illegible], et [illegible] molestia, et [illegible] iudicii liberalis; quapropter [illegible] non

[illegible]

D. Fran.co Camaqua
C. del A.

[illegible]
metallis, vel [illegible]
38 [illegible] H [illegible] Curiae. uno verbo
in [illegible] de [illegible] liberti [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] et in l. [illegible] quasi 3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

Nº 7. [illegible] H[illegible]

[illegible]

venditrice

venditam [illegible] : [illegible] in [illegible] nullus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] ulla [illegible] interveniret, [illegible] debitori de [illegible]
[illegible] [illegible], maxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], unde [illegible] [illegible] debebat, quam [illegible] nullus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], debuit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] venditum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ut in libertatem pro-
[illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] venditionis voluntas sufficeret ad [illegible] libertatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

N[illegible] N° 8

Imperator Alexander in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libertatis [illegible] [illegible] [illegible]
30 annis [illegible] [illegible] [illegible] libertatis [illegible] [illegible] [illegible]
de libert. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] solebant [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 30 annis [illegible] libertatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 26 [illegible] [illegible] [illegible] plures 30 [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] libertatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] 13 [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] libertatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et libertas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Si [illegible] N° 9

[illegible] Alexandri Imperatoris [illegible] in l. si [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] puella [illegible]
Primia vocatur [illegible] libera fieri [illegible] 25 annos [illegible] in
quo casu si manumittit [illegible] puella pa-
[illegible] ad libertatem ex [illegible] Mariae [illegible], nunc difficultas [illegible]
[illegible] Mariae [illegible] liberis [illegible]
libertatis, quia Primia puella 30 annos [illegible], qui numerus
necessarius est ad libertatem [illegible] in [illegible]
[illegible] Mariae [illegible] libertatis
[illegible] difficultas, et quia [illegible]
[illegible] libertatis [illegible]
[illegible] non [illegible] libertatis [illegible] 30 annos
[illegible] intelligenda est, ut si posset imponi ab homine, sed impo-
ni posset a lege, unde [illegible] Mariae [illegible] liber-
tatis [illegible] Primia Puellae minori 30 annorum, quam [illegible] homo
non posset; admittens [illegible] Mariae [illegible],
[illegible] non [illegible]; refert [illegible], [illegible] manumissionis [illegible]
[illegible] non [illegible] libertatis; sed [illegible]
[illegible] libertatis [illegible]
[illegible], qui manumittere [illegible]. [illegible]
[illegible] non posset. Ergo dicendum [illegible] Mariae
[illegible] libertatis [illegible] manumittere debe-
[illegible] ille qui [illegible]
debebat non [illegible] libertatis [illegible]
[illegible] libertatis, [illegible]
[illegible], qui [illegible]
[illegible] Mariae contra
[illegible] libertatis [illegible]
mittens; quod [illegible]
[illegible] manumitti debet puella ante legitimam aetatem 30 annorum [illegible]
est

est de liberta latina, non romana [illegible].

Sed omnem a nobis Num. 20
hac cogitationem [illegible] Imperatoris Alexandri in d. l. ult. 3 c-
uertere uidentur ultima uerba in qq decidentis partis praedicta uerum
ingenuus nasci: quod uerum consequuta fuit romana non latina libertas.
Sed [illegible] potest, ut has nebulas effugiamus in praedicta lege ex
eo partus ingenuus nasci, quod eius mater, partus debent ciuitatis ro-
manae propter concessum annuli aurei, ut habet ead. Vlp. in fragm. tit.
de latinis § 3. Sed melius et uerius dicere possumus ingenuum
nasci partum, quamuis mater sit latina, quod ingenuus est, qui
statim ut natus est liber est, sed uerum est qui natus est, liber est,
quamuis ciuis Romanus non fuit. Sed ut [illegible] [illegible].
ad huius rei probationem adduco Paul. 4 sentent. tit. 9 de S. C. Tertul.
Latina ingenua qui decretum [illegible] confirmat: inquit
Paulus quod si latina ingenua ad quamuis libertatis peruenerit,
et ter pariat, ad hereditatem filii admitti. Verum est enim, ait
Paulus, eam non esse manumissam: quod clarius afferri potest, ad inuesti-
gationem praesentis operis controuersiae; illa latina ingenua est, quae nata fuit
ex latina, ut ratio ex ipso Pauli loco liquet, et tunc si animad-
uertimus, unde [illegible] dicimus ingenuum [illegible] partum in d. l. si uult quem-
uis ex latina nascentem.

Ex quibus prospero [illegible] Imperatoribus Num. 21
Diocletiano, et Maximiano in l. de puella 6. Cod. tit. si man-
cip. ita fuer. alien. ubi puella uendita fuit ea lege, ut manu-
mitteretur, et si non manumitteretur, quod [illegible] [illegible] praestandum in-
quiunt imperatores non seruata fide ex rogatis ex uestigio seruitutis
ad libertatem quae praestari potuit consistit. expendo illa uerba ad li-
bertatem quae praestari potuit erat quippe puella ac per consequens mi-
nor 30 annis, quae propter inquiunt Imperatores per obitum ad liber-
tatem fuisse perductam, quae praestari potuit, id est ad latinam non ad romanam

que ei ut pote minori [illegible] annorum [illegible] requirebat. Unde recte [illegible]

[illegible] Inferro [illegible] Mari [illegible] relat

ad eum qui manumittere debet [illegible] legi [illegible]

[illegible], [illegible] libertas [illegible] potest

imponi [illegible]

[illegible] liberum [illegible] potest ex

[illegible]

Libertas [illegible] de manum[illegible]

qui [illegible] heres [illegible] ut servus manumitteret,

deinde [illegible] heres [illegible] manumittere [illegible] legato liber esse jussit ha-

[illegible] manumisit [illegible] libertas [illegible] legato [illegible]

[illegible] liberum [illegible] induci [illegible]

[illegible] contingere ei libertas directa ut [illegible]

eo qui legatum [illegible], et in [illegible] legatum percipiet [illegible]

libertas directa [illegible] liber esse [illegible] legauerat. [illegible]

manumittere [illegible] [illegible] multo magis [illegible] manumitti

[illegible] libertas [illegible] eum [illegible]

tor manumisisset, debet libertas directa consequi, ut [illegible]

[illegible] [illegible]

V.e ad hanc materiam Donell. 16. cm. 28.

DE IN DIEM ADDICTIONE.

In diem addictio pactio una est emptionis et venditionis, quae res per emptorem collocata hac lege nisi quis intra certum tempus meliorem conditionem attulerit: haec autem venditio, si ita actum sit, ut meliori allata conditione ab emptione discedatur, pura est emptio, sed resolvitur sub conditione; et tunc quidem medio tempore dominium est emptoris; si autem hoc actum est ut perficiatur emptio nisi melior conditio afferatur, erit emptio conditionalis, et tunc dominium erit venditoris. 1

Sed adversus 2

quod dictum est pura facta venditione medio tempore dominium emptoris esse, obstat l. Iulianus 38. vers. cuius ad l. falcid. R.e in hoc textu loqui de empt.e conditionali, non de pura; taliter quod quoad l. falcid. in bonis venditoris computetur.

Item 3.

adversus, quod diximus ipso iure emptorem in vendit.e facta sub pacto de in diem addict.e amittere dominium si melior conditio allata sit. obst. l. traditionibus C. de pactis. ubi sine tradit.e non potest transferri dominium. R.e hoc esse speciale in vendit.e facta sub pacto de diem addict.e, et de lege commissoria, quia tunc traditio praecessit, et emptio subsistit; sed hic non subsistit, et c.a

Deinde 4.

adversus, quod dictum est sicut, quod si dicatur si alius meliorem conditionem attulerit, inempta sit res, erit venditio pura, sed resolvenda sub condit.e dicitur: neque si sup.a d. venditio est pura similiter et hac: ut si displicuerit, inempta est l.3. de contr. empt.e R.e differre an dicatur si displicuerit, sit inempta, et tunc est pura; an dicatur vendo nisi displiceat, vel vendo si tibi placuerit, et tunc erit conditionalis venditio.

Item adversus principium, 5.

quo docemur, quod si res pure vendita in diem addicta sit, emptor quasi tanquam dominus pignori dederit eam rem, ut alius meliorem conditionem attulerit, ea res illico pignori esse desinit, obst. l. bonum § pignus de aedil. edict. R.e in hoc §

pignus resolui uenditione ex uoluntate, non uero ex necessitate.

6 Etenim aduersus quod dicitur si aliquis in uenditione sic perfecerat uendo tibi rem nisi alius meliorem conditionem attulerit, perfecta sit emptio, uel si alius meliorem conditionem non attulerit, quod conditionalis erit uenditio; dicitur l. 2. § si in diem de empt. Respondetur huius textus uerba et perfecta est emptio, non ad precedentia, sed ad sequentem casum esse referenda.

7. Deinde aduersus quod dictum est n° 2. primum emptorem medio tempore dominum esse; dicitur neque si domini esset usucaperet, sed non usucapit. l. 2 § sabinus de empt. Respondetur neque Sabini fuisse usucapere non posse; sed haec sunt in final. uerb. a Paulo legis authore reprehendita.

8. Deinde aduersus principium, quod habetur in l. si a te 7. C. de pactis. int. empt. quod si aliquis in uenditione etiam pactus sit, si intra certum tempus haec quantitas data non sit res sit inempta, non potest ab Imperatore tempus prolongari dicitur l. 2.

int. uend. C. de pactis int. uend. Respondetur quod in d. l. si a te petitio res longe difficillima; et in d. l. quoniam 2. parum desiderari neque.

9 Aduersus principium, quo cauetur per pactum legis commissoriae dari actionem ex uenditione dicitur l. 7. C. de pact. int. uend. Respondetur in d. l. 2 nullatenus esse pactum legis commissoriae ut Accurs. et ea lege. Adde ad hanc l. Donell. 26. cap. 17. et quos et refert Ouald. hic. ℬ.

10 Si uenditio sub conditione de in diem addictione facta est pura, pro ea dare alio ex uenditione; si conditionalis alio principij uerbis; quod notandum pro captu textus in l. apud Labeonem 20 § item apud Mell. de princip. uerb.

11. Aduersus quod dictum est in principio opponitur textus in l. lucius 21. § ult. ad municipal. l. 1. C. de uend. reb. ciuit. lib. 11. l. si tempora 4. C. de fid. et iur. hast. fisc. lib. 10. ubi res fiscali uendita si alius intra tempora statuta meliorem conditionem attulerit, discedi a priori empt., quin sit natura addictio diei. Respondetur id fauore fisci procedere.

Sed aduersus

Sed adversus hoc obst. tex. in l. ult. § fin. C. de locat. prediorum ciuil. lib. 11. ubi rē à fisco locata si alius meliorem condit. attulerit n̄ admittitur. R. distinguendum ē an hares, quae à fisco locantur vint in perpetuum locatae, an ad tempus; nam si in tempus et si pactum in diem additionis n̄ perpetuatum admittitur, qui meliorem conditionem intra tempora constitutum attulerit; si vero in perpetuum sit locata res, n̄ admittitur, qui meliorem afferat condit., et in hac locat. loquitur hic tex. 12.

Sed in id ipsum replicabitur ex tex. in l. locatio § § ad conducendum ff. de publican. iuncta prime. ipsius legis ubi dr. non posse fieri meliorem condit. usque dum prior conductio finita sit. R. hoc ē speciale in vectigalibus. 13.

Adversus 14.

primiusque, quo docemus unum ex venditoribus posse meliorem condit. afferre obst. tex. in l. vindicantem 17. de evictione. ubi C. ait venditori n̄ licere, contra factum à se venditum venire et non poterit meliorem condit. afferre. R. aliud in casu in diem additionis statutum ēē, cum in ipsius venditoris pacto conventum sit ut liceret cuique meliorem condit. afferre.

Adversus quod dictum ē ipso iure 15.

à venditore in emptorem transferri dominium si melior conditio allata sit obst. l. 3. C. de pact. int. empt. in quo tex. asserit. Imo. quod in l. commissoria si praedictum pretium n̄ datum intra tempus statutum n̄ operatur rei vindicatio: quia n̄ habet dominium rei, nam ille habet rei vindicatam, qui rei habet dominium. Quare dicendum ē cum tex. in l. si quis 41. de rei vind. dominium n̄ transferri in venditorem, sine retrotraditione; nec remanere in emptore, sed dari in venditorem alterum ex venditio.

Sed ad- 16.

versus hanc opinionem obst. l. 4. C. de pact. int. empt. ubi post constitutum pretii solvendi diem potest eligere an velit vindicatam habere. R. in hac l. datum ēē tantum possessionem precariam, ideo dominium remanet apud venditorem ut patet ex l. ante verb. ubi prime.

Deinde adversus id obst. l. si qui in pupill. 11. § ego 12. ut plene et § seq. quod vi aut clam. ubi melioris condit. allata operatur illud interdictum 17.

uenditori. R. n. ex eo quod operat interdicti, q. ui aut clam inde sequitur et rei uindicatio competere, ng illud ei datu cum intersit l. 4 § Julianus ff. de in diem addict. interest unq uenditoris, qui ex uenditio hec alterius; at hec nunquam nisi dno.

18. Item aduersus ea obst. l. 3. ff. quib. mod. pign. uel hypot. soluitur et l. 4. § et marcellus ff. h. tit. in qq. si res in diem addicta n emptori pignori data sit, statim ac melior conditio allata e dissolutu pignus: q. quia dnius translatum fuit in uenditorem. R. n. quia abest dnium ab emptore uenit ad uenditorem, sufficit epius ut dissoluatu pignus, quod emptoris dnium amissus apponatu.

19. Etiam obst. l. Stipulibet 38. § cuius ad. l. falcid. ubi rem in diem addictam computari in bonis uenditoris dicitu, absq. eo quod ulla traditio facta sit; sed quia dnium ipso iure translatu in uenditorem. R. in hac lege poteris tamq precarius consequi; ut eq dicit e ex Fabr. et ad. l. 4. C. de pact. int. empt.

20. Opponitur deinde l. 1. C. de pact. int. empt. et et dnium ad se pertineret: qq uerbis ancit Imperator pretio n soluto intra tempus statutu illico dnium pertinere ad uenditorem. R. in hac l. ideo ea uerba apposita, quia uenditori actio ex uenditio oport ad dnium recuperandu, et qui alterius habet, ipso jure here intelligitur l. si qui is de R. J. u. Ant. Fabr. in d. l. si quis 41. de rei uind.

21. Est et aduersus eos tex. in l. si quis 41. de rei uind. ubi statim atq. melior conditio allata sit n posse emptorem alte in ea agere: q. quia transfert dnium ipso iure. R. quod ut n possit emptor agere n est necesse, ut ipso iure transferatu dnium; sed sufficit, quod reddita uenditio facta, et desinat dni e u. Fabr. in rat. eod.

22. Aduersus q. dictu in l. 2. § 1. h. tit. in quo tex. uendite emptorem posse reuocare obst. l. 1. eo. et quo res à dno heat ex qq uerbis deducitur uendite facta sub pacto addictionis in diem ea à dno abesse, indeq. sequitu in emptorem dnium transferri; si enim dni est, n oport reuocare, ng rei propria nequit reuocari. R. quod illud uerbum à dno

n. solum de uero dno , uerum et de eo qui pro dno habetur, est intelligendum , a quo cum non acquirat dnium emptor necessaria e ei uinculatio

Item aduersus eamdem l. 2. § 1 23.

§. Et fructus et accessiones locari: Cbtt. nam allata meliori condit. ex restitutione n. lucratur. Re huius text. intelligendum quando melior conditio n. fuit allata, tunc equidem omnes lucratur ut Fabr. dicit in rat.

Item aduersus eumdem § 1. § et generi- 24.

culum ad eum pertinere. ubi si res perierit anteque melior conditio afferatur, peri- culum e emptoris ; dicitur nam dnium nec fructus sibi irreuocabiliter adquirunt, quam nec periculum ad eum spectat pertinere. Rem eius Fabr. ubi proxime.

Deinde et Cbtt. l. 4. 25.

§ si res h.t. ubi mortua ancilla in diem addicta negat ex Juliano Ulp. ullam additionem in partibus dari posse, quia emptori n. adquiruntur. Re modo eius n. negatur , sed additio pro alia re, que quod distracta e nullatenus admi- tendis , nec inde eam emptori n. adquisitam recte deducitur ut Fabr. in rat.

Oppo am- 26.

plius l. 3. quibus mod. pign. soluitur in fin. uerb. ubi distracta res nisi displicuisset meliori allata condit. pignus medio tempore contractus n. finiri dicit Marcell. in l. 4. § sed et marcellus 3. h.t. Re eius Fabr. in d. § sed et marcellus.

Aduersus primum 27.

quo cauetur , quod illico quod melior conditio allata sit debet per emptorem om- nes actiones restitui: Cbtt. l. 4 § idem Julianus 4. h.t. et l. in puteum 11. § si fundus. 10 ff quod ui aut clam. ubi quamuis melior conditio allata sit eius emptor inter- dictum habet = Re ea uerba referenda e ad tempus , in quo operatur illud inter- dictum , idest anteque melior conditio allata sit.

Aduersus primum , quo docemus 28.

eum emptorem dnium e. Cbtt. nam si dnus esset , competeret ei interdictum quod ui aut clam: quando n. competit: quam minor paret ex l. in qui in puteum 11. § ego 12. uersu si uero quod ui aut clam. Reo, ideo hic n. operatur , quia n. erat ei tradita possessio , ideoque competit uenditori.

29. Deinde adversus id quod diximus meliori cond.e allata fructus omnes restituere emptorem venditori obst. quia bonae fidei emptor omnes fructus consumptos, et percaptos lucratur. l. 3. § lana de usucap. sed hic est bonae fidei emptor: ergo. R.e quod meliori allata cond.e retro fingitur emptor, nec dominus, nec possessionem obtinuisse, et ita nullus legitimus titulus ei superest ad lucrandum fructus, nec ut bonae fidei possessor iudicetur; ideo eos ut restituat.

30. Deinde adversus, quod diximus, meliori cond.e allata si transactum fuerit tempus non posse meliorem cond.m offerri à priori emptore obst. l. si in emptionem 35 de minorib. R.e quod in hoc casu propter aetatis imbecillitatem, quae habet minor restituendum; quod quidem nulli alii propalatum est.

31. Sed adversus hoc oppo. l. Aemilius 38 de minorib. in quo casu ideo restituitur ab Imperatore pupillus, quia tutores eius ut suspecti à tutela remoti sunt, et aliis rationibus motus restitutus erat: ergo non aetate minori operatur restitutio: R.e id ita esse, quia non ipsa pupilla, sed eius pater contractum inivit.

32. Sed adversus d. l. Aemilius quatenus in ea asseritur ideo ex principio privilegii restituendum pupillum, quia post transactum tempus venditor petiit pretium, et qui petit pretium videtur renunciare legi commissoriae: obst. quia petito pretio à venditore ipso iure non valet pactum legis commissoriae: ergo ad quid natum rescriptum principis? R.e quod ad hoc ut petendo pretium venditor intelligatur renunciare legi commissoriae, est necesse quod petat eum iudice; aliter in hoc casu pretium extra iudicium captum.

33. Adversus principium, quo docemur fructus perceptos inter tempus et diem licitationis pertinere ad venditorem obst. l. ult. ut ea et unaque de in diem addict. ubi non eum venditori, sed emptori tribuendo: et itaque placet fructus emptoris esse. R.e rat.e speciali id tradimus, quia unaque addictio fuit facta intra tempus vindemiarum = adde Oualld. ubi infra ex lib. 26. cap.e 16.

34. Sed obstant illico verba textus. Sed colony quidem

quidq. percipere eos debere. q̄ n̄ emptor. R. id ita ē: fructus ad colonum pertinere, sed emptoris pensiones eius anni percepturus; ne alias fructus colono tenereretur:

Sed aduersus id quod diximus, pensiones emptori deberi obst. l. Iulianus 13. § si in locatis 11. de act. empt. ubi fundi pensiones, ad eum usque pertinent, qui fundus dedit, n̄ ad eum, qui accepit. R. ex Accurs. & alio ei cedent: adde Donell. lib. 3. cm. 4. & quos refert Oswald. litt. D. 35.

Sed ultimo 36.

obst. neq. ex si afferatur melior conditio primus emptor dn̄s ē, nec à uenditione discedit; imo potius dn̄s remanet l. 4. § 6. ubi ideo ait B. nostro: ubi uenditor tenetur contra certorare primus emptoris aliam fuisse melioris conditionis

= allatam l. necesse § B. nostro: quod supervacuè fieri non potest: =

= q̄ allata meliori condit. dn̄s remanet primus =

= emptor. R. cum Antonio Fabro =

= Idem in rationali. =

Dr. Zamora

AD MATERIAM DE DONATIONIBUS = CAPUT PRIMUM DE DIFINITIONE DONATIONIS. ET UTRUM SIT CONTRACTUS NOMINATUS, AN INNOMINATUS, AN NULLUS NEC NOMINATUS NEC INNOMINATUS

Huius q. resolutionis duung et fere inexplicabilis fecit triz temporis consideratio primus tempus est illud, quo pacti donationis potestas ante leges 12 tab. et edicta prætoris et interpretationes prudentium et ex solo iure naturali gentium consideranda, quo statu nobis satis exploratum est pactum donationis esse verum naturaleque contractum. Secundum tempus, quo eiusdem pacti donationis potestas post leges 12 tabularum, edicta prætoris atque interpretationes prudentium ex solo et mero iure Civili Romano consideranda, quo statu nobis etiam est exploratum est pactum purum donationis contractum non esse, proinde nec nominatum nec innominatum. Tertium tempus est, quo eiusdem pacti donationis potestas post principium constitutionis et iura canonica et regias sanctiones practicas et ex iure Instituto et parit naturali considerata, quo statu afirmandum est pactum pure donationis esse contractum et quidem nominatum ideo ut ad verum legitimum contractum sustinendum non requirat rei donatæ traditionem quinimo hoc postremo iure pactum donationis est legitima et nominata conventio quatenus ius tio e, cetera q. a horum temporum solutionum a cognitio ex genera donationis essentia et re tab. eius difinitione incoavimus quam auspicabimur contra medium tempus, idem est contra medium iuris prudentium legis 12 tab. Edicti prætorum et autoritas prudentium ut cognita donationis difinitione contra ius Civile Rom. ad certiorem eius cognitionem contra ius naturale gentium et ius principale et Pontificium et Patrium descendamus.

Et plane ex plurimorum D. interpretatis sententia communi, ac habita hac eadem donationis contra ius Civile Romanum difinitio placet donatio est alienatio rei propriæ ad nullo iure cogente n. 2

In accipientem, igitur q. bona gratis offert simulà diffinit vba diffinit explico
mo necesse ē, primis dicimus donationem eē rei ppie alienationem. qd loco generis
positum ē, eoq. donatio cum tribus contractibus nominatis atq. innominatis conuenit, qq.
rei ppie talem alienatio vsat. L. alienationes 28. alienatus 67. ff de V. S. L. vlt. C.
de rebus alienis n̄ alienandis. eqdem oīs contractus aut ē conuētio legitima, ciuilit obliga
toria quo ad alienationem subsequentem dirigit qualesunt emptio locatio societas
madatum et stipulatio L. legitima 6. cum L. seqn. ff de pactis pro. Inst. de obligationi
bus ex cōsensu. L. et toto tit. ff de v̄ba pecunia L. Labeo 19. ff de V. S. aut oīs contrac
tus ē realis verum alienatio id ē verum traditio quales sunt mutuum, pmutatio et si
miles re ptractis quorum conuētione vitates L. Juris gentium 23. ff dic. §. de pactis. pro.
Inst. qq modis re contrahendis obligationibus hii qq. oīs contractus cum donatione conuenit n̄ ods
quatenus 3 eis conuētio legitima aut n̄ legitima vsat sed quatenus 3 eis alienatio
vera et realis traditio earum verum vsat, ut contractui deducunt, donatio enim ciuilis pma
3 alienatio fuit et suprema adquisitio rei donatae consistit, vt rectissime docuerunt
Conanus lib. 5. Comment. cap. 9. Cuiac. lib. 12. obseru. cap. 28. lib. 5 comen. Donelo cap. 2 litera A et
lib. 13. cap. vlt. litera C. Bartholomeus et omnium seniores L. g. Rome 22 § flabius ff de
V. O. Scipio gentilis [redacted] 31. papianianus 25 ff de donat. tit. cap. vlt. Mechaca Monuersis
illustrium lib. 1. cap. 11. Petrus faber 3 L. 28. ff de regulis iuris suo loco citandus, conuenit
sane, donatae cōuētio q ex pte vel saltem natura alienationem vel donatae prcedat ce
terum vera ciuilisq. donatio n̄ in conuētione pcedit sed ī ipsa cum traxat tradita
subseq subsequentiis consistit L. 1. ff. de donat. titulo generali L. senatus 35. §. 1. de
mortis causa donationis L. 1. § 1. de pcario L. sibi 11. cum L. seq. C de dona
tionibus apte nuptias L. 1. titu. 4. part. 5.

Et primum, nec absurdo pr ab etimologia vocabuli donationis teste Paulo
a dono deriuat, donum ad n̄e qd gratis pmittitur sed qd gratis dat L. senatus
25. § 1. de donat. causa mortis L. 1. ff de donationibus L. 3 tit. 194 ff de V. S. qo
si ad essentiam doni n̄ satis ē eē pmissum, sed oportet ipē eē datum donatio n̄ erit
gratuita pmissio sed potius gratuita pstatio qd arguunt frustra dilueve intē
dit Medoza lib. 3. de pactis cap. 3. n. 12. respirat celebris locus Plinii lib. 35 cap.
14. quo societas seniunt greci apiqui doctores palmum manus vocabat et ita
dona munera apelabant. qa manu dabant. vnde et afidora apud Virgilia
munera illa vocat q primo donatori redonat L. sed et si 25. § considerat 11.
de petitione hereditatis qd donatio n̄ ē nisi cum gratuita executione pmanus
tradat qd eleggit ex qst epigramatarius lib. 10. epigramate 16. 3 Caius qmda
abans

Si donare vocas promittere n(on) dare cai.
Vicerisque donis muneribusq(ue) meis

Rursus eodem consilio probat(ur) q(uod) Jus Civile meru(m) circa pactu(m) donationis tractandi s(ine) spe(cie) exp(ress)e desideratur hac forma v(idelicet) promitto tibi certu(m) donationis causa pro s(ua) stipulatione facit qua(m) circa reliqua pacta nuda facere inuenit nequ(e) enim s(e) Jure ante Justinianeu(m) legitur pactu(m) donationis esse pactu(m) legitimu(m) ad effectu(m) civilis illibatu(m) una tantu(m) excepta specie donationis s(e)d parentes et liberos emancipatos ex Constitutione D. Pii s(upra) l. 4. C. Theodosiano et l. 5. eod(em) Theodosiano de donat. Baldu(s) lib. 4 ... tit. 1. q(uo) ... ut qua(m) speci(e)... Longuiqu(e)... excepta(m) observat ... Cuia... ad dict. Pauli locu(m) et lib. 20 observationu(m) cap. 2 ... 163 comm(en)t. Donelli cap. final. ... C. q(uo)d donatio perfecta n(on) e(st) traditio, sed traditionis complementu(m) post q(uo)d legi... Civilis donatori denegat ius penitendi, ... formandi et ... ex ... a ... de donatio. l. perfecta C. donatio et quinque ... specialiu(m) formu(m) s(ine) ... medio iuris ... donationib(us) ... Ulp. ... tit. 2. § ... 4. l. 1. et 4. C. Theodosiano de donatio. hac tam traditionis necessitate ad ... donationis nobis n(on) ... docuit ... lib. 3 de pactis cap. 3. et lib. 2 cap. 10. n. 4. n(on) enim ex eo q(uo)d l. Constitutio ultra ... bonoru(m) donatione ... adde ... nec ipsis ... donatione esse perfecta nisi ... emancipatio traditione ... aequ(um) tex. s(upra) l. 1. C. de donatio. s(upra) Theodosiano ... Aniani ... ex eo ... n(on) bene ... l. ... pactu(m) donationis ... traditione fuisse legitimu(m) ... illud ... nec ultra ... bonoru(m) donasset. cetera(m) [illegible] ... textu animadverte et post ... hac ... duitari ... posset ... perfecta ... donationem sola traditio sine traditione sufficeret q(uo)m lex Cons... circumscripta hac donatione in terminis ... legitimaverit ... ipsa adiecit ... q(uo)d ... tunc omnino vigebat ... traditione aut emancipatione desiderari ... nec ... donatione valere ... et Marc... fide locu(m) ... de oratione ... Gentilis lib. 4 de donatio. cap. 28 ... pro ... l. ... l. ... 22. § 1 l. ... 24 de donatio. l. ... § si donaret et § ... de exceptione doli

N 4 Tandem hoc nostra assumptio elegantius explicat et ipsa multo plures decisio
nes explicat quam ex hoc traditionis articulo pendent quamquam non semper in effectu do
nationis dubitare plurimum possit de tempore quo certa sufficiens traditio dum natio
ne donationis facta existat nec unquam donationem perfectam reperies nisi postquam
vera et ficta saltem traditio intervenerit unde Ulp. in l. 6. ff. de donatio. docuit donato
rem qui donationis causa mihi promiserat saxum ex fundo suo eximere et
arborem ex ~~fundo~~ silva decidere eum donationis penitere posse antequam saxum sit excep
tum arborve decisa quia haec donatio conditionis purae suspensionis existebat cete
rum postquam utrumque expletum est scilicet saxum et arbor donatorem penitentia sua
efficere non posse quominus saxum et arbor revocaverit maneant eo quod traditione
saltem ficta quia ego hoc ipso per traditionem e quo circa sive ego mercenarius meus
sive emptor quia a me titulum habeat exime perfecta donatio ex perfecta ~~dona~~ tradi tione effici
tur quam decisionem enim evertit lex 3. l. ponimus 16. quibus de precariis ubi in l. quae
5 ff. de doli exceptione § si donavi quorum circa eo et nec nunc moramur = adhaec
ex nostra conclusione Julianus in l. qui agrum 14. de donatio. docet donationem quam dona
tionis causa agrum meum coluit et seruit nequaquam posse per cultum et sationem per fec
ta semina repetere, cuius decisionis nulla ratio est quod meum efficiat quod ex re mea nas
citur aut meum efficitur quod solo meo cohaeret ut est regula lex 3. l. qui scit 25. § 1. de usu
ris cum vulgatis primo verbo Juliani ex nostra dicitur desumitur quia scilicet ipsa satio et
plantatio per traditionem est cum eo est donatio efficit perfecta, quamquam ~~donatio ipsa~~ aliquam semi
na perfecta per eo stante sit et facile tolli et ad pristinam donationis custodiam reduci
possit haec enim custodiae facilitas quoque bene fieri cultorem alias adiuvavit argumentum lex
35. cum ex aliena 27. constitut. de re. divid. scilicet tum et prudentia donatorem non adiuvat
quia ipsa satio et plantatio traditio saltem ficta est iussu imperatoris in l. siquis 28
C. de donatio. docet donatorem qui rem aliquam ~~donatario~~ scripsit et conscripsit donando
rei donatae usumfructum sibi retinuit eum ipsa ratione cavisse tradidisse creditum est
quia servitutis personalis ususfructus constitutio per traditionem saltem ficta est quod etiam
eadem specie donationis sanctum est in l. siquis 35. § sed et si 5. l. de donatio. nec enim
non tradit qua quis re sua usumfructum servitutem sibi constituit et per constitutum possessorium
transfert l. quod meo 18 ff. de acquir. possessione l. quoniam 77. de rei vindic. quia nemo potest
re propria sua uti frui iure servitutis sed tantum iure dominii et libertatis l.
uti frui 5. si ususfructus petatur. quo si donator domino usumfructum servitutem in re dona
ta sibi constituit donatarii nomine possidere coepit tum ficta traditione per constitutum
~~possessorium~~ hoc possessorium rei donatae possessio ac dominium transfert dicta l. 18. dic

L. 77

L. 77. Done. lib. 5 compl. cap. 10. et ibi Osual. litera A. Lucia. lib. 10 obseruac.
cap. 18. Faber de contrib. Bechara 4. cap. 8. Tiraqu. de iure constituti, p. 3 tegris
volumen. Mechaca de succeshiones creatione lib. 3. §. 8. Alciato el Satis
3 dict. L. 18. de adquir. posses. Conano ad varij lex. lib. 5. cap. 5.

Enaratas a iuris deciriones longe subtilis confirmat Vlp. in L. Si spon

sus §. f. de donat. int. ponit Iuriles duas species. in qua quis vborum sese eadem — N. S.
retin ipsa omnino diuersas. 1 species est, si sponsus donaturus sponsam adhuc
ignorantis donatam tradidit ... vel ad sponsam effecit. Titius a moras in tradi
tione fecit ita vt non ante nuptias sed post nuptias tamen et contractum matrimo
nium mulieri dederit quid Vlp. a donatio valeat et resp. quod nequaquam valere
tamquam inter virum et vxorem facta. Conuertit Iul. talis species et ponit sponsum dona
turum sponsae tamen sic certiorata ... donatum titio tradidisse quod sponsa procurato
rem ad accipiendum sibi donatum constituerat tamen procurator ab sponsa constitutus ac
cepit rem ab sponso fecit tamen in traditione moras quam ante nuptias, sed post nup
tias et matrimonium contractum mulieri tradidit quid de valore donationis et resp.
Iul. valere donationem vt pote non prohibitam quarum desiciones ro est ex ... quod
defiinimus in I specie tota donatio et eius summacio in tempore matrimonii contracta re
cunt quod prohibitum est cum si voluntas donandi ante nuptias declaret L. 4. C. de donatio.
ante nuptias L. si ita 9 §. 2. de V. O. quo circa quamuis tempore illud quo sponsus rem dona
tam titio tradidit vel sponsae vendeat valere aliquam tempore fuerit de valore donationis et sponsum
sinqa sponsalitia largitas ante nuptias prohibita non est L. 2. et 66. tit. C. de donationibus
ante nuptias L. cum hic 32. §. si sponsus 22 de donatio. int. nihilominus tamen quia tempore
re quo titius rem donatam accepit sponsa adhuc ignorauat rem sibi donatam esse non po
suit titius eo tempore censere nec ~~ante nuptias~~. quod facta quadam constituti possesori traditione rem
sibi datam sponsae tradidisse ... non potuit titium velle tempore ante nuptias
rem ab sponso acceptam sponsae redidisse vel quo constitutum possesorium siendo quilibet alia
adquisitio per libera extraneas personas celebrata scientiam requirit eius cui adquiri debet
nisi L. ea quae 53 fine de adquir. rerum dominio L. qui 77. de rei vendicatione L. absens
si 10 fide donatio L. 1. C. per quas personas at quod ideo procuratio ciuiliter traditione sal
tem ficta ante nuptias non excreuerit animo donationis summatae propter titii moras ad
tempus matrimonii cap. acti ~~matrimonii~~ quenerit recte docet Vlp. donationem esse nul
lam vt pote inter coniuges facta. alit. ac 2 specie in qua sponsa rem certiorata
titium procuratorem constituit vt rem ab sponso donatam suo nomine reciperet et po
sideret in hac II specie traditio saltem ficta in persona sponsi per constitutum posseso
rium

colata utili tempore qte nuptias celebrata e quo eodem statu quo sponsa ante nuptias res donata tibi tradidit, recepit filio pro stabilita successorum nomine spon se volgis el negotiis posuere l. qdme 918. de adeq. pone l. ic. quas poenas cessa catatis q ficta qdz traditio e tm donationis consumatio cuius exequutione vera traditio ficta dicitur quidem qui eius filius moras sortea fecit et post contractum matrimonium mulieri realit tradat donatio tamquam qui nuda invicta ad tempus qte nuptias consumata fuit. qm tex. ita explicavere Scipio Zenthilis l. 64. de donatione c. 6 ... 1605. In glosa ... hanc vera co... q... confirmat patrie leges ... l. 17. et l. 44. Tauri ... melioratio tercii et quinti ... filios revocari ... si post contractum donationis ... nisi res donata filio meliorato tradat realit aut ficte veluti ... donationis filio ... qd deseruit e ex l. 1. C. de donat. et ... Clarius ... de ... ... aut pat ... donationis ... ... 28 C. de donat. denique nec maiorato ... donationis ... ... nisi res maiorato ... vocati successione realit aut saltem ficte ... ubi ibidem ... ... tractabimus.

9. 5. Interrogabis hic ... de ... huius ... scilicet ... ... donationis ... ... nisi ... executionem ... si ... ... difficultates ... ... alterius ... ... nominati ... ... l. legitima 6. ... l. ... emptione 58. de pactis ... permutatione l. 5 ... duabus ... ... l. ... ... ex ... ... legitime ... ... civilis ... ... oes civiles efectus obligationis et actionis ... ... ex ... 69. quo ... pacti donationis ... ... a legislatore civili ... ... nominatorum ... ... locationis ... ... legislatoris civiles ... ... pactis donationis ... ... donationis

exclusoria naalia principia reperiant facile per quam contractu donationis et hoc recipiunt multi iuris et iustitie peritiores humani qui sunt principia naalia obligationibus contractibus munia, si reperitur equiorum virtus moralis liberalitatis causa conc ... homo sublevat hominem et sunt omnes cognati ... naalis quod beneficium expor... te natura inclinati l. servus de servis exportandis et ... nihil est [illegible] aut acquirit aut sacris sibi persuadere ... mortalibus ... [illegible] 2 que ... Covarr. ... cap. 2 ... lib. 2 cap. 4 n. 49 ... tamen ... hanc ... etc.

Nos a qua re ita recipimus atque hoc principium ... quod ... civilis ... maiorum ... modo de pacto ... donationis ... de ... nudis ... traditione ... pacti nomina ... proxime ... lex ... gentium ... legislator ... speculator et arbiter iuris naalis ... circa naalem iustitiam pacto ... et circa naalia principia exclusoria obligationi ... circa ... pactis donationis ... is solis ... iudicium nec ... habere iustitiam naalem ... civili ... principia naalia ... equitati humane ... hoc ... pactis nudi ... de pactis l. ... de constituta pecunia l. ... 95 ... naalis ... l. ... 84 ... iuris ... expectat ... liberalitatis ... voluntati ... quo ... traditio ... principia ... de ... voluntatis ... l. ... 40 ... de re... dione l. quarone ... hec quoque de ... rerum dominio ... tit. 29 ... traditio ... ex iure naali ... de principiis obligandi ... fides et ... humana ... ad hoc ut quilibet ... et naalis ... donationis apud omnes ... manu ... et naalis ... ex allegatis proxime iuris et ibi Doctores ... civile ... obligandi ... cuius ... quoque ... illud adagium principium ... recipit ... donator ... si temerarie, quod si ... bene ... voluntate ... obligandi ... voluntate divina et forsitan ... iure civile ... obligat ... morales virtutes ... obligatio ... habet ... lex ... de ... 27 ... donationibus l. ... donat. ... nostris ...

Discimus ut credamus iuris civilis vero pacto donationis et reliquis pactis nudis adiu torium civile non dedisse quod decretorio censuerunt huiusmodi promissiones esse teme rarias tamquam laxatorbanas ut scire omnes interpretes contra Conradum et Fredericum Sengium existimant; leviori coniectura 7. ff. de pactis censemus ius civile tamen circa honesta aliis [redacted] principium diiudicationis iudicium suum prorsus suspendisse neque approbando neque ip[redacted]bando quae si semel naturalia principia pacti legisque delineata et teme raria repudiasset traditionem etiam subsequentem quasi ex praedicta voluntate perfectam rep udiasse cum summa rei donatae traditio effectus sit promissioni et pacti non potuitius civile effectum traditionis approbare cuius causam proximam ex decretorio repudiasset quae per consequens e vitium causae suos effectus [redacted] non influere quemadmodum non solutio quae utilis ex errore perfecta non alia ratione iure naturali et civili vitiosa est nisi quia error vitiata eius obligationis influit sic ipsam solutionem propterea conveniunt condictio ob iniuste spectat L. 1. L. nam hoc 14. L. ex his 54. L. hoc condictio 66. ff. de condictione indebiti. Ita similiter si legislator civilis semel diiudicasset naturalia principia pacti donationis esse vitiosa teme ritatis et erroris vitio neque traditionem quidem ex his principiis perfectam approbare quae ab dicto ipsa eodem vitio peccare

N 8. Quod constat multo de exceptionibus mulierum clarius eluxit eadem mulier quoniam pro debi tore alieno fideiubet potest serio et graviter fideiubere L. Paulus 31. ff. ad Senatus consultum Velleianum ita ut voluntas mulieris promittentis et seipsam se obligandi ex deliberata professione constet ceterum quia de hac mulieris professione ius civile decretorie diiu dicat ex facilitate sexus atque incredibilitate iudicii eius non solum promissionem verum etiam solutionem reprobat adeo ut mulieri solventi condictionem concedat L. 8. et ibi Glossa tit. ff. ad Velleianum L. qui exceptionem 40. ff. de condictione indebiti et 6. repetentes contra vero est quia quamvis mulier serio et graviter promittat ius tamen civile contrarias decretorie censuit quae professioni civilis iudicio subesse necessarium est ex vitiosa esse saltem civili legislatori naturalia principia se obligandi quia ipsam realem solutionem eius quae non iure et causa et effectus censetur ego si ius civile de omnibus pactis nudis atque etiam de pacto donationis censere esse naturaliter vitio sum solum pacti donationis reprobavet verum etiam ipsam realem traditionem hoc autem omnino falsum est L. perfecta 4. C. de donationibus quae sub modo L. 1. ff. de donationibus L. Senatus 35. § 1. ff. de donationibus causa mortis eo spectat ratio ut ab initio traditionis discimus quod Connanus existimat ius civile determinate censuisse pacta nuda atque etiam pactum donatio nis vitiosa habere naturalia principia obligandi ideoque actionem civilem eis non concessisse ~~cum~~ aperte animo [redacted] asserendum est ius civile circa naturalia principia pacti iudicium suum suspen disse neque approbando neque reprobando quoniam absolutissimam illud deliberate volunta tis.

zelibus existat scilt realis tradito qua existente lcivilis complementum donationis dul
get .. .. n posit n est rata ostagio obligas illa q sponte sine coactione civili ad
factum tradonis p̄ncipit dic. §. p tradiong ysti de re. divisione dic. l. ro. § hecquo
q fide adquiri veris dominio ex qq breviat admonemus causdum est a ferdingdo de
Migdora lb 3 de pactis cp 4. n. 9. quo loci audacter docuit ius naale gentium
iuste actiones si executiones naalis id e actiones naalis q manus tregua nudo
pacto donaonis aste traditionem denegaret tasa e nisi autoritate loqi iusticia
naalis z prizipiis naalibus pacta vt si ius gentium obligationes naalis requirerent
actione naalis denegaret ziuste agerat q p positio nobis satis zolerauilis e vtq si
adeo manifesta iusticia naalis z pacto donaonis zte zplementum inest vtuis naa
le gentium denegando actiones ziusticiam zmitteret effecto letiq civilis evaderet si ad
exiggtia manifeste iustitie naalis eficaces actiones civilis ad executiones pacti do
naonis denegaret qqe ea zuidz docuimus ex Cuia. z l. 1. § huius studii fde iusticia
et iure et Conaro lb. 2. 9mgt. cp. 6. Hugo Grotig lb. 2 de iure belli et pacis cp
26. n. 32 oe ius gentium pfectum est etiam necessario ius civile adeo vt religio z Dei
atque educatio filiorum et huis similia quanis gentium sut l. 1. 2 et 3. f de iusticia et iu
re etiam sut iuris civilis n alia ronenisi qa zreligione atque educatione filiorum ma
nifeste inest iusticia naalis gosi z pacto donaonis tam clara inest iusticia naalis
vt zuiste ageret ius gentium si actiones naalis ad zplementum denegaret etiam ageret
ziuste legislator civilis si actiones civilis denegaret hoc a. quam sit falsum
p se patet z l. 7. z 9 ze. et 36. sed sinula f de pactis diegsu g go e ius naale gentium
n ex zdicatabili iusticia naalis obligationi actiones q naalis pacto puro donationi
dedit sed potius ex bono et equo atque quabili dilectione qua et bene et sapienter
pruiset ius naale gentium surgerere iudicium civile suppleuit ita seu Conarus
lo 2. 9mgt. cp. 6. et lb. 5. cp 1. Grotius de iure belli lb. 2. cp. 10. n. 2. fortunius Gar
cia z l. 7. f de pactis n. 58. quo loci aserimo vtilie exgplo donaonis et Dreges
facte qua aut pacta aut etiam tradita n ideo zfirmat lus gentium qa zduenita
bilis iusticia naalis ex pacto ex tradone ex liueralitate ex honesto amo
re resultet aliqam gpt easdem causas ius civile ei donaonibus resistere n po
tuisset quamvis qa puauilis talis honesti amoris dilectione ad zfirmaonem hanc
donaonis ius gentium zduxit ideo loci relictis e iuri civili et zbanq quabilio
re faceret dilectioni q pe cerniit iuris donaonibus mulieris amoris et zuigalis
zcordia quasi pcio quodam mercari ad hrquiiius l. 3. f de donat. gt. N. 9.
sed aduersus hanc delonem et eius quationem quauit ex lex. aquita z la. sale.

ingeta l.

— seqq. ff. de publit. in rem actione cum ait Paulus conditiones que traditur dominie deriet et adversus extraneum possessorem actione utili rei vindicationis sive publi ciana iudicio experiat. Itaque illa ex edicto proprissima et utraque perit ex iusta traditione ani domino acceperit eiusque possessionem post traditionem amiserit. Due conditiones hac actionis competiones protegit utrumque ammiserit tamquam iure dominii etiam usucaptio petat eo pretextu quasi sua sit iure dominii res illa cuius usucapionem ex iusta traditione consequi poterat a pretexto rei perdita extranei possessoris qui sine causa possidet ex leg. ex. l. 1. et 3. l. 7. § utique b. l. seqq. l. 17. ff. de publiciana in rem act. ceterum cum eodem pretextu extra iusta traditionis conditionem aequat. Cuuitat Paulus cur pretor traditionis conditionem statuit aequat cum et cibi traditionem posuit factum transferri dominium aut sub dominio finitimum aut qualitas que sine traditione probitatis competitionis iudicio pu bliciano adiuvare et posuit ex exemplis doctus legato vendicationis aliquo donatione causa mortis ex quo duabus causis absque traditione transfert dominium de leggati vindicationis quat. l. si tibi 86. § cum ioung de lega. 1. l. si postea 16. § 1. ff. quemadmodum servitute amittit cum vulgatis de donatione causa mortis lex nro patet quia res tacente adqustar legatorum capit l. Marcellus 15. l. si debitor 17. ff. de mortis causa donat. l. 2. § 1. ff. siqd in fraudem Pationi ex quo fert Paulus quod quemadmodum sive res testatoris per legem aut res donatoris per mortis causa donet dominium quitamen post mortem testatoris et donatoris transfert quod legatarii et donatarii competionem vindicatione directa sufficere possit absque traditione concedendi ita similiter si res aliena a testatore leget et a donatione mor tis causa donet uti finitimus legatarius et donatarius post mortem testatoris et donatoris absque traditione transferri poterit quae re utiliter DD. ex eisdem causis ex quo dominium sine traditione translatum vendicatione directa pareret. finitimum etiam sine traditione transfert quod publicianam actionem pariat. Ludovicus Vitalis libr. Varia. lect. cap. 25. Menochius de adipiscenda possessione remedio 4. n. 601. Oma .. ad Donel. lib. 20 cap. 8. litera D. Cuia. lib. 19. Pauli ad edict. in l. 2. de Pu blic. in rem actione ex quo textu id literaliter deludit scilicet pactum donationis nudum et pactum legitimum civilit. obligatorium quae traditionem verum etiam a deo esse efficax ut quae ea traditione rei mortis causa donate dominium transferat proinde donatio aut quo pacto nisi tale aut saltem absque traditione quae fierit.

92 20. Cui argumentis ut respondeat DD. satis esse arbitrat si sufficit donationem mortis causam secundum Paulum pactum nudum factum partis causa affirmat itaque do nationem

Apud Paulum celebratam fuisse p stipulationem qa et mortis causa donatio p stipulaonem fit l. mortis causa 34. et l. seq. § ult. ff de mortis causa donaonis l. pagin. 23. ff de donat. et sed quaqua hec DD doc trina stabilitationem foret illud tamen sufficit absurdum qd deberet tolerabile e. afirmare ex hoc tex. dominium absq. traone in mortis causa donaone transferri si donatio p stipulaonem celebrata sit, et hec dicitur e Pauli mentem aditionem co spectare si literalem consulti et legatum et mortis causa donaonem separationem ex pito tex. et si tibi 86. § cum servus ff de legatis 1. Cujac. 19. Pauli ad edictum et lib. 10. obser. cap. 28. consul. ad Dorel. ubi proxime Julio Claro Antonio Gomez lib. 2 vana. cap. 4. n. 17. post Baldum et Salicetum l. 2. C. siquis alteri l sibi sex hujus tex. tamquam sunt sequuntur comendat celerius qs n videat quiquis lite in Pauli et hodo afirmare conquerentem tamen interpretacionem investigari deuenire ut eam immodicum absurdum existetur qua licet dicere dominium ex stipulacione transferri contra le quo scriptum e in lege a tercia ff de obligacionibus et actioni bus et toto titulo ff de verborum obligationibus ut pretereoquam quod nulla superest vel provabilis causa in donatione causa mor tis ut naturale donationis principium adquirendi dispensetur tradicio enim adeo naturale adquirendi principium est ut si quando lex dominium sine tradicione transfert jus natura le gentium aut dispensetur aut evertatur § per tradicione Institutis de rerum divicione lege tradicio 20. ff de adqui rendo rerum dominio lege tradicionis 20 Codice de pactis. Qua obrem his tradicionibus omissis afirmandum est donatio nem causa mortis in specie Pauli neque per pactum nudum neque p stipulationem celebratam fuisse, sed per veram et rea lem tradicionem inter donatorem et donatarium factam et nihilominus rectam atque elegantem esse Pauli compara cionem inter legatum vindicacionis et mortis causa donationem ad efectum illum quem consultus procurat qd scilicet in utroque casu dominium sine tradicione transferatur quod quidem paradoxum est sed tamen verum et in primis adversa et realis tradicio rei dona te in specie Pauli intercesserit evidentissimum est ponit enim Pau lus

R. 22

mortis causa donatarium post donatoris mortem posessionem rei donatae amisisse: quo quae posessionem per traditionem veram ante quinquennium acceperat quo in specie Pauli Jus illud quod usucapionem vel quasi usucapionem fundat ad intencionem publicianam ex vera tradicione et posessione originem habet de quo inexplicabile mest ut intencio publiciana usucapionis vel quasi usucapionis absque interventu posessionis verae vel fictae fundetur, lege 7. et § ut igitur. ff. de publiciana in rem lege sicum 66. ff. de evictionibus neque pro communi interpretacione bene inducitur textus in lege cum sponsus 12. § 1. ff. de publiciana in rem ubi fideicommisarius trebellianicus cui sine tradicione et posessione rerum hereditariarum restituta est hereditas recte agit per publicianam adversus quemcumque posesorem rei hereditariae: quae respondemus in illa specie constitutum posesorium intercessisse cuius racione, posquam fiduciarius in judicio hereditatem verbo tenus restituit incepit posidere, nomine fideicommisarii: eo enim ipso quod verbo tenus fiduciarius heres restituerat, uti plerumque fit lege restituta 37. lege postulante 44. § 1. lege facta 63. ff. ad Trebellianum lege tutores 39. § heres. ff. de administratione tutorum incipit non suo, sed potius fideicommisarii nomine posidere argumento tex in lege quedam 77. de rei vindicatione lege quod meo 18. ff. de adquirenda posesione quod constitutum per fictam tradicionem, naturalem et civilem posesionem transfert, uti nos complures docuimus in nostro titulo de adquirenda posesione hoc autem ex communi sententia ad institucionem publicianam omnino sufficit. Tiraquelus de Jure constituti prima parte numero 18. Vbesembequius ad rubricam Codice de rei vindicatione numero 14. Ossualdus libro 20. comentariorum Doneli litera O.

N 12 At replicabis vrgentissime comparacionem inter legatum vindicatorium et mortis causa donacionem a Paulo asumptam procedere nequaquam posse si vera vel ficta tradicio rei donatae intercessisset pondus enim comparacionis apud Paulum in eo literaliter consi-

stit

fit quod dominium aut quasi dominium rei mortis cau sa donatae in donatarium post mortem donationis ipso iu re sine traditione transferatur quia mortis causa dona tio ad instar legati vindicationis est, in quo sine tradi tione vera vel ficta dominium aut quasi dominium ipso iu re transfertur dicta lege 86. §. 2 de legatis 1. sed iis cre demus cum Antonio fabro bene stare quod traditio rei do natae apud Paulum supponatur et nihilominus literali ter comparatio procedat si dicamus donatorem in illa specie possessionem rei donatae donatario tradidisse non ut dominium statim transferat sed tunc demum quan do donatoris mors insequatur utroque enim modo mortis causa donatio per traditionem celebratur vel ita ut statim dominium in donatarium trans feratur revocabile in lege 2. lege si mortis 29. ff de mortis causa donationis vel ita ut sola possessio tempore traditio nis transferatur dominium vero non transferatur quo usque ut donatoris mors insequatur ex alegatis iuribus inter quos donandi modos illa differentia est, quod si dominium licet revocabile statim transferatur predic ta translatio legis testamentarie et tabularum auxilio non indiget ut donatarium faciat utroque tempore domi nium scilicet tempore traditionis cum dominio revo cabili et tempore mortis cum dominio irrevocabili qui a cum ab initio ex traditione veri domini volentis et potentis dominium translatum sit nullo speciali legis au xilio dicta translatio indiget satis enim legis est civilis confirmatio generali que traditionem que tra ditionem domini volentis et potentis ratam habet. di cto § per traditionem instituta de rerum divisione ce terum traditio illa que ita fit ut dominium statim non transferat, sed ita demum quando donatoris mors inse quatur nullo tempore potest in donatarium dominium

transferre absque auxilio legis testamentariae in primis non tempore traditionis quia donator noluit deinde non tempore mortis, quia donator non potuit est enim tempus illud stremum inhabile in quo donator non magis de rebus suis quam de rebus alienis disponere potest dominium, et voluntas cum morte cadit et ipso Jure ad hereditatem iacentem vel heredem migrat a quo. transire ... cum non potest. lege si ego D. § 1. ff de Jure dotium. lege si sticum 39. ff de manumissio testamento quo circa ut hanc Juris necessitatem consilii relaxarent legis decemvirialis potestatem testamentariae ad speciem mortis causa donationis protraxerunt ad eum effectum, ut quamvis Juris necessitas persuaderet non posse in donatarium causa mortis ipso Jure dominium transferri; transferatur tamen auxilio legis testamentariae quae vires potentiam que suam explicando dominium adquisitionem instantaneam quem in persona heredis testamentarii vel legitimi radicanda erat impediret removeret anteverteret, eandem que dominii rei donatae adquisitionem in donatarium ipso Jure colocaret quod ipsum nihil aliud est quam quod eadem lex testamentaria in legato vindicationis operatur in quo si Juris necessitatem spectes oportebat rei legatae dominium sicut reliquam hereditatem in personam heredis prius radicari a quo ad legatarium derivaretur ceterum legis potenciam id efecit, ut heredis adquisitionem anteuertendo dominium rei legatae in legatarium ipso Jure transferret. dic. l. si tibi 80. cum vulgatis de legatis .1. in quo adquisitionis modo, consistit pondus considerationis, quam Paulus inter legatum, et donationem mortis causa adducit quatenus dicit verumque traditionem non requireret quia quamvis re vera in donatione causa mortis tra

dictis

traditio apud Paulum intercesit traditio tamen illa inhutilis fuit ad dominium translacionem tam tempore traditionis quam tempore mortis, cum solius legis testamentarie potestas sit, quem dominium hoc transfere, non traditio non mortui voluntas, recte ergo dicit Paulus sine traditione dominium transferri non quidem ex eo quod traditio non intercesit sed potius ex eo quod traditio quem intercesit insuficiens fuit ad dominium adquisitionem post mortem donatoris per agendam ita faber lib. de erroribus pracmaticorum decisione 44. errore § cum sequentibus.

n. 13. Secundo loco adversus nostram conclusionem et eius rationem obicitur lex in Lege secunda Codice de dote cauta non numerata quo loci proponitur Maritus qui constante matrimonio animo donandi in quodam instrumento dotali de rebus propiis suis in dotem adcripsie vxori sue fundum Semproniarum &g. quem re vera ab vxore non acceperat sed donandi animo adcripsit atque rauit in dotem vt fieret deinceps dotalis. in hac specie queritur vtrum ex oratione diui Seueri hec donatio que ab initio non valuit morte mariti donatoris confirmetur nil mirum Oracio Seueri (siue eius filii Antonini seu quod verisimilius est vtriusque vt vult Duarenus) hoc impetrauit in Senatus Consulto Emiliano vt donationes omnes inter virum et vxorem alioquin prohibentem morte donatoris confirmentur si expresim reuocate non apareat Lege cum hic trigesima secunda cum suis paragrafis digestis de donationibus inter virum et vxorem Lege donationes vigesima quinta Codice eodem titulo Lege in donationibus

Duodecima Codice ad Legem falcidiam in qua soc
cie respondit Alexander quod si maritus hanc donatio
nem legitime confectam non revocauit esse mulierem
mortuo demum marito fundum in dotem adsignatum
ab heredibus mariti petere tanquam ex donatione valida
et morte confirmata que sententia adeo celeberrima est
quia omni evo omnium interpretum mentem et oculos ofe
ndit, nullini enim ex contextu aparet Lege Papinia
nus aut tradito, aut stipulacio sine quibus nulla dona
tio neque inter virum et uxorem, neque mortis causa cons
tare potest Lege Papinianus lege tertia, § sciendum deci
mo digestis de donationibus inter iam vero quod in predic
ta Alexandri specie nec traditio neque stipulatio interece
rit non obscure pronatur, qui a Maritus nihil aliud fecit
quam in dotali instrumento doti asignare fundum suum
Sempronianum quem ab uxore dotis nomine non accepe
rat, porro hec consignatio ad summum conuentio sola est
non traditio non stipulatio Lege si voluntate 4. Codice
de dotis promitione ubi in fortiori specie confesio facta
a marito de quibusdam rebus dotalibus non acceptis tan
quam si tradita fuiset, pactum nudum est, non traditio
non stipulatio Salicetus ibidem et Bartolus in lege qui
pecuniam 30. Digestis de rebus creditis, et tamen apud
Alexandrum, hec donatio tanquam legitime confectam
Confirmatur, ergo quia ad substantiam donationis sola
conuentio desideratur, que resultat tacite ex consignatio
ne Mariti uxore presente, et aceptante fata, ita ex hoc
textu arguunt Salicetus et Bartolus Scipio Gentilis libro
tertio capite ultimo de donationibus inter virum et ux
rem et libro quarto capite decimo octavo Antonius
Faber libro secundo coniecturarum capite septimo
et libro decimo nono capite secundo et tercio et de

erroribus

de erroribus pragmaticorum decade quadragesima se cunda errore secundo. Duarenus ad titulum de donationi bus inter virum et vxorem capite quarto. Covarruvias libro quin to miscellaneorum, capite primo. Conanus libro octavo come ntariorum capite quarto. Nicolaus Balla de rebus dubiis titulo vndecimo capite nono Barbosa in lege trigesima quarta Dig estis soluto matrimonio numero 61.

Et primum Faber et Duarenus vbi proxime, hunc Alexandri locum interpretantur de dona tione coniugali per stipulationem facta, atque donationis silen tio et morte confirmata quasi oratio severi non solum donatio ~~nes~~ nes coniungales per traditionem factas, sed etiam per stipulationem celebratas morte donatoris confirmari voluerit textu in lege si stipulata trigesima tertia lege cum hic status trigesima secunda parafo primo versiculo. Res fiant eius cuido nate sunt, et obligatio sit civilis. Digestis de donationibus inter virum et vxorem. que postrema verba de obligatione civili cum ad donationes per traditionem factas referri non possint ex qui bus nulla reciproca aut non reciproca nascitur obligatio lege Aristo. decima octava de donationibus necesse est ea verba ad donationes per ~~traditionem factas referri non~~ possint stipu lationem factas et morte confirmatas referre adducit tex tus in novela 162 capite primo, moventur deniqu[e] ex nostro textu in dicta lege secunda Codice de dote cau ta numerata ibi donatio centime confecta, quia hec est donatio per stipulationem facta, non per traditionem, neque per purum pactum; quod tacite resultat ex adscriptione et Confessione argumento textus in dicta lege quarta Codice de dotis promissione, ceterum hec interpretacio ab omni bus fere Doctoribus exterminata est, quia rem sponte ob- cuiam per rem longe obscuriorem explicare conatur extat enim expressum Vlpiani et Papiniani responsum in

Lege Papinianus vigesima secunda ff de donationibus inter quo loci liquido docemur orationem Severi de confirmandis donationibus coniugalibus per silentium et mortem donatoris, nequaquam pertinere ad donationes per stipulationem celebratas; quam sententiam et Ulpianus probat et ut receptam laudat; ratio autem Papiniani duplex esse videtur. 1a ex verbis ipsis orationis desumpta [illegible] lege 32 § 2 ibi heredem vero eripere forsitan adversus voluntatem eius [illegible] est. quod oratio Severi ad res traditas pertinet quae alias eripi non dicuntur a donatore potuisset non vero ad res per stipulationem promissas quae eripi non dicuntur, sed ad summum per retencionem salvari et retineri. 2a ratio pro Papiniano ex Donano desumitur lib. 8 comment. cap. de donatione inter quia credendum est donatorem Marcum eius promissionis penituisse quam numquam adimplevit; poterat quidem maritus res donatas atque etiam traditas per penitentiam eripere § 5 [illegible] cum lege sequenti de donationibus inter virum et uxorem [illegible] si traditas non eripuit eas morte confirmare ex ratione [illegible] est dicta lege 32. lege donationes 25. C de donationibus inter at vero si maritus res donatas non tradidit, sed per stipulationem promisit quam numquam implevit, eam quidem ante mortem eum promissionis penituisse existimandum est. Qua ratione ad se Conanum adoratus est Baldus in lege 2 Codice de donationibus inofficiosis consentit Sometius noster libro 2 variorum capite 4 Julius Clarus libro 4. sententiarum § donatio questione 11. numero 8. Cobarubias de testamentis 3a parte rubrice numero 14. Gentilis libro 3. capite [illegible] de donationibus inter.

92.15 Neque obstant iura pro Fabro et Duareno aducta non ex lege 33 de donationibus inter, quia loquitur de donatione alimentorum nomine facta utique in anno et mensibus ratio alimentorum et ratio donationis

Versatur, de alimentis patet quia alimenta sub appellatione anni et menstrui comprehenduntur lege ex anno 15. lege sicut. 28 § de donationibus inter lege sicut 11. C. eodem titulo D. arbosa in lege 34. § soluto matrimonio numero 61 et deinceps Gentilis ubi proxime; quod autem in predicta alimentorum prestacio ne donatio versetur probat textus in lege qg 22 § de pactis do talibus, Maritus n. g matrimonii nomine quotidiana alimenta uxori spendere debebat sine dubio donat, si eadem alimenta uno cumulo, et una ~~prestatione~~ prestacione annuam uxori repetat, vel suo, non mariti arbitrio, sed suosque alat salicetus ... C. de donatio ... hec anni donatio, tmetsi ab stipulatione ... tam et traditio ... quam ... mortem donatoris ... ra vel ex dictis juribus patet maritus non solum ... annuam verum etiam anni ... traditit dic l. qg 22 dic l. ex anno 15. ... dificilis certe est ... argumentis ex l. 32 § 1. versiculo - et obligatio sit civilis § de dona. ... que verba nulla arte commode interpretari possunt nisi de donatione per stipulationem inter coniuges facta capiantur uti faber et Duarenus intelligunt sed tamen post A... Cujacius et Gentilis veram solutionem solutionem ... sunt non tamen eam explicuerunt: dicendum est ita que Jureconsultum ibi nequaquam agere de donationibus inter coniuges per stipulationem factis ... loquitur Consultus de actionibus donationis causa in Jure cessis quarum ratione coniux donator actiones ... sua adversus debitores suos in donatarium coniugem titulo donationis in Jure cedendo transferebat eas actiones ... donatoris debitores exerceat ... tmetsi eficacem civilis actione ... donatario ... donator, ... donatio ... confirmat ... donatoris ex oratione Severi, ita et post mortem donatoris actio civilis eficax donatario superstiti adversus debitores defuncti ex oratione Severi ... ita DD. et ... bene ceterum hec inditio ... sufficit ... donatario ad ... donationem easdem actiones sibi cessas ... donatore suo nomine exercuit, debitorum pecunias petierit; hoc n. exer citium

vingte aduhc donatore scoatis et traditione e qa e realis et vero vio ni donate arguto tex sl. si cis 26. f de donaoibs sl. aliqn sola cesio absq exercitio actionis cesarut credimq n sufficere ad sustegiq donaonis q ex oratione Seueri sfirmet, cis n Juris scorporalis cesio huis natur sit, vt neq vera neq ficta traonis sequelet vti oes DD. fateber necesse e, aut actiones cesas qdonatariis viuo aduhc donatore exercevi, aut donaonis caduca fieri neq ex oratione Seueri sfirmari Salicets s l. 6. C. si qs alteri tribi Barbosa sl. 34. soluto matrimonio nu. 78. post Baldis s l. 1. C. de mioris donaoibs. neq nos latet, qhaec donaones sl. Iuiges factas ex oratione sfirmari et sola cesione liberaone et acceptione sristere videat l. cis hic 32. § siue auts 23. l. vir 54. f de donaoibs sl. l. si sponse §. §. si donaonis 6. f eods tit., verustm s dic. Juribs stcesione liberalitats et acceptbns, realis etia actis relgcionis ad sfici estq donaonis ex oratione Seueri sfercedit relgcio n pecunie remite at q etia relgcio vriuans dobi pmie, plus e qua traditio, vt i hac specie docuit Baldis s tit. de pachs nu. 33. Cabalucs seods titu. q̃stione 6. nu. 10. qd cisn sati obseruasts Acuasio Cuiacis et Gentili docuerit solis cesiming ex oratione ~~Seueri~~ sfirmari, q primo affirmadis e nullis ex enaratis donaoibs, morte et silgtio sfirmari, nisi tali etia donatoris pacisfia sfuerint vt donataris actiones sibi cesas exercuerit aut pecunia sibi accepto lata retinuerit quod sdiuitanter persuadetur ex rationibus illis quibus supra eum Conano docuimus donaonis per stipulationis factam ex oratione Seueri non confirmari dicta l. Papinianus 23. f de donationibus inter adhuc minus obstat tex in nouela 162. cp. 1. nam vti ex verbis nouele apparet Justinians eam questionem non decidit ex Jure Romano sed ex stilitio ne sua in l. 35. § vlt. C. de donaoibus et s § pficientur 2. institueo dem tit. in quibs Juribus solum pactum* ~~[illegible]~~ 33 morte et silgtio donatoris ex oratione Seueri sfirmat, et hec est vera relgcia dic. noule iuxta Cujacium, quamuis aliter Scipio Gentili vbi proxime omnium autem pessime Mendoza libro 2 de pachi cp. 10. n. 9. q̃m elegans alioquim Duareni distinctio non sati percepta inter duplicem orationem Seueri Patris et Antonini filii precipitem egit.

*nullis ad. sficiet dis donaonis sufficit et mideq. solis pactis 33

Succedit -

succeditz ou agnorz iterpretatio pagarbitur ideo z n.ml.2 donatio ne Mariti a ugefer dote uxoris sui morte mariti toquz legitime effecto, qui mari ga ... fuit ... possessio quo ... fecit ... é sed tm. vera possessio, marito enim ... res suas esse possessas, z dotz uxori donationis causa abscripsit ... non suo sed uxoris nomine res z dotz asignatas ... possideret ... z l. qua 71 f de rei vindicatione l. qd meo 28. f de adquirenda possessione l. 28 C. de donatio nibus l. 8 et 9 C. Teodosiano eodz tit. ... possessio ... et res persona ... sed tm ... egregie fallimur ... sa ... enim ... de adquirenda possessione dixit ... possessio ... possessionis ... quod et ... Bart. et ... de adquirenda possessione ... l. 3. ... eodz tit. ... ult. C. eodz tit. ... de ... possessio ... Gentilis ... lib 2 cp. 13. et lib. 3. cp ult. et lib. 4. cp 17. ... possessionis ... gentium ... sed iuris civilis ... ex potestate et fictione iuris Romani admissa ex ... iuris civilis potestas ... legislator civilis ... donatio ... l. 8 et 2 et 3. f eodz tit. ... explicat ... possessio ... dominium ... possessio ... dominio ... domina ... adquirendi ... possessio ... possessio 40 f de adq. ... dominii ... hominis ... adquiri ... iuris civilis ... potestas ... filios neque servos ... servus ...

Itaq. post. eorum vero si maritus n. q. ultimis potestatem sed potius p. vocalis tradi[illegible]
nem mulieri post. donat. causa cedat. mulier re vera possidet etiam efficitur post.
domenica realis [illegible] s. sive f. de acq. poss. l. 15 dicit 9. f. de vi et armata
cum ceteris hec adquisitio ex potestate iuris civilis n. pagit. sed ex natura [illegible]
fluit: nimirum certa et realis rerum tio mulieris acceptionis convenienter
generantur quorum nominibus reale [illegible] facti regione convenit mutacit
quod in civile spectare n. pt. quod factum sfieri redere. nec leg. n. pt. l. quod tu. 12 §.
facti f. de [illegible] possessione. Institutionum Mosela de equalitate abtitii §1.
quod ex Agatone Poeta docuit Arist. lib. 4 metaf. quod ducit tex. l. vers. 45
§ sub conditione 9 f. de Edilitio Edicto.

N. 17. Ig. vero cum hec nobis dici placeat quid tamen nobis placeat exponere necesse
ego advisat. Alex. iuris speciem literaliter accepturi loqui de [illegible] Vobis sone
honis causa facta n. solum p. subscriptionem et aliquantisq. condo[illegible]
[illegible] preteritis traditionibus quod et fecerit vel alium subsequitur abdicatio [illegible]
nationis celerius quod hoc [illegible] ita donatum hereditatis mariti donatoris dodra[ntem]
excesserat atque falcidie quantitatem minuerat, heredes mariti adversus uxorem
donatarie ex [illegible] dolis amulari [illegible] preter illas leges falsitate per[illegible]
[illegible] q. [illegible] l. falci. adversus donatarie uxorem [illegible] quasi
quia donationes [illegible] ex oratione Severi [illegible] confirmat redacte [illegible]
[illegible] mortis causa donationum, [illegible] l. fal. locum habet L. 2 donationibus 12
C. ad l. falc. l. cum hic 32 §1. f. de donationibus int. [illegible] l. sed usufructu
81. §1. f. ad L. falc. l. si n. 3. C. de falsa causa adiecta tex. [illegible] ex
vbis 14 in fine C. de donat. [illegible] atque hanc legem habere credimus [illegible] Alex.
dni. ibi ab heredibus mariti quatenus liberalitas [illegible] imminuitur p[illegible]
ti pt. et plane [illegible] his vbis de portione falcidiaria loqui opinio [illegible]
[illegible] Antiquiorum post [illegible] Barto. et Saliceti. Faber lib.
19 coniecturarum cap 2 et 3. et lib. 1. cap. 1 Cuiacius [illegible] textum [illegible] lib.
4 cap 18 de donationibus [illegible] 2 variarum cap. 4 n. 16 seu quiquis ab his n.
[illegible] [illegible] falc. [illegible] discrepamus [illegible]
quatenus illi ut ab Alex. donatione traditionem removeat hec vba [illegible]
mulieri donataria n. possidere q. p. actionem ex stipulatu ut Faber et Duarenus /
vel p. actionem rei vindicationis ut Accur. et Barto. [illegible] dati sibi [illegible]
[illegible] portione dodrantis retracta falc. adversus heredes mariti donatoris exposit, quia
[illegible] reliqua parte liberalitas mariti [illegible] falc. minuta est ex alea [illegible]

iuribus nos vero omnino illa admiramur quibus ad superiores traditiones
et hac specie requiratur traditionis [illegible] gestat affirmavit hec verba accipienda esse de heredibus
mariti non possidentibus qui adversus mulierem conventae dotis exigunt portionem
legis falcidiae portionem vindicant et qua donatio modum legis falcidiae excesserat et quo pos
teriori sensu hec Alex. verba intellexit Antonius Consius in notis Marg
inalibus ad hanc lex tota quo huius lex difficultas et consistat quod observavit Alex. verba
de muliere non possidente quod petat (ubi ei voluit an de heredibus non possidentibus qui adver
sus mulierem possidentem pro portione fal. experiantur verba quidem Imp. ambigua sunt sed ea
rationem non vincunt legis verborum grammaticarum expositionem non scimus fore ut
etiam expellendos grammatici pro nobis stent legendo oratio illa sic habet. Quae suo mari
tus donandi animo conventae dotis dedit ab heredibus mariti quatenus li
beralitas viri minuta est peti potest. enim vero nisi Alex. semetipsum interpretatu
rus resuscitet nullus grammaticorum nobis persuadebit eum tractare de muliere quae
agente non possidente: imo non facile persuaderimus eum loqui de heredibus non posi
dentibus, qui adversus mulierem possidentem experiuntur quod pleraque grammati
cales propria etiam verborum significatio flagitat: dixit enim Alex. maritus non solu
tas suas et dotes abscripsisse verum etiam dixit maritus conventae dotis dedisse
id est conventae dotis dedit. porro verbum dare realem dationem significat l. ult. ff.
de condictione causa data l. ubi ff. 75. § ult. ff. de verb. o. et plane si doctoribus
liceret realem traditionem abnegare quia lex dixit maritus abscripsisse et ignora
vasset dotes quod cur nobis non liceret cum Antonio Consio efficaciam dationem
inferre ex verbo dare ex allegatis iuribus credimus certe quod si Imp. ita dixisset
qui conventae dotis dedit neminem dubitationem realem traditionem intelli
ge, is vero quod obscurius dixerit qui conventae dotis dedit cur eiusmodi senten
tiae et istius iuris rationem detorquebit intelligens ~~igitur~~ et quae iuris rationem quae ex qua
cumque adversariorum interpretatione facilata quod iuris non constat sive enim dixeris
mulierem ex stipulatu agere cum Fabro et Duareno sibi actionem rei vindicatio
nis virtute istius legis competere cum in dubio in [illegible] laqueos et circumscriptione
les proportiones de quibus disquirimus quotiens mulieris remedium et diversitate
moveat caeterum et eo articulo quo Imp. Alex. heredibus mariti non possidentibus
actionem rei vindicationis decernit ad persequendam ~~actionem~~ portionem falcidia
nam detractam ex mortis causa donatione per orationem Severi confirma
ta, similitudine pro limitatione elegantem differentiam ab Imp. sapienter constitutam et conto
rum detrahendi portionem ~~detrahendi~~ falcidiae ex mortis causa donationibus

Lex relicti legati quae ex mortis causa donationibus a donatario tempore mortis
possessi portio falc. iure tutius vindicationis detrahit, ut probat Alex. et confirmat
tex. in l. 1. §. siqs §. quorum legatorum ceterum aut aliquis legatis tunc etiam cum post mortem
a legatario per traditionem testatoris possidetur non iure vindicationis sed iure potius
retentionis beneficio constat quorum legatorum portio falc. detrahit l. lineam 26. ad
l. falc. iuncta l. 1. §. et l. quorum legatorum in gl. pater 14. § l. cum l. legati. si.
Sāccepti 93. § l. f. ad l. falc. de quo videndus Vasquez de successionis creatione quaeqis Faber lib.
Nicet cap. 2. et 3. et locis eccon. decad. Iberorum 6. lib. 1. a Cacique lib. observatio-
num cap. 2. et lib. 20. cap. 28. illud enim communi adiicimus scilicet ipsa illa Alex. scilicet
donationem legitime confectam esse in nequaquam contra intentionem dominii ex stipula-
tione celebrata cum favore. Duareno sed potius contrahentem est de donatione &ca.
legati exercit. et l. stipulationem factam utraque generis lex modum contrahit in ga-
bis donationibus argumento tex. in gl. cum tuna generis actionis 30. et l. 3. cum ag-
ta scriptione fidei mortis causa donationibus Balduino contra eadem Paris.
4 Iustinus de donat. et lib. 4. cap. 18.
Extrinsecus disputavimus ad tex. dictam legem certa elucet distinctio ad tex. in l. 1.
C. de donat. ante nuptias quoniam tex. loquitur in re contrariis lineis tres ex toto, egit quo
tanquam ponens illius contractus rei aequitate donatio cum ibi facta contrapositos
principaliter iure civilis est l. cum t. 6. l. sit l. 8. l. cum veteris 16. C. de donat. ante nup-
tias l. si sponsus 15. §. pen. l. seca 13. de donat. inter quo versatur sponsae suae sibi absum
so ante nuptias donatum et traditum eidem sponso nomine dotis tradiderit res efficere
vere dotalis quae deinde mulier matrimonio per mortem vel divortium soluto tanquam
dotalis cum privilegio dotis per actionem rei uxoriae recuperabit, veruntamen eadem ra-
ne actionem eo privilegio non haberet si tanquam donatum dotis loco et non tanquam dotem
repeteret l. 3. C. de falsa causa adiecta l. l. si divortio 23. de v. o. iuncta divino
functus 81. § 1. ad l. falc. obscurior certe est secundus casus quo sponsus ante nuptias contrac-
tus animo donandi confessus contrahentis dotalia se recepisse dotem quae vera non
cepit confessus tamen est se recepisse animo donandi et augendi dotem interpretationes affirmas de
eiusdem donationem adeo inutilem esse, ut neque soluto matrimonio possit mulier
actionem de dote eius donatae adversus heredes mariti repetere cuius contrarium videtur stare
scripturis maxima l. 2. C. de dote cauta et quod magis donatio contra dictam l. 1. facta fuit
ab sponso vel vero facta quae a marito constante matrimonio veneratur ut
vivos paucis ab hoc tex. clarissimo expediemus quod produximus casu
dicta l. prima donationem sponso ante nuptias factam fuisse et quae tacitis

Ideo resultat ex directione [illegible] sponsa fuisse et absque [illegible] arguto tex. in l. 4. C. de dote promissione et quare vera ibi neque stipulatio neque traditio neque ullius possessionis interuenit aliqua, in specie dict. l. prime aliqua ex nes circumstantiis interuenit non dubitaremus affirmare donationem valere ha... se eaque [illegible] sponsa legitime effectum peti a muliere posse non quidem actio ne de dote neque cum priuilegio dotis ut in responso cuiusdam l. prime sed tantum per actionem ex stipulatu et per reiuindicationem l. 3 C. de falsa causa adiecta legato l. si diuortio 23. ff. de V. O. iuncta l. quoties 77 ff. de rei vindicatione et plane ex DD. ab illo tex. in d. l. 1. recte remouere stipulatio nem et traditionem de illa certo autem possessio dicitur quod vertit resu tare ex confessione sponse atque hic est modus quem plicat ex [illegible] nobilis Cuiacius et Salicetus in dict. l. 1. idem Cuiacius lib. 5 obseru. cap. 4 ... lib. 4 cap. 11 de cloriat. [illegible] Faber lib. 19 Coniect. cap. 1. nos autem cum pro fundius verba tex. consideraremus confidenter obseruauimus neque ullius ... possessionis ibi concludere quod sponsus mulieri res suas certas designabiles adscripsit in dotem sed etiam animo donandi cum in dotem accepisset etiam vg. confessus est se recepisse ducenta neque praeterea adiecit se domi aut alibi habere possidere ea certas suas addita quod in augmentum dotis assignabat quod omnino necessarium est ad inducendum ullius possessionis generis generica atque certa tradi tionem possessionis, nequaquam pro ullius possessionis dari arguto tex. in dict. l. quoties 77 in fine ff. de rei vindicatione et tex. in nostra l. 1 C. de dote cauta ubi [illegible] tamen ciuilis ullius possessionis cum [illegible] maritus de suo adscribebat et [illegible] Alex. ideo certas suam et designabiles adscribebat id est exclusiua ma quod cuiuslibet possessionis sit praestanda a praesentis [illegible] l. quod naeo 18. ff de adq. possess. dic. l. 77 de rei vindicatione impossibile est me illiuenci [illegible] possessionis hanc fere qua actualiter non possideo ciuiliter aut naturaliter valet l. nemo pt. ff. de regulis iuris. Unde bene DD. ad [illegible] breuis manus fictionem in qua celeritate suggerunt actionum unus actus occultatur docet oportere res tunc [illegible] [illegible] [illegible] promptas ut in facultate agentis sit promissime tradere et retradere si velit ut patet in omnibus speciebus [illegible] ritate actionem unus actus occultatur l. 3 § pen. et ult. ff. de donationibus [illegible] singularia 15 de rebus creditis l. sui 9 § 2 ff. de publiciana [illegible] § 2 ff. de edictionibus l. si seruus 22. § 1. ff. de adquirendo rerum dominio Faber lib. 10 Coniect. cap. 3 [illegible] ubi primae [illegible] in dict. l. 15 ff. de

rebus creditis cum vulgatis cum possibilitate potestorum aut sit similiter aut proprium sit cum actibus illis quae celeritate suggerunt actionum vngaeto occultat. Videas DD. insignes fatentes esse possessorium ex illa possessio nem resultare, quia sponsus nullam suam certam designabilem possessionem abscri psit sed potius qualitatem generice assertae possessionis, quoties abscripsit recte probat. Sapientissimi Imperatores in specie lex in d. l. 13 responso docet ex donatione nihil autem est, porquem hec scripsimus secundum locum Don. Gar. Amaia lib. 2 observa cap. 10 qui aut parum aut fere nihil dicere pat.

N. 19 Primo adversus principalem conclusionem et eius rationem obiicitur lex in l. iuris gentium in princ. ff. de pactis et lex in l. 1 § 1 ff. de rerum permutatione, quibus locis cum Ulpianus et Paulus quasdam peculiares notas referunt, quae illis contractus dignoscuntur, qui ultro citroque obligationem ex sola conventione producerent et actionem civilem obligarent, hanc singularem notam exposuerunt, ut scilicet ipsa conventio, sit conventio nominata, idem vel generali nomine conventionis non stet sed post eiusmodi conventiones ultro citroque obligationes speciale nomen transeat veluti emptio, societas, locatio et similia, quorum ea natura ut ultro citroque obligent, in generali nomine conventionis non stet, sed conferat conventionem nominatam, emptionis et locationis et cetera transeat, alioquin conventiones illae quae in generali nomine conventionis semper stant, quales sunt innominati contractus do ut des, do ut facias, facio ut des, facio ut facias, l. naturalis § cum enim §§ ff. de praescriptis verbis l. ex placito 3 C. de rerum permutatione l. 1 et 2 C. eodem tit. l. iuris gen. in princ. et § 1 ff. de pactis, videlicet conventiones innominate quae nunquam in speciale nomen transeunt, quatenus conventiones sunt ultro citroque alterutrius partis obligationes nequaquam obligant, sed non est quod pacta eius donationis in generali nomine pacti non stat sed confestim transit in nomen speciale et proprium et legitimum, quale est donatio, ergo pactum donationi, et eius contra contractus est nominatus, ergo quatenus conventio dumtaxat est ultro citroque effectus et irrevocabilis contractus, his accedit quod conventio ipsa donationi confirmatur a pacto contractus, cui efficaciam civilem dat l. si donationis 4 C. quomodo et quando causa l. bene a Zenone C. de quadriennii praescriptione l. gen. C. de donatio. et l. 2 C. de litigiosis l. ult. in princ. C. de politiis decurionum lib. 10 cum aliis congestis a Tiraquio post leges municipales glos. 5 n. 43 cum sequentibus.

N. 20 Hinc arguit post Bart. l. 1 ff. de pactis et l. 2 § 1 ff. de donat. respondent fere DD. donationem hoc legitimum nomen (donatio) hoc legitimum non habere ultro citroque pacti complementum, eius quod hoc nomen dationis pendet, quandoque donatio non est nomen ipsius conventionis sed nomen executionis, adeo id circo donatio non est

non nominata quatenus nuglio est sed quatenus completa est qua actione efficacit

D.D. ex eo quia vident quod scilicet plures contractus sunt et qui nominati quorum nomen

non ex nuda re sed ex complemento sufficiunt velut mutuum, depositum, commodatum

et alii et potius quia consequuntur quod mutuum est in quod mutuatum primo scilicet

mutuo do _ l. 2. § 2. ff. de rebus creditis depositum non est ex deponere primo scilicet

realit depono § item 4 institutio qq modis re obligatur et sic de commoda

to et precario l. 2. § 2. ff. de precario §3 institutio qq modis re obligatur. Ini quos

contractus non nuglio sed complemento est quia nomen qq adiungitur et donatio

qui non promissio sed datio nomen gerit l. 1. de donationibus _ senatus 35

§1. ff. de mortis causa donationis ex quibus fere donationes affectionum

dia viam prodigua non est facto sed ex traditione ne effectu aliquid atque suspiciones

ille quod ipse ex complemento generali sunt hoc nomine non sunt sed potius

regerunt nomina specialia velut ex facto et locatio et similes qq non executio

facilius eorum nuglio atque promiscuum vero nomen gerunt ita Bart. Aula

Saliceto l. 13. C. de donatio et alia hinc ob causa Donel lib. 12 Comment. cap.

to Fortunius l. 1. ff. de pactis Beregarius fermosus l. 7. pacta 12 ff. de

hoc a spine Padilla l. 5. ff. de praescriptis verbis Covarrubias lib. 2 miscellaneo

rum cap. 25. Bosquez Mechaca Heroviarum usu frequens lib. 3 cap. 59. Faber

lib. 6 conject. cap. 9. Ugo Elasio de vice veli et pacis lib. 3 cap. 5. n. 17. Megara

lib. 3 de pactis cap. 3 n. 12. eius autem Bart. et sequaces animadverterunt ex

hoc respondendi genere evidenter effici non solum donationem verum etiam permutatio

ne post impletionem saltem contractus est innominatus ex quo mutui depositi

commodati et precarii qui saltem post complementum nominati contractus sunt ut prae dictis ipse

tale nomen dicit l. 7. § 8. sed et si 3. ff. de pactis respondens distinguendo et donatio

nes et permutationes quod scilicet donatio post complementum sit contractus nomina

tus quorum... Pruna non procedit hic allegata quia quod sufficit fonte donatio

appellat contractus de permutatione autem contractus nominatus non est etiam post

complementum ergo affirmat sup haec eorum dicere satis speciosa quod scilicet permuta

tio non est unius solum negotii nomen sed tamen omnium negotiorum nominatorum

atque innominatorum nomen est, ut et pro facto et societas et similes permutatio

res quae alteri et con... scilicet qq ibi aut res pro pecunia, aut facto pro... mercede aut

facto pro facto, aut res pro facto permutatur quo circa permutatio omnium negotiorum nominato

rum atque innominatorum nomen est aliquid atque donatio quod causa certe et libertate natae

reciperunt quale est exercitium liberalitatis et beneficientiae moralis ita For

tunius

Ubi p xime Jacobus Bruhigarius 3 t. suce 22. l. de hojsachoribus A. bericus et Castegniibus Ason 3 suma. l. devens permutacione Orhesis ad egos rubi. eq n. 2 Caselupo 3 hac Regachis qo. n. 12.

21 Et plane 3 hoc discussu l. Bart. et se quentes p. po vera e 3 qua dicet nominahec donatio et permutacio n a actu possessi sed ab actu exequtionis qd p. sa lau dabis ilustrauerit Antonius Gomez l. 2 Vario. cap. 20 n. 24 Donelo l. 22 Comet cp 2. eluti Vsual. litera A. Lason 3 t. ricis gestis 9 § 2. fdegachi n. 4. 2 veroet 3 pro ergo falsa e quatenus dicet donationis 3pletis 3tractus nominatis ppebio fuisse permutaciones autem n fuisse qam sine scripti negocii nomine et equitio vety q falsus e et primus donationes cetis 3pletis contractus nominatus 3 media nam praedicta n fuisse ermiget demonstrat Curacio lib. 10 obseru cp 28. Faber de erroribus decad. 45 errore 8 et Donens lib. 5 coment cp 9 in pp...a qa ex 3plemento donationis nulla recipca actio recipca resultat ciuilis obligatio qo prex 3 l. Sabei 12 f de V. s. cu ens donatio p...ra sit mera, et gratia tali q neque remuneraciones qdz adonatario expectet aliis exeleg... vere victutis, arcitere L. 1. f de donat. Seneca 3 finicius 3 lib. de beneficiis nec e 3 donatario accipiente nullo pollui ciuili 3 aficionale obligationis remuneregadi qo satis donatarii ciuilit n obligat.

crevfuit ribe | Ubicumque actum e de penitencia solemni requirateamus q publica dicit publica quoniam publice pecato publico 3ponit veluti quando qs longe pregninat medicus do eis vacula s... 3 carcerem 3 monasteriis recludat aud disciplinet et aliis similibus casibus 3uenis em fuit ad guuernationis nostre catolice eclesie vt p pecatis publicis publica sit emendacio cp. sed illud 17. 45 dist. ibi pecco publice coram oibus argue vt ceteri timorem habeat. cp sinala 16. 2 q 1. cp qua ppt 412 q 1. vtchiq tradit glora 3 dicit cp sed illud vbi ceteri publica qo pecata ad publicam penitentiam spectat, oculta ad priuata et secud n le pe catis ocul tis publicare aud p eo publicam penitentiam 3ponere xa Julius Aleraleje a cp 22 et Cabilonie cp. 25. et 38. ita extrario 3uenis fuit p pecato publico 3ponere penitentiam publicam nec suficit oculta satisfacio cp si pecauerit 18. 2 q 1. qd ex eo puenit qa pecatu publica grauiora sunt quam secuta sit p illa pluribus pecandi exemplum excitet qd ... cp pcipue 3. 11. q 3. cp qs ali quando 87. § hec qo. de penitencia dist. 1. cp. 1. cp quotis 7. de penitenciis et remicionibus. Huius penite publice exempla extat 3 cp cu apud 69. 11. q 3 3 cp 2 de maledicis et 3 aliis nostri iuris testimoniis et plurimis pricipibus Christianis 3posita fuisse refert a Baronio anno cristi 190. et. 260. et 390. et de illa fit ... 3n

10

qo saltem donatario civiliter non obligat dicendo nec donator ipse exercitio
iuralitati obnoxius ... nec intellectu quidem concipi potest donator liberaliter
licet exercendo obliget quin immo si verum amamus potius liberat quam obligat iis
accedunt expresse dispositiones textuum l. Aristo 18 ff. de donat. l. 3 dicitur 14 ff.
de precario l. adversus 62 ff. de edilitio edicto l. cum 14 s. [illegible] 11 ff. de furtis
qua [illegible] affirmat quod exercitio pure donationis nullum negocium contrahit
eo enim obligationem contrahit negocium numquam contractus est adeo ut sine ne
gocio nullus contractus existat l. si 3 a rea 33. [illegible] quando nullum negocium s. v.
[illegible] aliquando negocii ff. de solutione et devenit l. Senato 35 § 2 ff. de mor
tis causa donationis quo loco Paulo de mortis causa donatione ad diffe
rentiam pure donationis docet illa negocium contrahit obligatione civilis donato
rio generari cum igitur tota hec negocii materia in pura donatione deficiat opor
tet contractum esse [illegible] si contractus nominatus et innominatus cum prius oportet esse contrac
tum [illegible] absolutissime est Cuiacii diffinitione ubi proxime citati
[illegible] donationem pure in media Juris prudentia nihil aliud esse quam adquisitionem
[illegible] ex liberalitate perfectam [illegible] Conanus lib. 5 comment. cap. 9 laudatque auctor [illegible]
[illegible] ubi proxime
Ad hec altera Bart. et sequentium opposito doctrina ideo permutationem contractum nomina
tum nec [illegible] nec [illegible] esse quam unius solius negocii nomen [illegible] longe est quam imo
[illegible] opinio ab omnibus [illegible] et ab ipso Justiniano recepta fuit [illegible] dicebat
permutationem proprie specialis quam contractus negocium esse et forma et substantia a
[illegible] et [illegible] ab venditione diversum [illegible] solus Servius et Cassius venditionem
cum permutatione [illegible] habebat [illegible] ut refert Justinianus in tit.
instit. de empt. et vendit. [illegible] 3 et [illegible] [illegible] Proculi opinionem [illegible]
[illegible] demonstrat quam commutationem [illegible] aquatenus [illegible]
[illegible] ubi alii [illegible]
[illegible] 3. [illegible] de rerum permutatione [illegible] lit. [illegible]
[illegible] ubi proxime [illegible] lit. [illegible] repetitione ad lex
[illegible] ff. de rebus creditis n. 40. Cuiacius 33 [illegible]
[illegible] permutatione et [illegible] ad lex [illegible]
[illegible] permutationem [illegible] negocii na
[illegible] habere [illegible] contractu nominato [illegible] innominato [illegible]
[illegible] contractus et [illegible] contractus venditionem [illegible] permutatione
[illegible] ff. de [illegible]

Vbi dacio ad dacio, 3 [con]ventionis et permutacionis ex causa dicitur recte ge-
neris participatio nequaquam speciei determinate et [con]venionis permu-
tacionis [et] iudicat. quamvis hec [per] eius contractus aliq. ad [pro]prias species
[per]tinet [ex] placito 3° [et] de verum permutacione [et] ... ...
... ...
... omnino ... l. ... 29 ... quoniam ... facta
... libri ... ... Papiniani ... libri ...
selectarum ... l. et nihilominus hec nominis [con]venientia et eius generis parti-
cipatio nequaquam facit quominus ... l. ... civilis nominata ...
... de pactis ... 51. ... [per]mutacionis ... nomine
generalitas [et] ... permutacione ... [ex] ... quominus [con]mutacio ...
... ... alterutrius ... 3 ... sicut ...
dispositionis et ...

1223 Ex quibus sortes ... vere respondeamus a ... donationes et
permutaciones ... naturali gentium [con]tractus fuisse et [con]tractis nominatis ad ...
quod permutationes necessitas et ... nomina ... non solum de subiecto ab actu
exequendi verum etiam ab ipso actu ... ... ab actu ...
... exequendi ... origine ... ... Bawne
et Reseano ... ad illud ... ... nihilominus
nos enim si ... ... civilis ... obliga-
obligationes adoptet, ipsamet nomina ab actu exequendi orta, ... et pac-
tis ... quod ... civili manifestum est ... et locatio et similes
et similia ... ab actu exequendi ... Baronis et ...
... civile non ... locationes ... actu exercito ...
... etiam ipsamet ... nominibus illustrat
... l. ... de pactis l. ... de verum permutacione ... donationes
atque permutaciones ... naturali gentium [con]tractus fuisse nominatos non solum ... actu exer-
cito verum etiam ... probabile quod et ... est ... de ...
de stipulacione ... n. 51. ... naturali ... n. 13
... 16. 12 ad ... A. ... de ... 3 ...
... n. 17. de donatione ... mortalibus ... natura ...
... reciprocae ... hominum necessitas ... ipsos ...
... et adiuvamur vere ... naturali gentium donatio-
nis ... nominatis atque naturali ... etiam ... quod

magne pue ad mirandum nec quam alia rone ure civili Romano, contractus nominati emptionis locationis societatis et mandati legitimi id est nominati atque gto oe complemento sunt ex allegatis iuribus nisi qa permiscendarum ettrecipca mortalium necessitas exposcebat ut his contractibus ipsamet natura lis ad effectum efficacis obligacionis elevaret ultimo vero docet contextus de permutacione autem gr. qa permutacio est primus mundi contractus, hominibus adhuc rudibus incognitus cuius rone altero ab altero id mutuabat quo mutuo indigebat gte penitus enim cuius et publice forme valore, nullo alio adiutorio nisi metipsi subveniebant homines nisi permutando ipsum quo abundabat ut aurum accipi ret id ipsum quo carebat. l. 1. ff. de contrahenda emptione §1. 5 et l. 6 instit. eod. tit. Brisonius de Antiquitatibus lib. cap. 3 Budeus in notis posterioribus ad Pandec tas ad dict. l. 1. Forcatulus dialogo 49. Cuiac. in paratitlis ad eundem tit. Cloniis de uereulli lib. 2 cap. 21. n. 3. Servius ad illud Virgilii egloga 4 mutabit merces et ad illud georgicorum 3 vellera mutat Pomponius Mela de cenibus Tacitus de germanis cumque aliis congesti ab eodem Clorio in quo rone sicut consequenter non adeo ingeles civilis legislatoris coegerunt ut plures contractus nominatos induceret quia adhuc integra gtie oe complementum efficaciam haberet civilis ex allegatis iuribus probabile est has easdem causas et quod fortiores fuisse naturali gentium permutacionem contractum nominatum apud eos pertinere populos fecisse ita ut vero adhuc integra per manus regias Turchio ipsa observatur. r. 24.

Ceterum tametsi hec duo nomina donatio et permutacio. deinde iuris gentium no vilissimorum contractuum nomina sint post leges tamen decemvirales edicta Pretorum et constitu tiones predictas civilia nomina nequaquam sunt qa ius civile Romanorum ex his causis inducta nec sustiones ipsas donationis et permutacionis nec dixeares nomina ad effectus civilis adoptavit dec l. legitimab. et l. 7. ff. de pactis dict. l. 5 l. ff. de rerum permutacione manserit eadem etiam post ius civile hec duo naturalia nomi na donatio et permutacio qa ius civile nomina naturalia contractuum iuris gentium delere non potuit sicuti nec obligaciones naturales ex obligationibus contractibus ortas delevit l. 1. 3 ff. et l. 1 ff. de pactis l. in 3 ff. de 88. § ult. ff. de regulis iuris l. sicut § s. § naturalis ff. de solutionibus ut igitur hec duo longe discrepant naturalia iuris gentium contractuum nomina manere eadem quamquam civilia a civili legislatore elevata manere ~~eodem~~ ~~magis~~ manerent quidem elevata enim non manent uno plerumque ad effectum obligationis naturales nimirum de alia autem ma nifesta indicia qa facile dignoscitur predicta nomina a civili legislatore elevata non manere illud est potissimum quod nulla est obligacio nominata ex donato nulla nominata ex permutato nulla est actio nominata ex donato nulla ex permutato

Sed neq. obligaciones actionesve q. de oriunt. ex contractibus vbi actiones nasct. l. ex hac
Ce donat. q. iuxta modo L. et l. 3. l. seqq. C. de rei permutacione l. mota de nov.
p. sub. l. agnd. acta 12 l. de transactionibus cz aliisq. quz. 3 ia actus sive contractibus nomi
nati n. solu. hac peculiari dote fruuntur vt iuxta ipsa sit nominata, verz etiam obliga
tiones et actiones q. ex de orte nominate sit ideoq. apelat. obligationes et actiones ex
contracto p. socio locati nominati depositi mutui et cetera ad dicio rei et credamus contrac
tus civiles nominatos n. illo tatez privilegio fruit. q. duntaxat ipsa adq. contemplatione ipsius
sit nominatus verz ch. illo privilegio gaudere oportet obligationes et actiones
q. de origine eodz nomine fruunt. docuit Bald. z trac. de pactis n. 32 a quo non discrepat
Surdo ubi tm eidz hoc cupit Mendoça lib. 3. de pactis cap. 3. n. 25. Osualdo ad Do
nelz lib 12 cap 20 litera A. Pedro de Imitz de stipulatione cap 1 n. 51. Scotus ubi
proxime ex qq. ligado zfert ad contractus iuris civilis nominatos n. satis et aut pacta
aut pactorz contempla nomina habere sed etiz oportere obligaciones atq. actio
nes nominatas ee aliogn actiones atq. contemplatorz nomina sint pure nuda
nomina a iure civili de certa n. tm delecta aliquzq. quinzq. rep enim ex hac
lib. nominabi actione p. erasq. omnino q. a nomine 3 ia acta quaqz eng degenerat vt
pte ex 3 iacte stipulationi et mutui ex qq. nascunt. 3 dictiones certi atq. zcerti l.
cz lz 24 cz seqq. fol. V. O. l. certi 9. cz sui §. f. de rebus creditis licet tm nexes
3 zgit qui ex 3 iactu stipulacionis. propria actio est obligacio nominata n. vna
q. ex stipulatu zpriuacies apelat sed imo ex eo 3 z git q. nomz 3 actionis no
mz generalissimz o. omnino actionz 3 ongegz l. certi 9. § l. f. de rebus cre
ditis et ibi repet. zbes vz Accur. et Bartulo quo circa si ex stipulatu res cer
ta petat. 3 dicio certi ex stipulatu competit si vero res zcerta petat. 3 dictio
zcerti ex stipulatu 3 petit dic. l. zteriz cz l. seqq. fol. V. O. dic. l. certi 9 cz sui §
f. de rebus creditis vt alia generale nomz 3 dictionis adiectio. nuc arg. dixit
actionis ex stipulatu neq. obstat tex. zl. 24 f. de rebus creditis p. vt lex
p. fessores papiges putaquenzt stipulationz n. ee 3 iactuz nominatz sed ino
minatz vbi refert Papa z l. fol. V. O. n. 15. n. zqua obstat ille tex. q. alibi
negat ex stipulacione certa actionz ex stipulatu oriri sed imo afirmat
oriuntur actionz ex stipulatu cz adiectione certi 3 dictionis z videlicz de actione
a longe diversz e et ibi docet Accur. et Bart. z in si pacto 14. C. de pacti
conventis z 125 s. Al. fol. V. O. hoc aute z illa rons habet ut docuit Faber
in racionali ad tex. at z alie l. 24 f. de rebus creditis vt sit certa ad za
ca petitione degeneraret ideo actio ex stipulatu proprie adiectio

25

Iudicio communi certis temporibus denariorum non recipiatur est. Vide Gamam [illegible] de contractis cap. 13. num. 9. et 7. [illegible] 3. num. 6. et lib. 1. cap. 4. quod [illegible] plures [illegible]
[illegible]

[illegible] contractibus permutationis, cum nomina donationis et permutationis [illegible] talis et qualitate ius civile. Roma [illegible] ab [illegible] [illegible] donationis et permutationis contractus sit nominatus et [illegible] donationum [illegible] quia principium eius [illegible] de permutatione [illegible] breviter agamus. Diversa [illegible] [illegible] consistunt [illegible] et [illegible] nimirum [illegible] ex iure [illegible] pecuniae [illegible] certae est et formae publicae [illegible] hec potissima utilitas [illegible] plurimos [illegible] difficultatibus permutationis occurrere [illegible] aequalitas [illegible] commutative [illegible] potestate pecuniae certae generata est potestas [illegible] publicae valoris [illegible] speciei et qualitatis pecuniae certae [illegible] quadragenos, denarios, sextercios [illegible] aut [illegible] et arcanis [illegible] de veteris numismatis potestate L. unica C. de [illegible] [illegible] de asse et semisse [illegible] de veteris [illegible] numismatis [illegible] hec [illegible] pecuniae certae potestas certaque estimatio hunc fructum habet ut iusta atque [illegible] materie [illegible] nisi [illegible] summa [illegible] equalitas [illegible] [illegible] permutatione [illegible] equalitas [illegible] nulla [illegible] formavit certa [illegible] permutationis [illegible] equalitate [illegible] docuit Paulus [illegible] L. de [illegible] [illegible] nec facile [illegible] ut cum haberes quod ego desiderarem [illegible] haberem quod tu accipere velles electa materia est cuius publica et perpetua estimatio difficultatibus permutationis equalitate [illegible] subveniret, [illegible] ex [illegible] repenis [illegible] principio [illegible] existimavimus [illegible] [illegible] civilis [illegible] quocumque [illegible] iuris [illegible] [illegible] equalitate aut vera aut simulata [illegible] imaginariis [illegible]

[illegible]

et pecunie cuse sapere surgerent ubi p gestarnghi p es et libg atq
g emancipationibus liberorum et g matrimonii contrahendis, quibus libera non
vemur et ideo Ponponius 3 i ibidem liber 29 § quisquis Mutius solestanc
liberis sapit docuit gphonis ubi o g alienationibus diversis veterum
nihil uisto alienatis esse putat gl nisi vera aut simulata vendit. gteniat
ubi ex hoc loco gfert Cone lib. 9 Coment cap. i his tm omissis adiq piates
dixisse sufficiat geo principio sustari quod ius Civile Rom. p mutacionis ita
bis etiam ab altera parte gceatis nisque tuorum nominatis admiserit qua cum extra
capite equalitas geo pendebat atque ex alio capite oi inequalitas p mcite
nem contractus vel conditionis emendari facile posset ius Civile Ro. ex re g ppe
tuo habuit p mutacionem ne privilegiis contractus nominati fueret illum
tm non delevit sed suo naali morti reliquit quibus non nominat contractus non fe
cerit g plerumque tm fouet sicut reliquos contractus g nominatos ppt suis vehe
mentissimus g plurimi sinalacma L. 7. § 1 et 2 ff. de pactis L. 1 § 1 ff. de prescrip
tis ubi L. 5 de rerum p mutacione L. pbbs ff. eod. lib. diximus pecuniam
cuius ex iure gsliis esse tametsi sciamus id militer negare a Cuiacio
et forcatulo e Mendoça superiorem et sedem etm qahec ustio p iudicio inactuio
min non e

N 25 quarto loco obiicies a nos manu ad donationis iustam cum traditione
rei donate esse exigere cum et p voirgrm mancipationem ex p ficii mani
festaverit L. 4 et 5. eod. C. Theodosiano de donat. L. 1. C. Ermogeniano ea
dem lib. cum vti ex dicti unius apparet p cignum l. Czie nomgtis hoc fuit
ut veteres observaciones ex iure antiquo g ductas circa traditionem p man
cipacionem servaret et p terea modum p scripto donationibus g ponerent ne
ut cladibus donaret ubi ergo ite colegit Mendoça ex L. 2 C. Ermogeniano
tit. de donat. cuius pars relata e g L. cum de bonis 11. C. Justiniano de donat.
uncto ubi lib. 1 regularum fieri § 4 eg vero quod solemnis mancipacio a traditione
distinguatur non obscure pr. g dic. L. 4 et 5. eod. C. Teodociano de donat. g qo
unius hec duo mancipatio et traditio tamquam omnino distincta enarrat
docuit Ulp. tit. de dominiis § mancipatio et traditio g qq tg g cause
quoque g suis effectibus mancipatio et traditio distinguuntur degbe Cuia lib. 10 obser
li et eadem g L. 2 ff. de publiciana in rem actione et g L. unica C. de usu
capione transformanda quam hic dicentibus fere pr. p ex solemnitate testa
menti p es et libram soliti g quo cum solemni mancipatio g tenerent

§. 1. institut. de testamentis Caius lib. 2. institut. § 6. Ulp. 3 fac. tit. de testamentis, traditio enim neque pretium familiae neque testibus neque heredi a testatore defertur, sed eo tempore morte pretium familiae occupabat ea quae ex contractu quo ea consilio fiducia scripto heredi restituit Reuardus in imaginaria lib. de tit. de regiuris faber lib. 4 conject. cap. 20 Albericus Gentilis lib. 4 lectionum cap. 6. Connanus lib. 9 comment. cap. 2. Otoma lib. 9. observa. cap. 22 Cuia ad primum Ulp. locum adducit, plerumque vero ipsa quamuis testa mentum sibi tam per donationem mortis causa quam per testamentum sapientiores naturale testamentum eius vivi gentis appellant, quod parat habet traditionem adquisitionemque post mortem testatoris vel habetur et testamenti dispositione apud Ulp. 3 fac. tit. de testamentis §. 2. et 3. t. 2. eiusdem tit.

Sed haec ne ut a traditionis delictis et tractationi nos abstineamus res N 27 pro modo dum breviter solemnem mancipationem, exhibebat quaeque modo tradi tio non uno tantum casu exemplo, quoque ex predicandum necessitas ciuilis legis latoris coegit ut solemnem mancipationem non qualemque traditio sed quibus rerum iunctio atque imaginaria venditio est fuerat cum aliorum neque imaginem vendi tionem sine traditione fieret l. 3 traditur §4. de tit. vel. et actio. l. nuda §§ de tit. de Iurisdictione et cuiusque plebi l. cum quod 36. eiusdem tit. quod autem solemnis manci patio exhibebat traditionem et portet per legendum ex Caio lib. 2 de institut. § 6. ibi mancipatio autem <u>idem manus traditio</u> quod est <u>similitudo traditionis</u> est per plerisque ab etimologia vocabuli quia quemadmodum mancipium proprie est quod ex manu capitur, ita et mancipatio eius rei est quod manu capitur emanci patio autem ad manum eicitur, sic capta suis capitibus dicitur mannuca pitur, manumissio autem quod manu eicitur Connanus lib. 1. comment. cap. 14. similiter Cuia. Bergiuerset lib. 6. dispergiorum Modestinus et lib. 6 de suis et legitimis hanc ethimologiam confirmat Duar. lib. 2. comment. doneli cap. 26. litera C. Brisso nius lib. 2 antiquitatum cap. 7 n. 22 Renardus de auctoritate prudentium cap. 5. illud uero potius realem <s>mancipa</s> traditionem habet traditionem quod imaginaria quoque venditio ipsius traditionem praecedat Caius et Ulp. ubi proxime quasi tradi tio ipsa effectu sit praecedenti venditionis quod imaginaria venditio et solemni traditio nis negocio quod effluxisse opinamur quod ut diximus supra n. 25. nullam ferme ad quisitionem ratam habuere Romani nisi umbra saltem venditionis praecedit dict. l. sta tu liberi. 20 § de statu liberis adeo huius contracto aequalitas et equalitas et exiguitas illis complacuit Iurisconsulti sarmigto Cuia. et Cona. ubi sa lau dati

3 hec autem potissime dicebat quia ex traditione a domini mancipacione quod traditio cum titulo est quidem modus naturalis et civilis adquirendi, sequitur tamen quod imaginaria civilis non excedit § quod traditionis eo casu de rerum divisione naturalis § 4 de adquirendo rerum dominio, mancipatio autem et hoc est modus naturalis adquirendi quia cessat realis traditio non valet et tamen consimili modo adquiri per solemnitates civiles adquisitas ad traditionem quod forcius decisit Caracius libro Pauli ad edictum 2 de publiciana 3 et 3 Lomica C. de usucapione transformanda neque Cuia quinalit lo. 3 dic. de dominiis et mancipatio et traditio, ruinam haec nostra complacione et dilfeciones seligatur

28 Sed replicabis gravat fuscianalis quod ad instanciam donationis non sit per mancipationem traditionis desiderari sufficit, ad revocabilitatem donationis imaginaria illa traditio et hoc sine traditione quia cum contractu per plurimis sub hac cum nominato solo consensu perfecta et irrevocabilis L. 1. ff. de pact. L. et vides eam procuracione L. ff. de sicrighis, sed omnino donatio per traditionis liberalitatem promisse vel irrevocabili donati maneat ex quo donatoris animus habet ralis donationis per stipulacionis explicatur hic in eo ipso ad probandum nominati stipulacionis provocat re adduc quia quod traditionis non valet et si vult obligat quo sequitur cum ipsa ex lex 3 L. eius 22 ff. de donationibus et 3 L. contractu ff. d. L. cum hoc 3 sciuntur bonis L. si donationis 7. C. de his qui inchoatur causa L. 1 § 2 ff. de stipulatione vigesimo et quadragesimo omnes cum aliis a traducto post L. sanchi in eo cum legibus sed respondendum est falsa hac argumenta ergo autem intelligendi
cum plurimis de dicta. circa lex L. 40. ff. de Obel Act. et L. 55. ff. de obligationes et actiones
L. 10 Sub ff. de adquirendo possessione post desceps clarior fuere expondens nimium adeo
dixit vel imaginaria illa traditio ad probationis donatarii quia vel ita traditionis sequitur
et dicitur illa neque traditio, neque vel donatio valeat quod forma excepit ff. de liberationis
non valet quod vel traditio quamquam traditionis... est quam vera sed adiuvat
traditio et ideo neque contracto nominato per non est contractus quoque nominatus contractus
de re vel donatio non valet quia traditio non est de instancia domini L. 2. ff. de donationibus
legendas

29 Quod ipse explicando est Pauli in L. Titiae 52. ff. de contrahenda emptione vel vim non
dicet imaginariam traditionis nullum nomen est, quod si imaginaria quod vel traditio
sequatur tamen traditio valet vel donatio licet non valeat vel venditio, lex ita intelligendi
L. 2. ff. de transactione quo in vero se adeo sacciis ita vim vel vel imaginarium et si
minime non valet adiudicationis tamen traditio sequitur valebit tamen donationis lex, patet
ea mera

i. gli 9 C. eots sit ubi si porque venit de ffcio ici vgaite ecipit ... postea vgditor donacionis causa ffcin remitat effecta donatio e ga ... vesigi e aiquisire aute ziegra glerci et ffci ... vgaitor ... mitat donatio effecta n e ... magis ... decedere ... e vgditor videt ... tex 3 l. 5 ff de ... vgditione el l. ult. ff de ac ... et l. ab ... 58 ff de pacti ... donato ... ad vtucapione ... advtucapione ... vgdita ex sola imagina ... vgditione ... ad vgdiong ... ad donaong cause go ... l. 55 ... imagi naria vgdiong nihil agit ... imaginaria vgdiong nihil agat ... vgditio ... imaginaria ... neq valet vt vgditio ... neq valet vt donatio ... accipit tex 3 l. ... 48 ff de ... vgdione 36 ff de ... l. ... 31 § ... ff de donat ... l. ... 27 ff ad Velera l. ... 15 ... 20 C. de donat ... imaginarie ... donatio ... civile de donationib ... explicabimus ... de donat ... Anto. Faber ... 14 et 16 ... imaginaria vgdione ... accipiat ... l. ... 46 ... et l. 22 § ult. ff de adqs ... imaginaria et ... nulla neq ad donaong neq ad ... ita similit ... imaginaria et nulla ad ... l. 10 § ult. ff de adq pose ... imaginarie et ... et postea rogatur ... nulla e si n ita accipiat ... vba sonare videt ... n illis eisdg terminis ... imaginaria ... n valet et ... tenebit ... omnino ... sed ... donatio e aut donaoni simile l. § 2 l. ... 14 ff de ... l. ... 14 § ... ff de furtis ... tex ...

ita accipiendo e̅ oñ solũ imaginaria fidi deductio cuius ergo p̄ arcana rogatio ptinuerit ut pecatum posteriori loco rogatus efficacit teneat quintex. ita ptetat Castrensis et Jason sal re crovitz decisione 72 erore 8.

Nota. Diximus iam n. 28. legis civilis potentiam presensitatis veris ex pedis dari quem a cogi, ut imaginarias et nudas vgones atque deductiones efficaciter faciat nudas ex quo tam ocio, qua tratione cuius rei tria egregia exempla existunt et omnium l. 66. f de iure dotium. ubi ideo imaginaria vgditio deductione usufructus civilis valet, qua aliorum mulier ab illo diverso dotata maneret cum nihil aliud ptium fructum fundi dote haberet q ex opinione omnium recepta admittendus erat si eius maritus uxori diceret si ceseret quo usufructus a lei pt dominus proprietatis sublitr cedit. s. finit. ifat. devru f. Donel. libro Comment. cp. 15. Ubergbeg. ad tit. qa. modis usufructus amittat. n. 5. Barbosa in l. usufructus 58. f soluto matrimonio n. 2. ideo negocii expediendi causa atque equitatis intuitu ne mulier indotata maneret l. civilis imaginariosillos contractus vgonis et locationis in illa specie tanquam nominatos efficacit fouet usufructus n lt alii pt dominus cedit pariter vgdi tamen locatiq pt qa ilicite sua da ille ut ither fuit q pcio et mercede fuit l. arboribus 11 § 1. l. n ult. Duna re. ad l. 10. § ult. f de adqr. posses. Ad hec secundus exemplum quod e de tit. per es et libra dito aliorum desiderabat ad agins dirile sufficiat imaginariu familie vgonem a l. civili in heiusmodi tit. 10. limitate etiam sine tratione fouerit ayra trecio testatori non e nisi post mortem dote substineret tamen iure civili p da imaginaria familie vgditio qa alias ius naale gentium nequaquam pateret moritur de bonis suis post mortem sua disponere quo tempore eorum dominium n habet l. ac ius 39. de manumissis testam. l. nego 5. 81. f de iure dotium quo circa ut aliquid negotium bonorum nexus contrahendos co tempore gerat quo testator bonorum suorum dominium adhuc habet l. civilis hunc nexum per imaginariam vgonem inter vivos contractus efficaciter fouet usque adeo ut hoc testamentum eiusque iure naturae magis reglanem etiam post l. decemviralis testamenta floruit doceat Ulp. l. 6 regulare tit. de testamentis § 2 et 3. Cuiatius hac vone Albericus Egidius l. 6. a lectionum cp 6. faber lib. 14. coniect. cp 20 Columnarius lib 9 comment. cp. 2. Osual. ad Donel. lib. 6. cp. 6. litera 8. in quo usu apud ver eius Pomponius d. XII. ubi nexo recte scriptus extat scilt. Mutuum scinon docuit nexu p es et libra dabatur in mancipio dari id e testamento p es et libra familie neque haeredi neque ergo in mancipio dari id nexum dicebatur id e obligans personalis dari

testatoris saltem mortis radicari

q pnt m^ads eis dca familie gpars exerceat arguts tex. g l. mortis 34. f mortis causa donaonis. terciuz huis rei ex gplus z imaginaria filioruz vgone studit qugdo p vgonz simulatz emgcipgt q species ga vulgator e ideo z eg moramur.

Caput 2m. ad Titulum, Cp. De inofficiosis Donationibus Et ad Leges Regni in l. 17. et l. 23. et l. 44. Tauri Loquentibus Meliorationibus tertii et quinti bonorum Paternorum atq; de maioratibus in eo 3º. et quinto vstitutis rone donaonis intervivos irrevocabilis.

Quamquam superiori capitis rubrica de substancia atq dispositionis donaonis expleta gfectam e cogimur tm hic ppt nobilitatz gridgtis qstionis speciali capitis rubrica gmoderatas eas donaones signare quas tertii et quinti bonorum Paternorum meliorationes communit apelat eas scilt eas q sine vinculo maiorato z cmz filiorz parztes libere gferunt quas eas q cum grauamine p petuo fideicomisi ad fauorz familie gferunt minimz tmetsi quibet ex his donaonibus ex 3º. et 5º. vinculatis aut n vinculatis z articulo irrevocabilitatis equales euadunt si xa modiz et formz sgcionz regiarz celebrgt gtgdimus tm ad lenigdz dolorz reliquorz filiorz q pcipuz parztz nonz amorz n meruere ngt gnoficiose donaonis qrelz adsoiatiuz qrere cuis rone gfecte alioqn alq irrevocabiles parztz donaonis redgt et plane ex vise gquo f. 3 et Codicis ius h huic filiorz doloni plenis succursuz e si qua n via qrelle inoficiose donaonis et vivis irrevocabili patebat ces pales aisumz et naalz bonorz paternorz egestz reducebat ex uise auts Legis Regiarz atq autgticorz gsto actisz e cuz filiisde inoficiosi parztz donaonibus gfrgtibus le n. aditus ad qrellz inoficiose donaonis pateat, iccirco tm eos ad naalz iioni gsgtiz equalitatz

M

Cum fratribus melioratis non reducatur quinimo solum quartam legitimam aut quarte supplementum ex inmodica tercii et quinti donatione adversus fratres donatarios delibatur modo inofficiosa donatio sit vinculata modo non vinculata

Quam obrem ut presens tractatio clarior evadat duplicem hanc conclusionem proponimus primam ex iure communi et Codicis elicitam per quam affirmamus quod si pater vel mater in fraudem reliquorum filiorum omnesque bonorum suorum donationem inter vivos irrevocabilem per traditionem rei donate vel per traditionem instrumenti rerum donatarum aut per constitutionem possessionis aut per usufructus constitutionem in filium emancipatum contulerint porro reliquos pater quod nihil aut minus quarta legitima portione relictum est inmodica quantitate aliorum effectum per remedium inofficiose donationis ita rescindere ut non solum quartam suam aut quarte supplementum ex donatione patris delibet verum etiam pro virilibus idem equalibus portionibus cum fratribus melioratis concurrat, per inde atque sine que donatione neque testamento facto equaliter ab intestato succederet adversus fratrem dum omne est nos in hac conclusione animadvertisse de filio emancipato donatario quippe iure communi et Codicis perfecta irrevocabilis donatio per traditionem vel constitutionem possessionis vel usufructus constitutionem nequaquam conferri poterat in filium in sacris paternis constitutum ut in corpore dispositiones videbimus — Secundam autem conclusionem ex iure Authenticorum atque ex legibus Regni deducimus et ea que est in partita est per quam in primis affirmamus quod si Pater vel mater privilegio ex titulis consulto abutentes inmodicam donationem etiam perfectam atque irrevocabilem ultra tercium et quintum bonorum suorum in aliquem filiorum emancipatum aut non emancipatum contulerint per traditionem rerum donatarum vel per traditionem scripture publice vel per constitutionem possessionis vel per ~~[illegible]~~ usufructus constitutionem porro reliquos filios quod nihil aut minus quarta legitima relictum est minoris filiorum hanc donationem non pro virilibus equalibusque portionibus rescindere sed pro solo quarte legitime quantitate vel pro quarte legitime supplemento — addicimus tamen hoc 2 loco ipsum quod conclusionis pondus atque momentum est scilicet quod si Pater et Mater donatores pro tertium bonorum tercium et quintum non excedentes eorum perfectam donationem in aliquem filiorum forma solemni contulerint ita ut tempore reliquorum filiorum legitime lese non appareat sitamen postea tempore mortis imminutis largitis donatoris facultatibus reliquorum filiorum legitime lese apparet ita ut reliquorum filiorum legitimis cum donatione tertium et quintum tempore mortis donatoris collatis appareat tercium illud et quintum capacitatem prestitum bonorum tempore donationis excedere porro reliquos filios qui tempore mortis donatoris lesi reperientur de inofficiosa donatione adversus fratres donatarium agere vel pro tota quarta vel pro supplemento quarte cuius mensura nequaquam desumenda est ex capacitate bonorum tempore do-

nationis

celebrate, sed potius ex capacitate bonorum tempore mortis relictorum modo comu
nita modo aumentata donationis patris bona reperiat.
Et quia circa primum actionem de iure fin. et codicis illicitum inextricabile est n. 3
variatio circa distinctiones et subdistinctiones, quas post Bart. in l. si te
suxerunt § litia 87. § quatuor 3. § delegati 2. et § l. nusquadeo § si a parente qui
fuerit manumissus has autem recitare aut refellere superuacaneum fuit sim
latque velit Acosta cap. si Pat. de testamentis lib. 6. vbi primum non potest exin.
4. cum sequentibus Carolus Molineus § testamento de inofficiosis donat. n. 22 cum
sequentibus Osualdus lib. 19 ad Done. cap. 11 litera Y. Angulus de meliorationibus
l. 1. glosa 10. n. 7. cum sequentibus Couarrubias lib. 2 varia cap. 19. Antonius Gomez
lib. 2 var. cap. 4. n. 13. Forcatulus dial. 115 n. 11. Panormitanus § cap. vlt. ex
ba de donationibus Azonis § suma C. de inofficiosis donat. itaque § primis
omittimus illam Bart. distinctionem docentis quod si Pat. donat. § habens vnum
pluresque filios § modica bonorum suorum donationem § filius emancipatus seu
leget ita ut habenti filiis omnino nihil et tales minus quarta legitima
relinquat tunc habentes nos posse ex iure fin. et codicis neque contra donationem
neque pro virilibus equalibus portionibus rescindere sed pro portione quarte si nihil
relictus est et pro suplemento quarte, si aliquid etiam minimum relictum est arguto autem
sic inde si Pater C. de inofficioso testamento omitimus etiam secunda eius Bar.
distinctionis partem docentis quod quando filiorum, seu extraneus, tunc subdisti
guendo et qualita modica est donatio vel penitus nihil filiis relinquatur, et hac
specie filiis defraudatis querella inofficiose donationis competere non solum pro quarta,
verum etiam aduersus vniuersam donationem extraneo donatorio excluso rescindatur q
uasi fraus non solus filiis, verum etiam ipsi legi fiat. go § tex. in l. si liberti in § de
iure patronatus siuero modica quod sit donatio extraneus colata, aliquid
tamen filiis fraudatis legitime nomine relinquatur, tunc filiis aduersus extraneos
querela pro vniuersa donatione non habere, sed solum pro quarta, aut suplemento quar
te, quasi hac specie fraus non legi ipsi sed duntaxat fiat. go § tex. in l. omnimo
bo 30. C. de inofficioso testamento iuncta l. 11. liberte in § de iure patronatus
quam partem eximie laudat Molineus vbi proxime citatus eaque vsque ad nostra tempora
communis opinionis fuisse docet Acosta vbi proxime n. 14 tum etiam Azo in su
ma C. de inofficiosis donat. n. 4 indistinctè docent filiis respectu extranei dona
tarii fraudatos morte et tota quarta modo aliqua eius parte querella inofficio
si pro vniuersa donatione non habere sed pro quarta duntaxat et suplemento quar
te

3qug Azonis similiter post Acursius 3 L. 1. de inofficiosis plures refert ac
nge Dorel. lb. 12 omnt. cp 12. Cuia. lb. 1. ad africany 3 L. 10. frincius
Fantu pattoni Rubeus 3 repetitione ad tex. 3 L. tua 87. § 3. fde lega
tis 2. Paulus de monte pico 3 L. post obaciy ff de donat. n 6. Covas 3 cap.
Rainuceis de testamentis colegina 4. Aulius detulio 43. n. 3. et 4. ———

N. 4. Nos autem enarratas distinctiones firmiter pro nostri conclusione 3cisti
mus arbitrates inofficiosas paragbus donaones quarum magnitate factus ē vlte
tenis filiis nihil minus quarta legitima relinquat rescissas omnino fore
tam adversus fratres quam adversus extraneos donatarios ita ut 3 nulla habita
specierum pro sola quarta, aut supplemento quarte agat sed imo ad solidum re
3de dy ea mmunica dista vel frat adversus fratre melioratur pro virilibus equa
libus portionibus pro querela agat ceterum adversus extraneum donatarium non pro
solis virilibus sed ad solidum donaone rescissam agat hec oclo res Antiquo
rum distinctiones resquit et tam eam ex aliis DD. Joanes alias Elisabeth 3nesil
et quamque pro innumeros annos sequaces non 3nenerit eatm suo seculo fe
licit re ni cavit primaris nec Emanuel Acosta 3 cp si Pat de testamentis
vbo privari non posit. vs. sequitur et Faber lb 3 rect cp 17. Osual. ad Donel.
lb. omnt. cp 11 post quorum rones et auctoritates nos de hac. 3lone rtonuitam c.

N. 5 Et primum hec oclo pr. ex omunirone Joanis et sequatium nimirum ex
iure firm. et Codicis quia inofficiose donaonis non solum ad expletivum rerum
ad subsidium querele inofficiosi testamenti 3troducta ē vt iura pclamat 3 L.
1. et L. si agat 8. et L. ult. C. de inofficiosis donat. L. tua 87. § 3 perator 3 f de
legatis 2. quo admodum si patris et matris testamenta ita sint inofficiosa
vt nisi filiis nihil prae tminus quarta legitima relinquat filiis desharatis ad
versus fratres 3stitus pro querella inofficiosi testamenti non ad quartam neque ad sup
mentum quarte sed ad viriles portiones naales aget adversus extraneum au
tem 3stitutus non solum ad viriles portiones sed ad totum testamentum tamquam inofficio
sum aget. L. si mater 19 L. circa 24. argumento tex 3 L. tua 23. f de inofficio
so testamento similiter si pro inofficiosum donaonem 3 alium filiorum t extraneo
rum collatam 3gris pat matre reliquos filios tota quarta aut portione
quarte privaverint potest filii fraudati pro querella inofficiose donaonis ad
versus frates donatarios ita agere, vt non solum quartam, supplementum quarte
verum etiam viriles portiones prequat adversus extraneos vero non solum viriles
sed ad totum agere potuerint quasi totum ab 3grim alias inofficiosum vlt do
naones

ct. Vrios ut revocabiles sunt maiori fauore digne que testamenta morituorum cum ultima voluntas sit quo fauore digna est ut tam in his nota testamenta per causam illam spectabilis qua uni filiorum fraudat'... solidas... relicta pro viri respectu iusta dispositione heredis constitutionis quo et dolo rationes alioquin irreuocabiles ex eadem spectabili causa resiguntur.

Confirmatur hoc ex ea Cognitione remedii quod ex communi fraudis cui per quella inofficiose donationis oriuntur quod parentes inofficiosi cum animas uterget filiis suis aduersus se et uni eorum quello hac imaginacione... filios videbat ut vniuersa patrimonia sua per donationes commodias in filium magis dilectum collatas exauriret exsortes vero filios a testamento constitueret ex tamen hereditate constitueret que vera nulla foret et per exhausta ea acta patrimonia de portione legitima eius bonorum non expleret l. 1. l. si liquat 8. l. ult. C. de inofficiosis donat. l. 87. §3. ff. de legatis 2. credebat non parentes hac fraude filium esse ut et secure donarent, et secure testarent nullum remedium fraudato filio superesset in primis non quella inofficiosi testamenti qua constitutus reperiebat et quod plerumque in vniuersa hereditate imaginaria tamen prope exaustam agenda patrimonium deisse non per quellam inofficiose donationis et Vrios ut revocabilis cum non parentibus adhuc viuentibus coerdicta non fuerit bonorum suorum alienatio immatura non, alia scilicet videret filiorum cogitatio quod de successione viuentis laboraret l. 2. ff. de hereditate vendita l. ult. C de pactis l. ita tamen 27. § a patre 4. ff. ad senatusconsultum Macedonianum iisto speculator Alexander, ut huic malo occurret subsidium quelle inofficiosi testamenti quella inofficiose donationis introduxit subsidium quod quella inofficiosi testamenti quella non inofficiosi testamenti excludebat primarum alia imaginariam constitutionem est quod quella inofficiose donationis subsidium quele inofficiosi testamenti introducta dic. l. 87. § speculator ff. de legatis 2. l. 1. et 8. et ult. C. de inofficiosis donat. ea vero quod deisse sufficiebat speculatorum Alexandrinum fraude... filios exegisse per quellam donationis dedisse quistus per quelam testamenti habeat aliis non spectabili efficabat non occurrat crudeles non Patres odio et dolo suo abundantes fuerunt si donatio tota inofficiosa non resideret sed ea his per quarta et per suplemento quarte fatemur quoniam est ex cognitione fraudis quod ex cognitione remedii filios per inofficiosas tamen est revocabilis donationem fraudatos et Vrios aduersus fraudes donatoris agere pro vinti

adversus extraneos vero [illegible] solidum agere hoc enim fuit iuris aggredi p[ro]q[ue]lla ino ficiosi testamenti dic. l. si mater eum suprae citatis ff de inofficioso testa mento.

117 Tertio hec eadem assumptio ac ratione a nobis excogitata confirmatur. Certi pa rentibus ex iure privilegiario faciunt dolo [illegible] hoc coaluit ut bona sua magis [illegible] filiis dilectis relictis extraneis ea conditione [illegible] ut solida quarta legitima [illegible] titionis legati et fideicommissi donationis titulo ceteris filiis relinquat l. Papinianus § si [illegible] cum duobus sequentibus et § si quis 13. l. in [illegible] 25 ff de inofficioso testamento hoc enim iure quod [illegible] natura et iura cognatis sanguinis equalitatem ita [illegible] videtur [illegible] et recte eo Pater utitur id est ut stricte forma eo privilegio utitur quo [illegible] aliqui si forma [illegible] data stricte [illegible] ex citat iure naturae atque cognatis sanguinis equalitas redintegratur [illegible] naturale, et civile [illegible] negocio atque [illegible] quodque ponderet adversus ius privilegiarium redintegrat [illegible] l. qui [illegible] 21. ff. de militari testamento l. [illegible] 78. § illud 3 ff de legatis 3. l. [illegible] 24 ff de [illegible] dominio l. 2 ff de castrensi peculio cum vulgatis [illegible] pater [illegible] hoc iure privilegiario iuxta formam [illegible] stricte non utitur [illegible] ita abutitur ut [illegible] donationis ceteris filiis nihil [illegible] legitime quarta relinquat [illegible] exitabit naturalis sanguinis equa litas [illegible] natura redintegrabit cuius ratione filii [illegible] equaliter succedent cum fratribus donatariis [illegible] succedent adversus extraneos donatarios [illegible] ex [illegible] naturae non sola quarta civilis verum etiam tota [illegible] hereditas filiis debeatur l. [illegible] 7 ff de bonis donatorum l. 3 [illegible] 11. de liberis et posthumis [illegible] 15 ff de inofficioso testamento [illegible] filios ex [illegible] naturae [illegible] ita [illegible] respectu adversus [illegible] donatarios viriles portiones capiat adversus extraneos vero [illegible] solidum [illegible] 13 a nobis [illegible] nullis [illegible] inter filios [illegible] potuisset [illegible] Justiniano filii [illegible] l. omnimodo 30. C. de inofficioso testamento et [illegible] Ceterum [illegible] legitimam Imperator [illegible] non si alicui filio minus quarta legitima quocumque titulo relinquetur inofficio si testamenti [illegible] ad suplementum quarte [illegible] agerent et [illegible] colorem huic [illegible] dedit scilicet testamentorum [illegible] [illegible] voluntates [illegible] ne per occasionem [illegible] facile evertentur hic enim color [illegible] ad [illegible] excusabit [illegible] longe [illegible] cum [illegible] color [illegible] potius [illegible] ad [illegible] illa testamenta [illegible]

Parentes forma a iure privilegiano stabilita abutentes aliqua licet minima portione filios defraudant sin. ius suplementi n[on] adducunt nisi sanguinis et votis naturae atq[ue] naturalis equalitatis q[uo]d [illegible] excitata n[on] q[uo]d suplemento quarte sed totius ingerit l. 8. § mortis tit. et l. § quoniam 8. vers. et si dicat l. 25 § [illegible] in iusto testamento [illegible] q[ui]a Justiniano hac iuris suplementi [illegible] quam a gens [illegible] ad [illegible] 3 novela 115. § aliud quoq[ue] capi sed [illegible] nos adducamus aduc filii [illegible] nimirum [illegible] [illegible] exhibet.

Rursus [illegible] nos [illegible] validi firmata [illegible] auctoritate etiam firmat et [illegible] originaria [illegible] Alexandri cuius rescriptum radix e[st] querelle inofficiose donationis rescriptum extat 3 l. [illegible] 87. § [illegible] 3. [illegible] de legatis 2 quo [illegible] ci avia q[uae] ex duobus nepotibus [illegible] alterum dilectum habebat alterum exosum [illegible] donationibus [illegible] dilectum collati universum patrimonium exinanibit [illegible] [illegible] Alexandri alterum vero nepotem ex inani imaginaria hereditate heredem nomine tenus instituit ut querelle inofficiosi testamenti illuderet [illegible] rescribit Alexander oportere q[uo]d dimidia parte rescindi totum q[uo]d donatum e[st] [illegible] auctoritas p[ro] [illegible] irrefragabilis visa e[st] etiam [illegible] N 8

D[omi]nis [illegible] Ugolino et Baldo 3 l. [illegible] patroni [illegible] l. si [illegible] C. de inofficiosis donat. Cumano et Imola 3 [illegible] 3 [illegible] nimirum [illegible] subsidiarie querelle ab Alexandro [illegible] atq[ue] etiam [illegible] naturalis equalitatis semel excitate deposite, ut [illegible] [illegible] natura [illegible] nulla in naturalis aut civilis [illegible] [illegible] adversus [illegible] donatarius [illegible] [illegible] aviam [illegible] debet q[uo]d privilegiano [illegible] abusa, nihil pro aut minus quarta legitima defraudato ne [illegible] extiterint [illegible] ex [illegible] plurimi q[ui] huic rescripto respondere conati sunt affirmantes dimidium illud q[uo]d nepos [illegible] apud Alexandrum [illegible] n[on] e[ss]e dimidium universe donationis [illegible] sed e[ss]e potius dimidium quarte portionis [illegible] iure legitimo [illegible] [illegible] dicis ex universa parentum hereditate n[on] plures quarte p[ro] numero filio[rum] [illegible] quarta legitima [illegible] deducat int[er] [illegible] filios [illegible] potenter dividenda l. papinia. 8. § quoniam 8. [illegible] inofficioso testamento Donel. lib 19 [illegible] cap 4. et [illegible] Osualdo [illegible] faber 3 rationali ad [illegible] [illegible] nepos defraudatus apud Alexandrum p[ro] dimidia solius quarte n[on] vero p[ro] dimidia totius donationis [illegible] post Azonem [illegible] 3 novela 92

N 8

cls novela 18 et ibi S. observ. cap 14. Torreblo dia lege 11 n. 1 Fagnes lib. 3 Gouur cap 84 Ubesenge ad tit. C. de inofficioso testa. nu 35. Angulo de meliorationibus Glosa 1 Glosa 10 nu 5 Molina de Hispanarum primogeniis lib. 4 nu 80 cap 2 cum sequentibus sed in vero haec interpretatio tamen ipsi auctoribus suspecta iuste est velut ex Cumano Fulgosio et Baldo ea monuimus. Alexander n. lig. rescribit idipsum quod donatum est quod dimidii parte resoluti deveret hoc autem ad dimidium duntaxat quartae legitimae deber esse neque gramatici neque est necdum sapientis hominis.

N 9 Praeterea quod ex tex a praedictis auctoribus allegato quod dicit l. 8. §. quoniam 8. §. de inof. testa. eorum intelligentia manifeste colligitur ut Ulp. et Papi. intelligentiam hic se peripsat proponit ibi bes casus primo et ultimo omnino similes nisi variati duntaxat personis, tertio sine intmedio casu quod versiculo et si dica vio filiarum pro diversae ex Alexandri rescripto et in eis rone quam nostri Conclusionibus eius ligio conformis. 1 casus est de patre qui duos filios exheredabit omni item eorum legitime portiones nomine sextuplam libere dimidium quartae legitime 1 titulo legati vel fideicommissi vel donationis mortis causa relinquit. alteri vero filio exheredato nihil prorsus relinquit hic autem proximus accusationem de inof. test. repudiavit quibus fiat quae sextuplam habebit posset adversus extraneum heredem querelae accusationem inof. test.ti movere negabit Ulp. et Papinio dubitandi apud nullos fuit quod exheredato quae querela repudiat neque partem facit neque alteri querelam impedire et quominus totum testamentum adversus extraneum impugnat l. si ponas 23 § alteri l. filio 16 cum sequentibus de inof. testa. nam et decidendi apud eosdem omnes fuit, ad quem ius querelae inofficiosi testamenti situm accresceret cum filios habes exheredatos quorum singulis in eo proprio competit querele ex allegatis iuribus legitima tamen portione a patre prius exheredato relinquenda non eius accessi alteri fratri quam portione sua legitima integra, ideo sextuplam habebit ut dixi sponte et adua et obscura est quae nunquam satis ligide declaratum est sicut videre est apud Donel. lib. decimo nono comment. cap. 4. et cap. 2. et ibi Osual. lit. A cum sequentibus Cuia. quod novela 18. Fagnes lib. 4 Raven cap 31. Mechacz lib. 3 de successionum creatione § 13 n 117 et Otomanus de quarta legitima cap 2. nos autem haec dile ronem uti clarius poterimus explicabimus. et plane si duo sunt fratres qui in eo genere aequaliter ex eo spectat quod utraque exheredato sit, si unus querele renunciat alterius ius augetur, ab iis semi hereditati testatae uno accrescendi fratri in specie adcrescit quae querela inof. testa. est actio directa conjuncta petitionis hereditatis testate per rupturam adjungendo, quod n. 20. versi. neque aliquis

ff. 21. § ult. vers. ad ... eiusdem hereditate l. Pap. § 88. vers. et si dicas ff. de ino. ff. test.° l. filius 20. vers. sed hereditatis petitionem ff. de bon. pos. contra tabulas Donel. lib. 19 cap. 3. Otomanno ad principium § ult. de inoff. test.° Cuiacius 22 questionum Pauli ad l. 17. et 19. ff. eodem tit. Tobeano lib. 1. variorum cap. 5. n. 22. quo circa frater exheredatus qui renunciat videtur nihil aliud renunciare credit quam ... tale hereditatis portionem, quam post nuptiis contra testam. poterat ab ... contra heredes ... et sic fratres victores petere dic. l. filius 20. in fine principii ff. de contra tabulas. l. si mater 19 ff. de ino. ff.° test.° arguendo tex. in l. 6. § 2. versic. nec ... eodem tit. quam portionem frater renuncians valuit renunciare quia per eam renunciatio fratrius ... ipsi prodest qui frater compensit iure suo atque ex sua persona ut ... exheredatus iure ... habet: quam ... efficacit exequatur hec portio contestata quae ad fratres ... renunciantes pertineret si non renunciasset, ad fratres ... accresceri pertinet tamquam ad personam in hereditate contestata ... l. si ex pluribus 9. ff. de suis et legitimis, et hec est ratio et ... textum in dict. l. si ponas 23. § ult. et dic. l. filio 17 cum l. ... ff. de ino ... testamento ut rectissime contra Accurs. et Bart. explicuit Donel. lib. 19 ... cap. 9. et ... Vinal. lib. A. Faber in rationali ad tex. ... § 8. § 8 et ... 22 cap. 8.

Aliter ... renunciatione legitime quam frater omnino exheredatus reputatur respectu fratris que portionem suam legitimam ex iudicio patris testatoris quocumque tit. habet ... hec non portio repudiata alteri fratri qui ex ... suam quocumque tit. habet nequaquam accresit ... eius tamquam defraudato non aperit, que neque ... neque ... eo ... quod per ... fratris ... minus habere quam ... abre ... specie ... quarte legitime pertinere videbat ... frater ille omnino exheredatus ... legitime sue renunciat ... renunciat: quae neque legitimam neque ius ad legitimam habeat nisi ipse ... exheredatus non ... extraneus ... adiisit ... a legitima quam ab hereditate omnino remotus est nisi rumpat ipsum dic. l. filius 20. vers. sed cum exheredatio ff. de contra tabulas l. si pationes 12. §. ex testamento ff. de bonis libertorum Vinal. cum pluribus lib. 1 ad Donel. cap. 2 lit. C. et lib. 8. cap. 32. lit. C. quo circa frater exheredatus qui ... si legitime renunciat nihil renunciare ... igitur ... valet testamentum neque legitimam neque ius ad legitimam habet: ... legitimam ... ad legitimam habere, quam ... renunciare ... 9220.

cuius iuxta in qua et hoc vtq. renunciationem alterius fratris sex cuiusq. habeat nihil
accrescit proptereaq. neque ius neque praedicti agere quippe ad ius neque praedicti unica via tantum
superest, quod tribuit patri, vel ius accrescendi integram portionem habeat se dicit
quod de ex iudicio patris integram non habet quam sex cuiusq. quoque habet
quo pater 3. 8. si mortis c. et l. 25. ff. de inoff.o test.o l. omnimodo 30. et l.
quoniam 32. C. eodem dicit de iure iuris accrescendi et nihil ei debet neque quid
quam ei debere constat quod ius accrescendi hac specie vanum atque inutile quod
neque per ea quod sine quod idem est, fratri multorum notionem exheredato et cum si
renunciat partem alteri fratri fratri facit: quae ad effectum accrescendi vim neque
nis quod ideo est atque si exheredato alterius ex cuiusq. haberet et partem quadam facere vt
rectissime hanc multorum partem explicat Donel. dic. lib. 19. cap. 9. neque obstat si obiiciat
apud Vlp. et Papini. fratrem renunciantem non solum legitime sue vertentem quaerelle re
nunciare vti ex lit. constat: porro repudiatio quaerele inoff. testam. ius accrescendi producat
et alter frater qui accusat totum vincat et capiat dic. l. 16. cum l. sequenti et l. 23. § vlt. ff. de
inoff.o test.o sed huic arguto ex nostra eadem doctrina breviter respondemus hic demus
vnius exheredati renunciationem ius accrescendi facere parere et alter exheredato to
tum vincat et capiat, quatenus alter exheredato iure suo atque ex persona sua iure pro
bi habet scilicet quatenus legitimam suam portionem non habet quod ipse accipit
tot. dic. l. 16. cum l. sequenti et l. 23. § vlt. ff. de inoff.o test.o tamen cum ex vno
non praedicti ex parte fratris competit iure suo aperta est atque ex alio competit potes
tate impletionis paterna hereditas contestata futura est magni momenti est repudi
atio vnius est quamquam magni momenti, non quod ad effectum iure praedicti proxima
regni radicatum sed potius ad effectum capiendi tamen repudiatio quaerelle idem est ac potes
tate hereditatis repudiatio vt supra hoc nomine dicebamus. ceterum quatenus al
ter exheredatis iure suo atque ex sua persona ius praedicti non habet, repudiatio al
terius nihil prodest, modo sit repudiatio legitime, modo sit repudiatio quaerele, de qua Vlp. et Papi. loquuntur speciebus quam ipsa repudiatio vnius alteri
portionem suam integram non est sex cuiusq. habenti ius praedicti nequaquam tribuit: prius a
ut est neque per quamquam totum ab intestato iure accrescendi capere et hec est perspicuissima
sententia Vlp. et Papi. primo § quoniam 8. vsque advertenti dic. inoff.o quodies
in genere mediato manet praeter § cum dic. l. 23 § vlt. et dic. l. 16. cum l. sequenti
ff. de inoff.o quatenus primos ius accrescendi quaerelam negat, quatenus legati vero iuribus ius
accrescendi quaerela reddit.

N. 11. Ad hec tercius casus apud multos mos dubitationem non habet loquor de quat

nepotibus ex duobus filiis susceptis unus scilicet ex primo filio tres autem ex secu-
ndo. quinque in hac specie multi quod portiones nepotes istos a querela removeant et etiam
ponunt exemplum unicum filium nepotibus susceptum ex 1 filio removeri; tres au-
tem residuas quarte remunciasse, reliquos tres nepotes ex 2 filio susceptos a
querela removere. Ro decisionis est, quia nepotes non succedunt in capita sed in stir-
pes disponat de iure representationis parentis defuncti, aut habita regula
dicta de legitimis heredibus arguto tex. in l. 2. §. si quis ff. de suis et legitimis cum emanci-
patus liberis cum vulgari, propterea quod tres nepotes ex 2 filio in legitima remuncia idem
ac si remunciasset removeretur, quod et patris coniunctis removet. Porro hic portionis casus
cum primo casu ideo inveniat quod in utroque casu tres in officiosi testamenti querela propter
legitimas ex iudicio testatoris filiis nepotibus relictas ea non sunt ... in
cio ubi ex actione contra propositum aperte docere scilicet quartas legitimas ex iu-
dicio testatoris relictas accusationem sufficientem removerent discrepat enim hic
casus ultimus a primo casu, ideo quod in primo cessat querela non propter legi-
timas omnibus filiis relictas, sed propter unum filium relictum et propter querele accusationem querele
repudiatam ab altero fratre exhe repetita ... legitima mapandatos poterat
iure suo ... nisi propter remunciationem patris vel propter ... exheredati-
nis accusationem repudiasset.

Secundo sive in medio casu ex his in vers. et sic dictum in offm. casus ille est quidem N. 12
cuius Alexandri et ... principiis formant ex quo adversarii D.D. adver-
... interpretatio manifeste infundit quod hic vers. excludit interpretationem
nepotis pro sua dimidia quarte ... D.D. adscripta volebant et manifes-
te admittit interpretationem nepotis pro dimidia totius donationis ... verba
Alexandri ambiguus explicata casus quo in predicto vers. omnium Accur. et Bar-
tolo quos recte ... ubi prime citatus ita statuendum est scilicet tres
habens unum filium ... duos nepotes exheredatos atque legitimi sui pa-
renti primus ex exheredatis remunciat querele, alter iure suo testamentum ac-
cusat ... quam partem ... scilicet pro quarta sua legitima dispensat
... portionibus cum habe ... pro dimidia totius hereditatis
et et responsum ... pro dimidia equaliter ... ut duo ... quia si utrique
exheredati agerent pro ... quia si ab intestato succederent ...
equaliter succederent. successio autem per querelam testata ... successio est atque
ab intestato hereditati ... dic. l. 20. et 21. §. ult. ff. de inof. test. Ro autem
discedens est quod et scilicet portio ab uno ex exheredatis repudiata ... ab testa-
tore

acceril qa querela ius e acuergi si acuras ex sua giona iuris ppti habet dic
L. 16. et 17. et L. 23. Ult. ff. de inoff. test. porro in ipsus qo querela inoff. test. rhgit
ad querela inoff. donaonis Alexander respondit querela n. inoff. donaonis de exe
plus et subsidius querele inoff. test. schyecta e. dic. L. 1. et 8. et ult. C. de inoff. dona
tionibus qrimo quabile e Alexandrus ex hoc edictu Ulp. et Papi. responso rescrip
ti nil ref. egcig. de rispirie. nula n. quare e dennio q magis eis rescripto forme
Ludet dictat ut adiuvagtus DD. ut statio ex rescripto Alexandri sfirmet, et
eo potis literaliter fustat scius Antonius Faber rationali ad hunc tex. cerce
specie et casu ambi quesitus veius quatenus viri esse sernitis existimat. tam
hunc casu alienus videri ab electione Ulp. et Papi. quoniam qrittus illud e dispu
tare scilt de casibus qq legitima portio relicta quela excludit uti apparet to
ex prima imitans dicione quo ex primo et ult. responso hic autem caso zimedio
folicito imitans qposito n. videt sformari qa ceo ractat de duobus filiis pens exhe
redatis qq rihil legitime nomine relictu e nos autem de hac suspicione n
multus a fabio dirgamus n.n. satis e imitans electig ee vera uti re vera e seto
patet eliq uegqt atq disputacioni sformes; verum m respinsum est hunc ca
sus qpano imitans ee eqnuetg qa ceo uno saltem filiorum sua parts et pluquq
parts habet scilt tota hereditate cuis rone ipse aquela remouet imo ipse q que
la ex igat qd satis ee videt ad equetg qstionis tractacione.
n. 13. Ingeniose plane n tam feliciter huic rescripto Alexandri responsere rans e Carol
Molinee q trac de inof. donaonibus n. 12 eis sequentibus dictu quid n. st donaones mosi. mo
do gvuas filiorus modo z extraneus colatas. q ge sita e inof. donaho q filiis extra
neuque colata ut nihil genits reliquus filiis nomine legitime relinquat ense qa n ta
filii qua lex ipsa fraudata esset tota inefficiva donaho q lupsa rec dit quagso n lop
t fauias sibi patio qua homini ilaca ingit tela ingit L. si liberti 16. ff. de iure patro
natis porro zea specie qua qot impetus gnse donaonis q filiis t extraneus cola
ta ita patrimonius suus exinanibile donatr ut nihil genits ceteris filiis relin
quat L. ipsa elusa esset Legge n otemnit ingis pat qnels q parte qqs l. vbi gh
queruit qo hac specie aduersus fiatos donatarios quirilibet portionibus reciglit aduc
so extraneos autem solidus recederet adq et hunc cedit ee Molinee rescripto Alexa
dri tegit. celerus si donaho n adeo sit mosi. ut l. ipsa eludat sed potis homo id e fi
lis n mediatur. eug l. ipsa n recogit sed potis homo dictaal quagso homo recedit
tolus n iugit sed ad recuges dictaral portiong ex l. taxata dic. L. si liberti 16. ff. de
iure patronatus arguto tex. ql. Si libito 55. §. ult. ff. de legatis 2. l. legimus

C. de donationib. hoc autem lege restringit quando pater donator in ibi legi obtemperare
vgs toto legitima, h. alter aliqua legitime portione ceteri filii relicti gen
n pot. l. ipsa ab illo patre rescissa videri pro aliqua portione (ergo fortassis
calculo facultatum suarum) l. in ibi obtemperat. atque hinc ee credit ee cognitus
l. si liquet 8. C. de inoff. donationib. vbi ideo habes non meliorati usque ad virilis
portiones n[os]tri posse, sed pro rata quarte t supplemento quarte qa fuit Molines in
nacione a matre facta pro illa specie vniuersi eius patrimonii non absorbuerit
primo parte alter medio ex reliquis filiis relicta fuisse deniq affirmat hac tantum
in religiosa super Doleciano pac. l. si liquet 8. cum Alexandro p. l. 81
§ imperator ff. de legatis 2. neq obstat qt Molines qui utraque imperator
in verbis vtatur qa significatiuis et vniuersum donatoris patrimonium
respondet non longe significatiuis ee vbi exinanitte ab Alexa assertis quem
vbi exaurire a Dolecti vsurpatur: exaustum non est extitum quem largitioni
per flagelatum patrimonium dicit. exinanitum autem patrimonium totaliter eius
tenuitus significat. Alabado sea el santi

Et plane qa post Moli. et Donel. lib. 19 comment. cap. 11. hec contentio apud — N 14
scolasticos et pragmaticos prevaluit cogimur hanc contentionem et ambiguitatem claris sub
inicere, vt et sciat Stane respecie autores contentionem hanc fragili fundamento nii
ti: quo circa dicimus Vlp. et recte et sapienter docere qd si libertus ex centenario aut ampl.
nario maior non fraudem ipsius l. Papie, sed fraude potius ipsius patroni aliqua
bona alienasset vt minorem portionem patrono relinqueret tunc non l. ipsa Papia ea
quam fraudatum sed hominem dumtaxat id est patronum fraudatum respere propterea
alienata bona non pro solidum iudicio calusiano fabiano ne reuocari, sed ad concurrentiam
eam tantum portionem ex l. Papia taxatam, puta tercia t dimidia iuxta ac
edictum aut legum faxcium diuersitatem §4. et 66 Ult. tit. de successio
ne libertorum l. patronum 6. ff. de quacionibus l. 3. § ult. ff. de bonis libertorum
l. si patronus 20 ff. de donationibus verum tam taxata hec reuocatio non ex eo taxa
ta est qd libertus fraudator non ea legi Papie quam patrono fraude fecit hec
non vo si recte non capiatur et obscura et periculosa est] sed ratio ex eo taxata
est qa patrono vt patrono neq pro natura ipsa neq per l. Papiam neq per edic
tum libertini vniuersa liberti centenarii bona deuenit plane reuerscit patronali alig
manumissionis beneficio aliqua bonorum portio ex naturae pondere
deuere libertum non sicut pro officiis et obsequiis ita etiam pro aliqua bonorum parte
deuitor constituit patrono manumissori l. si non sortem § libertus ff. de condic
tione indebiti

l. est loco hic. §. filii

§. l. est loco hic. §. de successione libertorum l. i. et 3. cum vulgatis de bonis libertorum hinc autem partem ex natura patrono debita l. taxavit [illegible] seu tertiam aut dimidiam iuxta legum temporis varietatem quo circa si libertus [illegible] bona et fraude patroni donare vel alienare potuit [illegible] donationes [illegible] ad [illegible] quon colore tota donationes patronis revocavit cui universa bona donata neque patronus neque [illegible] limitata portio l. 6. § de [illegible] l. 3. § ult. l. qui ex patronis [illegible] libertis 34. de bonis libertorum hoc autem quod de patrono [illegible] libertis alienationes eluso dicit Ulp. de filio [illegible] donationes nequaquam fraudato nequaquam [illegible] filio, [illegible] limitata portio sed immo universa successio ex [illegible] l. [illegible] de bonis [illegible] l. suis [illegible] de liberis et posthumis [illegible] 15. [illegible] plane legislatori civili circa portiones filiorum naturae [illegible] coercuit ad quartam [illegible] portionis [illegible] marebo cavit l. Pap. 8. §. 6. cum sequentibus § de inoff. testa. l. [illegible] [illegible] C. de inoff. test. novella 92. §. 1. et novela 115 [illegible] cap. [illegible] lex [illegible] civilis [illegible] coercitionis [illegible] filiorum [illegible] fraus [illegible] legitime [illegible] [illegible] solidam [illegible] filiis [illegible] hereditatis libere [illegible] sub hac [illegible] civili [illegible] solidum quarum [illegible] filiis [illegible] ex alegatis [illegible] legis privilegio [illegible] [illegible] ad [illegible] equalitatem reduceret, arguto text [illegible] l. [illegible] 18. [illegible] 4. § de legatis 2. l. 3. [illegible] 24. § de adiqendo [illegible] minio l. 3. § de militari test.° porro [illegible] filiis semel oblata [illegible] ex [illegible] dec. l. [illegible] 87. § [illegible] § de legatis 2 l. si mater 29. § de inof. test.° quod de patrono fraudato dicere[illegible] [illegible]

N 15 [illegible] Ulp.[illegible] dic. l. si libertus 13. § de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legis [illegible] donationes [illegible] minores [illegible] fecerit et patronum et l. de fraudat[illegible] [illegible] fraudat[illegible]

respicit, aliquid totum respicit, ceterum n[on] ideo totum remanet respicit quippe et ibi ... et ideo ... respicit q[uod] n[on] respicit ... patroni favorem vergentis ad favorem filium liberti fraudatori q[uod] totum ex natura ... dic. l. cum n. 7. ... bonis ... n. 11. ... liberti et ... successione libertorum ... Molina et sequaces ... Acosta dicit cap. ... privare n. ... 17. post Ricardum a Sal do relatum ... l. 26. de inoff. donationibus.

Ex his ergo non obstat lex ... dic. l. si liquet 8. C. de inoff. donationibus quam Molina ... cum ... ex dicta ... verba ... patrimonii ... veteris Glossatore ... Acosta ... Fabro lib. ... cap. 17. Joannes ... verba illa ... quarte non ita ... revocatio ... filium fraudatum ... quartam ... legitime portiones ... verba illa ... quarte ... filium et causam ... Diocletianus dicit ... filium quarta sua legitime fraudatum ... inofficiosorum matris donationem ... ceteris ... verbis non docet ... portionem respicit: ... ex originali rescripto Alexandri dicit ... inoff. test. ... a Diocletiano assumpta. ... si filius defrauda ... dic. l. si liquet eodem modo donationem matris respicit, quo inofficiosum ... matris testamentum respicit necesse ... ... ad tuendam ... legitime portionem respicit, seu ... ... adversus habes l. si maritus ... et l. 24. ... inoff. test. ... suplementi a Justiniano ... ... inoff. test. ... quarte repleat, ... actio suplementi ... actio ... et ideo ... annos durat actio ... l. si cum C. de praescriptione ... pecunia ... inofficiosi ... ... l. 8. § ult. ... Castrensis ad rubricam C. de inoff. donationibus Ja son ... l. cum ... Cellelmus ... Raynutius ... moitius ... n. 54 Rodericus Suarez ... l. quoniam 32 C. de inoff. test.

n. 16.

z declaracione legis regni limitacione z. A costa vbi proxime n 14. hec au
tem Joanes stephanio euidentissime pr. ex tex. in l. 1. C de inof. donacionibus in quo
tex. z quator filijs euidentissime vbis vbit hac Diocletiang vrg e ibi, vt pro
te quarta n habentiorg. q vbo aperte filipus euidet demonstrat n quantitatem
inofisiosi donaonis anicanore et Papipiana fratribus defraudatis venir
... sed potius demonstrat titulum et causam ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

9117 Duo tamen vicia suprest quam autem hanc nostram ... opelere posint
primus e tex. in l. si totas § C. de inof. donat. z quo proponit pa
trem quendam z filios suos superstites patrimonium suum donationibus
factis oxhausse cum autem ex eodem tex ... z matrimonio alios
... filios ... speraret cogitabat fore qd filii nascituris nulla super
essent

bona ex qq legitima eis portione relaxare, quo casu pat. donator Diocletiani consulebat; animadverterat n. ie pfectas atq irrevocabiles donationes p traditione, l. stitutu possessoriu, l aliis modis pfectas iritare n. pose lege. pfectas 4. C. de donati. q sub modo. q qua specie, Imperator respondet patre donatore ex donaobg pfectis id tantu revocare posset, qd ad removendam quelam inofficiosi testamenti nascituri filii sufficiat: porro ad removendam quella necesse n. e viriles portiones resarcire filiis nascituris relinquendas, sed omnino satis e, ex oibs donaobg una quartam revocare q inter nascituros quocunq numero filios dividat dic. l. Papin. 8. § quoniam in fine et § sequenti ff. de inof. test. qo si pat. ipse inofficiosas doaones n. rescinderet sed nasciturj postea filii, ut pote defraudati rescindere nequaquam viriliby ... inofficiosas patris donaones revocarent, sed ... duntaxat ... alias sufficeret ad removendam inofficiosi quelam, id e una quarta dumtaxat in filios futuros dividendam. hac tex. adversantis D.D. Aquiles ... qa re vera nullo alio e tex. in corpore iuris et C. [ex cepta autentica unde si pares. C. de inof. test. et novela 92. § 1, in quo inofficiosa donaonis revocatio p taxata quarta fiat, sed huic responso breviter respondemus affirmantes ex eo opinione nostra si recte ppendat. Clarius elucescere; ni miru pater, q de legitima filiorum nascendorum cogitabat n. minus probare, et dilatione donaonu, alea factorum, qua p legitima futura nascendoru filioru laborabat, utrumq in negotiu stabilire penabat, scilt. ta donaones alea factas, qua legitimas supfuturas: sciebat n. fore, ut si aliq postea filii nascerent, inofficiosas suprality patris donaones n. p sola quarta, sed p viriliby rescinderet ut pote defraudati dic. l. 87 § imperator de legati 2 hoc autem donator pat. abominabat. ppt causam qua id a Diocletiano scire obtabat, quo scilt. medio donaones alea factas stabiliret, l adhuc remedio eas qua parvissime venderet: cui consultacioni Imperator respondet ut ipse nascendoru filioru quelam ... atq celebratas donaones p sola quarta rescinderet, ut futuroru filiorum quelas removeret. ni miru ipse pat. ut pote donator contra factum suum nullo iure venire poterat [quela n. inofft. donaonis, sicut etiam quela inof. testamenti patiby donatoriby atq testatoriby

non datur sed solum filiis, quorum preiudicium donationes et testamenta inofficiosa conficiunt. toto tit. ff. et C. de inoff. test. et inoff. donationibus. praetextu tamen legitimarum futurorum filiorum bene potest ex huius tex. remedio donationes suas non tanquam inofficiosas sed tanquam contemplatione eorum facte rumpere, quod sufficiat ad remouendum aliorum filiorum querelam argumento ex hoc tex. iuncta l. si unquam 8. C. de reuocandis donationibus: quoniam hec reuocatio patris donatoris non fit per modum accusationis, sed per modum remedii, ergo vero si hic responsum legis vere est utile vera est, adeo dictat ut aduersantium DD. sententia excogitata ut nostra potius contrario clarior eluceat quoniam si hac eadem specie ipse pater donator praetextu futurorum legitimarum factas donationes parcissimo hoc remedio non rumperet, futurum erat ut filii postea nascituri ut potest fraudati nec suo utentes pro viribus portionibus aduersus fratres donatarios rumperent ex rescripto Alexandri 3. no. 8. imperatoris quam consultationem etiam ex aduersariis plenissime pronunciant, quos Cuiacius pronuncia 92 et lib. 1. questionum africani in l. rostrigo, fraude patroni forcatulus dialogo 115 n. 6.

N 18 Ultimum argumentum quod contra nostram conclusionem desumitur ex tex. l. 2. C. de inoff. donationibus quo loci imperatores Valerianus et Galienus elegantem quandam differentiam constituunt inter donationem inofficiosam omnium bonorum quam pater uni filiorum in sacris potestati adhuc constitutum confert, et donationem inofficiosam omnium bonorum quam pater in filium unum emancipatum confert de prima autem donatione ita imperatores decernunt, debere scilicet arbitrum familie erciscunde inter fratrem donatarium et fratrem defraudatum ita donata bona diuidere, ut fratri defraudato nihil amplius praeter suam quartam legitimam adiudicet non enim debet arbiter inofficiosam donationem, ita diuidere, ut dimidiam omnium bonorum partem fratri donatario alteram vero dimidiam fratri defraudato adiudicet, quoniam ita bona omnia donata arbiter erciscere debet ut fratri defraudato quartam partem semisis ab intestato competentes adiudicet reliqua autem uniuersa bona donata fratri donatario atribuat: quod est diserta sententia in illis verbis arbitri familie erciscunde officio conuenit, ut tibi quartam partem debite ab intestato portionis praestet incolumem: ceterum de altera distinctionis parte ita imperatores decernunt: scilicet donationem inofficiosam omnium bonorum in unum filium emancipatum collatam suis viribus recte ab initio consistere: quoniam filio emancipato

fuit et errasit donare l. siue emancipati 17. C. de donat. q. ibi
q. filius fraudatus q. potestate relictus q. splorato auxilio Presidis q.
riceue posse inofficiosa patris donatione q. quia reijcere, sicut etiam
potuisset inofficiosum testamentum rumpere q. quo quarta sua legitima nullo titulo
relinqueret. et quamuis Imperatores q. hac 2 distinctioni parte non expri
mit qualitate portionis q. qua fraudatus filius rumpere debeat id
tamen ideo omisisse videtur, qa ex 1 distinctionis parte satis aparet ab
fratre fraudatus non virilem eius fratre donatario portionem sed quartam
dumtaxat sua pleniore debere, vti scriptum est q. 1. distinctionis parte —
ex quo responso aduersarii grauiter conuincitur: q. pe q. 1 distinctionis parte
inofficiosa omnium bonorum donatione q. filius familias collata q. splorato
arbitri familie erciscunde officio resedit alter frater, et tamen non q. virilibus
aduersus fratrem donatarium rumpit, sed solum q. taxata rone quarte
semissis bonorum ab intestato pertinentis. quorum dicto alexandri res
criptum q. dicitur l. 87. §. 3 ff. de legatis 2 falsa sunt.

Sed nunc vero quamuis fateamur Imperatorum Alexandri responsum esse sub *2 N. 19*
mere dificile, sciatur tamen aduersarii non poterunt ipsum interpretari
cum statuere sit vtrumque casum vehementer diferentem inuoluisset q. non geo ...
constitit (vti voluerunt Azor Zaliceto et Bartolus q. 1. specie donationis
q. filius familias collatae legitima fraudatati filii q. officium arbitri fami
lie erciscunde conueniri q. 2 autem casu q. quelibet inofficiose donationis legitima
fraudati filii conueniri. hoc non stringa qd falsum est, negligentissimum etiam esse
pereo hoc nuda dicta ponderis explicatissima responsi non elicet. itaque huiet
alii antiquorum et sapientiorum omnis dicta et diferentiam sit vtrumque casum
subtilis explicantes afirmamus, dicta ab Imperatoribus decreta eo spec
tare, vt q. 1 casu donationis q. filius familias collate legitima fraudati filii q. arbitrium familie erciscunde q. taxata quarta seruet itant
q. rebus donatis, q. virilibus portionibus fratres non succedat; q. 2 autem
casu donationis q. emancipatum collate, q. quo loco est quele frater fraudatus
fecit suo rumpat rumpendo autem qa vt filius rumpit q. virilibus portionibus
rumpit ex Alexandri rescripto ad exemplum inofficiosi testamenti vti quarto
res ad exemplum inofficiosi testamenti vbi imperatores sese explicantes decernunt
dicta autem ratio obscura quidem est sed tamen elegantissima nimirum
prima donatio q. filius familias collata ea ab initio quam tempore
re

morti donatoris patri nulla fuit, qa filiis ẓ potestate ostitutis im̄ filit donat pat adeo ut iure fm̄ opte Justinianus ẓ l. 25 donaones l. de donatib. ẓtvonzesi xers, neq morte qdz patris donatoris ophi te donaone ophimge l. 1. § 1 ẓ pro donat l. si donaone 13 C. de colacionib. Moriels lb 9. mge. ca. 5. Cujac. lb 9 obserua. ca. 17. et lb 3. ca. 30. faber de erorib. decade 42. erre 2. et lb. fagnes lb. 3 obsou. ca 73. Gimez lb 2 vanor. cap 4. nu. 5. quo loci dicit pu ligt de inhiatione ex. ẓ l. filie 18. C familie erniscunde sed cuz jus iuris ditiatio et emendacio fugtis ytituti nesit ad morire sufficiat istaẓ ee oiuz ẓtotuz oeloz donaones apatrib ẓ filios familias colatas tam ~~selonẓ~~ tẓpore donaonis quaz tẓpore mortis ee inalidos ita vt morte ñ ofirmet primo is qd donatuz e hereditariuz manet ñ soluz patre moriente et hereditate adhuc iacente verz post aditz etiā hereditatẓ vsq ad bonoruz diuisione p arbitruz familie erniscunde paciẓaz vti exprese extat ẓ dic. l. 1. § 1. ẓ pro donato et l. si donaone 13. C. de colationib verẓ tm quamuis pdicte donaones ẓ filios familias colate nulle omnino sit ppter iura patrie potestatis p qd bona donata maneat hereditaria ita vt filius donatarius et ñ donatarius adeuntes paternaz hereditatẓ ẓ equalib. portionib. taquaz heredes ẓ bonis donatis ipso iure succedunt dic. l. si donaone 13. C. de colationib. arbitrio tm familie erniscunde ppter diuisionis eqtatẓ quaz maxime et quaz modo ẓt iuditio patris desyderisse acomodat eiusq volutati eius tuo lytoriẓ quatenus sine preiuditio iudici gt seqt lege filia 20. si pat. et l. si pat 33. familie erniscunde Cujacio lb. 8 respon. cap. ẓ l. cuz pat 77. § hereditatẓ 18. de legatis 2. faber de erorib. decade 42 p totuz Barth lo et priores ẓ l. filie 18. et l. vlt. C. familie erniscunde habet ñ tmet si acerrimẓ illẓ iuris efectẓ ẓpediuisse posset quo eficarit donatarius, et ñ donatarius taquaz heredes ipso iure equalit succedant dic. l. 13 C. de colationib. post adqsitaẓ tm hereditatẓ tẓpore diuisionis et actus dicanonis iuditiuz patris ex bono et equo seqt et quasi fratri donatario a fratre ñ donatario bona illa plegata fuiset eadẓ bona donatari fratri adiudicat dic. l. filia 20 § si pat familie erniscunde eo tm tẓperamento vt iura filii ñ donatarii nequaquaz ledat neq eius legitima defraudet. ymo ex bonis ipsis donatis quartz legitima filio ñ donatario ẓtipuz seruat ex alegatis iurib. ingeta

l. 1. C.

N 20

C. de inof. donaobus

Cui sei secuq̄s ē n̄ donatariis c̄ pdicta specie acusationis ino
ficiose donaonis neq̄ sta inditiu patri neq̄ sta oficiu arbitri c̄s
tare posit c̄ ꝑnimi sta iuditiu patris donatoni n̄ ꝑl, qa iuditiu
illud ipso Jure nullu ē si qd c̄ n̄ obstat iuditiō laqua huius ad
c̄testato c̄ vniuersa bona equalit ipso Jure succedit dic l. si dona
one 13. porro sufficie ē acusatione c̄cedere ad rūp c̄ dic id ipsu qd
ipso Jure ~~succedit~~ nullu ē l. 1. et 2. de quibꝰ modo deiꝫe sta oficiu
arbitri nihil ē qd filio n̄ donatario oficiat qa cu arbit aut Jure heredita
rio aut Jure salte taciti plegati legitima quarta filio n̄ donatario
remouet Jusa eius oficiu acusaut vel legitima quocuq Jure filio
data eu remouet a qrela l. papinianꝰ 8. § ult. et l. cu mortis 25 re
inofitioso testa. l. omnimodo 30. C. eod tit. qo nihil, qd ego et melius
respondere posimꝰ, qui id ~~pori~~ ipsu qd c̄peratores c̄ ꝑximo canres
pondere scilt filio n̄ donatario quarta sua legitima p oficiu arbitri
familie ersiscunde eo casu seruari quo pat donator vniuersa bona sua
c̄ alteru filiu familias titulo donaonis colocauit quo casu ubi po
te diuersu n̄ sbariu Alexader nost agnosceret et nos cuistore cog
nosimꝰ: Alexader n̄ loqt c̄ specie donaonis omnino valide, a
cui bonis pat n̄ donatari eficasit remotꝰ ē nisi remediu qrele
c̄ctet. de quo casu ide Balerianꝰ et Galienꝰ c̄ 2 specie loqnt et
cu Alexadro nro quo sformat ni minus c̄ 2 casu donaonis c̄e
macipatu filiu colate c̄peratores decernut filiu pandatu pa
rela inof donaonis exeplo qrele inof testa agere debere: qd
nihil aliud ē qua q viriliꝰ portionibꝰ donaone aliqnvalida Ju
re suo rupere quoad modu et testamen tu inofitiosu q viriliꝰ
rupere t. L. mat 13. l. circa 24. de inof testo qd ē donatio c̄ fi
liu emacipatu colata ipso Jure ab initio valet l. siue emacipatis
17 C. de donaoibꝰ quā qe patri pandato nullu suꝑesset reme
diu ꝑt qrela inofe donaonis q ad sta qrelle inofi testa c̄ctet
c̄ ut c̄peratores nostri decernut c̄ubaq aute acusatione la
donaonis qua testamenti filio Jure inosupit et ideo ex volo
natue q viriliꝰ aduersu patre ruupit dic l. 87 § c̄perator c̄ de
legatis 2 ꝑinela l. cu 20 7. de bonis donaonu hec ē c̄pendiosi
ma

Ubaldi et,

Imperatoris ecclesia juxta patris Acostae interpretationem quam ex rescri
pto Alexandri mentitur comprobat

n. 21. Quibus ita et defensione nra rationes explicatis accedimus iam ad
comprobationem Juris consulti pauli quod ex facti contingentia circa secunde spe
ciei legatarios consulvimus gl. filia 87. §. Lucius 4. ff de legatis 2.
species autem iuxta vulgarem Azonis et Cuiacii ita constituenda est pater qui
le et duenta bonis habebat Gaius seius unum ex quinque filiis ema
cipatis titulo donationis quadringentos mille dedit; ex residuis autem duce
tis fecit testamentum quo omnes filios uxoremque suam equaliter instituit, eosque
gravavit ut portiones suas hereditarias Gaio seio fratri coheredi et do
natario restitueret: deinde eiusdem Gaius Seius coheredes donatariumque gra
bavit, ut sorori coheredi meviae sexaginta atque titiae sexaginta
Sempronio fratri coheredi praestaret. mevia soror, et fratres quinque
coheredes a Gaio seio fratre coherede et donatario praelegata
sua solida petebat Gaius seius autem falcidiam praelegatis eo prae
textu inducebat quod praelegata portionem suam hereditariam quam modicae excede
ret: praelegatarii autem fratres contendebant integra praelegata sibi eo titu
re prosolvi debere quod quamvis praelegata portionem hereditariam ha
bentis gravati excederet, non tamen excedebat quantitatem rerum ino
ficiose donatarum neque proterea excedebat quartam suam legitimam cui pa
ter donator cui pater donator ex rescripto Alexandri praeiudicare dona
tione non poterat absque periculo querelle inofficiosae donationis uti extat in ino
textu quamquam in antecedenti quo originaliter extat Alexandri rescrip
tum finali specie quid ergo cum omnes filii scilicet in illis a pater testamento nihil
praegravit quam illis quam testamento legitimas suas, scilicet sexaginta singula praerogavit
et quinque de duobus filiis quam nihil testamento praelegatum est respondit Paulus eos ex
rescripto Alexandri tamquam legitima sua gaudentes querela inofficiosae donationis
haberet quam duos quidem ex quinque revocaturos ut quote duos ex quinque filiis quam
Jure suo quam equalibus virilibus adversus fratrem donatarium recipiant dicta l.
87 § imperator 3. ff Pauli decisio ex illis nostri ex verbis extat ibi cum
sustinimus imperator ut supra scripsi et contra voluntatem donantis eadem
donata sunt revocari praecepit alia dicta ex illis verbis ibi. Paulus respon
dit post litteras imperatoris nostri divinitate non oportere quam hac quam
quae specie subveniendum sit filiis quorum portio quam unius fratris donationes

donationes

donatis colati comminuta est quia duabus causis multis manifeste ... quod de duobus fratris non legatariis ex testamento vero quattuor coheredibus ... aut tota legitima aut parte saltem legitime fraudati ... ex eodem testamento ... equaliter ... 3 contra l. ff. Ceterum de duobus reliquis filiis ... legatariis scilicet Mevia et Sempronio ... respondet eos donationes ... in non ... legata ... absque legis falcidie ... hoc est ... species et decisio.

Quod ut bene ... observationes ... primum est quod ... donationes ... ex quo filiis emancipati ... reliquos quatuor ... sue legitime portione fraudatos esse ... quia quarta legitima ex mille ducentorum efficit ... que ... filios distributa ... legitime nomine ... pervenire ... Papiniani ... Papinianus ... quarta ... circa ... specie ... non reservabatur ... filios legitime nomine distributa sed solum ducenta ex quo omnes ... heredes matre eorum ... adiecta ... legato ... magna legitime parte ... fraudatos esse, quod etiam ex eo clare constat quia filios coheredes non donatarios ... babitur portiones suas hereditarias ... videlicet ducentorum ... coheredi et donatario ... quo ... effectum est ut magis atque magis singulorum legitime ... Hec autem nostra ... facio ... quod ... clara est efficit tamen clarior ... illis ubi ibi et modicum sibi residuum servabit atque ... ibi ... duas portiones quas retinuerat eidem Gaio Seio donatario ... legavit ... 2. loco observandum est ... pretextu illius ... donatario ... falcidie ... legati ... sororum Mevie et Sempronii ... ducerent ... pretextu ... l. ... vehementissimum adeo ut si ... legatis ... consideratis ... aportionis ... taxat hereditarie fratris coheredis donatarii ... falcidie ... ducere ... contra ... et decisionem ... quantitate ... ff. ... l. ad l. falcidie ... portio hereditaria fratris coheredis donatarii ... et ... dumtaxat efficit: ducentorum ... heredes distributis ad singulos 33 dumtaxat pervenit quia ...

cipue frat coheres donatarii non donationis computatione | quod vti rieno
cauilis et acigna gratis vivus facta nec revocari nec gravari potest l.
perfecta 4. C. de donationibus quae sub modo. l. 2. de donationibus sed solius portio
nis hereditariae computatione dumtaxat praelegati gravatus reperiatur quorum
singula efficiunt sexaginta necesse est fateri lege falcidia locum habitura
ex utroque legato expetiri quadraginta octoginta sex, quae est quantitas in qua praelegata
portionem hereditariam fratris coheredis donatarii excedunt, et residuum autem
viginti et tres praelegata habent, deducta tamen diminutione falcidiana propter
dilationem et desiderium ex praedicta l. in quantitate 73. § ult. ad l. falci. quo cir
ca si sola consideratio ad portionem hereditariam fratris gravati habeat
maior praelegatorum quantitas perire debet: verumtamen praesenti specie potes
tate rescripti Alexandri ad gravatum fratrem coheredem donatarium non
solum habet respectus ad portionem hereditariam gravati verum etiam ad valo
rem bonorum donatorum scilicet ad tres quincentes bonorum donatorum reli
quos non duos quincentes fratres coheredes et non praelegatarii restituerunt
ut supra adnotabimus, in quantum efficacit generat valida donatio unde
Paulus respondit solida praelegata sine diminutione falcidiaria deberi
quarum ratione et rationem exposuit consultus in finalibus verbis ibi. sed si falcidia
ex concedit fideicommissa in solidum esse praestanda propter commodicum donationis
rationem...
Quibus ita pro illustratione huius sententiae responsi Pauli exsummis
eius rationibus appareat rescripti Alexandri rationem manifeste confirma
re, quatenus docemus fratres propter suas donationes mandatas et suis pro
portes pro virilibus equalibus sive digestarum, adversus fratres donatarios
respere docet Cuiacius lib. 14. responsorum Pauli praedictae l. lucius, et lib. 1 quaes
tionum ad Africanum in l. 20. si quis in fraudem patroni faciunt etiam notata a Julio
Pacio in isagoge ad tit. C. de inoff. donat. et ab Antonio Gomez lib. 2 variar. cap.
4. nu. 11. et a Couarrubias lib. 1. variar. cap. 19. nu. 1. et ab Osualdo in notis ad
lib. 14. commentariorum Donelli cap. 32. littera Z. addo etiam quatenus docemus fratres legitima
sua non mandatos ea tamen quae eorum tit. habentes legem a querella inoff. testamenti quam
a querela inoff. donationis removeri de re quod duplex assertio ex responso Pauli confir
matur, nimirum cum in proposita specie fratres diverso iure censentur, duo non coheredes
quidem sunt praelegatarii tamen non sunt quomodo gravati sunt exigunt suam portionem fratri
donatario restituere, duumtaxat dumtaxat non esse, praedictos duos fratres ex judicio patris

fraudatos esse, servatis reliquis duobus fratribus scilicet Mercado et Hieronimo
ementis sive portionibus hereditariis ad modum ex quibus ipsi tibi sagonat
atque simul gravati reperiuntur ut portiones suas fratri Caio seu coherē
di et donatario restituant, quorum quilibet manifeste pervadet legitima
sua fraudatus esse nihilominus tamen sunt prelegatarii in quantitate adequa
ta ad complementum suarum legitimarum: siquidem in singulis sexagesima
singula a fratre coherede donatario prelegata est, porro in hac specie sexage
ta quarta singulorum legitimam adequent ubi patet ex computatione supra
facta quod autem in proposito specie singulorum duorum fratrum sexagesima prelega
ta solita adimplent ex eo patet quia Paulus prelegatis his in solidum exsolu
tis duos fratres ex querela inofficiosi testamenti quam querela inofficiose donationis remo
vet hoc autem nequaquam Paulus decerneret, si quantitas prelegata so
lidum singulorum legitimam non adequaret quia legitima portio in quacumque
minima portione relicta iure fori ante Justinianum et ante ius supplementi legis
repelli agenebat l. Papinianus §. si quis 6. et § quarta ff. de inoffi. testa. iuxta
eam supra dicta numero n. 8. et 9. in vero ex contrario adeoque diverso fratrum
hoc constat duos fratres coheredes non prelegatarios ut ante legitima sua aut
parte saltem legitime fraudatos rumpere deuere pro virilibus duobus quicunque
ex sententia rescripti contra voluntatem patris donantis, quod ex quo extat apud Sau
lis in clausula supra notatis num. 22. deinde constat duos reliquos fratres coheredes
et prelegatarios rumpere non posse quia ex iudicio patris integras legitimas sua ha
bent sive prelegati: propter ex l. 8. § si quis 6. de inoff. testo. iuncta l. omnimodo 30. C.
eodem, tandem constat predicta duorum fratrum prelegata integra atque sine falcidiana in
minutione a fratre coherede donatario solvi deuere quatenus singula prelega
ta atque etiam utrique singulis in modice recipit portionem hereditariam fratris cohere
dis gravati soli patet ex computatione numero precedenti facta quatenus hec prelega
ta non tam prelegatorum iure quam legitimarum quartarum iure adiemonenda (?)
rela concepit ideo soli exsolui necesse est legitima enim gravari, neque minui
ullo iure potest l. quoniam in prioribus 33. aut hodie vero C. de inoff. testo.
alioquin si habet coheres donatarius gravatus sibimet atque ratione ... legis falci
die petere velit in prelegatis falcidiam cuius habetur ... eam computationem
facere qua extat in dic. l. in quantitate 74. §. ult. ad l. falcidiam et
perfecto ut nihil proficiat immo sibimet ipsi nocebit cum ex minutione prelegato
rum sit legitimarum diminutio potentem hereditatis duos fratres ut pote legiti
ma

sua aut legitime parte fraudati querela inoff. donationis et viribus quincunciariis contestare quo casu contestatus est Paulus et finalibus verbis supra annotatis

Plenius ex una constitutione confert contestacio ad celebre Diocletiani responsum in l. cum res 4. C. de donatione cuiuslibet generis quo loci ponit Mater in officiosa quod fraudi quarte legitime unico filio universa bona sua extraneo inter vivos donavit extraneus cum animadverteret accusationem in officio se donationis imminere eadem bona sibi donata et tradita a filio donatricis emit aut de valore conventionis et Diocletianus respondet conventionem quidem ad effectum nove possessionis dominii quam adipisci nulla esse, quia de effectu possessionis et dominii conventio rei proprie non consistit. l. 33. § rei sue de contrahenda emptione. l. cetera 41. § 1 de legatis 1. cum vero donatio tamesi inofficiosa in extraneum facta dominium possessionemque verum donatarium extraneum transtulerit l. perfectam. C. de donationibus sub modo l. 1. Cum toto tit. C. de inoff. donationibus in ipsius supra explicatis ideo conventio contra donata rerum inofficiose donatricis celebrata ad effectus dominii et possessionis effectus nulla est ceterum concludit tamesi conveniatur conventio non valeat afferre tamen donatario defensionem adversus filium venditorem est, quia quod commodica onium bonorum sua querele filio post mortem matris adquisitum inquisiti potentiam donatarius adversus filium querelam sese defendere quam defensio ex causa conventionis verum donatarium consistit. quare donatarius a filio donatricis id ipsum emerit ne filius querat, neve universas res donatas abocet quia cum res sua emit cuius possessio aut usufructus aut ius aliquod alicuius est id quod sue suae alienum est emere contingit dicit l. 33. § rei sue ff. de contrahenda emptione quo ut donatarius conveniatur exprimeret his verbis usus est. sane quoniam omnia bona ibi ab ea donata et tradita, dicis ad hoc et a filio facta venditione verum contra tamen afferre perfecta etiam donatione potentem defensionem ne vel ex capitulo inofficiosi testamento possit hec abocare. ex quibus verbis literaliter confert filius quod pacto contractus conventionis ab accusatione inoff. donationis efficiantur removeri aliquem si bona donata non vendidiset, a contrario sensu confert eum pro accusationem non solum quarta legitima [illegible] verum etiam universa bona donata adversus extraneum donatarium sequuturum etsi quod donationem consolidet per se proprio filii ressisionem Diocletianus non eadem illa universa bona per accusationem abocatura esse docet quae per donationem tradita sunt aeque praecedente

confirmata articulo tm illo poterit hec abocare ad omnia bona dona
ta et que vendicionis confirmata devet recta gramaticacione referiri ut
docuit faber lib. 3. rect. cap. 17. et Acosta 3 dic cap. si pater 3. parte
ubi privare n. 18. et Salicetus ad hanc tex. quia si donatio illa inno
fficiosa que vendicionis filii confirmata non fuisset filius fraudatus actionem
sive filii ex rescripto alexandri non solum quarta legitima verum
tam solidum donacionem rescindit quia ex voto natiue recindit et quia ad
exemplum inofficiosi testamenti rescindit l. unica C. de inoff. dotibus ibi leges
legibus concordare promtum est ut ad exemplum inoff. testamenti et cetera tales
tex illius legis. l. et 4. C de inoff. donationibus t similitudinem l. 2 et
ult. C. eadem observat Acosta ubi supra cap. 16. et 19. et facit etiam
Osvaldus ad lib. 19. Donelli cap. 11. lit. Y. quoquealmodo
adverse fratris donatarii ex rescripto ageret et que ultra rursus
rel. dic l. 81. § 3. et 4. de legatis 2. ita similiter filius contra ex
traneum solidum rumpit quia filius concurre exheredacionis ex testamento
tunc totum devet l. mater 19. de inoff. testo.
Ex superiori resolucione infertur quod si ille qui duos filios habe
bat et ex altero nepotem a patre preterito si amplissime donare
ait immodice patrimonium suum patruus rescindit donationem
nepoti ex fratre factam atque si extraneo facta fuisset ut tenet
Acosta statim citatus racio que est quia nepoti a patre preterito
legitima non debetur si igitur filio exheredato vel ubi doctores pro
be inducto nepoti quo minimum non est quod in ordine ad querel
lam inofficiosi donat ut extraneus reputatur siquidem
legitima ei non debetur ut resolvit Acosta in cap. si pater de testis
d. 3. parte verbo privare non potest n. 18 in fine et n. 19. verum cum
autem id obstat decisio lex in § qui in aliena et que interdum de
adquirenda hereditate ubi si nepos a patre exheredatus preteritus
ab avo heres instituatur facit patrem suum ex heredem suum here
dem avo ideoque repente et sine addicione heres existit observat
nat. ost. in notatis ad lib. 1. comment. Donelli cap. 2. litera
C. et cap. 6. litera B. quia ut rescindatur donatio quae illi ab
avo fit non debet reputari extraneus secundo superiori resolutio
ni illud obstat, quoniam secundum leges Regias Castelle nepos

agatur praeterea tamen ex contractu quam ex ultima in tertio et quinto bonorum melioraci potest ex dispositione legis 17 Tauri quae est hodie lex 2. tit. 6 lib. 5. recopilationis: et non nisi est ratio meliorationis quare, et non reputabitur talis in ordine ad donationem inofficiosam ab avo in eo collatam, ut non possit rescindi nisi prorogante ex quibusdam dispositionibus non parum difficilis redditur nostra sententia =

Sed ut clarius et secundum iuris principia articulus praesens examinari valeat, distinctio adhibenda est inter ius Regium et civile, et antiquum secundum quod ius in primis recurrendum est: nepos emancipatus aut ex emancipato patre natus a nepote in potestate retento nam retento in potestate donari nihil potuit ab avo, nec patri illius lex 1. § 1. ff. de donatio lex 2. C. de inofficiosis donationibus iunctis ab Armaia congestis lex 1. de ipse fisci lib. 10 quoniam vinculo potestatis unam eandemque personam omnes qui in eam continentur facit commentitio iure, id est ficto igitur sicut nemo sibi ipsi donare valet ita pariformiter nec nepoti, aut filio in potestate retento aut nepoti emancipato praesupposito est et valet donatio in eum collata, quasi extero facta, quae si immodica est officiosa inofficiositatis causa rescinditur ut supra traditum ex quibus haec quae obtinent ex iure civili antiquo quia ex iure novo codicis valet donatio nepoti in potestate retento facta intra legitimum modum donationis lege praescriptum si secundum ordinem naturae donator praemoriatur et in eadem voluntate perseveret, quae silentio confirmatur donatio facta filio in potestate retento ex constitutio. Iustiniani in lege donationes quas parentes C. de donat. inter vir. et uxorem secundum quod evenit quod differunt prorsus secundum ius vetus donatio facta nepoti in potestate retento est a parte praecessio, quae inutilis est ab initio: quae valet et suus est necessarium illum atque patrem ex heredem ab avo facit dici quod interdum; donatio vero cum inutilis

sit

sit secundum Ius antiquum etiam si immodica sit quia id n indiget d. lex. qa. illae donatio. rescinduntur ut inofficiosae, quae valent et subsistunt, sicut nº. 24 in fin. fuit animadversum tenet ab specie OTT. ex ante. Fol ad lib 19 comment Donelli cp. 11. litª D. quae enim ab initio nulla sit rescindi n possit. qª n entis nulla sit qualitates =

Iure cl. Regio quid obtineat examinare oportet, est ut effugiam confusionem animadverto qd ex Sº. patrio donatio quaelibet simplex inter vivos est irrevocabilis filio facta cedit p meliorationem tertii et quinti ut legitimae ex dispositione legis ab Tauri quae est hodie lex 10. tit. 6. lib 5. recopilationis ubi Matienzus glosa 1. nº. 1 docet id procedere in donationem expresse facta per verbum dono qª si pater simpliciter rem traddat filio n donatio sed concessio magis praesumitur et traddita adentionibus in l. filius qui habendae c. familiae erciscundae quod n solum p cedit ex filio cui legitima debetur a liquidi donatoris verum etiamsi respecti a patre praecepto Iusta decisionem dic leg. 18 de ubi quae è lex 2. tit. 6. lib 5. recopilationis Donatio simplex illa dicitur, quae ex mera liberatione atque causa fit lex 1. de donationibus, quae vero ex causa fit dicebatur Iuris, aut similis obcausam appellatur Parladorius in sexquincenturia differentia 199 nº. 3. secundo etiam notandum est qd id qd donata res excedit tertii, et quintum bonorum in legitimam filio donatario imputatur servato ordine qª prius quintum postea tertium deducitur, atque si quintum extractum n esset ultra que loco deducitur legitima, est simfor aut quantitas rei donatae hic omª exuperet id qd superfluum è resecatur, atque anullatur ex donatione. Iusta quos terminos accipiendo est lex 29 tauri ibi. Que vala fasta la cantidad de i dicho

tercio y quinto y legitima ordo enim scripturae pro
latione constat l. generaliter ff. de quid ergo de
fidei commissariis libertatibus ut contra Raphaelem
Cubiis tenet Antonius Gomez in l. 29 Tauri nº
130 qª vir ille doctissimus existimabat, quod donata
ei prius in legitimam imputantur, et postea in tertium
et quintum; sed hoc sª vera non est et licet dicta lege
29 violentiam facit id est ordinis cum nepoti sapi
ne praecesso legitimam debeatur dicta l. filio si de
in iusto aucto, quod illi donatum est cedit tantum pro
melioratione tertij et quinti non in locum legitimae —

Sed quaero
an excessus rescindatur per querelam inofficiosae dona
tionis, vel ipso iure non valeat et Matienzo d. l. 10 titulo
libro 5 recopilationis glossa 1 nº 1 asserit quod necessaria
est querela inofficiosae donationis; sed tentari potest
quod absque querela ipso iure donatio non valet, quia lex ita
nominatim iubet, quod non valeat in excessu et cum non
entis nullae sint qualitates rescisionis non exigit quia
a lege anullatur; ut ex finalibus verbis dictae l. 26 Tau
ri colligitur ibi: y si de mayor valor fuere man
damos que valga solo en la cantidad del dicho ter
cio y quinto y legitima de lo que debian aver de los
bienes del que le hizo la donacion, et unde ipso iure nulla
est donatio in excessu namque lex Regia perfecta
est, siquidem clausulam irritantem habet, ut scilicet in
pragmaticis nº 1 et quae prohibeto =

Ex his colligitur, quod in pro
posita specie nº 26 debuit a certa distinctione nepotis
in potestate retenti, et quatenus praecessit ab emancipa
to cum fieri donatio nepoti in potestate retento
non potuisset, attento iure veteri ut nº 17 observa
bimus emancipato autem facta donatio aut ex ema
ncipato genito nepoti valet, et rescinditur ratione
of

officiosa in totum, quasi facta extraneo secundum Bartolum
Accursium nec tunc obstat dicta lege 6. § interdum quoniam
nam sequuta hac sententia respondere poterit quod alia
est causa successionis alia donationis, quia nepotem
retentum in potestate est aequale pro patre instituimus
filio vero, sed illi non donamus, quia donationem pro-
hibet identitas personarum non ad institutionem dicta
§ interdum, id adbue vix admitto. Accursium namque
cum nepoti ex emancipato patre genito, et adeo
in potestate retento donatum est aliquid ab avo
dictum est reputari eum ut extraneum quasi
directe, patri eius facta donatio fuisset, non rescin-
deretur, nisi quatenus legitimae fratris nocumentum
afferret. Insuper non ad speciem potius filius, qui nepos
donatarius reputari debet, quia illi emolumentum
liberalitatis adquiritur, nec nepotis filij quem nudo
natura persona h[e]c adquiritur [illegible] vulgatis de
adquir. rer. dominio quo cum filio legitima debeatur
non debet donatio ex ea rescindi, quia non inspicitur per-
sona nepotis donatarij cui legitima non debetur, sed
patris cui adquiritur emolumentum illius, quod suade-
tur [illegible] argumento textus in lege placet [illegible] de adquir. hered.
cuncta inscripta illius ex qua probatur, quod si filio
debiti, vel [illegible] hereditas relinquatur, non caducatur
succedo, ex incapacitate illius, quia fecunditas patris
in cuius potestate est heres, quia ei adquiritur emo-
lumentum successionis, attenditur non filij stereli-
tas, que est vera et genuina interpretatio illius
loci, ergo cum potius specie patri adquiratur emolumentum
donationis factae nepoti filio que suo, nequit ista
donatio rescindi, ut inofficiosa, quia donatio dicitur
illi facta, cui legitima debetur, non in totum, sed quod
competit ad querelam inofficiose donationis, ergo
cum per indirectum queritur, idem dicendum est

Vlterius contra acostam urget fortiter decius cons. in d. l. 6. § interdum neque sit satis dicendo quod per donationem factam nepoti pater non efficitur heres patri donatori sicuti per institutionem factam nepoti; nam enervatur haec consideratio ex eo quod impedimentum rumptionis totius donationis non provenit a successione, vel suitate, sed a persona acquirentis, cum effectu ex donatione quia non ea sit, cui legitima debetur (ut in praedicta specie) nequit donatio in totum rumpi sicuti rumpitur cum extraneo sit, quia non est extraneus, qui ex eadem provenit. ubi etiam in sequenti specie secundum Acostam admitto, pater quidam filios habebat ex altero nepotem [illegible] secundum filium emancipavit, et postea nepotem, huic quae immodice donavit rescinditur tota donatio ut inofficiosa quia legitima non debetur, quia neque illud donatum acquiritur cui debeatur, sed secundum Regio id non obtinet quia ut dixi numero 40 donatio facta nepoti cedit pro meliorationem tertij et quinti —

Exclusive iam dissolutione manet secunda dubitandi ratio desumpta ex l. de Regio, sed minus non est, quod Acosta hesitavimus eam praetermissit distinguenda a me. Vera igitur secundum ius Romanorum tota donatio facta nepoti a patre praemortuo rescinderetur, et inofficiosa ratione reddita numero praecedenti in fin. quia ex ter requiritur cum ei legitima non debeatur, tamen apud nos in tertio et quinto conservatur, quia nepos meliorari potest dic. lex 18 tauri; et descendenti donatum cedit pro melioratione tertij et quinti dic. l. 26. tauri quia in totum non annullatur cum salvae maneant portiones tertij, et quinti donatario quamvis legitima ei non debeatur —

Si vinverto casum atque speciem ab Acosta

ppositam, et quero quid Iuris sit negotii emancipa
tio et a patre non processit immodice donationi: et
ratio est quod donatio in toto non rescinditur, sed usque
ad legitimas aliorum dic. l. filia 27. ff. imperatori
et ff. huius de lega. 2° extraneus non neque in ordine
ad donationes, nec succesiones, et si succedere vult quod do
natum in loco patris promittitur id conferre de
bebit quod illi donatum fuit sicuti a patre conferre debet
quod pater ei donasset ut notat Richardus in q
quadam ar°. 2. nº. 25 in sti tuta de actionibus. si
vero succedere non vult, sed contentus est donatio
eam retinet, quae filiorum per querelam inofficiosae
donationis rumpitur in legitimis aliorum prout dicit
nec tunc obstat autentica ex causa in qua, ex lib.
c. de collationibus, in qua probatur, quod donatum
non conferatur nec ex ttº. nec ab intestato nam dicit
quod illud procedit cum pater ita iussit in supremo
vitae spiritu quoniam qui tunc particulariter suae
dic. post mortem non confert l. 1. et maxime de
collatione bonor. l. 4. de collatione dotis l. a patre ss
c. de collationibus iuncto a[illegible] notatis
in sequentinoria differentia 149 nº. 7, et ab Antonio
Gomez in l. 29 Tauri nº. 29. quia sicut nec legatum
vel fidei commissum non conferatur, ita nec immodica donatio
a patre filio emancipato si ita specialiter caveatur
quia confirmatio hoc tollit necessitatem collationis dic
ex ttº. =

Sed pro complemento materiae quaero an filio
dici cum donatio immodica facta est ei cui legi

tima debetur, vtrum rescindatur per querelam
inofficiose donationis. vt rompatur quatenus le
gitimis aliorum præiudicat an vero agatur con
ditio ex lege beneficio omnimodo 30. c. de inoffi
cioso test.o vt repleantur a donatario legitime alio
rum exheredum. Valdus in autentica vnde si parens
c. de inofficioso test.o n.o 9. huic sententie adherere præ
bet, quod etiam tenet acosta d. 3.a pte. verbo priuare
n. post n.o 14 subsequenti distinctione; quoniam in
quit aut aliquid titulo institutionis filijs fraudatis
relictum est in quo minus continetur quam legitima aut
nihil: cum aliquid relictum est illi tragunt con
ditione ex lege ad suplementum argumento legis 30 sicut
agerent sine donationem; id est pro institutione legis sui
sent si vero nihil illi relictum est per querelam
inofficiose donationis pro parte secundum distinctionem
supra traditam rumpunt donationes, quæ etiam rumpit
ex hereditate institutionem d. l. 30 cuius distinctionem
in querela inofficiose donationis obseruatur autentica
vnde si parens c. de inofficioso test.o nouella 92 q.
2: cum ex illa desumpta fuit, idque ex verbis dic
autentice colligitur scilicet dummodo eius ad leastex
donatio si opus sit ceterorum portione. 5.o quia ad su
plementum agitur ex immensis, quam legitima
postio inftitutis fuerunt per conditionem ex lege cum
vero nihil relinquitur per querelam inofficiose
donationis

Zamora

Ad Textu in l. Aristo ff. de Donaonibus titulo Generali; et ad rubricam C. de Donat. quae sub modo et conditione et conficiuntur et ad Rubricam ff. et C. de conditione causa data et causa non sequuta; et ad Rubricam ff. de praescriptis verbis; et ad constitutionem divi Marci de servis venditis et donatis ut manumittantur, et ad famosum Tex. in l. quoties 3. C. de donat. quae sub modo, et ad tex. in l. quae Romae 122. § flavius ff. de V. O., et ad tex. in l. si ergo 9. § pnc. et § 1. ff. de jure dotium solemne invitanium

Posteaquam superiori anno generalia principia juris donaonis atque specialia in ofinisse donaonis principia doceamus magis zetit non sine lumine et profecti hoc anno donaonis quae sub modo et conditione fit principia; doceamus eorum animi cum nostri destinatio ad hujusmodi quaestiones properabat quod anno praesento aut libaret, aut consumaret, nisi universalia quaedam principia necessario incipienda forent pro ingrdaonis autem tractationis illud dumtaxat firmamur eas selenatam et vel ad crucis, vel ad speccimus contemiorum eo praesertim articulo, quo nullus est in scholis ignotior atque in foro obscurior. N. 1

Docet Ulp. in prin. tex. in l. Aristo 18. ff. de donaonibus posse donationes praefectas ita celebrari ut stractum admixtum habeat id est praefectae donaoni tales causam dongi admisceri ut quaquis ipsa donatio ne quaestio N. 2

neq; negocium sit, qp̄ causa tm et modus adiectis ponit omnino ha-
bere contractum: quibus gsert d.S. ex donatione quatenus donatio est obligatio
non contrahi, ex causa autem siue modo adiecto obligationem civilis contra-
hi, quatenus ex modo et causa adiecta negotium est donatoris et dona-
tarius gerit. Hec est senior nostri ex ecclesia xa Barth.m Bald.m
et Castreis apud Cobarru. lib. I. vario. cap. 14 eoq; ex pecto d.S. l. ex
pla de qq. S. I. et 2. tractat et nos gtenus dicemus. huius autem
conclusionis pondus atq; momentum clarius euadet, si animaduertamus dona-
tionis perfecte substantiam ex duabus circumstantiis constare: l. est ut dona-
tor nullo iure naturali ciuiliue cogatur ad donandum sed propriat. l. l.
donari 28. ff de donat. l. donari 82. ff de R. I. 2. circumstantia est,
ut donator donatarius nullo iure naturali, aut ciuili ad aliquid dandum
vel faciendum obligari vicissim contractat. l. hoc iure 19. S. pen. et ult. ff de
donat. l. conditionis 14. ff de precario l. cum q 14. S. ita 13. ff de pactis l. si pro
dia 58. contra ff de donat. ut vicissim eo enim ipso quod donator accipiens
donatarium ad aliquid dandum, vel aciendum obligare vicissim contractat, con-
tractus potius quam donatio gerit, si quis tale donum radice pure libe-
ralitatis non [illegible], quin imo pro pretio mutuo atque finali causa donandi ipsum assu-
mit quod a donatario vicissim daniaut fieri contendit. hic. l. 19. S. pen. et ul.
ff de donat. l. cenatis 35. S. l. versiculo qua parte ff de mortis causa
donat. ex qq duabus circumstantiis liquido gsert primum Aristonis
a longe verius esse, eo quod docet, ut per donationem modalem quatenus donatio est
neque obligationem nasci neque negotium gerit: hec enim omnino pariter sunt, ne
gotium non gerit atque obligationem non nasci, sicut et hec paria sunt negotium ge
n atque obligationem nasci, ut eleganter discernit Donel. lib. 14. comment. cap. 16.
ex l. si garcia 3[illegible] 3. ff de diuisione g deuili; et l. is qui 13. S. ult. ff commoda
ti fab. de erroribus decade 45. errore 9. per ex l. conditionis 14. ff de precario
N. 3. Ad hec: 2 cl̄o ex Aristone relata hoc pondus atque momentum
habet: scilicet quod quamuis ex donatione ob admixturam contractus habet o-
bligatio non nascatur quatenus donatio est, vero ex modo et causa
adiecta obligatio naturalis et ciuilis pro donatario generet: quippe pro pt
causam adiectam donatoris et donatarius contractus tales innominatos
celebrant, cum ratione donatarius accipiens, ad id ipsum vicissim obligat
quod modo subiecto deducit. quod liquido patet ex exemplo a d.S.

proposito donavi tibi servum, ut per quinquennium tibi serviret, eo tamen modo adiecto ut post quinquennium eundem manumitteres: hac specie et donatio perfecta est, atque etiam contractus innominatus: qua quatenus tibi servum tradidi, ut per quinquennium serviret donatio perfecta est; quatenus autem illum modum adiecit, ut post quinquennium eundem manumitteres contractus est innominatus, do, ut facias. utrius autem actus expressa conditio apud Aristotelem existit. et primis eum quatenus hic actus donatio est, neque negocium est neque accipientem donatarium obligat: si eadem donatario durante quinquennio neque ad manumissionem servi, per actionem praescriptis verbis obligat, neque ad restitutionem servi ex eo pertinens conditionis neque ex eo conditionis ob causam non secutam obligat, quod litera libet dicet l. 1. §. 6. non posse ante quinquennium agi. Quoniam ratio omnem donatoris actionem et conditionem contra quinquennium removet non alia ratione nisi contra quinquennium solis donationis et non contractus intellectum illa servi traditio habet. removet et primis l. 1. conditionem ex eo genere qua donationibus perfectis penitus admitti l. perfecta 4 C. de donat. quae sub modo Baptista Casialus contrac. de pactis q. 6. n. 33. Baldus eodem tractatu n. 36. Covarrubias lib. vari. cap. 14. n. 9. Donelo lib. 14. comment. cap. 23. et ibi Vbaldus lit. C. removet de eadem contra ius quinquennium conditionem ex ea causa non secuta a donatario contra quinquennium et mora non est quod eadem per actionem praescriptis verbis l. 1. removet per qua donator donatario ad servum manumittendum contra quinquennium cogat aliquem donatio dum adhuc quinquennium solis donationis intellectum habet per actionem praescriptis verbis revocaret, quod fieri nequit quia non patitur l. perfecta 4. C. de donat. quae sub modo.

Ceterum idem eius actus donationis contra quinquennium nec revocari nec obligatorio est post quinquennium tamen ratione modi pacto subiecti donatarium accipientem obligat atque ut descendens non donationis sed solis contractus innominati, do ut facias et intellectum habeat quibus donatarius post quinquennium et civili actione praescriptis verbis vel conditione ob causam non secuta donatori tenebitur l. 1. C. de donat. quae sub modo l. ult. C. de rerum permutatione l. Legem 9 l. cum res 22. C. de donationibus l. hereditatem 28. eodem tit. l. 2. et 3. et l. dictum 8. C. de conditione ob causam: ita ut nisi suo tempore servum manumiserit per actionem praescriptis verbis ad manumissionem donatarius cogatur l. naturalis §. 8. quod si tantum de praescriptis verbis, per actionem praescriptis verbis ad manumittendum cogat N 4.

qq e hac specie qug cu Anistone specialit tractamo, receptus comuni ver, ostituong divi Marci [de qua 3 fero p dignitate agemo] locug n habe/et q certos donatos etvegditos eo pacto vt manumittat, z liberta ts ipso fnre erepit. illud signat vos dominare volumo monemg; vt l. ista solo Anistonis q docet, donaong quatens donatio e obligaong n adducere vita avbri accipiat, quasi Anisto velit illa sola donaong q pura e et n modali obligaong n adducere qnimio solo ita steli gepa, e, vt l. s. enixe velit etig donaong modalg cui p pactg suoi cetg certo modo adiicit obligaong n habere. neq negotiug geri. Ahoq provisi z hoc sgre Anisto capiat actug e de grana et gondere toti us rubrice l. de donat. q sub modo, atq etig de innumeris lunbo q n de quib sed de modalibo donaonibo loqnt, eaq gfectas donaones J. s. et z per agelas.

N. 5. Sa vero postea Jm. Sm. nostrorg certa solo explicata e vera eiro ex glis car omode n qt, nisi ipsi vonis veritas q adiutoriug vonis diomitgdi exqrimat. qua ggtr vt ostiong hac tg generalit circa oes donaones modales, qug specialit circa determinatug Anistoni exepplug tractemo circa donaong servi donati eo pacto vt post qnqmignia numitat opere ptug e. lm. I. s. solong z prpc. tx. relatg circa oes donaones modales generalit excipere itaq l. solo vera vniveralit e quo circa si tibi sub hac forma donavero, dono tibi hec cetg vt salmqticq eas Juni civilis adiscit causa, vel ita dono tibi hec cetg vt cu nuqueris z dotg ostituas, demq e si donatio modalis hac subitgcig habet vt quatenꝰ donatio e accipiete, n obligetne gobligare steglat, ptea neq donatorg genitere qt L. pfecta 4. C. de donaonibo q sub modo ceterg quatem certo p pactg subiectg donatario zponit eug obligat ideoq si donatarius modg n z plene nit parata e donatori eivoq heredibo velactio presiphi vbi velo dictio ob causg n sequtg vtig donatg vdicat.

N. 6. Ast vero reduaitg di a qua DD. J. S. q igi egenime se expediq sumgda e ex rone tx z l. Bamo 52. et Summa 75. S. 2. f. de obligatione zdeviti et L. demonstratio 17. S. qd autg 4. f. de obligaion. et demons et l. ti S. vlt. cu l. seqnti C. de donaonibo. primirg illa e n minus vera qug nota adita zt causg modiqq ptenitg taqqua ptenitg

daonibus et tradionibus adiectam, atque etiam causam modumque futurum tamquam futurum daonibus et tradionibus adiectum: ut scilicet modo causam praesentem tamquam praesentem daonibus adiecta faciat perfectam et consumatam donationem modo vero causam futuram tamquam futuram daonibus adiecta, faciat perpetuo contractum nominatum do ut facias, adeo ut neque per ipsum effectum quidem subsistentia donationis incipit eadem donatione perfecta, quae certam causam futuram primo accipienti imponit d. l. damus 52. dist. summa 758.24 de solutione et derelicti d. l. demonstratio 17. § 4. ff de condition. et demonst. iuncta l. hoc iure 19. § pe. et ult. ff de donat. glossa glo l. § sexum 7. ff de postulando glossa in l. 2. § ult. ff de donationibus Alciato lib. de V. S. n. 88. Guiminianus et Felinus in cap. cessante extra de appellationibus Baldus in repetitione d. l. 7. Cod. de condictione ob causam. Cifard de pensionibus ecclesiasticis q. 22 n. 2 cum sequentibus Donell. 16. 14 comment. cap. 10. Tiraquellus contrac. cessante causa in praefatione. Quo autem dicitur apud enarratos autores obscurum non est si qualis causa praesenta tamquam praesenta donationibus adiecta necessario non est causa intrinseca finalis donationis traditionisve; quinimo causa est alia taxat impulsiva quae etiam si falsa sit donationem non vitiat immo solius donationis pure effectum exquirit ex allegatis iuribus si enim tibi dederim certum hac causa adiecta, quia matrimonium contraxisti quia negotia mea curasti emendi nec matrimonium contraxeris nec negotia curaveris datio subsistit, quia causa praesenta tamquam praesenta abta non videtur causa intrinseca finalis actus traditionis sed solum impulsiva: id est cum donator iam deliberatum animum recepisset ex rea veniens ipsa mihi donare deinde occurrit tamen ei quod ego negotia eius curaverim quod matrimonium praxime contraxerim quae causae donatoris animum non tamquam finales sed tamquam impulsivae eum moverunt ut liberalem animum quem iam conceperat provocarent accelerarent ut sibi in liberalitatem pronum praeberet in quasi cui causa finalis donandi nulla alia fuit quam mera beneficentia donatoris l. 1. ff donari 28. ff de donat. causae autem impulsivae, quae liberalitatem ipsam iam conceptam maturaverunt, causae illae praesentes sunt, quae ut pote impulsivae atque extrinsecae emendi ~~fiunt~~ falsae existentes donationis ~~causae~~ perfecte effectum ~~erat ...~~ ~~tioro~~. non vitiant, quinimo illam perficiunt, quoniam donator ex sola beneficentia

finalit motu, tmetsi causae enarrate n existat, grat etiā alioqn donaturo, d. l. 2. § ult. ff de donat qq qq qrons. Saginia docuit, falsas causas ptentas legati [q donaones ss.] n cohevere l. cū tale 72 § falsa 4. ff de cond. et demons. id e vti saquez ifftlat lu fac. cū Bartulo, causa ptenta vt ptenta, legato tgq finalis causa n conerel, qa cū legatū sit donatio a venerhigia testatoris ptecte. § 2. ynst. de legatis nullq finalq causa ht vovehighq habet atqz ideo causa ptenta, ylgaz ēe zquinica, n tn nesesaris finalis, accedit ad hoc qd donator q ob causq ptentaz donat z ipsa causae [illegible] zegione potiō enarrat, quā dizonit, potiō zmemi scit, quez ysicit, potiō loqt quz sequz zonit, go g tx z. l. seizdq 19 § aitq. ff de edilitio edicto vti; q hec forme zegtiō dono qa matrimoniq zhaxisti, qa negocia mea gessisti, ad enarationē potiō quz ad zeghionē expectat: ideoqz donator sub tali forma accipiēs n obligat, neq obligā one zledit superi go vt ex tali forma donaq i pfeta donatio sine negotii vestigio oriat di l. damn. 52. d. l. z suma 65. § 2. ff de zdione zbeuiti, d. l. demonstracio 17. § 2. et l. cū tale 72. § 4. ff de zdion. et demonst. illud g ane zsiigdq n e causa dongi ptenta tgq ptenta, posse eē qiergq finalq causq donaonis, si hoc specialit agat. d. l. 72. § 4 z ḡl. ff de zdio et demonst. tmetsi hoc sno dubio n careat vti docuerit Pmelo l. 6. 14. zmgl. cq. 20. z hic Bartlulo z de l. 2. § ult. ff de donat.

127. hec igitur sehabeant circa causas modosq ptentos, donaonis et traditionib adiectos, szana vo nesesario enigcit vt causa p modo futuro donaonib et traditionib, tgq futuro adiectis pure donaonis zfelectq obruat. atqz solias [illegible] znominati zfelecto zdunt qpez hac donaone dono tibi hec cqtq vt creditorib meis respondeas donator q sub hac forma donat z ipsa modi et causae futurae zegtione n enarrat sed disponit, et pasciscit modq qz zponit vt euidēt aparet z toto tit. ff cod. z de sdione causa data atqz z toto tit. ff de benghis vbis l. vlt. de reruz pmutaone l. 1. l. 9. cū vulgatis l. de donaoq sub modo. eq vero si donator z ipsa haone vdulgaria pasciscit et legq accipieq donatario zponit ipsamet donatio atq traditiō p causa zhzsecā finali sua accipiēntis zglemētq respicit, hoc autq qmadmodq ad zlebce

eu

liberalitatis longissime distat L. 2 de donat. ita adq3 electus in nomina
ti do vt facias proxime accedit tota enim huius stractus substantia
zeo visit, vt traditio sibi rei gestus accipientis obliget ad complementum
modi et finis ad quem traditio ipsa finalit dirigit L. 1. L. 3. § proiects.
L. Li si pecuniam §q. et § 1. de sdione causa data L. naturalis § pto
tus de prescriptis verbis L. Juris gentium Versiculo sed si z aliud de pactis Ca
balupo zbaclatu de pactis q. 6 n 41. zeodg Bal. Bacl. n. 39. Doneh. lib. 4. ? mgl.
cp 20, Mechaca. thoriani lib. 3. cp 59. atq. de sue actiones creatione lib. 2
§ 12. n. 45 cum seqntib. Mzdoca lib. 3. de pactis cp 7. n. 5. Cuja. lib. 5. q.
tione Pauli z L. eis suis §§ de prescriptis vbis qua enim zone fieri gobent
vt liberalitatis natura ab illa seruet, q radice beneficii ex qua
sua causa finalis fundat sed potius complemento accipientis ex qua z fine mo
quiescit ad quarone fieri pt vt gnominato stracto datio illa n sit q ex gts
cione dantis et accipientis id generat vt accipiens ex parte sua id opumg
pactus adimpleat L. hoc jure 19. § penul. et vlt. de donat.

Ex his principiis via Antonio zclong. fiacti ex agard, quod sit difficile N 8.
donationis modalis substantiam ita explicare vt ex anatura gnomina
tons stractus subducarres, eadem q gna linea solis beneficii ita sal
uemus quatenus modalis donatio e si magis obligatio trahat quam
pura et simplici donatione sequa ?? liberalitatis exercitium ? ulti do
cet, donatorem magis donatarium quam semetipsum dilexise L. 1 de donat.
L. senatus 35. § 1. de mortis causa donationibus a pporcitio cum certissima a??
qm sit et anostro ? ulto ? de cognita ab ? ? tbus tam nostris ignorata
Vel et quimo Antonius fab. huius modalis donationis substantiam bene adeo
caluisse posterioribus ? ? ? vise vtcos aut scansent, aut pmasent
fiertzgmaldus lib 14. ? mgl. Donea cp 13 lit. L. atq etiam illustrissimus
omnis nre etatis ? ultorum facile Princeps Dominus D. Laurentius Sachs de
S. Pedro z suis manus enighi ad Antonius itaq faber lib 42. de erronis
erore 9. vt modalis donationis natura explicet, ita ratio cinat, q
nat ob causam futuram longe plus facit, quam q dat ob causam modum q
futurum vnica totus finalis causa ? habet scilicet accipientis obli
gationem ad viris dandum vel faciendum postea zeo via vegita gnomina
ti stracto. do vt facias. ? habet n. ante complementum ius ? peni
tentia habet aerge actionem prescriptis vbis vt moveat adversarium ad
dandum

faciedisve coerceat habet dicte actione praescriptis verbis secunde l. 3. §. 1. 5. 3 orge. et ff. de condictione causa data l. 9. §. 1 cum seqq. de praescriptis verbis ceterum qui donat ob causam modumque futurum duplicem donationis finalem causam habet alteram praesentem alteram futuram: praesens causa est animus liberalis qui ipsa voluntaria traditione consumatur, suumque effectum sortitur, futura vero causa est modus ille est qui iuxta grammaticam contentus expectatur atque ex voluntate donatarii pendet, porro hic modus futurus qui adhuc pendet substantiam factae donationis neque delet neque obviat, quod faber ex actionis quae a posteriori probat comprimis actioni quia liberalitas et beneficium consumata persistit ipsa traditione, animus enim liberalis donationis tempore occurrit ipsa traditione executionem habet. deinde probat a posteriori quia qui donat ob causam ulteriorem pendente causa non potest ex eo penitentia repetere ut in nostra l. 19. §. 1 expresse ut l. 2. cod. de revocandis donationibus praefecta 4. Cod. de donationibus quae sub modo nimirum liberalitas et beneficium consumata quia praesens est donationis causa penitentia cohibet l. 1. de donationibus quo modo adiectus qui adhuc pendet neque delet neque obviat ut lectum donationum; si quidem quod consumata causa donationis penitentia removet aliter atque eo quod non donat ob causam, sed solum ob causam dat, penitentia non removet dum adhuc causa pendet ex aliquibus finibus colonge plus facit qui donat ob causam, quam ille qui dat ob causam, siquidem nec modo neque obligatio donatario composita donationis substantiae obnuit ex his concludit faber bene omnino stare iuxta Aristonem quod si donatio admixtum habeat negocium nulla obligatione solvatur quatenus donatio est et obligatione constet quatenus negotium est contractus.

N. B. Quidem usque adeo ex persona donationem modalem explicandam rationis sculpate autor et suis sequaces quos non fefellit nos nugae tamen fateor quod animadvertimus totum in ipsa suppositione quam in ipsis terminis explicationem absolvit, atque Aristonis mentem ...ssi diximus enim ab Aristone interrogaret utrum donatio modalis duas haberet causas finales alteram praesentem liberalitatis alteram futuram obligationis et contractus nos scimus Aristonem negaturum atque abnegaturum, explicat enim cuiusque donationem radicem liberalitatis perfectam habere posse aut praesentem aut futuram aliam causam finalem, et multo minus illa quae accipientis donatarii

obligaonẽ ꝯportet uti faber ꝯfitetur, et Aniato negat, qo ꝑ tx ꝫ l. ubi donat 27. de mortis causa donaonibꝰ nec ꝙ refert qdꝫ ꝑpria addonzdu vo cabula donator assumat, si rei ipsa stabit, et ubi abutit tx, ab specie ꝫ l. si tibi 20 de rebꝰ crediti Baldꝰ tac. de pactis n. 40. Aleiatꝰ ꝫ l. 20. de rebꝰ crediti Petrus Barbosa ꝫ l. q dotis 34. ff. de soluto matrimonio n. 95.

Sa vero ẽꝫ exgeciose falacis ẽm. opinionis radices brevis ꝯquentemo et primꝫ si donatio illa q̃ ꝯmixtꝫ habet negotiꝫ ꝯ finali causa partiali pacte donatonis liberalitatis habet alia eẽa ꝯ finali causa partiali habet hitionẽ donatarii gratiamꝫ a tractatio sene volumo qdꝫ prima raone, id eẽꝫ sit qd sustagcilit facit donaonẽ qd pterea id respicit qd subiẽcilit facit ꝯtractꝫ innominatꝫ. do ut des vel do ut facias; utrꝫ si donatio ẽ, ex sola suasione n̄ potest, ad natiõn n̄ ẽ, sugho sed realis traditio utiꝫ rubrica huiꝰ tractacionis anno superiori pbavimꝰ ex l. l. de donat. l. senatꝰ 42. § ult. de mortis causa donaonis l. Papinianꝰ 23 de donat. et Cuiac. lib. 12. observ. cq 28. et lib. 10. cq 28. cuꝫ pluribꝰ illi alegatis. Rursꝰ si negotiꝫ ꝯtractꝰ q innominatꝰ ẽ donatariꝰ ex suasione n̄ obligabit sed ex ꝯsuefuerei alꝰ reali traone qa ꝯuẽtiones modales respective nulꝫ ex ꝯtractibꝰ aẽ alterutriꝫ ꝯcoationẽ obligatꝰ l. ex placito ꝫ C. de rerꝫ permutaone l. 1. vers. permutacio eadꝫ tẽo. ff. l. 7. vers. subsistit tm causaꝫ. de pactis, neꝫ credimꝰ fabꝫ aliquꝫ ex his assigtionibꝰ ꝯficiabunt cos. n. et veraciter, et obiecioẽ docet de erroribꝰ pracmaticarꝫ deca de 45. erro 7. et 8. Baldꝫ tac. de pactis n 40. Cuiac. ꝫ codꝫ tac. q. 6. n. 18. Algehaca de sucesione creatione lib. 2. § 12. n. 59. ꝫ vero si ad donaonis substaciã n̄ solo sugho sed naturali traditio desideratꝰ atꝫ eliꝫ ad ꝯnominatꝫ ꝯtactꝫ do ut facias vel do ut des n̄ sola sugho, sed rei ꝯvẽtꝰ, id ẽ traditio requiritꝰ naratio ꝯfert, unꝫ eadꝫ numero traonẽ q̃ ꝫ donaone modali ꝯuenit e ẽ substacilit liberalitatis, atꝫ eliꝫ ẽe substacialit ꝯtactꝫ qd ꝑloquꝫ qd ẽ ꝯexplicanile, e eliꝫ ꝯcredinile. qꝫ n. credat illꝫ actꝫ ex rao dice veneficiencie oniri q acceipicꝫ gravare ꝯgedit l. hoc jure 19. § aen. et ult. ff. de donat aut qꝰ explicabit illiꝰ ꝯtrimiꝰ [illegible] tractꝫ naturꝫ cuiꝰ rone donator ꝫ et donata donatarij ꝑ ꝑter

Venerlegia magisque se deligit, cuz eorum actu magis requirat quam donationem, ppt negotiis adligat. go ptex z l. si redonati. unde l. senatus 35. § 2 de mortis causa donat; gonec fabri cit. Aristong decidegni 70. lez z suppositione qua z terminis zquicat. go z ex z l. Stobilia 27. de mortis causa donat. et l. si tibi 20. f de reb. creditis hac vong notgl signate qa sive ad pecuniae sive ad aeque decretura est.

N. 11. Si vero quisque hec opinio fabri lato opere nobis displicuit, superest tamen ut certe donationum modalitas explicaverimus, quod incamus z qua tota Aristonis oclo saliet scil. n. qa certa huius oblicati ex qui capito exalio articulo quod scilicet q D.D. taxibus apeles ideo facilioris explicationis gracia observingz d qdas plura pactionis vestimenta q D.D. ominis cust z l. legs 10. C. de pactis, et zl. z traditionibus. 48. eodem tit. duosus potissima nudi pacti vestimenta scil. vestimentis ex zlugherei atque vestimentis ex traditione rei. quoniam si simili hic est sacerdotica natura donationis modalis adherithus atro dhicit, ut esset a natura contractus innominati do ut facias, nullus D.D.m adhuc extraxerit, nec clare distinxerit si non penitus caluerimus hec duo pactionis vestimenta prout ipse distinguit el Marios aue salez dueisos effectus producere Aristonis altera oclo claro dezcegs cuadet.

N. 12. Distinguit itaque hec duo pacti nudi vestimenta scil. vestimentis ex zlugheri rei atque vestimentis rei traditionis nominis vestimentis solis traditionis ita vertit pactis traditionis subiectis, ut duo negotia duosque contractus faciat, singulos qdz ppt ctex malitatz, distincta tam atque z sua ezgcia divisos. Ug. z mutuo z deposito z commodato. si n. cetus ~~ibi~~ mutua hoidevero et pactis zstinetur adiciaes ut znalithz eas, velut librum mihi traderitas, pecto pecuniae numeratio traditio q zhac specie duo negotia duosque contractus facit singulos qdz sed tamen natura divisos: alterum nominatum scil. mutuum alterum innominatum scil. vie malitiaz librum scinire. nimirum zhac specie nominato contractus obligatio q mutui ppt pecuniae traditionem, sua habet formam absolutam et consumatam, alterius sifma p fectione, non indiget qd hi

Matribus eas: vivo qd eas vel n eas, neq e causa parciali
nec finali contractus mutui cum n. p esset sola ratione pecu-
nie p se stat nullo alio adiiciens icasib § 2. vlt. quibus modis
reconbaluil l. 2. et bb. tit. ff de reb. credit. qd adeo verum e
qd si quis formm integrales parciales solū ipsa pecunie nume-
ratione velis contractu mutui ymiscere ipsum corrumperes qa
qd pfectus et consumatus e aliis pfici sine corruptione n pt
l. perfecta 4. C. de donat. q sub modo in gla l. 2. ff de estimatoria
actione l. si tibi 13. ff de pscriptis verbis l. vlt. ff de actione
causa data. q argumento ex gplis aliisque quitis scile ex contrac-
tibus pfectis nominatis clare demonstrat. si n. fundum nu-
mis cessum tibi vendidero, et pactum continet adiicias, vt ma-
tribus eas vel libros transcribas, contractus emptionis ex solo re-
rum pretio et mercede consumatus e § 2. gl. de obli. ex consensu tibus
adeo qd te matribus re vel libros transcriere, neq forma
parcialis nec substancia integralis nec causa finalis contrac-
tus emptionis ee pt sine tenetur et corruptione contractus dc. l. 2
ff de estimatoria actione dc. l. 13. de pscriptis verbis. ng pene
gratio pfecto et consumato nulla alia forma parcialis substan-
cialis absq corruptione principalis negotii cum primi pt Casia
lupus contrac de coherentia pactorum nu. 20. Salicetus in l. legem 20.
C. de pactis nu 13. cum sequentibus Baldus contrac. de pactis nu 26
Faber tracionali ad tex in l. q lucionibus 48. ff de pactis Cuforc.
in l. naturalis 5. ff de pscriptis verbis l. 3. quiciones Pauli.
Et plane hec ipsa pecunie traditio q vnus dictas ad mutui contrac N. B.
tum exercialit facit, duos tm vestit contracto, id vz potestates civiles
duobus pactis sponsalit quorumquod libet p se nuptis realis tegens obli-
gaone produceret: q pt peccione tm. renunciacione adiz civiles
vbum q elevatum vestit in primis quinis pactum mutui vestit dictu ge
pactum adiectum vt matribus vt libros transcribas vicinitas et co
herentia cuius rone posteris pactum, contracta pfecto nominato spe
vel vz civiles cum fiat. secundum pactum quo etsi mutuam nascat
q pt coherentia tm civiles calore mutuat l. Juris gentis 7. 8.
quinio l. lucionibus 48. ff de pactis l. legem 20. C. eodem tit.

l. tecta 40. vers. dicebam ff de reb. creditis cuius rei evidentissimum argumentum est, quod duplex actio civilis ad executionem utriusque contractus nascitur altera nomina-ta ex mutuo ut testatur l. 1. et 2. ff de reb. cred. altera ex contractu [illegible] ut l. 1. et 2. ff de reb. cred. al-tera [illegible] ut libri [illegible] ar-gumento l. [illegible] 79. l. Labeo [illegible] 50. ff de [illegible] l. si [illegible] 6. ff de rescindenda venditione l. 26. de pactis et [illegible] doctrina [illegible] quod [illegible] civilis ad obligationes ex eodem fonte deriventur scilicet ex ratione pecunie [illegible] l. 3. [illegible] 48. ff de pactis, contractus tamen cele-brati duo [illegible] quorum quilibet ad alterum non se habet vel [illegible] causa [illegible] sed [illegible] taxat se habet occasionaliter [illegible] quia occasione mutui pactum [illegible] ne [illegible] adiiciat, non ad [illegible] mutui sed imo [illegible] om-nino diversum. quod [illegible] Cassia [illegible] alegata questione 6. nn. 42. [illegible] contractus principalis [illegible] subiectum [illegible] causalitatem [illegible] Baldus [illegible] de pa-ctis nn 29. et 33. quibus locis docuit [illegible] credo libri [illegible] libros [illegible], [illegible] habere [illegible] credo libri [illegible] et libros [illegible] ut [illegible] et [illegible] quando duo [illegible] pacto subiecta ex ratione rei venditionis qua signi-ficatione admissa nemo dubitabit [illegible] contractus [illegible] ratione rei venditionis [illegible] et faber ubi [illegible] alegati Cassiodorus 27 questione [illegible] 54. [illegible] et [illegible] ff de peculio [illegible] Cassia [illegible] adnubi. C. ad l. Corneliam de Sicariis quos [illegible] actiones [illegible] causas rei [illegible] diversa [illegible] doctrina Baldi [illegible] contractus mutui non [illegible] occasionaliter taxat pac-ti adiecti.

N. 14. Nec [illegible] circa [illegible] pacti [illegible] se res habet circa [illegible] et [illegible] respectibus. fatemur sane [illegible] rei [illegible] vesti-[illegible] rei [illegible] pac-tus concreti [illegible] ad [illegible] nominabiles respectivos [illegible] videbis [illegible] negotiorum [illegible] diversos [illegible]

que z hoc contractu innominato respectivo do tibi equum ut librum mihi tra-
dibas, contractu rei ex parte contrahentis et datis nullum contractum perfectum abso-
lutum q facit, nullum tamen contractum vestit, quinimo contractus dumtaxat z
coat, non absolvit n. quero q dato contrahat accipientes civiliter et naturaliter o-
bligat. l. 1. vn. permutacio fuerit permutatione l. 3. C. eod. tit. l. 1. z
prox. vsic. subsit tamen causa ff. de pactis l. 5. si vnic. et si qdg ff. de prescrip
tis vbis. verumtamen ista obligacio per contractum rei vestita, contractus inno-
minato respectivo n dicitur e. q ad hoc ut sit respectivus et resipero. z
summato ex a vtroque paciscentis mente necesse e ab vtraque parte complet.
hoc n. agit utrecipere mutuoque obligeri. atque ad hoc modalis negotio
dirigit, ut complementum meum adversari pactum naturali civilique obligatione ves-
tiat nosque adversarii complementum pactum meum vestiat, ut complementi ra pari-
ti venia conibeat. l. 5. z q. vn. nisi forte ff. de actione causa data l. inpon
dis 36. ff. de pactis. hoc autem fieri nequaquam q ex contractu solius contra-
tis; reciproca n. duorum paciscentium obligatio resultare n qt, nisi ex vtri-
q complementi consumata reciprocatione resultet, q allegat docet Caravalho
z tac. de coherentia pactorum nu. 41. cum sequentibus Baldo z tac. de pac-
tis nu. 22. cum sequentibus Castrensis z l. g. Rome l. 22. s. flavio ff. de V. O.
et ibidem Iason nu. 22. Salicetus z l. legem 10. C. de pactis nu. 14. Bu
tigarius z l. pactum 17. C. de pactis qui doctrinam tanquam novam sibi atribuit
Menchaca de successionum creatione lib. 2. § 12. nu 59. cum sequenti q alge
que falsum atque agnisiruge hius doctrine ro aquin e qa t metsi z hoc
negotio innominato do ut honi tradcribas, dico pacta nexa contraentis
quorum vnum alter dare promitit ut adversario faciat, alter autem facere promitit ut
adversario det vnum tm ipsius negotium respectivum e. promitto. n. vtrique
p causa finali habet recipere complementum alteris: quo circa nisi vtraque
finalis causa respectiva compleat negotium z effectum adeo e, ut neque naturalis equi-
tas nec iuris gentium contrica iusticia z pacto respectivo modali subsit
q mahefes ad complementum adstringat aute alterutrum complementum ita Baldo
z tac. de pactis nu 39. et z l. cum qz 10. C. de iuris et facti ignorantia
l. sine 28. C. de transaction ex q ibidem gravit ad pragmatica z fert
qd etiam iure canonico atque foro regia qlibet ex contrahentibus potest
conventa recusare complementum contracto respective modalis, atque etiam
respons n contra ille ex contrahentibus q prior contravenit, ut se premiam si-
encia

Sine iniuria fcmis naalis sequitur eadem data et repetere ex cap. pe-
nite cum alteris complementum l. 3. §. 1. l. 5. cum et §. 1. ff. de condictione cau-
sa data. quam illationem sibi ascribit Menchaca ubi proxime allega-
tus cum revera illatio sit originaliter Baldi neque huic illationi
obstat tex. in cap. 1. extra de pactis neque iura regia ex eodem ex de-
ducta in l. 3. tit. 8. lib. 3. ordinamenti et l. 2 tit. 16. lib. 5. recopila-
cionis. hec non loquuntur de pactis modalibus respectivis non loquuntur, sed de
pactis puris uti ab omnibus nostratibus accipitur, et ceterum cum hec
iura canonico rigore contra placitum Fortunio et Mendoza ille re-
petitione ad tex. in cap. 1. extra de pactis num. 35. hic lib. 1. de pac
tis cap. 4. Iudicatum consuetudine in speciem mittere afflig. cum tam
ceteris Baldi et Vlpiani auctoritas eorum species sedare debui-
sse Vlpianus non hic docet respectivum contractum permutacionis
usque obligationem ante ipsa tradita initium capere l. 1. ff. de pr. verb. permuta-
cio + dererum commutacione quod o civibus initium ex equo referendum
est ad initium obligationis naturalis, atque ad initium obligationis civi-
lis ut cum Baldo recte sequitur Burgianus in l. pacta 17. C. de pactis et Bar-
tholomeus Socinus in rubrica de V. O, quae usque initium aequum Vlp. de
sola obligatione civili a fomentis contra placiti uti fortunio. cum acade-
micis Papiensibus atque Senensibus contra placitum durissime contra placitum li-
bertatem causam conditionis respectivum modalis; modo non expositione
et Barto ab omnibus recepta nihil aliud est quam generata signum ipsi
moderacio contra eos disposicioneis perfecte Barto. in l. qq 40. § ult. ff
de condic. et demonst. in quo vero si modo signum atque disposicione ipsi
inherere utrumque ita moderari necesse est ut nisi alter compleat alter ex sua
parte sequitur complere non cogatur immo si alter compleverit et alter moras trahat
potest ille qui complevit ea quae intulit cum modi repetere quo circa tamet
si Fortunii contra placito contra pactis puris tolerari potuisset esset tex. in l. 1
cum etiam sine quo de pactis, contractibus tamen modalibus respec-
tivis toleranda non est.
N. 15. Ad hec sergatur est circa modum respectivorum contractum explicationem alia
via Bartolum procedere in l. 5. ff de condic. causa data. docet ibi conventionem modalem
respectivam contra utroque contrahente producere obligationem naturalem respectivam quae
non pure sufficiente tamen ad impediendam directam repetitionem precati ex cap.

Senile, si qdz naalis obligaonis efecto ibidz naalis et ciuilis ille e vbi lectione exepting gducal. L. 7 z conf de pactis L. na aies. 10. f. de O. et A. L. fideiussori 16. z naalis 4. f. de fideiussoribus ... regelitio z pacti innominato respectiuo n nascat ex defectu obligaonis naalis z qrona zcogtis n adigradicate, neq nascit ex ... genita suiq... facti, sed imo nascat ex liberaone aduisa rii cui qnis datiz e le. n. obalig z ... neq facti sui, neq obligaonis naalis sue, quit genitere argo ex z L. sicuo S. C. de O. et A. ... tm eiz genitere z ... respectiua ... alteris obaligatis, q moras aduc ... q genitiz q illiz liberaui anaa li ciuili obligaone z ... respectiua illiz na tioz habet ut ... q genitiz obligaone z ... illis obaligatis cui qnimz datiz e, aufant etiz directe al z q ... Obligatio illis q qnis dedit argo ex z L. vlt. f. de acceptila et L. ... S. f. de ... ; qne sublato z ... quero, qd ... usa obligaonis illis qqnis zcoanit, eis obligatio sine redidit go p ... L. et bb tt. f. de ... sine causa, q modo ... et Castrensi et ... et Fabro placet de ... decade 45 ... 9. Baldo autz Sozino et Bulgario et nobis n placet. qa ... qd facti ... n ... vel aliena nulla e genita hec n. ... facta e ... ... ad futura ... vel aliena vti ... vel Theologi ... ... illud etiz absurdiz sequet, qd scilz z pactu innominato vltro ... obligatario debuiret admitti regetio ex aq genite, si ... z ... fide ... merce tradiderint ... genitiz ab obligaone ... liberauerint vti ... Baldo vbi ... Laudato. Hoc autz quz ... absurdiz patet z L. ab z ... 58. f. de pactis L. 2. C. quado liceat ab z ... discedere L. ... Ceterus ... dione hec Baldi ... et libetis ... et sinqulosz ... laxaturna, qrone ... naalis ... gotui et moda ... respectiuo, naalz ciuilz q obligaone fine canonico foro ... denegare: qa tmetsi Baldo diuersa via zcedat ac ... Baldo tm, quo ad ... practica ... , nihil discre ... si ... regetione ex ... genite vterz admitte

Sed obiicies ... ex ... hac ... pactus respectiuus ... n. 16

cogi

Rone eviðgtz erri 3hact nominats vltro citroq obligatorios, eo
qs cu inominatis respectiuis naturaz habere pbtq neq ecpone
neq locaonz, neq societatez et similes z stotue solis sugonis naa
lz ciuile obligaonz pducere, imo qd enormis e etiaz elect z ena
rrabis 3hcebs nominatis, locu ee penile eaz re stegra, quare
n prio stegra, pula siuguliter sequitur fide emptonis, mace prio
hadident his aute resequtis nihil alius excogitari pt pr z
tibi devobliga. sigsu 3etatio L.7. pregachis cu inumeris arg
ptio aute fere seludgt pbat. qa nemo sans efficiabit causa
finalz ep onis ee mercez, nas causa finalz locatonis ee mer
cedz atq causa finalz 3ductonis ee usu rei 3ducte etnie dere
ligs nominatis, vltro citroq obligatoriis de qq s. l. Labeo 19
ff de V. O. S. sed nc e qd neq tegue sugonis ne fistatz post pfec
tez sugonz stuerit mutua tradito pti et mercedis statute
que patet et pbat ex suitibus allegatis regeta L.q. Dalne eo
ff, potiores L. Juliano 10. S. ofendit ff de acho. empti s. vegite
stt. de verz diuisione qs eius modi nomine sugonis e stalu
solis sugonis n obligat qa causa finalis n existit. vigse 3
igso eorz quaone, sed suspes quous causa existat pp
pplearts causas, etq restegra quae ren stegra, ent z eis
loca penile eqs n huis ac quiu solu tionz pbe caluenims
pfectz differz rone gl nominatos 3hactos vltro citroq obli
gatorios atq inominatos 3hactos respectiuos pene habrims
obiectioni itaq respondemus sugonz nominatonz vltro citro
q obligatoriaz eaz ee natura vt sigse quo et absolute eis spere
at ex sola pcognitione causefinalis future quauis n dus existat. ceta
ru sugonibs inominatis respectiuis ex sola pcognitione causefina
lis future sigse quo et absolute n obestet quousque causa existat
vo differe. qa quouis Legislator Ciuilis nominatas sugnes z
solo statu sugonis legitimauit, earz ad faciliz obligaonis exe
cutionis ciuilis elevauit, ignamel causa finalis n dus existens
eodz pfecte deliberaonis robore z sugsu 3bahentiz naaltz fue
it hac si eq realiter existeret. eodeq illz sugsz eq tuz pfectz
absolutuz facit qo ronis elegantissima e. qa quacunq scaiat

Seniq[ue] decet causa [illegible] et mercis adhuc futura, incommuta-
biliter exequta est per manus Regia et armata legislato-
ris civilis quae absolute movet a causa finali non dum existen-
te atque si realiter existeret: quinimo omne causae futurae non dum
existentis, adest de facto manus regia, quae causa ipsa finalis
exequatur. hoc autem non ita accipiendum est (ut Bart. loquitur) quo
non multum distat Mechaca, quasi manus ipsa regia contractus
[illegible] miraculose confirmat, ergo quos faciat, hoc enim conve-
nienter elicit ut bene respondit [illegible]: quinimo ita accipi-
endum est quod per vocationem manus regiae facta ipsamet causa fina-
lis non dum existens de liberatione [illegible] absolutus [illegible] ta-
lis contractus confluat, quia causa illa finalis quae [illegible]biliter
exhibita est eadem vi et robore confluit ac si iam fuisset: tum
quia quo refert [illegible] causa futura non dum quasi existens, sed tamen
incommutabiliter exhibita, atque [illegible] causa finalis ex realiter
existentes quo per tex. in L. si pupillus. §. 1. ff. de novatione [illegible]
et similibus cui [illegible] contractibus nominatis ultro citroque
obligatoriis [illegible] pure et absolute adhuc dum stat in terminis so-
lis [illegible]: [illegible] est locus quia [illegible] obligatio pu-
ra [illegible] L. naales 10. ff. de O. et A. L. [illegible] ib. [illegible]
ff. de [illegible]. L. 1. ff. de pactis et hoc est certum [illegible]
L. ab [illegible] 58. ff. de pactis et L. 3. et 4. ff. de [illegible] et L. [illegible] 1.
et L. ea 14. C. eod. tit. et L. 2. C. quando liceat ab [illegible] et L. 2. [illegible]
ponso C. de rerum permutatione [illegible] affirmat nominatos [illegible]
ab altero [illegible] admittere, modo res sit integra modo [illegible]
integra. [illegible] habeat contractibus nominatis ultro citroque obli-
gatoriis, [illegible] nominatorum contractuum natura a fortiori [illegible]
[illegible] adhuc stat in terminis solis [illegible]
[illegible] integra, [illegible] ex altera parte [illegible] integra, [illegible] lo-
[illegible] integra, [illegible] legitimaverit ne-
[illegible]: quia cum legislator civilis [illegible] istas non legitimaverit ne-
[illegible] obligationis executionem civilis [illegible], causa fina-
lis futura non dum existens [illegible] dum [illegible], quin sus-
[illegible] quousque ipsa finalis causa existat [illegible]
[illegible] ex [illegible] L. [illegible] permutatio [illegible] permutatione L. 3. §. 1.

et l. 5. §. 1. et l. 8. §. 1. de ostione causa data et ex §. 1. §. quis vici. sed si causa sue de pactis adducit ex §. l. pecunia 33. de rebus creditis et ex §. 4. de pignori ita Salicet. et Bald. de pactis nu 39. et Carolus de eod. tract. nu 12.

N. 11 Sed a quo hic discedamus. audiendo eradicito egregio viro Ferdinandi Vazquez Menchaca, qui ob excelsos animi existimationem tam tribunalibus quam cathedris, quin visto praevalere scimus cum magno animarum genere ab Justitia naturali civili et Canonica dixit dicere existimat hic autor lib. 2 de successionum creatione §. 12 ex nu 50. usque ad nu 66. existimat quod quamvis permutatis non sunt admitti deinde contractus nominati modalibus respectivis de quibus in l. naturalis 5. de Piegnoris vbi venerit admitti deinde contractus nominatis puris venerit admitti deinde contractus nominatis puris respectivis dummodo ad eum affectione aliquid factum fuerit que magis videtur dicere ex l. quae pecunia 30. de rebus creditis l. titio 4. de pignori l. 1. et 2. C. de non numerata pecunia et ex subtilit arguit Menchaca: dum actio devolvitur sub prima numerationis linea non clauditur, actio magis reperitur quam effectus: effecta non forma ex prima numerationis linea constat cap. C. quae ut dignus l. si sui de testamentis l. fuerit 3. C. q testamentum facere possunt. ergo realis contractus nominatus etiam puris contractus ad eius numerationem aliquid aliud futurum fieri quia solito quaestione desiderat, adhuc contractus non est numeratus sed talis creatus adhuc constitutum facto re. ex quo sequitur Menchaca his terminis quod habet ex contractibus recedere quamvis gentium tam civili quam naturali et Canonica Justicia suggerit quod non alia ratione contractibus modalibus respectivis do ut des do ut facias, a se vinculo contrahi quamvis veluti quod alterutro complementis penitere licet, nisi quia simulbus consequentis a a mutuo nullum obligat si vero alter quoadmit, adhuc quoque tenet penitere licet, quare nec mutuo vel quoque modalis eius obligavit, neque eius potentiis eius obligare potuit sed accipit de quo extat at: non n. quoadmit ut sic obligat sed nec sibi leges remittit sed ad varium. ergo ex §. l. 1. §. gen. et ult. de donat. inter virum et vxorem quod ex §. l. 3. §. 1. et l. 5. §. quis et §. 1. de ostione causa data. huiusmodi esse probat Menchaca omnia pacta nuda, quod ad contractus nominatos effectus dirigunt veluti si quis promi

dis

pactum quietationis ut tibi domum vendiderim vel ut illi certam mutuo dederim, vel ut cum illo societatem contraxerim, vel ut illi certam ad certum usum commodaverim, vel ut illi precario certam dederim, vel ut illi domum locaverim et non vere iis pacti nominati quorum omnibus ad nominandi contractus dirigitur de quibus constat, et negotiis quae atque innominatis cum in spetie pacti ad contractum perfectum nominatum quo nisi locationis precarii commodati et societatis dirigitur sponte venditur et negociis ipsius pacti quatenus tamen perfectum nominatum quoad perfectum futurum desideratur quod sit ultima clausula negotii: quare quoniam utrumque paciscenti penitere licere: atque id ipsum credit quam variare L. pecuniam 30. ff. de rebus creditis l. 4. ff. quibus pignori l. 1. et 2. C. de non numerata pecunia concludit tamen hanc resolutionem tamen et foro externo quam pro conscientia tutam esse non obstabit cap. 1. extra de pactis quam ubi pluribus stipulatis et hoc quoque bene etiam jure canonico contractibus innominatis penitere licet quod aperta vana negociis quae ante consumati.

Equidem vehementer admiror virum aliquin excelsum, atque de jure naturali et pontificio optime meritum et justo juris precepta ubi ... vel potius obstat peccavisse cum tam exiguo tamen negocio ... tris evenit vestigia deffugere potuisset assumit perfecto Ferdinandus idque verum esse ... quod tolerabile est, certum non est quod si tale sit negocium quod ad venduli consumationem causam futuram praeter eumdem praesentem requirit perfectum et tamen quatenus dumtaxat esse ... futura causa sufficit ma ... forma non clandit. ... contractibus etiam jure canonico civili et Regio penitere licere, quam assumptionem optime probat exemplum contractus in nominabrum respectibus ceterum esse conferre innominatum pactum de vendendo, de locando, de commodando de societate ... de precario ... et similia esse tamen adhuc ... quam civili et canonico jure ... negocia ... futuri contractus celebrati ... manifeste quam causa ... venditionis, locationis et similium contractuum nequaquam ad ... lineam venduli ... pacti pertinet, sed potius ad dissolutionem et ... quam venduli expectatur. et plane ... venditur ... sine ... solutionem atque pecunie numeratio

N. 18.

Ex causa mutui et [el.] ęptionis, vendicionis deinde ad summa ονς mutui ęptionis, locacionis qtinere, cum tm ad resolucionem ρdictorum cont(ractuum) qtineat l. qui 80. ſ. gen. ſ de solucionibus ſ. liberacionis 47. ſ de V. ſ. ea vero sicut realis numeracio accurrit ad liberacionem qsone et vinculi ęsentis ꝫ his negociis expectat ꝫ qq pecunia dedu- cit. ita qlemetus facti ad liberacione firmitatis et vinculi reso lucionem spectat in hii negociis in quibꝫ factum dicta lege ꝑ ut 80 lege qui res 98. ꝫ mihi Rome vernaculo at obi meum factum ſ de solucion. factam eam quorum obligacio ꝫ facigro nihil prestari soluique dicuntur dicat l. si ſudus 114. ſ de V. O. di. l. qui 80 ſ de solucionibus, cum qo ꝫ nudo ꝫ nominatoq quo pacto re ugde do locado ttꝫ factis quis vetimis el locacionis deducat nemo sane qficia- bit horum factorum qlemntum n ad vinculi ꝫ ormacionem sed qshi vinculi resolucionem et qsone gmitatis liberacionem qtinere ex alegatis ꝫ iuribꝫ. ex qua doctrina plura necesarii intelligunt ꝑimum qd ꝫ negociis a Megchaa enaratis factum futurum qd post surgens desiderat potiꝫ ee novum ꝫ io- nis, locacionis, mutuiq negocium quam primi negocii sub ma forma et hi- neg ita ut ex uno negocio ꝫ aliud negocium bajitꝫ potisbat quam ꝑri- mo qficiꝫ iꝫ gsitat. secundo loco qfert qdsi ꝫ enaratis a Megcha. nego cii. factis futuris qd post surgens expectat ad quime gmicionis ꝫ teri tum potiusque ad ꝑfectionem expectat oportere nesesario primum negocium ꝫ sola surgens ꝫ nominatam quam ꝑfectum el ꝫ ormatum ee, quoad vigulum na- le et canonicum ꝫ ſro iupie cp. 1 extra de pactis l. 5. tit. 8. lib. 3 ordina- menti l. 2. ti. 16. lib. 5. recopilacionis cum gꝫ R.D. nullo discrepante l. 1 et l. 7. ſ de pactis nimium si ꝑ facilis futurum sed ꝑ ꝫ stacione facti liberi plenita qmitio dicitur, nese ꝫ prima gmicionem ꝫ ꝑfecta, ea ee ꝑꝫ n. dicitur qd legatum ndus ꝫ. qo ꝫ ex qptis a Megh. enaratis post primam gmicionem negocium n qeget.

N. 19. Que doctrina clarior euadet si obseruemus idem ꝫ omnino ronem ꝫ hac ꝫ nominati respectiuis vsari. ꝫ qq veniunt dicit n sdum post pri- mam vtriꝫ ꝫ hanglis verum etiam post vnius solius ꝫ lemetum, lex nego- cium adhuc ꝑdere alt ꝫ ecatur due taxat ei n ꝫ ormatum; ꝫ ꝫ beque penitte cocięe ro ꝫ naali quam ciuili et canonica euidentissima ꝫ. qꝫ factum qd post primi ꝫ hanglis factum spectat n ad distribucionem

Obligaonis, sed potis ad causam suie vestimentum vesculi spectat
itavt qe vtriusq. solemnitas primo q. 3 pienit nec naturalit nec civi
liter q3 neq. canonice 3 nigcia sit obligato L. ex placito 3. C. de
rerum permutaone L. 1 vers. permutacio ffeod. tit. successit dumtaxat
vt luniss a Migch. alegatis respondeamus. et primum n oblat ex 3
l. 9 pecunia 30. ff de reb. creditis 3 cuius specie sagister affirmat
post stipulaonem permittit emisam penitere ex post atq. ab hac
tii mutui recedere, itaque a negocio tali scoato et in dicto 3 ru
mato. Vo l qa facta futurum credit q. qd post stipulaonem spectat n
respicit ad 3 fentis pmicionis sed potis ad causam et vestimentum stipu—
laonis, que ex stipulaone q. sie future numeraonis celebrat naali obli—
gacio nnascit quoniq. obligaonis causa q numeraonem ponat, quo sir
ca mutuum futurum causa stipulaonis apelat 3 L. 6 ul. ff de novationibs
L sitta 120. §. Cuisdonso vic. suquast vel qramo ff de V. O. et ibi Cast
cio lib. 3. qstionum Pauli et 3 L. 2 §. Ve. ff de reb. creditis qd adeo vr
vr 3 l, vtneq. civile qd obligaone ex tali stipulaone pravenis onn
cs seat Salicetis 3 L. cum q. 4. C. de finis et facti ignorancia nu 5. Ja
cobis de Rabena 3 L. 2 C. de n. numerata pecunia Petro de Velapert
ca et Gilbermo de Cuneo 3 nra L. 30. ff de reb. creditis Donello lib
14. smgl. cap. 39. Otomano lib. 6. obser. cap. 29. Acosta 3 L. si ex cau
tione C. de n. numerata pecunia vbo exeqtione oposita ideo q ff
rgi stipulacio 3 hoc articulo similima l svegoni 3 nominate res
pectiue, 3 deq. 3 vtroq. caru penita permittetis vl pote naalit n obliga
ti pmatis. Hoc autem de suis speciebs nuquam verificabit Mechaca
tpl iones supradictas adhee ctem l respondesivo ad ex 3 L. 4. ff qres pig
noni et L. 1. et 2 C. de n. numerata pecunia ex vulgatis quasi ideon

moramur.

Ex pmisa cognicione pactorum quorum alia sunt respectiva, alia non res   n 20.
pectiva coherencia tm. nominatis ordactibs pfectis, resultat clara
novaq. modalis donaonis cognicio atq. etiam clara ad Arislonem vecci
deptivo ex qua instabil actio pfecta civilis donaonis modalis, ob hac
tm 3 nominatum respectivum n ee, tanetri causa futura respectiva ppter
pactum liberali tradicione adiectum abire videat inno ciuidpter instabil do
naonem hanc modalem pfectam ee 3 genere beneficiencie, quum e perfecta rgl ex

donatio, q neq modum neq negotium admixtum habet. qd a ꝑbauenimo An-
tonius nostri metu genitum me ꝑbabimꝰ, qlq dō affirmat donaonem mo-
dalem qd admixtum habeat negotium nullam donatario obligaonem inducere
qd facile assequemur, si duas ꝛones evidenter ꝑbauerimꝰ. 1. solo ē qd ne
q pactum donaoni adiectum, neq id qd ꝑ pactum deduxerit liberali haonis
causa ferendum ēe, cum reali existentia aliqua ꝑ futura donatori siqm tam
qm causa ⁊ vestimentum ꝑleat atq ipsam haonem ꝑficiat vacuo cabili ex
eo genite faciat. 2. solo ē donatarium sell cui sub modo donat obligari
nisi qd tam civiliter qm naaliter ad executionem eius cause qꝑ pactum
adiectum deducit, verum obligaonem hanc ꝛ liberalitatem ta tam qm ꝛ sua
radice et fonte naali nequaquam fidari, sed potiꝰ ꝛ ipso pacto adiecto tam
qm ꝛ sua radice naali fidari qd pactum sicuti q se potest obligaonem na-
alem donatario ssciete inducere etiam post coheretia et sterilitate cum pa-
one liberali potest ut ab ipsa tamqm ab actu civili ꝑfecto calorem civilem inigere
cum ione actio ꝑrenatti ubi civili ꝑducat ꝑ qm donatariꝰ ad executio-
nem pacti civilit cogat.

n. 21. Prima solo evidenter demonstraunt naam ꝑfectum civilem donaonis moda-
lis asustentia ꝛnominati stactꝰ respectiui manifeste ex hac solo. et pla-
ne qd ꝛnegat ꝛ stvang diffa patet, nemo negat ꝑ pactis ꝛnominati
respectiuis do ut des, do ut facias tam ꝛ statu solo ꝑ suonis, qm post
unius solis ꝛ plemeti admitti genita l. 3. §. 1. et l. 5. ff. de actione eam
sa data ꝑ pacta respectiua neqm ꝛ statu ꝑ suonis obligat neq post
unis ꝛ plemetum ꝑ sonam ꝛ cohetem obligat, quo uiq utriq recipere
ꝑleat l. 1. §. ꝑmutacio ff. de rerum ꝑmuaone l. ex placito §. C. eo
de lit. rursus ideo ꝑ dicta pacta ꝛ statu solo ꝑ suonis pasci ꝛ tes neꝑ na-
aliter obligat qa ob dicti facti cause ꝑnalis future ꝑ ꝛ se utriusq pasci
nisi ꝛ certo absq ꝑ deliberato suspendit neuter eum absolute obligare
vult. quousq sue ꝑmissionis causa ꝑnalis tamqm ꝑ ꝛ sue vestimentum
ab altero ponat. ut patet ex ipsa ꝑ ꝑptione ꝑ suonis modali dout des
et cetera ꝛ l. 5. ꝑ totum de ꝑ uighi ubi quo circa neqm ille qbus ex pasci ꝛ hꝰ ꝑ pen
mꝰ ꝛ cohat naaliter aut civiliter obligat n. n. ideo ꝛ qm ut ipse obliget sed
potiꝰ ut accipiens obliget atq efficam legem ei ꝑ ponat l. 7. §. pen. et ult. de
donao. ꝑ ꝑ uiuis iuxta l. 3. §. 1. et l. 5. de ꝑ dione causa data atq ideo
ꝛ cohghis ꝑ ꝑ ꝑ olim post ꝛ cohaaonem adhuc libertate naali manet

Cuz bega facultate penitendi dn. l. 3. s. 2 yog ex z l. q q eceuni
330. de rebs creditis et Ex z l. 4. ff qs ies pignori sed ut e qo z causa
donationis modalis neqz z statu solo dug nis neq post libera
lz baong arg. donatoris dnus z debiuratore sup. gdit ygt
causz fitura z pacto adiecto oladaecta go donatio modalis gno
minato obacto respectiuo ne z zdeq zeus neq z statu solo sue
onis libertas naalis z dona lore pmitgte manet neq z statu exe
cutionis respectio og. penite admitti deuet. minor euidz terqua
& causa unica finalis donat libertalitas alg vere pigha e l. i
ffure 19 z fine de donat l. senato 35. s. i. demortis causa donat. atnic
e qdcausa ita z animo donatoris gmitghi pighiima e atq zathe ipso
tradz di pfert di. l. i. de donat cg zximecitatis: go donatoris rego neq
z statu pmissio raine q itatu caecutionis dnus zcertore sup gdit
pter causz fiturz pacti adiecti hic n. causa futura solis pac
ti causa. n. n donaonis huius n. causa pxima et unica exercitis
virtutis moralis venepcigcio. n. ex alegatis iuribs hoc p lane sig
niter olifeit. qter liberalitatz z statu solis uugonis etipsz libera
litatz z statu executionis qd libera litas z status solis pmissionis z
media iuris prudentia gte Iustinianz z l. 35. s. ult. l. de donat. n
obligat donatorez onis. tolz naa liter ex iure gghis donatio
vi z media iurisprudentia n. n. sola obligatio sed tradicio l. i de
donat. l. senat. 35. s. i. de mortis causa donaonis Cuiacz. lib.
10 observ. cap. 28. et lib. 28 cap. 20 faber de erroribs decade 49 err
9 celens quiquis donator naaliter tantz ex iure gghis obligato
maneret resilire tm a contractu naali p penitz n poterat utiq iedi
culz. n. obciz Baldo et Canalupa loquar zquatis pfectz priglz ea
ura habz tibo admittere penitz q leuis naalis gghis vinculz di.
rrupat quiet neq illigz zterp tes negarz qsta Bartolz d sigt
donaone z statu uugonis obactis ee znominatz licet. n. a firmet
obactis ee znominatz nullz casus e afirmare penitz donato
ris admitti licere dez adnuc liberalitas ee e z statu solius ug
onis ubi cessaret e et apud Iustinianz l. 7. de pactis nu. 3. et
Canalupa z tract. de pactis qstione 6. nu 21. et Molinz de pactis lib
3. cap 4. et fabz de erroribs decade 49 err 8. et 9. hec cz ita se habeat

In ea liberalitate q adhuc [illegible] statu solis sugonis; post gratio ng tm si ad executionem des[illegible] actio n[illegible] naaliter ex fine [illegible] pfecto d, verg eliq ciuiliter absolute euadit, cuius resecte di nulla via e sibe donat. L.3. et 4. C. de reuocand. donat. cui rei sequi d donaong moda [illegible] sua [illegible] pactis nominatis respectiuis n[illegible] neqdus stat statu sugonis et multo minus dus stat statu executionis.

n 22 Sed replicabis vniversa hac philosophatione [illegible] sub [illegible] pacti adiecti qd liberalitatis [illegible] delet [illegible] nominati pacti respectiui [illegible] quod [illegible] nihil pfecto refert qd donator [illegible] exequendi se donare dic [illegible] vera n donat sed [illegible] negocia [illegible] L. si [illegible] 27. ff de mortis causa donat. et L. sibi 20. ff de reb. [illegible] L. si [illegible] 12 ff de p[illegible] cu aut [illegible] pacti modaliter adiecti donatarii naaliter et ciuiliter obliget. L. [illegible] 66. [illegible] C. de donat. q sub modo. L. legs 3. L. cu res 22. C. de donat. L. vlt. C. de rer [illegible] permutacione L. hereditatg 56. ff de donat. fateri necesse d pactg adiectg substancie donationis delere et [illegible] contractus respectiui naturg manere neq [illegible] d pactis sucidaneis primario negocio adiectis, illud [illegible] formare [illegible] vero elig reformare, adeo vt ex conditionali negocio faciat [illegible] celebri specie ex. [illegible]

L. si [illegible] L. si [illegible] 10 ff de periculo et comodo rei vend. atq eliq ex negocio quo faciat modale respectiuis [illegible] donaonis ex allegatis [illegible] [illegible] n. vero [illegible] solutione [illegible] qd [illegible] doctoribus ex [illegible]. [illegible] nullus soluit [illegible] huius [illegible] valuit [illegible]] [illegible] nostri [illegible] plena cognicio [illegible] donationis [illegible] respondemus itaq obligaong naalg ciuilgq, q [illegible] pactg adiectg donatario [illegible] abipsa donatione liberali [illegible] et fundamento naali obligationis [illegible] sed [illegible] pact [illegible] occasione donaonis adiectg [illegible] occasione donaonis adiectg [illegible] iuris [illegible] alia radice [illegible] d naturale obligaong [illegible] ex [illegible] similiter [illegible] coherentia [illegible] ciuili [illegible] liberali ciuile calore [illegible] pactis [illegible] ciuilis

ciuilis

Zamora

Civilis executioni haberet contractus n. donationis voluntarie pacta donationi coherentia civiliter tamquam vestit, et tamquam contractus ipse donationis, sit radix et fundamentum obligationis naturalis ex pacto producte, sed tamquam causa civilis. rectius radix ut unanimiter DD. asserunt text. in l. 1. § primo l. ex donationibus 48. ff. de pactis l. legem 10. C. eod. tit. l. Auia 6. C. de jure dotium. Jam vero quamquam hoc dicatur a substantia contractus innominati respectiva nullo [illegible] videtur contractu n. respectiuis contractus vel in contractu posito non civilis causa, et radix est verum etiam radix fundamentalis est naturalis quam civilis obligationis. ex persona recipiente producte, recipiens n. ex contractu innominato respectiuo ante receptionem iam neque naturaliter neque civiliter ex pacto obligatur. itaque radix ubi obligationis contractus [illegible] est l. 1. § permutatio C. de rerum permutatione l. § C. eod. tit. l. [illegible] vero vnic. Ad n. causa subest ff. de pactis. ceterum in specie donationis modalis tradito ipsa voluntaria fundamento [illegible] obligationis naturalis donatarii vero talis modi n. huius obligationis pactum intendamus est, quod ab ipsa liberalitate donatione tamquam a fonte civilis causa fouet [illegible] ad actionem civilis executionis elevatur de l. ex donationibus 48. l. legem 10.

n. 25.

Que argumentatio clarior evadet si animadvertamus hanc actionem civilem ex pacto donationis modalis *dono tibi hec* certum vel librum mihi describas, tamquam valeret ac si donator diceret *dono tibi hec* certum, et librum mihi describes ergo [illegible] l. 2. § ult. cum [illegible] ff. de donat. xaverius eis tx [illegible] ex Bal. do [illegible] l. 2. C. de condictione causa data et [illegible] tac. de pactis nu. 21. ex Barto [illegible] l. 9. 40. § ult. ff. de conditionibus et demonstratione. Fortunio [illegible] § qui primo ff. de pactis nu. 4. Bonel. lib. 14. [illegible] cap. 10. [illegible] quo casu nullus dubitaret donationem et pactum duos esse actus unitos, per [illegible] ad [illegible] substantia diversos. Jam vero quod talis sit donationis modalis [illegible] vel modo resoluat contractus [illegible] per explicationem tamquam exemplo pactorum que modaliter adijciuntur contractui mutui, que cum conditione et [illegible] adijciuntur, [illegible] si fecero libro manu tibi [illegible] numis venditio hac lege vt domum reficias, modo resoluit contractionem, et [illegible] quod actionem et apersionem euidenter quat, et primum actionem quod pacto contractus solo [illegible] et mercis [illegible] ex [illegible] l. 1. § ult. de [illegible]

Baezhio

L. 2. ff. locati, quod quamvis superadita etiam modaliter extrinseca est, substantialiter venditionis formam non attingens, alioquin vera forma et species venditionis corrumperetur L. 1. §. ult. de contrahenda emptione L. si domino 8. ff. de periculo et commodo rei venditae §. cum alienum ubi cum autem instit. de emptione et venditione. quod si extrinseca adiectio est nomen, ius meridianeum est, probat de lege commissoria quam omnes fuere consulti, etiam sectarii principes in hoc articulo convenerunt, scilicet ex negocio modali pacti successionem venditioni adiectum, propria actio nativa praescriptis verbis oriatur, tamquam oriretur distincta a nativa actione ex vendito L. si fundi pacti 79. L. Labeo 50. ff. de contrahenda emptione L. si convenerit 5. ff. de rescindenda venditione L. 2. C. de pactis inter emptorem, hoc enim nullo sectariorum confirmabitur, quae Labeo, adeo strictum solum actionem praescriptis verbis ad executionem pacti adiecti decernebat, ut actionem ex vendito omnino removeret tamquam contraria, atque ex alio fonte alioquin contractum procedente d. L. si fundi 79. ac L. Labeo 50. ff. de contrahenda emptione L. si vir 10. ff. de praescriptis verbis, ceterum Proculeius cum Sabinio Paulo et Juliano actionem praescriptis verbis ad executionem pacti vim nativam decerni debere non negabant, contra debatum actionem ex vendito a pacto formatam decerni etiam posse ad executionem pacti adiecti L. si convenerit 6. ff. de rescindenda venditione L. si sterilis 21. §. si ti 6. 2 ff. de actionibus emptoris L. 40. ff. de rebus creditis L. 2. §. quinimo ff. de pactis, quo circa hec fusa sapientem invitat Baldus tract. de pactis nu. 17. Cavalcanus de coherentia pactorum nu. 16. cum sequentibus Azo in summa de pactis, Bulgarus in Leo. C. de pactis huius autem rei se potenea ratio illa est, quia cum D. S. propria contractionis naturam contineret observaverunt solidam huius contractus substantiam in solo consensu ad pretium et merces esse constantem, eoque terminum in suprema linea claudit L. 1. §. ult. ff. de contrahenda emptione L. 2. ff. locati L. 1. ff. de rerum permutatione, ex quo principio obtinere statuerunt quodcumque pactum subiectum nequaquam posse cum venditionis substantia confusione conveniri, immo potius negocium esse distinctum, ideoque tamquam ex diversis negociis, diversas etiam nativas actiones decreverunt, alteram nominatam ex vendito, alteram innominatam praescriptis verbis ex pacto: neque multum impedit quod L. si inveniebat, quod pactum modaliter subiectum; modum enim rerum formas variare non potest cum de ex propria contraria voluntate non constat L. 2. §. ult. cum L. seq. ff. de donat. atque ideo circo in dubio duo distincta negocia constituebant; interpretantes necessario modum esse conditionem, quam datum esset vendito tibi fundum centum nummis, et donum

3

Alegationes

Jam vero nexco qd mutuu et venditio certa claudunt. eg qua alia negocii species gtraxerit gmiseri ngt coacti ... ngt qdem q pactu etiā modaliter adiectu ita gcepstari, ut distinctū faciat negocium, distinctaq obligatione educat atq distincta actione natura dotet, qua fonte descendere gscibimus, pactu donationi modali adiectu diversu ēē q se negocium gnominatū gpria obligatione et gpria actione prescriptis verbis gsignitur, quando qdē donatio certa aut pactu ... gtra actio civilis lincea clarietū q ab actione negocio ... gi debelaritur ut dī L. 1. ffe donat. L. senat. 35. § 1. ffe mortis causa donat. Hoc autē usq adeo verū existimamus, qd si nobis pronas talē donationē modalē ex mente donatoris et donatarii ēē celebratā ut donator p causa finali ipsius donationis id univsaliter ... ut qdē pacto cohereret ... dedicat ... dixit autē donatarius ... fre dona ... lib ... tam negociu donationis ... sed unicū stactū gnominatū eiusq respectivū dout facias, q ad ... gnumationē utriusq ... gsementia ita requirit, ut donator ... tari ... posit resilire, atq ex eo ... adicere: tunc ... dibio ... donationis ... claudere ... ad ... gnumationē accipientis ... requirit quo stracto ... nominati respectivū utriusq ... gtrahentis gsectione requirit ... de stracti ... accipientis vero ... gcovittus q ... hiberet, L. 5. ca ... § ... de prescriptis verbis hoc autē magnopere ... tradi ... ē, na et ipse stractus nominatus ... circumscriptus forma habet potest q pactū subiectū ita gmutari utq stractū gnominatū respectivū evadat dummodo appareat strahentes ... causa finali ... habere velle sit ... uitet qd scilt causa finali ... elegerit L. si dominio 8. ... tuitu b ... L. 1. de stimatoria actione quo ex ... et si ita Le donatione modalē nobis ... pronas ... accipientis ... sed id potius qd ... pacto ... finali donationis ita accipiat ut donator ... libenter fatebimur hac donat. ... nec ... gerit. sed unicū gtinuidu stractū respectivū ... quo

Perinta admittat. qa traditi zcohapi nullu actu civilis ssumauit
sed sic zcoabit q o p tx. 3. § 3. § 1. et § 9. redi ine cauradatar
N. 25. Eg vero ex pcepti doctina veritas nostre sohionis resultat q sicuti
plidz Amstonimesz claudit ita zgecionis nostre obtata metha. dolo
cel hoc obligaone naalz et civilz z donatario ad dadu vel facidu
generata nequaqua nasci ex ipsa donacione lo e ex voluntaria realitta
one tequa ex suo fonte n nasci, sed potis ex pacto reali traone subie
cto tequa ex ppio fonte ita pficicei, vt ex donacione quatenus tradi
tio e obligatio n sanat, sed tatu ex pacto adiecto tequa ex diviso nego
cio asistia donacionis realit dutz to eade hec ggo ex pcepti hoc
eui ast zfert pactu n tametsi nudu, qd civilia actui civili donato co
herebat, obligaonz naale et civile pducere natura q[illegible] natu
ra solis pactis civilia vero qqt vestimenta sue coherentie qqe civilis
acto pfecto cui pactu zhuet vz naalz obligati pacto n zfuit sed
calore du taxat, civilz z naalz pacti obligaonz denibat vt obliga
tio illa, q ahoqn naalis dutaxat foret alr zeficax ad ageidu eficax
[illegible] qqt zhuscia civilz euadat qua de ozt deriuato ille calor
genitiuis vt e lega et dicit quit Casaliquo, q pp pactu z pacto subiecto, pcep
to b. civilz actiong zscriptivpt q se pducit, qua asuptione natu
ra ipsa docet, ne si cald ferro frigido ferru applicaueris eadem bite
nirri calor zaplicatu ferru n qualitate deriuat, q primo itaderi
bat vt hmiro generato qua genitiuis calor sit, qqe ferru appca
tu ia q se calefacit. Quo exepto ztgcio nostra mirifice explica
tu pactu. n. pse nudu et frigidu actui pfecto civili donacionis aplicatu
civilz calore recipit q se ia calefacit et generat sugde obligaone a
liogn naalz mera, vt pote ex nudo pacto pfecta ad statu civilis obligao
nis ita elebat vt de zceas actiong etia civilz pringhi vhi generet hoc
e q tgecia coherentie pacti naalis ad actu civilz pfectu qua hic donatio
it coherentia z obligaonz naalz pacti n zfuat sed solu distinctu dote q
civilis coloris deriuet atq hoc sepeiuacti primo tex zh. legg 10. de pac
tis zd. traditionibus 48. ac 1. g primo de pactis. l. lecta 40. de rebs credi
tis l. huius Cod. fine dotis z apochi sep p, Amstonis nostra pfetamr
dace lez z obligaone modali q ad mixte habet negociis obligaone n i
bahit ipse tradita donatari qqt admixte negociis do da z vel fa

cigitur naaliter et ciuiliter obliget radix tm fundamentu obligationis naalis n e, q accipiens donatarius neq obligat neq obligare potest cu primo fundamentu efficacis obligationis qd donatario generat pactus subiectu e qd potest vestitu ex coherentie negocii ciuile pfectu dictu tu tm euadit. coherentia n. actu pfecti naalit et ciuilit effectus n reducit in qualitate negocioru sed quale qualis talis participationu - gpp tx. 36. ff. 79. de trasa C. 2. C. de pactis inter ptos - tivolutana traditio

Ex qua modalizatione explicari rone noua que sed tm certa surgit ad Anisiones nostru ppt pactio si quis ex illa lieda sibi donaones modales n minus pfectas ee apud quas simplices donaones quibus negocia admixta habet: que quatenus obligatio donatarii decernit, tam re mouet vi traditionis donatione modali quam donatione simplici q perdu uiro altissima e Anisiones mes ex qua decide rone explicanda sub omnia illa fiunt qd de modo li donaone tractat quoru aliqua de iure ob causa n secuta donatori decernit ad resolutione ipsius pacto adiecto spiritu e, qualia sunt tx in L. 2. et 3. 6. et 8. C. de dictione causa datoru alia vero eidem donatoria actione prescriptis vbis decernit vt donatarius ad imple tione modi cohereat qualia sunt q habent in L. 1. et 2. C. de donaonibus q sub modo L. legis co L. cuius 22. C. de donaoibus L. hiuitatis 28. de donat L. ult. C. de rescinda uendit: que omnia iura hoc unico dicere modo dissolues sidem q rionibus respondens obligaone restituendi donatario posita pdicto ne ob causa n secuta neq ee obligaone pfecta ex donaone ipsa mixta n eq ee solione ob causa donaonis n secuta, quimo obligaciones ipsas et actione donaris tequam asuefacte ex pacto succidaneo omni qd vt pote vestitu ex coherentia actu ciuilis pfecti, qualis e donatio potest sed solu naale, veru etia ciuile obligaone producere L. 1. Siquidem L. si hacisto 48. de pactis L. legis to. C. eodem lit. ita vt nisi donatario pleat, de quo dicto ob causa n secuta, no e n ob causa donaonis n secuta - hec n. secuta e, q volutana traone sed ob causa pacti succidanei n secuta, quo cir ca scalari donaonis prefectu manefeste vbi donati donatario exponatur n. n: decernit dicio ob vitiu quod fecte donaonis modalis quia obligatio de vestitione contrahat, sed pontio ob natura innominati contractu, q pacto succidaneo celebratur. reliqua iura donabri actione prescriptis vbis decernit vt donatarius ad implemention pacti cohereat, quae iura facile etiam negocio n 26.

Dissolves, si eodem dicti generis responderis, obligationem et actionem praescriptis verbis [quarum allegatis iuribus meminisse habetur] nequaquam nasci, ob omittitur modalis donationis, tamquam contractu, vel quia nasci et vi et potestate pacti concedenti, quod actu civile effectum donationis vestimentum habet ad eum effectum ut actionem civilem nominatam praescriptis verbis producat. arg. tex. in l. si hanc ..., 48 ff. de pactis quo pariter singulariter tex. in l. ult. C. de rerum permutatione, ubi haec suggestio nudam non est, quod facilius intelligetur si animadvertat has duas actiones, scilicet actionem praescriptis verbis ad complendum atque actionem ob causam non secutam ad resolvendum contractum, praeter actiones cuius libet contractus nominati respective, aut in ... L. si et l. ... ff. de praescriptis verbis, iuncta l. 1. ff. et C. de condictione causa data, et eo quo tamen has actiones differre, quod actio praescriptis verbis nativa actio ex contractu est respicit in executionem eius quod contractum ex parte deducitur. condictio vero ob causam non secutam nativa actio non est sed tantum dativa, respicit in ipsius contractus resolutionem ex eo quod tacite agitur d. l. si ... et in ... ff. de praescriptis verbis. et ibi Cuiac. lib. questionum Pauli. Baldo ... de pactis num. 71. Donell. lib. 14. ... cap. 23. et 24. quo in articulo satis imperite ... Mascard. lib. 3. de pactis. cap. 4. num. 9. quo loco ... praescriptis verbis actionem ... nominatis contractis et ... plenum et resolvi, quod erroneum est nec ... Algod. ... facit tex. in l. si ... et si ... versiculo ... donem ... et versiculo ... cum certus sit in primo versiculo agi de actione praescriptis verbis ad eo quo interest adversarium ... complere contractum ex sua parte. porro idque interest adversarium complere complementi vice est ... eadem actione praescriptis verbis nativa adversario ... complementum ... agit atque ad id quod interest ... ex sua parte complere, uti rectissime ... Bal. et Cuia. ubi proxime laudati. Alter autem versiculo supra citato ... loquitur de ... ob causam ad resolvendum contractum, ut ... legenti patebit. ex quo ... unde eodem ... genere omnia ... de modalibus donationibus ... explicari aliquibus tamen locis exceptis quod ... ... loci ... agemus.

N. 27. Ceterum ut haec nostra modalium donationum explicationis ratio plenius percipiat ... electo Covarr. et Numeriani ... l. ...

de pactis inter emptorem et venditorem que ex nostra doctrina explicatur atque eam vici
in eis explicatur proponitur Imperatorem ipsum venditoribus qui est plaranime tu
novum negocium pactum reduci; eiusdem fundi emptor minoris vendidisse ou
to emptionis hac forma celebrata fuit hic fundus eiusdem numeri est ti
bi emptionis ut domum meam reficias conditione utrique convenit sed tam
emptor in refectione domus cessabat. queritur per peratores, quo iure in
eiusmodi venditori et respondetur hac in venditori haud non esse
quo dominium rei vendite recuperare potentem nam petens quousque
iubebit ut fundus cum fructibus venditori restituat ob causam non secutam
id est ob cessationem emptoris in refectione domus. uti ex his que interstat
Salicetus et Jacobus de Ravena ad hunc tex. et cetera huius tex. pe
nacessi iuxta fabrum ll. 49. de actionibus decade 8. et Baldum in l. 2 et
8. Cod. de condictione ob causam et in l. 4. Cod. de edilitiis actionibus in qua
specie ab interpretibus vere velimus ex quo fonte nec condictio ob ca
usam non secutam oriatur nam si cum fabro ubi proxime alegato responde
ni hanc condictionem ob causam non secutam ex eo fonte nascitur quod finalis ca
usa contractus venditionis propter cessationem emptoris non est secuta falso prefec
to respondebis, primo quia causa finalis contractu nominato venditionis
nulla alia est preter quam in precio et merce §. l. inst. de emptione et vendi
tione l. 1. §. ult. de feudis tit. quis dicatur et secundo et denominato est nam
quo effectus nominati contractus, id est obligationem civilem et naturalem
sortitur est ex alegatis iuribus iuncta l. 6. et 7. de pactis. secundo quia
hac specie finalis causa contractus venditionis non solum secuta est in signe
precii et merces verum etiam in datione reali merces et precii uti liberis
liter scriptum extat in nostro tex. tercio quia et meti si precium ob signa
dictum proponeret ab emptore adhuc tamen venditor ob causam venditionis non
secutam fundum dicere non potuisset contractus enim nominati perfecti
quoniam potissimum venditio est ob moram cessationem que contrahentium solutionem
ex quo causae non secutae nequaquam admittitur vedi actionem nativam ex
vendito vel empto ad finem in solutionem utrique agitur servatur l. iam dic
ne 14. Cod. de rescindenda venditione l. 2. Cod. quando liceat ab emptione dis
ab emptione §. 8. ff. de pactis et ibi communiter repetentes ex quibus ita
et ultimo quia si cum fabro finalis causa contractus illam vero per planem
appellaveris id est illam domus refectionem cuius ste plaratione fundus

minori, ugito è falso idqz respondebir qa stacto g.hons id vg.dionis ut qe be stractr nominati nulla forma gtrzecq nulla q finalz parciatz, pter. urgiz z feio et merce admitere qt alio qi corrigget atq zaliz stachz znominatz enatel l. ifse stimatoria actione L. si dominus 8. L. 10. iseculo feiz z be fieny. Ubi quaqui n. stg.lacio illa quasi gan fcii, atqua si baeo stracto appeletz L. si fidi 79 f. beshahzde g.hone et l. isiteri li. 22 § 2 f. de actionib. geti, nequqz tm eugees q. stgqacio illa id ē domo refectio z partz feii aut partz strac to accipiat. quo ptereq z alegati fundo ggicitati nota z dubiis quasi significatus, ro etia quiaset. qa phigz vgdionis z aliquo facto peregripo atq anatua stracto alino miterer n. gz, sed strictz z sola gecunia numerata orritit L. c. f. se veryg muacne L. i. f. de shahzde gd. L. 5. iseculo et rigdz f. de fieny. Ubi.

N 28. Saviero cuzen uno cq. Imperatoris z hac specia strione fzgdi ob causa n. secutaz id ē ob g.honis cesationz ugdionis be eunaz atqz exatio cq. hec causa n. dz secuta nequaquz ē qrit fina lis causa stracto vgdionis oportebi et aliz causz finalz n. dz secutz et aliz stractz ciuile z terhqare cuius finali causa sit domo refectio q. adhuc ob cesatione g.toris bendrat porro hic stracto nullo alio ee qt pter stractu znominatz refice st. domuz q ex pacto subiecto resultat, domo n. refectio finalis causa ē pacti strac tui nominato subiecti. q. pactuz ut qote anatua nominati stracto dio rz, illi tm q otextualitate cohereg, qqias qz leges znominati strac to habet, sine fuidici tm aut zlerile nominati stracto vgdionis: pter quz conz strictio ob causz n. secutz znominati stractz qqia qahiqz ex vi stracto ugdionis nominato neq tat neq dan qt, dat tm ugdione gebuimi mangte ob frig et causa pacti suasitanei n. se cutz it a ut strictio z fz gti [utriuqz iuper docet Bald. zd. L. 2. et 8. C. de strione ob causz.] n. sit strictio ob causz ugdionis n. secuta, sed potio strictio ob causz pacti ugdioni adiecti n. secutz q. madmo dzz ugdiozz feio et merce finalis causa ē ugdioni, ita domo refec tio finalis causa ē pacti, qz cuz sit znominato stracto q. cohinghq vesti

tus

dedex q causae n secute sdichong admitit vt resoluat, ri-
cut etiam actione pscriptis vbis admitetur vt zqleat si vgditor
aqui Imperatores nostros zqlehing qohis znominati stracto
qug eis [illegible] resolucione elegisset. arg. tx. z. l. habeo 50. et l.
pdi 79. ff. de stratig. da gqtione l. si munerit 6. ff. de resz. gdavg
dione quo exgglo nra donacionis modaliz explicadarug
menkce illustrat nz qmadmodg stracto znominato qualis e
domo refecta ql coheure stractus pfecto nominato qualis
e vgdicio, ita similiter idg stracto znominato domo refectio
ql coheure actui pfecto ciuili qualis e donatio. desse qmad
modg znominato stracto sclt refectio q cohengto cug nomina-
to subducit a linea pacti nudi et adstatu ciuilis efficacis nego
cii eleubatg l. 1. § qnimo f. de pactis l. legg 10. C. eodg tit. ita simi
liter znominato stracto scilicet domus refectio actui pfecto dona-
onis, subiectus subducit a classe pacti nudi, et ad linea negocii ciui-
lis pducit l. 1. et toto tit. C. de donat. q sub modo. tx sigint obseruag
do z l. vlt. C. de rerg germut. ver. huiusmodi neglio. ffere a nec stac
to ille znominato maggias znominati stracto dotes habet, sclt actio
nz naturg pscriptis vbis vt zqleat l. habeo 50. l. pdi 27. ff. de strah. qq
alq etiam datiuz sdictione ob causa n. sequta vt resoluat di. l. [illegible]
~~[illegible]~~ cy ex 6. C. de pactis zt eyq. ita simelit idg stracto zno-
minato actui pfecto donantis zhuegs easdem znominati stracto dotes ha
bet, sclt actione pscrip. vbis vt zqleat l. legg 9. l. cyres 22. C. de
donat. alq etiam sdictione ob causa n. sequta vt resoluat l. 2. 3.
et 6. et 8. C. de sdictione ob causa. deniq qmadmodg z illo stractus z
nominato, sclt domo refecto si domo n reficiat neq causa pacti sequat,
ad decernit vgditori pdi traditi et vgditi repetitio n qhs ob causa vgdstis
n sequta | hee n sequta et sequta ea e | sed ob causa finalg pacti adiec
ti n sequta di. l. 6. C. de pact. zt zg. ita simiht zeodg stractu znomi-
nato si actu pfecto donationis cohereat decerngda e donatori repetitio
rerg donatarg n qdg ob causa donatoris n sequta | vbee n. assuma-
ta ea e, sed ob causa pacti adiecti n sequta, ex qq affert qdqmad-
modg zhoc znominato stractu, sclt domo refectio quado zhuelo,
tractui vgditionis, datur sdictio pdi vgditi zsolumi manete vgditionis

3tectu, ex eo qd causa ob quã repetit n̄ ~~secuta~~ causa repetionis n̄ sequta, sed potius causa znominati pacti n̄ sequta. in simili tñ eo de 3tractu znominato qd actui donaonis cohæret, dabit donatori rem donatam repeti, zcolum' mangẽ donaonis causa qd n̄ dat ob causã finalẽ donami n̄ sequta, sed ob causã pacti adiecti n̄ sequtã, zque sepe ytspeda sut oia iura. Explicata de donaonibus modalibus illud demũ supra addimus, sed nos n̄ difficulter responsuros ad tx. 3l. ea sdione. C. de rerum repetione, si aut fuisse ytlubi prel. aut q legas liquiet sit dus eorum Salicetus ad eundem textum

C.P. 2.S.

IN QVO PROPONVNTVR OBIECTIONES CONTRA NOSTRAM OPINIONEM ATQUE ETIAM EIUSDEM OPINIONIS PRÆCIPUI EFFECTUS

Posqua mẽs nra circa Aristonis ỹstaone exegarimus superest quas has obiectiones diluere, atq pcipuos qstionis effectus explicare. et l. 3tra parte pncipale, qua docemus naturale obligaone donatarii ex solo pacto oriri n̄ vero ex radice ipsius donaonis sive liberalis tradionis. ita zraguimus. Si ex donaone, et facto liberali donatoris n̄ zbolunt causa respectiua ad obligandũ accipiẽte donatarium, pacto donaoni subiecto nequaqua debilet, neq ad ciuile negocium pertinẽ cohaþiã, et 3tractualitate cum actu ciuili pfecto euaderet nullum absq ciuile executione maneret, ex regt 3 calz donaonis species fuites, et obligales 3 l. 2. C. de ciuicho. et l. 6. §. sgtẽ. Paul. tt. u. §. quales. §. 3ggiuribus pponit donatore efficacitẽ tra datione dona re qts, circa cui vel ronate vel p stipulaone solenne cauisse vel p nudũ dus taxat pactũ ciuile rei donatẽ pmisisse 3 qua specie sceuer et Antoni. et I.C. Paulus respondet. qd si quis dona

4. liong

cor

Per obactis nominatis stipulationis evictionis rei donatae promisent, posse negotiis donatarius, si res donata evincatur, ex stipulatu agere adversus suos coheredes, ut partem suam sale gerendo donatarius reciperet, si vero annus donator non per obactis nominatis stipulationis, sed per nudum dumtaxat innominatisque pactis evictionem rerum donatarum simpliciter promisent, non posse negotiis ulla civili actione, adversus coheredes insistere, si res donata ab eo evincatur. Cuius elegantissime decisioni ro... ad ... funditus evertitur. Nimirum si annus donator per nominatis obactis stipulationis de evictione cavit, qualiscumque rebus evictis obligabitur, heredesque suos obligabit, quasi stipulatio vel pacto obactis nominatus effectus, nullo respectivo negocio indiget, ut naturaliter et civiliter obliget. L. 1. et 5. § stipulatio ff. de V. O. et ideo quod species ex ratione et facto liberali nulla resultet causa respectiva ad stipulationem, stipulatio tamen per se obligat. Caeterum si per nudum pactum evictionis promisit, nec se, nec heredes suos efficaciter obligabit per pactum quasi ... causa respectiva resultat ad pactum hoc autem ... specie ... validissimum est, causam respectivam nullam nisi ad alterum obligandum respective accipientis. L. 7. § verum sed si causa subsit ff. de pactis L. 5. de praescrip. verbis. Porro ... specie pactum evictionis non est ... positum ad obligationem donatoris accipientis, sed ad obligandum ipsummet donatarium; quoniam est causa respectiva, siquidem ... donatio, quae pactum est ... favorem unius solius, et ... praeiudicium alterius solius. Procedet deficiente causa respectiva, ex sola coheredum ... actu civili effecto donationis, pactum subiectum ~~donationis~~ evictionis non vestitur. Nimirum ... coheredum hoc etiam desiderat, scilicet etiam ut causa respectiva ... ut donator ... finaliter donet, ut accipiens donatarium obliget, sicuti ... reliquis obactibus

ad ratione nulla

Innominati respectivis, quae ex donatione et facto contractus respectivas vestimenta resultat ad pacta d. l. 7. §. 1. et l. ... bonis 48. ff. de pac. et l. 5. ff. de prescrip. verbis.

N. 2. Propter quae ratione Fortunius Garcia cum omnibus D. D. ultramontanis, scilicet Cino Azone, Petro de Bella Pertica et Iacobo de Ravenate adversus glossam, et Bart. et Bald. et Salicetum ... l. ... C. de pac. ... glosa alegans Iacobum Butrigarium docuit coherentia contractus ... adeo esse efficacem, ut ... causa respectiva vestire pacta subiecta ... hac glose specie Promitto tibi 100 per stipulationem, deinde contingit ego met ... pactus promitto ... Romam. docet glosa subiectum ... coherentia cum stipulatione vestitur, etiam si nulla sit causa respectiva. ... docet glosa ... pactum vestiri ... ratione. do tibi 100 mutua realiter deinde ... pactus contingit promitto me tibi iterum ... mutuare. Sed contra Fortunius cum ultramontanis ... hec pacta non vestiri ... coherentia, quae de facit causa respectiva ad pactum ... exemplo glose ... tum, quae pactum ... favorem unius solius sunt, ... alterius solius, sive respectu ad alterum, ... originalis actio prescriptis verbis ut patet ex Paulo et Ulpiano ... l. 7. §. 1. de pactis, et ... l. 5. ff. de prescriptis verbis, et ... l. 1. §. permutatio ff. de rerum permutatione cum ultramontanis, contra Baldum ... Castrensis ... de pactis. q. 6. nu 41. ... Donellus ... solemni ... ad l. ... l. 2. C. de evicti. Quae ultramontanorum scientia adeo magna ... ingeniosa ... ab illis ... ut ... nominato, ... pacti adiecti actio prescriptis verbis decernitur ... ingeniosissima ex cogitaverint respectivae causae ratione. ... relationes quae ... ex pacto coherentie ad contractum ... ex qua relatione felicissimo ... successu resultare facit innominatum

Contractus respectibus cuius rone respectus, per cohaerentiam cohaerentia actio perventuri ubi decernatur, cum n. existimetur solam cohaerentiam sufficientem esse, ut calor civilis deveniat gactus uti apparet in nos. l. a. C. de evictionibus; ideo ex pacto ad contractus relatione excogitata rone respectiva plerumque elicitur, quo sensu est per texti. l. ex se l. 19. f. de contrah. empti. l. ab eo 90. f. eodem. l. si nemini 6. de rescind. venditione ex g. l. iuris 12. f. de precar. ub. l. 2. C. de pactis. et ubi in gen. 69 illa deficiente respectiva rone causa sive qd vel minoris res vendita sit per pactum subiectum, vel qd pluris vendita sit pro pacto ideo pactus ideo q. pactus quos fratri appellatur cd. l. fundi 79. f. de contrah. empt. et l. tenet 6. § 2. et l. si venditis 21. § 2. f. de actione empti.

Iam vero si haec vera sunt uti fortet vera apparet manifeste ... N. 3.
nram ad donationem relatione falsa esse: quaque ut donationem modale ab eo electu contracto nominati respectivi subducamus; docemus pactum donationi subiectum ex sola cohaerentia cum actu civili ad efficaciam civile absque causa respectiva elevari. Si quidem nra opinio hoc genere. potissime fundat, qd pactu liberali donationi nihil ab ipsa mutuatur de calore civile, si vero causa respectiva obligationis naturalis. Siquidem tota obligatio naturalis donatarii ex solo pacto nascitur. l. 2. et toto tt. f. de pact. ...ta l. de transactionibus 48. f. eodem tt. l. leges C. eodem tt. porro hoc ipsum falsum esse videtur, qa etiam in specie Severi et Antonini et Pauli pactum praestando evictionis, qd donationi subiicitur, donatorem obligat naturaliter, qa pactum est, et tamen ex sola cohaerentia cum actu civili donandi ideo non vestitur qa deficit causa respectiva ad pactum; ex eo n. qd ego liberaliter donem non resultat naturalis nec civilis obligatio ad praestandam evictionem: imo eo ipso qd dono liberaliter, liberatus sum a naturali et civili obligatione evictionis l. Aristo 18. § ult. f. de donat. l. ad rescindendo

natas

Co ff de edili. edicto Paul. z ptg. lb. 15. ff. 11. §. quits §.

n. 4. In qua dificultate Salicetus ad huiusc tx. et Bald. z trac. de pac-
tis n. 74. respondet, ideo z hac specie pactum euictionis non vestiri
a donatione, quia donatio z hac specie, non incipit a traditione reali,
sed a nudo dumtaxat pacto ita ut species Imperat, et Paulus sic
institui deneat. Promitto tibi donationem fundi Semproniani
nunc, et promitto me eius nomine euictionem prestaturum. In qua
specie affirmat pactum euictionis non vestiri a pacto donationis, nec
deinde vestiri etiam si postea ex subsecuto donatio effectum habeat[
uti z presenti specie habuit effectum, alioquin euictione facta duplicem
...
pactum nudum donat euictionis pactum vestire non potest, quia pactum nu-
dum non potest vestire alterum pactum nudum, tametsi utrumque cohereat
veluti si invenimus de libro meo cum libro tuo permutando, et pactum adieci-
mus, ut per me Roma ires hoc pactum adiectum a prima inceptione non vesti-
tur, tametsi cohereat, quia scilicet utrumque nudum est l. ex placito 3. C. de rerum
permutacione. deinde partis solutionis reddunt rationem, quia etiam si dona-
tio ex intervallo postea compleatur, sequiatque est actus civilis effectus, nihil
omnino non potest vestiri pactum euictionis quia non cohesit, neque eodem tempo
re incipit, si quidem pactum euictionis dictum fuerimus retro est, uti quo tempo-
...
civili [a qua sola vestiri potuisset si cohesisset] proinde, ut per te z tempo-
...
Ibi ff de stat. ... l. pactis 27. C. de pactis hanc solutionem affirmat ex
Glossa communiter recepta z dicta l. pacta 27. et ibi Cuiacius affirman-
tes, quod etiam z exemplo proxime proposito de pacto permutationis aut su-
biectum est pactum, ut per me Roma ires nequaquam pactum adiectum
vestiri, etiam si permutatio eficacis ... ex intervallo compleatur quia eadem ratione
coherentie deficientis, quia tametsi pacta inter se cohereant, non tamen cohesit tempo
re completionis quae sola poterat dare civile vestimentum pacto subiecto

— l. 3 traonibus 48. ff. de pactis l. legem 9. C. eodem tit.

Profecto haec solutio ex altissimis principiis petita est, sed tamen eam N. 5.
ex pluribus quae ratione falsam esse credimus, de exemplo patet domini
Angeli et Iacobi de Ravena qui si venimus mutare quicquam li-
bros nostros, et pactum adiicimus ut tu me Romam ires, licet tem-
pore inceptionis pactum non vestiat, tamen quo ad iustitiam sit, tamen mutatio
ex intervallo effectum habeat pactum subiectum vestit. Ratio est quia
hic contractus huic contractui aequalet, do ut des, et ut simul facias,
ita ut ego mea dare, tu tamen tardare, et facere, quo si ego ex tunc
illo dederim pactum vestit, quia quemadmodum ex completione mea vesti-
tur pactum tuum ad quicquam dandum, vestit Petrum ad faciendum, quia unus
contractus respectivus est, quem ex completione unius efficax reddit, qua quan-
do Paulus dicit in l. 5. ff. de praescriptis verbis contractum innominatum effica-
cem reddi completione unius, a fortiori etiam fatetur, quod si invenerimus, ut
ego darem, ut tu dares, et simul faceres, fore ut tu me ad completionem
resultet causa et vestimentum ad utrumque pactum ab accipiente supponi
tur, ita glosa in quaquam duo enarrati D.D. Ant. et Iacobus de Ravena
rursus rationem glosae et Saliceti et Butrigarii falsam esse itaque probamus, au-
thoritate et ratione; Ideo quia complementum quandoque propositum regredit
ad tempus inceptionis supponente, et tamen ab illo tempore inceptionis completum non est
nuda, sed a complemento vestita, quia ydenti tamen ut recurrit vestimentum
ex exemplo actionis causalis; haec n. quandocumque existit retrocedit ad
tempus contractus illumque purificat et fingit tamen ab initio purificatus l. Balneus
9. § quisque et 8. l. in potior 11. § quisque 8. l. ff. qui potior. Cetis 4. quaesitum
vel hinc l. si filius 78. ff. de V. S. l. usufructus 26. de stipulatione servorum quo transmigrat ad
quemadmodum ratio quando cumque existit ad tempus origines primo fuisse contractum et illum.
per retentionem actionis fingit, ita similiter et complementum quandocumque ex
istet ad tempus inceptionis regredit in quem purum et vestitum fuisse fingit,
tamen vero si complementum ad tempus pacti recurrit illud quam purum et vestitum
fuisse fingit, nescio in specie Severi et Antonini pactum ratione actionis ad
completionem donationis quando cumque effecte efficax sit vestiri quia comple-

meltz siue traditiorem donatarz recurrit ad tpus pacti. —

Quorum id quamquam post autoritatem tex. in l. venditione 10. de periculo et commodo rei vendite, quo loci proponit venditorem rei mouilis cum sub conditione vendidisse hoc pacto subiecto ut interim dum conditio pendet periculum rei vendite ad emptorem spectare, id est ut si interim pendente conditione res vendita periret nihilominus tamen emptor pretium solueret; in hac specie hoc pactum vestitum est, quia pactum valere I.C. afirmat, et tamen tempore contractus vestitum non fuit quia nulla erat eficax obligatio ciuilis qua pactum consequenti vestiri posset utique venditio fuit conditionalis porro eficax actio et obligatio in contractibus conditionalibus a tempore existentis conditionis competit l. cedere diem 213 ff. de V.S. l. necesario 8. §. ult. ff. de pericu culo et commodo rei vendite. ergo pactum periculi quod contractui conditionali adheret non nascitur vestitum a contractu, et tamen postea existente conditione vestitur, quia conditio retrocedit ad tempus contractus, illumque purum et non conditionalem abinitio fuisse fingit. ergo similiter licet pactum evictionis in specie leuen et Antonini nudum nascatur sit tamen eficax donatio quandocumque sequatur l. ubi in predicta specie sequuta revera fuit, vestit eficaciter pactum evictionis, quia vestimentum recurrit ad tempus contractus eumque vestitum fuisse fingit. denique de predicto tex. in dic. l. venditio. 10. plura et subtilia que diceremus si per tempus licuisset, videndus interim Salicetus in l. pe ti 27. ff. de pactis. et Fortunius in l. 7. §. quinimo ff. de pactis. in 7a. limitat. illud interim scilicet non obstaret tex. in l. quidam 132. §. ult. de V.O. in quo tex vestimentum non recurrit ad tempus contractus; immo contractus migrat ad tempus complementi et vestimenti sui: nam respondendum est breuiter cum Baldo in trac. de pactis nu. 74. et cum Cuiacio et Donel. ad illum tex. fideiiusioni nec naturalis nec ciuilis obligatio preexistere quando nondum pecunia erat tradita proinde contractus accessionis fideiiusionis, nec naturaliter nec ciuiliter potuit obligare, antequam principalis contractus mutui existeret. §. 1. et 2 inst. de fideiiusio. l. 1 et toto tit. ff. eodem. atque idcirco mirum non est quod stipulatio migret ad mutuum non vero mutuum ad stipulationem. argo. tex in l. 6. §. ult. cum l. sequenti ff. de nouatio nibus alit atque in pacto quo donationis, quod per se naturaliter obligat, etiam

Ante efficacem tractionem l. 1 et toto tit. ff. de pactis l. 1 ff. de restituta pecunia, quod ideo factum remigrat ad complementum, quinimo complementum remigrat ad pactum Bald. et Cuja. et Donel. ubi proxime.

Iam vero his et aliis ad Severum et Antagonistam omissis contestationibus veris et subtilius respondentur ex eleganti Ultram. doctrina cum Fortunio l. 7 § quinimo ff. de pactis, quae docet variam cohaerentiae efficaciam ex triplici causa oriri, aut non ex eo nascitur quod pactum subiectum credatur contractui inesse, id est quadam iuris fictione credatur, idque esse sive identificatum esse cum contractu, ut easdem contractus vires pactum subiectum participet utique in esse nihil aliud sonare videtur, quam idem esse sive identificatum esse, quo articulo cum Fortunio consentiunt Bart. Bald. et Castrensis quos refert Pl. 3 l. 7 § quinimo vers. pacta iuncta et § adeo ff. de pactis et tex. in l. pacta 72 ff. de contrahenda emptione. Secundum autem causa efficaciae cohaerentiae contractui Ultram. censet desumi non quidem ex ficta identitate pacti cum contractu cui cohaeret sed ex ficta participatione similis formae quae numero quidem diversa a contractu principali, genere autem et specie sit eadem quos refert Paul. in l. lecta 40 ff. de rebus creditis, ibi dicebatur quia pacta coniuncta facta stipulationi inesse creduntur, quod de accessione singulos menses certam pecuniae stipulatus quod ad tardius soluta esset usuras adiecisset. in quo text. ad ut pactum illud posterius quod primam stipulationem reformat efficaciam civilem per cohaerentiam participet, fingitur pactum ipsum reformans esse alteram stipulationem quasi efficaciam civilem reformandi pactum habere non possit, nisi a fictione quadam similem stipulationis formam ex cohaerentia participaret, quo circa pactum ipsum non fingitur idem esse per identitatem cum stipulatione reformata sed tamen fingit similem formam stipulationis numero quidem diversam, genere autem omnino similem ab stipulatione cui cohaeret participare. Denique 3m genus efficaciae per cohaerentiam participare Ultram. censet desumi ex ratione respectiva, quae ex relatione pacti ad contractum ita resultat, ut per dicta relatione facta contractus, contractus cognominatus respectivus ex pacto et contractu simul iunctis insurgat quo respiciunt leges 2 C. de pactis inter empt. et vend. 72 ff. de contrahenda

Emphione l. tenet 6. §. 2 l. sterilis 21. §. 2 ff. de Act. empti.

n. 7. Quibus principiis suppositis ad Seve. et Anto. et Paul. respondemus sua specie prima et secunda efficacis cohaerentiae rationem ab Ultramontanis tradita locum habere alioquin potuisse, nisi ingenior iuris ratio illam removeret ubi infra videbimus. Postrema autem et principalis ratio cohaerentiae ratione ex causa perfectiva desumpta locum habere non posse, quia perfecto ex radice donationis nulla respectiva causa resultat pacti evictionis, quia a donatore ipso et ita in eum donatore nulla obligandi respectiva ratio est, immo fortior pro ipso debitatis et ne sua liberalitas ei damnosa sit l. aditus donatas 60. ff. de edilit. edicto l. Aristo 18. §. ult. ff. de donat. Paul. respons. vel. 66. §. 11. vers. et in fine. De duabus autem prioribus efficacis cohaerentiae rationibus; scilicet identitatis fictae pacti cum contractu, vel participationis fictae similis formae cum contractu consequenter dicendum, nulla ex his duabus cohaerentie rationibus in specie Severi et Antoni et Pauli attendere ratio est, ne

donatoris liberalitas in odium et praeiudicium eiusdem donatoris vertatur, quod ratio expresse reddita in l. aditus donatas 60. ff. de aedilit. edic. et a Paulo responsis ubi proxime n. n. bonum aequum est donatorium, qui ex mera causa lucrativa possidet donatorem ad evictionem cogeret nisi ipse donator pro nominatim contractum stipulationis se obligati vel et in vero pactum. Ratio ratio est, quia ad efficaciam inducendam cohaerentiae sufficere pacto oporteat singere vel pactum identificari cum donatione l. 7. §. primo. ff. de pact. quod est primarius efficacis cohaerentiae vel ipsius pacti participare similem formam efficacis donationis. argo tex. in l. lecta vs. dicebam. ff. de rebus creditis, quod est secundus fons efficacis cohaerentiae. Et durum atque iniquum est in praeiudicium donationis fictiones identitati, vel participationis inducere. Corroborratur hec ratio quia cum in favorem donatoris alia quaedam privilegia excogitata sint veluti ne a donatario conveniat donator ultraque facere potest. etiam si se efficacem nominatim contractum stipulationis donaverit l. si. 19. §. ult. l. Nesennius 41. de re iudicata

l. qui d. 33. ff. de donat. l. si ex bannes 33. ff. de jure dotium. Donell. 21 consil. cap. 9. Cuja. lib. 12 obse. cap. 17. Anto. Fab. lib. 2. ... cap. 13. Petrus Boab. ... talle 13. ff. de solut. matrim. ... alias quarum ad modum fore ... odius veneficiei ... dictas efficacis ... here ... fictiones ... adhoc ut pactum ... nudum ... nationum mediantibus ... efficacit ... hoc autem nihil ... quam ... favorem que liberalitas meretur. Rursus ... favorem eiusdem donatarii ... de euictione obliget ... de euictione caverit. Paul. ... ubi ... ad ... natas 60 de edil. edic. l. ... ff. de dona. ... dubitabilis ... alias ... ex solo pacto nudo mediantibus ... tali, et pacti ... fictionibus donatarium efficacit euictionis nomine obligare, et ita decrevisse censemus, quousque alia melioria reponat.

Rursus nra ... ad Arist. gravit. ... ex ... l. ... 6. C. de jure dotium, ex qua ... nostra obligatione ... adiecti pacti ... cohesa ... donationis ... quaquam sufficere ad ... pacti nisi ex ipsa donatione ... que ex ... resultet causa ad pactum ... mel donatio ... radix et fundamentum obligationis donatarii eo modo quo ... nominati respectiuo ... causa ... radix et fundamentum obligationis ... ex qua resultat vestimentum ad pactum l. 7. § 1. ... subrit ... causa de pactis. l. 5. ff. de ... ubi l. 1. § permutatio ... rerum de rerum permutatione ... Maxi. Imp. egregia ... dona ... de ... cet Imp. ... dotal efficacit ... casu soluti matrimonii sibi ... obligatum ... mariti ... restituendam sibi

N. 8.

+ vestimentum

Dotis quocumque casu soluti matrimonii non subigeat cautio no-
minatis stipulatis contractus seu promisse quo dotem sibi restitui
in casu soluti matrimonii stipulet sed omnino sufficere
pactis ipsa dotis donatione contingit adiectis. Litteris de patre
dotante filiam suam. Ita verius docet lmq. neque si Pater velit sibi
consulere de dote quocumque casu soluti matrimonii sibi
restituenda non sufficit quod sibi per pactis simul contingit ipsa
datione adiectis, sed oportere sibi per nominatis contractus s-
tipulationis contingentis cavere, quo sibi dotis soluto matrimo-
nio restitui stipulet, sicuti etiam ex hoc scriptis extat l. quo
ties 29 soluto matri. adeo ut si pater dis taxat quasi ei cat sine
stipulatione actiones de dote ipse non transferat nisi ipsis pactis
adiecta stipulatione postea corroboretur. Eius ipsa supplicatio
solet l. pater 23. ff. de pact. dot. iuncta l. sicut 22. solut.
matrimo. Quasi primus pactis ad transferendas ipse filio quasi suos
actiones dotis post mortem filiae non sufficiet, nisi pactis req. sti-
pulatione fulcieretur vel non male supplicato videt Petrus Barbo.
post Alexandrum ad. l. sicut 22 solut. mat. nu. 10. Porro
Hec lmq. decisio cum sua generali ratione omnino forsitan re-
hemens impugnat.

n. 9. Nimirum ex omni parte ideo in specie Maximini Pater
dotans filiam sibi sufficiat consulit per pactis donationi suae donationi dotis
adiectis quod donatio dotis a patre facta nulla generis causa respectiva
ue obligationis ad pactis restitutionis, neque ex illa donatione quod resul
tare vestimentis ad pactis. Ac ratio haec quia ex dicto, quia donatio
filiarum a patribus facta dicit sine relationis ad obligationis pa-
ternam quam patres cogunt dotare filias vel ex potestate ista tutelas
vel emancipatos l. eq. 19. ff. de ritu nupt. l. ult. C. de dotis promissio
ne ipsis cum eiusmodi donatio sit paterne obligationis diso-
lutio, nequaquam quod dicere ex causa respectiva ad obligationis

Generum filie mariti qa vna eadeq numeratio pecunie n̄ gerit
diuersos effectus operari scilicet vtril paterne obligaonis solutio et pa
rit radix obligaonis, ex qua resultat verisimiles ad pacti restitu
tionis; sic qdq de illa n̄ vl verificari contractus innominatus do vt fa
cias; Non. n. dat dotem pater vt generum ad restitucionem obli
get quinimo ideo dotem dat, qa filiam dotare debet d. l. 19. ff de
ritu nupt. d. l. vl. C. de qmisi. dol. quo circa si pdicta nume
ratio aliqm respectum dicil potius e respectu ad obligaonem pater
nam, quam respectiue ad obligaonem generi si qdq pdicta dotatio
magis e liberatio patris, quam obligatio generi: pe quam cau
sam omnino dicit illam dictam taxat traditionem vestire pactum subie
ctum, q e libera et spontanea traditio, n̄ vero illa q e traditio
necessaria ab aliqua obligaone pcsisigne qa de hac [illegible] tpos
tione n̄ vl verificari contractus respectiuus do vt facias si qdq pa
t dat n̄ vt aliqd fiat, sed qa ex lege et natura obligaonis dat
dictum aliq ideo de libera atq spontanea traditione ratione zl pl imu
ni &c. ex l. l. traonibus 48. de pactis et l. l. legis 10. C. eod. tt. Glosae
celebris gl. l. traonibus omnino apuata et ibi Bart. et Paul. Cas
trg. Bald. Nouels. de priuilegiis dot. 6. q. priuile 17. nu. 3. Alcia
ad l. 10. C. de pactis nu. 7. Duren. l. quoquies 29. ff soluto matri
Anto. Vaulis l. l. fuerat aulis 3. de act. Cusa. l. ad nis ho l. 6.
et lb. 3. 6. Pal. ad edicl. l. obres 20. C. de pact. dot. et lb. 28. q
tionum Pag. l. post dotem 36. ff soluto matri Faber rationa do
ex l. l. traonibus 48. ff de pactis atq idcirco cum in hac specie Ma
ximini donatione patris de ficiat causa respectiua ad pac
tum restitutionis q sit radix e fundamentum obligaonis mariti, ideo
pactum restitutionis doti n̄ vestit neq ad efficaciam ciuilem eleba
tur tametsi pactum naale obligaonem naalem pducat atq cuiaeli pfecti
solutionis paterne obligaonis extingt coherent, qa n̄ sufficit obligatio

2.

Naalis pacti simul cum coherentia actus civilis effecti nisi iuxta resultet causa respectiva ad pactum, de qua verificat contractus innominatus dotem faciat, et deinde haec amplio subsistere etiam quod ex casu statario Maximini, quo ponit in quo pater dotaret filiam vel ipsius avus de lege neptis suae, de qua specie docet pactum restitutionis ab ipsa dotis ratione vestiri, etiam si nulla intervenerit stipulatio cuius decisionis ratio ex ratione sumitur nimirum quia pater seu avus tam civili vel naturali obligatione habetur ad dotandas filias vel neptes, argo tex. in l. cum. 32. § mulier de solutione iuncta et ibi glossa communiter recepta: Coba. lib. 2. var. cap. 14. nu. 6. Baldus ex mathesilano in l. si repetendi 7. C. de condictione ob causa P. Bart. in l. si cum dote l. 22 ff. soluto matrim. nu. 8. Baldus Novel ubi proxime laudatus.

Quod [illegible]ca enim dotatio nulla relatione respectiva dicit ad solutionem obligationis civilis: quidem quod debet respectiva dici exurat dicere ad obligationem mariti dotem accipientis, cum si sit traditio omnino libera et spontanea per se illa verificari contractus respectivus dotem faciat; ex quo respective resultet restitutionis ad pactum restitutionis l. in rationibus 48. ff. de pactis l. legem 10 C. eodem tit. l. 5. de procurat. ubi; ubi ... in omnibus contractibus innominatis l. 7. § 2. ff. de pact. l. 5. de procurat. ubi. Ex quo infert solam obligationem naturalem pacti tunc etsi coherentia cum actu civili effecto nequaquam sufficere ad elevationem pacti, ut signanter ex hoc tex. colligit Fortunius in l. 7. § quinimo ff. de pactis in 8 argo ora Citramontanos. 2 loco infert si haec causa respectiva per coherentiam pacti ad rationem causae quae cedere debet ut resultet restitutio ad pactum, ea donatione necessaria liberalitate neque beneficentia esse sed stricti esse contractus innominati respective l. hoc iure 19. § pen. et ult. ff. de dona. l. 5. de procurat. ubi.

sed hinc argo
Salicetus 3 nra. l. respondemus cum Saliceto 3 nra l. anaia nu. 7, et cum Oldrado consilio 132. nu. 1. et cum Alex. et Claudio 3l. post dotis 44. solut. mat. predictam decidendi rationem ad Maximinum relatam omnino falsam esse n. n. ideo pactum patris donationis revestitionis qua 3 tali donacione necessaria desiderat causa respectiva atque effectus restitutionis dotis; quippe hec dotatio quia necessaria non potuisset sine causae respectivae 3 effectum, si paciscito causa respectiva dotantionis pacti desideraret. quod augmento variare quoniam primo quia pater qui filiam emancipatam dotare minus, quam pater qui filiam sub potestate dotat. l. ult. C. de dotis promissione. et tamen solum pactum sine stipulatione necessariam cum cohaerentia rationis necessariae vestit suggestionem dotis restituendi. l. omnia. § accedit 3 fin. C. de rei uxor. act. secundum Barbosa cum Alex. et Saliceto 3l. si cum dotis 23. soluto matrimonio; quo tali dotatio necessaria ab aliqua obligatione descendens non babilitet causam respectivam, si talis respectiva advalorem pacti desideraret. Confirmat hec ratio a Saliceto et Oldrado quia ratio officii necessitatis quae paterne 3 causa fuisset, ne desideret pactum restitutionis etiam 3 causa fuisset, nec stipulatio patris de dote restituenda valeret, quia non solvit ex causa necessaria, non potest pollicitari sibi restitui res ita soluta, aliquin non liberabit. l. qui sic 55. de solut. ac sic est quod stipulatio de dote restituenda valet et removet filiam l. quoties 29. solut. mat. l. pater 23. de pac. dota. quo ratione necessitatis paterne non est quod tollit respectum, et vestimentum ad pactum restitutionis. Confirmat hec ratio quia una eademque numeratio diversis respectibus quoad procedere ad liberationem dotis, alias ad obligationem accipientis l. 3 numeratione 44. 3 fine de solut. quo et numeratio dotis ab obligatione paterna decendens, potuisset esse respectu patris solutio dotis respectu autem mariti obligatio ad restitutionem si causa

Respectiua desiderant ad vestimentum pacti. Denique huius argu-
tionis fundamentum talis ratio pacti eius necessitasque paterna bla: re-
mittit in constitutione dotis, vt filia dum nupta est dotem habeat ex
substantia prefectitia patris, neque vltra astringendus est pater, ne sibi
consulat casu soluti matrimonij de dote restituenda, quam cum
eiusdem filiae nuptias aseruare debet Authentica sed quamuis l. dereci
vxo. act. generatio cur apud Maximum patris pactum non vestit non
est propter defectum causae respectiue sed ex alia causa iam,
iam explicanda.

n. 11. Quae circa varias actiones in constitutionibus omissis respon-
dendum est cum Albert. et Fulgosio cum l. lecta 40 de rebus cre-
ditis et cum Salicet. ad nostrum tex. respondentem quod est defectum causae
se respectiue causa non esse, nec apud Maximinus patris pactum
vestiat ex coherentia cum dote quinimo germana ro ab ipso Jurge
ratione reddit illis vbi pater non credit actionem competentem significa-
pacto renouare, cum quorum substantia observantia est ex cera pa-
terne dotis prefectae constitutione quam per restitutione sine de dote
actionem communem nasci quod casu soluti matrimonij tam
vel communis filiae, quam patris l. 2. §. quod si l. quotiens 29. sso ecce-
rum soluto matrimonio. l. vlt. rem ratam haberi, ita vt neque
filia sine patre, neque pater sine filia possint post solutum matri-
monium de dote experiri l. cum dos ff. de pactis dotal. Ad hec
cum dicimus tamen esse filiae quam patri communem hanc de dote actionem non
significare volumus, quod ad dotis lucrum pro equali portione cum
filia securat pater dote; quinimo id significamus emolumentum
quidem actionis in solidum esse filiae exercitium autem et quinis esse
patris tamquam filiae administratoris si quidem hanc dotem a
patre recuperatam ad secundas filiae nuptias aseruare debet Au-
thent. sed quamuis C. de rei vxor. act. ergo tex. cum l. vni. l. edd. sindet

vti rec

Uti vechissime scriptal Salicet. ad verz ex. nu. 1. et post rinepchicione cuius abiq ro allegata ex gl. sicut dote 28. solut. mat. leges n. civiles tinctis filias in potestate ... capaces ... quasi ... peculis.
Pongo. 35. solut. mat. Petrus Barbo. ... sime gl. 2. 8. ... solut. mat. nu. 2. cum sequentibus. Deinde observ...
... hanc ... patr et filiaz dotis communionem a LL. civilibus ... plenius ... solutio ... pactis restitutionis dotis ... soluti matrimonii ... de ... omnino ... Utriq manuel ... S. accedit ... fin. C. ... uxore act. nihilhominus ... ad huius ... patr et pater filia ... pasci ... ex. ... dos 7. ... de pact. dotal. Deinde observandum ... hanc ... communionem a ... civili patri et filie ... pactis ... citer impedir ... dotis restitutione ... sibi dumtaxat pater ... singulariter stipulet, tamen ... filia ... actionis ... nionis, naturaliter impedita ... solidi ... adquirit ... quoties 27. ... solut. mat. ... dos 1. ... quo ... de pacti dotal. Baldo Novello de privilegiis dotis q.e 6. privil. 17. nu 2. Rodericus Zuarez ... quoniam ... in prioribus 24. C. de ... amphitheatrone 15. nu. 1. et 4. Menochio de successione creatione 8. ... 465. P. Barb. ... soluto ... dotis nu. 15.
... quoniam ... si pater ... sibi ... stipulet ... nata ... communis actio de dote ... patri et filia ... n. ... dotis ... stipulatio dotis ... adiecta ... 12
... inherentiam ... argot ... 1. 8. primo de pactis ... in l. ... 28. ... emptore ... ideo ... tractus ... celebratio ... filie ... ... adquirite ... pater ...

26

ipse solo dotis restituende obligationem ad eius generum promissorem, eiusque heredes destinare d. l. quoties 29. § solu. mat. nihil enim facere videtur iudicium, sive onus dotis in actione de dote adquiritur, ut explicant enarrati Dd. cum Christoforo de Castellion Principe ingeniorum ... sicut dotis 23. nu. 11. 2a ... stipulatio ex sua natura remedium est ... obligationes ... stipulatio plenius aliarum obligationum ... novationibus et acceptilationibus ... Inst. qq. modis tollitur obligatio, impedit ... aliarum obligationum ... ut in d. ... cui aut subsequitur, aut antecedit stipulatio l. 6. ... de noval. ... stipulatio 136. ... Crisogono ... quoties ... quia ... stipulatio sit sua natura aliarum obligationum impeditiva, ideo in presenti specie quam tractamus impedit ... obligationis omnis inter patrem et filiam, quindeque tam obligationem de dote restituenda in persona patris stipulantis in solidum fundat d. l. quoties 29. § solut. matr. ... ... dotali. alioquin si omissa stipulatione pater dotem dedit omnis actio ... contra ... ita in ... patre et filia radicat ... ex mutuallo pater seni ... actionem de dote ... ex allegatis Iurisc. Iunctatis l. 3. § ... de minoribus ... quoties 29. ... convenimus est, ut si tempus redotis restituende ... in dum casum ... matrimonii, sibi stipulationem ... sed in alterum dum taxat casum, vel mortis mariti ... vel divortii ... est, ut actio dotis in casu omisso ad filiam dumtaxat ... ad ... l. si cum dotem 23. soluto mat. Deneque 3. ... ex ... ex officio et necessitate paterne ... aliunde est, si pater filiam cum dote ... in matrimonium collocet nec ... contra ... pater ... ... legitimo ... soluti matrimonii non ... ...

Tsch

Praesertim si veniamus quod dolo rei, ex actione, donatarii fructaria obligatur, a hic manere quando veniamus eadem si ... et hae sic ipsius acerbatur autem ... Deo ... actione.

Ex regula primis ... sponte ... ad maximum ... et ... et ... et ... ... stipulationis ... ... solutam de dote actione ... destinare, non ... ... nascitur actione ... sibi et ... ... sed lex ... servare ... voluisse ... ... nerali legis ... vtrumque omnium recedit. Alioquin ... et ... cogitari et omissa ... cogitatione, non pacto ... elegisset, sed stipulationem ... ... impedimentum ... eligisse. Iam vero ... remediis pater omisit, atque simplex ... ... elegit credit noluisse filiam excludere sed ... ... actione de dote, vtrumque ... servare voluisse ... ... lex ... ... dos ... de ... dot. ... hoc ... actionis ... ex lege ... esset ... ... dotale ... nullaque ... neque ... ... animi posse, ... pacto sibi ... ... credit ... ... non ... Primo neque ... ... solidam dotem obligatio et actio ... ... destinat. Quidem hic ... nihil ... aut ... ... mis excogitari potest ... ...

Ex qua ... ... necessaria ... ... causae ... ... causae ... ... causa ... vt ... pacto ... sola ... solida de dote actione ... ... pacti ...

Insufficiens fuisse ut solo pacto solutae de dote actionis destinaset. Quinimo dependent a causa respectiva ideo avie pacti solutae de dote actionis avia sola pedat; quae nulla est generis a ... conditio. Alveio ... patri ... ande ... et devol ... a l. ... qd ... acausa respectiva [ideo avie pacti] ... actionis ... de dote ... + efficit ne pater

...

Coherentia cum traditione promissae dotis verbis sensu suas
vires non explicet, si stipulatio nominatum velint. l. si traditionibus
48. ff. de pactis l. legem 10. C. eod. tit. juncta l. ad exactionem 6.
C. de dotis promissione. quippe si alia ro suas vires pacto adiecto
ademisset maxime jus immunis actionis patris et filiae. Caeterum
haec ratio tunc tantum viget, quando pater dubie atque obscure pa-
ciscitur, ut in specie nostri Maximini. At vero si nominatim velit
excludere filiam et privilegium legis summittere potent per eam lex
pactionum minus quam per nominata stipulatione et legem advertere. Ita
et privilegium quia ius filiae non dicitur natum et cum pater extinguitur pasciscitur ...
ratio a Scaevio sequi l. cum dos 1. vers. quoniam ..., adjecta ff. de pa-
ctis dotalibus. Deinde quia pacta ex coherentia verbis non minimas
vires habet quam stipulatio d. l. si traditionibus 48. d. l. leggi 10. maior
ex. d. l. cum dos 1. vers. quamquam ff. de pac. dot. et quo ex adverso
pacto ... patris dotantis a pate docet Pomp. posse patrem quam
velit legem filiae dotationi dotis promissione ...
Ex quibus rationibus plures juris ... facile ... N.
... ad ... l. si cum dote 22 ... ff. solu. mat. ... Vlp. ...
pater non stipulatus sed pasciscetur ... pacto ... ut ... ...
declarat. ... docet ... actionem de dote excussa
filia ... nominatim ... paciscitur. Caeterum ca-
su ... mortis mariti vel divortii ... filiam exclusio
patre solidam de dote actionem ... frustra conatur
respondere Alexander ... vos ... ... patris
stipulatione ... ... ex ... dotationis

feniteꝫ accipiatur ꝫ e ꝑ pacto ꝫ ꝑsona extranea pactis sufficit
l. auia ꝫ ꝑ l. C. de pact. dotiꝫ l. si extraneus ꝫ ꝑ de condictione
causa data. – unica ꝫ accedit. C. de rei uxorie act. l. ex mar
te 12 ꝫ ff. de pac. ment. tamen supra dote quā donatione. Ceterum
quicquid dicta alteri ꝫ digesta nec ꝑ pactio nulli patet nec feci
ius se expedivit. Claud. et Bart. affirmantes vos ꝑ eo egit aquid
Pomponius ꝑ simplici pacto animi delati tam ꝫ extraneo quam
ꝫ patre dummodo observemus pactis pacisceris ꝑ stipulatio
nes ꝫ prime adiecta corroboravisse argu. ex ꝫ l. pater 22 ff. de
pactis dot. Eodem credimus amplius Pomponi auctoritatem hoc est
quamvis dicendum pactis verbis ex concepta numeratis sine
efficacis promissione dotis sufficere ut ꝫ solo patre solidare
dote actio soluto matrimonio tendet quomodo id ipsum ꝫ
ter patrem dotantes atque mariti filie nominatis ꝫ gat.

N. 17 Interdum ferea ꝫ tersitas ad ex. ꝫ l. tale pactum 40. ꝫ ult. ff. de pac
tis. quo loci ꝫ ꝫ ex pactis patris dotantis sufficit ut ꝫ casu ma
trimonii ꝑ morte filie soluti solida de dote actio ꝫ patre
paciscente. vel ꝫ heredibus suis tendet, cui ex satis colorate
conatur respondere Alexander affirmando tunc ꝫ ꝫ lex pactis
patris non ꝫ gestire pro privilegio filie quando pater paciscitur ꝫ
casu divortii vel ꝫ casu mortis mariti ꝫ quo casu accipit nos
ter Maximinus ꝫ ultimo responso: quare ꝫ his duobus casibus re
filie preiudicio agitur quae tamen ꝫ casu mortis mariti quam divortii ꝫ do
tata maneret si pater ꝑ singulare pactis vel ꝫ gerat, vel auferet
ret ius privilegiumque filie id est actionis de dote ... ceterum
ceterum si talis paciscatur pater ꝫ casu mortis filie pactis sine stipu
latione sufficit ut ꝫ ex heredibus suis solida de dote actio des

tinet

Argument ex § l. si munit. 6. ff. de pactis dotalibus qa filia re-
mortua nullus fert filie iudicium. Quo circa cum Papinianus
in l. tale pactum 40. § ult. ff. de pact. et ex § l. leges 10. C. eod. tit.
[illegible] de patre pasciscente in casu mortis filie ex quo loquitur, admi-
randum magnopere non est quod simplex pactum pabuli sine stipulatione
sufficiat, qa cesante filie iudicio succedit regula ex § l. 6. a tribus
48. ff. de pactis. et ex § l. leges 10. C. eod. tit. Campegius
in tract. de dotibus 3. par. q. 124. in fine. Jason in d. l. tale pactum. § ult.
nu. 6. Baldus Novelus de privilegio dotis q. 2. quinti. 12. nu. 9. sed
si vero, quamvis hec a DD. speciose dicantur falsum tamen quia in d. l. to-
le pactum. § ult. ff. de pact. de consensu filie iudicio agitur tamen post
eius mortem pater pasciscat quod facile animadvertere potuisset
si Papinianum atque eius contractum qd Cujacius non latuit, ibidem apud
Papinianum 16. s. q. m nimirum fuse Julius ita caute politus scilicet
patrem ita pepegisse, ut si post mortem suam filia in matrimonio mo- 183.
reretur dos heredibus patris restitueretur. in qua specie de magno filie
iudicio dubitanter tractat qa actio de dote alioqui inter patrem
et filiam communis si pater ante filiam moriatur in sola filie superstitis
persona consolidatur, ita ut ipse iure ad heredes patris non migret sed
immo in sola filia consolidatur, ut eam quoque dicemus in solidum te-
stamentarios [eo casu quo pater vel statim vel soluto matrimonio]
quamquam testamento disponat. nu. 8 videamus C. dicere uxore
actione; et si vero si hoc ius filie per simplex pactum patris ap-
ud Papinianum aufert vel concedit. quis dicat eam dubitabilem

Magnifici Juris. tractan̄ʒ patris ʒplici pacto. Plane illud ʒpi-
ciendū n̄ qd si pater n̄ post mortē suā sed post mortē filiæ dūtaxat
at parciscat pactū valere et nullū præiudiciū filiæ afferre, si filia ʒte
patre moriat. l. si convenerit 6. C. de pact. conuēt. tā sup dote, quā sup
donatiōe. Ceterū huius pacti efficacia n̄ exeo prouenit qd de præiudicio
filiæ n̄ agit, si qdē e eo etiā casu in quo de præiudicio filiæ tractet pactū
efficax ē d. l. si cū dotē 22. § solu. mat. d. l. cum. S. accedit. C. de rei
vxoriæ act. d. l. tale 40. S. vlt. ff. de pactis. Quinimo pacti efficacia
ex suis naturalibus ʒnapis iuncta cohærentia contractus descendit eo
casu quo ʒtingit parciscendo id nominatim pater agit vt filiam
excludat quæ vtiq excludere pl qa cū ʒtingit patre paciscat
q̄ n̄dū filiæ adquisita ē actio ʒmunis de dote aliogn si nata iam
fuisset. pactū n̄ sufficiset sine stipulatione, et consensu filiæ d. l.
quoties 29. § solu. mat. d. l. 3. vbi gl. fin. ff. de minor. 6.

n. 18. Postremo loco ʒfert falsa ei seqns glosæ ʒtero ratio
ne ad nostrū Maximi. quā ʒtē pore. stra Alexādrū et la
pegriū tuet Petrus Barb. ʒd. l. si cū dotē 22. § solut. matri
m. 4. doc. fin. Acursi et Barb. ideo scilicet patris pactū ʒ
secie Maximini n̄ valere qa pater ʒfecisset id ʒcurabat, scilicet
facere nouationē actionis ʒmunis, quæ ex qa dotis restitutione
Lege ʒpetit qa fundata erat in psona patris et filiæ qua
si id ageret pater vt p nouationē extinctionē filiæ in tē
tantū actionis doti transferret q̄ vi filia ex beneficio
Legis fundata iā erat Porro hanc nouationē ideo p pac

tum

Pater ehcere n̄ potuit qa pacty simplex n̄ e instrumentum novandi. Novatio n. e solum pacty stipulaonis fieri pt et debet ... ex pptio C. si certu petat. L. gregoria 34. in pri ff. mandat. q. circa hns. qq modis esti. obl. ad qm id circo cu pactum ibi n̄ sufesisset ideo pater nihil egisse cencet, nisi ad stipulaonem nominata desendisset d. L. quotiens 29. f. solu. mat. quo sensu interptant vba illa Maximi. Pater simplici pacto ipetente dotis ... actione n̄ cedit ... novare. Eadem hec ad Imperatore interptao multipliciter peccat. 1º quatenus docet pactum patris nullu fuisse ... Impera. qqe vl iam docuimus pacty patris apud Imperatore efficax latenus e, quatenus jus patri servat, vt actionis mmunione tunc de qua dubitat laborabat, qa filiam expse n̄ excludebat. Rursus peccat ... quatenus docet ... specie ja ee fundatu Jus filie ex veni ... Legis. vtiq si jam fundatum esset jus filie neq stipulao qq ad novaong sufesisset m n̄ etia ... ex pse ... vbi bene reclarguit Zahae ex L. quotiens 29 in 2 responso L. cu dotem. ff de pac. dol. L. post mortem 28. f. de Jure dotis ... ex ... L. post dote 36. f. soluto matrimonio. Deni peccat ... quatenus docet pactu aliogn n̄ sufficere ad ... novaong cu hoc expse agit qq pe sentcia e ... certa qmlibet ... nominatu legitimu sufficere ad novaong inducendu si hoc nominatu agat ex ... litis ...

mg tato

Mandato 45. §. ult. singula. e qm tx. ita censet Oldrad. 182 nu. 1. Ba-
to. q. 1. §. de nonno. et ibi Calderin. Decius q. singularia 11. de reo pe-
ditis nu 19. Marian. Socinus. Selio. 79 nu. 3. ppter coccz pacty bao
ni inherens tq ex suis naalib. principiis quq ex sua coherepti-
pactuz sit legitime et efficax l. q. Ramul. 48. ff. de pactis. l. legem. 10. ff. eo-
dem l. cu[m] dos versiculo quqquq ff. de pactis dot. debuit q. pacie Ma-
ximini efficax et ad nouaone[m] [p]ducendq nihil urgentior fuit ratio
et pacis intentio ad nequaquq agendi nouaong pcedit.
Jam vero ut dicto principis effect. nostre ad Antonem gterptaonis aga-
mus. animus illere offert tq pqactica quq theorica utillissima qui
scilt ad exeqnda donaong modaly pactq modale celebratq del.
donatario etiq ante modi pplementu coactio id est pditio ex l. Justinia-
ni adversus donatorg. l. si q[uis] 35. §. et si q[ui]d. C. de donaon. ponen d[o]-
natorem nq efficacq traong sed p pactq modale ita q[uod] mitisse gmu-
to tibi mille donaonis causa, ut licenciatur examq et Laurea q
Jure Cesareo subeas q Academia Salmaticense effecto q hac specie
donatio modalis est nq efficacem traong sed solug pactq modale ce-
lebratq, ad cuius executione donatoris ante pplementu modi pote-
rit ex nostra ad Antong gterptaone donatarig cogere ex noua Justi-
niani sanctione de qua d. l. 35. §. et si q[ui]d. C. de donat. licet in
Justinianus q sua sanctione quon[iam] dumtaxat donaonis pactq ad fas-
tigiuq coactionis ciuilis elevasse videat[ur] iusta Zaliceti Cassia-
nugi Baldi cuiusq ac scipionis Gentilis sentenciq nihilominus
tm. sanctionis rone nte qcepta, atq etiq modalis donaonis ppac-
tq celebrate substancia recta et electa. manifestq pduuitant est
donatio q te modi impplementuq sanctionis veneficii ad hunc
effectuq competere ut sibi aliogn parato modq implere efficax ac-
tio

Mandato 45. § ult. singula et q̄m tx. ita cepit Oldrads 182 nu. 1. Paolo ʒ. l. 1. §. de nonno. ibi Calvenn. Decis ʒ l. singularia 11. de reo ʒ creditis nu 19. Marians Socins. Dillio 73 nu. 3. pᵃ vero ʒ pacty baoni inherens tq ex suis naalibꝫ principiis quq ex sua coherentia procedit sit legitime et eficax L. ʒ Ramꝫ 48. f. de pacts. – legem 10. f. eodem L. ey dos versiculo quoquq f. de pactis dot. debuit ʒ pᵃ Maximini eficax et ad nouaone ʒ ducenda nisi urgenbꝫ fun ratioe et pactis intentio ad nequaquq agendi nouaonq sgedit.

Jam vero ut dic principis efecibꝫ nostre ad Anitonem geritaonis agamus. primus illese ofret tq ʒ practica que theonia utillissima qui scilt ad exegnda donaonq modale ʒ pacty modale celebratq del donatario etiq ante modi ʒplementu coactio id e ʒdita ex L. Justiniani adversus donatorq L. si q̄ 135. §. et si q̄ dq. C. de donaon. ponen donatorem nq efi cacq traonq sed ʒ pacty modale itaq mitisse ʒmito tibi mille donaonis causa, ut licenciatwe examq et Laureq ʒ Jure Cesareo subeas ʒ Academia Salmaticense perfecto ʒ haec ʒ pacie donatio modalis e nq eficacem traonq sed solq ʒ pacty modale celebratq, ad cuis executione donatario ante ʒplementu modi poterit ex nostra ad Anitonq geritaone donatrig cogere ex noua Justiniani sanctione de qua ʒ d L. 35. § et si q̄ dq. C. de donat. licet in Justiniani ʒ sua sanctione qun taxat donaoni pacty ad fastigiq coactionis ciuilis eleuasse videat iuxta Zaliceti Casiani Baldi Cuiacii Fabri atq scipionis Gentilis sentenciq nihilominꝰ tm. saccionis rone nte ʒcepta, atq etiq modalis donaonis ʒ pactq celebrate substaciā recta ʒ electa. manifeste ʒ duuitart e donatio ʒ temodi implementu sacciōnis venificii ad hunc electy ʒ petere ut sibi alioqn parato modq implere eficax ac

tio

Cui hi id e sdeho ex dicta Justiniani sanctione ad usus donatores spectat cuius rorre ante modi implementum pecunia ibi donaonis causa pmissa reqquat. Hanc selonem etia antenos odorati sunt Osuald. lib. 14. comment. Donel. eq. 23. ubi C. Faber de heredib. decc. 47. err. 9. Ceterum qmadmodum suo dicendi genere modali donaonis naturam q donaonem aut pactum celebratam a substancia stracts innominati respectiu saluare n posunt ita similit nec saluare posunt sanctionem Justiniani ad pdictum donaonis modalis ptendi debere. Quamuis n. schro rovera vilemus lm defensio iusta eorum dicendi modum impossibile e. At vero iuxta nostram histonriq modalium donaonum explicandorum ronem certa e sclo quammo do asumimus postqua n semel pbauimus modum donaoni adiectum nihil omnino detrahere pfechissimo liberalitatis intellectui, qa omnis modus adiectus atque vis adiecta obligatio ex modo pfecta extra substancia liberalitatis e dd ex alio diuo fonte obligaonis vinculum sumi sua substancia pharcit. ptum eadem e Justiniani sanciones de quo pacto Juredonaonis sopter ad pacta modalia donaonis modalium porrigi nimirum sanctionis intencio et ratio iuxta enarratos pxime O. Villa e legitimare scil. obligaonem illam naalem donatoriq ppre et causa excelentis virtutis venefice exercitium habet. obseruacat equidem Justiniana vt eleganter ratiocinat. Zalicet. Bald. et Rodi. quo pacto donaonis ingentia naali intunicise Justiciae pruncipia eluce re pindeq deliberatissima pmitenti donaonis voluntatem apare re vtiq pmisio illa qpter moralis virtutis exercitium sit n e curte

memria

315

vane aut totu urbana ceniceat. quas presumptiones de reliquo ea chirographi Lexciuilis directioni n̄ facit suspenditum iudicium pter actum humanorum incertitudinem, salva cum L. ciuili ea ponitione gradeat, a qua tamen exbra q. causa habet exeistis moralis virtutis exercitium de cuius naturali iustitia intrinsecam dubitat omnino iure decernit dd liberalissima humana actum illum omnino, quo virtus moralis liberalitati exercet, proinde obligationem naturalem ex tali promissione ortam legitimam facit statim, q e ro sanctionis Justin. 3d. L. 35. § seqdq. C. de donat. Circa cuius interpretationem extorminq dus e Mendoza lib. 3. de pact. cap. 9. num. 9. cum seqq. q e imo vtmas Regis Cinciae ambages Imperatores Leonem et Justinianum que vitans eos durius omittit in festiores q. fa. Iudiciosius 3cedit Scipio Gentili lib. 3. de donat. int. vir. et vxor. cap. 38. quisquam pacto donationis scripturam chirografique donationis facte etiam post Justinianum requirendit ex Nouela 162 et L. si q. 36. C. de donat. et plane si de cautela donatariorum insidias Scipio loqt quidem cautela e, si vero de intrinsica obligationis ciuilis causa loqt audiendus n̄ e. n. vero ante Justinianum L. ciuili n̄ adeo exquisite excelenciam puri pacti donationis consideraverat atque id circa perfecte vero perfecte voluntati donatoris molicium suspenderat quousque verum donatarum voluntarium traditionem ta qd sufmum deliberatissimi iudicii indicium cerneret; traditio n. et pote rerum nostrarum sub. maalienatio manifestum e deliberatissime voluntatis iudicium e. § per traditionem istit. de rerum diuisio. quarone 9. § hec quoque 3. traditio 20. de rerum diuisione quo circa pactum donationis ante Justi

Kuanyon erat legitimg sed tatq naale. Donatio n. media Juris
prudentia n erat sola inentio sed realis ulgana q traditio sal-
tec donat. L. senatus 35. §. 1. ff. de mort. causa donat. L. Pactum 23.
ff. de donat. inter post Justini. aute g pacti excelentia altio cognovit
Jam e pactu legitimum d. Leg. 35. §. nigdem L. de donat. q cum
Ita se habeant circa quing pactu donaonis a Justiniano legiti
matu necesse e rare Sanctione circa pactu modale donaonis
eligante donatani implementu eodem modose habere, ita ut
donatari ante gplementu suis rem nob ex causa donaonis mo-
dahi gmisam q adione ex L. Justiniani sequiat. Ratio huig
Jclonis ex nostra ad Aristone decisione manifeste reuelat
qa scilt donatio modalis vti a nobis exquisita e n e minus
perfecta, quamquia simplex q. donatio de qua loqt Justinian.
nimirug gdqd tractus negotiiue g modali donaone gerit, extra subs
tanciam donaonis e, neq g ra tamq in sua radice fundat, quiqebus
a pacto subiecto tanqm a separato obligaonis fonte extrinsecus de
liberat. mnt a qu g donaone modali due cause finales, n tm vel minus
duis achis causa finales sgt, sed potius duorg actug quorg qlibet
gsua causa munit. finis donaonis beneficentia, finis aute pacti
seqng e qd g pacto deducit. Quo circa gdqd post donaonem
emergit extra finem et causam donaonis e. Ideoq liberalita
tis intelectus ante se positug saluat.

Hoc autem ozg dicta donaone modali que per raonem cele
brat, verum in mulatanto sit de ea de qg pactis quing hl euidenter N. 20
verificat promissori liberalis q ex causa donaonis erat it nihil
ymine habet cu quo pacto subiecto gquonez obig gerit. Pactum

n.

Nec pus nec causa permissionis sed negotiis q occasione donationis emergens uti signanter docet Fortunius § 1. 8. quinto de pactis nu. 5 quinc quantum intersit distent causa et occasio nemo non videt Ciapa 66. 27 quest. Pagi. § L. cum conuen. 54. f mandat. idem leo in solemne reccitaore ad adrabn. cap. C. ad L. Corn. de fal. cap. 3 Anton. Florentin. § tract. de casum cap. 4 nu. 2. Federicus Senensis § tract. de permutaone q. 8 in fin. Tanvero si purus pactus donationis per morali virtuti potest hoc manet priuilegius ut actione ex ecutione quaeuili dotaret hac eadem dote modale pactus donationis ante donatarii complementus meruerit, siquidem agenda est ab obligatione donatarii eadem nisi ut naturalis dicta, pura atq absoluta pacto modali eluceat illud ex parte donatarii [clare] abstringitur ut quantum sit modo subsequentis esse. argo tx § Julian. ll. § ferri de actionibus empti. Quod aquid Couarruuias tractatu de coherenti pactionis notavit Burgignanis complemento autem per iuratoris con ditione velit satisdaione oblato non est dum donatoris ante modis complementus donatario non coerceat. argo tx § d. L. Julian. § ferri juncta L. regula 58. § q d. 2. f locati. Accedit superratio Baldi in § Sponsores terminis idem quandetur qua tametsi per hunc mod cha innominata modaliter accepta per quam ordinationi naturis atq exequabili mente contrahentis alteri complementis per exeq uiuntur non nisi alter contrahentis contraniz explicauerit complementus. Vg. do tibi centum ut dominum mihi edifices. sive n. hoc pactis Locationem esse velis, qd longe certis, sive exquidis est, sive contractus innominatus esse velis qd longe certius est tamen respectiuus contractus modalis ui potest, qa ut qquit Baldus ui ordinaonis naturis. atq

ex probauili

42. 20

Mente contrahentium impensa fabricae exolvi cum prius non esset necesse, denet, quam pecuniam promissa ab altero contrahente numeret unde

